

A  
DESCRIPTIVE CATALOGUE  
OF

# Manuscripts in Mithila

BY

Vidyāmahodadhi  
KASHIPRASAD JAYASWAL M. A. ( Oxon. )  
Vidyābhūṣaṇa  
ANANTAPRASAD ŚĀSTRĪ Ph. D. ( Oxon. )

---

VOLUME I  
SMṚTI MANUSCRIPTS

---

PRINTED AT THE KHADGAVILAS PRESS, BANKIPORE  
PUBLISHED BY THE BIHAR AND ORISSA RESEARCH SOCIETY, PATNA

---

PATNA  
1927

# CONTENTS

I	Dedication	Page 1
II.	Introduction	i-xv
III.	Abbreviations	xvi
IV.	Manuscripts	1-535
V.	Index of Works	i-xvi
VI.	Index of Authors	i-xv
VII.	Errata	xxii



To  
OUR ESTEEMED FRIEND  
**Mahāmahopādhyāya Dr. Haraprasad Shāstri, † C. I. E.,**  
for his life-long devotion to  
Manuscript Literature  
this volume  
is respectfully  
dedicated.

The search for Sanskrit and Prakrit Mss. in Bihar and Orissa was instituted in 1918 by Government under Sir Edward Gait, the then Governor of the Province and also the President of the Bihar and Orissa Research Society. We had in view the possible recovery, from Bihar and Orissa, of lost Prakrit originals, e. g. Guṇādhya's *Brhatkathā*. That hope has not yet been realised. But during the Initiation of the search for the last nine years, several important Mss. have been brought to light. One of these in the form of a *Jayapatra* recording legal procedure and judgment in a Maithila court (Jayaswal, *J. B. O. R. S.* 1924. pp. 47-8) arrested attention, and provoked discussion by Indianists (Jolly, *J. B. O. R. S.*, 1920, pp. 246). An old copy of the *Kaṇva Paṭvam* of the *Mahābhārata* dated La. Samvat 327 = 20th August 1447 A. C. (Jayaswal, *J. B. O. R. S.*, X, 47) has been acquired for the Society, and was asked and given on loan to the Bhandarkar Research Institute at Poona for their edition of the *Mahābhārata*. Besides, the search succeeded in tracing a number of Mss. not described in any descriptive catalogue before. A text on Hindu Politics, written after the fashion of law-digests, by the Maithila lawyer Chandeśvara brought to light by the Search was printed and published in the Journal of the Society (Jayaswal, *J. B. O. R. S.*, 1923). The first nine years' search in Bihar has been devoted to Mithilā, one of the most ancient and continuous centres of Sanskrit learning, and in Orissa to the district of Puri, where the perennial source of Sanskrit culture has never failed. Only recently, since last year, the scene of the search has been shifted to Bhagalpur and Jaipur.

As embodying the results of the first decade of the search, the Mithilā Mss. have been arranged for publication under the following heads :—

Vol. I.	Smṛti	Manuscripts
Vol. II.	Veda	"
Vol. III.	Vyākaraṇa	"
Vol. IV.	Kāvya	"
Vol. V.	Philosophy	"
Vol. VI.	Tartra	"

Vo	VII	Jyot sa	Manuscripts
Vo	VIII	Purāṇa	
Vol.	IX.	History and Geography	„
Vol.	X.	Buddhist and Jaina	„
Vol.	XI.	Miscellaneous	„

The Hon'ble Sir Rameshwar Singh, Mahārājādhirāja of Darbhanga, whose family founded by Maheśa Thakkura has presided over the cultural and secular life of Mithilā for over three centuries,<sup>1</sup> and whose ancestors are noted in many a Ms. (cf. Nos. 295—*Mithileśacharitam* by Ratnapāṇi—256, 183B., 114, etc.) has fittingly offered to bear the entire cost of printing out the catalogues. The present volume on Smṛti is the first of the series and is printed with the generous donation of the Mahārājādhirāja placed with the Society.

### SMṚTI MANUSCRIPTS.

Smṛti deals with ancient Hindu sacerdotal law on the basis of remembered authority as recorded by old sages. Its anterior stage lies in Śruti or distant tradition no longer remembered directly, hence transmitted as revealed. Śruti emphasises the sacrificial, Smṛti, the social and domestic, regulations. Both Śrauta and Smārta rites are traceable to the second or Kalpa *aṅga* of the six Vedāṅgas belonging to each school or Śākhā of the Vedas. Āpastamba, Baudhāyana, Hiraṇyakeśin, Aśvalāyana and Kātyāyana Kalpas are available in their entirety, Bharadvāja, Maśaka, Gautama, Vasiṣṭha etc.—partially. These Kalpas connect the Śrauta rites with the Brāhmaṇas a part of the Vedic literature: their Smārta offshoots approach the post-Vedic classical epoch and later. Hence the popular idea of each Dharmasāstra being based on a preceding Dharmasūtra. The Mānava Dharmasāstra as compiled by Sumati Bhārgava seems to be an exception. The rest of the known early Dharmasāstras are commonly attributed to some basic Sūtra. Thus Smṛti occupies a complementary position to Śruti.

In case of conflict the Śruti prevailed. Medieval and modern interpreters, however deny any such conflict and reconcile Smṛti with Śruti.

This Sūtra-Śāstra Smṛti period begins about the time of Yaska who evidently knows their doctrine. Bühler in placing it

<sup>1</sup> 'नवग्रह वेद वसुंधरा शकमै अकबरशाह ।

at 1000 B.C. has gone a little too high. The *Manava Dharmaśāstra*, the most important of the principal *Smṛti* works—was compiled about the 2nd cen. B.C. under the Brāhmaṇa empire of the Śuṅgas (Jayaswal, Tagore Lectures on Manu and Yājñavalkya I-II). The following are the approximate chronological strata: (a) *Sūtras* c. 700 B.C.—2nd cen. B.C.; (b) *Śāstras* (generally in Anuṣṭubh metre), c. 2nd cen. B.C.—700 A.C.; (c) commentaries on (a) & (b), c. 5th cen. A.C.—10th cen. A.C.; (d) semi-digests commentaries c. 8th cen. A.C.—15th cen. A.C.; (e) *Nibandhas* or digests, c. 11th cen. A.C.—20th cen. A.C.

The *Smṛti* literature owes its compilation in the 2nd cen. B.C. and its codification in the 11th cen. A.C. to two distinct political crises in the history of India. At each of these threatened cataclysms, the Brāhmaṇa saved India from losing her entity. In the second century B.C., the footfalls of the Yavanas, the hordes of Demetrios "the conqueror of India" were distinctly audible even to the east of Mathurā. The effete relic of the Mauryas, the प्रतिहादुर्बल Brāhadratha looked on. India's *Dharma* was in danger. Puṣyamitra Śuṅga withdrew his allegiance to the throne, uprooted its unworthy occupant, drove out the Mlecchhas and re-established *Dharma*. As a curative against current infiltration and a preventive against further disintegration, a re-assertion of the domestic, social, political and economic relations from a purely Indian point of view became a necessity. The national epics, the *Mahābhārata* and the *Rāmāyaṇa*, and the *Purāṇas* were re-written or re-edited. Above all the *Mānava Dharmaśāstra* gave an abiding form to Indian sociology, broadbased on the cultural guidance of the Brāhmaṇa—सर्वस्याधिपति हि सः ।

Another crisis approached in a more menacing form with the advent of the Muhammadans into India in the 11th century. Little by little, the Hindus lost their political independence. The strain on the cohesion of the Hindu Society was fast reaching the breaking point. Once more the Brāhmaṇa essayed. He reinforced the tottering edifice as far as possible. Having lost control of politics and economics (which even in days of the separate *Arthaśāstras* and *Vārtā* were within his purview) he confined himself to social and domestic life. He wrote digests and codified the laws, regulations and rules of conduct in the various walks of life. Their intrinsic merit and innate strength in spite of age-old aberrations, and above all, their judicious application in harmonising an apparently uncompromising rigidity with an evergrowing adaptability to

the times ( as witnessed by the uninterrupted series of commentaries ) have enabled these Smṛti works to preserve the individuality of the Hindu Society and make it minister to a large mass of civilised humanity. The undoubted claim of Hindu civilisation that it is eternal, it lives, it continues to serve society, is nowhere better exemplified than in her Smṛti literature.

The present volume does not contain an exhaustive list of all Smṛti works. The search was instituted to discover rare Mss. Only unpublished or little-known Smṛti Mss. have been recorded. Published or well-known Mss. have been noticed if there is any striking variation or other particular point of interest. A feature of the present collection is the reference to previous notice in any published catalogue so far. It will enable readers to verify different versions and see at a glance Mss. which have never been noticed before but are described here for the first time.

Apart from other points of importance the Mithilā Mss. show a decidedly individual version of texts. Mithilā Version This point has been brought to notice in the introduction to the *Rājāñṭi-Ratnākara* published in J.B.O.R.S., Vol X ). Mithilā being one of the chief centres of Hindu learning, it is not surprising to find an individual tradition of the texts.

While the dates of the authors range from 500-350 B. C., e. g. Gautama, No. 112, p. 109, to the beginning of the twentieth century A. C., e. g. Viśvanāth Jhā who wrote the *Pāṅkhaṇḍa-matamardana* in the life-time of Lakṣmīśvara Singh, the late Mahārāja of Darbhanga, No. 256, p. 277, the dates of the Mss. are hardly older than the 15th century. Amongst the dated Mss. the earliest is the *Viṣṇupurāṇa* cited in No. 145, p. 146, of 1464 A. C. *Kṛtyachintā-maṇi* of Sivarāma, No. 72, p. 64, seems to be of 1500 Śāka = 1578 A. C. ; *Dāyabhāgasiddhāntakumudachandrikā* by Achyuta Chakravartin, No. 205, p. 220, of the 1581 Śāka ; *Mitākṣarā* by Viśvāneśvara of No. 294 A, p. 336, of 1589 Samvat—1533 A. C. *Sāntipauṣṭika* by Vardhamāna Upādhyāya, No. 362 A, p. 410 of 1558 Śāka ; *Vaiśakṛtyaprayogamata* by Māneśvara Śarman, No. 312, p. 351, La. Sam. 358 = A. C. 1477. Some of the undated Mss. and those of doubtful dates ( where the reading of the letters is not intelligible ) may be a century older. But mostly the Mss. are of the 17th, 18th and 19th centuries. Dates are given sometimes in figures, e. g. *Śubhakarmanirṇaya* by

Mirāri, No 384 लिखितामर औ रचितायेन शाके १८०२ सन् १२८८ साल  
 etc. sometimes in letters, e. g. *Tithichandrika* by  
 Pakṣadhara, No. 145—वाणै वैद्युतैस्सशम्भुनयने स्रंस्र्यां गते हायने =  
 1454 A. C.; sometimes in both, e. g. *Samkṣiptaśūdrāchōra-  
 paddhati*, No. 408—शाके द्विसप्तमुवने = 1672 A. C. The Mss.  
 mention four different eras—Samvat; Śaka; San Sāl = 592  
 A. C.; La, Sam. = 1119 A. C.

“Forty years of search for Sanskrit Mss.” says Mm. Haraprasad Shāstrī in his Preface (p. xx.) to Vol. III of ‘A Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Government Collection under the care of the Asiatic Society of Bengal; Calcutta 1925’, “have not enabled me to get even a Ms. copied in Musalman Bengal during the 13th and 14th centuries, not to say of the composition of any work either in vernacular or in Sanskrit.” Mithilā, on the other hand (beyond the strip along the Ganges occupied by the Muhammadans) under the Kārṇāṭakas and the Śrotiya Brāhmaṇas, produced important works in Sanskrit in the 13th and 14th centuries. To mention only one instance, Chandeśvara wrote his voluminous Smṛti digest divided into seven *ratnā-karas*, cf. Nos. 112, 191, 336, 381 in the beginning of the 14th century. But Smṛti Mss. of the 13th and 14th centuries are extremely rare. This is due to the materials used. Palm-leaf and paper (Nepālī and coloured) were both in use. But unlike Orissa and the South, where palm-leaf has continued to be used extensively for copying Mss., in Mithilā palm-leaf early gave way to paper. In the present volume about three-fifths of the Mss. are on paper, only two-fifths being on palm-leaf: cf. Nos. 24, 28, 29, G. I. P., 30, 33, 38, 76, F. J., 88A., 93, 114, 128 B. D. I. J., 130 F., 138, 140, 184 C. D., 202 A., 208, 225, 227 A. I. J., 228, 231 E., 259 B. D., 261, 262, 264 A. C., 275 C., 280 A., 285 A., 298, 331 D. H., 332A., 337, 340, 345, 352 B. C. E. F., 353, 359 H. I. Q., 362, 370 B., 373 A. B., 382 M. O. S., 367, 390 A., 391, 393 C. E. F. I., 394, 401 I., 403, 408, 414, 419, 429.

## SOME IMPORTANT MSS

### ORIGINAL SAMHITĀS

(Vṛddha) No. 344 appear to be in greater vogue than the other well-known Smṛtikāras. Gautama, Saṃkha-Likhita and Hārīta were Sūtra-Kāras. Hārīta is connected with the Maitrāyaṇīya Śākhā of the Yajurveda. The Manusmṛti was formerly supposed to have been based on the Mānava Gṛhya Sūtra of the Maitrāyaṇīya Mānava Śākhā of the Yajurveda, but this is not tenable (Jayaswal, 'Tagore Lectures on Manu and Yājñavalkya' I-II). In any case the Mānava Dharmaśāstra of Sumati Bhārgava, for reasons adduced above, exercised undisputed Brāhmaṇic sway during the centuries immediately preceding and succeeding the Christian era. Next in authority comes Yājñavalkya. The older Yājñavalkya is credited with analysing the Yajurveda and compiling the white Yajurveda separated into Mantras and Brāhmaṇas. The Yājñavalkya-smṛti, divided into Āchāra, Vyavahāra and Prāyaścitta, is post-Mānava, when the passing Brāhmaṇa hegemony was adapting itself to actual politics. Its home is said to be Mithilā. There is internal evidence that it was produced in Eastern India.

In Mithilā Yājñavalkya has superseded Manu. This is borne out by the commentaries on either. None of the important commentaries on Manu—Medhātithi (9th cen. A. C.), Govinda-rāja (1145 A. C.) Kullūka, Śūlapāṇi and Viśveśvara Bhaṭṭa—is popular. On the other hand, all the important commentaries on Yājñavalkya are found almost everywhere—cf. *Mātākṣarā* by Vijñāneśvara (c. 11th cen.) under Vikramāditya of Kalyāṇi, no. 294; *Aparārka* by Aparārkaśekhara, a Śilāhāra king of Koṅkaṇa (c. 12th cen.), no. 8; *Vyavahāra-Mādhava* by Mādhava (c. 14th cen.) on the *Parāśarasmṛti* which is closely related to Yājñavalkya, no. 354; *Subodhinī* by Viśveśvara Bhaṭṭa, no. 430.

Among the post-Muhammadan compilations of varying authority dealing with the four Āśramas, Śrāddha, Tīrtha, Karmavipākā and daily duties, may be mentioned—

*Smārtavyavasthārnava*, no. 433, *Smṛti*, no. 434, *Smṛtikaumudī*, no. 437, A-D., *Smṛtitattva*, no. 438, *Smṛtitattvaviveka*, no. 439, *Smṛtitattvasāra*, no. 440, *Smṛtidīpikā*, no. 441, *Smṛtiparibhāṣā*, no. 442, *Smṛtimanjarī*, no. 443, *Smṛtisāmrāha*, no. 444, *Smṛtisamuchchaya*, no. 445, *Smṛtisāra*, no. 447, *Smṛtisudhakara*, no. 448, and *Smṛtyāloka* no. 449

## 2 COMPLETE CODPS

A PATHAN INCURSIONS IITH CEN 15TH CEN

11th cen.  
Jīmūtavāhana

The advent of the Muhammadans and infiltration of alien ways of life stimulated the production of Digest codes. After the yet undiscovered *Kōmadhenu* of Bhojadeva of Ujjain, Mahmud of Ghazni's contemporary, Jīmūta-vāhana's *Dāyabhāga* belongs to the end of the 11th cen. No. 262 gives the name of the entire code. *Dharmaratna*. The Colophon runs :—इति परिमर्द्रीय महामहोपाध्याय श्रीजीमूतव हनकृतौ धर्मरत्ने दायभागः समाप्तः । He evidently preceded Vallāla who reduced the status of the Pariwals in the next century. Jīmūtavāhana belonged to Bengal and is hostile to the views of Vijñāneśvara.

Nos. 48-53 describe the comprehensive *Kalpataru* of Lakṣmīdhara, son of Hṛdayadhara, Foreign Minister of Mahārājādhirāja Govinda Chandra Deva of Kanauj (1114-1154 A. C.). Of the twelve books *Kṛtyakāṇḍa*, *Tīrthakāṇḍa*, *Niyatakūla-kṛtyakāṇḍa*, *Mokṣakāṇḍa* and *Vyavahārakāṇḍa* are described in this volume. Unlike Aufrecht's order and like Catal. no. 1927 of Mm. Haraprasad Shāstrī (*op. cit.*), the present Ms. has कल्पतरु व्यवहारकांड द्वादश ।

No. 445 is a work of the 13th cen. called *Smṛti-Samuchchaya* by Viśveśvara Upādhyāya, quoted by Hemādri, Sūlapāṇi and Raghunandana. No. 123 describes the Chaturvargachintāmaṇi of Hemādri the Prime Minister and the Minister for Buildings of the last king of the Yādavas of Devagiri (modern Daulatabad). The author is described as तस्यास्ति नाम हेमाद्रिः सर्वश्रीकरणप्रभुः । निजोदारतया यश्च सर्वश्रीकरणप्रभुः ॥ Hemādri belonged to the Deccan which was still immune from Muhammadan contact. No. 257 notices the *Pārijāta* by Bhānudatta quoted by Vāchaspati and Chan-  
deśvara.

The greatest name in the 14th cen. is Chan-  
deśvara the author of the Digest *Ratnākara*—Gṛhastha, Dāna, Vivāha, Suddhi, (nos. 112, 191, 336, 388 ) etc., seven *Ratnākaras*. He helped Hari Simha of Mithilā to drive out invaders from Nepal. No. 191 describes him as नेपालाखिलभूमि-पालजयिना. Chan-  
deśvara's exact date has been discussed by Eggeling in India office Catal. Vol. III and Jayaswal, Intro. to the *Rājanītiratnākara* No 289 notices the *Madanapārijāta* by Viśveśvara

14th cen.  
Chan-  
deśvara:  
Mādhava:  
Sūlapāṇi



Bhaṭṭa under Madanapāla Deva of Kāśṭhā or Kaccha ( Dig-  
nagar in Bharatpur according to Jolly ) ( 1375 A. C. ).  
No. 167, *Tīrthachintāmaṇi* by Vāchaspati cites *Kṛtya-  
kalpadrūma* by Lakṣmīdhara, *Pārijāta* by Bhānūdatta and  
*Ratnākara* by Chand-śvara as authorities on Smṛti. No. 354,  
*Vṛavahāra-Mādhava* by Mādhavāchārya of Vijayanagar  
in the Deccan, brother of the celebrated Śaṅkhaāchārya and  
Bhoganātha, is a commentary on the Parāśara Smṛti and is  
quoted by Sahudiyāla Śūlapāṇi of Bengal, Nos. 28, 165, 280,  
356, 404.

In the 15th cen., Mithilā under the Śrotriya Brāhmanas  
became the centre of Sanskrit learning in  
the East of India. Though her capital  
15th. cen. Pakṣadhara : Simraon was destroyed by the Tughlak rulers,  
Vāchaspati Mithilā under the Śrotriyas who followed the  
dynasty of Nānyadeva ( Kānāṭa ) recovered her position pro-  
fitting by a quarrel between the Powers at Delhi and at Jaun-  
pur ( cf. Vidyāpati's *Kīrttilatā* ). Specially noteworthy are  
Pakṣadhara—Nos. 143, 145, and 151, and Vāchaspati Miśra,  
Nos. 2, 64, 75, 85, 87, 93-95, 96-99, 103, 104, 105-9, 166, 167,  
168, 169, 227, 261, 272, 332, 352, 370, 375, 391, 392, 393 who  
was a versatile writer on Smṛti and his *Chintāmaṇi* is still a  
standard work.

#### B. MUGHUL ENCROACHMENTS: 16th—17th Cen.

In the 16th cen., Mithilā emerges as the acknowledged  
head, both secular and religious, of all the regions to the  
north of the river Sarayū. The Śrotriya rulers encouraged  
Sanskrit learning and attracted Sanskritists from different  
parts of India. Their predecessors, the Kānāṭakas, had  
worked in the same direction—cf. No. 114. No. 295 mentions  
Ratnapāṇi author of the *Mithilēśacharitam*, who gives an  
account of their literary activities. Ramāpati, No. 239, came  
from Māhiśmatī in the Nizam's Dominions—श्रीमद्राजनिजाम-  
शाहविषये माहिश्मती या पुरी सा मे पूर्वजवासभूः These were later  
continuations of the same movement of immigration into  
Mithilā which made her the centre of Sanskrit learning in  
Eastern India.

Raghunandana of Bengal, author of the 28 Tattvas, Nos. 32,  
37, 40, 73, 119, 120, 136, 147, 148, 200, 207,  
16th cen. Raghunandana : 220, 267, 273, 275, 288, 291, 337, 345, 346,  
Gopāla Bhaṭṭa 357, 371, 395, 422, 423, 432, 438—and  
Gopāla Bhaṭṭa from Drāviḍa, a follower of  
Chaitanya, No. 454 were the recognised Smṛti auth-  
orities of their time.

The three outstanding names of the 16th cen., are (i) Nārāyaṇa Bhaṭṭa, author of *Dharmapravṛtti* and *Tristhalīsetu*, who received the title of 'Jagatguru' at the hand of Akbar—nos. 236 and 176-80: (ii) Nārāyaṇa's grandson Nilakanṭha, inhabitant of old Benares and author of a number of Mayūlkhas, 12 in number, on Āchāra, Dāna, Pratisthā etc., as well as Vyavahāra and Samaya—nos. 26, 190, 269, 355, 416: (iii) Kamalākara author of the *Nirṇayasindhu*, no. 246. Nilakanṭha's son, Saṃkara Bhaṭṭa continued the family tradition in the *Vratārka*, no. 360. The *Vidhānapūrijāta* by Ananta Bhaṭṭa, son of Nāgaḍeva Bhaṭṭa, in three stavakas deals with miscellaneous subjects including Śānti, nos. 326, 327, 328.

17th cen.  
Nārāyaṇa :  
Nilakanṭha :  
Kamalākara :  
Ananta

### C. BRITISH RULE. 18TH CEN.—20TH CEN.

Gopāla Nyāya-pañchānana prepared his Nirṇaya Code before 1730 A.C., a copy of which was sent from Chundernagore to France—nos. 11, 25, 151-2, 201, 274, 325 ( Āśauḥa, Āchāra, Tithi, Dāya, Prāyaścitta and Vichāra ). He was one of the eleven Pandits of Bengal employed by Warren Hastings to prepare the *Vivādārṇava-Setu*, translated into Persian and thence into English by Halhead as "Gentoo Law". It laid the foundation of the study of Hindu Law by Europeans.

18th cen.  
Gopāla Nyāya-  
Pāñchānana

No. 335 describes the *Vivādabhaṅgārṇava* by Jagannātha Tarkapañchānana of Trivenī at the suggestion of the British Government. In pursuance of the declared policy of the British Government to administer the laws of the land in matters social and religious as far as possible, the *Vivādabhaṅgārṇava* has been the basis of decisions first in the Supreme Court, now of the High Court of Bengal.

19th cen.  
Jagannātha Tarka-  
pañchānana

Nos. 19, 25, 27, 235, 338, 397-8, 434, 444 etc., are among modern attempts at Digest-writing, to lay down rules on current problems.

20th Cen.

### 3. WORKS ON SACRED LAW. 13th—17th Cen.

पिङ्गलनामसघटसरे One of the Ms. of Min Haraprasad Shastri ( *Op Cit* ) is dated Sam 1492 = 1436 A. C. It is an old and authoritative work. The next important Maithila authority is *Achārādarśa* by Śrīdatta in the beginning of the 14th cen. Nos. 29 A—P show its popularity even to-day. Śrīdatta also wrote on other topics of Smṛti—Nos. 132, 259, 358, 377, 390, 414. *Smṛtisudhākara* by Saṅkara Miśra is another Maithila work, completed about 1600 A. C. It begins with praises of Akbar, Todar Mall and Mithilā—no. 448.

Works like the above form a class by themselves, in as much as they do not deal with secular law as administered in Law Courts.

#### 4. ĀHNIKA.

The very large number of Mss.—Nos. 32, 33, 36, 34 A—D., 35, 37, 38 A—C., etc.—depicting daily duties under Āhnikā shows the insistence on details of the daily rites as prevalent in Mithilā even to-day. Nos. 132 A—F. describe *Chhandogāhnikā* by Śrīdatta of Mithilā ( 14th. Cen. A. C. ) It is meant for Sāmavedī Brāhmaṇas and indicates a wide acquaintance with the Sāmaveda.

#### 5. MARRIAGE.

The *Vivāhatattva* of Raghurandana, No. 337, is the most important. Nos. 338-339, *Vivāhavāda* and *Vivāhavādara-hasya*, written anonymously are modern. The topic of marriage has been dealt with exhaustively in the Digests, hence separate studies are rare and inconsequential.

#### 6. AŚAUCHA.

Mithilā has always taken a keen interest in questions of "impurities". Lakṣmīdhara's son Rudradhara wrote *Suddhivivēka* in the 12th cen.—a standard work in Mithilā—Nos. 382—H. 1. Another Maithila work of note is *Suddhinirṇaya* by Vāchaspati Miśra. The number of Mss. on Suddhi is significantly large,—Nos. 369, 370 A—D., 371 A—C., 372 A., 373 A—H., 374 A—C., 376 A., 375 A—D., 377, 378, 379 A—B., 380, 381 A., 382 A—HL., 383.

#### 7. ŚRADDHA

Karnataka Kings in Mithilā, towards the end of the 13th cen  
*Pitr̥bhakti* of Śrīdatta No 259 is connected with students of  
the White Yajurveda in Mithilā No 261 describes *Pitr̥bhakti*  
*taranginī* by Vāchaspatī Misra under king Rāmabhadra of  
Mithilā (Mm. Haraprasād Shāstrī *op cit.*, p. xli. ; Murār  
evidently based his work, no. 262, on the above.

## 8. VYAVAHĀRA.

Under Vyavahāra or Civil Law might be specially men-  
tioned, no. 202, Jīmūtavāhuna's *Dāyabhāga* (11th Cen.); comm-  
entaries on the same by Śrīkr̥ṣṇa and Achyuta Chakravartin,  
nos. 203-5 ; *Dattakachandrikā* on adoption, by Devaṇḍa Bhaṭṭa,  
no. 185 ; *Vyavasthārnava* on pre-emption, etc., by Raghu-  
nātha no. 351.

## 9. DĀNA.

Chandēśvara and Nīlakaṇṭha, nos. 191, 190, are among the  
chief writers on Dāna. cf. nos. 186-99. Gifts of Mss. specially  
of Purāṇas, have always been considered as highly meritorious.

## 10. CONSECRATION AND DEDICATION.

Trivikramasūri's *Pratiṣṭhāpaddhati* described in No. 268 is  
among the earliest works dealing with the dedication, con-  
secration and reconsecration of temples, images, tanks,  
emblems etc., belonging to the pre-Muhammadan period.  
Raghunandana's *Pratiṣṭhātattva*, No. 267, Nīlakaṇṭha's *Prati-*  
*sthāmayūkha*, No. 269. are later but highly authoritative  
No. 265 *Pūrtadinakarodyota* is by the learned and versatile  
Gāgā Bhaṭṭa, also known as Viśveśvara Bhaṭṭa, who in 1774  
following the time-spirit, declared Śivājī to be a Kṣatriya and  
entitled to Hindu coronation.

## 11. PRĀYAŚCHITTA.

Prāyaścitta or atonement of sins by penances, later on  
tend to be commuted to a fine in money, is dealt with in the  
Digests. But Nos. 274 A-H. I., 275 A-H., 277 A-E., 276 A-B.,  
278 A., 279, 280 A-F., 281, 282 A-D., 283, 284 show the  
popularity of separate works. Raghunandana, No. 275, Dāmo-  
dara, No 276, Śū'apāṇi, No 280, Ha'yudha No 283, and  
Nāgeśa No 284, are stil cited as authorities

No. 362, *Sāntikapauṣṭika* by Vardhamāna Upādhyāya seems to be a work of the 16th century dealing with Sānti propitiation of offended astral deities. The Ms. is dated Śaka 1558 = 1636 A. C. but the work is much older.

### 13. SMṚTI—JYOTIṢA.

Dealing with auspicious moments for religious ceremonies as distinguished from Astronomy, Astrology and Horoscopy, it forms an important and extensive section by itself. Lakṣmīdhara's *Kṛtyakalpataru* of the 12th century, No. 53, Śrīdatta's *Samaya-pradīpa*, of the 13th century, No. 414 are among the older authorities. Raghunandana, No. 73, Vardhamāna, No. 74, Vāchaspati Miśra No. 75 are utilised daily in Mithilā where most of the *Varṣakṛtyas*, nos. 310-11, are still scrupulously observed.

### 14. PŪJĀ—PĀṬHA.

Śiva, nos. 363, 364A-H., 365, 366, 367, 368, 387, 387, Gaṅgā, nos. 81, 82, 83A., 84A-E., 85-7, 88A., 89, 90A., Rāma, nos. 300A., 301, Lakṣmī, nos. 302, 303, Gaṇeśa, no. 91 are among the principal deities worshipped. The most important work in the present collection is no. 367, *Saivasarvasaśāstra* by Vidyāpati in the first half of the 15th cen. under the Kāmeśvara dynasty of Mithilā, and attributed to Queen Viśvāsadevī—cf. no. 367, p. 417.

पत्युः सिंहसन्स्था पृथुमिथिलमहीमण्डलं पालयन्ती ।

श्रीमद्विश्वासदेवी जगति विजयते चर्यारन्धतीव ॥

Vidyāpati's name is a household word in Eastern India, and widely known in Europe through the studies of Grierson Distinguished as a poet (cf. *Padāvalī*, *Kīrtti-patākā*, *Kīrtti-latā*), a story-writer (cf. *Puruṣaparīkṣā*, *Bhūparīkramā-grantha*), a letter-writer (cf. *Likhanāvalī*), composer of songs in praise of deities (cf. *Durgābhakti-taraṅgiṇī*, *Gaṅgāvākyāvalī*), Vidyāpati is also a recognised authority on Smṛti (cf. *Dānavākyāvalī*, *Varṣakṛtya*, *Vibhāgasūtra*). No. 88 describes *Gaṅgāvākyāvalī* of Vidyāpati under the name of Viśvāsadevī. It refers to a number of Nibandhas.

## 15 VRATA

Vrata or vow for worship, to continue at distinct periods and to end with *Udyāpana* or special concluding worship, all through accompanied by Paurāṇic references, forms an integral part of all *Varṣakṛtyas*. No. 311 describes Rudradhara Upādhyāya's *Varṣakṛtya*, a typical and standard Maithila work. No. 366, *Śivarātrīvratodyāpanavidhi*, details with the concluding ceremony of the well-known worship 'Śivarātrī', the 14th day of the waning moon in Māgha.

## 16. CASTES.

Nos. 385 and 386 describe two interesting treatises on the Śūdras. *Śūdraśrāddhapaddhati*, no. 385, is by Rāmadatta Thakkura. It is yet doubtful whether he can be identified with Rāmadatta Thakkura, author of *Vivāhōdipaddhati* and *Dānapaddhati*, a son of Gaṇeśvara and cousin of Chandeśvara, in the 14th cen. No. 386, *Śūdrāchāravivekapaddhati*, by Goṇḍi Miśra is a comprehensive work prepared in the time of one king Vāśudeva of Mithilā, son of king Ravikara. Works dealing with the other castes are numerous.

## 17. TĪRTHAS

Tīrthayātrā or pilgrimage has ever been a potent factor of cultural unity in India, knitting together the remotest parts of this varied continent under the Hindu horizon. Apart from the undoubted national history treated mythologically and historically in the Purāṇas and the Tantras, of these Tīrthas or places of pilgrimage, Nibandhakāras exerted their authority and invested the Tīrthas almost with a legal status. As such they occupy an honoured position in the Smṛti literature. The psychological importance in connection with the Tīrthas was present before the mind of the Smṛtikāras : cf. no. 166, *Tīrthakalpātā* of Vāchaspati—

गंगादितीर्थेषु वसन्ति मत्स्या देवालये पक्षिगणा वसन्ति ।

भावोज्जितास्तेन फलं लभन्ते तीर्थाच्च देवायतनाच्च मुख्यात् ॥

Vidyāpati in the 15th cen. wrote on Gayā, no. 92; Vāchaspati in the 15th cen. on Gayā and other Tīrthas, nos. 93-109, 166, 167 A C G, 168, 169 ; Raghunandana in the 16th cen. on Prayāga, no 273 ; Nārāyaṇa Bhaṭṭa in the 17th cen on Śaśi, Gaya and Prayāga , nos 176 80 , Harigiri : *Kurukṣe*

*trānukrāmanika*, no. 67, continues to the present day the work of Śāṅkara who went from his native Mithilā to describe the Tīrthas of Kurukṣetra in his *Kuru kṣetra ratnakara* (Mm Haraprasād Shāstri, *op cit*, p. xlviii) Nos. 166, 167 A-G., 168-70 etc., give some of the other important Tīrthas in the present collection.

## 18 MISCELLANEOUS.

Under this category may be mentioned Mss. mostly modern, published often anonymously, dealing with present-day irregularities (cf. no. 4), minor local deities (cf. nos. 314, 450) etc., and refutation of heresies (cf. nos. 254-6).

## CHARACTER OF THE MSS.

From the above rough description of the Mss. in the present volume, it may be claimed that Mithilā though creditably represented in every branch of the Smṛti literature, is specially remarkable for her Nibandhas or Digests. Another striking feature is the uninterrupted continuity of the growth and development of Smṛti in Mithilā. It had its evil effect in one direction. While during the 15th, 16th and 17th centuries, the whole of Northern India was convulsed by religious and social upheavals, e. g. with Nānak in the Punjab, and Chaitanya in Bengal, Mithilā remained unaffected, deeply engrossed in the details of the Karma-kāṇḍa. In the 19th and the 20th centuries, it has, to a certain extent, hampered the growth of that critical and liberal education which obtains elsewhere in India as a result of a knowledge of the West. But it has been compensated for by conferring on Mithilā her unique position as the only surviving centre in the whole of Northern India where the whole of Smṛti may be studied in all its successive stages from the earliest times to the present day.

\*

\*

\*

\*

The Society and the Editors are thankful to the Hon'ble Sir Rameshwar Singh, G. C. I. E., Mahārājādhirāja of Darbhanga, for kindly meeting the cost of publication.

The Editors commend the services of Pandit Vishṇu Lal Śāstri, the Search Pandit of the Bihar & Orissa Research Society.

The entire cost of making the Search is borne by Government (Local), and they are still continuing the grants with

which the search is being carried on both in Tirhut and Orissa. The work from the beginning was placed under the Society which executes it as an honorary agent. The learned world in general and the Province in particular must feel grateful to the local Government for their interest in and expenditure for this, a cause of culture of the land they have in their charge. This is one of those good deeds which will be never lost.

PATNA,            }  
*October, 1927.*

K. P. J.  
 A. B—Ś.



1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

## ABBREVIATIONS

- C. A. = Catalogue of Mss. in the Asiatic Society of Bengal.
- C. C. = Catalogus Catalogorum (Aufrecht).
- C.I.O. = Catalogue of Mss. in the India Office Library.
- H.P.S. = Catalogue of Mss. edited by Mm. Haraprasad Shāstrī.
- . M = Catalogue of Mss. edited by Rajendra Lal Mitra.



No 1. अग्निस्थापनविधिः । Agnisthāpanavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folio 13.  $10 \times 1\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya, and resident of Andhra Tharhi, P. O. Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with अग्निस्थापनविधि for Sāmavedic and Yayurvedic rites.

**Beginning .** अथ सामगानामग्निस्थापनक्रमः । तत्र हस्तप्रमाणं देशं शर्करागारास्थितुषकेशादि-  
रहितं पूर्वोत्तरप्लव समं वा छायासङ्घटपसहितं गोमयेनोपलिप्य तत्र स्नातः  
शुचिराचान्तः प्राङ्मुखः कुशसहितआसनेपविष्ट उत्तारस्यां दिश्यभ्युत्तरार्थं कुश-  
कुक्षुमसहितं जलपात्रं निधाय दक्षिणजानुं भूमौ पातयित्वा सव्यहस्तप्रादेशं बन्धि-  
स्थापनपर्यन्तं भूमौ निधाय दक्षिणहस्तानामिकाङ्गुष्ठाभ्यां गृहीतकुरामूलेन द्वादशा-  
ङ्गुलप्रमाणां पृथ्वीदेवताकां रेणुमुल्लिख्य पीतवर्णा ध्यायेत् ॥

**End.** ततः संकल्पं विधाय तत्तत्कल्पोक्तद्रव्येण होमं कुर्यात् । ततो मूलेन पूर्णाहुतिं  
दत्त्वा संहारमुद्रया स्वष्ट्रदेवतां स्वहृदयमानीय जमस्वेति विस्तृज्य दक्षिणान्दत्त्वा-  
ऽच्छिद्राधधारणं कुर्यात् ।

**Colophon.** नास्ति ।

विषयः । सामवेदिनामग्निस्थापनविधिः ।

No. 2. अक्षर शिवादिप्रतिष्ठाविधिः By शङ्कर ।

Acharaśivādiṣṭhāvidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page Letters 30 in each line Folio 18  $10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$  inches Ap-

pearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Śiva, Viṣṇu, Gaṇeśa and Durgā pūjā Paddhati, by Śaṅkara Bhaṭṭa. This is a part of Dharmadvaitanirṇaya.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः । श्रीशायनसूत्रे श्रीविक्रम्यादि पद्धति सौराक्षरेणाऽचरशिवलिङ्ग-  
विष्णुदुर्गासूर्यगणेशादिमूर्तिप्रतिष्ठाविस्मृत्यते । अथ यजमानः पत्न्या सह  
पूर्वेद्युः कृतहविष्याशनवज्रगव्यादिः प्रतिष्ठालभदिनात्पूर्वेद्युः प्रासादशस्तु-  
प्रतिष्ठां विदध्यात् ।

**End.** कृते मूढाध्वजारोहे तत्रापि चलितश्चये । शिल्पिनो नायकाश्रया श्रुतिभाजोपि-  
धारयेत् ॥ एषां श्रुतानां वर्णाश्रयान्तिचारशिखलये । वृज्जागामपिदारुणि तेषुस्त्रा  
न संशयः ॥

**Colophon.** इति श्रीनारायणभट्टमुत्तरीकरोन्नाते धर्मद्वैतनिर्णये प्रासादादि शिवाद्य-  
चरप्रतिष्ठापद्धतिः समाप्ता ।

**विषयः ।** शिवप्रतिष्ठाविधिः ।

### No. 3. अतीचारनिर्णयः By महेश । Atīchāranirṇayah.

Substance—Character Maithilī. Brown paper. Lines 14 on a page. Letters 48 in a line. Folio 5. 12x4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date 1755, Śaka. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. Now in the possession of Jayadeva Thākur, brother-in-law of the deceased owner of the manuscript. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Atīchāravichāra by Maheśa Thākur.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः

अथातीचारनिर्णयः ॥ पूर्वराशिं परित्यज्यऽपूर्वोत्तरं गुरुः । अतीचारः स विज्ञेयः  
पराशिरागो यदा ॥ अत्रयदिवाहस्पत्यमानेन संवत्सरभोगापूर्तौ पूर्वराशिं त्यक्त्वा  
मन्त्रि तदातीचारोऽस्य

- End** ऊर्ध्वपरि यातश्च लघुशुभ्रोऽभामत तस्य लघ्यावरादपुनर्य तस्माद्व्यत  
न स्वाभाविकमत्यतदपर तद्विदाजगुः ॥
- Colophon.** इति श्रीमथिलाल इन्दरखण्डशलाकुल पुगड्रीकपार्तिगड यशस्कर संहारकृतातीचारनिर्णय-  
त्पातनिर्णयः ॥ \* ॥ शके १७२६ द्वितीयभाद्रकृष्ण १४ चतुर्दश्यां सुगो सरिस-  
वसंध्रीमैत्राकालिखत् ।
- विषयः ।** अतीचारविचारः ।

#### No. 4. अतीचारनिर्णयः । Atichāranirṇayaḥ

**Substance:**—Character, Maithilī. Brown-Nepali paper. Lines 7 on a page. Letters 38 in a line. Folio 2.  $11\frac{1}{2} \times 5$  inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Atichāravichāra. Bhujaval Bhima was a traditional Maithil king. He wrote a treatise on Dharmaśāstra in a big volume. He is regarded as an authority in Dharmaśāstra by all law-givers of Mithilā. But his work is still undiscovered.

**Beginning.** अथ भगवान् सुराचार्यस्त्रीयधनवत्सपूर्तिमकृत्यैव परराशिङ्गत्वा पूर्वं  
राशिन्यातातो यदा तदाऽप्यौ लुप्ताब्दो नाम महातिचारी भूत्वा यादत्परराशिस्थो  
वर्त्तते तावत्तमयाशुद्धिङ्करोतीत्यतस्तत्र श्रेयस्कामैर्विशहादिसर्वम्भङ्गल-  
कर्मनैव कर्तव्यम् ॥

**End.** कृत्यचिन्तामणौ गुणितर्वस्वाक्तवचनस्य सप्रति सर्वदेशेषु व्यवहार्यत्वमुक्तं-  
बोध्यम् । परेषां विशेषवचनानां कचित्कचिदिति मिश्रादयः । मैथिलानां सर्वम  
व्यवहार्यमित्याशयेन मैथिलव्यवहारानुसारिकृत्यरत्नाकरादौ विशिष्य नाक्तः

**Colophon** इति बार्हस्पत्यातीचारनिर्णयः ।

#### No. 5 अनन्तव्रतोद्यापनविधिः । Anantavratodyāpanavidhiḥ.

**Substance** Character Maithilī White paper. Lines 6 on a

page. Letters 43 in a line. Folio 13. 12 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Complete, Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhanjhārpur, P. O., Darbhanga.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ॥

अथानन्तव्रतोद्यापनविधिः ॥ तत्र भाद्रशुक्लचतुर्दश्यां चतुर्दशवर्षावच्छिन्नयां तिथौ पूर्वदिनकृतनियमैकाहरो ब्राह्मे उत्थाय विहितस्नानस्निधाय etc. ॥

**End.**

सरितः सागराः शैला स्तीर्णानि जलदानदाः । एते त्थामनिषिञ्चन्तु सर्वकामार्थ-  
सिद्धये ॥ इतित्रिवारमभिषेकं कुर्यात् ॥

**Colophon.**

शुभम्भूयात् ॥

त्रिषयः ।

अनन्तपूजा तदुद्यापनपद्धती ॥

No. 6. अनन्तव्रतोद्यापनविधिः । Anantavratodyāpanavidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folio 9. 11 × 4 inches. Appearance fairly old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date San 1259 Sāl. Place of deposit, Pandit Gaṅgādhār Jhā, Jonki, Deodha P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa dealing with Anantavratodyāpanavidhi from Śrīkaranibandha.

**Beginning.**

॥ अथानन्तव्रतोद्यापनविधिर्निख्यते ॥

भाद्रशुक्लचतुर्दश्यां प्रातःस्नातः शुक्लाम्बरधरो व्रतसंकल्पं कुर्यात् । ओं अथ  
भाद्रशुक्लचतुर्दश्यां तिथौ गोधनवान्यालङ्कृतविपुललक्ष्मीप्राप्तिचिरजीविपुत्र-  
पौत्रादिसन्ततिमत्स्वपुरुषोत्तमदर्शनजन्यपुण्यप्राप्तिकविलग्नरीदानजन्यपुण्यसमकलप्राप्ति-  
देहावसानकालिकार्कशर्षाविमानकरगाकविष्णुलोकगमनकामः चतुर्दशवर्षपर्यन्त-  
कृतानन्तव्रतोद्यापनमहंकरिष्ये इति संकल्प्य पुष्पचन्दनताम्बूलवासांस्यादाय  
ओं अथ कर्तव्यानन्तव्रतोद्यापनाङ्गभूतपूजादिहोमान्तकर्म कर्तुममुकगोत्रममुक  
शर्मणि ब्राह्मणमेभिः पुष्पचन्दनताम्बूलवासोभिराचार्यत्वेन त्वामहं वृणु-  
इति वृणुयात् ॥

End

श्रीमन्वानि च खानि कलस्याक्यनाथ च सरित साम्ना जैलासीथानि जलदा  
नदाः । एतेष्वामभिपिञ्चन्तु सर्वकामार्थसिद्धये ॥ ततो यथाशक्ति ब्राह्मणान्  
भोजयेत् ॥ ० ॥ ० ॥

Colophon:

इति श्रीकनिवन्धे अनन्तव्रतोद्यापनविधिः समाप्तः ॥ सन् १२५६ साल श्रीस्तु  
शुभमस्तु ॥ ओं । ओं । ओं ॥

No. 7. अनन्तव्रतोद्यापनम् । Anantavratodyāpanam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 36 in a line. Folio 10. 9 × 4 inches. Appearance, New Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Torn. Place of deposit, Pandit Jadunandan Thākur, Sarbasīmā, Jhanjhārpur, P. O. Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥ अथानन्तव्रतोद्यापनविधिः । तत्र भाद्रशुक्लचतुर्दश्यां  
चतुर्दशवर्षाविच्छिन्नायान्तिथौ etc. ॥

End: ओमथकृतैतदनन्तव्रतोद्यापनविधिः समाप्तः ॥०॥ शुभमस्तु ॥ श्रीस्तु ॥०॥

No. 8. अपरांकः By अपरादित्यदेव । Aparāṅkaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 47 in a line. Folio 298- 15½ × 6 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A commentary on Yājñavalkya Smṛti by Aparāditya Deva. It consists of one Adhyāya only. This commentary elaborately clears the meaning of the text and quotes the Ślokas of several Smṛtis (Published in Poona, Ānandāśrama Press. )

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

संसिद्धवर्धनसत्सुरासुरमिलन्मौलिस्थितप्रोक्तसंततन्प्रभवप्रकृतविविधप्रेक्ष्यन्मयूखो —  
उक्तम् " श्रेयोविद्विष्यं सदैकैषधंभूयाद्वोद्विरदानशान्तिश्चमलद्वन्द्वं



तदिष्टासथे ॥ १ ॥ विश्वानुमूर्तिसंभूतिस्थितिसंहृतिमुक्तयः । संभर्वा  
 यतस्तस्मै परस्मै ब्रह्मणे नमः ॥ २ ॥ योविश्वसर्गपरिपालनसंहृतीषु ब्रह्मा ह  
 स्निनयनधर्मप्रत्यमेयः । तं शुद्धबोधमभयं मुखसत्स्वभावमात्मानमद्वयमनन्  
 सुपास्महे तत् ॥ ३ ॥ विश्वात्मनः शुक्लयजूर्वि भागैरवाप यो योगिगणाग्रवन्द्य  
 नं याज्ञवल्क्यं मुनिवृन्दवन्द्यं नमामि तत्कीर्तितधर्मवृद्धै ॥ ४ ॥ भक्त्या यर  
 सविस्मयः स्मररिपुर्मत्या च वाचस्पति । विक्रान्त्या द्विषतांगणः श्रुतितया भास्वान्  
 जमित्वेन भूः । जीमूताचयभूषणं सुविपुलां योगीश्वरादीरिते शास्त्रे वाक्य  
 नयानुगां त्रिचिनुते वाचं सतां सम्मताम् ॥ ५ ॥

End.

यदापुनस्तत्रियः चात्रियकार्यं कुर्यात्तदन्वयेनाप्येतत्सर्वमनुष्ठेयं तत्कार्यापत्त्यातद्व  
 र्मलाभ इति न्यायात् ॥ करदानप्रयुक्तत्वाच्च प्रजापालनस्य सर्वो हि धनं प्रयच्छन्नात्म  
 समवायि प्रयोजनमुद्दिशति न च करदानस्य स्वगुप्तेरन्यत्प्रयोजनमस्ति तस्मात्कर  
 माददानेन प्रजापालनं विधेयमिति सिद्धम् ॥

Colophon.

इति श्रीविद्याधरवंशप्रसन्नश्रीशिलाहारनरेन्द्रजीमूतवाहनान्वयप्रसूतश्रीमदपरादित्य-  
 देवविरचिते याज्ञवल्कीयधर्मशास्त्रनिबन्धे प्रथमेऽध्यायः ॥

अतःपरं व्यवहारप्रकरणं भविष्यति ॥ ग्रन्थ संख्या १३०१० ॥

विषयः ।

याज्ञवल्क्यव्याख्या ॥

No. 8A. अपराकः By अपरादित्यदेव । Aparādityadeva.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 58 in a line Folio 298. 14½×5½. inches Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete in 3 parts. Incorrect. Date, Śmīvat 1930. Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgachi P. O., Darbhanga. A commentary on Yājñavalkya, comprising the text of Chapter I by Aparādityadeva.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No 9. अशौचनिर्णयः । Aśaučanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī White paper Lines 12 on

a page Letters 64 in a line Folio 10 14×5½ inches Appearance fresh. Verse and prose. Incomplete. Correct generally. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rudramani Jhā, Mahinātha pur, Deodha P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmśāstra, dealing with Aśauchavichāra. The name of author is not found in the manuscript.

**Beginning.**

श्रीगणेशायनमः ।

वन्दे त्रिपापरीरम्भमारम्भकृतोद्यमम् । परस्पग्मथालोक्य स्मेरं हरिहरात्मकम् ॥  
यद्यपिदोषगणैरग्रप्रविशः द्वेषीकृतस्सन्तः । तदपि समाधानीयो महतामेवांयतोरीतिः ॥  
हारलानारत्नाकरं शुद्धिविवेकादयोपि । तदपितबाकुलमनसा हरिपदतोयेमुदं धत्ताम् ॥  
अपिदातुगृहीत्रोचस्तुतकृतं तथा । अचिद्वातेन वेषः स्याच्छ्रद्धादिषु कथञ्चन ॥

**End.**

वैश्यानां सप्तममासाद्रालमरणे सद्यःशौचं तदनन्तरं द्वितीयवर्षथावद्रालमरणेऽप्यहम् ।  
तदुपरि षड्वर्षान्तं यावद्रालमरणेनवाहम् । तदुपरिपञ्चदशाहमशौचं भवति । शूद्राणां-  
सप्तममासाद्रालमरणे सद्यःशौचम् । सप्तमासाद्विर्षं यावत्पञ्चाहम् । तृतीयवर्षादास्य  
षोडशवर्षयावद्विवा ...

**Colophon.**

नास्ति ।

विषयः ।

अशौचविचारः ।

No. 10. अशौचनिर्णयः By उमानाथ । Aśauchanirṇayah.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 8 on a page. Letters 38 in a line. Folio 10. 12×4 inches. Appearance old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raghunath Jhā, Śanakorthu, Manigāchi P. O., Darbhanga.

**Beginning.**

ओंनमो गणेशाय ।

अथाशौचनिर्णयः ॥ सपिण्डे ब्राह्मणे मृते दशरात्रेण शुद्धयति सपिण्डे क्षत्रिये  
मृते क्षत्रियः द्वादशरात्रेण शुद्धयति etc. ॥

**End.**

वस्तुतो ब्राह्मणहेतुत्वादपि पितामहप्रकमकश्राद्धविधायकानि तेन पतिते संसर्गं  
वर्जिते जीवति पितरि पावण विधायकं स्मृत्यवर्जितं सन्यासी

**Colophon** ऽति महासहाय व्याय श्रीमानर्थरचित शुद्धिनिष्णय स्भास तादुर्गे मा पाहि  
विषयः । अशौचनिर्णयः ।

No. 11. अशौचनिर्णयः By गोपाल । Aśauchanirṇayah.

Substance:—Character Bengali. Dark-white paper. Lines 6 on a page. Letters 64 in a line. Folio 20. 16×3 inches. Appearance, very old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?). Worn out, Torn. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Tharhi, Andhratharhi P. O., Darbhanga.

**Beginning.**

ओं नमो गणेशाय ॥

तत्त्वा नीलोत्पलश्यास रासं राजीवलोचनम् । न्यायपञ्चाननो विद्वान् कुरुतेऽशौच-  
निर्णयम् ॥

**End.**

व्यवस्थोपयिकग्रन्थे वचनेलिखितं बुधाः । नोन्यूनान्धिकभाष्यं सगुणेऽत्यस्तनिगुणे ॥  
शाके सैर्वन्दिशरेन्दुमाने १५३६ मन्वादिशास्त्राणि विचार्य यज्ञः धीराः कृतेयं  
परिपालनीयाः ॥

**Colophon.**

नास्ति ॥

श्रीविश्वेश्वरपञ्चाननस्य पुस्तकमिदं ॥ ० ॥ ० ॥ श्रीचन्द्रशेखरसेनेन लिखितं ।  
यथाहन्ते तथा लिखितं । लेखने नास्ति दूषणम् ॥ ० ॥ ० ॥ कृष्णनिमङ्गलं नाम  
यस्य वाचि प्रवर्तते भस्मीभवन्ति राजेन्द्र महापातककोटयः ॥ जानामि धर्मं नच मे  
प्रवृत्तिर्जानाम्यधर्मं न च मे निवृत्तिः । त्वया हृषीकेशहृदिस्थितेन यथा नियुक्तो स्मि  
तथा करोमि ॥

विषयः ।

अशौचविचारः ॥

No. 11A. अशौचनिर्णयः By गोपाल । Aśauchanirṇayah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 64 in a line. Folio 18. 12×1½ inches. Appearance, old. Prose and verse Complete. Correct Worm eaten Place of deposit, Pandit Rabinath Jhā Professor, M R

Vidyālaya, and resident of Andhra Tharhi P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra, by Gopāla Nyāyapañchānana. Date Śāka 1722.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 12. अशौचनिर्णयः By विश्वनाथ । Aśauchanirṇayah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 47 in a line. Folio 10. 14×4 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārchē, Andhratharhi P. O., Darbhanga.

Beginning.

श्रीतमः श्रीसीतायै ॥

नत्वासीतां जगन्मूलामज्ञानोन्मूलनक्षमाम् । तन्यते विश्वनाथेन अशौचानाञ्चनिर्णयः ॥

End.

पितरो चेन्मृगौ स्यातां इति वचनं न समूलं समूलत्वेऽपि तद्दिनमित्यत्र तत्पदं न श्रवणार्थं तत्पदस्य सर्वनामत्वात् अप्रधानीभूतश्रवणपरमपेक्षानामभावात् इति संक्षेपः ॥

Colophon.

नास्ति ।

विषयः ।

अशौचविचारः ।

No. 12A. अशौचनिर्णयः By विश्वनाथ झा । Aśauchanirṇayah.

Substance:—Character Mithilī. White paper. Lines 9 on a page. letters 56 in a line. Folio 7. 13½×4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incorrect. Incomplete. Date wanting. Place of deposit Babu Sukadeva Jhā, Pachadhi. Pandaul. P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra by Viśvanātha Jhā, resident of Tharhi and a Court Pandit of Maharaja Lakṣmīśvar Singh of Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

## No 13 अशौचसंग्रहः । Aśauchasamgrahah

Substance:—Character Bengali. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 64 in a line. Folio 19.13×3 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Babu Sukadeva Jhā, Pachadhi, Pandaul P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra. The name of author is not found from the manuscript.

Beginning.

ओं नमो गणेशाय ।

शुध्येद्विप्रो दशाहेन द्वादशाहेन भूमिपः । वैश्यः पञ्चदशाहेन शूद्रो मासेन शुध्यति ।  
स्वजात्युक्ताशौचमेतत् । पूर्णाशौचन्तु कथ्यते । खगडागौचमतोन्यूनं न खगडं  
खगडमिष्यते । अथागौचाशौचयोर्लक्षणं, औचाभावोनचाशौचं वैपरीत्यं न वा  
तयोः । यौगपद्यत्रिधानाञ्च, घटितवाशयोर्यथा । तस्मात्पुनस्काररूपत्वं धर्मा-  
धर्मावदिष्यते । अशौचं विहिते कार्येनर्हता प्रतिपादकं, शुद्धिस्तु तादृशे कार्ये  
योग्यत्वप्रतिपादिका ॥

End.

एतत्सर्वमशौचेपिकर्त्तव्यं यथा दत्तः । सूतकालेत्विदं सर्वं सूतकं परिकीर्त्तितं,  
आपद्रुतस्य सर्वस्य सूतकेषु न सूतक इति । गत्यायां सर्वकालन्तु पिण्डदद्याद्विच-  
क्षणः । इति वचनात्, प्रेतपदोल्लेखने प्रेतस्य गत्यायां पिण्डदानं कुर्यादस्य  
सपिण्डीकरणान्तं प्रेतश्राद्धं न कृतं तस्य वर्षादिपरं तर्पणं न कार्यं किन्तु एकादश्यादौ  
श्राद्धश्चेत् क्रियते तदा प्रेतपदोल्लेखनेति ॥

Colophon.

समाप्तोऽयं संग्रहः ।

विषयः ।

अशौचविचारः ।

## No. 14. अशौचसंग्रहः । Aśauchasamgrahah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folio 9. 11×3½ inches. Appearance old. Verse and prose. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Rabināth J ā, of Andhra Pradesh P O

and Professor, M. R. Vidyālaya, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Āśauchavichāra. Worn out, worm-eaten.

**Beginning.**

ओंनमो विघ्नेशाय ।

प्रणिपत्य शिवात्मन्त्रं त्रैलोक्यस्य विपश्चिताम् । अशौचसंशयोच्छ्रित्यै क्रियते संग्रह-  
स्त्वयम् ॥ ये तन्निद्रता हि कृतिनः विवेकादीक्षणे खलु । ते वैरमन्तां सुधिया संग्रहे  
सर्वदर्शके ॥ अथश्राद्धप्रणंसा ॥ हारीतः ॥ न शूरास्तत्र जायन्तेऽनारोग्या न शतायुषः ।  
नच श्रेयोधिगच्छन्ति यत्र श्राद्धविवर्जनम् ॥

**End.**

वृद्धमनुः । वाचो यत्रविभिद्यन्ते गिरिर्वा व्यवधायकः । महानद्यन्तरं यच्च तद्देशान्तर-  
मुच्यते ॥ दशरात्रेण या वार्ता यत्र न भूयतेऽथवा ! देशनाम नदीमेवास्मि  
कटेपिभवेत्तु यत् तच्च देशान्तरं प्रोक्तं स्वयमेव स्वयम्भुवा ॥ गिरिर्वैत्यत्र वा शब्दः  
समुच्चये अथमृत्युविशेषाशौचम् बृद्धगार्ग्यवृद्धः \* ॥

**Colophon.**

देवो विजयनेलगम् ।

विषयः ।

अशौचनिर्णयः ।

No. 14A. अशौचसंग्रहः । Āśauchasaṅgrahaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 13 on a page. Letters 36 in a line. Folio 4.  $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya, and resident of Andhrā Tharhi P. O. Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with, Āśauchavichāra. The name is not mentioned either in the beginning or in the end.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 15. अशौचसंग्रहः By मधुसूदन । Āśauchasaṅgrahaḥ.

Substance:—Character Maithilī, Brownish-red paper. Lines 10 on a page Letters 74 in a line Folio 12  $13 \times 4$  inches

Appearance old. Prose and verse. Complete. Correct. Date(?). Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. Worn out, torn. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Aśaucha by Madhusūdana Bhaṭṭāchārya.

Beginning.

ओंनमो गणेशाय ।

नत्वा सीतापतिं राम काशदं कल्याणम् । वशीत्यशौचमक्षेपं अक्तः श्रीमधुसूदनः ॥  
तत्रादौ रजस्वलाशौचम् ॥ यथाशङ्कः ॥ शुद्धामर्तुश्चतुर्थेऽन्दि अशुद्धादिवपैत्रयोः ।  
देवकर्मणि पैत्रे.....। लौकिककर्मणि त्र्यहात्परं शुद्धा ॥

End.

आत्मानोप्यशुचिस्तात्रयावत्पात्रमनुद्धृतम् । उद्धृत्याप्यशुचिस्तात्रयावन्नेऽन्मृज्यते  
मही ॥ तावत्स्यादशुचिर्विप्रो यावन्नेऽन्मृज्यतेमहीतिवचनाच्च । अन्यत्र शुद्धितत्वादौ  
विशेषमनुसन्धेयं इहग्रन्थगौरवमिया न लिखितम् ॥

Colophon.

इति महामहोपाध्यायमधुसूदनवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचितोऽशौचसंग्रहः समाप्तः  
ओंनमस्तस्यै । गुरवे नमः ॥ लम्बोदरपदद्वन्द्वाभ्यान्नमः ॥ ओंहारिः ।  
श्रीरामः ॥

विषयः ।

अशौचविचारः ॥

No. 15A. अशौचसंग्रहः By मधुसूदन । Aśaucha-saṅgrahaḥ.

Substance:—Character Bengali. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 68 in a line. Folio 16. 16×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date, Sāka 1710. Worn out, torn. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur Pandaul P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra by Madhusūdana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 16. आकाशदीपोद्यापनविधिः । Ākāśadīpodyāpanavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page Letters 53 in a line Folio 22 14×3½ inches Appearance

ance, new. Prose. Complete. Generally correct. Date, San 1299 Śāl. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lalaganj, Jhanjharpur P. O., Darbhanga.

Beginning. अ०नमो गणेशाय ॥

अथ नानाग्रन्थात्श्लोक्याकाशदीपोद्यापनविधिर्लिख्यते ॥ तुलाकौपान्तिमदिने  
वृत्ती संयमं कृत्वा संक्रान्तिदिनप्रभाते रत्ननादिकं कृत्वाऽऽहतेवासनी परिश्रवाचम्य  
पूर्वाभिमुखस्ताम्रपात्रमादाय etc.

End. ओ गच्छ गच्छ परं स्थान गच्छ त्वं परमेश्वर । गच्छन्तु देवताः सर्वाः पूजासादाय  
सत्कृता इति पठित्वा प्रणमेत् । सहस्र वाद्योत्तरात् ब्राह्मणान् भोजयेत् । स्वयं  
च भुञ्जीत ।

Colophon. इत्याकाशदीपोद्यापनविधिः समाप्तः ॥ शन् १२६६ शाल कार्तिक ॥

No. 16A. आकाशदीपोद्यापनविधिः । Ākāśadīpodyāpanavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 49 in a line. Folio 6. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date, Śak. 1718. Torn. Place of deposit, Babu Adyānāth Miśra, Pāhitol, Manigachi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 16B. आकाशदीपोद्यापनविधिः । Ākāśadīpodyāpanavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 44 in a line. Folio 20. 12×4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit M. M. Rājanāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the ceremony performed in the month of Kārtika by kindling light in the sky.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.



No 16C

२. तोद्यापनविधि Akāśadīpavratodyapanavidhih

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 42 in a line. Folio 17. 11+4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā Sakhabad, Manigachi P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Ākāśadīpavrata, performed in the month of Kārtika.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 16D. आकाशदीपोद्यापनविधिः । Ākāśadīpodyāpanavidhih.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line. Folio 11. 13×5 inches. Appearance, fresh. Torn. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabad, Manigachi P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Ākāśadīpodyāpana, performed in the month of Kārtika.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 17. आकाशदीपोद्यापनविधिः । Ākāśadīpodyāpanavidhih.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 50 in a line. Folio 16. 14×3½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Sadānand Jhā, Andhrāthārbī P. O., Darbhanga.

Beginning.

ओंनमो भगवते वासुदेवाय नमः ।

अथाकाशदीपव्रतोद्यापनविधिः । प्रथमं पञ्चदेवतापूजा ततो विष्णुपूजा ।

End.

ओंभगवन्नामोदर पूजितोसि प्रसीद इति विस्मर्येत् । ब्राह्मणाय प्रतिपादयेत् ।

ततो ब्राह्मणमोज्जम्

**Col phon** इत्याकाशदीपप्रताद्यापनम् त्रिखितमिदं शान्तनदशमणा स्वा म् जय तार  
जय तारे  
**विषयः ।** आकाशदीपप्रताद्यापनपद्धतिः ।

No. 18. **आकाशदीपोद्यापनविधिः ।** Ākāśadīpodyāpanavidhiḥ

**Substance:**—Character Devanāgarī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 52 in a line. Folio 14.  $13\frac{1}{2} \times 4$  inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Not correct. Date, San 1303 Sāl. Place of deposit, Pandit Śrīnandan Miśra, Kanhauli Sakri P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Ākāśadīpodyāpana, celebrated in the month of Kārtika.

**Beginning.**

ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

अथाकाशदीपोद्यापनविधिर्लिख्यते ॥ तत्र वृत्तिकसंक्रान्तिदिने प्रातःस्नानादि विधाय  
गोमयोपलिप्तायां भूमौ ऽण्विश्याध्वस्य ताम्रपात्रे सूर्यागर्घ्यं दद्यात् । ॐ नमस्तेस्तु  
दिनेशाय सप्तश्रवाय विवस्वते प्रतिष्ठाम्बरदीपाय अर्घ्यं ददमि गृहाण ॥

**End.**

अस्त्राणि सर्वशास्त्राणि राजानो वाहनानि च । औषधानि च रत्नानि कालस्यावयवाश्चये ।  
सरितः सागराः शैला स्तीर्थानि जलदानदाः । एतेत्वामभिषिञ्चन्तु सर्वकामार्थसिद्धये ॥  
यथाशक्त्या ब्राह्मणान्भोजयेत् ॥

**Colophon.**

इत्याकाशदीपप्रताद्यापनविधिः समाप्तः ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु लेखकस्य शुभं भूयात्  
श्रीनन्दकिशोरशर्मणोलिपिरियम् ॥ \* ॥ \* ॥ समाप्तये पद्धतिः ॥ शुभशाके  
१८१७ सन् १३०३ साल कार्तिक शुद्धि सप्तम्यां शुरौ लिपिरियम् ।

No. 18A. **आकाशदीपोद्यापनविधिः ।** Ākāśadīpodyāpanavidhiḥ.

**Substance:**—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 8 on a page. Letters 44 in a line. Folio 12.  $11\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally Date (?) Place of deposit, Raj Library Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Ākāśadīpa

dāra, a ceremony celebrated in the month of Kārtika by kindling a light in the sky. This system is prevalent specially in Behar and Bengal.

Beginning, end, colophon, विषयः—Same.

No. 18B. आकाशदीपोद्यापनविधिः । Akāśadīpodyāpanavidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Line 7 on a page. Letters 52 in a line. Folio 13. 15×3 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Vasudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A handbook of Karma-kāṇḍa, dealing with Ākāśadīpa (light in the sky.)

Beginning, end, colophon, विषयः—Same.

No. 19. आचारग्रन्थः । Āchāragranthaḥ.

Substance:—Character Maithilī and Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 64 in a line. Folio 12. 12×4 inches. Appearance, old. Verse and hymns. Not Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A Manuscript of Karmakāṇḍa, dealing with Sandhyāvandanā.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

सर्व्वसृष्टिमासीनमात्मविद्यापरायणम् । ऋषयस्त्वं समानम्य पत्रच्छुर्धर्म-  
काङ्क्षिणः । भगवन् श्रोतुमिच्छामि श्रोयस्वामो द्विजोत्तमः । यथावद्धर्ममाख्याहि  
शुभाशुभविवेचनम् ॥

End.

दशाहाह्निकोऽभ्यासो गायत्र्याः साधनं परं । वायुमन्त्रो दिनं तिष्ठेत् रात्रिनीत्वा  
सूर्य्यदृक्कृत्, जप्त्वा सहस्रं गायत्र्या शुद्धिश्चावधादते । न गायत्र्यास्समोमन्त्रो  
न जपो वैदिश्रत्स्व न वासुदेवात्परो वेद इति त्रयीत

Colophon नाति

विषय रध्यान सनाद

No. 20. **आचारचिन्तामणिः** By वाचस्पति । Āchārachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maṭhillī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 95 in a line. Folio 34.  $13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worm-eaten. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with आचारनिरूपण by Vāchaspati Miśra.

Beginning.

ओंनमः शिवाय । ओंनमो गणेशाय ।

आभीरद्वारकमुदञ्चितकिङ्किणीकमाताम्रपाणिचरणं पुरुष पुराणम् । मञ्जीर-  
मञ्जुमरणाधरमम्बुजाक्षमद्वैतचिन्मयमनादिमनन्तरीडे । अहोरात्राश्रिताचारइह  
वाजसनेयिनाम् । निवध्यते हरिं नत्वा श्रीवाचस्पतिशर्मणा । तद्बोधभैत्रशौचानि  
तथाचमनकारणम् हेतुद्विराचमनयोगस्तदपवादस्तथाचमं । दन्तधावनकर्मार्थं प्रातः-  
स्नानाद्रिकन्ततः । मध्यन्दिने स्नानविधिस्ततोऽजपविधिः परः । तर्पणस्यविधि-  
स्तद्वत्तर्पणात्तरकर्मच । देवार्चनं महायज्ञं पञ्चक्रातिथिपूजने । भोजनस्य विधि-  
श्चात्र भोज्याभोग्यविधिस्ततः । अमृत्यपरिचयं मासमक्षयवर्जने । पशुहिंसा  
विधित्यागौ भोजनोत्तरकर्मच । शयनस्य विधिस्तद्द्वारापगमने विधिः । प्रसङ्गा-  
सङ्गातिप्राप्तः पुष्पिताया विधिस्ततः ।

3rd.

यदाहापस्तम्बः । यावत्सन्निपातश्च सहस्रय्याततोऽनाना । सन्निपातोऽभिगमः ।  
नाना भिन्नभिद्येत्यर्थः । २४ ।

Colophon.

इति महामहोपाध्यायसन्मिश्रश्रीवाचस्पतिविरचित आचारचिन्तामणिः संपूर्णः  
श्रीर्जयतिशराम् ।

विषयः ।

अहोरात्राश्रितं कृत्यमिह वाजसनेयिनाम्, प्रपञ्चितं विस्तरेण श्रीवाचस्पतिशर्मणा ।

No 20 A आचारचिन्तामणि By वाचस्पति Acharachintaman h

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 60 in a line. Folio 82. Extent 3382½ Ślokas. 14×4 inches. Appearance fresh. Verse and prose. Complete. Generally Correct. Date(?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Āchāraprakaraṇa, by MM. Vāchaspati Miśra. Worm-eaten.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 20 B. आचारचिन्तामणि: By वाचस्पति Āchārachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Line 9 on a page. Letters 50 in a line. Folio 79. 14×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?). Partly eaten by worms. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra Salampur. Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the daily performance of Vājasaṇeyī Brāhmaṇa, by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 20 C. आचारचिन्तामणि: By वाचस्पति । Āchārachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī White paper. Lines 10 on a page. Folio 62. 16×6 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally Correct. Date. Śāk. 1722. Place of deposit, Babu Chandradhārī Sinha, Ranti Deorhi, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 20 D. आचारचिन्तामणि: By वाचस्पति । Āchārachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 12 on a page. Letters 61 in a line. Folio 95. 12×4 inches. Prose. Appearance, old. Complete. Generally correct. Date Śāka 1731

Pace of deposit, Pandit Dāmodar Singh Thakur Bhaw  
Manigachi P. O., Darbhanga. Worn out. Partly torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 20 E. आचारचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्र । Āchārachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 60 in a line. Folio 16. 13×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Devakṛṣṇa Jhā, Chanaur, Manigachi P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the Vājasaneyī rites during 24 hours, by Vāchaspati Miśra. Worn out. Worm-eaten.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 34. आचारतरङ्गिणी By रविनाथमिश्र । Āchāratarāṅginī.

Substance:—Character Maithilī, White paper. Lines 22 on a page. Letters 18 in a line. Folio 207. Book form. 10×6 inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganja, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** अथ नमो गिरिन्धनन्दिनीपदारश्चिन्दरेणवे ॥ अथ नः सस्मीहलोचनो मधुरिपुः  
करुणावरुणालयः । सदनसूदनमानसमानसे कृतपदद्वयनीलसरोरुहः ॥ वार्णावार्णीम्बि-  
तरुसदाभारती भावशुद्धिगोरीपुत्रः खलुहृदितलेस्फूर्तिनेधान्तनोतु । नानारत्ना-  
भरणनिकरैश्शोभितश्चास्त्रसंघैर्यनि दुर्गे तवभुजचयः पान्तनोभीष्टमित्यम् ॥ हरिहरपदलीनः  
कर्मकाण्डेप्रवीणः सदसि गुणिगणानां वेदत्रादे धुरीणः । सुसुखात्कीर्तिर्याचनाशून्य-  
वृत्तिः प्रविदितमिथिलायांकोपिद्वे वमव ॥

And

वर्जिते । व्युत्क्रमाच्चमृतेवेयं

पित्तमक्षदि

दिक्

Colophon नास्ति

विषयः । आद्यादिनिरूपणम् ।

No. 22. आचारदीपः By नागदेव । Āchāradīpaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 32 in a line. Folio 73.  $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance old. Verse. Complete. Incorrect. Date, Śāka 1599. Worn out, Torn. Letters partly affected. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul. P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra, by Nāgadeva, dealing with Achāra.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीगणेशाय नमः । श्रीविश्वनाथाय नमः ।

चञ्चव्रासपुटस्फुटाभिनयनव्यग्राग्रपादाहतिक्षुभ्यन्तु पुरमञ्जुलध्वनिमिलरक्ताक्ष वरक-  
कण । शुगडादगडविघटितोद्भिक्कुसुमे व्योसाङ्गणं स्रज्यत्संध्याताण्डदण्डम्वरं विर-  
चयन् भूत्यै गणेशोस्तुतः ॥ उक्तोवाजसनेयेन याज्ञवल्क्येन धीमता । आचारोद्विज-  
वर्याणां सुबोधः कथ्यतेऽधुना ॥ तत्रदत्तः । प्रातस्तथाय कर्त्तव्यं यद्विजेन दिनेदिने ।  
तत्सर्वं संप्रवक्ष्यामि द्विजानामुपकारकं ॥

End. आपत्काले तु विप्रस्तु शौचाचारं न चिन्तयेत्, स्ववशमुद्धरेत्पश्चात्स्वस्थो धर्म-  
समाचरेत् ॥ देवलः । शास्त्रागम्यशुचित्वं तु न प्रत्यक्षादिसादनं । शास्त्रत,  
कृतशौचानामाशंका नैव विद्यते ॥

Colophon. इत्युपाध्याय नागदेवविरचिते आचारदीपे द्रव्यशुद्धिप्रकरण । इति नागदेवान्हिक  
समाप्तम् ॥ \* ॥ शके १५६६ वर्षे पिङ्गल नाम संवत्सरे तीर्थ भाद्रपदशुद्ध अष्टमी  
निधौ मंदवासरे ज्येष्ठा नक्षत्रे श्रीअमरावती ग्रामे देवब्राह्मणयोः सन्निधौ इदं  
पुस्तकं समाप्तम् ॥ श्रीविश्वेश्वरार्णमस्तु । शुभमस्तु ग्रन्थसंख्या १६२०  
यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया । यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न  
दीयते ।

विषयः । आचारनिर्णयः । द्रव्यशुद्धिश्च ।

No ८३ आचारदीपिका B) हरिलाल Acharadipika

Substance:—Character Devānāgarī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 54 in a line. Folio 38. 12 × 5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Few mistakes. Date wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A commentary on Āchārādarśa of Śrīdatta, by Harilāl. Worn out. Torn. Letters not quite legible.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

शब्दांभोधिभगाधमाशुसतं विषयकुर्वन्ति ये संतस्तेसदम्बुदं विषयाधर्माधिनी-  
नीर्षिताः । धन्या एष जितः प्रपंचसकलस्तैरेवमन्येदेवादेवनमस्कृताः सुमुदिता यास्य-  
न्ति मोक्षं परम् ॥ १ ॥ पौलस्त्येनुवराटिकासुरगुरौ पद्ययथानीरसं स्वर्धुन्यम्बुधरेजल-  
मलफलं कौपं यथा चार्पितम् । रत्नचैषयसांनिधावसुभगं प्रौढिस्तयेयंत्वयिग्राह्यामप्य-  
नुकम्पयासुकविता शोव्यात्रदण्ड्याप्रभो ॥ २ ॥ यामागभ्यपितामहप्रभृतयःसिद्धिगता  
दुर्लभांद्वादानत्रमर्दिताविनिवह दिव्यैः स्तवैः संरुताम् । तादिवेशुभहेतु भूतलव-  
नार्बदमदुर्भक्षितो जाह्याम्भोधिविस्तयेशशिनिभां भानैकगम्यामजाम् ॥ ३ ॥  
श्रीकृष्णोजगदीश्वरो ब्रजवधून्नेलाकटाक्षेक्षितोवृन्दागण्य विहारमारमहिमा वीणा-  
जिनादप्रियः नंदानंदविकाशशश्वतरतोभूयात्सतीपालितेनीलेन्दीवररूपभूपपदवीदातास्व-  
धाताप्रभुः ॥ ४ ॥ हरतु सर्वकरोमनिसिद्धिदस्त्रिपुरजीवहरः परमोपिनः वृजिनजाल-  
मजोहिविभूषितो नगतनूतनूजविलासभाक् ॥ ५ ॥ विघ्नराज नमामि त्वां लोका-  
नंदैककारणम् । अविघ्नयेप्रथास्तेस्तुत्वत्प्रदान्महेश्वरं ॥ नमस्कृत्य महेशानंश्रीगुरुंजड-  
तापहम् हरिलालः सुबोधायकरोत्याचारदीपिकाम् ॥ ६ ॥ प्रारिप्सितप्रतिबन्धकी-  
भूतोपशमायाशीर्वादात्मकमंगलमादौ शिष्यायै निवध्नाति दीक्षितोरण्यज्ञेति ।

End.

Not legible.

Colophon. Do.

विषयः । आचारादर्शव्याख्या ।

No. 24. आचारद्वैतविवेकः By विभाकर । Achāradvaitavivekaḥ.

Substance —Character Mait 1 Pa m eaves, L nes 5 on a page



in a line. Folio 184.  $16\frac{1}{2} \times 2$  inches. Appearance and prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1000. Place of deposit, Pandit Kapileśvara Jhā Manigachi P. O., Darbhanga. A treatise on Dharma dealing with the subjects enumerated below by MM. at the suggestion of Rūpanārāyaṇa Mahārājādbirāja Kāmabhadra.

ओं नमो हरये ।

पायादपायादमुरान्तकासौ विराजते वक्षसि यस्य लक्ष्मीः । धनागमोद्धामि  
धनाधनौघे विद्युच्छतेवाचलतां वहन्ती ॥ अभूद्भूमिपालो भवेशोभवेशो भव-  
शेषितारातिवंशावतंशः । यदीयोयशोराशिराशैवशैलं समुद्गीयते साधुसन्धर्वमुख्यैः ।  
उदभवदथभवसिंहोद्धवसिंहात्पूर्वपुण्येन । रिपुकुलकललनकालो हरसिंहो मेदिनी-  
पालः ॥ तस्मादजायत समायतकीर्त्तिपूरः प्रोद्गमदर्परिपुकुञ्जरकेसरीन्द्र ।  
श्रीशारदाकुमुदपारदशारदाभ्रसन्दोहसुन्दरयशा नरसिंहभूपः । तदीयतनयोनयो-  
ज्ज्वलयशा विशालश्रिया क्रियाकरणकौशली समुदभून्नृपो भैरवः । यदीयपद-  
पङ्क्तं शिरसि सन्निधाय द्विषः परिश्रममहर्त्तिरां भ्रमणजं निराचक्रिरे ॥ अजायतास्मा-  
दुदधेरिवेन्दुः श्रीरूपनारायणभूपतीन्दुः । कलादधानः सकलाजनानां मुदं वितन्व-  
न्नयनेषुनित्यम् ॥ सिक्न्दरपुरन्दरोगुरुदुरोदरक्रीड्या दिनं गमयति ध्रुवं विविध-  
नागरीविभ्रमैः । प्रचण्डरिपुमण्डलीमुकुटकोटिकोटिप्रभासभाजितपदाम्बुज  
यभिहभिन्नभावन्नयन् ॥ येनाखानि समुद्रखातसदृशं वापीशनं निर्जले येनादायिता  
मितान्यथ महादानानि पुण्यात्मना । जागर्त्यर्द्धभुतविक्रमःसजगतीकन्याकर-  
ग्राहको गौडोर्वीवलयेन्द्रावदहनः श्रीरामभद्रो नृपः ॥ स्वकीयमिडान्तपथा-  
नुरुद्धं विभाकराख्यं कृतिनं नित्युज्य । श्रीरूपनारायणभूमिपालो विधास्यतिद्वैत-  
विवेकमेतत् ॥ ६ ॥

तथा भ्रातृत्वेनैव भ्रातृश्राद्धेधिकारिता । नतु पत्नीपुत्ररहितभ्रातृत्वेन । गौरवात् ।  
पत्न्यादिश्राद्धित्यन्तुस्वरूपसदेव प्रयोजकम् । तथा च कृत्रिमपुत्रेण मत्पुत्रत्वकल्पदे-  
नैव भ्रातृश्राद्धेऽप्युल्लेखः कार्य्यः । नतु भ्रातृपदेन, भ्रातृत्वस्य तत्र सत्त्वेऽपि तद-  
प्रयोजकत्वादिति ।

इति समस्तेत्यादिशाय श्रीमदस्मनारयणमहाराजाधिराज श्रीमद्रामभद्रदेवपादैरल्य  
शास्त्रिक सुल्प नाम्ना प्रसिद्ध महो श्री विभाकरनित्युज्याचार्यैतद्विवेको विरचित

स्मात् शुभम्स्तु श्रीस्तु । शाक १६५

विषयः । श्राद्धोपनयन नान्दीमुख्यादि विविधैतविषयको विचारः ।

### No 25. आचारनिर्णयः । Āchāranirṇayah.

**Substance:**—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page, Letters 46 in a line. Folio 27. 10×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1673. Place of deposit, Pandit Khrśara Jhā, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmasāstra, dealing with Vyavahāra. The name of author is not found in the manuscript; but the work seems to be useful for orthodox Hindus. Worm-eaten.

**Beginning.** ॐ नमो भगवते श्रीगणेशाय ।

अथाचारनिर्णयः । तत्र ब्रह्मपुराणे । साधवः क्षीणदोषाः स्युस्तनूच्छब्दस्तापुवाचकः  
तेषामाचरणं यत्स्यान्नदाचारः स उच्यते । वर्णाश्रमाचारस्तापुखण्डपरः पुमान्,  
विष्णुराराध्यते बलानान्यत्ततोपकारण । वर्णाश्रमाचारः वर्णाश्रमादिपुस्तकारविहि-  
ताव्यावश्यकः सन्ध्यावन्दनादयः ।

**End**

न श्राद्धं कृत्वा नादत्ता नामतस्त्रितः श्राद्धेनतीहीच्छते देवतायतनसंशान्तायुष्येषु,  
वृक्षमूले दिशान् संध्यायां न मलिनां नाम्यक्तां नाभ्यक्तश्च न रोगार्तां न रोगार्तां न  
हीनाङ्गीं नाधिकाङ्गीं तथैव च दयोधिकान्तोपायाद्भिर्भिर्दीर्घमायुर्जिजीविषुः ।  
इत्याचारनिर्णयः संपूर्णः । शाके १६७३ भाद्रशुक्ल दशम्यां चन्द्रे मगधदेशान्तर्गत  
टेकारीग्रामे खगडवलासं श्रीवेधनाथनालेखि पुस्तीति ।

विषयः ।

आचारनिरूपणम् ।

### No. 25 A. आचारनिर्णयः By गोपाल । Āchāranirṇayah.

**Substance:**—Character Bengali. Dark-white paper. Lines 6 on a page. Letters 58 in a line. Folio 19. 16×2½ inches. Appearance, very old. Prose and verse. Incomplete. General y

correct Date (?) Place of deposit, Pandit Damodar Jha,  
Tharhi, Andhratharhi, P. O., Darbhanga.

**Beginning.** अथाचमननिमित्तानि । निष्ठीवने तथाभ्यङ्गे तथा पादावसेचने । उच्छिष्टस्य  
च सांभाषादशुद्ध्युपहतस्य च । सन्देहेषु च सर्वेषु शिखां बध्वा तथैव च । विना  
यज्ञोपवीतेन नित्यमेवमुपसृशत् ।

**End.** विष्णुः । न श्राद्धं भुक्त्वा न हुत्वा नामन्वितः न श्राद्धं न व्रती न दीक्षितो न देवा  
यतनः शानं शून्यालयेषु न वृजमूले न दिवा न संध्यायां न सलिलां ना युक्तां ना  
युक्तः न रोगार्तां न रोगार्ताः न हीनाङ्गी नाधिकाङ्गी तथैव च वयोधिकां नोपे-  
याद्गुर्विणीनारीं दीर्घमायुर्जिजीविषुः ।

इति श्रीगोपालन्यायपञ्चानन महाचार्यकृताचारनिर्णयः समाप्तः ।

श्रीकृष्णाय नमः ।

विषयः । आचारनिरूपणम् ।

No. 26. **आचारमयूखः** By नीलकण्ठ । Achāramayūkhaḥ.

**Substance:**—Character Devanāgarī. Yellow paper. Lines  
13 on a page. Folio. 53. 11×5 inches. Appearance, old. Prose  
and verse, Complete. Not Correct. Date (?). Place of deposit,  
Pandit Bachchā Jhā, Nabāni, Tamuria P. O., Darbhanga.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।

पादौ दिवाकरस्याहमवलम्बे सुहृर्मुहुः । यत्पादालम्बितपदं पद्मारोहति संप्रति ।  
श्रुतीः स्मृतीर्वादीद्यपुणश्चातं तत्तन्निबन्धानपि सन्निबन्धात् । चिरन्तनाचारचर्यं च  
वध्नात्यथान्दिकं संप्रति नीलकण्ठः ।

**Colophon.** इति श्रीमीमांसापाराशरेण धुरीणमहशंकरसूनुर्भट्ट नीलकण्ठस्य कृताशाचारमयूखः ।

विषयः । आचार विषयनिरूपणम् ।

## No 27 आचारविवेकः Acharavivekah

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 44 in a line. Folia 248. Extent 6138 Ślokas. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with नित्यकर्म. The name of the author is not mentioned either in the beginning or in the colophon. The work seems to be important for Sanātanists.

**Beginning.** ततः कल्यः समुत्थाय कुर्यान्मैत्रजराधिप । नैर्ऋत्यामिषुर्विज्ञेयमतीत्याभ्यधिकं भुवः ।  
मेत्रं पुरीषोत्सर्गः मित्रदेवताक वायुयन्त्रन्धात् नैर्ऋत्यां शयनस्थानात् । आपस्तम्बः ।  
भूवपुरीषं कुर्याद्दक्षिणान्दिशं दक्षिणापराम्बा । गत्वेतिशेषः ।

**End.** शयनादुत्थितानारी शुचिः स्यादशुचिः पुमान् । अत्यन्तलेपे पुरीषवत्, अल्पलेपे  
भूववदिति व्यवस्थितविकल्पः । नारीशुचिरिति । ... ननु सृष्टादिज्ञानाचमनविरहेऽपि  
तस्य मलसम्बन्धोपाधिकस्य नेशायिकत्वेनानिराकरणीयत्वात्, अत्र च मैथुनानन्तरं  
ऋतौ पुंसोरजन्या ।

**Colophon.** नास्ति ।

विषयः । आचारनिरूपणम् ।

## No. 28. आचारशूलपाणिः By शूलपाणि । Achāraśūlapāṇih.

Substance:—Character Maithili. Palm leaves. Lines 7 on a page. Letters 92 in a line. Folia 165. 13½×2 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur, P. O., Darbhanga.

**Beginning.** Not legible.

**End.** Do.

**Colophon.** नास्ति ।

विषयः । प्रातरासन्य शयनान्त कर्म सप्रमाणं विवृतमस्ति ।

No 29 आचारादश By श्रीदत्त Achārādarsah

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves and yellow paper. Lines 4 on a page. Letters 80 in a line. Folia 94. 15×1½ inches. Appearance, old. Worn out. Torn. Fire-burnt. Incomplete. Generally correct. Date(?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the Vājasaneyī Karmakāṇḍa by Śrīdatta. An incomplete copy of a commentary is in this library.

Beginning. श्रीनमः श्रीराधाकृष्णाभ्यान्नमः ॥

दीक्षितोरण्यहोषु विदुधानन्दवाथिषु । हरिरब्धिसुताववसोमपीती पुनातु वः ॥  
अहोरात्राश्रितो धर्म इह वाजसनेयिनाम् । निवध्यते निवन्धो यो धर्मशास्त्रनिवन्धमिः ॥  
तत्र मतुः । ब्राह्मे मुहूर्ते बुध्येत धर्मार्थौ चानुचिन्तयेत् । कायक्लेशांश्च तन्मूलान् वेद-  
तत्त्वार्थमेव च ॥

End. श्रीदत्तेनसतामेव आचारेदर्शयः कृतः । द्विरुक्तमपि सूक्तं मे मन्वादिबचनाश्रितम्  
अपिदृष्टोदकतीर्थसलिलान्तर्गतं शुचिः ।

Colophon. इति महासहोपाध्याय श्री श्री.....

विषयः । वाजसनेयिनामहोरात्रकृत्यम् ।

No. 29A. आचारादशः By श्रीदत्त । Achārādarsah.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 30 in a line. Folia 20. 11×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Chirañjīva Thākur, Lagama Biraal P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performance of Vājasaneyī rites, by Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 29B. आचारादशः By श्रीदत्त । Āchārādarsah.

Substance Character Maithilī. Palm leaves Lines 5 on a

( ३ )  
page. Letters 76 in a line. Folio 83. 16x2 inches. Appearance, old. Prose, verse and hymns. Complete. Correct. Date, Śāka 1619, and La Saṁ 585. Place of deposit, Pandit MM. Parameśvar Jhā, Tārauni, Sakri P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with daily performances of Vājasaneyī rites by Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

No. 29C. आचारादर्शः By श्रीदत्त । Āchārādarśaḥ.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 53 in a line. Folia 42. 12x4½ inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Not correct. Date, Śāka 1777. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the daily performances of a Vājasaneyī Brāhmaṇa. Place of deposit, Pandit Balbhadra Jhā, Jogia P. O., Darbhanga District.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

No. 29D. आचारादर्शः By श्रीदत्त । Āchārādarśaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White and blue paper. Prose. Complete. Lines 10 on a page. Folia 46. 12x5 inches. Appearance, old. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Umeśa Miśra, Viṣṇupur, Benipati. P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

No. 29E. आचारादर्शः By श्रीदत्त । Āchārādarśaḥ.

Substance:—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 66 in a line. Folia 55. 13x4 inches. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date Saṁvat 1904. Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jhā. Lālgañj, Jhanjbārpur P. O. Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

29 F आचारादर्श By श्रीदत्त Āchārādarśaḥ

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 66 in a line. Folia 55. 13×4 inches. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date, Samvat 1904. Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

---

29 G. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Achārādarśaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 55 in a line. Folia 102. 15×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date Śaka 1658. Place of deposit, Babu Adyānāth Miśra, Pābītāl, Manigachi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

---

29 H. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Achārādarśaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 40 in a line. Folia 84. 13×3½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1792. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

---

29 I. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Āchārādarśaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 69 in a line. Folia 92. 14×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Lam-Sam. 433. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

## 29 J. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Āchārādarśaḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 52 in a line. Folia 37. 11 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date, Samvat 1733. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālgañj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

## 29 K. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Achārādarśaḥ.

Substance:—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 45. 10 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) torn. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhra thārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

## 29 L. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Āchārādarśaḥ.

Substance:—Character, Maithilī. Nepali paper. Lines 11 on a page. Letters 46 in a line. Folia 52. 13 × 4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date, Śaka 1723. Worn out. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauti Mādhavapur P. O., Darbhanga. A treatise on Karmkāṇḍa, dealing with the daily performances of Vājasaneyī Brāhmaṇa by Śrīdatta Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

## 29 M. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Āchārādarśaḥ.

Substance:—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 60 in a line. Folia 82. 14 × 2½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Correct. Date, wanting. Worm eaten. Worn out. Spoiled. Place of deposit, Pandit Bachchā Jhā, Hanumān Nagar, Lohat, P O., Darbhanga. A treatise on Karmkāṇḍa, dealing with Vāja



saneyi by Śrī latta

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

---

29 N. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Āchārādarśaḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 52 in a line. Folia 31.  $11 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date, Samvat 1733. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

---

29 O. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Āchārādarśaḥ.

Substance:—Character, Maithilī. Palm-leaves. Line 4 on a page. Letters 82 in a line. Folia 84.  $14\frac{1}{2} \times 2$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date La-Sam. 539. Worn out. Place of deposit, Pandit Phuddi Jhā. Avam, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

---

29 P. आचारादर्शः By श्रीदत्त ॥ Āchārādarśaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 55 in a line. Folia 80.  $14 \times 1\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Torn. Worn out. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Nīlkanṭha Singh Jha, Chanaur. Manigachi P. O., Darbhanga.

Beginning End, Colophon, विषय :—same.

---

धर्मशास्त्रम् ।

No. 30. आचारादर्शव्याख्या । Āchārādarśavyākhyā.

Substance—Character, Maithilī. Palm-leaves. Lines 3 on a page. Letters 84 in a line. Folia 121.  $15\frac{1}{2} \times 2$  inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Worn out Worm-eaten at the right Side. Worm-pierced throughout. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A commentary

on folios 14 folio are missing from the beginning  
The commentator lived later than Vāchaspati Miśra.

**Beginning.** स्मृतिन्मन्त्रात्तद्वैकट्युक्तं तथापि नन्मतमपि विवेचनीयमेवेति दापः । एवमपि सांगाच-  
मनात्फलसिद्धिरित्यायः पक्षः तदसम्भवि अंगशास्त्रानुग्रहादपितदर्थ इति वचनार्थः  
एवमनुकल्पतुल्यत्वमपि अनुपनीतिनापि शूद्रवदाचमनं विधातव्यं शूद्रेण हि स मस्त-  
विद्यावद्वेदान्मजायत इति कात्यायनाभिधानाम् । अत्र वाचस्पतिमिश्राः ॥

**End. of Ms.** एवञ्च यमत्पर्णे दिव्यपितृत्पर्णे षट् पुरुषत्पर्णे चाञ्जलित्रयेण तर्पणं एकैकव्यति-  
लैर्मिश्रास्त्रीस्त्री दद्यान्मलाञ्जलीनिति यमत्पर्णे कर्त्तव्याभिधानस्य प्रकृतत्वात्  
दिव्यपितृत्पर्णे तथा स्त्रीस्त्रीञ्जलाञ्जलीन् दद्यादिति पितृत्पर्णे यमाभिधानात्  
नच त्रीनिति प्रतिपुरुषमभ्यसेदित्कातीयाभिधानादितरत्र समादौ वित्त्ववाच इति  
वाच्यं तत्र वचनादेव ॥

**Colophon.** नास्ति शुभमस्तु श्रीस्तु ॥ पुस्तकाधिपस्य कल्याणमास्ताम् ॥

विषयः ॥ आचारादर्शव्याख्या ।

### No. 31. आरामोत्सर्गः । Ārāmotsargah.

**Substance:—**Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 45 in a line. Folia. 12×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete, Incorrect. Date Śaka 1753. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrāthārhi P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओं नमो गणेशाय ॥

अथ आरामोत्सर्गं विधिलिख्यते ॥ तत्र कृतमित्यक्रियो यजमानः शुचिः शुद्धवास-  
सी परिधाय सूर्यायां दत्त्वा शुद्धासनोपविष्टः तिलकुशजलान्यादाय संकल्पं  
कुर्यात् ॥

**End.** ओमव्यकृतैतद्वाराभोत्सर्गप्रतिष्ठार्थं यदीयमानमूल्यकद्वितीयमभिदैवते यथानाम-  
गोत्राय ब्राह्मणाय बक्षिणामहं ददे ॥ प्रतिपाद्य ॥ स्वाच्छन्नेति ॥

**Colophon.** इति समाप्तं वनोत्सर्गम् ॥ १७५३ चैत्र शुक्ल द्वितीयायां लिखितम् ॥ श्रीतारापति  
शर्म्मा ॥

विषयः ॥ उपवनोत्सर्गपद्धतिः ॥

Previous notice :—C C. Pt. II- p 10 Pt. III

## No 32 आन्हिकतत्वम् By रघुनन्दन Āhnikatattvam

Substance Character Maithilī White paper Lines 6 on a page. Letters 52 in a line. Folia 89. 10×2½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Govardhan Jhā, Naduār, Jhanjhārpur P. O., Dharbhanga.

॥ ओं नमो गणेशाय ॥

**Beginning.** प्रणम्य सखिदानन्दं भक्तिमुक्तिप्रदायकम् । आन्हिकाचारतत्त्वानि वक्ति श्रीरघुनन्दनः ।

**End.** ब्रह्मपुराणे । इत्येतदखिलं प्रोक्तमहारात्राश्रितं मया । ब्राह्मणानां कृत्यजातमपवर्गफलप्रदम् ॥ नास्तिक्यादथवात्स्याद्ब्राह्मणेन न करोति यः । स याति नरकान् घोरान् पशुयोनौ प्रजायते ॥ \* ॥

**Colophon.** इति रघुनन्दन भट्टाचार्य्य विरचितमान्हिकतत्त्वं संपूर्णम् ॥ \* ॥ श्रीकृष्ण । ओं नमो भगवते वासुदेवाय ॥ श्रीनारायणाय नमः ॥ श्रीः ॥

विषयः ॥ प्रातराभ्युदयनान्तं यावत् आह्निककृत्यं निरूपितम् ॥

Previous notice : - C.C. Pt. J. p. 58. Pt. III

## No. 33. आन्हिकपद्धति By क्षेमराम । Āhnikapadhatih.

Substance :—Character, Maithilī. Nepali paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 10. 11½×4¼ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performance of a Sāmavedī by Kṣemarāma.

**Beginning** श्रीगणेशाय नमः ॥ गुरुपूज्यगणेशाय च शारदी सामगान्हिकम् क्रियते क्षेमरामेण सामशाखामतान्वितम् ॥ मनुः । ब्राह्मेमुहूर्ते बुध्येत धर्मार्थावभिचिन्तयेत् । काय क्लेशाश्च तन्मूलान्वेदतत्त्वार्थमेव च ॥

**End of Ms.** गणेशस्त्वत्सूर्यस्य सप्तविंशतुष्टयम् । देव्या एका च कर्तव्या शिवस्यार्धप्रदक्षिणा ॥ पादोदकस्ननैवेद्यं पेयं भक्षणं शिवस्य च । शालग्रामशिलासंगात्सर्वं याति पवित्रताम् ॥ १४८ ॥ योगीशः ॥

**Colophon.** नास्ति ॥

विषयः । छन्दोगानां सन्ध्यावन्दनादिः ।

No 34 आन्धिकपद्धति Ly वामदेव Āhnikapaddhatī

**Substance:**—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 43 in a line. Folia 6. 9×4 inches. Appearance, new. Worm-eaten. Drenched. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओनमः शिवाभ्याम् ॥ आराध्यहरिपादाब्जं वामदेवेन धीमता । आह्निकं लिख्यते  
लालाठकुरस्य प्रमोदकम् ॥

**End.** प्रथमं ऋतुयौ रात्रियामौ वेदाभ्यासेन नयेत् । मध्यमप्रहृद्वये भार्या मृतौगच्छे  
त्सकामान्त्ववृतावपि पर्ववर्जम् । ऋतुगमने च प्रातःत्वानेन पत्नीत्वाचमनमात्रेण  
शुध्यति ॥ \* ॥

**Colophon.** इतिशतमर्दन हरिपरायण म० म० वामदेव विरचितः श्रीलालाठकुर प्रमोदकः  
छन्दोगादिनक्सक्षेपः समाप्तः ॥

**विषयः ।** छन्दागानान्दैनिककृत्यनिरूपणम् ॥

**Previous notice :—**C.C. Pt. I. p. 85.

34 A. आन्धिकपद्धतिः By वामदेव । Āhnikapaddhatīh.

**Substance:**—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 43 in a line. Folia 12 9×3 $\frac{3}{4}$  inches. Prose. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date Śaka 1716. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrathārhi P. O., Darbhanga.

**Beginning, End, Colophon, विषयः — same.**

34 B. आन्धिकपद्धतिः By वामदेव । Āhnikapaddhatīh.

**Substance:**—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 39 in a line Folia 12. 10×2. inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Munīśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur. P. O., Darbhanga.

**Beginning, End, Colophon, विषयः—same.**

34 C. आन्हिकपद्धति. By वामदेव . Āhnikapaddhatih.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line. Folia 7.  $12\frac{1}{2} \times 4$  inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date, wanting. Place of deposit, Chitradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Sandhyāpaddhati by Vāmadeva for the sake of Lālā Thākur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

34 D. आन्हिकपद्धति: By वामदेव । Āhnikapaddhatih.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 34 in a line. Folia 10.  $9\frac{1}{2} \times 4$  inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date, Śaka 1730. Worn out. Torn. Spoiled. Beginning Folio is missing. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performance of Chhāndogya, by Vāmadeva Upādhyāya at the suggestion of Lālā Thākur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

No. 35. आन्हिकपद्धति: By विष्णु ॥ Āhnikapaddhatih.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 28 in a line. Folia 51 of which 11 are missing.  $12 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance fresh. Hymns. Incomplete. Incorrect. Date, Samvat 1929. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with daily performance of the Brāhmaṇas, by Viṣṇu.

Beginning of Ms. मान मुञ्चन्तु ॥ १७०॥ हविष्मतीरिति प्रजापतिकृपिः आपोदेवताग्रनुष्टुप्-

छन्दः पावनेविनियोगः ओंहविष्मतीरिमा आपोहविष्मां २ आविवासी हविष्मा-  
न्देवो अश्वरो हविष्मां अस्तु सूर्यः ॥ १८ ॥

End.

ओंनमोस्तुसूर्येभ्यो यंकचप्रथिवीमनुः ये अन्तरिक्षे ये दिवि तेभ्यः सर्वेभ्योनम

इति १

क्षुरयामेवेदाम्यास कार्य कर्मक्षु फलमुक्त

निवन्धेभ्रान्ते

मया मशोध्य मेवक्तव्यं क्षिप्रदाये विद्वत्-

बुद्धिभिः । नन्देषुवाग्गशाशिहायनमार्गमासि पक्षेसिते हरिदिनेगुरुवारयुक्ते नक्षत्र-  
राजनिहतप्रवगरिवर्गे विष्णुः कृतीदमकोराहितरात्रिकुलम् १५५६ ॥ अनेनकृत-  
युक्त्रातावेदमार्गस्य यामिकः । प्रीणातुवासुदेवे मे कर्मणकर्मकोविदः ॥ ग्रन्थ ६५०

Colophon.

भवत् १६२३ लेख्यं कालिकाप्रसाद ॥

विषयः ।

संध्योपायनादिः ।

No. 36. आन्हिकपद्धतिः By रूपनाथमिश्र ॥ Āhnikapaddhatih.

Substance :—Character, Maithilī White paper. lines 6 on a page. Letters 30 in a line. Folia 27. 9½×9 inches Appearance, fairly old. Prose and Hymns. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit, Sureśa Miśra Saurāth, Madhubani. P. O. Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performance of a Sāma-vedī, by Rūpanāth Miśra, the father of the owner of Ms.

Beginning.

ओंनमो गणेशाय ॥ दुर्गामाधवसूतशेषचरणे नत्वागुरुन् सद्गुरुन् श्रीमन्माधवसिंह-  
भूपतिलकाज्ञायाः प्रयत्नादिदम् अस्पवाहिककर्म सामगमुदे विज्ञाप्यसर्वान्वुधानानीय  
प्रतनोमिग्रन्थविचयात् श्रीरूपनाथः सुधीः ॥ ब्राह्मेमुहूर्ते समुत्थाय स्वस्थमानसा  
धर्मादिकाव्यं विचिन्त्य शयनादुत्थाय रात्रिवासः परित्यज्य अन्येवाससी परिधाय  
जलेन नेत्रे मुखञ्चप्रक्षाल्य द्विराचमेत् ॥

End.

नन्धावर्तः पिण्डनगरः । वनमाला सुवर्णं जातीचारुपुरः कर्णिकारः शताका शत-  
पुष्पिका सौभइतिप्रसिद्धः । वनजालवगः पारिभद्रः करहटइतिप्रसिद्धः । गिरिश-  
लिनीगिरिकर्णिका पीतकपिपरीति प्रसिद्धा जवा शंसः कूष्माण्डपुष्प सप्यागमे  
प्रशस्तम् । शंसतिउरा इतिप्रसिद्धम् विहितलोहितपुष्पवर्जलोहितपुष्पनिषिद्धभि-  
पुष्प प्राशस्त्या प्राशस्त्यं निर्णयः ॥

Colophon.

नास्ति ॥

विषयः ।

कुन्दागानान्दैकक्रियानिरूपणम् ॥

No. 37. आन्हिकाचारप्रयोगतत्त्वम् By रघुनन्दन ॥ Āhnikāchāra-  
prayogatattvam.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow-red paper. Lines 7 on a page Letters 68 in a line Folia 25 13½×3½

inches, Appearance, old Pros Complete correct Date  
(?) Place of deposit, Pandit Śrīkanta J a Nosuar Jhan  
jhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओंनमो गणेशाय ॥ अथान्हिक कृत्यप्रयोगः ॥ ब्राह्मेमुहूर्ते संध्यापूर्वदण्डद्वयात्मके  
विबुध्य ब्रह्मासुरासीत्यादि पठेत् । प्रातः शिरसीत्यादि गुरुच्य स्मरेत् । ओंनमोस्तु  
गुरवे तस्मै इष्टदेवस्वरूपिणे ॥ यस्य प्राक्यामृतं हन्ति विषं संनारसंज्ञकमिति पठित्वा  
अहं देवेनचान्योऽस्मि ब्रह्मैवास्मि न शोकमाक् सन्निदानन्दरूपोऽहं नित्यमुक्त-  
स्वभाववानिति भावयेत् ॥

**End.** संसारसागरोत्तारकारके परमेश्वरे । अहः कृत्यविधेस्तत्त्व तस्यतुष्ट्यर्थमर्पितम् ॥

**Colophon.** इतिगणवटीयहरिहरभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचिते स्मृतितत्त्वे  
आन्हिकाचारप्रयोगतत्त्वं समाप्तम् ॥ ० ॥

विषयः । प्रातरारम्भशयनान्तर्कर्म प्रपञ्चितम् ॥

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 58. Pt. III. p. 13 A. C.  
Pt. I. p. 128.

No. 38. आन्हिकोद्धारः By गणेश्वर ॥ Āhnikoddhārah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines  
8 on a page. Letters 58 in a line. Folia 15. 15×3½ inches.  
Appearance new. Prose. Complete. Generally correct.  
Date (?). Place of deposit, Pandit, Dhareśvara Jhā Lāl-  
ganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओंनमो गणेशाय ॥ महामहत्तकः श्रीमानागमज्ञो गणेश्वरः । स्वयत्यान्हिकोद्धार-  
मिसंवाजसनेयिनाम् ॥

**End.** एकस्यां रात्रौ सक्तदेवोपगच्छेत् । कृतसभोगौतु नैकत्र शयीयाताम नमैथुनी भूयशौच  
प्रतिब्रिलम्बेत् । शौचमत्र लेपप्रक्षालनाचमनं माष्टं कर्माधिकारापादकं नतु  
चाण्डालादिम्पर्शवत् ॥ शयनादुत्थिता नारी नरः स्नानेन शुध्यति ॥ शुचिः स्ना  
नप्रोक्षणेक्षिनापि नतु लेपक्षालनाचमनयोरपि निवृत्ति रित्याहुः ॥

**Colophon.** इतिमहामहोपाध्याय महामहत्तक श्रीगणेश्वरविरचितो वाजसनेय्यान्हिकोद्धारः  
समाप्तः ॥०॥

विषयः ॥ वाजसनेयिनामान्हिककृत्यम् ॥

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 58.

38 A आन्हिकोद्धार By गणेश्वर ॥ Āhnikoddhārah

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 64 in a line. Folia 14. 13×4 inches. Appearance, new. Complete. Correct. Prose. Date Śaka 1859. Place of deposit, Pandit Bikal Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—same.

38 B. आन्हिकोद्धार: By गणेश्वर ॥ Āhnikoddhārah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 47 in a line. Folia 22. 12×5 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date, San 1309 Sāl. Place of deposit, Pandit Gaṇānand Jhā, Lohna, Jhanjhārpur P. O. Darbhanga.

Beginning End, Colophon, विषय:—same.

38 C. आन्हिकोद्धार: By गणेश्वर ॥ Āhnikoddhārah.

Substance:—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 6 on a page. Letters 34 in a line. Folia 25. 13×2 inches. Prose. Appearance, old. Worn out. Torn. Worm-eaten. Not possible to copy out thoroughly. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit. Bachchā Jhā. Hanuman Nagar, Lohat. P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performance of a Vājaysaneyī by Gaṇeśvara.

Beginning, End, Colophon, विषय:—same.

No. 39. इतिहाससमुच्चयः ॥ Itihāsasamuchchayah.

Substance :—Character Maithilī. White and brown paper. Lines 12 on a page. Letters 58 in a line. Folia 79. 15×5 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct general. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn



n pierced partly A copy of Itihasasamuchc aya  
the histories of several divine persons, birds and  
hat are worshipped by the Hindus.

ओनमः श्रीकृष्णाय ॥ यं ब्रह्मावस्थेन्द्रस्त्रिमसुतस्तुन्वन्ति दिव्यैस्तवैर्वदैस्सांगपदक्रमो-  
पनिषदैर्गायन्ति यस्यामगाः । ध्यानावस्थितद्वर्तन मनसा पश्यन्ति यं योगिनां यस्यान्तत्र-  
विदुः सुगमुगणा देवाय तस्मै नमः ॥ नारायणत्रयमस्कृत्य नरैश्चैव नमस्तमम् । देवीं  
सरस्वतीं चैव ततो जय मुदीरयेत् ॥ पान्तु वोजलदग्ग्यामाशगाङ्गी ज्याघातकर्कशा ।  
त्रैलोक्यमगडपत्तम्वाश्वत्वारोहरिवाहवः ॥ रक्षन्तु वः प्रवरदानवयुद्धवीराः कालि-  
यनागदशनाहतचूर्णितांगाः । गगडावचूर्णितहिरण्यकपाशलमाः प्रत्यग्रक्षत्रचिता-  
हरिवाहुदगडाः ॥ जयतिपराशरसूनुः सत्यवतीहृदयनन्दनो व्यासः । यस्यास्यकमल-  
गलितवाङ्ममवयममृतं जगत्पिबति ॥ पाराशर्य्यवचः सरोजममलंगीतार्थगन्धात्कटु-  
नानाख्यानकर्कशरं हरिकथासम्बोधनावोधितम् । लोके सज्जनघटपदैरहरहः पेपीयमान  
मुदाभूयाद्भारतपंकजं कलिमलप्रध्वंसि वः श्रेयसे ॥ द्वैपायनोष्ठपुटनिःसृतमप्रमेयं पुण्य  
पवित्रमथ पापहरं परश्च । यो भारतं समधिगच्छति वाच्यमानं किन्तस्य पुष्करजलैर  
मिषेचनेन ॥ कृष्णद्वैपायनं व्यासं विद्धि नारायणं प्रभुम् । कोट्यन्यः पुण्डरीकाक्षान्महा-  
भारतकृद्भवेत् । जितमजितेन भगवता जलधिरायनेन जलदवर्गेन । वसुधोद्धरणरसातल-  
पङ्काङ्कितमगडगुण्डेन ॥ पुनरपितेन जितं हिरण्यकशिपोरस्थली येन । कर्करातम-  
पिङ्गुलिशान्किशलयमिव पाणिजैर्भिन्नम् ॥ सति पन्थानमाविश्य येन वेदमहार्णवात् ।  
जगद्धिताय जनितो महाभारतचन्द्रमाः ॥ प्रायशो मुनयः सर्वे केवलात्महिते रताः । द्वैपायनस्तु  
भगवान् सर्वलोकहितोद्यतः ॥

एतत्पुण्यं सहाराज नराणां पापकर्मणाम् । दुःस्वप्नदर्शने घोरे श्रुत्वा पापात्प्रमुच्यते ॥  
भक्तिमान् पुण्डरीकाक्षे गजोदुःखाद्विमुक्तवान् । तथा त्वमपि राजेन्द्र पापघशरणं हरिम् ।  
विमुक्तः सर्वपापेभ्यः प्राप्स्यसे परमाङ्गतिम् ॥ इति हारागमुच्ये गजेन्द्र  
मोक्षगान्नाम चतुश्चत्वारिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ४४ ॥

ममाप्तोऽयमितिहासस्तमुच्यते ॥ शोके १७४१ श्रीधननाथ शर्मणा लिखितसिद्ध  
समस्तम् ॥ गङ्गौली ग्रामवासी ॥ श्रीममाश्रीकृष्णाय ॥ श्रीममो भगवते वासुदेवाय  
गोविन्दाय ॥

पौराणिकानां कथानां संग्रहः ॥

No 40

By रघुनन्दन ॥ Udvāhatattvam

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Folia 15. 14×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit. Pandit Muralidhar Jhā. Mañhepur. P. O., Darbhanga.

**Beginning.** प्रणम्य कमलाक्रान्तवागीशजगतां प्रभुम् । उद्वाहकर्मणस्तत्त्वव्रक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

**End.** ब्राह्मणक्षत्रिय विशांभार्याशूद्रेणसंगताम् ॥ अप्रजास्ता विशुद्धान्ति प्रायश्चित्तेन तेनराः ॥

**Colophon.** इतिवंगघटीय श्रीहरिहर भट्टाचार्य्यत्मज श्रीरघुनन्दन भट्टाचार्य दिरचितमुद्वाह-  
तत्त्वं समाप्तम् ॥

**विषयः ।** विवाहविषयो विचारः ॥

Previous notice :—C. E. Pt. I. p. 580. Pt. II. p. 137. H. S.  
A. C. Pt. I. p. 128.

40 A. उद्वाहतत्त्वम् By रघुनन्दन ॥ Udvāhatattvam.

Substance. —Character Bengali. Yellow paper. Lines 5 on a page. Letters 67 in a line. Folia 48. 18×3½ inches. Appearance old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur, P. O. Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same

40 B. उद्वाहतत्त्वम् By रघुनन्दन ॥ Udvāhatattvam.

Substance :—Character Bengali. Yellow paper. Lines 5 on a page. Letters 50 in a line. Folia 41. 13×3 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Babu Śukadeva Jhā, Pachadhī, Pandaul P. O., Darbhanga. A part of 28 Tattvas of Raghunandana Bhattachārya, dealing with marriage.

Beginning, End, Colophon विषय same

No 41 उपनयनकालनिर्णयः Upanayanakālaṇirṇayaḥ

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 48 in a line. Folia 6. 11×3 $\frac{3}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhraṭhārhi, P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Upanayana.

**Beginning.** अथद्वैतनिर्णय उपनयन कालनिर्णयः ॥ दक्षिणायनषट्क निषिद्धम् उत्तरायणेपि सर्वाः  
कृष्णतिथयो निषिद्धाः etc. ॥

**End.** एवमाथर्वशानांशनिवारोपि प्रशस्तएव ऋग्वेदाधिपति जीवोयजुर्वेदाधिपः सितः  
सामवेदाधिपरेकः शनिश्चाथर्ववेदराडितिकान्वितकः पाठः ॥

**Colophon.** नास्ति ॥

विषयः । यज्ञोपवीतदानकालनिरूपणम्

Previous notice :—C. C. Pt. III. p. 58.

No. 42. ऋषिपूजनम् By श्रीकृष्णदेव । Ṛṣipūjanam.

Substance :—Character, Devanāgarī. White and blue paper. Lines 8 on a page. Letters 25 in a line. Folia 36. 8×4 $\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Prose and hymns. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the worship of Ṛṣis by Kṛṣṇadeva, son of Kanhadeva.

**Beginning.** श्रीगणेशायनमः अथ ऋषिपूजनं प्रारभ्यते गणाधिपनमस्तुस्य गुहं च कमलापतिम् ।  
उत्सर्ग पद्धतिं कुर्वे स्मृति सूत्र प्रमाणतः ॥ अथऋषिस्थापनपूजन प्रकारः कथ्यते ।

**End.** उत्सर्जनं च वेदानामुपाकर्म तथैव च अकृत्वा वेदजाप्येन फलमाप्नोतिमानवः १ सूत्र  
कारिकयोर्भाष्यं विलोक्यपद्धतः कृता कर्मगनां प्रबोधाय कान्हेदेवद्विजमता ॥२  
स्वनेत्रदसुभूषणे माधवे जान्हवी तिथौ त्रैविद्यसोदसंज्ञेनकाशीपुरनिवासिना ॥३  
कान्हेदेवात्मजेनैषा कृष्णदेवेनधीमता । कान्हेदेवाकृतिः साध्वीशोधिता विदुषामुदे ।

**Colophon.** इति ऋषिपूजनं समाप्तम् ॥

विषयः ऋषीणां पूजापद्धति

No 43

Ekadasvratodyāpnaviddhi

Substance.—Character Maithilī. White paper. Lines 17 on a page. Letters 46 in a line. Folia 5. 11×5 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date, San 1308 Sāl. Place of deposit, Pandit Jayadeva Pāṭhaka, Naduar, Jhaujhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** अ०नमः परमात्मने नमः ॥ अथैकादशीव्रतोद्यापनविधि लिख्यते ॥

**End.** सरितः सागराः शैलास्तीर्थानिजलदानदाः । एतेत्वामभिषिञ्चन्तु सर्वकामार्थ सिद्धये ॥ पञ्चपञ्चवेनत्रिभिभिषिञ्चेत् ॥

**Colophon.** उद्यापनपद्धतिः । पाठकोपावहस्य श्रीहरिनाथात्मजस्य श्रीजयदेवस्य पुस्तकमिदं स्वहस्तलिखितम् । सनशाके १८२१ सन् १३०० साल ॥

No. 44. **एकोद्दिष्टसारिणी** By **रत्नपाणि** । Ekoddiṣṭasārīṇī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8—11 on a page. Letters 28 in a line. Folia 24. 10×5 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct generally. Date (?). Place of deposit, Pandit Bikal Jhā, Lālganj, Jhaujhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीहंसवपदारविन्द युगलव्यानात्मभानुप्रभा प्रधोताशय मन्दिरानतकरोधीरैः कृपासागरे । वैदेहाधिपसंमुदेहिविविधग्रन्थाव लोकीतगमेकाद्विचित्राण्यं प्रकुरुते श्रीरत्नपाणिः सुधीः ॥

**End.** तस्मात्पण्यंकाकिणीं वा फलपुष्पमथापिवा । प्रदद्याद्दक्षिणां यज्ञे तथा सफलो भवेत् ॥

**Colophon.** इति श्रीरत्नपाणिकृता एकाद्विष्टसारिणी संपूर्णमगमम् ॥ \* ॥ \* ॥

विषयः । कदा एकाद्विष्टकर्मकार्यमिति विस्तरेण प्रपञ्चितम् ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 75, Pt. VI p. 45.

No. 45. **ऐन्द्रीशान्तिः** By **म० म० परमेश्वरम्ता** ॥ Aindriśāntih.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 20 in a line. Folia 23. 8½×6½ inches. Appearance fresh Prose and hymns Complete Correct

Date wanting Place of deposit MM Pt I Paramesvara Jhā Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Aindriśānti sacrifice by MM. Pt. Paramesvar Jhā. Book-form.

**Beginning.** ओं नमो गणेशाय ॥ अथैन्द्री शान्तिः ॥ तत्र कृतमित्यक्रियो यजमानः ( नृपः ) कुशत्रयतिलजलान्यादाय ओं अथेत्यादि असुक्कामनयैन्द्रीं शान्तिमहं करिष्ये इति सकल्प्य गणपतिं संपूज्य ब्राह्मणानुमतः पुण्याहवाचनं कारयेत् । चन्दनवस्त्रमाल्यादिभिस्त्रीन् ब्राह्मणानलकृत्यमण्डपस्थिते उत्तराभिमुखारत्तानुपवेश्य ओं पुण्याहं भवन्तोऽब्रवन्तु इति यजमानेन त्रिरुक्ते ओं पुण्याहम् इति त्रिस्तेब्रूयुः ॥

**End.** ततोऽन्येभ्योऽपि यथा रुचि भूयसीन्ददिगणान्दत्त्वा पात्रस्थं जलमपनीय संपूज्योदकान्तरेण पात्रमापूर्य वामदेव्यग्नानम् ॥ ततो ब्राह्मणभोजनम् ॥

**Colophon** इत्यैन्द्री शान्तिः ॥

विषयः । राजकर्तृकैन्द्रीशान्तिपद्धतिः ।

### No. 46. कर्मप्रदीपः । Karmapradīpaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 38 in a line. Folia 23. 9×4½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date Śaṃvat 1801. Place of deposit. Pandit, Gonū Miśra, Lālgañj, Jhāñjārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** गणेशाय नमः ॥ अथातो गोभिलोक्ता नामन्येषाञ्चैव कर्मणिगाम् । अस्पष्टानां विधि सम्यक्दर्शयिष्ये प्रदीपवत् ॥ १ ॥ त्रिवृदूर्ध्ववृत्तं कार्यं तन्तुतयमवोच्यते । त्रिवृत्तचोपवीतस्यात्तस्यैकोऽग्रन्थिरिष्यते ॥ २ ॥

**End.** साक्षरं सुमनोयुक्तमुद्वेगविशुद्धम् । अव्ययं धर्मधुम्याञ्च मधुपर्को विधीयते ॥ कस्येनैवार्हणीयस्य निनयेदर्थमञ्जली । कांस्यापिधानं कांस्यस्थं मधुपर्कविधीयते ॥ १० ॥

**Colophon.** इति श्रीकर्मप्रदीपे परिशिष्टे तृतीय प्रपाठकः समाप्तः ॥ शशस्वरवसुभूमौ वर्षे माघस्यादौ द्वितीयायाम् । लिखितमिदं कुजवारे भट्टिति संमालालधीरेण ॥

विषयः ॥ कर्मकारणोपयोगिविविधपदार्थनिरूपणम् ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 83. Pt. II p. 16. Pt. III p. 18. A. C. Pt. I p. 34. C. M. Vol. I Pt. V. p. 175

No 47 कन्यादानकालनिर्णय By राममिश्रशास्त्री Kanya la-  
nakalanirṇayaḥ

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 56, in a line. Folia 7. 14×6 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pt. Śrīkānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O, Darbhanga District. A manual of miscellaneous customs dealing with the marriage of a daughter by Rām Miśra Ghoṣi.

**Beginning.** अथैतत्सत् ॥ सजलनीरदनीलसरस्वती पदयुगविमलेन्द्रमणिप्रभम् ।

मनसि चिन्तयतामखिलार्थदं हृदि निधाय विधाय यथामतिः ॥ १ ॥

अस्मभ्येपि सुताकम्पीडनं विदधतां कुधियां प्रति नीवृतम् ।

द्रुतविलम्बितवृत्तनिवृत्तये स्मृतिवचो नियतं समयं ब्रुवे ॥ २ ॥ युष्माकम् ।

**End.** मुख्यो द्वादशवर्षादिः कन्यानामनृतानामुद्वाहकालः परन्तु कामादत्यञ्जसा सिद्ध-  
मिति नेहाधिकम्प्रयतनीयमवशिष्यते एकादिनवान्तानान्द्रन्द्वैकशेषाभावोक्तिस्तु अमि-  
युक्तानां गयकासद्वाद इत्यन्यत्र सुस्पष्टमिति नोपपादयितुमवसर इति शम् ।

**Colophon.** स्वामि राममिश्र शास्त्री काशी ।

विषयः । कन्यादाननिरूपणम् ।

No. 48. कल्पतरुकृत्यकारण्डम् By लक्ष्मीधर । Kalpatarukṛtyakāṇḍam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Folia 140. 15×5½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Bachchā Jhā, Navani, Tamuria P. O, Darbhanga.

**Beginning.** श्रीगणेशायनमः । नानाशास्त्रबचोविचारस्वतुरे प्रज्ञावलस्थापितव्याप्तादिव्यवहारमार्ग-  
विशदास्तास्ता प्रगल्भा गिरः । यस्याकर्ण्यविपरिचितां प्रति सभं रोमाञ्चमातन्वते  
कारण्डे स व्यवहारमत्र तनुते लक्ष्मीधरो द्वादशे ॥

**Colophon.** इति श्रीमन्महाराजाधिराज श्रीमद्गोविन्दचन्द्रदेवादिष्टेन भट्ट सान्धिविग्रहिकेण भट्ट  
हृदयधरात्मज भट्ट श्रीमल्ललक्ष्मीधरेण विरचितं कृत्यकल्पतरौ व्यवहारकारण्डादिक  
समाप्तम् । \* ॥ ओम् ॥ ओम् ॥

विषयः । व्यवहारविषयनिरूपणम् ।

48 A कल्पतरुयकारण्डम् By लक्ष्मीधर Ka pātarnkrityakāṇḍam

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 40 in a line. Folia 113.  $12\frac{3}{4} \times 5\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Verse and prose, Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with politics and other subjects, concerning with the judicial department, by Lakṣmīdhara. Worm-pierced.

**Beginning.** अत्रैवमो महागणेशाय ॥ नानाशास्त्रवचोविचारचतुर्गे प्रज्ञावलस्थापिते व्याप्तादिव्य-  
वहारमार्गविशदास्तास्ताः प्रगल्भागिरः । यस्याकर्ण्य विपश्चितान्प्रतिसभं रोमाञ्च-  
मातत्त्वतेकागडे स व्यवहारमत्र तलुते लक्ष्मीधरोद्गादशे । प्रथमं तत्रभूपस्य व्यवहार  
विलोकनम् प्राद्विवाकः सभासंस्थोपदेशस्तदन्तरम् । लक्षणं व्यवहारस्य विचारस्य  
विधिस्ततः । भाषा प्रश्नोत्तरञ्चैवकथितं दुष्टलक्षणम् । हीनस्य लक्षणं सन्धिः  
क्रियादानं ततः स्मृतम् । क्रियापादस्तद्विषयः साक्षिणोऽसाक्षिणस्तथा साक्षि  
प्रत्युद्भूतिः साक्षिदूषणाश्रावणे तथा । शपथः साक्षिणो भुक्तिः साक्ष्यस्यैतत्परी-  
क्षणम् etc. ॥

**End of Ms.** कात्यायनः ॥ निष्पाद्यमानं यैर्दृष्टं तत्कार्यविशुणान्वितैः । वृद्धावा यदि वावृद्धास्ते वृद्धाः  
परिकीर्तिताः । उपश्रवणसम्भोगकार्याख्यानोपचिन्हिताः । उद्धरन्ति ततो यस्मादुद्भूता-  
स्तेततः स्मृताः । उपश्रवणं परम्पराप्रसिद्धम् । सम्भोगो भुक्तिः ॥

**Colophon.** नास्ति ।

विषयः । व्यवहारविषयनिरूपणम् ॥

Previous notice. E. E. Pt. I p 114. Pt. II p 23 Pt. III. p.  
25. 25. R. M. Pt. 6. p. 247. H. S. C. M. Vol. I. Pt. VI. p. 20.

48 B. कल्पतरुतीर्थकारण्डम् By लक्ष्मीधर । Kālpatarutīrthakāṇḍam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 58 in a line. Folia 18.  $13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$  inches.

Appearance, fairly old. Verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1787. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with holy places by Lakṣmīdhara, comprising a part of Kalpataru. 15 Tirthas and modes of visiting them are given.

**Beginning** श्रीगणेशाय नमः । अथ कुरुक्षेत्रमाहात्म्यम् । तत्र दायुपुराणे । कुरुक्षेत्राच्च ।  
यावदेतन्मयाकृष्ण धर्मक्षेत्रं तदस्तु च । स्नातानाञ्च मृतानाञ्च महापुण्यफल-  
न्तिवह । उपवासश्चदानञ्च स्नान जप्यञ्च माधव ।

**End.** साक्षाद्विभगवानभिर्नागस्य वसते भुग्वे । सिंहव्याघ्रगजेन्द्राणां विष्णुरेवं व्यव-  
स्थितिः । विद्युदग्निहतायेच सिंहव्याघ्रहताश्च ये । नागैश्चैव हतायेच ते नराः  
पुण्यकर्माणि ।

**Colophon.** इति गोविन्दचन्द्रदेव भूपसान्धिविग्रहिकलक्ष्मीधरविरचितं तीर्थकाण्डमिति \* ।  
शोकेन्द्रिगजवाज्यवजसमिते चोज्जेकृष्णके । चतुर्दशीबुधे लेखिदेवनाथेन सत्वरम् ।  
विषयः । कुरुक्षेत्रमाहात्म्य, पुष्करमाहात्म्य, मथुरा, उज्जयिनी, नर्मदा, कुब्जात्रक, शृङ्गेरि,  
काकामुख, बदरिकाश्रम, शालग्राम, स्तुतस्वामी, द्वारका, लोहागल, केदार,  
नैमिष, माहात्म्यानि, प्रसंगतोऽन्यान्यपि ।

48 C. कल्पतरुतीर्थकाण्डम् By लक्ष्मीधर । Kalpatarutirthakāṇḍam.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 11 on a page. Letters 47 in a line. Folia 23. 11½×4½ inches. Appearance, very old. Prose and verse. Complete. Correct. Date, La-Sam, 497. Place of deposit Pandit. Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

**End.** विद्युदग्निहतायेच सिंहव्याघ्रहताश्च ये । नागैश्चैव हतायेच तेनराः पुण्यक-  
र्मिणः ॥

**Colophon.** इति गोविन्दचन्द्र देवभूपसान्धिविग्रहिकलक्ष्मीधरविरचितं तीर्थकाण्डमिति ॥  
श्रीस्तु ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीराम ॥ लसँ ४९७ ॥ फाल्गुन शुक्ल चतुर्थ्यां रात्रौ  
रत्नपुर ग्रामे श्री मद (भिनव) पण्डित राजाज्ञया पूरितमिदं श्री विश्वनाथेनेति ॥  
विषयः । विविध तीर्थ माहात्म्यवर्णनपुरस्सरं तीर्थे कर्तव्याकर्तव्यविचारः कृतः ॥



No 49 कल्पतरुनियतकालकृत्यम् By लक्ष्मीधर Kalpataruniyata kalakṛtyam

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 54 in a line. Folia 96.  $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct Date (?). Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhār pur P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगुरुग्रीष्मधरः श्रीगणेशाय ॥ अथ नियतकालकृत्यानि तव दत्तः ॥ उक्तं कर्म  
कर्मोक्तं न कालस्त्वत्तद्विधिः । द्विजानान्तुहितार्थाय दत्तस्तु स्वयमवधीत् ॥

End. स्वच्छत्रश्च पितरौ तथा देवः प्रजापतिः । प्रतिसम्बत्सरं यत्नात् कर्तव्याश्च महोत्सवाः ।

Colophon. इति भट्ट श्री हृदयधरात्मज भट्टश्रीलक्ष्मीधर विरचिते कल्पतरौ नियतकालकृत्य  
खण्डे तिथिकृत्यम् ॥

विषयः ॥ दानादिक्रियोपयोगीकालविचारः ॥

— — —

No. 50. (कल्पतरु) नियतकालकृत्यकाण्डम् By लक्ष्मीधर । Kalpataru-niyatakalakṛtyakāṇḍam.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 35 in a line. Folia 89.  $14 \times 6$  inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?). Worm-eaten. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Karma-kāṇḍa, stated in the beginning. This is third part of his main work “ कल्पतरु ”, divided into 10 parts. It appears that this manuscript is a true copy of the other manuscripts as there are gaps still unfilled.

Beginning. अथ नमः श्रीगणेशाय नमः शिवाय नमः ॥ येन प्रत्यहमभ्रसिंधुपयसि स्नानादिभिः कर्मभि-  
र्यज्ञैः पञ्चभिरप्यपास्तकलमिनीतः परामुन्नतिः ॥ धर्मो विस्मृतवान् कृतस्य विरलवस्ते-  
शंस लक्ष्मीधरः कान्तिनैयतिकालिकं कलयति प्रीतिपैतृतीयं स्तां ॥ १ ॥ दन्तानां धावनं  
प्रातः स्नानं स्नानविधिर्जपः । तर्पणं वैश्वदेवादिपञ्चयज्ञविधिस्ततः भोजनं पल्लवोपेतं  
कृत्यं यज्ञो जनेतरं । तिथिकृत्यं च कातारेदीपदानविधिस्तथा ॥ गोशुश्रूषावृषोपात्मर्गं  
पुराणश्रवणविधिः इति लक्ष्मीधराख्येन वर्णयते शुद्धबुद्धिना ॥ चतुर्दशात्रपद्माणि  
कान्तिनैयतिकालिकं

End of Ms      धनेनवायमीक्षाच

**Colophon.** नास्ति ॥

50 A. कल्पतरुनियतकालकृत्यकाण्डम् By लक्ष्मीधर । Kalpataru  
niyatakalakṛtyakāṇḍam.

**Beginning .** श्रीगणेशाय नमः । अथ नियतकाल कृत्यानि । तव दक्षः । उक्तं कर्म क्रमो नाक्तो  
न कालस्त्वमपवहि । द्विजानान्तु हितार्थाय दक्षस्तुस्वयमब्रवीत् । प्रातस्तथाय-  
कर्त्तव्यं यद्विजेत् दिने दिने । तत्सर्वं संप्रदद्यामि द्विजानामुपकारकम् ।

**Colophon.** इति भट्ट श्रीहृदयधरात्मज भट्ट श्रीविद्मधीधर विरचिते कल्पतरौ नियतकालकृत्य-  
कारणे तिथि कृत्यानि ।

No. 51. कल्पतरु By लक्ष्मीधर । Kalpataru.

posit, Pandit Govind Misra Gingauti Manigachi P O Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the subjects enumerated in the beginning, by Lakṣmīdhara.

**Beginning.** ओं नमो नारायणाय ॥ येनप्रत्यहम्.....  
यत्कालिकं कलयति प्रीत्यै तृतीयं सताम् ॥ दन्तानां धावनं प्रातः स्मनेस्नानं  
विधिर्जपः । तर्पणं वैश्वदेवादिपञ्चयज्ञविधिस्ततः । भोज.....  
यद्भोजनोत्तरम् सपञ्चरात्रकृत्यं पर्वकृत्यमनन्तरम् । तिथिकृत्यं च क्रान्तरदीपदान-  
विधिस्तथा etc. ॥

**End of Ms.** हस्त्यश्वरथजालैश्चसवितानैर्हवै कदाचन । दक्षिणोत्तरैः प्रद्वैर्नग्नन्व्यं पदातिभिः ।  
गावः कशोक्तराः पाल्याः श्र.....पितृमातृवत् ॥ गिरिप्रपातसहर्षशोतातपभयात्तथा ॥  
महाक्रोलाहले घोरं दुर्दिनं देशविह्वले । गवां तृणानि दद्यानि शीतलश्च तथा  
जलम् । गावः सवत्सरं वशः सर्वप.....

**Colophon.** नास्ति ॥

विषयः । दन्तधावनादि नित्यनैमित्तिक कर्मानुष्ठानविचारः ॥



No. 52. कल्पतरुमोक्षकाण्डम् By लक्ष्मीधर । Kalpatarumokṣakāṇḍam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 42 on a page. Letters 46 in a line. Folia 1. 14 $\frac{3}{4}$ ×9 inches. Book-form. Incomplete. Correct. Date (?). Prose and verse. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Nirvāṇavichāra, by MM. Lakṣmīdhara. Only three parts of कल्पतरु of Lakṣmīdhara, are available. Torn. Appearance, fairly old.

**Beginning.** ओं नमः श्रीराधाकृष्णभ्यां नमः । वेदान्तोक्तिधिवेकवैभवगलद्दुर्वारमायातमः  
स्वैरोन्मीलदमेयचिन्मयपरब्रह्मैकतानात्मने । ते यस्मैस्पृह्यन्ति लब्धपरमानन्दाः  
सनन्दादयः काण्डे वक्ति चतुर्दशे द्विजवरो मोक्षं सलक्ष्मीधरः । मोक्षप्रस्तावना मोक्ष-  
स्वरूपस्य निरूपणम् वानप्रस्थवानप्रस्थधर्माः क्रमादिह । यत्प्राथम्योऽथ-  
संन्यासा यतिधर्मा विरागता । तद्धेतुः वल्लवोपेतः कामादिपरिवर्जनम् । इन्द्रि-

हत्त्व

क्रमात्.

ध्येयस्वरूपयोगस्य प्रवृत्तेर्लक्षणमि च । उपसर्गः क्रमेणाच तथा योगविभूतयः ॥  
स्थितप्रज्ञस्य चरितं योगप्रवृत्तिः शक्तिः । आदिष्टानि तथोक्तान्तिरक्षिरादिपथ-  
स्तथा । इति लक्ष्मीधरः श्रीमानात्मज्ञानविशारदः । पूर्वर्णामोक्तकाण्डेऽत्र षट्त्रिं-  
शतिमजीघटत् ।

**End of Ms.** तथायेसां ज्यतपसात्मानमीर्ष्यामुत्सृज्यवादिनीम् । त्यक्त्वाकासंश्चयेदध्वनतो ब्रह्म-  
त्वमश्नुते । नरसिंहशर्मणे तयोहिमः सेवतिक्रमस्थेवमेमदत्तत्त्वसमाधि युक्ता ।  
विमुक्त्या तोनियतः प्रशान्तः सयातिपुरुषपुराणम् ॥

**Colophon** नास्ति ।

विषयः । मोक्षनिरूपणम् ।

(Previous notice:— C. C. Pt. 1. p. 468.)

No. 53. कृत्यकल्पतरु ( व्यवहारकाण्डम् ) By लक्ष्मीधर । Kṛtya-  
kalpataru.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 51 in a line. Folia 121. 13×6 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete by part. Not correct. Date, Śaṁvat 1944. Place of deposit Raj Library, Darbhanga. Worm-eaten. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with judicial department, by Lakṣmīdhara. The beginning portion of this manuscript differs from that of the other manuscripts.

**Beginning.** ओं श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ ऋणाद्वनादि व्यवहारपदानि ॥ तत्रबृहस्पतिः ।  
यदांगसहितस्त्वेषव्यवहारः प्रकीर्तितः ॥ विवादकर्णान्यस्यपदानि शृणुताधुना ॥  
ऋणादीनांप्रदानानिधूताकानान्तिकृत्यम् । क्रमशश्च प्रवक्ष्यामि क्रियाभेदांश्चतुर्वतः ॥  
**End.** स्वजानिगोधने सर्वसर्वस्वप्रमाणस्थितिरक्ष व्यवहारायमाणं स्वमृत्युपोषांस्वकर्म-  
परिवर्धनेमिनिचारालाधर्मने ॥

**Colophon.** इति श्रीव्यवहारकाण्डेवर्णानुलोमलक्षण वृत्तिधर्मः ॥ इति श्रीमहाराजाधिराज

धियः

विरचित

श्रीवैष्णवीप्रसादात् । शुभं । शुभं ॥ शुभं ॥ शुभं ॥ शुभं ॥ शुभं ॥ कृष्णायनमः ॥

रामायनमः ॥ १२ ॥ कल्पतस्वयंवहारकांडद्वादश । पत्राणि ॥ १२१ ॥

विषयः ।

व्यवहार विषयनिरूपणम् ।



No. 54. कादम्बरीप्रदीपदानद्वैतनिर्णयः By गोकुलनाथ । Kādambarīpradīpadānadvaitanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper, Lines 13 on a page. Letters 64 in a line. Folia 12. 12×5 inches. Prose. Appearance, fairly old. Complete. Correct. Date, Śaka 1713. Place of deposit, Pandit M. M. Rājīnāth Miśra, Saurath, Madhubani P. O, Darbhanga. A commentary on Dvaitanirṇaya by Gokulnāth Upādhyāya.

**Beginning.** अत्राभिप्रायिक नामदानादीना मुद्देशकल्पयित्वोद्देश्यसंगत्यादानादि प्रकरणमुद्देश-  
भूततावसरसंगत्यावा नचैवमद्येतेषां प्रकरणाना मेकार्थत्वाभावादकवाक्यत्वानुपपत्ति  
रेकधर्मावच्छिन्नार्थकस्यैपैकार्थता पदार्थत्वात् स च धर्मः स्मार्तधर्मत्वादिवति  
प्रयुक्तस्यापिवाक्यार्थतावच्छेदकत्वे दोषाभावात् अन्यतमत्वं वा तादृशोधर्म इत्यु  
द्देशादिसंगत्या दानस्वरूपनिरूपयितुमुपक्रमते ननु किमिदमिति ॥

**End.** तत्र पूर्वत्यागजनित स्वत्वध्वंसस्यानुवर्तमानत्वात् तत्सहकृतं प्रतिपादनं प्रतिग्रह-  
मुत्पाद्यकालान्तरे स्वत्वमुत्पादयति प्रतिपादन्तु तवेदंस्यभवतु इतीच्छा तत्प्रति  
पादकंवाक्यत्वात्तत्रापि प्रतिपादना जातेस्वत्वे परिपूर्णेप्रधाने ददात्यर्थे दक्षिणादान  
ननुततः पूर्वमितिप्राहुः ॥

**Colophon.** इत्तिकादम्बरीप्रदीपनाम्निद्वैतनिर्णयविवरणे दानद्वैतनिर्णयः संपूर्णः ॥ \* ॥ ॥ शाके  
१७१३ ॥ ॥

विषय ॥ द्वैतनिर्णय व्याख्या ।

Previous notice :—E. E. Pt. I. p. 92.

No 55 कामम्बरीप्रदीपनामद्वैतनिर्णय By गोकुलनाथ Kādam  
baripradīpanāmadvaitanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 54 in a line. Folia 6. 12×5 inches. Prose. Complete. Correct. Appearance, fairly old. Date, Śaka 1713. Place of deposit, Pandit M. M. Rajināth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A commentary on Dvaitnirṇaya by Gokulanāth.

**Beginning.** अ०नमो वागीश्वर्यैदहल्यामेषनिहिता द्वैतनिर्णयवेग्नमनः । प्रदीपस्तिमिरं हन्तु  
जीर्णोद्धाराजिरादरे । नामद्वैतेति । अथदेवराजादिशरीर वृत्तिरेकदानेका वृत्तिर्या  
देवराजत्वादि जातिस्तद्वच्चिक्वन्ने शरीरतादृश शरीरविशिष्टात्मनिवादेवराजा-  
दिपदानामस्तित्वतिः ॥

**End.** अतिपावनेन नाम्नाकेवलमवशिष्यमाणयाः । वत्से काम्बरी तवकीर्तिः कल्या-  
वर्धिथताम् ॥

**Colophon.** इतिकादम्बरी प्रदीपनामद्वैतनिर्णय विवरणेनामद्वैतनिर्णयः संपूर्णः ॥ \* ॥ शाके  
१७१३ ॥ भाद्र शुक्लाष्टम्यान्तिथौ कुमुदवन्द्यौ कुजौलीस श्रीमवाजीदत्ताऽनिखन्नाम-  
द्वैतनिर्णयम्पलप्रबाधग्रामे ॥ \* ॥ अ०नमः पतञ्जलये ॥ \* ॥ अ०नमः शंभवे ।

विषयः । द्वैतनिर्णय व्याख्या ॥

No. 56 कायस्थजातिनिर्णयः । विश्वनाथ झा । Kāyasthajātinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 64 in a line. Folia 4. 14×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Babu, Śukadeva Jhā, Pachadhī, Pandaul P. O., Darbhanga. A hand book of Kāyasthajātinirṇaya by Viśvanāth Jhā, resident of Tharhi and a court Pandit of Maharaja Lakṣmīsvar Singh of Darbhanga.

**Beginning**

बहुधा नादिना यत् अतात्र क्रियते यन्नात्रिचित्य यत्र  
भूषितः । कायस्थपदेन व्यग्रद्विषयमाणां मूलपुरुषाः क्रिञ्जानीयाः शास्त्रतः सिध्य-  
नीतिप्रश्ने दक्षिणदेशीयानां वङ्गदेशीयानाञ्चोत्तरं यथाकायस्थपदं दिनादि सर्वेषां  
कायस्थपदं व्यवहार्याणामेकरूपेण बोधनेक्षमम्, किन्तु चित्रगुप्त सन्ततौ चन्द्रसं-  
सन्ततौ च क्षत्रियत्व व्याप्यजानिपुरस्कारेण प्रवर्त्तमानं तयोरेकमुख्यं, अन्येषु संकर-  
जातीयेषु कायस्थपदप्रवृत्तिनिमित्तव्यक्तपरिगणितादिवृत्तिसाधर्म्येण प्रवर्त्तमानं गौणमि-  
त्यादि तत्र कायस्थत्वे क्षत्रियत्वव्याप्यत्वस्यासंभवात् ।

**End.**

त्यक्तः स्वजातिधर्माणां प्रायशः परवञ्चकाः क्षत्रियाश्च तथा वैश्याः स्वधर्मत्याग-  
शीलिनस्तद्वञ्चद्वाराश्च ये केचिद्वशाद्वाणाचारं तत्परा इति ब्रह्मणां प्रतिनारदेन तथाचैतेषां  
नारदवचनानां प्रामाण्यार्थन्तेषां विपरीतविषयिणीमतिजितिति मैथिलानां सिद्धान्तः ।

**Colophon.**

इति विविध विरदावली विराजमान महाराजाधिराजद्विजराजधर्मावतारधर्मधुरीण  
मिथिलादेशाधिप श्री श्री श्री श्री श्रीलक्ष्मीश्वर सिंह बहादुर कृपाकदम्बच्छायासधि-  
ष्ठितमहामहोपाध्याय श्रीविश्वनाथशर्मानिर्मितकायस्थजातिनिर्णायः समाप्तः ।

विषयः ।

कायस्थप्रभेदेनिरूपणम् ।

**No. 57. कार्तिकपद्धतिः । Kārttikapaddhatiḥ.**

**Substance:—**Character Maithilī. Brown paper. Lines 15 on a page. letters 50 in a Line. Folia 11. 13x5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct generally. Date, Śaka 1754. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā Nanaur, Tamuria. P. O., Darbhanga. Now in the possession of Jagadeva Thākur, brother-in-law of the deceased owner of the manuscript. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with the celebrations in the month of Kārttika.

**Beginning.**

श्रीगणेशायनमः ॥ अथकार्तिकवृत्तिनां प्रातःकृत्यम् ॥ पूर्वदिनेव्रतीनिरामिष  
भुक्त्वाऽपरदिने नाडीद्वयावशिष्टायां रात्र्यां उदकभाजनं करे कृत्वानैर्ऋत्याव्रजेत् ।  
तत्र मूलपुरीषादिकं स्यक्त्वा तीर्थदेशमागत्य विहितमृत्तिकयाशुचिकर्म कृत्वाऽनेन  
दन्तशौचं विहितकाण्डेन कुर्यात् ॥

**End.**

ओंअथेत्यादिकृतैस्तुलास्थरवौकार्तिकमासंव्याप्य प्रातः स्नानआकाशस्य दीपदानादि-  
सहितकार्तिकोद्यापनप्रतिष्ठार्थं माषमित हिरण्यमभिदैवतं यथानाम गोदाय  
ब्रह्मण्या दक्षिणामहं देवे

**Colophon** शुभशाक १७२४ भावयामुक्तसप्तम्या शुक्ल श्रीमैखदतोऽलिस्ता । कौनी ग्राम  
गगातटे ॥ ओं श्रीगङ्गाधकृष्णाम्या नमः ॥

No. 58. **कार्तिकव्रतोद्यापनविधिः ।** Kārtikavratodyāpanavidhiḥ.

**Substance :—**Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 32 in a line. Folia 24. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit Pandit, Rabināth Jhā. Professor, M R. Vidyālaya and resident of Andhrathārhi. P. O. ,Darbhanga. A manual of Kārttika Vratodyāpanpūjā.

**Beginning.** ओं नमो भगवते वासुदेवाय ॥ संस्मरेद्वक्तमादित्य मङ्गारक्तमन्वितम् सोमशुक्रौ तथा  
शुक्रौ बुधजीवौ तुषिङ्गलौ मन्दराहू तथा कृष्णौ धूमकेतुगणविदुः ॥

**End.** ओं अद्यामुक्तां संऽमुकेपत्रेऽमुकतिथौ अमुकगोत्रासुकादेवी अर्थधर्मकामोक्षफल-  
प्राप्तिकामा पद्मपुराणीय कार्तिक माहान्ये जालन्धरोपाख्यानश्रवणमहंकरिष्ये ॥३॥

**Colophon.** लिखितमिदं पुस्तकं मागडरसं श्रीजाल्यादत्तशर्मणा ॥ \* ॥

**विषयः ।** कार्तिकव्रतयज्ञविधिः ॥

No. 59. **कार्तिकव्रतोद्यापनविधिः ।** Kārtikavratodyāpanavidhiḥ.

**Substance :—**Character Maithilī. Nepali paper. Lines 11 on a page. Letters 52 in a line. Folia 7. 10×4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli. Mādhava-  
pur P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Kārttikavratodyāpana.

**Beginning.** अथैकमुक्तपूर्वकतुलसीतलाधिकरणकदीपदाश्रवतोद्यापनविधिः । वृश्चिक संक्रान्तिदिने  
प्रातः स्नानादि विधाय द्वादशवाससी परिवाय गोमयोपलिप्तायां भूमौ जपविशयाचम्य  
पूर्वाभिमुख



**End** ओ अथ कृतैस्तत्कार्तिकवृत्ताद्यापन तुलरीदीपदानव्रताद्यापनरुमप्रतिष्ठापयामका  
 रुद्रदेवता अथानामगालाय ब्रह्मणाय दक्षिणामहवद तत पर प्राथयत् रूपदेहीति  
 मन्त्रेण, ततः विसर्जनम्, लक्ष्मीदासोदरौ पूजितौस्थः क्षमेयाथाम्, तत आजिघ्रकल-  
 राजलेनब्रह्मभिषेकं कंगति ततो ब्राह्मणात् भोजयेत् यथाशक्तिः ॥ \* ॥  
 श्रीलक्ष्मीदासोदराभ्यान्नमः ॥

**Colophon.** इति कार्तिकव्रताद्यापनतुलसीतटदीपदानव्रताद्यापनविधिः ओं—ओं—ओं—ओं—

### No. 60. कालकौमुदी By देवनाथ । Kālaakaumudī.

**Substance:**—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Folia 70. 18×6 inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Rauti Deaurhi, Madhubani P. O., Darbhanga.

**Beginning.** नमोराशेशाय ॥ हस्तावलम्बनीकृत्ययः कालं संवर्त्तति । जगन्निर्माणसंहारस्थिति-  
 शीशमुपास्महे ॥ कर्मणोऽपूर्वनिष्पत्तौ विशिष्यन्नधिकारिणा । यः कालोऽगुणता-  
 मेति तस्मैकालात्मनेनमः ॥ नकालात्फलनिष्पत्तिः कर्मणः फलसंभवः । काले  
 विधीयते कर्म यतः कालोऽनिरूप्यते ॥

**End.** नास्ति ।

**Colophon.** नास्ति ।

**विषयः ।** कालनिरूपणम् ।

### No. 61. कालमाधवः By माधव । Kālamādhavaḥ.

**Substance :**—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 64 in a line. Folia 90. 13×5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct generally. Date (?) Place of deposit Pandit Śiveśvara, [hā Lā' ganj ]han hārpur P O , Darbhanga

- Beginning** श्रीसूर्याय नमः वागीशाखा सुमन्त्र सवाधानामुपक्रम य न  
स्युस्तन्नमामिजगन्नम् ।
- End .** संक्रान्त्यामुपवासश्च कृष्णैकादशि वासरे । चन्द्रसूर्यग्रहंचैव न कुर्व्यात्पुत्रवान्गृहीति ।  
ग्रस्तास्तमयेतु पुत्रिणोप्युवासएव । अहोरात्रं न भोक्तव्यमिति मोजनप्रतिषेधात् ।
- Colophon.** इति श्रीमाधवीये कालनिर्णये ग्रहणनिर्णयः । समाप्तमगादिदं पुस्तकमिति-  
शुभम् ।
- विषयः । तिथ्यादिनिर्णयः

Previous notice C. C. Pt. I. p. 99. Pt. II, p. 19 R. M.  
Pt. I. p. 150.

A. C. Pt. I. p. 129. Tr. C. manuscript Pt. I. C. p. 4114.

No. 61A. कालमाधवः By माधव Kālamādhavaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 38 in a line. Folia 15.  $9\frac{1}{2} \times 4$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Worn out. Letters not quite legible. Place of deposit, Raj Library Darbhanga. Date (?) A treatise on Dharmaśāstra by Vidyāraṇya. Book-form.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

No. 61B कालमाधव By माधव Kālamādhavaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Nepali yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 119.  $10\frac{1}{2} \times 4$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Gaurikānt Jhā, Devahi, Tamuria, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Mādhava.

Beginning, End, Colophon, विषय:— same.

## No 62 कालीप्रतिष्ठा by दुर्गादत्त Kālīpratiṣṭhā

Substance :—Character Maithilī. Blue paper. Lines 9 on a page. Letters 62 in a line. Folia 26.  $13 \times 4\frac{1}{4}$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, 'Andhrathārhi P. O., Darbhanga.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः । यत्पादाब्जयुगलसादवशतो लोकान्मृजत्यच्युतशंभुसंहस्तेऽखिलान् समवति श्रीनायकः सर्वदा । विघ्नोन्मत्तकरीन्द्रपञ्चवदनो भक्तोष्टसिद्धिप्रदः श्यामिष्ठः त्रिचयामहागणपतिर्मेव्याय भूयान्मम ।

**End .** ततो यजमानो मङ्गलध्वनौ प्रवर्तमाने प्राङ्मुखगत्वापिष्टादीपादिना देव्या नीराजनं कुर्यात् । ततः श्रीदक्षिणकालिकाशीतिकर वस्त्रनिवस्त्रस्यापयेत् । भूरिवाह्यणांश्च भोजयेत् ।

**Colophon.** इति पद्धतिः समाप्ता । यवक्षरेत्यादि ।

विषयः । कालीप्रतिष्ठाप्रतिष्ठापद्धतिः ।

## 62 A. कालीप्रतिष्ठा By दुर्गादत्त । Kālīpratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 75 in a line. Folia 20.  $14 \times 4\frac{1}{4}$  inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrathārhi P. O., Darbhanga. The author of Kālīpratiṣṭhā Ratnapāni was a resident of Nawani near Tamuria Railway station in the District of Darbhanga. He was the father of Bachchā Jhā, late Principal of Government Dharmasamāja Sanskrit College, Muzaffarpur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

## 62 B. कालीप्रतिष्ठा By दुर्गादत्त । Kālīpratiṣṭhā.

Substance :—character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 38 in a line. Folia 48  $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches

Appearance, fairly old Prose Complete Generally correct Date wanting Place of deposit Churadhar library Tabhaka, Dalsingh Sarai. P. O. Darbhanga. A manuscript of Kālīpratiṣṭhāvidhi.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

---

62 C. कालीप्रतिष्ठा By दुर्गादत्त । Kālīpratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithilī White paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 29.  $12\frac{1}{2} \times 4$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Śaka 1774. Place of deposit, Pandit Śaktināth Jhā., Aijan, Jhanjhārpur. P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the erection of Kālikā by Durgā-datta, son of Ratnapāṇi.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

---

62 D. कालीप्रतिष्ठा by दुर्गादत्त । Kālīpratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithilī Brown paper. Lines 6 on a page. Letters 54 in a line. Folia 32.  $12 \times 4$  inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Sadānanda Jhā, Andhrathārhi P. O. Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

---

No. 63. काशीतत्त्वकौमुदी By रघुनाथ । Kāśītattvakaumudī.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 40 in a line. Folia 15.  $11 \times 1\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete by the first part. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli. Madhavapur P. O., Darbhanga. This Ms deals with a person who dies in Benares, by Raghunath

**Beginning.** ओं श्रीगणेशाय नमः । संसारसागरमग्नान् जन्तुनुद्धर्तुमुत्सुकम् सांवकाशीश्वरं वन्दे  
 कृष्णसिक्तलोचनम् ॥ १ ॥ श्रीवाक्कीर्त्तिस्तुविद्यादिमेव्यमानपदाम्बुजम् । शश्वदी-  
 नदयादत्तं वन्दे श्रीविन्दुमाधवम् ॥ २ ॥ कार्शीवासप्रदानाय तद्गुणान्वेषणे रतम्  
 हुंङि गेजमहं वन्दे कृष्णवस्त्रगालयम् ॥ ३ ॥ सर्वव्याप्यपि विश्वेशो यत्रैवाप्त-  
 समास्पदान् जन्तुन्मोचयते काशीताम्बवन्देऽपूर्वशक्तिकाम् ॥ ४ ॥ गुह्यतत्त्वात्मतत्त्व  
 ज्ञान्दयालून् रामवद्भुशम् तन्यते श्चुनाथेन काशीमाहात्म्यकौमुदी ॥ ५ ॥

**End.** या काशी स्तुतिकौमुदी सुविमला संमोदते वर्धिको प्रणस्तत्र विमोक्षनिरायिपरः  
 पूर्वोशिआनन्ददः । श्रीमन्नामस्तद्गुणागवजने वंशेलसन्मोक्तिकश्रीमद्रामदयालु  
 शिष्यश्चुनानाथान्तनाम्नाकृता ॥०॥

**Colophon.** इति श्री काशीतत्त्वकौमुद्यां श्रीकाशीमृतमोक्षनिर्णयपरपूर्वार्धे समाप्तम् ॥ ओं  
 हरये नमः ॥

विषयः । काशी महात्म्यवर्णनपुरस्सर तल मृतानां का गतिरिति विवेचितम् ॥

No. 64. काशीप्रकाशः By वाचस्पतिमिश्र । Kāśīprakāśah.

Substance : —Character Devanāgarī. White paper. Lines  
 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 12. 10½×4½ inches. Ap-  
 pearance, fairly old. Verse. Complete. Incorrect. Date, Sam-  
 vat 1931. Place of deposit, MM. Pandit Rajināth Miśra  
 Saurath, Madhubani P., O. Darbhanga. A part of  
 Tīrthachintāmaṇi of Vāchaspati Miśra, dealing with Kāśī  
 Māhātmya.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः संसारिणो नरकावकद्वयमानानां लोक्य मौलिनिहितेन सुधाकरेण,  
 या निर्मलेऽखिल दुःखहरे हरेण तामन्तरीजनगरीनलिनं स्मरामि । अथवा वाराणसी  
 माहात्म्यम् तत्रमत्स्यपुराणे ईश्वर उवाच वाराणसी तु भुवनत्रयसारभूतारम्या सदामपुरी  
 गिरिराजपुत्रि । अत्र — पापक्षये विरजस प्रतिमान्ति  
 मर्त्य

**Colophon**

श्रीवाचस्पति विरचिते तीर्थचिन्तामणौ पञ्चम काशीप्रकाश

पूणतानगात् ॥ श्रीसंवत् १२३१ ॥ \* ॥

विषयः । काशी साहाय्यवर्गस्य पुस्तकमिति कर्तव्यताविचारः ॥

Previous notice. — C. C. Pt. I, p. 232. Pt. II, p. 49. Pt. III, p. 50. R. M. Pt. III, p. 104 H. s.

No. 64A. काशीप्रकाशः By वाचस्पति । Kāśīprakāśah.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 14. 14×4 inches. Appearance fresh. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date. Śaka 1793. Place of deposit, Pandit Chetanāth Jhā, Nowatoli Manigachi P. O., Darbhanga. An extract taken from Tīrtha-chintāmaṇi.

Beginning, End, Colophon, विषयः—same.

No. 65. कुण्डकादम्बरी By गोकुलनाथ । Kuṇḍakādambarī.

Substance:—Character Maithilī White paper. Lines 7-9 on a page. Letters 60 in a line. Folia 95. 11×4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Chitradhar library. Tabhaka. Dalsingh Sarai, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Kuṇḍavichāra by Mahāmahopādhyāya Gokulnāth, ending in chapters XVI.

**Beginning.** अथैनमो विष्णेशाय ॥ शान्तं यद्यपि कर्मपाणिचरणघ्राणादिकर्णत्वचामेतस्यान्न  
मनश्चतोहि मनसा सार्धं निवृत्तबचः । वत्से वेत्सि तथापिनैष पुरुष स्सत्ताम्रिजामु-  
ज्ज्वलि द्वन्दांसिष्वसितानि यस्यनिवृत्तं चैतस्मयाचक्षते ॥ आर्वावारप्रकृतिद्वयणा  
बाधिभिर्वाध्यमानो विराशकोवः करुणवचनं पुत्रि कादम्बरीति । केयं लोकः कः इवविषयः  
किं पुरं केनिवासो यस्मिन्मस्मद्विमुखहृदयात्वंनिव्रीयस्थितासि ॥ कुण्डकादम्बरी-  
नामा प्रन्योय त्वकीर्तये मया गोकुलनाथेन सोपपत्तिर्निवध्यते

**End**

इतिगणितैस्सप्त बहुविधयनि

मय विद्यानिक्त्रिन्दनेन

यो लिखितः । ग्रन्थेन तेन भगवाननादिनिधनः प्रधानमुक्त्पुरुषः । प्रीतः परिपु-  
ष्णाति प्रीतिं समपाद पदयोर्नियोः ॥ हन्तभगदत्तकारण कारुण्यनिधे । प्रसरति  
विषयेषु येषु रागः परिणामते विरतेषु तेषु शोकः । त्वयिरुचिरुचिता मितान्तकान्ते  
शुचिपरिपाक शुचामरोगाचोगमि ॥ दृष्टा दृष्टिं सुखयति गुणैः कीर्तिताकर्णयुग्मं प्रीणा-  
तिस्म प्रथयति सदास्वान्त वृत्तौ प्रमोदं सैवेदानीं स्मृतिमुपगता शिष्यमाग्रेण नागना  
निर्दिष्टा वा ददतिदुहिता हन्त कादम्बरी माम् ॥ \* ॥

**Colophon.**

इतिमहामहोपाध्यायषट्कर्तृपञ्चानन श्रीगोकुलनाथशर्मविरचिते कुण्डकादम्बरी  
नामनिबन्धे नामविवरणं नामषोडशोच्छोसाग्रन्थः परिपूर्णं इतिशिवम् ॥  
श्रीचित्रधरमिश्रस्येदंपुस्तकम् ॥

विषयः ।

कुण्डविचारः कृतः॥

No. 66. कुण्डकादम्बरीसारोद्धारः By गोकुलनाथ । Kuṇḍakādambarī  
sāroddhārah.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9  
on a page. Folia 8. 12×4 inches. Appearance, old. Prose.  
Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Babu  
Chandradhārī Singh, Rauti Deaurhi, Madhubani P. O., Dar-  
bhanga.

Beginning. ओं श्रीगणेशायनमः ॥ भुवनाधिपस्य शम्भोः केवलकरुणानिधेः प्रसादेन ।  
वत्से कादम्बरि तव कीर्तिसौ नर्वतः प्रथताम् ॥

End. तीस्तरङ्गोत्तमङ्गे तव गङ्गे तनुममौ जहानिस्म । अपिनाम दर्शयिष्यसि.....  
वदनचन्द्रम् ।

Colophon. इति महामहोपाध्याय षट्कर्तृपञ्चाननश्रीगोकुलनाथशर्मविरचितः कुण्डकाद-  
म्बरीसारोद्धारः सम्पूर्णः ॥

विषयः । कुण्डविषयकविचारः कृतोऽस्ति ॥

No 67 कुरुक्षेत्रानुक्रमणिका By रामचन्द्रसरस्वती Kurukṣetianu  
kramanika

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 30 in a line. Folia 63.  $11 \times 5\frac{1}{4}$  inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Paurāṇic matters, dealing with Kurukṣetra Vithāna by Rāmchandra Sarasvatī.

**Beginning.** ओं श्रीगणेशाय नमः । प्रदक्षिणाक्रमं वक्षे कुरुक्षेत्रस्य वै शिदं । प्रणम्य जग-  
दीशानं तेनयानुह्यनामयं ॥ १ ॥ अथ श्रीमद्रामचंद्र सरस्वत्यान्नाज्वच्युतो-  
त्फट सुगंधिवाचाभृतमयमहासरउद्धृता, श्रीमत्कुरुक्षेत्रीयतीर्थवर्णनद्रुन्थ्यसुजला  
अनेकपुराणेतिहासवचनसुगन्धितमहाक्रमलासंसारनागरेतितीर्थाधिकादिजनकं सुमण्डितं  
अल्पकुल्यागंधात्मिकानुक्रमणिका हरिगिरिविज्जगर्गनिकाशये ।

**End .** श्री मङ्गलानीसहितस्थायीश्वरप्रीत्यर्थं राज्यदेशग्रामक्षेत्रगृहजगवाजिगोहिरण्य  
धनधान्यवस्त्राभरणानाविधर्तजलपात्रादिदानेन ब्राह्मणान् भोजयित्वा संतोषयेयु-  
रिति ।

**Colophon.** इति श्रीमत्परमहंसप्रतिब्राजकाचार्य श्रीमद्रामचंद्रसरस्वतीमतानुसारिका कुरुक्षेत्रीय  
तीर्थानुक्रमणिका हरिगिरिकृत संपूर्ण समाप्ता ॥ शुभम् ॥

विषयः । कुरुक्षेत्रप्रदेक्षिणाप्रकारः ।

No. 68. कुलदेवतास्थापनविधिः By भानुनाथ । Kuladevatāsthāpa-  
navidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 44 in a line. Folia 6.  $12 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1820. Place of deposit, Pandit Śrīnandan Miśra, Kanhauli, Sakri P. O., Darbhanga. A manual of Karma-kāṇḍa, dealing with the worship of Kuldevatā, by Bhānunātha Daivajña.



Beginning

अथ कौलीनगृहद्व्या

स्त्रयामल

त्रिपुरा कालिका दुर्गा भवानी गिरिजा तथा एता पञ्चभगिन्यस्ताभवन्ति कुलदेवताः ॥  
 प्रपूज्याः युगपत्सर्वस्त्रैर्वक्त्याणदायिकाः । चतुर्वर्गेच्छुभिस्सर्वैर्गृहस्थैर्गिरिकन्यके ।  
 पुनस्तद्वामभागेतु शीतलापृथगेवहि । अस्यार्थेऽपि महाभागे देवी च मनसाभिधाः ॥  
 अथगृहामेयकोणेदेवदेव्यास्थापन विधिरित्यत्र हेतुमाह शिल्पशास्त्रे गृहप्रकरणे ॥  
 इष्टधातुपलादीनां सर्वदेशो यथाशुचिः । तथैव नृणकाष्ठानामग्निकोणः प्रशस्यते ॥

End.

ततो दशमं गन्धकान्यूनकुमारिकाभोजनं मदक्षिणं स्वयञ्च कारयेत् ॥ तथैव यथा  
 शक्ति ब्राह्मणभोजनञ्च ॥ आगमाद्यैः पुराणैश्च संप्रदायागतेन च । कृतामयायुधैर्जया  
 प्रक्रियैषा न विस्तरा ॥

Colophon.

इति श्रीमानुनाथदेवजविरचिताकौलीनगृहद्व्याः स्थापनविधिः ॥

विषयः ।

गृह कुलाचारण तत्तद्विधिदेवतास्थापनप्रकारः ॥

No. 69. कूपप्रतिष्ठाविधिः By हरिनन्दन । Kūpapratīṣṭhāvidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 44 in a line. Folia 5. 11×4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Śaśināth Mīśra, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Kūpapratīṣṭhā by MM. Harinandan.

Beginning.

श्रीगणेशायनमः । अथ कूपोत्सर्गविधिः । ततश्चतुर्दशमये चन्द्रतारानुकूले दैवज्ञक-  
 थितं शुभेदिने शुभलभे कृतनित्यक्रिययजमानः शुक्लाम्बरधरः पूर्वाभिमुखः उप-  
 विशेषत् ।

End.

ततः कूपोपकरणं सर्वमावाय्याय प्रतिपादयेत् ब्राह्मणभोजनादिकं कारयेत् । ततो  
 दुग्धधारया प्रदक्षिणं कुर्यात्, स्वयञ्च यजमान एकवारेण वाशनीयात् ।

Colophon.

इतिमहामहोपाध्याय श्रीहरिनन्दनकृतः कूपप्रतिष्ठाविधिः समाप्तिमगात् ।

## No 70 कूपोत्सर्ग By Kuṇotsargaḥ

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 32 in a line. Folia 4.  $9 \times 3\frac{3}{4}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date wanting Worn out. Place of deposit, Pandit Śivanandan Miśra, Kanhauli, Sakri P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Kūpotsarga.

**Beginning.** अथ कूपोत्सर्गः । सुष्णातः सुपूजालितपाणिपादः शुक्लाम्बरधरः शुक्लानुलेपनः कृतनित्यक्रियो यजमानः सुवर्णरजतताम्रकुशान्वितदक्षिणकरो वामहस्तकृतबहु-कुशो जलाशयसमीपे प्राङ्मुखोपविश्य अथकर्तव्यकूपजलाशयोत्सर्गं यशनिर्विघ्न परिसमाप्तिक्रमो विनायकं सूर्यादिग्रहांश्च पूजयिष्ये ॥

**End.** ओं यास्तु वैवर्गणाः सर्वे पूजामादाय याश्चिक्ताम् । इष्टकामपूँसिध्यर्थं पुनरागमनाय च ॥ इतिपठित्वा देवान् विसर्जयेत् ॥ ततो ब्राह्मणान्भोजयित्वा स्वयंवन्धुभिःसार्धं भुञ्जीत ॥

**Colophon.** इतिकूपोत्सर्गः ॥

## No. 71. कृष्णार्चनचन्द्रिका By रत्नपाणि । Kṛṣṇārchanachandrikā.

Substance:—Character Maithilī. White and yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 34 in a line. Folia 34.  $11\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance new. Prose. Complete. Incorrect. Date Śaka 1814. Place of deposit, Pandit Govardhan Jhā, Baliā. Sakri P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ध्यानमो गणेशाय ॥ विघ्नारमथनवन्दनं युगयुगे भक्तानुकल्पाकरं जन्यादित्रितनुं च तारकमनु ध्यात्वाशये भक्तितः । कृष्णार्चनचन्द्रिकां प्रकटये श्रीमैथिलशास्त्र्या श्रेयत्परिडतमण्डलीषु दिनतः श्रीरत्नपाणिः सुधीः ॥

**End.** ततः श्रीकृष्णप्रीतिकरवस्तूनि तत्रस्थापयेत् । पूजनञ्चकुर्यात् भूरिब्राह्मणान् भोजयेत् अग्रधानं प्रतिमायाः सह स्नानं पूजापूतिष्ठाञ्च कृत्वा पूजनं कुर्यादिति वो-ध्यम्

**Colophon** इति \* स समाप्ता । तिरात्राकृष्य तिरागरीश-चक्रम्यासम्  
श्रीदुर्गामाघत्र ॥ शके १८१४ सन् १३०० ॥  
विषयः । श्रीकृष्णप्रतिमाविष्ठापूजनविधिः ॥

Previous notice: - E. E. Pt. I. p. 124. R. L. Vol. V.  
p. 211.

71 A. कृष्णार्चनचन्द्रिका By रत्नपाणि । Kṛṣṇārchana-chandrikā.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 5 on a page. Letters 40 in a line. Folia 37. 12×2½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1786. Place of deposit, Pandit Brajamohan Jhā. Nanour, Tamuria, P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Kṛṣṇapratisthā, by Ratnapāṇi. worn out. Spoiled. Having a hole in the middle for tying the book.

Beginning, End, Colophon, विषय :—same.

No. 72. कृत्यचिन्तामणिः By शिवराम । Kṛtyachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 47 in a line. Folia 193. 15½×6 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Incorrect. Date, Samvat 1986. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the ceremonies of Chhāndogya, by Siva Rāma.

**Beginning.** ओं श्रीगुरुचरणारविन्दाम्यात्मः । श्रीगणेशसमवेदाम्यात्मः । श्रीविश्वेश-  
मशेष मंगलभुव श्रीशारदासारदा तत्त्वावेदविदांबरच जनक श्रीशुक्लविश्रामक ।  
गाढाज्ञानतमोपहं कृतधिपां श्रीसामगानांकृतं कुर्वहंकृपयागुरोः सुचिरं श्रीकृत्यचि-  
न्तामणिं ॥ १ ॥ वन्दे श्रीगणनायकं त्रिनयनं रक्ताम्बरैराकृतं पाशेष्टांकुशदत्तपाणि-  
मभरं चन्द्रार्धमौलिसदा । वंध्यसिद्धसुगुणसुखनिगणैः संस्तूयमानं मुदा यवैवेद-  
विदो नम्रा सिद्धिपूर्द र आचार्य गोभिल नत्वा दृष्ट्वा तत्

सूत्रमादरात् कृत्यचिन्तामणि वचनगुरुषु सुप्रसादनात् लाघवायनादिभि  
रुक्तानि श्रौतानि क्रमादिस्मृत्यानि कथयन्नाह भगवान्गोमिलः ॥ अथात इति ॥

**End.** यस्याः प्रसादलाभेन निर्वन्नेवायं सयाकृतः । परिश्रमेणमेदेवः प्रीतिभक्तुसर्वदा ।  
कक्षतुंशरचंद्रैश्च मितिशक्तुवन्मरे सुन्यं कसस्मिन्तिनभासि पक्षेसितेतरं ॥१॥ जन्मा-  
दभ्यां गुरोर्वांग शुक्लविश्राममुनुना, शिदराभेग्वरचितः कृत्यचिन्तामणिः शुभः ॥३॥  
पठनानिनशास्त्राणि व्युत्पत्तिर्नैवसाधिता बाल लपस्य न वक्षेदं संतव्यं विवुधैसदा ॥४॥  
यदन्नसाधुतत्साधु पदसाधुतदादितः । विलोक्यविबुधैः शोधयं मयैपविहितं अजलिः  
॥ ५ ॥ तेषां क्लामत्कृतिः सद्धमिः परम्यमिति शंक्या स्वपाग्वय विभोदास्ति न मत्ता-  
मिषिशुश्रमः । अविस्पष्टाविबालोक्ति यथापि चोर्ति या । तद्वद्वन्मदुत्तमौ विद्वद्भूमिः  
स्नेहोधार्यः सदैव हि ॥

**Colophon.** इति विद्वन्मुकुटमागिक्यनशमिनचरकमलशुक्ल श्रीविद्यन्तामातज शिवराम विरचिते  
कृत्यचिन्तामणौ पाकसंस्थापिचलः प्रकाशः समाप्तः । समाप्तो कृत्यचिन्तामणिः ॥  
५ ॥ ग्रंथसंख्या ६७ ॥

विषयः । द्वैकाग्रकृत्यं विस्तरेण प्रयाधितं ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 115: Pt. II. p. 23: Pt. III. p. 25.

No. 73. कृत्यतत्त्वम् By रघुनन्दन । Kṛtyatatvam.

**Substance:**—Character Maithili. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 45 in a line. Folia 37. 10½×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Worn out. Worm-eaten. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1735. Place of deposit, Pandit Ravināth Jhā, Professor, M. R. Vidyā-laya, Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with the Pārvas occurring during the year, by Raghunandan Bhaṭṭāchārya. This is a part of the 28th Fatva of Raghu-nandana.

**Beginning** ओं नमो भगवतीसूक्तवे.

प्रणम्यकमलाकान्तं भक्तानुग्रहकारकम् ।

कृत्यतत्त्वानितर्पित्यै वक्ति श्रीरघुनन्दन ॥

तिथितत्त्वसूत्राय कौविदे

वैशाखादिद्विमेशेव प्रयोगोऽत्र विलिख्यत ॥

**End.** एतत्प्रायश्चित्तानाचरणं गृह्यनीर्मरणे सर्वनाशो भवतेति याज्ञवल्क्योक्तिः गाय-  
त्र्या वैष्णवहोमनवग्रहान् पूजयेत् । ब्राह्मणाय काञ्चनं वा दद्यात्. एवं शुक्रादि-  
दर्शनेषु ब्राह्मणाय धृतकाञ्चनं वा दद्यात् ।

**Colophon.** इति वन्द्यष्टीय श्रीहरिहरभट्टाचार्यात्मज श्रीगुणनन्दनभट्टाचार्यद्विरचितं कृत्य-  
तन्त्रं समाप्तम् ॥ शक्ति १७३५ वैशाखदि ३ शनौ आदर्शान्तरं प्राप्य-  
प्रतिदानिदं तत्त्व श्रीनित्यानन्दशर्मा चौवयाम्—॥ आदर्शान्तरसंभवे गोधनीय  
मेतत् ॥

विषयः । द्वादश मासान्तःपातिव्रतानां विधानम् ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 115; Pt. III. p. 25. R. M.  
Pt. 3. p. 130. A. C. Pt. I. p. 129.

No. 74. कृत्यनिर्णयः By वर्धम न । Kṛtyanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines  
9 on a page. Letters 55 in a line. Folia 13. 13×4 inches.  
Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Generally correct.  
Date(?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālganj,  
Jhanjbārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओ नमो गणेशाय ।

प्रीतिषु धेपु सकलानि शुभानि पुंसामप्रीतिशालिषु भवन्ति शिवेतराणि ।

किंसाफज्जगद्वैर्हरिहरादिभिरादरेण तामेव भक्तिमुपधायपितृन्ममामि ॥

काङ्क्षन्ति ते तनयमेष गयामुपेत्य पिण्डं निरूप्यनिरयात्रिदिवन्नेत्रः ।

तस्मात्तदर्थमुपगन्तुमिमां महत्यकृत्ये विचारमनुतिष्ठतिवर्धमानः ॥

स्मृतीतिहासान्परिशिष्टगृह्यपुराणसामय्यभारताति ।

लक्ष्मीधरोयान्यलिखन्मयात्र तान्येवमानान्युरीकृतानि ॥

यानितैरविरुद्धानि निबद्धानि च पद्धतौ ।

पूर्वं पूर्णतरपेक्षौ स्वीकृतान्यत्र तान्यापि

श्रोतयेन्नित्यं ५

तत्तावकासद्वयमिच्छामः कृत्यनिर्णयम् ।

End.

प्रतिहस्तपद्धतावपितथैव पावेणमुक्तं । वस्तुतस्तु अन्वष्टकास्वित्यादि वचनं मातु-  
पृथक्प्राद्धाधिकरणं, ... अन्यत्रपत्तिनासहेति वचनस्वरसात् । ... च श्राद्धं एको-  
द्विष्टपरमेवान्तु मृताह ।

Colophon.

नास्ति ।

विषयः ।

गयाकृत्यविचारः ।

No. 75. कृत्यप्रदीपः By वाचस्पतिमिश्र । Kṛtyapradīpaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 62 in a line. Folia 73. 12x5 inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Not correct. Date, Samvat 1940. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the daily works, ( From प्रातःकृत्य to रात्र्यन्तर्गतकर्मिक्रिया etc. ) by Vāchaspati Miśra. This Vāchaspati flourished later than Chandeśvara.

Beginning.

ओंनमो गणेशाय ।

वंशेजातः कलुषरहिते कर्मसीमांसकानां मन्वीक्षायाद्गुरुस्वरूपाया लब्धतत्त्वबोधः ।  
श्रीमान्वाचस्पतिरिहमिह प्रीतये पुण्यभाजां नत्वा नत्वा कर्मलनयनं कृत्यदीपस्तनोमि॥  
अथाचारः ॥ तत्रादौ ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय रात्रिवासस्त्यक्त्वाधौनोत्तरीयं परिधाय  
चक्षुषीं प्रक्षाल्य द्विराचम्य शयनस्थानाच्छिष्यान् वैवर्तमान्वादिशं गत्वा उपवीत  
हारवत्कृत्वा ततः प्रष्टुलम्बितं विधाय उदङ्मुखीभूय वाससा चात्मानं वेष्टयित्वा ।

End.

मलिन्मुखगुरुशुकं बाल्यवार्धकास्तमयं सिंहसंगं मिष्टामानातीचारिगुरुरूपक्षत्रय  
वकिरुकाष्टाविंशतिवासराजकत्वाद्यद्भुतोत्सारसप्ताहं गुर्वादित्यसिंहादित्यं पौषा-  
दिमासचतुष्टयान्यतमैकद्वित्रयन्यतमं दिनवृत्ताकालिकं व्यूष्युत्तरेकत्रिसप्ताहान्यतमं  
दिनानिनिषिद्धासमयस्तदन्यं शुद्धसमय इति ॥ ॥

Colophon.

इति महामहोपाध्याय सन्निधौ श्रीवाचस्पतिकृतः कृत्यप्रदीपः समाप्त इति ॥  
चैत्रकृष्णद्वादश्यां बुधवासरे सम्बत् १९४० सन् १९६० सालं ॥

विषय

प्रातः

1. कृत्यप्रदीप By वाचस्पतिमिश्र Kṛtyapradīpaḥ

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 73. 12×5 inches. Appearance, fresh Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Samvat 1940, san 1290 Śal. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Karmakāṇḍa, (namely, प्रातःकृत्य, संध्यावन्दन, आभ्युदयिक नान्दीमुख etc.) by Vāchaspati Miśra, partly damaged by worms

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

B. कृत्यप्रदीपः By वाचस्पतिमिश्र । Kṛtyapradīpaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 70 in a line. Folia 17. 15×5 inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjbārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

C. कृत्यप्रदीपः By वाचस्पतिमिश्र । Kṛtyapradīpaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow and white paper. Lines 9 on a page. Letters 58 in a line. Folia 80. Extent 2610 Ślokas. 13½×4 inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Not correct. Date, 1777 Śāka. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with “नित्यकर्म”, by MM. Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

D. कृत्यप्रदीपः By वाचस्पति मिश्र । Kṛtyapradīpaḥ.

Substance Character Maithilī White paper Lines 8 10 on a page Letters 68 in a line Folia 20 18×4 inches

Appearance, fresh. Incomplete, correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Bikal Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same

E. कृत्यप्रदीपः By वाचस्पति मिश्र । Kṛtyapradīpah.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 17 on a page. Letters 62 in a line. Folia 8. 12×4 inches. Appearance, new. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 76. कृत्यमहार्णवः B; हरिनारायण । Kṛityamahārṇavah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 60 in a line. Folia 72.  $1\frac{1}{2} \times 4$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete, Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgachī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the festivals occurring during the year, by Hārinārāyaṇa. Worm-eaten.

**Beginning.** अर्चनमो गणेशाय ।

आभीरदारकमुदञ्चितकिङ्किर्भाकमाताम्रपाणिचरणं पुरुषं पुराणम् ।

मञ्जीरमञ्जुमङ्गाधरमन्त्रुजाजमदैतचिन्मयमनादिमनन्तमीडे ॥

दूरीभूतं द्वैतधिन्तातुराणामेकीभूतं आरभूतं मुराणां ।

आत्मीभूतं गोपसिमन्तिर्नामं श्यामीभूतं ब्रह्मनिर्व्याजमीडं ॥

कृत्याचारविनाढ्यवहारदान शुद्धिपितृयज्ञाः ।

सप्तभिरमीतरङ्गैः समान्तमहार्णवे निरूप्यन्ते ।

End.

मिथिलावल्लयविडौजश्रीहरिनारायणस्य कृतिरेषा ।

तावद्विषस्य भवने



( 5 )

**Colophon** इति महाराजाधिराज श्रीहरिनारायणविगचित कृत्यमहार्णवः वर्षकृत्य समाप्तमिति  
वेगवत्य सुभमस्तु ॥ श्रीगन्तु ॥

विषयः । कृत्याचारविवादादीनां निर्णयः कृतः ।

Previous notice —C. C. Pt. I. p. 115. R. M. Pt. II. p. 271.  
H. S. Vol. II. p. 214. (1915).

**A. कृत्यमहार्णवः** By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī, White paper. Lines 8-11 on a page, Letters 40 in a line. Folia 107.  $12 \times 4\frac{3}{4}$  inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date, San 1282 Sāl. Place of deposit. Pandit MM. Rājīnāth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Harinārāyaṇa Mahārāja. According to the date of Karna-parba Māhābhārata, deposited in the B & O. Research Society Library, the date of the author of Kṛtyamahārṇava is La-San 1327.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

**B. कृत्यमहार्णवः** By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 58 in a line. Folia 41.  $12\frac{1}{2} \times 5$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Correct generally. Date wanting. Worn out. Torn. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuria. P. O., Darbhanga. Now possessed by Jayadeva Thākur, brother-in-law of the deceased owner of the Ms. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the celebrations occurring during the year, by Harinārāyaṇa.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C कृत्यमहाणव By हरिनारायण Kṛtyamahāṇavah

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 36 in a line. Folia 100.  $12\frac{1}{2} \times 5$  inches. Verse and prose. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date Śaka 1717. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurath, Madhubani, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by MM. Vāchaspati Miśra, dealing with festivals occurring during the year. It was written at the suggestion of Harinārāyaṇa.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

D. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 38 in a line. Folia 21.  $12 \times 5$  inches. Appearance, fairly old. Incomplete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhava-pur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with seven main subjects, by Harinārāyaṇa.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

E. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 51 in a line. Folia 82.  $12\frac{1}{2} \times 4$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Gopāla Miśra, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. Worm-eaten. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vyavahāra, by MM. Harinārāyaṇa.

Beginning, End, Colophon, विषय:— Same.

---

F. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ

Substance :—Character Maithilī, Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 56 in a line. Folia 183.  $14\frac{3}{4} \times 2$  inches. Appearance, very old. Prose and verse. Complete. Correct. Date illegible. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn out. Difficult to read. A treatise on Dharmaśāstra dealing with the ceremonies, occurring during the year, by Mahārājādhirāja, Harinārāyaṇa.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

G. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Dark white paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 111.  $12 \times 4$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1630. Worn out. Torn partly. Letters not legible. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the subjects enumerated in the beginning, by MM. Harinārāyaṇa. According to the 'History of Mithilā' Harinārāyaṇa lived in the village named Sugaunas.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

H. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 45 in a line. Folia 82.  $11 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Manohar Thākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with daily works to be performed by the people during the year, by MM. Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

I कृत्यमहार्णव By हरिनारायण Kṛtyamahārṇavaḥ

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 15 in a line. Folia 74. 15×2 inches. Appearance, very old. Verse and prose. Incomplete. In correct. Date (?) Worm-eaten. Worn out. Torn. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Harinārāyaṇa, an ancient ruler of Mithilā. The tradition of this king has been collected by MM. Paramēśvar Jhā in his Mithilā Tatvavimarśa.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

J. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 70 in a line. Folia 141. 14×2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn out. Pierced by worms. A treatise on Dharmaśāstra by Harinārāyaṇa, dealing with the performances occurring in 12 months and other subjects.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

K. कृत्यमहार्णवः By हरिनारायण । Kṛtyamahārṇavaḥ,

Substance :—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 13 on a page. Letters 50 in a line. Folia 83. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Śaka 1735. Place of deposit, Pandit Śrīkānta Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Karma-āṇḍa, by Harinārāyaṇa. The subject-matters are enumerated in the beginning by the author.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No. 77. कृतवन्तः य. By अमृतनाथ मा । Kṛ. yasaraśanuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 11 on a page. Letters 52 in a line. Folia 65. 12½×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date (?) San 1274 Sāl. Place of deposit, Pandit Jayakṛṣṇa Jhā. Champā. Benipati P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vrata and Prāyaśchitta by Amṛtanātha Jhā.

Beginning. ओनमा गणेशाय ।

वामाङ्गासमक्रान्ताकषकुसुममयोभालनेवानलाचिः ।

पीताम्भा मौलिचञ्चत्पुरनगरनदीनीरम्यः रदानः ॥

स्कीर्तितमन्दुकान्तिर्द्विरद इतिहडाच्छादनाव्यक्तरीतः

शम्भुर्भस्मास्थिकुन्दप्रकर्णपरिवृतः पातु सर्वतुमूर्तिः ॥ तार्किकामृतनाथशर्मणुधो हि

कृत्यसमुच्चयं व्याननोतिविलोक्य पूर्वनिबन्धग्रन्थचयानसुं ।

मैथिलव्यवहारसिद्ध सुकर्मकाण्डविराजितं धीधानातिमुदप्रदं सरसोक्तितावहयत्नतः ॥

तत्रमासकृत्येनिरूपणीये मासानिरूपणेतत्कृत्यनिरूपण संभवात् । अतोमासस्त-

वद्वादौनिरूप्यते ॥ तत्रमासश्चतुर्विधः तथाहिज्योतिष-सौरश्चसावनश्चैव चान्द्रोनाक्षत्र-

एवचेति ॥

End. गंगाद्वारे प्रयागे च गंगासागर संगमे ।

स्नातवैव ब्रह्मणोविष्णोः शिवस्य च पुरं वजेत् ॥ महाभारते ॥

गंगायास्त्वथराजेन्द्रमागरस्य च संगमे ।

अश्वमेधेन्दशगुणे प्रवदन्तिमनीषिणः ॥

अश्वमेधेन्दशगुणमिति फलमितिशेषः ।

Colophon. इतिमच्छाब्दिक श्रीमानिकशर्मात्मज महोपाध्याय श्रीअमृतनाथशर्मकृतेसरा-  
समुच्चयार्णवे कृत्यसारसमुच्चयः समाप्तः ॥ सन् १२७४ साल मार्गशुक्लतृतीयायां  
चन्द्रेलिखितमिदं श्रीनन्ददयाल शर्मणा स्वार्थमिति. राँटीग्रामे पाठशालायां ॥  
ठाहीग्रामवासिनः ॥ श्रीरस्तु ॥

सप्तपुस्तकं हरेद्यस्तुचौरविद्यावलेन च ।

पितागर्दभस्तस्य माता च ग्रामशुक्ली ॥

विषयः ।

प्रायश्चित्तव्रतादीनां निर्णयः ।

A कृत्यसारसमुच्चय By अमृतनाथ झा Kṛtyasārasamuchchayah

Substance : Character Maithilī. Brown paper. Lines 15 on a page. Letters 65 in a line. Folia 44. 16×6 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date, Sāl 1783. Place of deposit, Pandit Janārdana Miśra, Chanaur, Manīgachī, P. O., Darbhanga. Worn out. A treatise on Dharmaśāstra, by Amṛtanātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

B. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayah

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 54. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mukunda Singh Jhā, Chanaur, Manīgachī, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Amṛtanātha Jhā. Worn out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

C. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayah.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 38 in a line. Folia 82. 11×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Worm-eaten on the left side. Date Śaka 1765. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuriā, P. O., Darbhanga. Now in the possession of Jagadeva Thākur, brother-in-law of the deceased owner of the Ms. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta and other yearly celebrations, by Amritanātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

D By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 46 in a line. Folia 26. 14×6 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Correct. Date wanting. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Bālagopāl Jhā, Taraun, Sakri, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the performances during the year, by Amṛtanātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

E. कृतसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 46 in a line. Folia 38. 14½×5½ inches. Appearance old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā, Pachadhi, Pandaul P. O., Darbhanga. Worn out. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta and the performances during the year.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

F. कृतसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 54 in a line. Folia 58 12¼×4¾ inches. Appearance old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date wanting. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabad. Manīgachī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the performances during the year, by MM. Amṛitanātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

G कृत्यसारसमुच्चय By अमृतनाथ झा Kṛtyasārasamuchchayah

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 54 in a line. Folia 46.  $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Correct generally. Date wanting. Place of deposit, Pandit Viśvanātha Jhā, Mahinathpur, Deodhā P. O. Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Prāyaścitta and Vrata, by Amṛtanātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

H. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayah.

Substance :—Character Maithilī. Country paper. Lines 10 on a page. Letters 54 in a line. Folia 50.  $15 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Babu Govardhana Jhā, Naduar, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

I. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 56 in a line. Folia 6.  $13 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Clophon, विषयः—Same.

---

J. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ । Kṛtyasārasamuchchayah.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Lettes 62 in a line. Folia 18.  $13 \times 4$  inches. Prose. Appearance new. Place of deposit, Pandit Gopināth Jhā,



( 1 )  
Naduār, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. Incomplete. Incorrect.  
Date (?).

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

K. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī, White paper. Lines 8 on a page. Letters 39 in a line. Folia 43. 12×4 inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṇānand Jhā, Lohnā, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

L. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 64 in a line. Folia 60. 12×4 inches. Prose. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date, San 1283 Sāl. Worn out. Partly torn. Letters affected. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Tharhet Andhrathārhi P. O., Darbhanga

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

M. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 13 on a page, Letters 74 in a line, Folia 14. 11½×4 inches. appearance, old. Prose and verse. Correct generally. Incomplete. Date wanting. Place of deposit, Pandit Śrīnandan Miśra, Kanhauli, Sakri P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Amṛtanātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

( ७ )  
N कृत्यसारसमुच्चय By अमृतनाथ झा Kṛtyasārasamuchchayaḥ

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 80.  $12 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Not correct. Date Śaka 1776. Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā. Jogiara. P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Amṛtānātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

O. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 72.  $11\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Incomplete. Incorrect. Date, San 1282 Sāl. Place of deposit, Pandit Dīnakānta Miśra, Śalampur, Ghatāho P. O., Darbhanga. Soiled with ink. Prose.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

P. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 35 in a line. Folia 102.  $11 \times 5$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (i) Place of deposit, Pandit Ravināth Jhā, Professor M. R. Vidyālaya and resident of Andhratharhī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by MM. Amṛtānātha Jhā, dealing with the festivals, occurring during the year.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

Q. कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा । Kṛtyasārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 31 in a line. Folia 156.  $10 \times 4$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Not correct. Not

complete Date wanting Place of deposit, Pandit Gopala Miśra, Tabhaka. Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra, dealing with Prāyaścitta and Vyavahāra, by Amṛtanātha Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 78 कृत्यसारसमुच्चयः By अमृतनाथ झा। Kṛtyasārasamuchchyaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 45 in a line. Folia 36. 11×4 $\frac{1}{4}$  inches. Appearance old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Manohar Thākur, Tabhaka Dalsinh Sarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra, dealing with Prāyaścitta etc. by Amṛtanātha Jhā.

Beginning. अन्नमेगणेशायः ।

गणेशो गिरिजाजातो दन्तावलिमुखो महान् ।

विघ्नविच्छेदकुशलो विघ्ननाशाय सोस्तु मे ॥१॥

नन्दनन्दनभार्याय गुरुमिश्राश्च देवताम् ।

क्रियतेऽमृतनाथेन प्रायश्चित्तव्यवस्थितिः ॥

तत्र प्रायश्चित्तपापनाशक क्रियाशिशेषः ॥

तत्र पापानि नवविधानि । जातिभ्रंशकशंकरापात्रा कस्या यत्नावहप्रकीर्णपात  
कानुपातकानि पातकानि महापातकानि तेषां प्रायश्चित्तमग्रे वक्ष्यते ॥

End.

ननु यश्चमस्य संसर्गिणेऽपि मरणान्तिकमृतदुक्तम् स्वल्पव्ययेन महापातः..... तत्रा  
रोवा विशेषतः । अग्निं प्रविश्य शुध्यन्ति स्नात्वा वा शहतिकृता वितीति मन्वेष्टः  
महापातक कर्तृ... त्वारा ब्रह्मासुरा पिस्तपि ब्रजनागामिनः अविशेषादपि  
एषु विशेषीनास्तीत्यर्थः ॥२॥

Colophon.

इति सच्छाक्तिक श्रीमानिकशर्मात्मज महामहोपाध्याय श्रीअमृतनाथसमं कृत-  
सारसमुच्चयार्ण प्रायश्चित्त व्यवस्थासार समुच्चयः समाप्तः ॥

विषयः

प्रायश्चित्तनिरूपणम् ॥

No 79 क्रियाभेदनिरूपणम् By चित्रपति Kṛyābhedanirūpaṇam

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 31 on a page. Letters 30 in a line. Folia 10. 13×8 inches. Appearance, fairly old. Incomplete. Correct generally. Date (?) Worn out. Last Folio damaged. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A part of व्यवहारसिद्धान्तपीयूष of Chitrapati Upādhyāya

Beginning. अथ क्रियाभेदः । तत्र बृहस्पतिः ।

विवादाष्टादशोपेतः पूर्वोत्तरविशेषतः ।

व्याख्यातस्त्वधुना सम्यक् क्रियाभेदं निबोधत ॥

पूर्वकृता क्रिया या तु पालनीया तथैव सा ।

अन्यथा क्रियते यत्र क्रियाभेदस्तदा भवेत् ॥

End. एतानि पापानि अनिच्छन्तः कृतवन्तः सर्वस्वहरणमर्हन्ति, इदं च सर्वस्वहरणं पूर्वोक्तेनोत्तमसाहसेन वृत्त्यपेक्षया व्यवस्थापनीयं, इच्छयापुनरेषामेषूपराधेषु प्रवासनं वधो इति, प्रवासनं परासनं निसृजनं.....पर्यायः प्रवसनशब्दं पठन्त्याभिधानिका इत्युक्तं ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । व्यावहारिकाविचारः ।

No. 80. जौरनिर्णयः By विश्वनाथ । Kṣauranirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 56 in a line. Folia 10. 10×3½ Inches. Appearance new. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Worm eaten. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārhi, Andhrātharhī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं सर्वोपाधि विनिर्मुक्तां चिद्धनानन्दसंयुताम् ।

नमामि जानकीं भक्त्या स्वप्रकाशां जगत्प्रसूम् ॥

प्रसौक्ताशक्रजौर सखिजाना विधीयते

विधीयते स्कुल्यला सम्पन्निना तथैव च

अत्रायुक्तिप्रमाणश्च विश्वनाथेन द्रश्यते ॥

**End.**

अर्थभावः । सप्तस्थानभिन्ने जन्ममासादौ निरुक्ते केशादिवपने ब्रह्मव्रजनितापाप  
समपापभागी भवतीति ।

**Colophon.**

इति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराजधर्मवतारधर्मधुरीण जी. सी. आई.  
ई. पदालङ्कृत श्री ५ लक्ष्मीश्वर बहादुर कृपाकदम्बच्छायमविष्टाय श्रीविश्व-  
नाथशर्म्मनिर्मितमिदमिति ।

विषयः ।

केशवपननिर्णयः ॥

No 81. गंगातरंगः । Gangātaraṅgaḥ.

Substance :—Character, Maithilī, Nepali paper. Lines 7 on a page. Letters 36 in a line. Folia 45. 11×3½ inches. Appearance, old. Worn-out. Letters not always legible. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā. Andauti, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra, dealing with Gaṅgāsnānādi. One Folio is missing from the beginning and one from the end.

**Beginning.** ज्ञानरूपेण दृश्यन्ते तैलतेजसा चक्षुषा ।

कृत्स्ना सा दृश्यते रेखा दीपस्याग्रे महामते ।

योग्युक्तोमहात्मासौ परमार्थपरायणे ॥

स्तुतञ्चमनसा नित्ये सर्वज्ञं सर्वदर्शकं ।

इस्तपादविहीनश्च सर्वत्र परिगच्छति ।

सर्वगृह्णाति त्रैलोक्यं स्थावरजङ्गमंश्च सः ॥

**End of Ms.** अत्र स्वरे सनीपेच सप्तश्रेयोजनद्वयम् ।

गंगायां मरणेनेह नात्र कार्या विचारणा ॥ ब्रह्माण्ड पुराणे ।

ज्ञानतोऽज्ञानतोवापि कामतो, कामता पिवा ।

गंगायांतुमृतोमर्त्यः स्वर्गमोक्षश्च विन्दति ॥ भविष्यपुराणे ।

गोप्रदानश्चविधिना गंगातीरे करोति यः ।

गोलोमसंख्यया यावत्. कल्याण्यब्दसंख्यया,

गोलोके शिवे ५ कामधेनुप्रजान्वितः ।

भुञ्जानस्सर्वकामैस्तु दिव्यान्तानां वि बहून् । देवाना मध्यतन्म्याँश्च स्थित्वा तु-  
सहवान्ध्रवेः ॥

**Colophon.** नास्ति ॥

विषयः । गंगाज्ञानादिविषयकफलश्रवणादिः ।

### No. 82. गंगादानवाक्यावली । Gaṅgādānavākya-āvalī.

**Substance :—**Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 62 in a line. Folia 13. 14×4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date Śaka 1788. Place of deposit, Pandit Śrī-nandana Miśra, Kanhauli, Sakri, P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with Gaṅgāyātrā. The name of the author is not found in the Ms.

**Beginning.** श्रौं नमो भगवते वासुदेवाय । अथ गंगादानवाक्यावली लिख्यते । प्रथमायात्रा ।

गङ्गे गन्तुं प्रतीरं ते यात्रेयं विहिता मया ।

निर्विघ्नां सिद्धिमाप्नोति त्वत्प्रसादाच्छरिद्वरे ॥ दर्शनम् ॥

अथमे सफलजन्म जीवितं च सुजीवितम् ।

साक्षाद्ब्रह्मस्वरूपान्तां पश्यामि निजचक्षुषा ॥

देवि त्वद्दर्शनादेवमहापातकिनोमम ।

विनष्टमभवत्पापं जन्मकाटिसमुद्भवम् ॥

**End.** वासोदिरययत्नानि पत्रपुष्पफलानि च,

अन्नदानादिकञ्चापि स्वस्ययद्यदतिप्रियम् ।

तद्भक्त्येह तु गङ्गायै यः प्रयच्छति मानवः ।

तत्तुस्वर्गस्यवातेहि संप्राप्त्यैवेह जन्मनि ॥ \* ॥

**Colophon.** समाप्तश्चायं ग्रन्थः । शुभमस्तु श्रीस्तु, शाके १७८८ संवत् १९२२ सन  
१२७४ साल मोक्ष कृष्ण दशम्यां सौम्ये श्रीगोनुशर्मणा कार्या पुस्तकमिदं  
संपूर्णमलिखत् ।

विषयः । गंगायां तत्तद्भुक्तुदानवाक्यानि संकलितानि ।

No.83. By गणेश्वर । Gaṅgāpattalakam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 or a page. Letters 44 in a line. Folia 12. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date(?) Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A hand-book of Kārmakāṇḍa, dealing with Gaṅgāsnāna by Gaṇeśvara Mantri.

Beginning. ओं नमो महागणाधिपतेये ॥

वेदस्मृतिपुराणादि दृष्ट्वा गंगाश्रितं हितम् ।

कृत्वा पत्तलकं मयं श्रीगणेश्वरमन्त्रिणा ॥

श्रीहरिवंशे । गंगास्मरणस्य फलानुसाराद्वाक्यं ओं अथ बहु पाप विमुक्तिष्कामो गंगामहं स्मरिष्यामि ।

End. अथ सर्ववेदाध्ययनं जन्य पुण्याश्रममेधं सहस्रजन्यं पुण्यवाजपेयशतयज्ञजन्यपुण्यं हेमकोटिप्रदानजन्यपुण्यं कामक्रोधविवर्जितज्ञानिपुरुषपुण्यं कवितग्वी कोटिदानजन्यं पुण्यसमपुण्यमहापातकादि सर्वपापक्षयजन्यकोदूयुपार्जितपापक्षयं धर्मपरायणत्वं शिवभक्तिं मथारोग्यैश्वर्यप्राप्तिकामः श्रीगंगातटे गौतमप्रोक्तां गंगा-सहस्रनामस्तवराजमरं पठिष्यामि ॥

Colophon इति महासान्धिविग्रहिकठक्कुर देवादित्यतनय महासान्धिविग्रहिकठक्कुर वीरेश्वर तनयराजयकितं महामस्तकं महासामन्ताधिपति श्रीगणेश्वरविरचितं गंगादेव्याः पत्तलकं समाप्तम् ॥

विषयः । गंगास्नानदानादिविषयकाव्यप्रबन्धः ।

A. गङ्गापत्तलकम् By गणेश्वर । Gaṅgāpattalakam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 43 in a line. Folia 10. 10½×4¼ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1772. Place of deposit, Pandit M. M. Rajināth Miśra, Saurath, Madhubanī, P. O., Darbhanga. A hand-book of Karmakāṇḍa by Gaṇeśvara, dealing with Gaṅgāsnāna.

Beginning, End, Colophon विषयः—Same.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 40 in a line. Folia 10. 12×4 inches. Appearance, new. Complete. Prose. Incorrect. Date Śaka 1799. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhanjhārpur. P. O., Darbhanga.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ॥ गंगादेव्यैनमः ॥

श्रीगंगायाः प्रभवः स्वभावः...सर्वमनादिरूपत्वं ।

वैशिष्ट्यस्मृतिकीर्तनयात्राक्षेपप्रमाणसंश्रुतयः ॥

**End.** आर्द्राव्यतीतं पातमाघाष्टम्यामिति लिखनं तच्चिन्त्यम् ॥ समाप्तमागात् ॥

**Colophon.** इति महासान्धिविग्रहिक ठक्कुरदेवादित्यतनय महासान्धिविग्रहिक ठक्कुरवीरेश्वर  
वरज महामहत्तक महासामन्ताधिपति श्रीगणेश्वर विरचितं गंगादेव्यापत्तलकं  
समाप्तम् ॥ शाक १७९९ सन १२८५ साल ज्येष्ठ कृष्णामावास्यायां  
भृगौ ॥०॥०॥०॥०॥ लेखकस्य शुभं भूयात् ॥ श्रीरस्तु शुभमस्तु ॥ श्रीसर-  
स्वति ॥ \* ॥

विषयः । गंगास्नानादिवाक्यरचनादिः ॥

### A. गंगापत्तलकम् By गणेश्वर । Gaṅgāpattalakam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 42 in a line. Folia 10. 11×4½ inches. appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit. Pandit Khusari Jhā, Saurath, Madhubani, P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with bath in the Ganges by Gaṇeśvara

Beginning, End, Colophon, विषयः —Same.

### B. गङ्गापत्तलकम् By गणेश्वर । Gaṅgāpattalakam.

Substance Character Maithilī. White paper Lines 8 on a page Letters 56 in a line Folia 10 12×3½ inches



Appearance, new Prose Complete Correct Date San 1285  
 Sal Place of deposit, Pandit Gonu Misra, Lālganj,  
 Jhanjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

C. गङ्गापत्तलकम् By गणेश्वर । Gaṅgāpattalakam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 46 in a line. Folia 9. 13×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Ramalāl Jhā, Sarbasemā, Jhanjhārpur P. O. Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

D. गङ्गापत्तलकम् By गणेश्वर । Gaṅgāpattalakam.

Substance :—Character Maithilī. Blue paper. Lines 17 on a page. Letters 60 in a line. Folia 4.  $9\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Generally Correct. Date, Śaka 1775. Place of deposit, Pandit Kamalākānta, Miśra, Salampur. Ghataho P. O. Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with bathing in the Ganges by Gaṇeśvara.

Beginning, End, Clophon, विषय :—Same.

---

E. गङ्गापत्तलकम् By गणेश्वर । Gaṅgāpattalakam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 45 in a line. Folia 11. 11×5 inches. Appearance, old. Prose. Worn out. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the Gaṅgāpūjā vidhāna by Gaṇeśvara, son of Vireśvara Both lived in

Chapahī Sugauva Raj, recently incorporated in the Darbhanga Raj, by the present Mahārājādhirāja.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 85. गङ्गाप्रकाशः By वाचस्पति । Gaṅgāprakāśah.

Substance :—Character Maithilī White paper. Lines 11 on a page. Letters 45 in a line. Folia 26. 13×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date wanting. Place of deposit, Chitradhar library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra being a part of Tīrthachintāmaṇi of Vāchaspati Miśra, which deals with Gaṅgā.

Beginning अयं गंगादेव्यैनम् ॥

जलक्रीडलोलनिदशतरुणीनागरमणी  
नवरयामाश्रेणी वनजवनपीनस्तनमरैः ।  
वटद्वीचीमञ्जुतकनककलहंसीकलरवैः  
समाहूतब्रह्म शिष्यमिवभजेदेवसवितं ॥  
मञ्जुदेववधूटिकाकुचतटीसंघट्टसंचूर्णिता  
गंगायाजलवीचयेऽ मधुलिहां श्रेणीभिराबुम्बिताः  
चञ्चलचञ्चलचक्रवाकतरुणी संप्रान्तने प्राञ्चलै  
रापीताजगतां दिशन्तु सततं कल्याणमव्याहृतं ॥

End. अथतीरस्थितिकाफलं ॥

गंगातीरसमुद्भूतां मृदंमूध्वांविभर्तियः ।  
विभर्तिरूपं सौर्कस्य तपोनाशायकेवलं ॥

Colophon. इति श्रीवाचस्पतिविरचिते तीर्थचिन्तामणौ तृतीयांगप्रकाशः ॥०॥ ०॥

विषयः । गंगासहाय्यादिबर्णनम् ॥

No 86 गङ्गा भक्तिरङ्गिणी By गणपति Gangabhaktitaranginī.

Substance :—Character Devanāgarī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 69. 13×5 inches. Appearance, new. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date(?) Place of deposit. Jayadeva Pāṭhaka, Nadvār, Jhanjhārpur. P. O., Darbhanga.

beginning. श्रीगंगादेव्यै नमः ॥

रूपं साक्षात्प्राप्तमैशम्पुत्रत्वं पुञ्जीभूतं सर्वगीर्वाणतेजः ।

व्यक्तीभूतं ब्रह्म विघ्ननिहन्त्यादारम्भेऽस्मिन् गङ्गमम्भोमदीयम् ॥

सद्विद्याकुलयोगविशेषमखिलं शिवायनान्योद्दौ

वृत्तिं यस्य पितामहाय मिथिलाभूमण्डलाखण्डलः श्रीधीरेश्वरसूनुस्त्वहमसावभ्य-  
स्यभाट्टं मतं

गङ्गाभक्तिरङ्गिणी गणपति तेर्व्रसतीप्रीतये ॥

प्रमाणमात्र प्रथमव्यवस्था तदनन्तरम् । ततः प्रयोग संक्षेपात्तरङ्गेषूपपद्यते ॥

2nd. नानाविधाकव्यवचनानुपरिश्रमेण ग्रन्थस्य गौरवभयान्नकृतः प्रयत्नः ।

दिङ्मात्रमेतदुपवर्णितमित्यमेव विज्ञेयं चिन्त्य वचनान्तरमूहनीयम् ॥

एतन्निवृत्त्यमुपासनाभिरसकृत्किञ्चित्प्रसन्तासिचे

न्मह्यन्देवितवाकृताञ्जलिहन्त्वामयथाचेवम् । श्रीयोगीश्वर सम्भवस्य कृतिनः

कीर्त्तिप्रसूजयिता

स्विद्वर्त्मः परिशीलिताकृतिरियं कल्यान्तस्थायिनी ॥

Colophon. श्रीगंगा विजयतेतराम् ॥ श्रीगङ्गानारायणाभ्या नमः ॥ \* ॥ \* ॥ \* ॥ \* ॥ \*

विषयः । गणपतिकृतगङ्गाभक्ति तरङ्गिकायां गङ्गाप्रभवादिप्रदर्शनपूर्वकस्नानादि विधानं वर्त्तते ॥

No. 87. गङ्गा भक्तिरङ्गिणी By वाचस्पति । Gaṅgābhaktitaranginī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 51 in a line. Folia 11. 10½×4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Mīśra, Champa, Beupatī P O, Darbhanga An extract from

Tīrthachintamaṇi of Vāchaspati Miśra dealing with the Ganges.  
Worm-eaten.

Beginning, End, Colophon, विषयः— same.

**Beginning.** त्र्योङ्गणपतये नमः ॥ अथ साहायंगम् तत्र स्तस्यन्दपुराणे ॥

सोवेदैकर्मनुष्वैश्च पूजनीयो महर्षिभिः ।

योवैगंगो समाश्रित्य सुखं तिष्ठति निर्भयः ॥

तिवेद वाक्शिरायस्तु वर्षाणामयुततः ।

यः सेवतेमासमेकं गंगासतुविशिष्यते ॥

नारदीये ॥ किमष्टाङ्गेनयोगेन कित्तयोभिः किमधरैः ।

वासाएवहि गंगायां ब्रह्मज्ञानस्य कारणम् ॥

**End.** तत्र भारते ॥ गंगातीरे स्मृद्भूती मृदं ध्वाविभर्त्तियः

विभर्त्तिरुपं सोकस्य तमोना शयकेवलं ।

कृतेतु सर्वथानिन्तेतायी पुकरंपरम्

द्वापरेतुकुक्षेत्रे कलौ गंगां विशिष्यते ।

योसौ सर्वगतो विष्णुश्चित्सर्वस्वी जनार्दनः

स एव वरुणः गंगाम्भोनात्र संशयः

**Colophon.** इति श्रीवाचस्पतिविरचिता तीर्थचित्तामणेः किञ्चिद्धृत्य गंगाभक्तितरंगिणी समाप्तिः ॥

श्रीरस्तु शुभमस्तु ॥—॥०॥

विषयः । गंगामाहात्म्यस्नानादिफलवर्णनादिः ।

No. 88. गङ्गावाक्यावली By विश्वासदेवी । Gaṅgāvākya-āvalī.

Substance:—Character Maithilī. White paper, Lines 11 on a page. Letters 68 in a line. Folia 82. Extent of 3833½ Ślokaś. 14×5½ inches. Appearance, fairly old Verse and Prose. Worm-eaten. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the worship of the Ganges, by Viśvāsa Devī. This was probably composed by Vidyāpati, at the suggestion of Viśvasa Devī

**Beginning**

स्वस्वस्तु वस्तुद्भिनरश्मिभृतः प्रसादादेकंवपुः स्थितवतो हरिणासमेत्य ।  
 यन्नाभिपङ्कजसहोत्थमृडाललीलाप्राविष्करोति हृदियस्य भुजगंगराजः ॥  
 यावद्रङ्गाविभाति त्रिपुरहरजटामण्डलमण्डयन्ती  
 नलीमालाभुमैरशिशरगिसितमहावैजयन्तीजयन्ती ।  
 यातापातालमूलं स्फुरदमलरुचिशेषनिर्मौकवल्ली  
 तावद्विश्वास देव्याजगतिविजयतां गङ्गावाक्यावलीयम् ॥

**End.**

यावत्स्वर्गतरङ्गिणी हरजटाजूटान्तमालम्बते  
 यावद्विश्वविकाशविस्तृतकरः सूर्योयमुजृम्भते ।  
 यावन्मण्डलैन्दवं वितनुते शम्भोः शिरोमण्डनं  
 तावत्कल्पलतेयमस्तुसफला देव्याः सतांश्रेयसे ॥  
 कियन्निबन्धमालोक्य श्रीविद्यापतिशर्मणा ।  
 गङ्गावाक्यावलीदेव्याः प्रमाणैर्विमलीकृताः ॥

**Colophon.**

इति समस्तप्रक्रियाधिराजमानदानदलितकल्पलताभिमानभवभक्तिभावित बहुमान-  
 महामहादेवीश्रीमद्विश्वासदेवीविरचितागङ्गावाक्यावली समाप्ता.॥=॥=॥ लिखितैषा  
 श्रीबानूलाशर्मणा ॥

**विषयः**

सर्वतीर्थानां गंगासम्बन्धप्रदर्शनपरवाक्यकदम्बः ॥

**A. गङ्गावाक्यावली By विश्वासदेवी । Gaṅgāvākyaṅvali.**

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4-5 on a page. Letters 85 in a line. Folia 109. 18x2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1644. Worn out. Torn. Letters damaged. Place of deposit. Pandit Maheśvar Jhā, Lālaganj, Jhanjhārpur. P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

## No. 89. गङ्गास्नानप्रकरणम् । Gaṅgāsnaṇaprakāraḥ.

**Substance :—**Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 45 in a line. Folia 14. 10×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, La-San 414. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओं नमो गंगादेव्यै ॥ गङ्गास्नानप्रकारो लिख्यते । तत्रगङ्गादर्शने महाभारते etc. ॥

**End.** ओं अथ सन्ध्यावन्दनजन्यफललक्षणफलप्राप्तिकामो गङ्गायां सन्ध्यावन्दनमहं करिष्ये ॥

**Colophon.** शुभमस्तु ॥ श्रीस्तु । लसं ४१४ भाद्रकृष्णप्रतिपद्गुरौ हरिब्राह्मणे वसता समलक्ष्मीय श्री श्री रामेण लिखितैषा पुस्ती कल्याणि श्रीजयदेव महोदयस्याज्ञयातिस्त्व-  
रितपाणिना ॥

**विषयः ।** गङ्गास्नानविधिः ॥

**Previous notice :—**C. C. Pt. I. p. 140: Pt. III. p. 30.

— — —

No 90. गङ्गास्नानसंकल्पवाक्यदीपः By जयकृष्ण । Gaṅgāsnaṇasāṅkalpavākyadīpaḥ.

**Substance :—**Character Maithilī. White paper. Line 12 on a page. Folia 6. 12×4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date Śaka 1770. Place of dep. sit. Pandit Murlidhar Jhā, P. O. and Village Madhepur, Darbhanga.

**Beginning.** ओं नमो गणेशाय ॥ अथ गङ्गास्नानवाक्यदीपः ।

नत्वाब्रम्हमर्यां गंगां जयकृष्णेन धीमता ॥

तज्जलस्नानसंकल्पवाक्यदीपः प्रकाश्यते ॥

**End.** अथ गङ्गात्यागे दोषः ।

गङ्गातीरं परित्यज्य येऽन्यतीर्थाभिलाषिणः ।

ब्रह्महत्याफलं तेषां सततं संशयात्मनाम् ॥

**Colophon.** इति श्रीजयकृष्णशर्मविरचितो गङ्गास्नान संकल्पवाक्यदीपः समाप्तः

॥ शाके १७७० ॥

**विषय**

A गङ्गास्नानसकल्पवाक्यदीप By जयकृष्ण Gangasnanasankal  
pavakyadīpah

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 54 in a line. Folia 5. 12×5 inches. Appearance, old. Worn out, damaged. Letters not legible. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Ravināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhrā-thārhi P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharmaśāstra dealing with the worship of the Ganges, by Jayakṛṣṇa.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

### No. 91. गणेशप्रतिष्ठा । Gaṇeśapratisthā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 36 in a line. Folia 42. 13×4 inches. Prose. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṅgānāth Miśra, Pāhitol, Manīgachī P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओन्नमोगणेशाय ॥ अथ गणेशप्रतिष्ठा ॥ ततो यजमानः प्रोक्तमण्डपपरिचमे ओ  
मवेत्यादि etc. ॥

**End** अप्रधानप्रतिमायाः सहस्नानं प्राणप्रतिष्ठाश्चकृत्वा पूजनं कुर्यादिति बोध्यम् ॥

**Colophon.** इतिगणपत्यार्चनचन्द्रिका समाप्ता ॥०॥ ओन्नतस्त ॥

विषयः । श्रीगणेशप्रतिमाप्रतिष्ठापूजनविधिः ॥

### No. 92. गयापत्तलकम् By विद्यापति ठाकुर । Gayāpattalakam.

Substance:—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 46 in a line. Folia 8. 10×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur, P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओन्नमो नारायणाय ॥ गयायामुत्तरमानसे स्नानस्य । ओमय पापक्षयकाम उत्तर  
मानसे

|           |  |   |            |        |
|-----------|--|---|------------|--------|
| End       | गयाया  | ८ | नानावाक्ये | । उक्त |
|           | प्रादुभाधकरणफलाभात ॥   |   |            |        |
| Colophon. | इति महामहोपाध्याय श्रीविद्यापतिकृतं गयापत्तलकं समाप्तम् ॥ ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥ कल्याणिः श्रीजयदेवमहोदयस्य पुस्तकमिति ॥ श्रीं श्रीं ॥ |   |            |        |
| विषयः ।   | गया पिण्डदानविधिः ॥  |   |            |        |

No. 93. गयापत्तलकम् By वाचस्पति । Gayāpattalakam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 38 in a line. Folia 9. 9½×4 inches. Appearance old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Śaka 1709. Worn out. Place of Deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya, resident of Andhratharhī. P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Gayāvidhāna by Vāchaspati Miśra.

**Beginning** ओन्नमो भगवते गोपीपतयेनमः ॥ अथ गयादानविधिः ॥ तत्रप्रथमम् । अथा-  
श्वमेध सहस्र जन्मफलसमफलप्राप्तिकामः फलपुञ्जानमहंकरिष्ये इति संकल्प-  
स्वशाखोक्तविधिना ज्ञायान् ।

**End.** संसारवृत्तगुणस्त्रायशेषपापक्षयाय च  
अक्षयब्राह्मणे तुभ्यं नमोक्षयवदाय वै ॥  
इति मन्त्रेणाक्षयवरं नमेत् ॥०॥

**Colophon.** इति महामहोपाध्याय सन्मिश्र श्रीवाचस्पतिविरचित गयापत्तलकोद्धारः  
समाप्तः ॥०॥ शाके १७०६ माघवदि १४ बुधे खड्गपुरे गोपालारामस्थ-  
वाटिकायां सान्हाग्रामावस्थित कुजौलीसं श्रीनित्यानन्दपितृस्वर्गसुखार्थं  
गयाविधिमलिरवत् ॥ हरिहराद्याः ॥०॥॥॥॥॥॥॥॥॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ।

No. 94. गयापत्तलकम् By वाचस्पतिमिश्र । Gayāpattalakam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page Letters 42 in a line Folia 23 11×4½ inches



Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Bālkrṣṇa Jhā, Nanaur, Tamuria, P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Gayāvidhāna, by Vāchaspati Miśra.

**Beginning.** ओं नमो गणेशाय ॥ ओं नमो गदाधराय ॥ गयातो वहिः स्थित्वासतिलकुशं गृहीत्वा  
ओमद्य महाकल्पकृत पापक्षयकामनया गयाप्रवेशमहं करिष्ये इति संकल्प्य  
प्रविशेत् ।

**End.** हविर्मर्णाकुण्डे श्राद्धेष्टदेवफलम् । ओं अद्य सर्वसौभाग्यप्राप्तिकामो मंगलामहं  
पूजयिष्ये । इति संकल्प्य माहेश्वरीकुण्डस्थितां मंगलां पूजयेदिति समाचारः ॥३॥

**Colophon.** इति महामहोपाध्याय श्रीवाचस्पति विरचितं गयापत्तलकं समाप्तमिति ॥ ओं नमो  
गदाधराय ॥०॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ।

No. 95. गयापत्तलकम् By वाचस्पति । Gayāpattalakam.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 52 in a line. Folia 18. 13×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gopināth Jhā, Nadaur, Jhanjhārpur, P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओं नमो गणेशाय ॥ गयाश्राद्धस्तुतस्मानसे स्नानस्य । ओमद्य पापक्षयकामउत्तर-  
मानसं स्नानमहं करिष्ये ॥

**End.** ओं अद्य सर्व सौभाग्यप्राप्तिकामो मंगलामहं पूजयिष्ये इति संकल्प्य माहेश्वरीकुण्ड-  
स्थितां मंगलां पूजयेदिति समाचारः ॥

**Colophon.** इति महामहोपाध्याय श्रीवाचस्पति विरचितं गयापत्तलकं समाप्तमिति ॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ॥

No. 96. गयापद्धतिः By वाचस्पति मिश्र । Gayāpaddhatih.

Substance —Character Maithilī White paper Lines 7 on a page. Letters 43 in a line Folia 38. 11×4 inches Appear

ance, new Prose Complete Correct Torn Date (?) Place of deposit, Pandit Bikala Jha, Lalganj Jhanjharpur P O, Darbhanga.

**Beginning.**

ओं नमो गदाधराय ॥

वायव्यगारुमतकल्पवृक्षात् दृष्ट्वाविचार्यापिचराख्युक्त्या ।

तनोति नत्वादिगदाधराय वाचस्पतिः श्रीपितृतीर्थसंस्थाम् ॥

**End.**

मंगलापूजायान्तु ओम्भयस्वर्गकामो मंगलापूजनमहं करिष्ये इतिसंकल्प्यपूजां कुर्यात् ॥३॥

**Colophon.**

इति श्रीवाचस्पतिमिश्रविरचितायां गयापद्धतिः समाप्ताः ॥

विषयः ।

गयाश्राद्धादिः ॥

Previous notice:—C. C. Pt. II. p. 30; Pt. III. p. 32.

No. 97. गयापद्धतिः By वाचस्पतिमिश्र । Gayāpaddhatih.

Substance :—Character Maithilī. White paper, Lines 10 on a page. Letters 51 in a line. Folia 21. 13×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Maheśvar Jhā, Lālganj, Jhanjharpur, P. O., Darbhanga.

**Beginning.**

ओं नमो गणेशाय ॥ तद्व्यग्यानुष्ठानक्रमः ॥ प्रथमदिने अश्वमेधसहस्रजन्यविलक्षण-  
फलप्राप्तिकामः फल्गुतीर्थे स्नानमहं करिष्ये इति संकल्प्य स्नायात् ॥

**End.**

तत्र माहेश्वरीकुण्डे मंगलागौरी तत्पूजनात्सर्वं सौभाग्यं प्राप्तिर्भवतीत्यर्थः ॥

**Colophon.**

इति श्रीवाचस्पतिमिश्रविरचते तीर्थचिन्तामणौ चतुर्थोऽध्यायीतिथिप्रकाशः समाप्तः ॥  
ओं नमस्तस्यै ॥

विषयः ।

गयाश्राद्धादिः ।

No. 98. गयापद्धतिः By वाचस्पतिमिश्र । Gayāpaddhatih.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 38 in a line. Folia 30. 12×4 inches. Appearance, fairly old Prose and verse. Complete. Generally correct. Date Śaka 1762. Place of deposit, Pandit Gokul-nāth Jhā, Nanaur, Tamuria. P O, Darbhanga Now in the

possession of Jayadeva Bhakur brother in law of the deceased owner of the Ms A hand book of Karmakanda, dealing with Gayā vidhāna by Vāchaspati Miśra.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ।

वायव्यगास्तमत कल्पवृक्षान् दृष्ट्वाविचार्यापि च शास्त्रायुक्त्या ।

ततोत्तिन्त्रातिगदाधराय वाचस्पति श्रीपितृसंस्थाम् ॥

तव गयाप्राप्तिदिने गयाचेत्राद्वहिरवकृतस्नानादिशचान्तः कुशादिक्रमादाय ओं अथ महाकल्पकृतपापक्षयकामो गयाप्रवेशमहं करिष्ये । गयां प्रविशेत् ॥

**End.**

ओमद्यस्वर्गकामो माहेश्वरीकुण्डे रुक्मिणीकुण्डे वा श्राद्धमहं करिष्ये इति संकल्प्य तवश्राद्धं कुर्यात् । मंगलापूजायान्तु ओमद्यस्वर्गकामो मंगलापूजनमहं करिष्ये इतिसंकल्प्य पूजाकार्यमिति ॥ \* ॥

**Colophon.**

शके १७६१ फाल्गुन कृष्णदशम्यां चन्द्रेश्रीमैत्राशर्मणा लिखितमिदं पुस्तकमिति ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः ।

गयाश्राद्धादिः ।

**A. गयापद्धतिः** By वाचस्पतिमिश्र । Gayāpaddhatiḥ.

**Substance :—**Character Maithilī. Brownish paper. Lines 8 on a page. Letters 44 in a line. Folia 23. 13×3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Worn out. Place of deposit, Pandit Umādatta Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. Date (?) A hand-book of Karmakāṇḍa, dealing with Gayāśrāddha by Vāchaspati.

**Beginning, End, Colophon, विषय :—**Same.

**No. 99. गयापद्धतिः** By वाचस्पति । Gayāpaddhatiḥ.

**Substance :—**Character Maithilī. White paper. Lines 81 on a page. Letters 61 in a line. Folia 22. 14×3½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit. Maheśwar Jhā Lālganj, Jhānjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning**

ओं नमो श्रीगणेशाय गयाक्षेत्रे वहि स्नानादिकृत्वा

ओं

अथमहाकल्पकृतपापक्षयकामनया प्रवेशमहं करिष्ये इति संकल्पं कृत्वा ॥

**End.**

कीष्कटेषु गयापुरया पुरयं राजग्रहं वनम् ।

च्यवनस्याश्रमं पुरयं नदी पुरयापुनःपुना ॥

**Colophon.**इतिमहामहोपाध्याय सन्मिश्र श्रीवाचस्पति विरचितकल्पलतोद्धारे गयाविधिः समाप्त  
मिति शिवम् ॥\*॥\*॥—॥ ओं नमो भगवत्यै श्रीदुर्गादेव्यै ॥॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

विषयः ।

अभिनववाचस्पतिप्रणीतिग्रन्थे गयापिण्डदानप्रकारो वर्तते ॥

— — —

**No. 100. गयापद्धतिः । Gayāpaddhatih.**

Substance ;—Character Maithilī. Nepail paper. Lines 12 on a page. Letters 48 in a line. Folio 11. 12×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Umākānt Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Gayāśrddhā.

**Beginning.**ओं नमो गणेशाय ॥ अथगयाविधिः । तवगयागमननिमित्तकपद्मविधायशेषान्न  
सहितभोजनं कृत्वा ग्रामप्रदक्षिणविधाय ग्रामान्तरंगच्छेत् । ततः प्रतिदिनं प्रतिग्रह  
विवर्जितः संयतेन्द्रियोदयावान् सन्तुष्टः शुचिरहंकारवर्जितः सन्तीर्ष्युच्छेत् ॥**End.**ओं साक्षिण्यसन्तुभे देवा ब्रह्मेशानादयस्तथा ।  
मया गयां समासाद्य पितृणां निष्कृतिः कृता ॥  
आगतोऽस्मि गयान् देव पितृकार्ये गदाधर ।  
त्वमेव साक्षी भगवन्नृणो ह्यमृतामृतमदादिति ॥०॥**Colophon.**

इति गयापद्धतिः समाप्ता ॥०॥

पौषमास्यसिते पक्षे वासरे शनिसंज्ञके ।

लिखिता ईश्वरदत्तेन गयापद्धतिसंहिता ॥०॥०॥

विषयः ।

गयाश्राद्धादिः ।

— — —

**No. 101. गयापद्धतिः । Gayāpaddhatih.**

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 45 in a line. Folia 11. 13×5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect: Dates wanting. Place

of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Champa Benipati, P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Gayā-kṛtya. Worn out. Torn.

**Beginning.** ओंनमः श्रीगङ्गाधराय ॥ श्रीगणेशायनमः ॥ अथगयापद्धतिः ॥ ओं अथाश्वमेध-  
यज्ञसहस्रजन्मफलविलक्षणफलप्राप्तिकामः फल्गुतीर्थस्नानमहं करिष्ये । इति संकल्प्य  
प्रकृतमन्त्रान्ते ॥

फल्गुतीर्थं पुरयजले करोति स्नानमादतः ।

पितृणांस्वर्गलोकाय भुक्तिमुक्तिप्रसिद्धये ॥

इति पठित्वास्त्रयात् ॥ तर्पणन्तु ॥ ओं अद्यामुकगोदाऽऽस्मत्पितामुकशर्म्मा  
तृप्यतामिदं तिलोदकं तस्मैस्वधा ॥ पितरंप्रीणयामि ॥

**End of Ms.** ओंगवेनमः । ओं ब्राह्मणाय नमः इतित्रिकुशोदकेन गोप्रोदय कुशत्रयतिलजलान्यादाय  
ओं अथत्रिःसप्तकुलोद्धरणकामइमांसां रुद्रदैवताहं यथानामगोदाय ब्राह्मणायहंददे ॥

**Colophon.** नास्तिः ॥

**विषयः ।** गयाश्राद्धादिः ।

No. 102. गयापद्धति : By वीरेश्वरादित्य । Gayāpaddhatih.

Substance :—Character Maithilī, Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 52 in a line. Folia 28. 12×3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Phuddi, Jhā, Avām, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओंनमोगणेशाय ॥ गयाक्षेत्रेवहिःस्नानादि कृत्वा कुशलत्रयतिलजलान्यादाय ओमद्य  
महाकल्पकृतपापक्षयकामनया गयाप्रवेशमहं करिष्ये ॥

**End.** ओमद्य गोसहस्रदानजन्यफलसमफलप्राप्तिकामो मतंगकेदाराभिगमनमहं करिष्ये ।  
ततो मतंगकेदाराभिगमनं कुर्यात् ॥०॥

**Colophon.** इति वीरेश्वरादित्यकृता गयापद्धतिः समाप्ता ॥०॥ श्रीवाचस्पतिमिश्राणामुक्तिरप्येत-  
दनुसारिण्येव ॥०॥

**विषयः ।** गयाश्राद्धादिः ॥

No 103

By वाचस्पति । Gayāprakāśa.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 23. 9×3 inches. Appearance, old. Prose. damaged by worms. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Sādhu Jhā. Yamāṭhārī. Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning अ०नमोगणेशाय ॥ अथगयाशब्दविधानक्रमः ॥ तत्र प्रथमदिने अ०अथाश्वमेधवहु-  
सहस्रजन्यफलविलक्षणफलप्राप्तिकामः फल्गुतीर्थेज्ञानमहंकरिष्ये इतिसंकल्पन्नायात् ॥

End. अ०मद्यसर्वसौभाग्यप्राप्तिकामोमंगलापूजनमित्यादि इतिसंकल्प्य पूजाकार्याएव-  
मनेनप्रकारेण सर्वत्र पूजां संकल्पञ्चकुर्व्यात् ॥०॥

Colophon. इतिमिश्र श्रीवाचस्पतिकृततीर्थचिन्तामणौ गयाप्रकाशः समाप्तः ॥०॥ शुभमस्तु ॥०॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ॥

No. 104. गयाप्रकाशः By वाचस्पति । Gayāprakāśah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 41. 14×4½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1792. Place of deposit, Pandit Chetānāth Jī.ā. Nabato Manīgachī P. O., Darbhanga.

Beginning. अ०नमोनारायणाय ॥  
वायव्यगार्हस्तमत्कल्पवृक्षान इष्ट्वा विचार्य्यापिचशास्त्रयुक्त्या ।

तनेतिनित्वादिगदाधरायवाचस्पतिः श्रीपितृतीर्थसंस्थाम् ॥

End. तत्रमाहेश्वरीकुण्डे मंगला तत्पूजनात् सर्वसौभाग्यप्राप्तिर्भवतीत्यर्थः ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्याय श्रीवाचस्पति विरचिते तीर्थचिन्तामणौ चतुर्थो गयाप्रकाशः ॥  
शाके पञ्चनवाद्रिचन्द्रमिलिते मासोत्तमेफाल्गुने

कृष्णेभौमदिने शुभे सुललिते कालस्थतिथ्यामुदा ।

गंगानाथ सुबुद्धिना द्विजवरेणालेखिवैद्यव्रतः

श्रीचिन्तामणितीर्थपूर्वकमिदं ध्यात्वाहरिसुत्तिकाक्षम् ॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ॥

A. गयाप्रकाशः By वाचस्पति । Gayāprakāśaḥ.

Substance :—Character Maithilī Nepālī paper. Lines 3 on a page. Letters 40 in a line. Folia 28. 12×4 inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Complete. Generally correct. Date Śaka 1762. Place of deposit, Pandit MM Rājīnāth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with Gayāśrāddha, by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 105. गयाविधिः By वाचस्पतिमिश्र । Gayāvidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 42 in a line. Folia 25. 11½×3¾ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Babu Jayaramaṇa Jhā, Ujana, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the performances in Gaya, by Vāchaspati.

**Beginning.** अन्नमोग्नेशाय ॥ अथगयाश्राद्धविधिः । गयाक्षेत्रेवहिःस्नात्वा कुशतिलजलान्यादाय ओमद्यमहाकल्पकृतपापक्षयकामनया गयाप्रवेशमहंकरिष्ये इतिसंकल्पं कृत्वा ओ अथाश्वमेधफलसमफलप्राप्तिकामनयागयागमनमहंकरिष्ये इति संकल्प्य गया-गमनंकुर्यात् ।

**End.** ततः ओअथगोसहस्रदानजन्यफलसमफलप्राप्तिकामोमतंगकेदाराभिगमनमहंकरिष्ये इति संकल्प्यगमनंकुर्यात् ।

कीकटेषुगयापुण्यापुण्यंराजगृहंवनम् ।

च्यवनस्याश्रमं पुण्यं नदीपुण्यापुनः पुना ॥०॥

**Colophon.** इति महासहोपाध्यायसन्मिश्र श्रीवाचस्पतिविरचिते कल्पलतोद्धारे गयाविधिःसमप्तिमुपजगाम ॥०॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥ श्रीकालिकापादयुगलंनमामि ॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ।

## No 106 ग्याविधि By वाचस्पति मिश्र Gayavidhih

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page Letters 46 in a line. Folia 20. 13×5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date, Śaka 1752. Damaged. Torn in the margin. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli Madhavapur P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Gayāvidhi, by Vāchaspati Miśra.

**Beginning.** ओंनमः श्रीगणेशाय ॥ श्रीवाचस्पतिमिश्राणांमतेनग्याविधिः । तत्रग्याप्राप्ति-  
दिनेग्याप्तेवा द्विहरेवकृत नानादिशचान्तः कुशादिकमादाय ओं ग्रथमहाकल्पकृत  
पापक्षयकामोग्याप्रवेशमहंकरिष्ये इति संकल्प्यग्याप्रविशेत् ॥

**End.** ओमद्यस्वर्गकामोमोहेश्वरीकुण्डेश्वरिणीकुण्डे वा श्राद्धमहंकरिष्ये इति संकल्प्य  
श्राद्धं कुर्यात्. मंगलापूजायान्तु ओमद्यस्वर्गकामोमङ्गलापूजनमहंकरिष्ये इति  
संकल्प्यपूजां कुर्यात् ॥\*॥\*॥

**Colophon** इतिवाचस्पति मिश्रकृतग्यापद्धतिः समाप्ता ॥ \* ॥ शुभमस्तु श्रीस्तु ॥ \* ॥ शके  
१७५२ सन् १२३८ सालमार्गशुक्लाष्टम्यां कुजेहरी तप्तान्तर्गत हरिपुरग्रामा  
वस्थित पालीकुलोद्भव श्रीश्यामलालशर्मा कृतीशः लिखितमिदं पुस्तकमिति  
सहृदयैःसफलनीयं सुधीभिः ॥\*॥ ओंनमस्तस्यै ॥ ओन्तत्नम् ॥

गङ्गेशवाचस्पतिवर्धमानमहेशविश्लेषभवादिदुःखम् ।

जहौ समाधिल्य मुदञ्च लेभे तान्तर्कमूर्ति मिथिलाधरित्री. ॥१॥

विषयः । ग्याश्राद्धादिः ॥

## No. 107. ग्याविधिः By वाचस्पति मिश्र । Gayāvidhih.

Substance :—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 5 on a page. Letters 40 in a line. Folia 42. 12×3 $\frac{1}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date San 1300 Sal. Place of deposit, Pandit Gaurikānt Jhā, Devahi, Tamuria P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Gayāśrāddha. Worn out



योग्येशायन्म । अथ गयाविधि गयाक्षेत्राद्वहि

ओमद्यमहाकल्पकृतपापक्षयकामनया गयाप्रवेशमहंकरिष्ये इति संकल्पं कृत्वा पुनः  
कुशत्रयतिलजलान्यादाय ओं अथाश्वमेधफलप्राप्तिकामनयागयागमनमहं करिष्ये  
इतिसंकल्प्य गमने कुर्यात् ।

ओ ये च वेयेचास्मास्वासन्याश्चवेयाश्चास्मास्वासंस्ते चावाहन्तांताञ्चावाहन्ता  
तृप्यन्तुभवन्तस्तृप्यन्तुभवत्यः तृप्यतगोत्राणि पुत्रानमितर्षयान्तरापो मधुमतीरिमा  
स्वधापितृभ्यो अमृतम् ॥ \* ॥

इतिकर्मगयादिसमाप्ताः ॥ \* ॥ इन्द्राष्टेनुमिते शक्तृपराये श्रीलक्ष्मणः ।

देवह्यख्यद्वारास्वास्तनयाः गयापद्धतिं लिखितवानितिशम् ॥ शाके १८१४ सन्

१३०० साल संवत् १६५० लसं ७८५ ॥=॥=॥=॥=॥

गयाश्राद्धादिः ।

— --

108. गयाविधिः By वाचस्पतिमिश्र । Gayāvidhih.

Character Maithilī. White paper. Lines 67 in a line. Folia 14. 13x4 inches. Date San 1920. Complete. Correct. Prose. Date San 1920. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālganj. P. O., Darbhanga.

ओंनमो गदाधराय ॥ गयाक्षेत्रेवहिः स्नात्वा कुशतिलजलान्यादाय ओंअद्यमहाकल्प-  
कृतपापक्षयकामनया गयाप्रवेशमहंकरिष्ये ॥

कीकटेषु गया पुण्या पुण्यं राजगृहंवनम् ।

च्यवनस्याश्रमं पुण्यं नदी पुण्या पुनः पुना ॥\*॥

इतिमहामहोपाध्याय सन्निभश्च श्रीवाचस्पतिविरचिते कल्पलतोद्धारे गयाविधि.

समाप्तमिति शिवम्॥०॥ सन् १२८० वारहसयग्रस्सी साल आषढशुक्ल प्रति-  
पद्भृगौ ॥ लालगञ्जग्रामवासिना सोदरपुरकुलोद्भवश्रीधीरनाथमिश्रात्मज

श्रीगोनूप्रसिद्ध श्रीफणिनाथशर्मण लिखितमिदंपुस्तकंस्वार्थम् ॥ श्रीराधा-  
कृष्णान्यान्मः ॥

गयाश्राद्धादिः ॥

No. 109. गयाविधि. By वाचस्पतिमिश्र । Gayāvidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī, White paper. Lines 6 on a page. Letters 57 in a line. Folia 24. 13½×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Partly torn and drenched. Place of deposit Pandit Chetanāth Jhā. Nabatolā, Manīgachī P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशायनमः । अथ गयाविधिः ॥ तत्रप्रथमदिने फल्गुतीर्थे गत्वा हस्तौपादौ प्रक्षाल्याचम्य कुशतिलजलान्यादाय ओमधारश्चमेधसहस्रजन्मफलविलक्षणफलप्राप्तिकामः फल्गुतीर्थे स्नानमहं करिष्ये ।

End. कीकटेषु गया पुण्या पुण्यं राजगृहंवनम् ।  
च्यवनस्याश्रमं पुण्यं नदी पुण्या पुनः पुनः ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्याय सन्मिश्र श्रीवाचस्पतिविरचितेकल्पलतोद्धारे गयाविधिः समाप्तः ॥\*॥ शुभमस्तुलोककृत्य ॥\*॥

विषयः । गयाश्राद्धादिः ॥

No. 110. गयाविधिः । Gayāvidhiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 43 in a line. Folia 18. 11×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Worn out. Place of deposit, Pandit Babujan Jhā, Śaśipur, Jogiara P. O., Darbhanga. A hand-book of Karmakāṇḍa, dealing with Gayāśrāddha.

Beginning. श्रीविश्वेश्वरायनमः ॥ श्रीवाचस्पतिमिश्राणाम्मतेन गयाविधिः ॥ तत्रगयाप्राप्तिदिनेगयाक्षेत्राद्गहिरेवकृतस्नानादिराचान्तः कुशादिकमादाय ओमधमहाकल्पकृतपापक्षयकामो गयाप्रवेशमहं करिष्ये इति संकल्प्यगयांप्रविशेत् ॥

End. पद्म्याजनयते पुत्रो जनन्याः परिवेदनम् ।  
तस्यनिष्क्रमणार्थाय मातृपिण्डं देदाम्यहम् ॥ इत्यनेन पितृषोडशीवन्मातृषोडशीकर्त्तव्या ॥\*॥\*॥\*॥\*॥\*॥\*॥\*॥

Colophon. नास्तिः

विषयः गयाश्राद्धादिः ॥

No 111 गूढार्थदीपिका By वामदेव Gudharthadīpikā

Substance Character Maithilī White paper Lines 9 on a page. Letters 40 in a line. Folia 180,  $11\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Incorrect. Incomplete. Date, San 1295 Śāl. Place of deposit, Pandit MM. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani. P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Vāmadeva Upadhyāya, dealing with आचार शुद्धि etc.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

श्रीगोविन्दपदद्वन्द्व साधपद्माम्बुज ।

वामदेवेनमुधिया कृतागूढार्थ दीपिकाः ॥

हरिप्रसादादन्त्येपामवेद्यार्थागिरूपिताः ।

इहमात्मन्यर्थं सुत्तार्य विदाङ्कुर्वन्तुपरिडताः ॥

End of Ms. आश्वलायनः । पिच्छनधिकृत्वाह द्विगुणाभूलात्तासनं प्रदाय, कात्यायनः देवपूर्वं श्राद्धपिण्डपितृयज्ञबहुपचारं वित्त्वोर्द्विगुणादर्माः पवित्रपाणिर्दयादासीनः ॥२॥

Colophon. इति श्रीयन्महामहोपाध्यायवामदेव निर्मितस्मृतिदीपिकायाः अक्षत्यधिकशत-  
पत्राणिलिखितानि ॥३॥ शुभमस्तु ॥३॥ श्रीस्तु । लिखितेषा पुस्तकी श्रीसोने-  
लामेन ॥ सन् १२६५ साल ॥ आश्विनकृष्ण चतुर्दश्यां शुभौ ॥३॥३॥३॥३॥  
पतत्पर्यन्तमेवोपलब्धग्रन्थं मिताक्षरांक्त्वा श्रीसोनेलालशर्मणा लिखित् श्री-  
रजेशर्मा ॥

विषयः । आचारशुद्धादिः ।

Previous notice:—C. C. Pt. I, p 157. R. M. Pt. 7, p. 125.

A. गूढार्थदीपिका By वामदेव । Gudhārthadīpikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 62 in a line. Folia 114,  $12\frac{1}{2} \times 5$  inches. Prose. Appearance, old. Incomplete. Correct. Date, Śāka 1667. Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jh, Llganj, Jhanjhrpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय Same

### B गूढार्थदीपिका By वामदेव । Gūḍharthadīpikā

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 54 in a line. Folia 190.  $15 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance new. Prose. Complete. Generally correct. Date, Śāka 1823. Place of deposit. Pandit Dhāreśvar Jhā. Lālganj, Jhanjhārpur P. O. Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

### C. गूढार्थदीपिका By वामदेव । Gūḍhārthadīpikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 42 in a line. Folia 112.  $11 \times 3\frac{3}{4}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Generally correct. Worn out. Worm-pierced. Damaged at the end. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by MM. Vāmadeva.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

### No.....ग्रहस्थरत्नाकरः By चण्डेश्वर । Gr̥hastharatnākaraḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 60 in a line. Folia 157.  $15 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance fairly old. Verse and prose. Incomplete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Babu Jayarama Jhā, Ujanā. Jhanjhārpur. P. O. Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Vyavahāra, by Chandeśvara Thākur. Only a few pages are missing at the end.

Beginning. ओमो गणेशाय ।

नमोगिरीन्द्रनन्दिनी पदारविन्दरेणवे ।

उज्जित्वादिशमस्वरं वदन्तुं वासोवसानश्चिरं

हित्वाभैद्यमनात्तरोरंतिरस्थानं समालम्बितः ॥

सन्त्वा

श्रीसुखसार प्रवे

देवः पातुहिमाद्रिजापरिणय कृत्वागृहस्थः शिवः ॥  
 अध्याप्यश्रुतिमद्व्याषट्कसहिता या ब्रह्मचर्याश्रयः ।  
 गार्हस्थ्ये समयेज्यद्विजगणान् वित्तैः कृतार्थीकृतान्  
 सः श्रीमान्महितः समस्तसचिवश्रेणीषुचण्डेश्वरो  
 सीमांसाशरणं गृहस्थविषयं प्रस्तौतिरत्नाकरम् ॥

**End.**

उपाध्यायेच याज्येच अनन्तरोक्तशुद्धौ परित्याग इत्यन्वयः ।  
 न पितुस्त्यागः पूर्वोक्ताशुद्धौ ॥ विष्णु ॥  
 भाव्यापुत्रश्च सख्यश्च संसृष्टापपकर्मभिः ।  
 परिभाष्यपरित्याज्याः पतितोपि तथैव च ॥१०॥

**Colophon,**

इति सप्रक्रियमहासान्धिविग्रहिक ठक्कुर श्रीवीरेश्वरात्मज सप्रक्रियमहासन्धि  
 विग्रहिक ठक्कुर श्रीचण्डेश्वरविरचिते गृहस्थरत्नाकरे त्याज्यात्याज्यतरंगः समाप्तोय  
 ॥६६॥ अवरिष्टसंख्याय त्याज्यात्याज्ये किञ्चित् ऋणापकरणं भारतादिश्रवणञ्च ॥

विषयः । गार्हस्थ्योपयोगिविविधपदार्थ विचारः ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 157. Pt. II. p. 32. Pt. III  
 p. 34. R. M. Pt. 5. p. 242. H. S.

**A...गृहस्थरत्नाकरः** By चण्डेश्वर । Gr̥hastharatnākaraḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines  
 13 on a page. Letters 52 in a line. Folia 130. 14×5½ inches.  
 Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct.  
 Date (?) Place of deposit, Raj Library. Darbhanga. A  
 treatise on Dharmaśāstra dealing with 84 subjects, useful to  
 house-holders, by Chandeśvara. Worm-pierced.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

**B...गृहस्थरत्नाकरः ।** By चण्डेश्वर । Gr̥hastharatnākaraḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines  
 7—10 on a page. Letters 70 in a line. Folia 88. 13¾×3¾ inches.  
 Appearance, old Verse and prose Incomplete Incorrect

**Date (?)** Worn-out. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with 68 subjects enumerated in the beginning, for the use of house-holders, by MM. Chandeśvara. This consists of 68 Taraṅgas, (Chapters). In the end only a few lines are missing.

**Beginning, End, Colophon, विषयः—**Same.

No.....गृहोत्सर्गविधिः । Gṛhotsargavidhiḥ

**Substance :—**Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 60 in line. Folia 8. 13×6 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra, Salampur. Ghatāho. P. O., Darbhanga, District. A manual of Karma-kāṇḍa, dealing with the disposal of a house.

**Beginning.** ओंनमो गणेशाय ॥ अथ गृहोत्सर्ग विधिः ॥ स्कन्दपुराणे

स्थमश्वं गजं दासीं कन्यां गृहमथापिवा ।

भूमिं वयः प्रयच्छेत स राजा भुवि जायते ॥

**End.** ततोमिवेकः ॥ ततोऽगृहमध्यस्थितस्तम्भं देहलीम्प्रतिगृहीतां संस्पृश्य सर्वोपस्करं  
गृहं गृहणीयात् ब्राह्मणान् भोजयेदिति ।

**Colophon.** गृहोत्सर्गस्य संचितविधिः समाप्तः ॥ शुभमस्तु श्रीस्तु ॥

**विषयः ।** गृहदानम् ।

No.....गोविन्दमानसोल्लासः । By गोविन्ददत्त ।  
Govindamānasollāsaḥ.

**Substance :—**Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 89. 14×2 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date, La. Sam 542. Worn-out. Torn. Letters partly affected. Place of deposit, Harsh Datta Jha, Eyan, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the worship of Viṣṇu, by Govinda Datta. References have

been taken from several Purāṇa , and Viṣṇu Rahasya which is still undiscovered.

**Beginning.** श्रीनमो नागयणाय ॥

एतस्मिन्नवनीतले नृपशिरःशेखीमणीमञ्जरी ।  
 मञ्जुज्योतिर्मीमरञ्जितपदः कार्पाटवंशकिङ्करी ॥  
 जामार्त्तिं प्रतिपन्नपक्षिदृशामप्राप्तसन्तापदं ।  
 राजर्षीहरसिंह एव सकलक्षोणीभुजासमग्रणीः ॥  
 एतन्मन्त्रीनिखिलनृपतिश्रेणिभिर्वन्दनीये ।  
 देवादित्यः सकलमहिमस्थान मासीदसीमः ॥  
 यस्योदश्चन्द्रचकितदललङ्घिचित्रैर्यशोभि ।  
 धर्मिमल्लेषु त्रिदशयुवतेः कापिलक्ष्मीर्वितेने ॥  
 अस्यात्मजे जयति निर्मलकीर्त्तिपूर ।  
 दूरप्रसारितचकोरमदप्रसादः ॥  
 श्रीमान् गणेश्वर इति क्षितिपालमौलि ।  
 रत्नांशुमञ्जरितपादसरोरुहश्रीः ॥  
 ज्येष्ठे मन्त्रिशिरोमणौजयिनिश्रीभाजिवीरेश्वरे ।  
 निस्सीमाहितभक्ति भूषितयशोघौतत्रिलोक श्रिया ॥  
 ब्रूमः किं रजनीकरेन्द्र हृदयहंकारधिकारिणी ।  
 श्रीरामेऽनुजलदमणस्यवरिते लोकोत्तरस्थापितम् ॥  
 श्रीमानेष महामहत्कमहाराजाधिराजोमहान् ।  
 सामन्ताधिपतिर्विकस्वरयशः पुष्पस्यजन्मद्रुमः ।  
 चक्रे मैथिलनाथसूमिपतिमिः सप्तगंराज्यस्थिति ।  
 पौढानेकव्रशम्बदैकहृदयो देःस्तम्भसंभावितः ॥  
 तस्यात्मजेन गुणिना नयसागरेण ।  
 गोविन्ददत्तकृतिना हरिकिङ्करेण ॥  
 येनामुना जनयताजनतानुरागं ।  
 लोकत्रयं धवलितं विमलैर्यशोभिः ॥  
 गोविन्दमानसोल्लासमुल्लासितजगन्नाथम् ।  
 कुरुतेमतिमानेष प्रणम्य मधुसूदनम् ॥

End यत्रादौ ध्येत्यान्तेच स ।

अक्षशाग्न्याप्युत्तापस्यजगन्मव्यान्तसगप्रमुः ॥

तच्छृण्वन्नपुरुषः पवित्रपरमं भक्त्यापठन्धारयन् ।

प्राप्नोत्यत्तिस तत्समस्तभुवनेष्वक्रान्तसिद्धिर्हरिः ॥

Colophon. इतिगोविन्दमानसोल्लासः समाप्तः ॥ पञ्चावधिवाख्यगणिते श्रीमल्लङ्घमणासम्भते ।

पौपेमास्यसिताश्रम्यां व्यालेखिहरिशर्मणा ॥ गोविन्द गोविन्द गोविन्द गोविन्द ॥

विषयः । श्रीमद्विष्णोराराधन प्रकारः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 152.

No.....गौतमधर्मसूत्रम् । By गौतम । Gautamadharmasūtram.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 42 in a line. Folia 13. 11½×4 inches. Appearance, old. Sūtra form. Complete in two chapters. Generally correct. Date Śaka 1703. Place of deposit. Pandit Baladeva Jhā Raiam, Rohat. P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, by Gautama sole, dealing with आचार and श्रायश्चित्त in two chapters. The first chapter contains 18 Sūtras, in the prose form. And the second contains 20 Sūtras in same form. This is the sole Ms. yet discovered.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥ हरिः ओम् ॥ अथाचारान्प्रवक्ष्याम्याचारलभते धर्ममाचारादेव धनमाचारादेव सुख माचारादेवमोक्षं प्राप्नुयादुत्थाय पश्चिमे यामे शान्तमानसो विनिद्रः सति विरोधे तं त्यक्त्वानोचेत्तन्नसंस्थितः समौप्राणपानौ श्रुत्वा दिवा-क्रेण प्रोत्फुल्लिते पद्मे मानसं हंससमाश्रयेदंगुष्ठमात्रं पुरुषंपरापरं ज्योतीरूपं समा-लोक्य दिव्यं दिव्येन चक्षुषा यथालाभमुषः काले स्थित्वा स्तोत्रैरनेकधास्तुत्वासोपान त्कोवहिर्यायात् etc. ॥

3rd. यस्तु विप्राय-ददाति सर्वङ्कृतन्तरत्यादौ वेदस्वीकरणंविचारोऽभ्यसनं जपोदानं विप्रेभ्यः इति वेदाभ्यासः पञ्चधा ब्रह्माहमस्मीति क्षणं यः कुर्यादात्मचिन्तनं सर्वपातकं हन्ति यदा तदा सूर्योदये २० हरि ओम् \*



**Colophon** श्रीमद्गौतमीय धर्मसूत्र द्वितीय 1\* समाप्तमेतत्सूत्रम्

तिवाशिष्णुन्यसत चन्द्रलालताराकाण्डक ।

चतुर्थिका त्रिथौ तथा नमस्त्यकृष्णपक्षके ॥

निशेषसूनवासरेऽलिखत्त्रिराय गौतमीय ।

धर्मसूत्रमृद्धिर्दचनर्मदातटेऽखिलम् ॥०॥

**विषयः ।** आचाराध्यायः । प्रायश्चित्ताध्याय आचारविषयकः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 171. Pt. II p. 35. 198. Pt. III. p. 38.

No.....**गौरीशङ्करप्रतिमाप्रतिष्ठा ।** Gaurīśaṅkarapratimāpratiṣṭhā.

**Substance :—**Character Maithilī White paper. Lines 6 on a page. Letters 36 in a line. Folia 45. Appearance new. 13×4 inches. Prose. Complete. Incorrect. Date San 1322 Sāl. Place of deposit Pandit Gaṅgānāth Miśra, Pāhetol, Manīgachī, P. O., Darbhanga.

**Beginnings.** ओ श्रीगौरीशकराभ्यां नमः । अथ गौरीशंकरप्रतिमाप्रतिष्ठाविधिः लिख्यते ॥  
 क्त विहितसमये प्रतिष्ठापूर्वदिने सुरक्षिते तडागादिजलेऽधिवासिते गौरी-  
 शंकरप्रतिमे ।

**End.** ओ सर्वसम्मोहिन्यै विद्महे विरवजनन्यै धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात्  
 ॥०॥०॥०॥

**Colophon.** अग्रहण शुद्धि प्रतिपदुधे सन १३२२ साल ॥

**विषयः ।** गौरीशंकरप्रतिमास्थापनविधिः ॥

No.....**ग्रहणनिरूपणम्** By हरिनारायण । Grahaṇanirūpaṇam.

**Substance :—**Character Maithilī Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line 12 Folia 4×4½ inches. Appearance old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date Śaka 152. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra dealing with the Eclipse, y Hari Nārāyaṇa This extract is taken from

**Beginning**

तत्त जावाल ।

संक्रान्तेः पुण्यकालस्तुषोडशोभयतः कलाः ।

चन्द्रसूर्यग्रहं चैव यावद्दर्शनं गोचरः ॥

उपरक्तदर्शनानन्तरं यावद्दर्शनयोग्योपरागस्तावत्पुण्यकालो नतुसंक्रान्तिवदधि  
कोपीति वाक्यार्थः ॥**End**

मिथिलावयवविडौज श्रीहरिनारायणस्य कृतिरेषा ।

तावद्विलसतुभुवने यावद्विष्णोर्विलोचने गगने ॥

**Colophon.**इति महाराजाधिराज श्रीहरिनारायणविरचिते कल्पमहाण्वे वर्षकृत्यं समाप्ति-  
पदमारुढम् ॥ शके १७५२ वैशाख शुक्ल तृतीयायामिदमलेखि श्रीवाचस्पति मंगल-  
ग्राम निवासी ॥**विषयः ।**

कल्पमहाण्वेवान्तर्गत ग्रहण निरूपणपरः ग्रन्थः ॥

No.....ग्रहपूजापद्धतिः By बृहस्पति । Grahapūjāpaddhatiḥ.

Substance : - Character Maithilī. Brown paper. Lines  
7 on a page. Letters 48 in a line. Folia 7.  $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches.  
Appearance, new. Prose. Incomplete. Correct. Date (?)  
Place of deposit, Sadānanda Jhā. Andhraṭhārhi P. O.  
Darbhanga.

**Beginning.**

ओं नमो गणेशाय ॥

ज्ञोषीपुरन्दर श्रीमद्वरिर्सिंहपुरस्कृतः ।

पद्धतिग्रहयागादेर्विदधाति श्रीबृहस्पतिः ॥

**End of ms.**अधिदेवताम्ब्राह्मणान्दक्षिणतः ओं आब्रह्मन्निति मन्त्रेण । वामे प्रत्यधिदेवताभिन्द्रं  
ओंत्रातारमिन्द्रमिति मन्त्रेण पूजयेत् । दध्योदनवलिलः ॥**Colophon.**

नास्ति ।

**विषयः ।**

ग्रहपूजाविधिः ॥

No.....ग्रहयज्ञप्रमाणतत्त्वम् By रघुनन्दन । Grahayajñapramāṇa-  
tattvam.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a nine. Folia 5. 10×44½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Ravināth Jhā. Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Thārhi. P. O. Darbhanga. A hand book of ग्रहयज्ञप्रमाणतत्त्व ।  
by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning. प्रणम्य सच्चिदानन्दं विश्वेशं ग्रहरूपिणम् ।

ग्रहयज्ञश्चतुर्भित्तै वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

अयस्यज्ञप्रमाणं दीपिकायाम् ।

शुभग्रहार्कवारेषु मृदुक्तिप्रवृत्तुषुषुच ॥

शुभराशिविलम्बेषु शुभं शान्तिक षौष्टिकम् ।

मृदुगणश्चित्तानुरोधामृगशिरोरे वेत्यर्थः ॥

End. सुस्थोप्यल्पोपचारेण दुःस्थः शक्त्याद्यपेक्षया ।

यत्नतः पूजनीयस्तैः पूजिताश्चेच्छुवावहाः ॥

यस्तुपीडाकरो नित्यमल्पवित्तस्य वा ग्रहः ।

सतं यत्नेनसंपूज्यशोषानप्यर्चयेत्तनः ॥

तस्मात्पीडा करो नित्यं य एव भवति ग्रहः ।

तमेव पूजयेद्भक्त्या द्वौरात्रीन्वा यथाविधि ॥

एकमभ्यर्चयेद्भक्त्या ब्राह्मणंवेदपासम् ।

दक्षिणाभिः प्रयत्नेन नवहूनल्पवित्तरान् ॥

Colophon. इतित्रयवर्तीय हरिहरभट्टाचार्यात्मज रघुनन्दन भट्टाचार्यविरचितं संस्कारतत्त्वेग्रह-

भाग प्रमाणतत्त्वम् ॥ ० ॥

विषयः । नवग्रहयज्ञो प्रामाण्यप्रदर्शनम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 173. Pt. III. p. 37.  
R. M. Pt. 10. p. 199. H. S. A. C. Pt. I. p. 129.

No.....ग्रहयज्ञविधिः By रघुनन्दन । Grahayajñavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 8. 10×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose, Complete. Correct Generally. Date (?) Place of deposit Pandit Ravināth Jhā. Professor, M. R. Vidyālaya. and resident. Andhra Tbarhi P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Grahā Yajña, by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

**Beginning.** प्रणम्य नव रव्यादीन् शुभाशुभफलप्रदान् ।

ग्रहयज्ञविधिं सम्यग्वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

अथग्रहयागप्रयोगः रवि सोम बुध गुरु शुक्रवारेषु चित्रानुराधा मृगशिरोरखती  
पुष्याशिनी हस्तरोहिण्युत्तरात्रयेषु चन्द्रतारानुकूले शुभलग्ने स कार्यः ।

**End.** ततः

ओं गच्छध्वममराः सर्वे गृहीन्वार्चा स्वमालयम् ।

सन्तुष्टा वरसम्माकं दत्वेदानीं सुपूजिताः ॥

इति विष्णु धर्मोत्तरीय पठित्वा ग्रहान्विसर्जयेत् दक्षिणे च प्रदातव्या ग्रहाणाम्च  
विसर्जनमिति वशिष्ठवचनान् ०॥

**Colophon.** इति वन्द्यघटीय श्रीहरिहरभट्टाचार्यात्मज श्रीरघुनन्दनुभट्टाचार्यविरचितं ग्रहयाग  
प्रयोगतत्त्वम् ॥ ०॥ ॥ ॥

**विषयः ।** नवग्रहाणां यज्ञादिनिरूपणम् ।

No.....ग्रहयागपद्धतिः By गदाधर । Grahayāgapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 60 in a line. Folia 27. 12½×5 inches. Appearance, fairly old. Complete. Correct. Copied from an old Ms. so the gaps are unfilled. Prose. Date wanting, Place of deposit, Pandit M.M. Rajināth Miśra. Svrath, Madhubani, P. O. Darbhanga. A hand book of Karma-kāṇḍa dealing with the Grahayāga by Gadādhara

**Beginning** ओंनमो गणेशाय नमःपुराणे  
 हरो महेश्वरश्चैव शूलपाणिः पिनाकधृक्  
 पशुपतिः शिवश्चैव महादेवेति सर्जयेत् ॥  
 सृष्टिकाग्रहणेचैव घटने च प्रतिष्ठने ।  
 आह्वानेच स्नाने पूजनेच विसर्जने ॥  
 हरादीनिच नामानि महादेवात्तानि कीर्तयेत् ।  
 ओंनमः शिवायेति मन्त्रेण लिङ्गे शिवम्पूजयेत् ॥

**End.** सर्वतीर्थेषु यत्नानां सर्वयज्ञेषु यत्फलम् ।  
 तत्फलं समवाप्नोति कृत्वा यज्ञमयं नृपः ॥०॥ इति श्रीमत्स्यपुराणे ग्रहयज्ञलक्षणहोम-  
 कोटिहोमानविधिः ॥

**Colophon.** इति श्रीगङ्गानगरे श्रीगदाधरेणातिप्रयासेन नानापुराणनिबन्धादाकराच्च संगृह्य-  
 मूलवाक्यानि विचार्य्य ग्रहपद्धतिः कृता लक्षणहोमस्यापि पद्धतिः सैव किञ्चिद्विशेषस्तु-  
 सद्भिर्लुप्तम् ॥ कोटि हेमत्स्यदानीमसंभवात्पद्धतिर्न कृतेति ॥ शुभमस्तु ॥  
 श्रीरस्तु ॥ ओंनमो गणेशाय ॥

विषयः । नवग्रह यज्ञ विधानम् ॥

No.....ग्रहयागपद्धतिः By गदाधर । Grahayāgapaddhatih.

Substance : - Character Maithilī. Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 52 in a line. Folia 41. 11×4½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Sadānand Jhā. Andhra Thārhi P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओंनमो गणेशाय ॥  
 नामानिबन्धकारस्य मतं ज्ञात्वा प्रयत्नतः ।

पद्धतिं ग्रहयागस्य वित्तोति गदाधरः ।

**End.** भक्ष्यन्दयान्मुनिश्रेष्ठ भूषणान्यपि शक्तिः ।  
 नकुर्व्या इक्षिणाहीनं वित्तशाठ्येन मानवः ।  
 यक्षोभमोक्षस्तु

अन्नदानं यथाशक्ति कर्तव्यं भूतिभिर्कृत्य

अन्नहीनः कृत्यस्माद्दुःखमजफलदा भवेत् ।

अन्नहीने दहेद्राष्ट्रं मन्त्रहीनश्चरतिवजः ।

यजमानमदाक्षिण्ये नास्ति यज्ञसमोरिषुरिति तस्माद्यथेताप्रकारैरेव सर्वं विधेयम् ।

सर्वान्कामानवाप्नोति इति ॥०॥

**Colophon.** इति श्रीगदाधरविरचिता ग्रहयागपद्धतिः समाप्ता ॥०॥

विषयः । नवग्रहयज्ञविधानम् ॥

५५

Previous notice :—C. C. Pr. I. p. 173.

No.....चतुर्वर्गचिन्तामणिः By हेमाद्रि । Chaturvargachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Folia 84. Letters 68 in a line. 15x6 inches. Appearance, fairly old. Worm pierced. Prose and verse. Complete. Not correct; Date (?) Place of deposit, Raj Library-Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Kala vichāra such as :—Tithinirṇaya, Śrāddhanirṇaya. Saṅkrānti nirṇaya, Upanayanānirṇaya etc. by Hemādri.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ॥

कल्याणानि ददातु वे । गणपतिर्यस्मिन्ननुष्ठेसति

क्षोदीयस्यपिकर्मणि प्रभवितुं ब्रह्मापि जिज्ञायते ॥

जाते यच्चरणप्रणामसुलभे सौभाग्यभाग्योदये

रंकस्यांकमनंकुशान्निविशते देवेन्द्रलक्ष्मीरपि ॥

शश्वत्पुण्यहिरण्यगर्भस्मार्सिहामनाध्यासिनी

सेयं वागधिदेवता वितस्तु श्रेयांसि भूयांसि वः ॥

यत्पादामलकोमलांगुलिनखज्योत्स्नाभिस्तेलितः

शब्दब्रह्मसुधाम्बुधिर्धुधमनस्युच्छृङ्खलं खेलति ॥

नमस्तस्मैमिश्रबोदयविलयरक्षाप्रकृतये

शिवायशौचं दुष्पदपद्म प्रणयते ॥

## शिवदी

रामः कृष्ण न चास्तवप्राप्तारथ चेतश्चमष्कारिणी  
 मुखेवेद्ययथानयाशुभरते वैदज्यमाविः कृतम् ।  
 जानीतदयितैव साशुभरते यद्यद्विधत्ते भवा  
 नित्युक्तोमधुभिर्मिलितस्मुखीं शिलष्यन्प्रियांपालुवः ॥  
 ते देवस्य गभस्तयो दिनपतरापस्रखंदच्छिदे  
 निःकृन्तन्तु कृतान्तपत्तनपथप्रस्थानदौस्थ्यानि वः ।  
 येःसौवर्णमिवाखिलं कुरुगयानिर्मातुमभ्युद्यतैः  
 कीर्णस्वर्णपरागराघटितं दिक्चक्रमालक्ष्यते ।  
 राजा राजीवचक्षुर्व्यजपत जगतिस्फीतक्षीतांशुवंश  
 प्रादुर्भूतक्षितीशः क्षितिपतितिलकः संवनः सिंहशक्तिः ।  
 तत्पुत्रोजेत्रपालः समभवदवनीमण्डलाखण्डलभी  
 रस्माद्विस्मापकानां समजनि यशसां भाजनं कृष्णभूपः ॥  
 अस्ति प्रवृत्तमाभूद्वट मुकुटतट प्रांशुरत्नांशुदण्ड  
 श्लेषीवेणीधिराजितपदयुगलगलदूर्बनिर्दैरवीरः ।  
 तादृङ्निःसीमसोमाद्भुतवरितशतारंभदम्भाद्दशाशा  
 भित्तिन्यस्तप्रशस्तिस्तदनुतदनुजः श्रीमहादेवमूपः ॥  
 आकैलासाद्विलासालसगणतरुणी गीतगौरीशकीर्त्तौ  
 राक्षत्प्रेमयालपाथेनिधिजललहरीखेलदेलात्सुवेलात् ।  
 आपूर्वस्मात्परस्मादपि धरणिभृतः कम्पमाना यदीया  
 माज्ञाराशामधीशाः कस्मुकुलमिलन्मौलयः पालयन्ति ॥  
 संभ्रामेयुधमर्मतामुपगता वीराः परं कोटयः  
 सेवाप्रीत्युपपादनेन विधिना धीरान्निरस्यक्षणात् ।  
 अस्मादाददतो निरत्ययसुखं तत्रैव देयं यशो  
 दिक्पालानिवसाक्षितां गमयितुं दिडमण्डलीमञ्चति ।  
 हिलासादितलक्ष्मार्गणगणं श्रुत्वैतदीयं गुणं  
 येषांश्रेणिरनुस्मरत्यहरहस्तुष्टावदानद्भुतम् ।  
 तेषामेकमहाह्वेषु मिलतां प्रत्यधिनामर्थिना

प्रचन्ति विलय सैन्यानि दैन्यानि च

अरयोच्चैर्भीमभूमौ रहगहनगुहागर्तगर्जनसृगेन्द्र  
 नासव्यासप्रसंगोच्चलदनलकुलव्याकुलव्यालमाला ।  
 वारं वारं स्मृतैतद्भुजभुजगुणैः स्फीतभीतज्वलौघा ॥  
 मूर्च्छामृच्छन्ति हन्तचित्तिधरणीं लंघयन्तो द्विषन्तः ॥  
 अनेन चिन्तामणिकामधेनु  
 कल्पद्रुमानर्थिज्जाय दत्तान् ॥  
 विलोक्य शक्तिं किममुष्य सर्वं  
 गीर्वाणनाथोपि कथमेवभूत् ॥  
 तस्यास्ति नामहेमाद्रिः सर्वश्रीकरणप्रभुः ।  
 निजोदारतया यश्च सर्वश्रीकरणप्रभुः ॥  
 तत्पादकुत्सितचरित्रपवित्रकीर्त्तौ  
 वैशोहिभांशु विशदयतिराविससीत् ॥  
 लीलावतारमकरोदित्वा सुदेव  
 स्तस्माद्विजातिरुदऽजृम्भत कामदेवः ॥  
 हेमाद्रिरित्यखिलभूतलगीतकीर्त्तिं  
 न्तस्थाधसुसुखनिष्ठ वशिष्ठमूर्तिः ॥  
 नाम्नासमोपविजितञ्चरितेन येन ।  
 श्लाघामुपैति नहि कान्चन कान्चनाद्रिः ॥  
 तस्य श्रीकरणेशस्य कापि लेखनचातुरी ।  
 यशः प्रशस्तिभिस्तूर्णं येन दिग्भित्तयोभृताः ॥  
 लिपिं विधात्वा लिखितां जनस्य  
 भाले विभूत्यापरिमृज्यदुष्टाम् ॥  
 कल्याणिनी मेषलिखल्यथैनां  
 चित्रं प्रमाणीकुरुते विधिश्च ॥  
 संचिन्त्य संचिन्त्य तदेतदीयं  
 धत्ते मनो विस्मयमस्मदीयं ॥  
 प्रागजन्मविद्यास्मरणचमोदं  
 क्षणेन यद्विस्मृतिमेति दत्त्वा ॥  
 भवे



कल्पान्तेपि न शेषदोष विष्मया घत कदाचिदशा

किञ्चैवं जलविस्थितिप्रतिभुवं निश्चित्य दैत्यारिणा ।

निश्चिन्तेन भुजगपुंगवतनूतल्पेषु संसृप्यते ॥

चित्रं तत्कृतदानवृष्टिपयस स्ततस्यकिं ब्रमहे

यस्मिन्नन्यवदान्यकीर्तिरतुलाधत्तेतृणश्रेणिताम् ।

यद्भूमौपतितं यमिष्णुजलता पंकानियच्चार्थिनां

न्यस्तं हस्ततलेषु भालफलके पापांलिपिं लुम्पति ।

तत्तर्पिता देवगणः सनूनमेरावकीचन्द्रमसःस्वधीयाः ।

क्षयंतुचन्द्रस्यतदीय कीर्तिं स्पर्द्धासमृद्धानि फलन्त्यघानि

शूराणामवधिर्निधिश्चयशसा मेकाश्रयः संपदां

दातृणां प्रथमं कलाकुलगृहं वैदग्ध्यभाजां गुरुः ।

धौरेयश्चविपश्चितां सुकृत्स्निनामद्वैतवादास्पदं

नैवासीन्नचवर्तते न भविताहेमाद्रिशूरेः परः ॥

बिभर्ति नूनं द्विप्रवेशमेघसङ्ग्रहेमाद्रिरिति प्रतीतः ।

उदारसन्तानवतो यदस्य कल्पद्रुमं दक्षिणबाहुमार्गः ॥

अथामुनाधर्मकथादरिद्र त्रैलोक्यमालोक्यकलेर्बलेन ।

तस्योपकारेदधतानुचिन्तां चिन्तामणिः प्रादुस्कारिचारुः ॥

तत्रच ॥

खण्डैश्चतुर्भिर्ब्रतदानतीर्थमेक्षाभिधैर्वर्गचतुष्कमुक्त्वा ।

विरच्यते तत्परिशिष्टवस्तुव्यावर्णनार्थं परिशेषखण्डम् ॥

गौतमः ॥ प्रतिपदंयावत्समाप्नन्ति यदाचतुःपथेभोजनोत्तरकालं

नव्यायः । यथा च प्राग्भोजनीयात्प्रादाधीपीरग्नयेयानि ।

यथोक्तमन्यदत्तपरिषत्स्वपि ॥\*॥\*॥

इति श्री श्री श्रीमहाराजाविराज श्रीमहादेवीयसमस्तकरुणाधीश्वर

विशारद श्रीहेमाद्रिविरचिते चतुर्वर्गचिन्तामणौ परिशेषखण्डे का

ध्यायनिर्णयः समाप्तः ॥\*॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥\*॥\*॥\*॥\*॥ ५॥

अनध्यायनिरूपणादिः ॥

notice :—C. C. Pt. I. p. 178. Pt. II. p. 36.  
Pt. 3. Pt. 349. H. S.

No चतुर्वर्गचिन्तामणि Bv हेमाद्रि Chaturvargachintamani

- Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 96 an a page. Letters 54 in a line. Folia 401. 14½×6 inches. Verse and prose. Complete. Not correct, Date (?) Worm-peirced. Place of deposit, Raj Library Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Dānabhāga by Hemadri. Appearance, fresh.

**Beginning.** ओंनमः श्रीगणपतये ॥

कल्याणानिददातु व्रोगणपतिर्य स्मिन्ननुष्टसति  
 क्षोदीयस्यपिकर्मणि प्रलवितुं ब्रह्मापि जिह्वयते ।  
 जातेयच्चरणप्रतापसुलभे सौभाग्यमागधेदये  
 रंकस्यांक्तमनंकुशं निविशते देवेन्द्रलक्ष्मीरपि ॥  
 शरवत्पुराय हिस्त्रयगर्भरसनाध्यासिनी  
 सेयं वागधिदेवता वितस्तु श्रेयानि भूशानि वः ।  
 यत्पादामलकोमलांगुलिनखज्योत्स्नातिरुद्धेकितः  
 शब्दत्रह्मसुधाम्बुधिर्वुधमनस्पष्टं खलं खेलति ॥

**End.**

अस्ति ध्वस्तसमस्तसूरागिरिमा रामादिधीरस्युर  
 जेत्रज्ञत्र निवासमूहमहादेवो महीवद्भुजः ।  
 तस्य श्रीकरणाधिपे विजयते हेमाद्रिरावारिधि  
 क्षोणीमंडलमंडनाकृतयशाराशिप्रकाशोदयः ॥  
 चिन्तामणौमहाशास्त्रे तेन हेमाद्रिणा कृते ।  
 दानखंडाभिधंखंडं जगाम परिपूर्णताम् ।  
 यदीयनाम्नांगणनाक्रमेपि नान्यो मुनिभ्यः प्रभुतामुपैति ।  
 दानानिनाथाचरितुं ब्रवक्तुं हेमाद्रिदेवानुविद्वष्टारः ॥

**Colophon.**

इति श्रीमहाराजाधिराज श्रीमहादेवस्य समस्तकरुणाधीश्वर सकलविद्याविशारद  
 श्रीहेमाद्रिविरचितायां चतुर्वर्गचिन्तामणिदानखंडं समाप्तम् शुभमस्तु ॥ ॥

विषयः ।

दानविषयक सकलतत्त्वविचारः ।

# चतुर्वर्गचिन्तामणि परिशेषकाण्डम् By हेमाद्रि

Chaturvargachintāmaṇiḥ.

ce :—Character Maithilī. White paper. Line age. Letters 52 in a line. Folia 127. 13½x4 pearance, old. Prose and verse. Complete. No ate Śāka 1715. Place of deposit, Raj Library

A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Kāl Hemadri. This is a part of his work, Chatruvarga

अ० नमो भगवते ॥ नमः सरस्वत्यै ॥

कल्याणानि ददातु वेगणपतिर्यस्मिन्ननुष्टेसति

क्षोदीयस्यपिकर्मणि प्रभवितुं ब्रह्मापि जिह्मायते ।

जातेयच्चरणप्रणाममुलभे सौभाग्यभाग्योदये

रङ्कस्याङ्कमनङ्कुशनिविशते देवेन्द्रलक्ष्मीरपि ॥

शश्वत्पुत्रयहिरण्यगर्भसुनासिंहासनाध्यासिनी.

सेयं वाग्धिदेवता वितरतु श्रेयांसि भूयांसि वः ।

यत्पादामलकोमलाङ्गुलिनखज्योत्स्नाभिस्त्रेद्विहितः

शब्दब्रह्माधुधाम्बुधिर्बुधमनस्युच्छृङ्खलं खेलेति ॥

गौतमः । प्रतिपदं यावत्समाप्नोति यथाचतुःपथे भोजने उत्तरकाले कृन्दो गानामन-

ध्यायः यथाच प्राग्भोजनया श्रीदाधीयीत्युपयोगेयानि ॥ आपस्तम्बः ॥ यथोक्त-

मन्यदत्तपरिषत्स्वपि ॥\*\* ॥\*\*॥

इति श्रीश्री श्रीमहाराजाधिराज श्रीमहादेवीय समस्तकरणाधीश्वर सकलविद्या-

विशारद श्रीहेमाद्रिविरचिते चतुर्वर्गचिन्तामणौ परिशेषकाण्डे कालनिर्णये अन-

ध्यायनिर्णयः समाप्तः ॥ अ० नमो भगवत्यै ॥\*॥ शाके १७७५ पौषकृष्ण एका-

दश्यांशनौ ॥ गन्धवारि श्रीबुज्जनशर्मणेन लेखि ॥\*॥

अनध्यायादिनिर्णयः ।

तुर्वर्गचिन्तामणिः By हेमाद्रि । Chaturvargachintāmaṇiḥ.

ce :—Character, Devanāgarī. White paper.

a page. Letters 44 in a line. Folia 312 12x5

inches. Appearance, old. Worn out. Letters affected. Torn. Place of deposit, Pandit Manohar Thākur. Tabhaka Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. Complete. Not correct. Date wanting. A treatise on Dharmaśāstra by Hemādri.

**Beginning.** श्रीमहादेवभूषः ॥ ७ ॥

आकैलाशाद्विलासालसगण सहणी गीत गौरीशकीर्ते

राचप्रेखालपाशेनिधिजलहरीवेलेवेलात्पुखेलात् ॥

आपूर्वस्मात्परस्तादपि धरणिभृतः कथमानायदीया ।

माह्वाराज्ञासधीशाः कसमुकुलमिलन्मौलयः पालयन्ति ॥ ८ ॥

**End.** मुख्यकालमुपाश्रित्य गौणं मुख्यसाधनम् अमुख्यद्वयमीक्षे गौणकालं प्रतीजगतां  
वेवमेतत्सिद्धं भवचनमन्तरेण गौणकालग्रहणं न कार्यं सतितुवचन गौणस्य  
तस्मात्स्यापि कार्यमिति ॥

**Colophon.** इति श्रीमद्राजाधिराज श्रीमहादेवीय सप्तस्तकस्याधीश्वर सकलविद्याविशारद  
श्रीहिमाद्रि विरचिते चतुर्वर्गचिन्तामणौ परिशेषकाण्डे कालनिर्णयः समाप्तः ॥  
॥ श्रीमद्गोपालार्पणमस्तु ॥ ४॥

**विषयः ।** कालविचारः ॥

No.....चातुश्चरणयज्ञपद्धतिः By म० म० परमेश्वरभा । Chātuścha-  
raṇayajñapaddhatih.

**Substance :—**Character Maithili. White paper. Lines 14 on a page. Letters 20 a line. Pages 259.  $8\frac{1}{4}+6\frac{1}{2}$  inches in Book-form. Appearance, fresh. Prose and hymns. Complete. Correct. Date Śaka 1833. Place of deposit, MM. Pandit Paramesvara Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with tank rites, by MM. Paramesvara Jhā.

**Beginning.** ओं नमो गणेशाय ।

प्रणम्यवाणीगणपौ परमेश्वरशर्मणा ।

चतुरभिन्निधानेन तडागेष्टिर्विविच्यते ॥

तस्य तावत् यजुर्वेदे उदुबुधयस्वाग्ने प्रतियज्यदि  
त्वमिष्टापूर्तेः ॥ सृजेथामयश्चेति मन्त्रे ॥

End.

ततो ब्राह्मणेभ्य आशिषोऽगृहीत्वामांगलिकं कर्म निर्वर्त्य दीनादिभ्यो यथा शक्ति  
हिरण्यान्नवस्त्रदीनि दत्त्वा स्वस्थः प्रकृष्टमन्त्राः ससुहृत्स्वयं भुञ्जीत ।

Colophon.

इति कर्मकाण्डोद्धारक वैयाकरणकेसरिपदांकित महामदोपाध्याय श्रीपरमेश्वर शर्म-  
कृता चतुरग्निविधानानुसारिणी तडागयागपद्धतिः समाप्ता ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥  
इतिजलाशयेत्सर्ग विवेक प्रयोग परिच्छेद स्तृतीयः ॥ ग्रन्थस्वत्माप्तः ॥  
शुभंभूयात् ॥ शाके १८३३ संवत् १९६८ फाल्गुन शुक्ल द्वादश्यां शुरौ मधुवनी-  
नगर्या चतुरग्निविधानेन तडागयागं चिकीर्षूणां मिथिलेश्वर महाराजाधिराज  
श्री परमेश्वर सिंह विक्रान्तदेव देवसदा विजयिनामाज्ञया तदाश्रितेन विल्ववास  
कुलसंगवेन तद्वनीग्रामवास्ताव्येन श्रीपरमेश्वरशर्मणा निर्मितेय पद्धतिः ॥

विषयः ।

पुष्करिणीयज्ञविधिरचतुश्चरणविधिना ॥

— — —

No.....छन्दोगपद्धतिः By वीरेश्वर । Chhandogapaddhati.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines  
5 on a page. Letters 41 in a line. Folia 117. 12×3 inches.  
Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?)  
Place of deposit, Pandit. Gonu Miśra, Lālganj, Jhan-  
jhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning.

ओं नमो गणेशाय ॥  
देवादित्यकुलेजातः ख्यातस्त्रैलोक्यसंसदि ।  
पद्धतिं विदधे श्रीमान् श्रीमान्वीरेश्वरः स्वयम् ॥  
यस्य मन्त्रस्य यत्रैव विनियोगो यथा तथा ।  
आलिखेत् सततैव प्रतिकर्म कुशखिडकाम् ।

End.

अत्र यदि सावित्रहोमः क्रियते तदा कुशखिडकां कृत्वा चतुस्वत्तिहोमः कर्तव्यः ।  
पुनः पर्युत्तणादिकृत्वा वामदेव्यगानम् ॥०॥

Colophon.

इतिसप्रक्रिय महावार्तिक नैबन्धिकठकुर श्रीवीरेश्वरविरचिता छन्दोगपद्धतिः  
समाप्ता ॥०॥\*॥\*॥०॥\*॥०॥\*॥

विषयः ।

छन्दोगदशकर्मपद्धतिः ॥

A छन्दोगपद्धति By वीरेश्वर । Chhandogapaddhati.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 36 in a line. Folia 29.  $14 \times 5\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Worm-eaten. Incomplete—From Vivāha at to Nāmakaraṇa. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library Darbhanga. A Ms. of Daśakarmapaddhati of Chhandoga by Vireśvara Thākur.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

B. छन्दोगपद्धति: By वीरेश्वर । Chhandogapaddhati.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 54 in a line. Folia 88.  $14 \times 2$  inches. Prose. Appearance, old. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkṛiṣṇa Thākur Sarbasema, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

C. छन्दोगपद्धति: By वीरेश्वर । Chhandogapaddhati.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 51 in a line. Folia 71.  $13\frac{1}{2} \times 3$  inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit, Phuddi Jhā. Awām, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—

---

D. छन्दोगपद्धति By वीरेश्वर । Chhandogapaddhati.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 87.  $15 \times 2\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Worn-out. Partly torn. Complete. Genera y correct. Date La Sam 536 Place of deposit,

Pandit Ganganath M sra Pabitol, Manigachi P O  
Darbhanga

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

E. छन्दोगपद्धतिः By वीरेश्वर । Chhandogapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 5 page. Letters 64 in a line. Folia 62.  $14 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Prose. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit. Pandit Tārānāth Jhā. Dharmapur, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. Worn-out.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

F. छन्दोगपद्धतिः By वीरेश्वर । Chhandogapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī, White paper. Lines 4 on a page. Letters 50 in a line. Folia 135.  $11 \times 2\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1833. Place of deposit, Pandit Gaurīkānt Jhā, Devahi, Tamuriā, P. O Darbhanga, A complete Ms. of Daśakarmapaddhati of Chhandoga by Vireśvara.

Beginning, End, Colophon, विषयः । Same.

---

G. छन्दोगपद्धतिः By वीरेश्वर । Chhandogapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow and white paper. Lines 68 on a page. Letters 50 in a line. Folia 43.  $13 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Complete by part. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Bikal Jhā, Lalaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः - Same.

H छन्दोगपद्धति By वीरेश्वर Chhandogapaddhatih

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 40 in a line. Folia 22. 9×3 inches. Appearance, old. Prose and hymns. Complete. Correct. Date San 1212 Sāl. Place of deposit, Pandit Mahidhar Miśra Lālbag P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the Upanayana ceremony of Chhandoga Brāhmaṇa.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

I. छन्दोगपद्धति: By वीरेश्वर । Chhandogapaddhatih.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 50 in a line. Folia 107. 14×1 $\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Worn out. Worm eaten Complete. Correct. Date, La. Sam. 423. Place of deposit, Pandit Vasudeva Miśra. Salampur, Ghatoh P. O., Darbhanga. A work on Chhandoga Karmākāṇḍa by Vhīreśvar Thakur, an ancestor of Vidyāpati. In several printed books I find the name of Vīreśvara, brother of Dhīreśvara. I find some difference in reading also It is doubtful whether this Ruchipati was the commentator of the Anargharāghava drama.

Beginning, End, Colophon विषय:— Same.

---

J. छन्दोगपद्धति: By वीरेश्वर । Chhandogapaddhatih.

Substance :—Character Mathilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 54 in a line. Folia 31. 14×2 inches. Appearance, old. Complete. Generally correct. Date (?) Worn out. Prose. Place of deposit, Pandit Babujan Jhā, Shashipur, Jogiārā P. O., Darbhanga District. A handbook of Chhandoga Marriage by Vīreśvara The author was the



father of Chandesvara the well known Law giver and politician of Mithila

Beginning, End, Colophon, विषयः— Same.

No..... छन्दोगपार्वणम् । Chhandogaparhanam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 40 in a line. Folia 8.  $14 \times 5\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Correct generally. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Chhandogaparvan. Worm-eaten.

**Beginning.** श्रीगणेशायनमः । अथ छन्दोगानां पार्वणविधिं लिख्यते ॥ प्रथमं दक्षिण-  
भिमुखः पादौ प्रक्षाल्य प्राङ्मुख उदङ्मुखो वा आचम्य हरिस्मृत्वाकुशलयजलेः ।  
ओं अपवित्रः पवित्रो वा सर्वादस्थां गतोपि वा ।  
यः स्मरेत्पुण्डरीकाक्षं स बाह्याभ्यन्तरः शुचिः ॥

**End.** प्रसादात्कुर्वतां कर्मप्रव्यवेताध्वरेषु यत् ।  
स्मरणादेवतद्विष्णोः सम्पूर्णस्यादिति श्रुतिः ॥  
ततः श्राद्धीयद्रव्याणि ब्राह्मणाय प्रतिपादयेत् ॥ \* ॥  
ओं विष्णुर्विष्णु हरिर्हरिः ॥ \* ॥

**Colophon.** श्रीगोपालाय नमः ।

विषयः । छन्दोगानां पार्वणपद्धतिः ॥

No. ... छन्दोगान्हिकम् By मथुरानाथ । Chhandogāhnikam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 56 in a line. Folia 22.  $12\frac{1}{4} \times 4$  inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit MM. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani, P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performances of Chhandoga, by Mathurānāth, at the suggestion of Mahārāja Mādhava Sinha

**Beginning**

सदादेवताहृन्दवन्त्राङ्घ्रिपद्मः  
 सदायोगिभिर्व्यागम्योमहद्विभि ।  
 सदाभक्तलोकैक्यदृष्टस्य दाना  
 सदापातुमां श्रीगणेशः प्रयन्तम् ॥  
 व्याख्यानं स्वकृतं विचार्य्य मुधियां सत्संप्रदायानपि  
 व्यासुष्य प्रथितान्निबन्धनिबद्धान् सत्सूरिभिः सत्कृतान् ।  
 दृष्ट्वासन्नसम्मतं निजधिया किञ्चिद्विविच्याह्निकम्  
 श्रीमन्माधवसिंहभूपतिलकप्रीत्यै मयालिख्यते ॥

**End.**

यन्नाम्नातं स्वशाखायां परक्यमविरोधियत् ।  
 विद्वद्भिस्तदनुष्ठेयमभिहोत्रादि कर्मवत् ॥  
 यत्रतु स्वशाखायां स्तोकाभिधानं तत्राकाङ्क्षापूर्कंदाक्यमन्यदीवमपिआहं  
 स्मृतिशास्त्रविकल्पस्तु आकाङ्क्षापूर्णेसतीतिश्रुतेः ॥

**Colophon.**

श्रीमन्माधवसिंहस्य महाराजस्य शासनात् श्रीमता मथुरानाथरामशास्त्रकारिसंग्रहः  
 ॥ अर्धमस्तस्यै ॥

विषयः । छन्दोगानन्दैनिककृत्यनिरूपणम् ॥

A. छन्दोगाह्निकम् By मथुरानाथ शर्मा । Chhandogāhnīkam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Folia 24. 12×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date, San 1299 Sāl. Place of deposit, Babu Amarendra Sinha, Madhubani, Chhotataraf, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. ... छन्दोगाह्निकम् By शिवराम । Chhandogāhnikam.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 50 in a line. Folia 11. 11×4½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date Samvat 1933 Place of deposit Pandit Govardhan Jhā,

Bal, Sakri P O, Darbhanga A handbook of Karma-kāṇḍa, dealing with the daily performances of Chhandoga, by Śivarāma.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः

प्रणम्य तातं विश्वामं विघ्नेशं जगदम्बिकाम् ।  
ब्राह्मण्यमाश्रितं यत्र प्रातः कृत्यादिकर्मणि ॥  
विधिं तस्य प्रवक्ष्यामि छन्दोगानां हिताय वै ।  
शिष्याणामुपकाराय तथाच विदुषां मुदे ॥

**End.**

संकल्पं मत्कृतेनाष्टोत्तरशतपायवीजपेन विषूवारविः प्रीयताम् ।  
विसर्जनं पूर्ववत् । ततो वृद्धान्त्वा सायं होमादिसामिधेत्कुर्यात् । इति सायं  
सन्ध्या ॥

**Colophon.**

इतिविद्वज्जन वीराजितचरणकमल शुक्लश्रीविश्रामात्मज शिवरामविरचितं छन्दोगाना-  
माह्निकं समाप्तिमगात् ॥ इतिछन्दोगानां लघु आह्निकं समाप्तम् ॥ शुभमस्तु-  
कल्याणमस्तु श्रीसंवत् १९३३ ज्येष्ठ शुक्लः २ कालिकाप्रसाद ॥ \* ॥

**विषयः ।** छन्दोगानां संध्यावन्दनतर्पणादिविधिः

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 191. Pt. III. p. 41.

No.....छन्दोगाह्निकम् By आदत्त । Chhandogāhnikam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Folia 67. 16×4 inches Appearance, new. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Babu Chandradbhārī Sinha, Ranti Déaurhī, Madhubanī. P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओं नमो गणेशाय ॥

स्मृतिपुराणानि विलोक्य गृह्य भूपालगोपाल निबन्धनम् ।  
छन्दोगकृत्यानि दिनेन यानि नत्वा हरिं तत्र वदामि सारम् ॥

**End.**

मुखसंशोधनं प्रातः सन्ध्यान्दिह्नानपूर्विका ।  
सन्ध्या च पञ्चयज्ञान्ते भोजनं निलयास्थितः ॥  
सायंसन्ध्यासर्गवेदपाठोऽथशयनम्भवेत् ।

भूपात्रा॥दानवव्याजामाखलदृष्ट्वा सता सम्मतम्

ज्ञात्वाहेयसमस्तपक्षरहितं सत्पक्षकक्षोज्ज्वलम् ।

श्रीश्रीदत्तकृतं त्रिचाराखिरानुष्ठाननिष्ठास्पदम् ।

छन्दोगाह्निकमेतदस्तु छुवियां सन्तोषसिद्ध्यसदा ॥०॥॥\*

**Colophon.** इतिमहामहोपाध्याय श्रीश्रीदत्तकृतं छन्दोगाह्निकं समाप्तम् ॥

विषयः ॥ छन्दोगानां सन्ध्यावन्दनतर्पणादिविधिः ॥

Previous notice. C. C. Pt. I. p. 191. Pt. II. p. 39.

**A. छन्दोगाह्निकम् By श्रीदत्त । Chhandogāhnikam.**

**Substance:—**Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 45 in a line. Folia 80.  $13\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, new. Prose. Complete. Generally correct. Date Śaka 1811. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lalganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with daily performances of Chhandoga by Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

**B..... छन्दोगाह्निकम् By श्रीदत्त । Chhandogāhnikam.**

**Substance :—**Character Maithilī. White and yellow paper. Lines 11 on a page. Letters 47 in a line. Folia 27.  $12 \times 5$  inches. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit. Śiveśvar Jhā. Lalganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

**C. छन्दोगाह्निकम् By श्रीदत्त । Chhandogāhnikam.**

**Substance:—**Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page Letters 44 in a line Folia 53  $13 \times 4$  inches.

Appearance fairly old Prose Complete Correct Date  
 San 1304 Sal, Place of deposit Pandit Mandar Thakur  
 Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A handbook  
 of Karmakāṇḍa, dealing with daily work to be performed by  
 the follower of Chhandoga, by Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

D. छन्दोगाह्निकम् By श्रीदत्त । Chhandogāhnikam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12  
 on a page. Letters 54 in a line. Folia 42. Extent of 1701  
 Ślokas. Appearance, fresh. Prose and hymns.  $13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$  inches.  
 Complete. Not correct Date (?) Copied from an old Ms  
 so the gaps are retained in certain places. Place of deposit, Raj  
 Library, Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing  
 with the daily performances of the Chhandoga by Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

E. छन्दोगाह्निकम् By श्रीदत्त । Chhandogāhnikam.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines  
 8 on a page. Letters 32 in a line. Folia 65.  $10 \times 3\frac{1}{2}$  inches.  
 Appearance, fairly old. Prose and verse. Incorrect. In-  
 complete. Date wanting. Place of deposit, Jibu Miśra.  
 Nanaur. Tamurīa P. O., Darbhanga. A handboook of  
 Karmakāṇḍa, dealing with Chhandoga's daily performance, by  
 Śrīdatta.

Beginning, End, Clophon, विषयः—Same.

---

F..... छन्दोगाह्निकम् By श्रीदत्त । Chhandogāhnikam.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 4  
 on a page. Letters 54 in a line. Folia 70.  $15 \times 1\frac{1}{2}$  inches  
 Appearance old Prose. Worm-eaten Worn out Torn

Complete Not correct Date, La. Sam 509 Pace of deposit, Pandit Vasudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Karmakāṇḍa of Chhandoga by Śrīdatta. Subject matter is enumerated at the end of the book.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same

No. ... छन्दोगाह्निकोद्धारः By म. म. शङ्कर मिश्र । Chhandogāhnikoddhārah.

Substance:—Character Maithilī. Colourless paper, Lines 9-10 on a page. Letters 54 in a line. Folia 15, 13×4 inches. Appearance, old. Prose, Worn-out. Worm-eaten. Complete, Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Manīśvara Jhā, Lalganj, Jhanjhārpur P. O., Dharbhanga.

Beginning. ओंनमो गणेशाय ॥

ऊर्ध्ववज्रजटाजूटकोडीकृतसुरापगम् ।

भजामि यामिनीकान्तकान्तभालस्थलं हरम् ॥

यावालकृते दोषश्छन्दोगानां निरग्नीनां ।

तावन्मात्रमिहाह्निकमलसानामुच्यते सुहितम् ॥

तलनरसिंहपुराणे ।

उषः काले समुत्थाय-कृतशौचद्विजोत्तमः ।

कुर्यात्स्नानं ततो नित्यं दन्तधावनपूर्वकम् ॥

End.

अत्राह्निके एतावत्प्रपिठते न प्रत्यवेयात् अन्यथा प्रत्यवेयादेवेति ॥

Colophon.

इति महामहोपाध्यायश्रीभवनार्थमिश्रात्मज महामहोपाध्याय श्रीशंकरकृतछन्दोगाह्निकोद्धारः समाप्तः ॥ खखडवलासं श्री अनूपनाथनालेखि ॥

विषयः ।

संक्षेपतश्छन्दोगानां दैनिककृत्यम् ॥

A छन्दोगाह्निकोद्धार By शङ्कर मिश्र Chhandogāhnikoddhārah.

Substance:—Character Mathilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 5 6 in a line. Folia 13. Extent of 455 Ślokas. 15×5 inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Chhandogāhnikā, by Śaṅkara Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. छन्दोगाह्निकोद्धारः By म. म. शङ्कर मिश्र । Chhandogāhnikoddhārah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 20. 14×5½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Aryadatta Miśra. Nanaur, Tamuria, P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with the daily performances of Chhandoga by Śaṅkara Miśra. Worn-out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No.... छन्दोगविवाहादिपद्धतिः By वीरेश्वर । Chhandogavivāhādipaddhatih.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 34 in a line. Folia 57. 10×4 inches. Appearance old. Prose, Worn-out, Torn. Complete. Not correct. Date Śaka 1726. Place of deposit, Pandit Rabinath Jhā. Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Tharhi P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the Daśa-karma of Sāmavedic Brāhmaṇa by Vīreśvara.

Beginning. श्रौतमः शिवासूत्रे ।

देवादित्यसंज्ञात — — —

श्रीमानवीरेश्वर कृती

यत्रैव त्वनियोगा यथा तथा ।

आलिखेत् सत्तत्रैव प्रतिकर्म कुरादिङ्काम् ॥

**End.** चूडाकरणादीहोमीयद्रव्याणि । अग्न्याग्नयनार्थं कांस्यपात्रं गोमयजलं ब्रह्मस्थापनार्थं  
साक्षतफलनवशराव प्रणीतापात्रं कुराप्रोद्गणीपात्रं आज्यस्थाली समिधः स्तुवः  
आज्यपूर्णपात्रम् ।

**Colophon.** शाके १७२६ भाद्रपदे १४ चन्द्रे साक्षग्रामे लिखितमिदं पुस्तकं श्री दुर्गाशरणार-  
विंदसमर्पितवाञ्छीनित्यामन्दशर्मा ।

**विषयः ।** छन्दोगानां दशकर्मपद्धतिः ॥

**No.** जयन्तीपूजाविधिः । Jayantīpūjāvidhiḥ.

**Substance :—**Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 43 in a line. Folia 5. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A handbook of Jayantīpūjā Paddhati together with Kathā.

**Beginning.** श्रीनमःश्रीकृष्णाय ॥ अथजयन्तीपूजाविधिः । तत्र एतेपूजनीयाः । कृष्णायशोदा-  
देवक्रीबलभद्रवसुदेव नन्देराहिणीसुभद्रादुर्गाः ॥

**End.** नदैवराक्षसभयं माहात्म्यं पठते हि यः ।  
इहलोकेभयन्नैव पर्यतां धर्ममुत्तमम् ॥  
यः शृणोतिनरोभक्त्या कृष्णजन्माष्टमीव्रतम् ।  
जन्माष्टम्यां हरेर्विप्र कृष्णस्तुष्टः सदाभवेत् ॥\*॥\*॥

**Colophon.** इति श्रीजयन्तीव्रतमाहात्म्यं संपूर्णम् ।  
यदक्षरपदश्रृङ्खलाहीनञ्चयद्भवेत् ।  
तत्सर्वंक्षम्यतां देव कस्यचैनिश्चलमनः ॥\*॥\*॥  
श्रीगोपालायनमः ॥\*॥ शुभम् ॥

**विषयः ।** जयन्तीपूजातत्कथाच ।



No. ज्योतिस्तत्त्वम् By रघुनन्दन Jyotistattvam

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 54 in a line. Folia 82.13×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1720. Worn-out. Place of deposit. Pandit Rabinath Jhā's Library, A ndhra Tharhi, Darbhanga. Professor, M. R. Vidyālaya, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing, with Jyotiṣ, by Raghunandana Bhaṭṭācārya. This is a part of his Aṣṭaviṃśati Tattva. Torn.

**Beginning.** श्रीमते मार्तेण्डाय नमः ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं भास्करं जगदीश्वरः ।

ज्योतिःशास्त्रेषु तत्त्वानि वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

राश्यादेर्निर्णयो वाच्यश्चन्द्रादेश्च प्रतिक्रिया ।

प्रकीर्णं सर्वतोभद्रं बालाद्युपयमस्तथा ।

गर्भाधानं सरः पुंसां सीमन्तो जातमद्रता ।

जातनामकनिष्क्राम क्रियान्वाशनचूडकाः ॥

कर्णवेधस्तथा विदारम्भोपज्यनिर्णयः ।

गृहाघं कृषिरात्यं यानं कृत्रं नृपासनः ॥

**End.** यस्यासनगताष्टे तस्य राशौ भयं कराः ।

क्रूरयुक्तोऽथ वक्रस्तु क्रूरनाडीगतोऽपि वा ॥

आसने चन्द्ररूपेण कालरूपी शनैश्चरः ।

एवं शुभफलं दद्यात् देवमन्त्री न संशयः ।

करोति विपुलं राज्यं यस्यासनगतो गुरुः ॥

**Colophon,** इति वन्द्यघटीय श्रीहरिभट्टाचार्यात्मज श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्य विरचितं ज्योतिस्तत्त्वं समाप्तम् ॥ \* ॥ श्रीरस्तु शुभमस्तु शाके १७२० चैत्रकृष्णचतुर्दश्यां शुके उपराहूणे समाप्तोऽयं ग्रन्थः श्रीशिवाचरणारविन्देऽर्पयन्मौक्त्याः ॥  
खट्वन्द्वाद्रिशशाङ्कसंयुतशके चैत्रे सिते भार्गवे ।

सलिख्य पुस्त दिने ।

श्रीदुर्गाचरणमुदार्पयदश्चौर्क्षीशुभमावसन् ॥

विषयः । ग्रन्थारम्भपरिगणितविषयाणां विवेचनम् ॥

Previous Notice:—Pt. I. p. 213. Pt. II. p. 44. Pt. III. p. 46. H. S. A. C. Pt. I. p. 131.

No. तडागादिविधिः । Taḍāgādividhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper, Lines 9 on a page. Letters 44 in a line. Extent of 300 Slokas. Folia 10 Verse and Prose. Complete. Not correct. Date (?). Worn-out. Torn Place of deposit, Raj Library. Darbhanga. Appearance, fairly old. A manual of Taḍāgavidhi.

Beginning. ओं नमो गणेशाय नमः ।

अथ तडागादि विधिः ॥

तत्रादौ राजवर्मादिः पुराणादयशीषतः ।

मत्स्यादाकृष्ण वाक्यानि लिख्यन्ते तत्त्वतो मया ॥

पञ्चगव्योद्धत जत्वैः परीक्ष्यत्ववसेचयेत् ।

एकाशीतिपदं कृत्वाशिष्यादीन्कनकेन तु ॥

End. सचेलकण्ठां कान्चनशृङ्गीरौप्यखुरां कांस्योपदेहां विप्राय दद्यात् इतराश्च यथा-  
शक्त्यादक्षिणान्त उत्सर्गकुर्यात् देवामनुष्ठाः प्रीयन्तामिति यश्चोत्सृजेन्स इत्याह  
शौनको ब्राह्मणान्मोजचित्वा स्वस्त्ययम् वाचयेदिति ॥ \* ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । पुष्करिययुत्सर्गः ॥

No. ... तडागादिविधिः By रघुपति । Taḍāgavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 40 in a line. Folia 20. 12×4 inches, Appearance, new Prose Complete Correct Date, San

1295 Sal Place of deposit Babu Kedaranath Jhā, Rupauli Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओंनमो गणेशाय ॥

कर्कभाष्यादिकं दृष्ट्वा श्रीमत्पुष्पकर्मणा ।

तडागादिविधिः सम्यगुच्यते गृह्यसम्मतः ॥

**End.** ओमद्यकृतैतत्पुष्करिणीजलाशयेत्सर्गमखप्रतिष्ठार्थमिमं हिरण्येत्यादि । ततो ब्राह्मणानामष्टोत्तरशतं पञ्चाशतंवा भोजयेदिति ॥

**Colophon.** इति सहास्रहोषाध्याय श्रीरघुपतिशर्मणा विरचितः पास्तकगृह्यानुसारीय तडागा-  
द्युत्सर्गविधिः समाप्तः ॥१२८४॥

वाग्यग्रहाक्षिविधुभिर्लिखिते कर्त्तुंरुजे ।

एकादश्यां तपःशुद्धेतडागात्सर्गपद्धतिः ॥

लिखितार्वार्थमुद्दिश्य श्रीजनार्दनशर्मणा ।

मथिलेना चिरेणास्मि नवामग्रामवासिना ॥१॥

विषयः । पुष्करिण्युत्सर्गविधिः ॥

**A. तडागविधिः** By रघुपति । Tadāgavidhiḥ.

**Substance :—**Character Maithilī. Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 40 in a line. Folia 25. 10×3 inches Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Pandit. Śrīkānta Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Tadāgotsarga by Raghudeva Śarmā.

**Beginning, End, Colophon, विषयः—**Same.

**B. तडागविधिः** By रघुपति । Tadāgavidhiḥ.

**Substance :—**Character Maithilī. Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 36 in a line. Folia 29. 12×8½ inches. Appearance, old Hymns and prose Complete. Incorrect. Date wanting Place of deposit, Pandit Baladeva Jhā,

Raiām, Lohat P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with the rites of consecrating a tank by Raghu Śarmā. Worn-out and spoiled.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

C. तडागविधिः By रघुपति । Tadaḡavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 11 on a page. Letters 39 in a line. Folia 30.  $12\frac{1}{2} \times 4$  inches. Appearance, old. Prose and hymns. Complete. Correct. Hymns are commented on. Date (?) Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā. Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa dealing with Tadaḡotsarga, by Raghupati.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

D. तडागविधिः By रघुपति । Tadaḡavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 98 in a line. Folia 32.  $10 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Baladeva Jhā, Raiām, Rohat P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Tadaḡotsarga, by Raghupati.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

E. तडागविधिः By रघुपति । Tadaḡavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 45 in a line. Folia 23.  $13 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and hymns. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Babu Prabhunath Miśra, Lagamā Bīraul P. O., Darbhanga. Worn out. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with a tank sacrifice, by Raghudeva.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

I. तडागविधि By रघुपति Tadāgavidhiḥ

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines. 11 on a page. Letters 46 in a line. Folia 15.  $12\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Complete. Correct generally. Date San 1270 Sāl. Place of deposit, Pandit MM. Rājīnāth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with the Yāga ceremony of a tank, by Raghupati.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

G. तडागविधि: By रघुपति । Tadāgavidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 58 in a line. Folia 19.  $11 \times 2\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Bachchā Jhā, Hanuman Nagar Lohāt P. O., Darbhanga. Worn-out. Torn. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with “तडागविधि” by Raghudeva.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

H. तडागविधि: By रघुपति । Tadāgavidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 66 in a line. Folia 20.  $12\frac{1}{4} \times 4$  inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1783. Place of deposit, Pandit Dinabandhu Jhā, Isahapur, Manīgachī P. O., Darbhanga. A handbook of Karmakāṇḍa, dealing with Tadāgotsarga by Rāghu Śarmā, Worm-eaten.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

I. तडागविधिः By रघुपति । Tadaḡavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 4 on a page. Letters 44 in line. Folia 41. 13×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, San 1163 Śāl and Śāka 1678. Place of deposit, Pandit Ādyanāth Miśra, Pahātol, Manīgachī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

J. तडागविधिः By रघुपति । Tadaḡavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White and brown paper. Lines 8 on a page. Letters 35 in a line. Folia 38. 12×4½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Phuddī Jhā, Awām, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

K. तडागविधिः By रघुपति । Tadaḡavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 45 in a line. Folia 14. 12×3½ inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīnārāyaṇa Miśra, Kothiyā, Jhanjhārpur Bāzār P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

L. तडागविधिः By रघुपति । Tadaḡavidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 5 on a page. Letters 50 in a line. Folia 30. 13×3 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date Śāka 1723. Place of deposit, Pandit Phuddī Jhā. Awām. Jhanjhārpur. P. O. Darbhanga.

Beginning, End Colophon, विषय :—Same

**M तडागविधि By रघुपति Tadāgavidhih**

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 88 in a line. Folia 9. 16×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Sāka 1769. Worn out. Torn. Very Old. Place of deposit. Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

**No. तडागविधिः । Tadāgavidhih.**

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 4. 13×2 inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Āryanātha Miśra. Pahitol, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. The name of author is not found in the Ms.

**Beginning.** अथतडागादिविधिः ॥

तत्रादौराजधर्मादिः पुराणाद्वयशीर्षितः ।

मत्स्यादाकृत्य वाक्यानि लिख्यन्ते तत्त्वतो मया ॥

पञ्चगव्योक्तितजलैः परीक्ष्य त्ववसेचयेत् ।

एकाशीतिपदङ्कृत्वा शिष्यादीन् कनकेन तु ॥

**End.** नमस्कारान्तयुक्तेन प्रणवान्तेन सर्वतः ।

ततः सर्वोषधिस्नानं यजमानस्य कारयेत् ॥ द्विजंश्च पूजये...

**Colophon.** नास्ति ॥

विषयः । पुष्करिणीजलाशयोत्सर्गादिविधानम् ॥

**No.....तडागादिवास्तुविधिः । Tadāgādivāstavidhih.**

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page Letters 47 in a line Folia 35 13×2 inches. Appearance

old. Prose. Complete. Generally correct. Date, Saka 1679. Place of deposit, Pandit Ādyānātha Miśra Pāhītāl, Manīgachī, Darbhanga.

**Beginning.** श्रीनमो गणेशाय ।

अथतडागादिवास्तुविधिः । तत्रवास्तुपूर्वदिने चतुर्दश्याम्भुमिश्रच्छिद्य तडागादि  
करणायेयम्भुमिरिति मनसा परिगृह्य वनार्थन्तवनुषारश्चितामस्मद्यदुष्टामासत्रजलाम्भु-  
मिम्परिगृह्य etc.

**End.** शुभयोगे शुभस्थाने कूपप्रहविजिने । स्म्येच्छेत्तेच प्रकुर्वीत प्रतिष्ठादिकमुत्तमम् ॥

**Colophon.** आषाढकृष्ण दशम्यांशनौ श्री कमलापतिना लिखितमिति ॥ शाके १६७६ ॥ \* ॥

विषयः । पुष्करिरायादिखननारम्भदिनकृत्यम् ॥

No.....तडागोत्सर्गः By नारायण । Tadāgotsargah.

Substance :—Characters Devanāgarī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 45 in a line. Folia 94. 13×5½ inches. Appearance, fairly old. Verse and Prose. Complete. In- correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga, A Manual of Tadāgotsargapaddhati, by Nārāyaṇa Bhaṭṭa.

**Beginning.** श्रीगणेशायनमः ॥

सरस्वती नमस्यामः प्रत्यूहव्यूहहानये ।

यदेवज्ञानचित्तानां चितेः संचितिरुत्तमा ॥१॥

विघ्नाधिप नमस्तुभ्यं विघ्नसंघविधातय ।

प्रवन्धैरचयाभ्युच्चबुद्धिशुद्धविघेहिच ॥२॥

उन्निद्रपत्रशतपत्रसगोत्रनेत्रं ।

सुष्पीवमित्रमतिचित्र चरित्रपात्रं ।

उन्मीलनीलयमणिवर्णसवर्णगात्रं ॥

रामंभजे कुलपतिं कमलाकलत्रम् ॥३॥

विश्वाभिन्नकुलोदधौविधुरिवाखंडं कलानानिधि ।

नार्गुम्फेनिखिलेपि यस्य वसुधाशिष्यप्रशिष्यै-श्चिता ॥



विद्यापत्रविकासैकतस्यि श्रीभट्टगोविन्द

संख्यावत्पुत्रानाग्रणीर्विजयत श्रीभट्टशमेश्वरः ॥ ८ ॥

शास्त्रेष्वधीतीपितुरेवचश्रुतीः ।

स्मृतीः समालोच्यचवेशरीतीः ॥

नारायणस्तत्तनयोऽविमुक्ते ।

जलाशयोत्सर्गविधिंविधत्ते ॥

End.

अग्नेयुर्त्विज्योदक्षिणदेया गुरवेच अमणार्थगौः भोजनं तस्योऽन्येभ्यश्चात्यतश्च गो-  
त्सर्गवत् ॥

Colophon.

इतिवापाकूपोत्सर्गविशेषविधिः । कृष्णाय नमः श्रीशमचन्द्रायनमः ॥

विषयः ।

पुष्करिण्युत्सर्गविधिः कूपोत्सर्गविधिश्च ॥

Previous notice .—C. C. Pt. I. p. 215.

No.... तप्तमुद्राधिकारनिर्णयः By विश्वनाथ । Taptamudrādhikāranirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 70 in a line. Folia 14. 14×4 inches, Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit,—Pandit, Dāmodar Jhā, Andhra-  
bhārthī P. O., Darbhanga. Wo n-out. Torn.

Beginning.

कुञ्जेष्वञ्जमनोहरे सुनिविडे वृन्दावने गोकुले ।

यंद्वयं सुमुहुर्मुनिं गृहं त्यक्त्वा सुराश्चागताः ॥

सोप्यास्ते द्विजवृन्दपालपयरोभूषैर्नृतः सत्कृतः ।

जातः खण्डवलाकुले मुविमलैलक्ष्मीश्वरोभूषतिः ॥ १ ॥

पितृव्यस्तस्य ब्रह्मर्षिः श्रीगुणेश्वरसंज्ञकः ।

अयं विष्णुः शिवोवायं साक्षाद्धर्मोऽथवास्वयम् ॥ २ ॥

इति लोकैकथायस्य प्रथितान् गृहे गृहे ।

तृतीयस्तस्य पुत्रोऽयः श्रीललितेश्वरः प्रभुः ॥

धर्माचारस्तो नित्यं पितुश्चरणसेवकः ।

स्मगर्ततमालोकयइत्युवाच पुनः पुनः ॥

तप्तमुद्राङ्कनाद्धःरपातित्यंभवतिध्रुवम् ।

पातित्याभावाएवाथब्रूहिन्यायविदांवर ॥

विविच्य्याचारशास्त्राभ्यांश्रुद्धेभ्यश्चविशेषतः ।

एवंश्रुत्वाक्षरं ध्यात्वाप्रत्युवाचसमाहितः ॥

यथाज्ञानंयथाचारंयथाशास्त्रंयथाश्रमम् ।

तथाविमृश्यवक्ष्यामि श्रमवन्तुनृपपौत्रकाः ॥

भवानीदत्तजातस्तारापतिरिवापरः ।

तारापत्यभिधानेनलोकेख्यातश्चधार्मिकः ॥

तस्माज्जातोहिमेधावीन्यायशास्त्रविशारदः ।

त्रिंशदनाथोजगत्ख्यातः पाखण्डमतमर्दकः ॥

करोति विविधान् ग्रन्थान् पाखण्डमतखण्डकान् ।

वचनानांविरोधस्यपरीहाराययत्नतः ॥

**End.** परमात्मना स्वतारस्यकिंकार्यंसाधुशरीरितप्तमुद्रार्पणमितिपरमात्मनो दयानुभावस्यदया-  
लुताप्रकटीभूता इतिः ॥

**Colophon.** श्रीमन्महाराजधिराजद्विजराज धर्मावतारधर्मधुरीणश्रीपूलक्ष्मीश्वरसिंह बहादुर के.  
सी. आई. मंदीप्रतापकृपाकदम्बच्छायमधिष्ठेनमहामहोपाध्यायेन कृतस्तप्तमु-  
द्राधिकारनिर्णयस्तमाप्तः ॥

विषयः । तप्तमुद्राङ्कधारिणां पाखण्डमतमर्दनभूतोयंग्रन्थः ॥

No. ... तत्त्वनिर्णयः By पक्षधर । Tattvanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithili. White and yellow paper.  
Lines 11 on a page. Folia 87. 12x5 inches. Appearance, old.  
Prose Complete Correct Date wanting Place of deposit,  
Pandit Bachchā Jha, Nawānī, Tamurā, P O Darbhanga

End

ॐ पञ्चधरये नमः विष्णुभक्त्युतः ।

तन्नेतिमुद्रामनसो मनसस्तत्त्वनिर्णयः ॥

Colophon.

इति म. श्रीवटेश्वरात्मज म. म. श्रीपक्षधरकृतस्तत्त्वनिर्णयः समाप्तः

इति ॥३॥ ॥

विषयः ।

तिथ्यादिनिर्णयः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 219. R. M. Pt. 5. p. 155.

A... तत्त्वनिर्णयः By पक्षधर । Tattvanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Dark white paper. Lines 13 on a page. Letters 72 in a line. Folia 31.  $13\frac{3}{4} \times 4$  inches. Prose. Appearance, old. Partly worn out. Incomplete. Correct generally. A manual of Dharmasāstra, dealing with Tithivichāra by Pakṣadhara Jhā, Son of Bateśvara. This Pakṣadhara differs from the author of Āloka and Prasanna—Raghava drama.

Beginning, End, Colophon, विषयः —Same.

B... तत्त्वनिर्णयः By पक्षधर । Tattvanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 58 in a line. Folia 97.  $14 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, tolerable. Verse and prose. Complete. Not correct. Date Śāka 1796. Place of deposit, Pandit. MM. Rājīnāth Miśra, Saurāth. Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstrā, by M.M. Pakṣadhara Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः —Same.

Asauchavichāra Correct generally Date (?) Appear  
ance, fairly old Place of deposit, Raj Library Darbhanga A  
treatise on Dharmaśāstra dealing with आचार, अशौच, द्रव्यशुद्धि, and व्यवहार  
in four parts, by MM. Vardhamāna. It appears to be copied  
out from the old Ms. as at some places gaps are not unfilled up

**Beginning.** अ०नमः श्रीभगवतेवागुदेवाय ॥

सरोद्धारे यथोद्देशमाचारः श्राद्धमित्युभे ।

उदाहृतेषु द्विरथत्रिविधोदाहरिष्यते ॥

तत्रहारीतः द्विविधमेव शौचमभवति वाङ्मनाभ्यन्तरश्च । तत्रवाङ्मत्रिविधं कुलशौ-  
चमर्थशौचं शारीरश्च । अन्नरत्नाकरः वैधर्मानर्हत्वंजननमरणशौचतद्विराधीधर्मः  
कुलशौचं द्रव्यशुद्धिरर्थशौचं आचमनादिनाशारीरशुद्धिः शारीरशौचमिति ॥

**End.**

इत्यधर्माभूतादिभ्यश्चतुर्भ्यः सारमुद्धतम् ।

धात्राचतुर्भ्योर्वेदेभ्यो नायवेदेययो ॥

चिनिजकृतीनामेव योगैश्चतुर्भिः ।

स्तदपि पृथगमीभ्यो भासतेसौ निबन्धः ।

स्फुरति कुसुमानां ।

सुवटितसमुदाय द्योतितान्येवलक्ष्मीः ॥

दैनदिनमाचारं श्राद्धं शुद्धिविवादपदम् ।

प्रायः प्रत्यहमेतत्प्राज्ञो जिज्ञासतेसर्वः ॥

तस्माच्चतुर्भिरेभिः कुसुमैरिवगुम्फितोगुणोपहितैः ।

भामेवैषनिबन्धो रामपतेः कण्ठभूषणंभक्तु ॥

बहुज्ञे शोध्यतां सोयमल्पज्ञैरुपजीव्यताम् ।

दुर्जनैर्दुष्यतां कर्मसज्जनैरनुगृह्यताम् ॥

नासूयतिगुणगन्धाश्रोद्विजतेदोषसमर्थात् ।

अविदितगुणदोषोपि परकृतिरित्येव दुर्जनोज्ज्वलति ॥

नासूर्यतीत्यादि. परकृतिरित्येव सज्जनस्तौति ॥

**oColoph.n**

इतिश्रीवर्धमानकृतौस्मृतितत्त्वविवेकेतत्वाभृतसरोद्धारः समाप्तः ॥ \* ॥

**विषयः ।**

आचाराशौचद्रव्यशुद्धिव्यवहाराः निरूपिताः ।

# No 145 तिथिचन्द्रिका By पक्षधर Tithichandrikā

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 13 on a page. Letters 47 in a line. Folia 7. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Worm-pierced. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Tithinirṇaya, dealing with 15 Tithis by MM. Pakṣadhara Miśra. A copy of Viṣṇupurāṇa. Ms. written by him dated La. Sam. 345 has been found in Pandit Balbhadrar Jhā's Library, Jogiārā station (in Behar). At the end of colophon it is stated.

“वाणैर्वेद्युतैस्त्वशस्मन्यनैस्संख्यांगतेहायने ।

श्रीमद्गौडमहीपतेर्युद्धदिनेमार्गेचपक्षे सिने ।

षष्ठ्यान्तामसरावतीसधिवसन् या भूमिदेवालयया ।

श्रीमत्पक्षधरः स्वपुस्तकमिदं शुद्धव्यलेखीद्वुतम् ।”

Complete. Not correct. Date, San 1280 Sāl.

**Beginning.** अर्धेनमो गणेशाय ॥ अथमहामहोपाध्यायसन्मिश्र श्रीपक्षधरकृतायांतिथिचन्द्रिकायां-  
तिथिनिर्णयो लिख्यते ॥ सिद्धयेनैकफलस्योपदिष्टनामैकभुक्तादीनामह्मभूतासुप्रति-  
पदादितिथिषु साधारणो निर्णयः प्रस्तूयते ॥

तत्रादावेकभुक्तलक्षणम् ॥ संग्रहे ॥

दिनार्धसमयेऽतीते भुज्यते नियमेनयत् ।

एकभुक्तमितिप्रोक्तमतस्तत्स्याद्विवेचि ॥

**End.** पूर्वविद्धाप्यमावास्या प्रतिपन्मिश्रितापिवा  
पित्रेकर्मणि विद्वद्भिर्ग्रीह्यापुरयातिथिः सदा ।  
मध्यान्धव्यापिनी यातुतिथिः पूर्वापरापिच ।  
तदहः कर्मकुर्वीत हासवृद्धि न कारणम् ।  
इतिमृतिसारे ॥ \* ॥

**Colophon.** इतिमहामहोपाध्यायसन्मिश्रश्रीपक्षधरकृतायांतिथिचन्द्रिकायांतिथिनिर्णयः समाप्तश्चेति ॥  
शुभमस्तु । श्रीरस्तु । सन् १२८० साल श्रावणशुक्लद्वितीयायांकुजे लिखित-  
मिदंपुस्तकम् ॥

**वेष्यः ।** तिथिनिर्णयः ।

Previous notice. R. M. Pt. 7. p. 141. C. C. Pt. III. p. 50.

A तिथिचन्द्रिका By पक्षधर । Tithichandrikā

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 40 in a line. Folia 11. 10×3½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date, San 1289 Śāl. Place of deposit. Pardi Dinabandhu Jhā. Isahapur Manīgachī P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Pakṣadhara Miśra.

**Beginning.** अ०नमोऽगणेशाय ॥ अथमहामहोपाध्याय सन्मिश्रश्रीपक्षधरकृतायां तिथिचन्द्रिका-  
यान्तिथिनिर्णये लिख्यते । सिद्धयेनैकफलस्योपदिष्टानामेकमुक्तादीनामङ्ग-  
भूतानुप्रतिपदादिनिधिषु साधारणोनिर्णयः प्रस्तूयते ॥ तत्रादावेकमुक्तलक्षणम् ।  
संग्रहे ।

दिनार्धसमयेऽतीते भुज्यतेनियमेनयत् ।

एकमुक्तमितिप्रोक्तमतस्तत्स्यादिवैवहि ।

तच्चमध्यान्हव्यापिन्यांकर्तव्यम् ।

मध्यान्हव्यापिनी यास्यादेकमुक्तेसदातिथिः ।

प्रदोषव्यापिनीग्राह्यातिथिनक्तत्रते सदा ॥

**End.** भूतविद्वाप्यमानास्याप्रतिपन्मिश्रितापिवा । पित्रेकर्मणि विद्वद्भिः ग्राह्यापुण्या-  
तिथिःसदा ।

मध्यान्हव्यापिनी यातु तिथिः पूर्वापरपिच ।

तदहः कर्मकुर्वीतद्वासवदीनकारणमितिस्तृप्तिसरे ॥\*॥

**Colophon.** इतिमहामहोपाध्याय सान्मिश्रश्रीपक्षधरकृतायांतिथिचन्द्रिकायां तिथिनिर्णयः ।  
समाप्तश्चेति । शुभमस्तु । श्रीस्तु । सन् १२८६ साल. चैत्रशुक्लदशम्याम्बुधे ।

—॥—॥—॥—॥—॥—॥—॥—॥—॥—॥—

विषयः । तिथिविचारः ।

— — —

B. तिथिचन्द्रिकानिर्णयः By पक्षधर । Tithichandrikānirṇayah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page Letters 42 in a line Folia 13 11×4½ inches Appearance, fairly old Prose and verse Complete. Corre t

genera y Date wanting Place of deposit, MM  
nath Misra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga  
handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra  
Pakṣadhara Miśra.

Beginning, End, Colophon विषयः—Same.

---

C. तिथिचन्द्रिका By पक्षधर । Tithichandrikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper.  
13 on a page. Letters 48 in a line. Folia 6. 11×4  
inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete.  
correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit  
Miśra, Saurāth, Madhubani. P. O, Darbhanga. A  
book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by  
Pakṣadhara Miśra.

Beginning, End, Colophon विषयः—Same.

---

No. 146. तिथिचन्द्रिका By पक्षधर । Tithichandrikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper.  
10—12 on a page. Letters 50 in a line. Folia. 8.  
inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Correct.  
Date, San 1268 Sāl. Place of deposit,  
MM. Rājihāth Miśra, Saurath, Madhubari P. O.,  
Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing  
with Tithivichāra by Pakṣadhara Miśra.

Beginning. ओं नमोगणेशाय ।

जयतिचरणपद्मं श्रीमदाखुध्वजस्य प्रणतसुरसमूहातुङ्गमौलिप्रबच्यात ।  
गलिदमणिक्लायत्संगमासाद्यशक्त्यास्मृतिस्मृतिगतहेतुलज्जयन्तेमणीशम्  
समस्तवस्तूदयसन्निवोधनिमित्तमेकं व्यवहारसिद्धये ।

तिथ्यादिभिः कल्पितभेदमीशं नमामिक्लीलंकलुषापनुत्यैः ॥ २ ॥

~ ~ ~ ~ ~ त्रयान्भवेवीम्

तयो

मुधियोनुक्कम्प ३

सिद्धयेनैकफलस्योपदिष्टानामेकमुक्ताद्दानामङ्गभूतानुप्रतिपदादिविधिषु साधारणो  
निर्णयः प्रस्तूयते ॥

**End.** पित्रेकर्मणि विद्वद्भिर्ग्राह्यापुण्यातिथिः सदा

मध्यान्हव्यापिनीयातुतिथिः पूर्वापरापिच ।

तदहः कर्मकुर्वीत हासवृद्धीनकारणमिति स्मृतिसारं ॥

**Colophon.** इति महामहोपाध्याय श्रीपद्मधरमिश्रविरचिततिथिचन्द्रिकानिर्णयः संपूर्णः ॥ शाके  
१७ सन् १२६८ सालकार्तिककृष्णप्रतिपत्तुजराजसेवानियुक्तेन दिनेनैकेन लि  
खितमिदं श्रीभैरवस्मृत्या ॥

विषयः । तिथिविचारः ।

No. 147. तिथितत्त्वम् By रघुनन्दन । Tithitattvam.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 14 on a page. Letters 48 in a line. Folia 86. 13x4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, 1674 Śaka. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn out. Letters not legible. A part of 28 Tattvas of Raghunandana.

**Beginning.** औनमोगणेशाय ।

प्रणम्य कामदेवसं जगदात्मकमीश्वरम् ॥

स्मृतितत्त्वतिथिस्तत्त्ववक्ति श्रीरघुनन्दनः ।

तत्रातिथिस्वरूपमाह हेमाद्रिमाधवीययोः स्कान्दप्रभासखण्डम् ॥

**End.** विरुद्धगुणावयस्य यदत्र भाषितं मया ।

तत्त्वान्तव्युत्थैरेव स्मृतितत्त्वबुभुत्सया. ॥\*॥

**Colophon.** इति वदध टीय श्रीहरिमहाचार्यात्मज श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितस्मृतितत्त्वमलिम्बु-  
चतुर्वंगमाप्तम् ॥\*॥ शाके १६७४ पौषशुद्धिषष्ठ्यां बुधे ॥

विषयः । तिथिविचारः ।

Previous notice. C. C. Pt. I. p. 230. Pt. II. p. 49. Pt. 111. p. 50. A. C. Pt. I. p. 131.



### A तिथितत्वम् By रघुनन्दन । Tithitattvam.

Substance:—Character Bengali. White paper. Lines 6 on a page. Letters 83 in Line. Folia 119.  $18 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Worn out. Torn. Spoiled. Not possible to read wholly. Prose and verse. Incomplete. Generally correct. Date Śaka 1662. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

### B.—तिथितत्वम् By रघुनन्दन । Tithitattvam.

Substance:—Character Bengali. Dark-white paper. Lines 8 on a page. Letters 70 in a Line. Folia 108.  $18 \times 4\frac{1}{4}$  inches. Appearance, old. Worn out. Pierced by worms. Prose and verse. Complete. Spoiled by Alkatara oil. Not correct. Date, Śaka 1726. Place of deposit, Babu Purandar Miśra. Salampur, Myary, Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

### C. तिथ्यादितत्वम् By रघुनन्दन । Tithyāditattvam.

Substance:—Character Begali. Brownish-red paper. Lines 5 on a page. Letters 96 in a line. Folia 110.  $18 \times 2\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect Date (?). Place of deposit. Pandit Vasudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Dharmaśāstra by Raghunandan Bhaṭṭāchārya. Worn out. Partly pierced by worms.

Beginning End, Colophon, विषय Same

### D. तिथितत्त्वम् By रघुनन्दन , Tithitattvam.

Substance:—Character Bengali. White and Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 30 in a line. Folia 116. 20× $\frac{1}{2}$  inches. Appearance old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1720. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn out. A treatise on Dharmaśāstra, comprising a part of Aṣṭāvinśatitattva of Raghunandana Bhaṭṭāchārya. Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

### E. तिथितत्त्वम् By रघुनन्दन । Tithitattvam.

Substance: Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 56 in a line. Folia 87. 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Yadunandan Thākūr, Sarhasīmā. Jhanjhār-pur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

### No. ... तिथितत्त्वम् By रघुनन्दन । Tithitattvam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 48 in a line. Folia 12. 11×4 $\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1705. Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Mañigachī. P. O., Darbhanga. Worn out. Torn. Letters affected. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by Raghunandana, forming a part of Aṣṭāvinśatitattva.

Beginning. ओं नमः शिवाय ॥ अथ तिथि निर्णयः ।

ग्रहादिषोर्णमास्यन्ता या एवशशिनः कलाः ॥

तिथयस्ताः समाख्याताषोडशैववरानने ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

अथद्विकर गुरु

पदात्याचास्तुतययः क्रमात्पञ्चदशस्तुताः ॥

दशान्ताः कृष्णपन्नेताः पूर्णिमान्ताश्चशुक्लके. ॥

End. आर्द्धकृततेनसमाःसहस्रंरहस्यमेतत्पितरोवदन्ति ।

विरुद्धं गुह्यं वाक्यस्य यद्वभाषितं मया ।

तत्तन्तव्यं बुधैरेव स्मृतितत्त्वबुभुत्सया ॥०॥

Colophon. इति श्रीहरिमहात्म्यार्त्तमज्जीरघुनन्दनमहाचार्यविरचितलघुस्मृतितत्त्वे मलिम्लुचादितत्त्वं-  
संपूर्णमिति ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीस्तु ॥ शाके १७०६ ॥

विषयः । तिथिविचारेगमलमासविचारश्च

F. तिथितत्त्वम् By रघुनन्दन । Tithitattvam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 58 in a line. Folia 66.  $11\frac{1}{2} \times 4$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date, Śāka 1633. Place of deposit, Pandit Jaduvīra Miśra, Khopā, Phulaparās P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

G. तिथितत्त्वम् By रघुनन्दन । Tithitattvam.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 90 in a line. Folia 99.  $18 \times 8\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Babu Prabhunāth Miśra, Lagamā, Biraul P. O., Darbhanga. This is a treatise on Dharmaśāstra, entitled Śmṛtitattva, by Raghunandana of which this is one of the 28th Tattvas, dealing with Tithivichāra.

Beginning End, Colophon विषयः—Same

No. 149

By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 45 in a line. Folia 33. 11×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Tharhi, Andhra-  
thārhī, P. O., Darbhanga. Torn.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।

यस्यप्रसादमासाद्यपुरुषार्थं वृत्तुष्टयम् ।

लभ्यते तस्मिन् देवे गोविन्दं भक्तवत्सलम् ॥

नानानिवन्धमालोक्य स्मर्त्तुं क्षीर्विलोक्य च ।

मासिमासित्थिस्तत्त्वं महेशेन विविच्यते ॥

End,

स्नानं करिष्ये नियतावहार्चयं ब्रतासती । भोक्ष्यामि नक्तं भूशय्यां करिष्ये प्राणिनां दया  
मिव अस्य नक्तव्रतत्वात्सायानन्द व्यापिनीग्राह्येति शिवम् ॥

Colophon.

इति महामहोपाध्याय सङ्कटदुर श्री श्रीमहेशकृते तिथितत्त्वचिन्तामणौ ब्राह्मणसाध्वेकः  
संपूर्णतामेति ॥ \* ॥ \* ॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीरामचन्द्रायनमः ॥ श्रीगौरी-  
शंकरायनमः ॥

विषयः ।

तिथिविचारः ॥

Previous notice. C. C. Pt. p. 230. R. M. Pt. 5. p. 217.

A. तिथितत्त्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 63 in a line. Folia 33. 14×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Place of deposit Pandit Gonū Misra, Lālaganj. Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. तिथितत्त्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 38 in a line. Folia 37. 11×4½ inches

Appearance, old Verse and prose Complete Correct  
Date wanting. Place of deposit, Pandit Manohar Thākur  
Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A treatise  
on Dharmasāstra, dealing with Tithivichāra by MM. Maheśa  
Thākur, founder of the Darbhanga Raj.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

C. तिथितत्त्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11  
on a page. Letters 71 in a line. Folia 28.  $12 \times 3\frac{3}{4}$  inches.  
Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not  
correct. Date Śaka 1799. Soiled by Alakātara oil. Place  
of deposit, Babu Purandar Miśra. Salampur. Ghatāho  
P. O., Darbhanga District. A Manual of Dharmasāstra  
dealing with 12 monthly festivals by MM. Maheśa Thākura.  
The founder of the Mithilā Raj.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

D. तिथितत्त्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines  
10 on a page. Letters 43 in a line. Folia 38.  $12 \times 4\frac{1}{2}$  inches  
Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not  
correct Date (?) Place of deposit, Pandit Shrikānta  
Miśra, Salampur. Ghatāho P. O., Darbhanga District.  
A manual of Dharmasāstra, by Maheśa Thākur, founder of  
the Darbhanga Raj.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

E By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 52 in a line. Folia 29.  $14\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library. Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with 15 Tithis, describing their usefulness, by MM. Maheśa Thākura. founder of the Darbhanga Raj. Worm pierced.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

F. तिथितत्त्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 38 in a line. Folia 41.  $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, tolerable. Verse and prose. Correct generally. Incomplete. Date wanting. Place of deposit, Pandit Tārakeśoar Miśra, Tarauni. Sakri. P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by MM. Maheśa Thākura. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

G. तिथितत्त्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 42.  $11 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Jogīśvar Jhā, Hanumannagar, Lohat. P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by Maheśa Thākura.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

H

By महेश Tithitattvachintāmaṇiḥ

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 39.  $14\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Correct. Date wanting. Worn out. Soiled. Place of deposit, Pandit Aryadatta Miśra, Nanaur, Tamuria P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by Maheśa Thākura.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

I. तिथितत्त्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letter 48 in a line. Folia 39.  $11\frac{1}{2} \times 4$  inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mukund Sinha Jhā, Nanaur, Manīgachī P. O., Darbhanga. Worn out. Torn. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by MM. Maheśa Thākura.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

J. तिथितत्त्वचिन्तामणि By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ

Substance:—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 8 on a page. Letters 56 in a line. Folia 22.  $12 \times 4$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Correct generally. Incomplete. Date wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by MM. Maheśa Thākura, the founder of the Mithila Raj. Soiled and worn out.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

K By महेश Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 10 on a page. Letter 36 in a line. Folia 49. 11×5 inches Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1786. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabad, Manīgachī, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Maheśa Thākur. Worn out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

L. तिथितत्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 50 in a line. Folia 43. 11×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Babu Jayaramaṇa Jhā, Ujana, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by MM. Maheśa Thākur,

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

M. तिथितत्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 38 in a line. Folia 63. 10×3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date San 1266 Sāl. Place of deposit, Pandit Jīvanāth Jhā, Lagama, Biraul P. O., Darbhanga. Worn out. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by MM. Maheśa Thākur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

No. 150. तिथितत्वचिन्तामणिः By महेश । Tithitattvachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Nepālī paper Lines 10 on a page Letters 50 in a line. Folia 40 12×4 inches.



Appearance, old Verse and prose Complete Incorrect Date wanting Place of deposit, Pandit Visvanāth Jha, Mahināth pur, Deodhā P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Maheśa Thākur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 151 तिथिनिर्णयः By गोपाल । Tithinirṇayah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 38 in a line. Folia 26.  $11\frac{1}{2} \times 5$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by Gopāla. It is doubtful whether both the author of प्रायश्चित्त निर्णय and the author of तिथिनिर्णय were the same.

ginzeing.B श्रीगणेशायनमः ।

श्रीकृष्णचरणाम्भोजलसद्भृङ्गसुचेतसा ।

क्रियते निर्णयस्तीर्थ्याः गोपालेन सुधीमता ॥

अथ तिथिनिर्णयः ।

तिथिस्तुद्वादशभिर्भागैश्चन्द्रक्रियोपलक्षितकालविशेषः ।

End. रास्त्राशस्त्रहतानान्चभूतानांभूतदर्शयोः ।

उज्ज्वलज्योतिषादेहंदेयंघ्योमवन्दिना । दानमुन्नतः ।

अग्निदग्धाश्चयेजीवाः येव्यदग्धाः कुलैर्मम ।

उज्ज्वलज्योतिषादग्धास्तेयान्तु परमार्गतिः । विसर्जनमग्नः ॥

यमलोकं परित्यज्य आगतायेममालये ।

उज्ज्वलज्योतिषावर्त्मप्रपश्यन्तोऽग्नजन्तुते ॥

Colophon. इतितिथिनिर्णयः ॥

विषयः । तिथिविचारः ।

Previous notice: —R. M. Pt. 12. p. 351. A. C. Pt. I. p. 132.

**तिथिनिर्णय** By गोपाल Tithinirṇayah

Character Maithilī. White paper. Lines 18. Letters 56 in a line. Folia 18. 13×4 inches. Appearance old. Verse and Prose. Complete. Generally Correct. 1724. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā's andhrathārhi P. O., Darbhanga, Professor M. R. Darbhanga. A manual of Dharmasāstra, dealing with the Tithi by Gopāla. Worn out. Torn.

श्रीशिवासूनवेनमः ।

शिवाम्प्रणम्य मोदायकृतिनान्तिथिनिर्णयः ।

मन्वादिमतमालोक्य क्रियतेखलितः किल ॥

तिथिश्चद्वादशभिर्भागैश्चन्द्रक्रियोपलक्षितः कालविशेषः etc.

अथोल्कादाननिर्णयः । तत्रदर्शद्वैधे प्रदोषव्यापिनीग्राह्या ।

तुलासंस्थेसहस्रत्रांशौ प्रदोषेभूतदर्शयोः ।

उल्का हस्ता नराः कुर्युः पितृणांमार्गदर्शनम् ।

इतिज्योतिर्वचनात् उभयतः प्रदोषप्राप्तौ परदिनएववपुष्कमात् ।

भूताहे येप्रकुर्वन्ति उल्काग्रहमचेतसः निराशाः पितरोयान्तिशापनवत्वासुद

मितिज्योतिर्वचनात् उभयतः प्रदोषे पूर्वदिनेनिन्दाश्रवणाच्च ॥ उल्काग्रहणादिकन्

वीनावीतिनादद्याणामुखेनकार्यः तथाच मनुः—

वीनावीतिनासम्यगपसव्यमतंत्रिणा ।

पित्र्येणविधिनाकार्यं विधिद्वर्ध्मपाणिनेति ॥ \* ॥

इतिगोपालन्यायपञ्चाननभट्टाचार्यविरचितस्तिथिनिर्णयः समाप्तः शाके १७२२ चैत्र

शुक्लचतुर्दश्यांरवौ सान्दाग्रामे कुनौलिजश्रीनित्यानन्दशर्मणालिखित्वाऽयं

समर्पितः श्रीदुर्गाचरणयुगले ।

तिथिविचारः ।

**तिथिनिर्णयः** By गोपाल । Tithinirṇayah.

Character Maithilī White paper Lines 25 Folia 25 12×6 inches Appearance old Prose

Complete Correct Date, San 1245 Sāl Place of deposit  
Pandit Chaturanand Jha Badasam, Madhepur P O, Darbhanga  
Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

B. तिथिनिर्णयः By गोपाल । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Bengalī. Dark-white paper. Lines  
6 on a page. Letters 64 in a line. Folia 22.  $16 \times 2\frac{1}{2}$  inches  
Appearance, very old. Prose. Complete. Correct. Date (?)  
Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārhi, Andhra-  
thārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

C. तिथिनिर्णयः By गोपाल । Tithinirṇayaḥ.

Substance :—Character Bengalī. Reddish-yellow paper.  
Lines 7 on a page. Letters 64 in a line. Folia 28  $18 \times 3\frac{1}{4}$   
inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally  
correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Tārānātha  
Jhā, Dharmapur. Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

D. तिथिनिर्णयः By गोपाल । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines  
10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 20.  $13 \times 4$  inches.  
Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Generally  
correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit MM.  
Rājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga.  
A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra  
by Gopāla.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

E. तिथिनिर्णयः By गोपाल । Tithinirṇayah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 32 in a line. Folia 32. 10×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Umākānt Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by Gopāla.

Beginning End, Colophon, विषयः—Same.

F. तिथिनिर्णयः By गोपाल । Tithinirṇayah.

Substance:—Character Bengālī. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 68 in a line. Folia 29. 15×2½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1620?. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sahapur, Pandaul P. O., Darbhanga. Worn out. Letters affected in last page, so it is difficult to copy it. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Gopāla Nyāyapañchānana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 153. तिथिनिर्णयः By शुभङ्कर । Tithinirṇayah,

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 58 in a line. Folia 11. 15×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date Śaka 1752. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Tharhi, Andhrathārhi P. O., Darbhanga. Worn out,

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

अद्वैतोद्बोधगम्याय निर्गुणस्थितिहेतवे ।

जगत्तत्त्वादिभूताय नमस्ते परमात्मने ॥

विलोक्य मुनिवर्याणां संप्रदायानुसारतः ।

तिथिद्वैधाविधौ यत्नात् कियते तिथिनिर्णयः ॥

**End.** प्रसादात्स्वीयेन साधुमन्त्रा च विचार्य भूय ।  
साधोः प्रबोधजननाय तिथेर्विशेषे संपादितः किल मया तिथिनिर्णयाऽयम् ॥

**Colophon.** इति श्रीशुभंकरकृत तिथिनिर्णयः समाप्तः ॥ शाके १७५२ फाल्गुन शुक्ल  
पञ्चम्यां गुरौ लिखितमिदं श्रीतारामणिना ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीर्जयतिराम् ॥

विषयः । तिथिविचारः ॥

Previous notice:—C C.M. I. p. 231. R. M. Pt. 5. p. 211.

### A. तिथिनिर्णयः By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 14. 11×4 inches. Appearance fresh. Verse and prose. Complete. Not correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Śaktināth Jhā, Eyam, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by Śubhaṅkara Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### B. तिथिनिर्णयः By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 13 on a page. Letters 50 in a line. Folia 17. 10½×4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit. Pandit Manohar Thākura, Tabhaka, Dalsing Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by MM. Śubhaṅkara Thākura.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### C. तिथिनिर्णयः By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page Letters 22 in a line Folia 50 13½×8 inches

Appearance, fresh Prose and verse Complete Correct Date? Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual on Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by MM. Śubhaṅkara Thākura, son of Maheśa Thākura, founder of the Mithila Raj Book form.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

**D. तिथिनिर्णयः** By शुभङ्कर । Tithinirnayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 8 on a page Letters 26 in a line. Folia 32.  $8 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date 1679 Śaka. Worn out. Drenched. Soiled. Place of deposit, Pandit Kamalākant Miśra, Salampur, Ghataho. P. O., Darbhanga district. A handbook of Dharmaśāstra dealing with Tithivichāra by Śubhaṅkara Thākura, a descendant of Mahārājādhirāja of Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

**E. तिथिनिर्णयः** By शुभङ्कर । Tithinirnayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Folia 16.  $12 \times 4$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Nemoṇi Jhā, Banki Mādhepur. P. O., Darbhanga.

Beginning, end, colophon, विषयः—Same.

---

**F. तिथिनिर्णयः** By शुभङ्कर । Tithinirnayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper Lines 11 on a page. Letters 56 in a line. Folia 13.  $12 \times 4$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date Śaka 1736. Place of deposit, Pandit Raghunath Jhā, Sanakorthi Manigāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

G तिथिनिर्णय By शुभङ्कर Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 1 on a page. Letters 60 in a line. Folia 17.  $12\frac{1}{2} \times 4$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Worn out. Partly pierced by worms. Place of deposit, Pandit Tārānāth jhā, Dharmapur, Jhanjhārpur. P. O. Darbhanga. Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

H. तिथिनिर्णय: By शुभङ्कर : Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 19 on a page. Letters 60 in a line. Folia 9.  $10 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose Complete. Generally correct, Date Śaka 1760. Place of deposit, Pandit Gananand jhā, Lahua, Jhanjhārpur. P. O. Darbhanga. Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

I. तिथिनिर्णय: By शुभङ्कर : Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 58 in a line. Folia 18.  $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date Śaka 1759. Place of deposit, Pandit Bikal Jha, Lalganj, Jhanjhārpur. P. O. , Darbhanga. Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

J. तिथिनिर्णय: By शुभङ्कर : Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Red and Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 45 in line. Folia 11.  $13 \times 4$  inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Generally. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Gona Miśra, Lalganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. Beginning, End Colophon विषय Same

K. तिथिनिर्णय By शुभङ्कर Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 64 in a line. Folia 8.  $12 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Prose. Appearance, old. Complete. Correct. Date (?). Darbhanga Place of deposit, Pandit Gopināth Jhā, Naduar, Jhanjhārpur P. O.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

L. तिथिनिर्णय: By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Blue and white paper. Lines 5 on a page. Letters 57 in a line. Folia 26.  $13\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, new. Prose, Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Gona Misra, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

M. तिथिनिर्णय: By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 62 in a line. Folia 18.  $14 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Gananāth Jhā, Pabetol, Manigāchi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

N. तिथिनिर्णय: By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 26 in a line. Folia 28.  $12 \times 5$  inches. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Complete. Incorrect. Date ~~1786~~ 1786 Worn out. Place of deposit, Pandit Jagesvar Jhā, Hanuman Nagar, Lobat P O, Darbhanga A hand book



of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Śubhāṅkara Thākur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same

---

O. तिथिनिर्णयः By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 46 in a line Folia 15. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date wanting. Place of deposit, Pandit M.M. Rajināth Misra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Subhankar Thākur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

P. तिथिनिर्णयः By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 43 in a line Folia 19. 14½×5½ inches. Appearance, old. Prose and Verse. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Āryādatta Miśra, Nauauri Tamuriā, P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with Tithivichāra by Śubhāṅkara Thākur. Worn-out Torn.

Beginning, end, Colophon. विषयः—Same.

---

Q. तिथिनिर्णयः By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 42 in a line. Folia 19. 11×4½ inches. Appearance, old. Verse and Prose. Complete. Correct. Date San 1263 Sāl. Place of deposit. Pandit Rudrānand Miśra, Nauri P O, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Śubhāṅkara Thākur In the

Colophon, the name of the author is Vachaspati. But this is not correct.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

R. तिथिनिर्णयः By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Dark-White paper. Lines 12 on a page. Letters 50 in a line. Folia 7.  $12 \times \frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Worn out. Burnt on the left hand side. Incomplete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Nilokan Singh Jhā, Chanaur. Manigāchi P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Śubhaṅkara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

S. तिथिनिर्णयः By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 11 on a page. Letters 62 in a line. Folia 13.  $12 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Worn out. Verse and prose. Letters not quite legible. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Nilakantha Singh Jhā, Chanaur. Manigāchi P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra. dealing with Tithivichāra by Śubhaṅkara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

T. तिथिनिर्णयः By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 1 on a page. Letters 44 in a line. Folia 14.  $10 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Malkandya Miśra, Chanaur, Manigāchi P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Śubhaṅkara.

Beginning, End, Colophon विषय Same

### U. तिथिनिर्णय By शुभङ्कर ॥ Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Letters 11-13 on a page. Letters 66 in a line. Folia  $12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date Śaka 1749. Place of deposit. Pandit Sureśa Miśra. Saurath, Madhubani. P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by MM. Śubhaṅkara Thākura.

Beginning, End, Colophon. विषय:—Same.

---

### V. तिथिनिर्णय: By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Line 14 on a page. Letters 44 in a line. Folia 12.  $10 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Worn out. Torn. Date Śaka 1701. Place of deposit. Pandit Baldeva Jhā, Lobat, P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by MM. Śubhaṅkara. Letters affected.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

### W. तिथिनिर्णय: By शुभङ्कर । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 26 in a line. Folia 33.  $8 \times 4$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date Śaka 1719. Worn out. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andanti, Madhavapur P. O., Darbhanga. A hand of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Śubhaṅkara Thākura.

Beginning, End Colophon, विषय:—Same.

### X तिथिनिर्णय By शुभङ्कर । Tithinirṇayah

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 52 in a line. Folia 18.  $11 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date Śaka 1813. Place of deposit, Pandit Vasudeva Miśra, Champa, Benipati, P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with Tithivichāra by Śubhaṅkara Thākura.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

### Y. तिथिनिर्णय: By शुभङ्कर । Tithinirṇayah.

Substance:—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 14 on a page. Letters 42 in a line. Folia  $12 \times 4\frac{3}{4}$  inches. Appearance fairly old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date Śaka 1769. Place of deposit, Babu Chandradeva Jhā, Mahinathpur. Jhanjbār Bazar. P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra by Śubhaṅkara Thākura, dealing with Tithivichāra,

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

### Z. तिथिनिर्णय: By शुभङ्कर । Tithinirṇayah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page, Letters 56 in a line. Folia 11.  $12 \times 4\frac{3}{4}$  inches. Verse and prose. Appearance, fresh. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā. Sakhabad. Manigāchi. P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Śubhaṅkara Thākura.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

### No. 154. तिथिनिर्णय: By विश्वनाथ । Tithinirṇayah.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 6 on a page. Letters 32 in a line. Folia 15.  $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Correct generally. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārhi, Andhratbarhi P O Darbhanga

**Beginning** आ

सीतां सर्वगुणोपेतां सुप्रस्थित्यलन्तकारिणीम् ।

नत्वा श्रीविश्वनाथेन क्रियते तिथिनिर्णयः ॥

अथ दशमी ॥ तत्र आश्विनशुक्लदशमी विजया दशमी । साहस्ररिक्वैकाधिका  
 उदयगामिन्या एकादशीयुता ग्राह्या । अस्यामेवापराजितायूजा देवीविसर्जनादि  
 सर्वकार्यम् ॥

**End of Ms.**

अन्याच कृष्णाष्टमी सप्तमी युगेव कार्या कृष्णपूर्णावचनाभ्यां रविविद्धातथात्याज्या  
 इति वचनेनच विरोध प्रसंग इतिचेन्न कल्पभेदेन पूर्वोक्तव्यवस्थ बलेनच विरोधा-  
 पहारात् इति ॥

**Colophon.** नास्ति ।

विषयः । तिथिविचारः ॥

---

No. 155. तिथिनिर्णयः By विश्वनाथ । Tithinirṇayah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 44 in a line. Folia 10. 12½×4 inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārhi [Andhratharhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same

---

No. 156. तिथिनिर्णयः By भास्कर । Tithinirṇayah.

Substance:—Character maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 3. 12×4 inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Manohar Thākūr. Dalsing Sarai. P. O., Darbhanga. A manual of Dharmśāstra; dealing with Tithivichāra by Bhāskara

**End.** क विद्वापिकर्तव्या ममावास्याय पूर्विसा ।  
 सावित्रीवर्जयित्वा नुनथाचैवतु फाल्गुनीम् ॥  
 अमावास्या यदाकिञ्चित्प्रतिपत्तकृतायदि ।  
 पितृणान्तद्दिने ज्ञेयंकुर्यात्प्राट्नामिष्यते ॥ ० ॥

**Colophon.** इति तिथिनिर्णय भास्करोक्त तिथिनिर्णयः समाप्तः ॥  
 विषयः । तिथिविचारः ।

No. 157. तिथिनिर्णयः By भूपतिमिश्र । Tithinirṇayah.

**Substance:**—Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Folia 6 16×6 inches Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Babu Chandro dhāri Sinha. Ranti Deaurhi, Madhubani P. O., Darbhanga

**Beginning.** अर्धेनमो गणेशाय ॥  
 हरं प्रपद्य क्रियते सुनिर्णये हेमाद्रिभोजोक्तिमवेक्ष्य तत्त्वतः ।  
 विद्याविनोदः समयाधिगत्यै समाप्तो भूपतिमिश्रनामा ॥

**End.** नास्ति ।

**Colophon.** नास्ति ।

**विषयः ।** तिथिविचारः ।

No. 158. तिथिनिर्णयः । Tithinirṇayah.

**Substance:**—Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 40 in a line. Folia 11. 10½×3¾ inches Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Not correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Jīvanāth Jhā, Lagama, Biraul P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra The name of the author is not found in the Ms

प्रथम प्रतिफल्

सात्वकृष्णा द्वितीयाग्राह्या ।

नचैतस्य शुक्लापरत्वम् ततः शुक्लाश्रमावास्यायुताग्राह्या ।

त्रिसंन्धिव्यापित्वे तु सर्वत्रनयुग्मादरः ॥

त्रिसंन्धिव्यापिनी यातु सैवोपोष्यासदातिथिः ।

नितत्रयुग्मादरं न चानाद्धरित्रारात् ।

कृष्णाप्युपवासे द्वितीयायुतानग्राह्या ॥

**End of Ms.** ततश्चोपवासपूर्वदिने संविधानं प्रातर्वनी स्नानादिकंधिवाय ओंसूर्य्यः सोमो यमः धर्मेश्वरायेत्यादि स्वाहान्तेन शयने ओं विश्वाय विश्वेश्वायेत्यादि ॥ ततो देव-  
क्यादि कार्या पूजा । पादास्मुखं ब्रतींशीश्च देवक्याश्चरणान्तिके निर्धनास्यंग-  
जेपूज्या नमोदेव्यैक्रियाइति श्रीपूजा प ततोऽगुदुष्टनैर्वसोधाराम् । व्येदनम् ॥

**Colophon.** नास्ति ॥

विषयः । तिथिविचारः ॥

### A. तिथिनिर्णयः । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 52 in a line. Folia 9. 11½×3½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā, Mahināthapur, Deodhā P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra. The name of the author is not found in the Ms.

Beginning, End, Colophon, विषयः.—Same,

### No. 159. तिथिनिर्णयः । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 18. 10×4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Gopāl Miśra, Tabhaka, Dalsingh Sarai P O Darbhanga A manual of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra

**Beginning**

गिष्मसाय नम श्रीगुरुभ्या नम

चैत्रशुक्लप्रतिपदि वत्सर रमः ।

तत्र औदयिकी तिथिर्ग्राह्या ॥

चैत्रेमासिजगद्ब्रह्मा समर्ज प्रथमेऽहनि ।

शुक्लपक्षे सम्प्रान्तु तदासूर्योदयेमनीति हमादौ ब्राह्मोक्तेः ॥

द्विसद्वेपितद्यामौ अव्याघ्रौवापूर्वव ।

वत्सरादौ वसन्तादौ वलिगजये तथैवच ॥

पूर्वविद्वेन कर्णव्या प्रतिपत्सर्वदाबुधैरिति गोविन्दशर्ण वेहद्वशेष्टोक्तेः ॥

**End.**

ये मोहात्पारणं कुर्याद्दशमे दिवसे विमो ।

तदाष्टं नाशमायाति दुर्भिक्षादिभयं भवेत् ॥

नूयहीनं भवेद्राष्टं दशम्यां पारणे व्रते ।

तस्मात्तु पारयेद्देवन व म्यां भक्तितत्परः ॥

नवम्यां पारिता देवी कुलवृद्धिं प्रयच्छति ।

दशम्यां पारिता देवी कुलनाशं करोतिवै ॥

तस्मात्तु पारणंकुर्या नवम्यी विबुधाधि ।

**Colophon**

नारित ॥

विषयः ।

तिथिविचारः ॥

No. 160. तिथिनिर्णयः । Tithinirṇayah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page Letters 84 in a line. Folia 14. 12×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date Śaka 1677. Place of deposit, Babu Chandradeva Jhā, Mahināthapur, Jhanjhārpur Bazar P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra. Name of the author is not found in the colophon. Worm-pierced.

**Beginning.** ओ नमो विवेशाय ॥ अथ तिथिनिर्णयः ॥

तिथि स्तुद्रादशभिर्नागश्चन्द्रक्रियोपलक्षितः कालविशेषः यथा ।

भर्कान्दिसुत

शशी



त्रिंशत्तत्पराशरामागद्व्यासवायते ॥

आदित्याद्विप्रकृष्टस्तु भागद्वादशके यदा ।

चन्द्रमाः स्वात्तद्वधितिथिरित्यभिधीयते इतिविष्णुधर्मोत्तराच्च ॥

Enl.

शस्त्राशस्त्रहृत्तानाञ्च भूतानांभूतशरीयोः ।

उज्ज्वलज्योतिषादेरदहेयव्योमवन्निना च ॥

दानमन्द्रः अग्निदग्धश्चयेजीवायेव्यदग्धाः कुलेममः ।

उज्ज्वलज्योतिषा इधस्तेयान्तुपरमांगतिम् । विसर्जनमन्यस्तु ॥

यमसोऽंवरित्यञ्च आगता येममालये ।

उज्ज्वलज्योतिषा वरमप्रयश्नन्तो ब्रजन्तु ते ॥ इति ॥

Colophon.

इति तिथिनिर्णयः संयुक्तः ॥ शुभमस्तु श्रीस्तु ॥

मुनिनागरसेन्डमिश्रगणेशशाके गतेकार्तिककृष्णपदे । वसुतिथार्यभट्टास्करवासरे च

श्रीदयाकरेण लिखितितिथिनिर्णयश्चः छन्दविहीनोऽपि ॥ ओं ॥ श्री ॥ श्री ॥ \* ॥

विषयः ।

तिथिविचारः ॥

### A. तिथिनिर्णयः । Tithinirṇayah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page, Letters 38 in a line. Folia 23. 10×8 inches. Appearance, fairly old. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit. Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuria P. O., Darbhanga. Now in the possession of Jayadeva Thakur, brother-in-law of the deceased owner of the Ms. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra. The name of author is not found in the Ms. It does not contain Colophon. Worm eaten.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### B. तिथिनिर्णयः । Tithinirṇayah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page Letters 32 in a line. Folia 32. 11×4 inches.

Appearance old Verse and prose Incomplete Incorrect  
 Date wanting Place of deposit Pandit Gaurikānt Jhā Devate  
 Tamuria. P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra  
 dealing with Tithivichāra, by Pakṣadhara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same

### C. तिथिनिर्णयः । Tithinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12  
 on a page. Letters 60 in a line. Folia 16, 12×4 inches. Ap-  
 pearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct.  
 Date wanting. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā.  
 Mehinathpur, Deodha P. O., Darbhanga. A manual of  
 Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### No. 161. तिथिनिर्णयचन्द्रः By पक्षधर । Tithinirṇayachandraḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines  
 11 on a page. Letters 40 in a line. Folia 9, 11×4½ inches.  
 Appearance, fairly old. Verse. Complete. Correct. Date  
 wanting. Place of deposit Pandit Rudrānand Miśra.  
 Nanaur, Tamuria P. O., Darbhanga. A hand-book of  
 Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra.

Beginning. ओं नमोगणेशाय ॥ अथ तिथिव्यवस्था ॥

तत्रादौ सिद्धयऽनेकफलस्योपदिष्टानामेकमुक्तादीनामङ्गभूतासु प्रतिपदादितिथि  
 प्रसाधारणो निर्णयः ।

तत्रादावोक्तमुक्तलक्षणम् ॥

संश्लेषे दिनार्धसमयेतीति भुज्यते नियमेनयत् ।

एक मुक्ता मितिप्रोक्तमतस्तत्स्याद्विवेहि ॥

तच्चमध्यान्हव्यापिन्याङ्कर्तव्यम् ॥

End

भूतविद्याप्यभावास्याप्रतिपत्तिश्रितापि वा ।

— — — — — मय्यर्थापुस्तकविधि सदा

या तुविधि पूर्वापरान्विता

तदहः कर्मकुर्वीतद्वासकृद्री न कारयाम् ॥

**Colophon.** इति तिथिनिर्णयचन्द्रः समाप्तः ॥३॥

विषयः । तिथिविचारः ।

Previous notice, C. C. Pt. I. p. 131.

### A. तिथिनिर्णयचन्द्रः । Tithinirṇayachandraḥ.

Substance:— Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 62 in a line. Folia 8. 12×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Generally. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Ganu Miśra, Lālaganj. Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### B. तिथिनिर्णयचन्द्रः By पद्मधर । Tithinirṇayachandraḥ.

Substance:— Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 48 in a line. Folia 6. 10×4 inches. Appearance old. Prose. Complete. Generally Correct. Date, Śāka 1717. Place of deposit, Pandit Tārānātha Jhā. Dharmapur. Jhanjhārpur P. O., Darbhanga. Worn-out. Drenched with water. Partly torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### C. तिथिनिर्णयचन्द्रः By पद्मधर । Tithinirṇayachandraḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 8. 12½×4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Śāsinātha Miśra, Terauni, Saku P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharamśāstra, dealing with Tithivichāra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D तिथिर्शिखचन्द्र By पञ्चधर । Tithin mayachandrah

Substance Maithili Yellow and white paper Lines 8 on a page. Letters 44 in a line. Folia 11. 12x4 inches. Appearance, old. Prose and Verse. Complete. Generally Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Tārakesvar Miśra, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. Worm-eaten on the left side. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra. Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 162. तिथिप्रकाशः By गंगादास । Tithiprakāśah.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 38 in a line Folia 5. 10x4 inches. Appearance, old. Verse. complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Mādhubani P. O., Darbhanga. Worn-out. A hand-book of Dharmaśāstra dealing with Tithivichāra by Gaṅgādāsa.

Beginning. अन्नमोगणेशाय ॥

समस्तब्राह्मणविषयप्रदाय श्रीवासुदेवाय नमो विधाय ।

स्मृत्यादिसिद्धाहमवेक्ष्य कुर्वे तिथिप्रकाशं सुविनिर्णयाय ॥

गोवर्धनाचार्चितलकवतादिद्यूततथा संगलमालिकाच ।

गोर्चा परस्यां प्रतिपत्तिथौस्पाद्गोश्रीस्तंतुप्रथमान्वितायां ।

तृतीयया संमिलिताद्वितीया कार्यायमर्चादिविधौतुपूर्णा ।

चन्द्रोदयाकाञ्छविधोप्रशस्ता सदैवचन्द्रोदयगामिनी या ॥

End. सायंगता पूर्वयुतेति मान्याप्रातःप्रयाणेत्तरसंयुतेति ।

एकेपुनर्वेधमुशान्तिनूनं षड्भिर्षटीमिस्तिथिसंचयस्य ।

Colophon. इति श्रीगंगादासद्विवेचिरचितः शिशुसंविदेतिवधः सास्मद्वृत्त्यसौयस्तुसन्नोमुदे श्रीस्तुशुभमस्तु ॥ ओं ॥

विषयः । श्लोकवद्धेऽस्मिन्ग्रन्थे तिथिविचारः मंजोपतोदर्शितः ।

Previous notice : C. C. Pt. II. p. 49.

10 163 तिथिप्रकाशव्याख्या By चक्रपाणिपाठक Tithiprakāśavyākhyā

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 62 in a line. Folia 16. 12×4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date, Śaka 1700. Worn-out. Worm-eaten. A commentary on Tithiprakāśa of Gaṅgādāsa, by Chakrapāṇi Pāṭhaka, dealing with 15 Tithis, besides Saṅkrāntivichāra, Malamāsavichāra and Śrāddhā Kūlavichāra.

Beginning. ॐ नमो गंगेशाय ॥  
गणेश्वरविघ्नविनाशदत्तांगुरामुरैर्चितयादमद्गम ।  
प्रणम्ययत्नेनतिथिप्रकाशप्रकाशिकासंकलितं करोमि ॥  
तिथिप्रकाशंप्रारोप्युरभीष्टसिद्ध्यर्थमिष्टद्वर्तानमस्करोति ।  
समस्तवान्छाविष्यप्रदाय श्रीवामुदेवाय नमोविधाय ॥  
स्मृत्यादिसन्देशमवेक्ष्यकुर्वे तिथिप्रकाशंशुचिनिर्णयाय ।

End. गंगादासद्विवेदेनरचितं शिशुसंमुदे ।  
निबन्धसारमादाय इदमस्तुसतामुदे ॥ स्पष्टमेतत् ॥  
सम्यक्कृत्समालोक्यउत्तोनिबन्धान्प्रीत्येजानानामतिलालसानाम् ।  
स्वल्पाक्षरैरेवतिथिप्रकाशंव्याख्यातवान् पाठक चक्रपाणिः ॥ \* ॥

Colophon. इति श्रीगंगादासद्विवेदिविरचितस्तित्थिप्रकाशस्तमाप्तः ॥ \* ॥  
शाक १७०० कार्तिककृष्णैकादश्यांशुक्लिखितमिदम् ॥ \* ॥

विषयः । गंगादासद्विवेदिकृततिथिप्रकाशव्याख्या चक्रपाणिपाठकनिर्मिता तिथिविचारपूर्वक  
संकान्ति, मलमास, श्राद्धनिरूपणपरा ॥

Previous notice-C. C. Pt. II p. 49.

A. तिथिप्रकाशव्याख्या By चक्रपाणिपाठक । Tithiprakāśavyākhyā.  
Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Folia 7. 17×6 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Rauti Deaurhī, Madhubanī P. O., Darbhanga.  
Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 164. तिथिप्रदीपः By लेखराज ॥ Tithipradīpah.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. 6 on a page. Letters 22 in a line. Folia 6. 9½×4½ Verse. Complete. Not Correct. Appearance, fresh wanting. Place of deposit, Pandit Gopal Mīśra, T Dalsingh Sarai P.O., Darbhanga. A manual of Dharm. dealing briefly with Tithivichāra by Lekharāj.

Beginning, श्रीगणेशायनमः ॥

नत्वाभवानीचरणारविन्दं संतन्यतेमंगलदानदत्त

श्रीलोकमण्यात्मजसेवकेन बालप्रवोधाय तिथिप्रदीपः ॥ १ ॥

सन्त्येव शास्त्राणि बहूनि लोके धर्मक्रियोत्पादन्मूलकाणि ।

तथापि तत्रालसमानसानानृणांमुदे स्यात्तुममप्रयासः ॥ २ ॥

नष्टेन्दु विद्धाप्रतिपत्सुधीभिर्नजातु कार्याखलुचरिडकायाः ।

संपूजनेलुप्तविधुप्रवेधोन्मृशंसुहृत्तत्रायसंमितश्च ॥ ३ ॥

End. रामसेवकश्चिप्रणीतकं शास्त्रमीदृयकृतदान्सुनिर्णयः ।

लेखराजकृतवीसुतः शिवांपादपद्मयुगलप्रसादतः २६ ॥

आतस्थतनविप्रनिर्मितं शास्त्रमेतदिदमिवावृथासृज ।

यद्वाशिष्ठशृगुनारदादिभिर्माषिर् तद्विरोधतोमया ३० ॥

Colophon. इतितिथिप्रदीपः ॥ १ ॥

विषयः । संक्षेपतस्तिथिविचारः ॥

No. 165. तिथिविवेकः By शूलपाणि । Tithivivekah.

Substance :—Character Maithilī. White paper, 10 on a page. Letters 64 in a line. Folia 6. 12½×4 Appearance, old. Prose and verse. Complete. C Date Śaka 1733. Place of deposit, Pandit Dīnab Jhā, Isahapur, Manīgachī P. O., Darbhanga. A book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Śul.

Beginning. श्रीनमोभगवतेवासुदेवाय ।

वचनैर्द्वैधसंजातसंशयक्षिदुरः सताम् । तनोमुतुदमत्यच्चैर्द्विखरादतिजिह्विक-

दिनद्वयपि तत्तत्तिथिप्राप्तिस्तदाकुलक्षयति सशयव्यनिर्णय

तत्रसंवत्सरप्रदीपः सातिथिस्तद्वहोरात्रं यस्यांनभ्युदितोऽरविः ॥

तदाकर्मागिकुर्वीत ह्यमशुर्दानकारणम् ॥

**End.** दिवा रात्रं च तं दृष्ट्वा एवमेव तिथौ स्मृतं तस्यामुभयगामिन्यामाचरेत्तु व्रतव्रती ।

तेन प्रणिपद्यतापि द्वितीया कर्मादिवा रात्रौ चलभ्यते तदा न शुभादरः कार्यः ।

द्वितीया नृतीया युष्मदिने द्वितीया कालस्याभावात् इत्यर्थः ॥०॥

**Colophon.**

इति श्रीमद्भागवतपाध्याय श्रीशूलपाणिश्चितः तिथिविवेकः समाप्तश्चापि ग्रन्थः ॥०॥

शुभमस्तु ॥ श्रीस्तु ॥ शके १६३३ साल कार्तिक शुक्ल तृतीयायां कलकतास्थिते

लिखिते पापुस्तकी पण्डितराजस्येयमिति ॥०॥

**विषयः ।** श्रीशूलपाणिश्चितेतु तिथिविवेकं संज्ञेपतानिगदितस्तिथिनिर्णयोहि ।

संसाधयन्तुमुधियः शुभकार्यसंस्मारादपास्यमतभेदं सुदारचित्ताः ॥१॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 231, Pt. III. p. 50,  
R. M. Pt. 9, p. 237.

#### A. तिथिविवेकः By शूलपाणि । Tithivivekah.

**Substance .—**Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 38 in a line. Folia 10.  $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect, Date (? Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Māihavapur P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with Tithivichāra, by Śūlapāṇi.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

#### B. तिथिविवेकः By शूलपाणि । Tithivivekah.

**Substance :—**Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 36 in a line. Folia 16.  $9 \times 3\frac{1}{4}$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Incorrect. Date Śaka 685. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. Worn-out. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra, by Śūlapāṇi. Only one folio is missing at the beginning

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No 166

By वाचस्पति Tirthaka palat

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 50 in a line. Folia 2. 14×5½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Torn in the margin. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Tīrtha Yātrā, by MM. Vāchaspati Miśra.

**Beginning.** अ०नमः ॥ श्रीराधाकृष्णभ्यान्नमः ॥  
 हितायसाधुवृत्तानां वेदवृत्तानुगामिनी ।  
 तीर्थे कल्पलता नत्वा श्री वाचस्पतिसम्मभिः ॥  
 तीर्थयात्राविधिः ।  
 महाभारते ।

ऋषिभिः कवतः प्रोक्तावेदेष्विहयथाक्रमम् ।  
 फलञ्चैव तथातत्त्वं प्रत्यवेह च सर्वशः ॥  
 नते शक्या दरिद्रेण्यज्ञाः प्राप्तुमहीपते ।  
 बहूपकरणा यज्ञा नानासम्भारविस्तराः ॥  
 प्राप्यन्ते पार्थिवैरेते समृद्धेर्वा नरैः क्वचित् ।

**End of Ms.** गंगादितीर्थेषु वसन्ति मत्स्या देवालये पक्षिगणा वसन्ति ।  
 भावोज्जितास्तेन फलं लभन्ते तीर्थान्च देवायतनाच्चमुख्यात् ॥  
 भावं ततो हृत्कमले निधाय तीर्थानि सेवेत्समाहितात्मा ।  
 या तीर्थयात्रा कथिता मुनीन्द्रैः कृताप्रयुक्तो ह्यनुमोदिता च ॥  
 तां ब्रह्मचारीविधिवत्करोति सुसंयतात्मा गुरुसन्निभः ।  
 सर्वस्वनाशेऽप्यथवान्धपक्षेऽसन्नाह्मणानग्रतएव कृत्वा ॥  
 यज्ञाधिकारेऽप्यथवा निवृत्ते विप्रस्तुतीर्थानि परिभ्रमेत् ।  
 तीर्थेऽलं यज्ञफलं हि यस्मात् प्रोक्तमुनीन्द्रैः समलम्बभावैः ॥  
 यस्येष्टियज्ञेऽधिकारी ।

**Colophon.** नास्ति ।

विषय तीर्थयात्रादि



A तृथचिन्तामणि By वाचस्पति Tirthachintāmaṇi

Substance. Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 66 in a line. Folia 16.  $14 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārhi, Andhrā-thārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. तीर्थचिन्तामणि: By वाचस्पति । Tīrthachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 62 in a line. Folia 171.  $15 \times 1\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Babu Adyānāth Miśra, Pahitol, Manīgachī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 167. तीर्थचिन्तामणि: By वाचस्पति । Tīrthachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White and yellow paper. Lines 13 on a page. Letters 50 in a line. Folia 101.  $12 \times 5$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date Samvat 1905. Place of deposit, Pandit Maṇīśvar Jhā, Lālaganj, Jhanjharpur P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशायनमः

कनकनलिनलक्ष्मीस्पर्द्धिराधाकुचाग्र ।

प्रथिततयनभृङ्गाः स्मेरवक्त्रास्त्रुजश्रीः ।

नवगणतमालश्यामलामन्दगात्रः ।

क्षपयतुममकर्म कर्मकरमित्रः ॥

**Colophon** इति श्रीवाचस्पतिरिति विरचितं तीर्थचिन्तामणिपञ्चमं काश प्रकाश  
श्रीसम्बत् १६०५ मागशीषशुक्लपक्षे एकादश्या शुक्लासरे .। गजसचन्द्रायमम. ॥  
श्रीदुर्गादेव्यैनमः श्री रामायन ।

विषयः । गयाकाशीप्रयागादितीर्थमाहात्म्यवर्णनम् । श्रीवाचस्पतिर्धीरेणकृतं सर्वे समास्तः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 232. Pt. II. p. 49; Pt. III. p. 50; R. M. Pt. III. p. 104. H. S. Vol. II. p. 95. ( 1915 ).

**C. तीर्थचिन्तामणिः** By वाचस्पति । Tīrthachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Folia 136. 12×4 inches. Appearance, old. Worn out. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Umeśa Miśra, Vishnupur, Benīpatī P. O., Darbhanga. ( The Ms has been consumed by fire recently. )

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

**D. तीर्थचिन्तामणिः** By वाचस्पति । Tīrthachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 68 in a line. Folia 130. 15×2 inches. Appearance, old. Worn-out. Worm-eaten. Torn. Prose and verse. Not complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Puruṣottama Māhātmya and Gaṅgāmāhātmya etc. by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

**E. तीर्थचिन्तामणिः** By वाचस्पति । Tīrthachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 56 in a line. Folia 92. 14×5 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Incomplete. Not correct. Some folia are missing at the end of the Ms. Place

of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tīrtha-Māhātmya by MM. Vāchaspati Miśra. Worn-out. Torn partly.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

F. तीर्थचिन्तामणिः By वाचस्पति । Tīrthachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 80 in a line. Folia 31. 13×2½ inches. Appearance, o'd. Verse. Incomplete. Date wanting. Place of deposit, Pandit Umākānt Jhā, Tarāuni, Sakrī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tīrtha-vidhāna, by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

G. तीर्थचिन्तामणिः By वाचस्पति । Tīrthachintāmaṇiḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 34 in a line. Folia 210. 11×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Chirañjib Thākur, Lagamā, Biraul P. O., Darbhanga. Worn out. Letters affected. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Kāśī, Prayāga, Gayā and Gaṅgā, by MM. Vāchaspati Miśra,

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 168. तीर्थयात्राविधिः By वाचस्पति मिश्र । Tīrthayātrāvidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 38. 10×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhanbārpur P O Darbhanga

**Beginning** ओं नमो नारायणाय ।

द्वितीयं साधुवृत्तानां दम्बजगत्सुखात्तन्मयम् ।

तीर्थकल्पलतां नत्वा श्रीवाचस्पतिशर्मभिः ॥

तत्र तीर्थयात्राविधिः । महाभारते ॥

ऋषिभिः कृतः प्रोक्ता वेदेष्विहयथाक्रमम्

फलञ्चैव यथातत्त्वं प्रेत्य चेह च सर्वशः ॥

**End.** शुश्रूषन् वित्तसम्पन्नो भवतीति न मंशयः ।

कर्मणा मनसा वाचा तस्य धर्मेऽव्ययस्थितः ॥

**Colophon** महामहोपाध्याय सन्मिश्र श्रीवाचस्पतिविरचितः प्रयागविधिः समाप्तः । शुभमस्तु ॥

श्रीरस्तु सदा तव ॥०॥

नमोजलदनीलाय शेषपर्यङ्कशायिने ।

लक्ष्मीकण्ठग्रहानन्दविस्पन्दाय मुरद्विषे ॥ ओं नमो हरये ॥ ओं नमस्तस्यै ॥

ओं ओं ओं श्री श्री श्री ओं ॥

विषयः । प्रयागप्रयाणप्रकारः प्रदर्शितः ॥

No. 169. तीर्थलता । By वाचस्पति । Tirthalatā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 45 in a line. Folia 47. 13×5 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with ceremonies to be performed at Kāśī, Prayāga and other places, by Vāchaspati Miśra. Generally letters are omitted, as it is copied from an other old Ms.

**Beginning.** ओं नमो विश्वेश्वराय ।

अन्तर्गृहस्य यावत्कर्त्तव्या प्रतिवासरम् ।

प्रातःस्नानविधया दौर्गत्वाच्च मणिकर्णिकाम् ॥

प्रातःस्नानविधया दौर्नत्वापञ्चविनायकान् ।

नमस्कृत्वाऽथ दिश्वेशं स्थित्वा निर्वाणमण्डपे ॥

अन्तर्गृहस्य यावत्कर्त्तव्यं ॥

गृहान्वानि मन्वत गन्वाध मयिक्वर्णिकम् ।

स्नातवानाननकायस्य सनिकर्णशमन्वयेन ॥

**End of Ms.** वाराणस्याङ्कतोपधानस्यत्राद्वास्तवस्तदक्षिणतर्पणे सौवामणियज्ञजन्यफलम् । कार्या-  
निवासने स्वराज्यजन्यपुण्यकोटिगुणपुण्यजन्यफलम् जरासन्धेश्वरदर्शनेमुक्तिः  
हिरण्येश्वरदर्शनेहिरण्यप्राप्तिः ॥

**Colophon.** नास्ति ॥

**विषयः ।** कार्याप्रयागादितीर्थैर्कर्तव्यनिरूपणम् ।

№ 170. तीर्थसामान्यपद्धतिः By रजोमिश्र । Tīrthasāmānyapaddhatiḥ.

**Substance :—**Character Devanāgarī. White paper, L lines 10 on a page. Letters 35 in a line, Folia 12. 11x5 inches Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit. MM. Pandit Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Tīrthas by Rajo Miśra.

**Beginning,** यश्चोद्धार्षीद्भुवनादगाधान्मुस्तामिवोर्वीगिरितीर्थगुर्भीम् ।

प्रोद्धर्तुमीष्टे दुरदृष्टमेरुं, नौमितकालमनादिदेवम् ॥

तीर्थसामान्यविधिस्तत्र महाभारते ।

ऋषिभिः कृतवः प्रोक्ता वेदेष्टिहयथाक्रमम् ।

फलां चैव तथा तत्त्वं प्रेत्य चेह्य सर्वशः ॥

न ते शक्या दरिद्रेण यज्ञाः प्राप्तुं महीपते ।

वह्मपक्रमणायज्ञा नाना संभार विस्तराः ।

प्राप्यन्ते पार्थिवैरेव समृद्धैर्वानरैः क्वचित् ॥

**End.** तत्राप्यसमर्थानां तीर्थसामान्यं यावत्, गवातिरिक्त्वा यानेन गमने तीर्थप्रवेशादि वक्ष्यमाणं तत्तत्तीर्थपद्धत्यनुसारेण तीर्थकृत्य समाप्तौ तत्तत्तीर्थफलमविकलम्भवत्येवेत्यवमेयम् ।

**Colophon.** इति श्रीरजोमिश्रसंश्रुतीतायां तीर्थलक्ष्मीवतीनामपद्धत्यां तीर्थसामान्यपद्धतिः परिपूर्णा ।

**विषयः ।** सर्वतीर्थेषु इतिकर्तव्यत्वनिरूपणम् ।

No 171

विधि Tulasīvratodyapanavidhih

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in line. Folia 9. 13×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1802. Place of deposit, Pandit Vāsudeya Miśra, Champa, Benipati P. O., Darbhanga. Worn-out. Soiled. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Tulasīvrata.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।

अथतुलसीव्रतोद्यापनविधिलिख्यते । तस्याउपरिसुतोराणं चतुर्द्वारिपुण्यचामशोभित  
मण्डपनिर्मायपूर्वदिने कृतैकमुक्तः शुचिः परदिने स्नातः कृतनित्यक्रियोविमलवेषः  
शुद्धपदः परिधाय ततोमण्डपसमीपमागत्य चतुष्कोणस्तम्भं स्थाप्यचतुर्भिर्वर्णकैश्च  
वत्सर्वतोभद्रचक्रमनोरमं तुलसामूलविलिख्य पूर्वामिमुखीभूय ततः पञ्चदेवतापूजनम् ॥

**End.**

अर्चयानि कानि च पापानिब्रह्महत्यासमानि च । तानितानिप्रणश्यन्ति प्रदक्षिणापदपदे  
इतिमन्त्रेणत्रिवारं प्रदक्षिणीकृत्यशय्यासमीपमागत्य लक्ष्मीनारायणं ध्यात्वा नमस्कृत्य  
पुष्पगृहीत्वा, अर्चनमोनमः काणवावरायनारायणायाच्युतविष्णुमाय । श्रीशार्ङ्ग  
चक्राय गदाधराय नमोस्तुतस्मैपुरुषोत्तमाय इतिध्यात्वा प्राणम्यस्वर्गहंगच्छेत् ॥\*॥

**Colophon.**

इति ॥=॥—॥ शाके १८०२ सन् १२८८ श्रीवासुदेवशर्मणो लिपिरिय ॥  
चम्पाग्रामे ॥ धीरस्तु ॥ सिद्धिस्तु ॥ कार्तिकशुक्ल १० शनौ ॥

No. 172. तुलादानपद्धतिः ॥ Tulādānapaddhatiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 2. 12×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Torn. Date (?) Place of deposit. Pandit Rabināth Jhā. Professor M. R Vidyālaya, and resident of Andhra Thārhi P. O., Darbhanga. A frangment of Tulādānapaddhatiḥ.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।

अथ तुलादान विधिः । ओमधामुके मासि अमुकेपक्षे अमुकतिथौ अमुकफलकामो  
अमुक रोगनिवृत्तिकामो विष्णुप्रीतिकामो वा अमुकतुलादानमहं करिष्ये ।

**End.**

ओमध कृतैतद्मुक्द्रव्यतुलादानप्रतिष्ठार्थमिदं हिरण्यमग्निदेवतं यथा नाम गोत्राय  
ब्राह्मणाय दक्षिणाम्बु वदे प्रतिपत्तिं ततो मूर्त्तीं दक्षिणां दद्यात् ब्राह्मणान्  
मोजयेत्

**Colophon**

इति तुलादान विधिः । तुलादान सामग्री सूक्त मूर्ति सानाक १, गोविन्द  
क मूर्ति साना क १, विष्णु क मूर्ति साना क १, तुलापुरुष साना क १,  
सुवर्गाष्टाङ्क साना क १, कर्मराज क मूर्ति साना क १, चतुर्विंशतिदेवता क  
वस्त्र, काङ्कभस्मारि वा वेल । पलरा २ सीक २ सूता क दण्डान्कादन वस्त्र ।

\* लोह १ जम्ब २ रौप्य २ पित्तल ४ सुवर्गा ५ काश्य ६ ताम्र ७ शीशा ८ इति  
द्रव्यसंख्या । इति —

**विषयः ।**

तुलापुरुषदान विधिः ।

No. 173. **तुलादानप्रयोगः** By गागाभट्ट । Tulādānaprayogaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines  
9 on a page. Letters 38 in a line. Folia 4. 9×4 inches. Ap-  
pearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date, Samvat  
1865. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauti  
Mādhavapur P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa,  
dealing with Tulādāna by Gāgābhaṭṭa.

**Beginning.** श्रीगणेशायनमः ।

अथसामान्यतुलापुरुषदानविधिः ।

तुलापुरुषदानन्तु शृणुमृत्युञ्जयोद्भवं ।

अथलोहंप्रदातव्यं सर्वरोगोपशान्तये ॥

कांस्यंचयदमणेदेयं त्रयुरार्षैर्विकारके ।

अपस्मारेतुसीसं स्यात्ताम्रंकुण्डे सुदारुणे ॥

**End.** मीमांसैकधुरंधरः अतिधरोन्यायेपिवागीश्वरः

साहित्यामृतसागरः मुज्जतावल्लीरसालद्रुमः ।

येविद्वन्मिणशेखरो दिनकरः प्रासूतविश्वेश्वरम् ॥

तेनाकारिकृतादितोलनविधौ सत्प्रीतये पद्धतिः ॥ \* ॥

**Colophon.**

इतिगागाभट्टकृतस्तुलादानविधिस्तुलादानप्रयोगः ॥ श्रीगजाननार्पणमस्तुः । श्रीमहाल-  
क्ष्म्यार्पणमस्तु ॥ संवत् १८६५ श्रावणशुक्ल १५ शनिवासरे तद्दिने इदंपुस्तकं  
रचयिताममोरेश्वरेण लिखितं स्वार्थपरोपकारार्थञ्च ॥

**विषयः ।**

तुलापुरुषदानविधिः ।

No 174 तुलादानविधि ॥ By Tulādānavidhih.

Substance: - Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 66 in a line. Folia 2. 12×5 inches. Appearance, old Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Manīśvar Jhā, Lālganj, Jhanjharpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमोगणेशाय । अथ तुलादानविधिः ॥

यथोक्तलक्षणान्तुलाम्विधाय धर्मराजस्य सूर्यस्य गोविन्दस्य च प्रतिमां हिस्त्रमयीं कृत्वा गणेशं पञ्चदेवताञ्च संपूज्य कुशतिलजलान्यादाय ओमद्येत्यादि ॥

End. ओं अद्यकृतैस्तुलापुरुषदानप्रतिष्ठार्थं यदीयमान मूल्यक हिरण्यमग्निदेवं यथानाम-  
गोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणामहन्द्दे ॥ इति नक्षत्रान्दद्यात् ॥

Colophon. इतितुलादानविधिः संपूर्णम् ॥ ० ॥ ओं नमः शिवाय ॥ ओम् ॥

विषयः । ग्रहस्थितिर्वृत्त्यर्थं तुलापुरुषदानप्रकारः ॥

No. 175. त्रिशच्छ्लोकी संग्रहः By भवनाथ । Triśāchchhlokīsamgrahah

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 52 in a line. Folia 11. 10×4 inches. Appearance, old. Verse and prose Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A work on the Mitākṣarā of Aśauchaprakaraṇa by Bhavanātha. He composed 30 ślokas and himself commented on them.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा गणेश्वरदेवं शारदां गुरुमात्मनः ।

अशौचसंग्रहं त्रिशत्श्लोक्या व्याख्यां करोम्यहं ॥

तत्रस्मार्तक्रमसमुल्लङ्घ्यलोकप्रसिद्धक्रममनुसरं गर्भविपत्तिनिमित्ताशौचक्रमेणाशौचं-  
प्रतिपादयति ।

प्रणमासाभ्यन्तरेषु स्वपुरुषहिते गर्भमात्रे विनष्टे ॥

माता तन्मासस्तस्या समदिनमशुचिः स्नानशुद्धाः सपिण्डाः ।

अन्त्ये मासद्वयेतु त्रिदिनमशुचयोऽतः परं स्रुतिवत्स्या ॥

शौचमात्रम् ।



End.

तुयचमृतिः । इतिश्रीमद्भगवद्गीतासहितः समा ।

विद्वद्भ्यः निवपत्राणि नित्यतादृदिवेश्मनः । आचम्याग्न्यादिसलिलं गोमयं गौर सर्वपाप  
प्रविशेयुः समातम्यकृत्वाजनिपदं शमैरिति ।

Colophon

इतिश्री भिताक्षरायामशौच प्रकरणादुद्धृत्य कृत्या त्रिंशच्छ्लोक्याः श्री भवनाथ  
संग्रहसमाप्तं । ॥ शुभम् ॥

युधिष्ठिराविक्रमशालिवाहनो ततस्तु राजा विजयाभिनन्दनः ।

नागार्जुनश्चैवतु कल्किनामा कलौयुगे पद् शककारकाः स्युः ॥

कलयतिकमलोपमानमच्छेः प्रथयतिवाचिधुधारसस्य साम्यम् ।

सखि कथय किमाचरामि कान्ते समजनितव सहिष्णुतैवदोषः ॥ १ ॥

विषयः ।

भिताक्षरीयाशौचप्रकरणमूलकरचितानां त्रिंशच्छ्लोकानां स्वकृतव्याख्या ।

Previous notice :—R. M. Pt. I. p. 80

No. 176. त्रिस्थलीसेतु By नारायण भट्ट । Tristhalīsetu.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 135. 14×5½ inches. Verse and prose. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharma śāstra, dealing with Kāśīprakarana, by Nārāyaṇa Bhaṭṭa. Worm-pierced.

Beginning.

श्रीगणेशायनमः ॥ अथकाशीप्रकरणम् ।

भवानीशंकरो नत्वा भट्टरामेश्वरात्मजः ।

भट्टनारायणः काशीविविक्तं सङ्गृह्णति ॥

End.

अविमुक्तोऽयं जन्मप्राप्तात्मलोके महीयते ।

आदेहपतनायेतु क्षेत्रं सेवन्तिमानवाः ॥

तैश्चैतानां संयानेन दिव्ययान्त्यकुतोभयाः ।

इत्यादीनि तु सलोकताविषयाणीति सर्वमनवद्यम् ॥

Colophon.

इतिश्रीमद्भगवद्गीतासहितः समा । इतिश्रीमद्भगवद्गीतासहितः समा । इतिश्रीमद्भगवद्गीतासहितः समा ।  
भट्टविरचिते त्रिस्थलीसेतौ काशीप्रकरणे तन्मरणान्मुचिविचारः समाप्तः शुभमस्तु ॥

वेष्य

अरामिस्थान्मुक्ति

No 177 त्रिस्थलीसेतु-काशीप्रकरणम् By नारायण । Tristhalisetu

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 50 in a line. Folia 114. 14x5½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date, Samvat 1910. Place of deposit, MM. Pandit Rājīnāth Mīśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, complete in four parts, by Nārāyaṇa, of which this is one dealing with Kāśī. Worm-eaten.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।

भवानीशंकरं त्वा भद्रामेश्वरात्मजः ।

भट्टनारायणः काशीं विविनक्ति सदुक्तिभिः ॥

अथ काशीप्रकरणां । तत्र माहात्म्यज्ञानस्य प्रवृत्त्यौपयिकत्वेन तत्सुखावश्यं वक्तव्यत्वात् तदेवप्रथमं निरूप्यते ॥ अतएव पद्मपुराणे पातालखण्डे भृगुप्रति कृतेषु पंचप्रश्नेषु प्रथमं माहात्म्यप्रश्न एव कृतः ।

End. अविमुक्तो जन्मप्राणान्ममलोके महीपते ।

अदेहपतनाद्येतु क्षेत्रं सेवति मानवाः ॥

ते मृता हंसयानेन दिव्यान्त्यकुतोभयाः ।

इत्यादीनि तु सलोक्ताविषयाणीति सर्वमनवद्यम् ॥

olophon. इति श्रीमद्विद्वन्मुकुटमाशिक्य दाक्षिणात्यालंकार श्रीमद्भद्रामेश्वरसूरिसूनुनारायण भट्ट विरचिते त्रिस्थलीसेतौ काशीप्रकरणे तन्मरणान्मुक्तिविचारः समाप्तः ॥ ४ ॥ समाप्तं काशीप्रकरणां अतः परं गयाप्रकरणां भविष्यति ॥ शुभमस्तु रामाय नमः ॥ ४ ॥ संवत्—१६१० समये श्रावणमासे शुक्लपक्षे तृतीयायां रविवसरे ।

विषयः । अस्मिन् प्रकरणे काशीमरणान्मुक्तिरिति कात्स्न्येन निरूपितम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 240; Pt. II. p. 51; Pt. III. p. 52. R. M. Pt. 2 p. 202. Pt. 7. p. 34.

Verse and prose Appearance, old Complete Incorrect  
Date, Samvat 1910 Place of deposit MM Pandit Rajinath  
Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise  
on Dharmaśāstra entitled Tristhalīsetu, complete in 4 parts,  
by Nārāyaṇa of which this is one dealing with Gayā. Worm-  
eaten.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ॥

वादीभयुक्तिर्भूयस्थलदलनाकुलमाननक्षगमन् ।

विकिरन् प्रमेयमुक्ताविद्यावनकेसरी गुरुर्जयति ॥ १ ॥

नत्वात्रिलोद्वारधुरंधरंरंगदाधरं बुद्धिबिगुद्धिसाधकं ।

मन्देहमुत्तार्य्यविचार्य्यसादरं मया गद्याकार्य्यमुदीर्य्यतेऽधुना ॥ २ ॥

मुतादिकर्तृक्यस्याश्रद्धंश्रद्धासमेधितं ।

पित्रादयुद्देश्यफलदं सागव्या यागतोधिका ॥ ३ ॥

**End.** ततो निर्गमनकाले गदाधरपूजास्वतिप्रार्थनाः कार्याः ।

कृत्वा तं प्रार्थयं देवमादिदेवं गदाधरमित्यग्निपुराणवचनान् स्तुतिप्रार्थने प्रयोगे वक्ष्यते ॥

**Colophon.** इति श्रीमहायामेश्वरसूरिसुनुनारायणभट्टविरचिते त्रिस्थलीसेतौ गद्याप्रकरणे गद्याकृत्यम्  
॥ शुभमस्तु ॥ राम ॥ संवत् १९१० समये मार्गवदि ॥ ङ्ङ् ॥ ङ्ङ् ॥ ङ्ङ् ॥ ङ्ङ् ॥ ङ्ङ् ॥ ङ्ङ् ॥

११०० संख्या ॥

**विषयः ।** गद्या श्रद्धादिः ।

No. 179. त्रिस्थलीसेतुः By नारायण भट्ट । Tristhalīsetu.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines  
9 on a page. Letters 43 in a line. Folia 42. 14×5½ inches.  
Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct.  
Date, Samvat 1923. Place of deposit, Raj Library, Dar-  
bhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Gayākṛtya,  
by Nārāyaṇa Bhaṭṭa.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः । सस्वत्यै नमः ॥

वादीभयुक्तिर्भूयस्थलदलनाकुलमाननक्षगमन् ।

संदेहमुत्सार्यविचार्यसादरं मयामयाकार्यमुदीर्यतेऽधुना ॥

सुतादिवर्तुंयस्यांश्राद्धं श्रद्धासमेधितं ।

पित्राद्युद्देश्यफलदं सागया यागतोधिका ॥

End.

एवं गद्याकृत्येनिर्बुद्धततोनिर्गमनकालेगदाधरपूजास्तुतिप्रार्थनाः कार्याः । स्तुत्या-

संप्रार्थयेद्देव भरिदेवंगदाधर मित्यग्निपुराणवचनात् स्तुतिप्रार्थनेप्रयोगेदृश्यते ।

Colophon.

इतिश्रीमद्भट्टराजेश्वरसूरिसूनुनारायणभट्टविरचिते त्रिस्थलीसेतौगयाप्रकरणे गया

कृत्यं । शुभमस्तु ॥ संवत् ॥ १९३३ ॥ वाखुधाः ॥

विषयः ।

गद्याकृत्यनिरूपणम् ।

No. 180. त्रिस्थलीसेतुः तीर्थधर्मप्रकरणम् By नारायण । Tristhalīsetu.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 67. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose and Verse. Incorrect. Incomplete. Date, Samvat 1910. Only the first folio is missing. Place of deposit, MM. Pandit Rājīnāth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra, entitled " Tristhalīsetu " by Bhaṭṭa, Nārāyaṇā, and completed in four parts, of which this is one dealing with miscellaneous subjects.

Beginning.

नगरीतिमुपेयुषी ॥५॥

शास्त्रेष्वधीतीपितुरेव यः श्रुतीः स्मृतीः समातोव्यचदेशरीतीः ।

नारायणस्तत्तमयोविमुक्तेतीर्थायसीसेतुमसौविधत्ते ॥६॥

ग्रन्थेस्मिन्गुणगणवत्वमुच्यतेचेत्स्वंग्रन्थं गुणगणवंतमाहकेनो ।

तंसंनः शिरसिकृताञ्जलिस्तु याचेशोर्ध्वतत्सदसाद्विदेन्यतेमयायत् ॥७॥

खलानांप्रार्थनैषेह खलताखलतास्तुवः भवतांभूषणेपत्रादूषणेमास्तु मातसां ॥८॥

साधारणस्तीर्थाविधिः प्रथमंसम्यगुच्यते ।

ग्रंथागादित्रयविधिःपश्चादित्यत्रसंग्रहः ॥९॥

End.

नदेवः पर्वताग्नेषुनदेवोविष्णुसन्नि ।

यत्र दृष्टम्

८ ।

तत्र तस्य महादेवः प्रसादमुपपन्न्यति ॥

इत्यादि बहुनालम् ॥०॥४॥

इति श्रीमद्विष्णुमुकुटमाणिक्य

श्रीमद्भट्टरामेश्वरसूरिसूनुनारायणभट्टविरचिते

विस्थलीसेतौ सामान्यप्रघटके प्रकीर्णक तीर्थधर्मप्रकरणं समाप्तम् ॥ समाप्तश्च प्रघ-

टकः ॥ छ ॥ श्री राम राम राम राम राम राम राम राम राम राम इतः परं

प्रयागप्रकरणं भविष्यति ॥ शुभमस्तु ॥ संवत् १९१० ॥ छ छ छ छ छ छ ॥छ॥

प्रयागादितीर्थकर्तव्यनिबन्धनिरूपणपुरस्सरं सामान्यतस्तीर्थाविधिनिरूपणम् ॥

— — —

विस्थलीसेतु (प्रयागप्रकरणम्) By नारायण । Tristhalīsetu.

Character Devanāgarī. White paper. Lines

page Folia 30. 13×5 inches. Appearance, new

Incorrect. Date san 1261 Śāl. Place of deposit

harsvar Jhā, Lālganj, Jhanjhārpur P. O.

श्रीगणेशाय नमः

सुरमुनिदितिजैः सेव्यतेयोस्ततैर्गुप्तरदुरितानां काकथामानवानां ।

स्वमुविमुक्तं वाञ्छितावाप्तिहेतुर्जयति विजितयागस्तीर्थराजः प्रयागः ॥

वाणीयत्तेर्यस्यावर्णनायामणीयसीः ।

तीर्थश्रेणि मणिर्वेणीस्वर्निःश्रेणिः प्रवर्ग्यते ॥

अथ प्रयागप्रकरणम् ॥

इति यमुनामहिमा ॥

इति भट्टरामेश्वरसूनुभट्ट नारायण विरचिते विस्थलीसेतौ प्रयागप्रकरणं समाप्तम् ॥

इतः परं काशीप्रकरणं भविष्यति ॥ सन् १२६१ साल संख्या श्लोकके ११४०

प्रयागमाहात्म्य वर्णनम् ॥

— — —

विस्थलीसेतौ प्रयागप्रकरणम् By नारायण भट्ट । Tristhalīsetu.

Character Devanāgarī. White paper. Lines

Letters 57 in a line Folia 30 14×5½ inches

o d Verse and prose. ( complete Incorrect

Date, Samvat 1910 Place of deposit, MM Pandit Rajināt Miśra, Saurāth, Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, entitled Tristhatīsetu, by Nārāyaṇa Bhaṭṭa of which this is one of the four parts, dealing with Prayāga, the modern Allahabad.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।

सुरमुनिदितिजेन्द्रैः सन्ध्यतेयोस्तत्तद्वैयुस्तदुरितानांकाकथामानवानां ।

स्वभुविमुकूनकर्तुंवाङ्मितावाप्तिहेतुर्जयतिविजितयागस्तीर्थराजः प्रयागः ॥ १ ॥

वाणीदाणीपतेयस्यावर्णनीयामणीयसी ।

तीर्थश्रेणिमणिर्वेणीस्वर्निःश्रेणिः प्रवर्ग्यते ॥ २ ॥

**End.** एषतद्देशतः प्रोक्तोमयास्यागुणसंग्रहः । स्वरूपविस्तरं वक्तुं न शक्तः कापितत्त्वतः ॥

कार्तिकेशुकृपक्षे तु द्वितीयायां विशेषतः । माहात्म्यं यमुनायास्तु यः शृणोति हेरस्तु

त्युक्तम् ॥ इति यमुनामहिमा ॥

**Colophon.** इति मध्वाचार्यवरमुनुभट्टनारायणविरचिते त्रिस्थलीसेतौ प्रयागप्रकरणं समाप्तम् ॥

इतः परं काशीप्रकरणं भविष्यति ॥ संवत् १८१० ॥

काशीते, पङ्क्तिमदीस जोजन एक परिमान ग्राम भडावनाम है मुकुन्दलाल लेखक का स्थान ॥

१९४० संख्याश्लोक की ॥

॥

॥

**विषयः ।** प्रयागविधिनिरूपणम् ॥

No. 183. दक्षस्मृतिः । Dakṣasmṛtiḥ.

**Substance :—**Character Maithilī. Brown paper. Lines 5 on a page. Letters 66 in a line. Folia 10. 14×2 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn out. Torn. A treatise on Dharmaśāstra, by Dakṣa. This contains 7 Chapters.

**Beginning-** सर्वधर्मार्थतत्त्वज्ञः सर्वशास्त्रविशारदः ।

पारग सर्वविद्वाना

**End** य इह पश्य सवया श्रुत्यायःपिमान्व ।  
 सपुत्रपौत्रोमतिमान् कीर्तिं स समवाप्नुयात् ॥  
 श्रावयित्वा त्रिदंशास्त्रं ब्राह्मकालं द्विजातमान् ।  
 अक्षयम्भवतिश्राद्धं पितृभ्यश्चोपतिष्ठते ॥ १६ ॥

**Colophon.** इति शनैर्वनशास्त्रेऽनमोऽऽयायः । समाप्तमिदं धर्मशास्त्रम् ॥ \* ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥  
 सर्वैकत्वेन श्लोकसंख्या ॥ २१६ ॥

**विषयः ।** चतुराश्रमिणामाचारादिवर्णनम् ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. pp. 241, 789; Pp. II. pp. 51; 204; Pt. III. p. 52. C. M. Vol. I. Pt. 5. p. 182.

### A. दक्षस्मृतिः Daksasmṛtiḥ.

**Substance :—**Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 40 in a line. Folia 7. 15×4 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra, known as Daksasmṛiti.

**Beginning, End, Colophon, विषयः—**Same.

### B. दण्डविवेकः By दण्धमान । Daṇḍavivekaḥ.

**Substance :—**Character Maithilī, Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 71 in a line. Folia 176. 14×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1541. La-Sam 499. Worn-out. Worm-eaten. at the end of pages. Place of deposit, Pandit Gaṅgānāth Miśra, Pahitol, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

**Beginning.** अ० नमः श्रीकृष्णाय ।

पाणिभ्यामुपजातवेषथुतया यत्नेनयः कल्पितो

येनस्वेदजलौघपूरिततयानापेक्षितोम्बुग्रहः ।

संध्यार्यत्वमवेत्य यो मुकुलिते सव्ये करे कम्बुना,

सहरवं गन्तवान् स पातुसिधयो — ~ ~ ~

साधराक्षिका

कपोलस्थ

धमाग्भोविसरं प्रसारिणमपाकर्तुं करणं स्पृशन् ।

तत्र प्रत्युत्सात्त्विकाम्बुमिलनादौ जायमाने जवाद्-

व्याद्धो विफलप्रयासविकलो गोपालरूपो हरिः ॥

कृष्णावतारकुतुकं बहुमन्यमानो दण्डवद्भवति गां पुरुषोत्तमोयः ।

वाञ्छन्नसानुगुणेन गुणेन वध्वा भूयः प्रचारयति गां भुवनान्तरेषु

यः श्रीकुसेनमुपनीतसमस्तसेन मात्मीयसैनिक मिवात्मवशे नियुक्तं

गौडेश्वर प्रतिशरीरनतिप्रतीपः केदारराय मङ्गच्छतिदावतुल्यम् ॥

उच्छृङ्खलप्रखल खगडन पण्डितेन श्रीभैरवेण मिथिला पृथिवीश

तेनानुकम्प्यसकृदप्यवलोक्यमानो श्रीवर्धमानकृतिनोस्तु कृतिः कृ

ज्यायान्गलङ्क मिश्रः शंकरवाचस्पतीचमैगुप्तः ।

निखिलनिबन्ध समासप्रयासमेनम्मनानुजानन्तु ॥

किञ्चालसमनसोऽपि विविधनिबन्धावलोकने कृतिलः ।

ते परिगृह्य पवित्रं कुर्वन्तु हस्तदुर्जनाः किन्तौः ॥

नासूयति गुणबन्धात् नोद्विजतेदोषसंबन्धान् ।

अविदितगुणदोषोऽपि हि परकृतिरित्येव दुर्जनेज्ज्वलति ॥

मन्त्री यत् महाराजो गुणगुरुः पृथ्वीपतिः पण्डितो

रूढाहंकृतयः पुराणकृतयः स्मृत्याः श्र ताभ्यास्तिलः ।

तत्र क्षुद्रमतेरिमांममकर्तृकः श्रद्धाघवा ।

योयद्वेति सएव तस्य विभवस्तेनैव सश्लाघ्यते ।

दाडस्यादौ परिकरस्ततः षट् तस्य हेतवः ।

उक्तोदण्डविवेकोऽस्मिन् परिच्छेदेषु सप्तषु ॥

श्रीविल्वपञ्चान्वयसम्भवेन श्रीमद्भवेशस्यतनुद्भवेन ।

श्री वर्धमानेन विदेहभर्तुः कृ.....धौ विवेकः ॥

प्रकुतमपिदृष्ट्वा निर्मितेऽस्मिन्निबन्धे समुचितवचनोत्था लक्ष्यते

स्फुरतिहिङ्गुसुमानां शेखरे योजितानां नवह्रस्वसमुदायो धोत्यमाने

...कामधेनूहलायुषीयश्च धर्मकाषध । स्मृतिसारकृत्यसागरस्य

टीकासहितेन्दु संहिते मनुयाज्ञवल्क्योक्ते । व्यवहारेतिलकञ्च

पञ्च । दृष्ट्वाकृतो.....देववर्षेण । तदिमानिमञ्च दृष्ट्वा

मनुमे सन्त ॥



**Colophon.** १२ इति महात्महापाध्याय श्रीवर्धमानविरचितो दण्डविवेक.... । शाके १६४१ मा  
 कृष्णचतुर्दश्यां शनौ शंकरपुर ग्रामे श्रीमदनिरुद्धोपाध्यायानां प्रीत्यर्थं लिखितमि  
 श्रीसदाशिव शर्मणाति । ल सं ४६६ स्मेरास्तु...दर्पज्वरोन्माथिना । पारि  
 न्द्रेण समं सज्जन्तुकुत्रा युद्धायवद्वादरः । तत्रैके प्रथयन्ति तुल्यरण्याता मन्येहरेस्त्वत्  
 मन्वेसांशाय शंसिनस्तदपरे वाढं विपर्यासिनः । ओं नमो हरिहराभ्याम् ॥

विषयः ।

विवादविषयो दाडदिः ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 243; Pt. III. p. 52. R.  
 M Pt. V. p. 225.

### C. दण्डविवेकः By वर्धमान । Daṇḍavivekaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters. 57 in a line. Folia 171.  $14\frac{1}{2} \times 2$  inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct generally. Date(?) Worn-out. Torn. Two chapters are in good and five in bad condition. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhānjharpūr P. O., Darbhanga.

The author probably lived in La-San 372, as his elder brother Gondi Miśra is mentioned in the colophon of Uvata bhāṣya of Yajurveda, which he copied at the suggestion of his younger brother Vardhamāna.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

### D. दण्डविवेकः By वर्धमान । Daṇḍavivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 6 on a page. Letters 72 in a line. Folia 127.  $15 \times 2$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date La-San 555. Worm-pierced and worm-eaten. Place of deposit, Pandit Gaṅgādhara Miśra Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with politics by MM. Vardhamāna

Beginning, End, Colophon, विषय Same

No 184 दण्डविवेक By वर्धमान Daṇḍavivekaḥ

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 51 in a line. Folio 101. 14×5½ inches. Appearance, fresh. Verse and Prose. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by MM. Vardhamāna.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 185. दत्तकचन्द्रिका By देवण्डभट्ट । Dattakachandrikā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow and brown paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folio 15. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andaulī, Mādhavapur. P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with the adoption of sons by Devaṇḍabhaṭṭa.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

चन्द्रिकामुत्तमसंज्ञातसंशयध्वान्तचन्द्रिका ।

चन्द्रिकालालुभावेनकृतादत्तकचन्द्रिकाः ॥

मन्वादिवाक्यविवृतेषु विवादमार्गेष्ट्यादशस्वपिमयास्मृतिचन्द्रिकायाम् ।

कल्युक्तदत्तकविधिर्नविवेचितो यः सर्वः सचाह्य विततोविबृताविशेषात् ॥

End. रम्येषाचन्द्रिकादत्तपद्धतेर्दशिकालघुः ।

मनोरमासन्निवेशैरङ्गिनां धर्मतारिणी ॥ \* ॥

Colophon. इतिमहामहोपाध्यायश्रीदेवण्डभट्टकृतादत्तकचन्द्रिका समाप्ता ॥ \* ॥

श्रीराधाकृष्णभ्यान्नमः ॥

विषय दत्तकमुत्तविचार

Date (?) Worn-out. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Dāna. The Ms. does not contain the last page, so the name of the author can not be ascertained.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

गतहुवाशतादार पीतनिर्मलवामने ।

शारेदेन्दुकरस्पर्द्धिहृगयहरये नमः ॥

योगोत्पादिसमस्तजातिनिवहाः शुक्रादयोमीगुणाः ।

दग्निदत्ताद्यपिसत्त्वजातमखिलं चैवादिनामान्यपि ॥

यस्मिन्याचक्रयाचकादिशब्दाः त्रिविधाः क्रियावाचकाः ।

कल्प्यन्तेपरमार्थतत्त्वुरहितस्त्वैतैर्हरिन्तंभजे ॥

सुमतिज्ञान्वयेन्द्रस्यहरिभक्तिः सतांहुदि ।

वर्धतांधनिनादित्सास्त्रद्विष्टौश्रुतिक्रिया ॥

तत्रादौदानमहात्म्यंतत्स्वरूपञ्चतद्विभदा ।

अधिकारादानुविप्रद्रव्यानामिह कीर्तितः ॥

End of ms. योगवाङ्मवल्लभः ॥

श्रद्धाविधिसमायुक्तं कर्मयत्तिक्रियते तु यः ।

फलं न किञ्चिद्वदोति क्लेशमात्रं हितस्यतदिति । यमः ॥

आशांस्तत्र ह्यदर्शदानकाले नियेषकं ।

दत्तत्रासंतप्यतेयस्तुतमाहुर्ब्रह्मघातकम् ।

रातातपः ॥

कार्यलोभेनयोदधानशुद्धणीयायत्प्रतिग्रहं ।

दातायेनस्कंयाति ब्राह्मणस्तदमन्तरम् ॥

किन्त्वंदक्षीतिवक्तव्यो न दाता ब्राह्मणः स्वयं ।

सोपिपृष्ठः सुयत्नेनदानार्थतत्तकी ... ॥

olophon. नास्ति ।

अथ ।

दानमहात्म्यं, तत्स्वरूपं, तद्भेदं, तदधिकारि दानुविप्रद्रव्यानामिहनिर्णयः कृतः ।

No 187 दानपञ्चिका By नवराज ! Danapañjika

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 14 on each page. Letters 63 in a line. Folia 20. 10 $\frac{1}{2}$ ×4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Worm-eaten Torn. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Dānot-sarga by Navarāja.

**Beginning.** अ०नमः शिवाय ।

दोषबंशसमुत्पन्नो देवसिंहतनूद्भवः ।  
धर्म्मकर्मरतः श्रीमान्नवराजोविराजते ॥  
श्रीमता नवराजेन सर्वपापप्रणाशिनी ।  
क्रियते दानपञ्जीयं क्लृप्तो गङ्गेव निर्मला ॥

**End.**

अभयं सर्वदैवतं भूमिर्वैविष्णुदेवताः ।  
कन्यादासस्तथादासी प्राजापत्याप्रकीर्तिताः ॥  
प्राजापत्योराजः प्रोक्तस्तरेवो यमदैवताः ।  
तथाचैकस्त्रकं सर्वकथितं यमदैवतं ।  
महिषश्च तथायाम्य उष्ट्रो वै नैर्ऋताभवेत् ।  
रौद्रीधेनुर्विनिर्दिष्टारक्षाग आग्नेय उच्यते ॥  
मेघतुवारुणां विद्याद्राहो विष्णुदैवतः ।  
आरण्याः पशवः सर्वे कथिता वायुदेवताः ।  
जलाशयानि सर्वाणि वारिधानां कमण्डलुः ।  
कुम्भञ्च करकञ्चैव वास्त्वानिनिर्दिशेत् ॥  
समुद्रजानि खलानि सामुद्राणि तथैव च ।  
आग्नेयकं प्रोक्तं सव लौहानिवाप्यथ ॥  
प्राजापत्यानि शस्यानि पक्वानमपि च द्विजैः ।  
क्षेपानि सर्वपश्वानि मन्त्रवाणि निष्कसौ

सस्त्वत्तानि हायानि पुस्तकानि च पर्गच्छे ॥

सर्वेषां श्रावसासमा विश्वकना च देवतः ।

रौद्राखामथपुष्पाणां काशानां हरितैस्सह ॥

फखानामथ सर्वेषां तथा होया वनस्पतिः ।

मत्स्यमामि विनिर्दिष्टे प्राजापत्ये तथैव च ॥

ह्यङ्गकृष्णाजिनं राध्या रम आसनमेव च ।

उपानहौ तथायानं पञ्चान्यत्प्राणवर्जितम् ॥

श्रौत्तानाद्गिरिस्तास्त्वेते गृह्यन्ते च तथा द्विजेः ।

पर्यन्यायस्तथा शौरस्ममधर्मध्वजादिकं ॥

बलोपकरणां सर्वं कथितं शाक्तदैवनं ।

गृह्यन्तु सर्वदैवत्यं यदनुत्तां द्विजात्तमाः ॥

होयंतद्विष्णु दैवत्यं सर्वं विष्णुदैवतम् ॥

**Colophon.** इति द्रोणवंशसमुद्भवश्रीनवराज विरचितादानपञ्चिका समाप्ता ।

शाक्ते ब्रह्ममुनिन्याकरयुते पौपेवलक्षेशुभे ॥

पञ्चैवै व्यलिखत्सुदामघटितां पञ्चीमिमां मानिकः ।

अष्टम्यां गुरुवासरे हरिविधिर्दैवैस्सदा पूजितम् ॥

गौरीशस्य पर्वनिधायहृदये गौरीपतेः किंकरः ॥ श्रीरस्तु ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः । दानविषयः तत्तद्वस्त्वधिष्ठानं देवता परिगणनं च ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 249; Pt. II. p. 54. R. M. Pt. V, p. 150.

No. 188. दानप्रक्रिया By भवदेव । Dānaprakriyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Folia 42, 16x6 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Rauti Deaurhi, Madhubanī. P. O., Darbhanga.

Beginning. End Colophon, विषय —Same.

No. 189 दानप्रक्रिया By भवदेव । Dānaprakriyā

Substance Character Maithili White paper Lines 1-  
on a page. Letters 82 in a line. Folia 23. 14×4 inches. Ap-  
pearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date  
Śaka 1650. Place of deposit, Pandit Cnirañjib Thākur  
Lagamā, Biraul P.O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra  
dealing with Dāna by Bhavadeva. Worn-out. Torn.

Beginning. ओनमो महागणेशाय ।

दानन्देयं दाताच्च सम्प्रदानं फलन्तथा ।

फलदाता विधाताच य एकस्तत्रमभ्यहम् ॥

भवदेवो हरिन्नत्वा कृष्णदेवतनुद्भवः ।

कुरुते दानधर्मस्य प्रक्रियां सत्क्रियावताम् ॥

तत्रादौ दानप्रशंसा नन्दिपुराणे ।

दानं परंप्रशंसन्ति दानमेव परायणं ।

दानं बन्धुर्मेनुष्याणां दानं कैषोऽह्यनुत्तमम् ॥

End.

इति पठति य इत्थं वासुदेवस्य पार्श्वे सपितृपुत्रकलत्रः संभृष्टोऽतीह सम्यक् ।

मुररिपुभवेनेवा' मन्दिरेवाथलक्ष्म्या क्षिरममरवधूभिर्मोदते सोऽपि कल्पम् ।

अत्रापि तुलापुरुषवद्दानव्यवस्था । दशधेति भूपालः । इति महाभूतघटदान  
विधिः । षोडशमहादानप्रकरणां पूर्णम् ॥

Colophon.

इति ष. शिरोमणिश्रीमहामोदर श्रेष्ठितनय श्रीरुद्रदासश्रेष्ठिकारिते मैथिलसन्मिश्र  
श्रीकृष्णदेवतनय महामहोपाध्यायाभिनवाचार्य सन्मिश्र भवदेवविरचिते भवद्वयकल्प-  
वल्लीनामके दानप्रक्रियाप्रकाशकोऽभिनवदानकाण्डेनाम चतुर्थः काण्डः सम्पूर्णः  
इति शिवम् ॥

शाके व्योम शर्तु चन्द्रवलितेऽर्वाकान्त मासेऽसिते ।

राधेसोमदिनेऽलिखद्भुतमिदं पुस्तं तृतीयातिथौ,

ध्यायं ध्यायमुमाधवं शुभतमे वैशालदेशे वसन् ।

ग्रामे श्रीसकरामिधे वितरणप्रख्यातस्तकौशलः ॥

श्रीगुरवे नमः ॥०॥ नमो हरिहराय ॥ नमः श्रीपतये ॥

No. 190. दानमयूखः By नीलकण्ठ । Dānamayūkhah.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 13, on a page. Letters 58 in a line. Folia 74. 12×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Sādhū Jhā, Yamathari, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमोऽग्रेषाय । ओं दानादि मात्स्ये ।

अथानः संप्रवक्ष्यामीत्यादिना षोडशमहादानान्युक्तानि ।

यथा आद्यन्तु सर्वदानान्तुलापुरुषसंज्ञितम् ।

द्वितीयगर्भदानञ्च ब्रह्माण्डतदनन्तरम् ॥

End. मात्स्ये । कपिले सर्वभूतानां पूजनीयासि रोहिणी ।

सर्वतीर्थमयी यस्मादतः शान्तिं प्रयच्छमे ॥ इति ।

Colophon. इति श्रीनगदेगुरुमठनारायणपुरिसूनुपण्डितशिरोरत्नमीमांसकशंकरभट्टात्मज भटनीलकण्ठ

कृते भास्करे दानमयूखः सप्तः ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीस्तु ॥

भाद्रमासि सितेपक्षे मङ्गलेहस्वितरे ।

भबुसुदनेन लिखितं दानमयूखपुस्तकम् ।

विषयः । सर्वदान सम्बन्धविचारः ।

Previous notices :—C. C. Pt. I. p. 249; Pt. II. p. 54; Pt. III. p. 54. R. M. Pt. 2. p. 168, and Pt. 7. p. 305.

No. 191. दानरत्नाकरः By चण्डेश्वर । Dānaratnākaraḥ.

Substance :—Character Maithili. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Folia 198. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Place of deposit, Pandit Khuddi Jhā, Koilakha, Lohat P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो नारायणाय ।

तत्पातुलोक्तं शम्भोः ियाश्लेषनिमीलितम् ।

उत्तंस रजनीनाथनिद्राणमिव पङ्कजम् ॥

अनिद्राम्भोजराजीवहृत्परिमलोद्भूतरामैस्तदागै ।

लक्ष्मी ।

श्रीमन्मन्त्रेश्वरगोऽमुं रचयति कचिरं दानरत्नाकरं सः ॥

श्रीचण्डेश्वरमन्त्रिणामतिमत्तानेन प्रसन्नात्मना ।

नेपालाखिलाभूमिपालजयिना धर्म्मोन्दुग्धाब्धिना ।

वाग्बद्ध्याः सरितस्तटे सुगुनी साम्यंदवद्ध्याः शुचौ ।

मार्गेमासि यथोक्तपुण्यसमये दत्तस्तुलापूरुषः ॥

यस्यदानातिरेकेण लोके निर्जितगौरवः ।

कल्पद्रुमः पारिजातः कामधेनुः कचित् कचित् ॥

अत्रोक्तमपि यद्दानं कृत्यरत्नाकरे पुनः ।

मासादि कृत्यनामस्त्यगौरवात्तदुदीरितम् ॥

विषयः ।

दानविषयकः ।

Previous notice. C. C. Pt. I. p. 249. R. M. Pt. 6. p. 134.  
H. S. Vol. II. p. 179. (1915.)

No. 192. दानवाक्यावली By धीरमती । Dānavākya-āvalī.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 62 in a line. Folia 62. 12½×1 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Babu Kṛṣṇadatta Miśra, Salampur, Ghatabo P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with Dāna by Dhīramatī, better-known in Mithilā as Rakhima Thākuraīn.

Beginning. ॐ नमोगणेशाय ।

वन्दे मुकुन्दस्य पदारविन्दं वन्दारवृन्दारकवृन्दवन्द्यम् ।

मन्दाकिनीयन्मकरन्दविन्दुरास्वाद्यते सन्मतिषट्पदेन ॥

आसीद्यः किलराजपण्डितकुलालंकारसारश्रिया-

मात्रासोभारसिंहदेवमिथिलाभूमगङ्गाखण्डलः ।

हृष्यद् धरवैरिदर्पदलनो दानेन लोकत्रये ।

विख्यात शरदिन्दु



श्रीमद्वीरमती प्रिया विजयते भूगण्डलालङ्कृतिः ॥  
 दानेकल्पलतेव चारुचरिते चारुन्धतीव स्थिरा ।  
 या लक्ष्मीरिवैभवे गुणगणे गौरीव या कथ्यते ॥  
 भूयोभूयः कृतार्थान् कृतमुमनसो या महादानहेम-  
 अमैराजीव गजीवहलतरफागानुमरगैस्थलागैः ।  
 विज्ञानुज्ञाप्य विद्यापतिमतिकृन्तिनं सप्रमाणासुदारा,  
 राज्ञी पुण्यावलोकाया विरचयतिनवान्दानवाक्यावलींसा ॥

**End.** स्नातावात्मेष्टमन्धनदाने ।

स्नातावथमन्धनं दत्त्वा यदिष्टस्तममात्मनः ।

प्राप्नोति लोकसुभानिह चैवमहद्ययः ॥

पूजादिविधाय । अथवागौ पदलौकिकमहायशोलाभकामतत्तुत्तर बहुशुभलोक-

प्राप्तिकाम इदमात्मेष्टमन्धनं विष्णुदेवतमित्यादिदक्षिणास्वशान्तम् ॥

**Colophon.** इति महामहादेवी श्रीवीरमतीदेवीविरचिता दानवाक्यावली समाप्ता । सरस्वती ।

**विषयः ।** तत्तद्भुवनविषयकतत्तद्वाक्यरचनाप्रकारः

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 250; Pt. II. p. 54; Pt. III p. 54. R. M. Pt. I, p. 17 and Pt. 5, p. 137.

### A. दानवाक्यावली By धीरमती । Dānavākyaṅvalī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 70 in a line. Folia 57. 13½×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. It is copied from the old Ms. and so it has gaps in certain lines. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dānavichāra, by Dhīramatī. She was the queen of Sugauna Raj in Mithila. In her court Vidyāpati was the Raj Pandit and he prepared this work at her suggestion.

Beginning End, Colophon, विषयः :—Same.

B. दानवाक्यावली By धीरमती । Dānavākyaṭvālī

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 47 in a line. Folia 88. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

C. दानवाक्यावली By धीरमती । Dānavākyaṭvālī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 66 in a line. Folia 28. 13×4½ inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Śrīkānta Jhā, Naḍvar. Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

D. दानवाक्यावली By धीरमती । Dānavākyaṭvālī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Folia 47. 13×5 inches. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dhareśvar Jhā, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

E. दानवाक्यावली By धीरमती । Dānavākyaṭvālī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9—11 on a page. Letters 48 in a line. Folia 41. 11×4½ inches. Appearance, new. Torn. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Bīkal Jhā, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय: Same

F दानवाक्यावली By घोरमती । Dānavākyaṭvālī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 82 in a line. Folia 105.  $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, MM. Pandit Rājīnāth Miśra Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dāna, by Dhīramatī.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

G. दानवाक्यावली By घोरमती । Dānavākyaṭvālī.

Substance :—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 89.  $12 \times 4$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Babu Raghunandan Dasa, Sakhabada, Manīgachī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dāna by Vidyāpati, at the suggestion of Dhīramatī,

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 193. दानवाक्यावली By पीताम्बर । Dānavākyaṭvālī.

Substance :—Character Maithilī. White-yellow paper. Lines 14 on a page. Letters 42 in a line. Folia 25.  $12\frac{1}{2} \times 5$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct generally. Date wanting. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Champa, Benipati P. O., Darbhanga. Worn-out. A work on Dharmaśāstra, dealing with Dāna, by Pīṭāmbara.

धम ।

यज्ञीना परमाद्यं स्तुत्याहारोऽनौकता ।

दानमेव गृहस्थानां शुश्रूषा ब्रह्मचारिणाम् ॥

व्यासः ।

आयासशतलभ्यस्य श्रेष्ठोऽपि गरीयसः ।

गतिरेकैव वित्तस्य दानमन्या विपत्तयः ॥

आसादर्थमपि ग्रासमर्थिभ्यः किं दीयते ।

इच्छानुख्यो विभ्रवः कदा कस्य भविष्यति ॥

द्रावेवाण्डु प्रवेष्टव्यौ गले बध्वाऽङ्गांशिलां ।

धनवन्तमदातारं दरिद्रञ्चातपस्विनं ॥

nd. E

अथहारदानं ॥ अथ दुःखशोकानुत्पत्तिकल्पशतावच्छिन्नदेवीलोकम् हतम्  
तदुत्तर सप्तद्वीपाधिगतत्रभवनकाम इमं हारं विष्णुदैवतमित्यादि ॥ सुवर्णमाला मुक्ता-  
माला वा ॥ दक्षिणाञ्च ॥

Colophon

पीताम्बरकृतेयं दानशक्यावली समाप्ता ॥ \* ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

विषय ।

दानमाद्वात्म्यवर्णनपूर्वकतत्तद्वस्तुदानशक्यरचनाप्रस्तारः ॥

No. 194. दानशक्यावली By विद्यापति । Dānavakyaśvalī

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 52 in a line. Folia 17. 10×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Gokulanath Jha, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. Now it is in the possession of Jayadeva Thākūr, brother-in law of the deceased, owner of Ms. Worn-out. A handbook of Dharmaśāstra, dealing with Dāna, by Vidyāpati Thākūr.

Beginning. तत्रादौ दानप्रशंसा । महाभारते ॥

यानीमान्युत्तमानीह वेदोक्तानि प्रशस्यते ।

तेषां श्रेष्ठतमं दानमिति मेनास्ति संशयः ॥

दानं देवाः प्रशंसन्ति मनुष्याश्च तथा द्विजाः ।

दाने कामनाप्रोति

न दानेन किं किञ्चित्प्राप्यित फल माप्यत

अपि बालाग्रमात्रस्य लामो नैवेद्विद्यते ॥

**End of Ms.** विष्णुधर्मे । क्षीरहस्तृप्ति माप्नोति सर्वदुष्टैः प्रमुच्यते ।  
विष्णुस्तृप्तदाने । मधुघृत तैलदानेना रोग्यमाप्नोतीति सम्बन्धः  
विष्णुधर्मे । लवणस्यप्रदातारस्तिलानां सर्पिषान्तथा ॥  
तेजस्विनो भिजायन्ते भोगिनश्चिरजीविनः ॥

**Colophon.** नास्ति ।

विषयः । तत्तद्रस्तुदानभाहात्म्यवर्णनपुरस्सरतद्दानवाक्यानि ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 250; Pt. II. pp. 54, 205; Pt. III. p. 54.

No. 195. दानवाक्यावली By सूर्यकर । Dānavākya-  
valī.

Substance:—Character Maithilī. Brown and red paper. Lines 7 on a page Letters 48 in a line. Folia 26. 13½x4 inches. Appearance, new. Prose. Incorrect. Incomplete. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārhi, Andhra-thārhi P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।  
नीवीकन्धविधूननोद्यतकरा राधारतेरिच्छया ।  
कृष्णस्तत्क्षणागतामभिमुखी दृष्ट्वा यशोदां रुदन् ॥  
हे मातर्निजगोपगोपवनिता मे कन्दुकं वाससी ।  
त्येवंव्यस्तमुदीरयन् हस्तुवः पापानिधूर्तक्रियः ॥  
द्रोणवंशसमुत्पन्नो देवसिंहतनुद्भवः ।  
धर्मकर्मरतः श्रीमान्नरराजो विराजते ॥  
श्रीमता नरराजेन सर्वपापप्रणाशिनी ।  
क्रियते दानपञ्जीयं कलौ गङ्गेव विर्मला ॥  
नाना पुराणमालोक्य सारमुद्धृत्य यत्नतः ।  
कृत्यसौ द्विष्मुख्येन श्रीसूर्यकरशर्मणा ॥

**End of Ms.** सुरभिपुष्पादने । ओमश्च हंसयुक्तविमानाधिभङ्गधर्मपुष्पभक्तपुष्पकमनुष्यजन्म  
प्राप्तिकाम एतानि पुष्पाणि सुरभिपुष्पाणि गन्धर्वदेवतानि यथा नाम गोत्राय ब्राह्म-  
णामेलादि दक्षिणा च ॥

**Colophon.** नास्ति ॥

**विषयः ।** नरराज कारित सूर्यकरकृतदान वाक्यावल्यां सर्व वस्तुदान वाक्य रचना प्रकारः ।

**Previous notice:—**C. C. Pt I. p. 252.

**No. 196. धानवाक्यावली By रत्नाकर ।** Dānavaṅkyāvalī.

**Substance :—**Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 62 in a line. Folia 28. 12x4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct generally. Date, Śaka 1762. Place of deposit, Pandit M. M. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Dāna by Ratnākara.

**Beginning.** श्रीगणेशायनमः ।

यदीयस्मरणादेव समीहितमवाप्नोते ।

सद्भिर्निर्विघ्नमधुना तन्ममामि परम्महः ॥

श्रीरत्नाकरवरिण विस्तरादानसागरात् ।

सर्वसारं समुद्भूय किञ्चिदाकृत्य लिख्यते ।

तत्र दानप्रशंसा ।

यानीमान्युत्तमानिह वेदोक्तानि प्रशंसति ।

तेषां श्रेष्ठतमं दानमिति मे नास्ति संशयः ॥

**End.** ततः कुशत्रय दक्षिणाद्रव्याख्यादाय ओमश्चकृतैतत्सकृतात्मीयाश्रमीय सर्वसदान  
प्रतिष्ठार्थममुं सुवर्णमग्निदेवं अमुकगोत्रायामुक्तार्थे दक्षिणां तुभ्यमहं संप्रदे ॥ इति  
दक्षिणान्दधात् । ओं स्वस्तीति प्रतिवचनम् ।

सर्वस्वदाने अन्यतः द्रव्य मानीय दक्षिणान्दधात् ।

वलिदनि जितो येन यन्मर्णोप्यथ कृत ॥

**Colophon** गुह्यदेवतायापि चित्तेनिषाय स्वहस्तसूत्रेणैव तत्त्वकथाणि ।  
 प्रसिद्धश्च सर्वत्रदानेषु धेयं समाप्तं लिखेत्वाशुसम्यक् सुपुस्तम् ॥  
 द्वौतर्कः सप्तैकः शांते पक्षे शुक्ले मौमेषण्ड्याम् ।  
 फाल्गुनादौ नान्ते ख्याते मासे तन्मध्ये संपूर्णोऽग्रन्थः ॥

**विषयः ।** दानवाक्यरचनाप्रस्तारः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 250.

### No. 197. दानवाक्यावली । Dānavākyaṭvālī.

**Substance :—**Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 34 in a line. Folia 18. 10×4 inches. Appearance, fresh. Complete. Not correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Gopal Miśra, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Dharmśāstra, dealing with Dāna together with Prāyaścitta Samkalpa.

**Beginning.** श्रीगणेशायनमः ।

ओं तत्पदय अमुकमासेऽमुकपक्षेऽमुकतिथौऽमुकवासरेऽमुकगोत्रस्यामुक शर्मणः  
 विस्फोटकादि रोगनाशार्थं श्रीशीतलादेवताया ओं ह्रीं श्रीं श्रीशीतलायै नमः इति  
 मन्त्रस्य यथासंख्याकं जपसहं करिष्ये ।

**End.** ओषधयः समवदंत सोमेन सह राज्ञा अस्मैकृणोति ब्राह्मणस्तद० राजन्या स्यामसि  
 ओषधयः सर्ववृक्षाणां तृणशुल्मलतास्तपादूर्वा सर्षपसंयुक्ताः सर्वौषधयः पुनन्तु  
 मां ततः देवसेति प्रलिप्सितम् तस्मादाज्यं प्रायत्नेन प्रीयता प०मेश्वरः ।

**Colophon.** इति प्रायश्चित्तप्रयोग स्याप्तः लिखितं श्रीलाल ।

**विषयः ।** दानविषयकवाक्यरचना ।

—:०:—

### No. 198. दानवाक्यावली Dānavākyaṭvālī.

**Substance :—**Character Maithilī. Yellow paper. Lines 12 on a page. Letters 66 in a line. Folia 20. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date Śaka 1772. Place of deposit, Babu Kedaranāth Jhā, Rupanali. Jhanjharpur P O Darbhanga

**Beginning** ओ नमो गन्धराय ओ विष्णवे नमः ।

पापापानपापलाहन्तृवाक्यान्त्याह्वयन्तः ।

लिख्यन्ते व्यवहारार्थं ॥

दानप्रशंसाः ।

श्रीमहाभारते ॥

यानियान्युत्तमानीह वेनोक्तानि प्रशंसति ।

तेषां श्रेष्ठतमं दानं निति मेना स्तिराशयः ॥

**End.** त्रैलोक्येयानिभूतानिस्त्रावराणिचसखिचः ।

ब्रह्मविष्णुशिवैः सार्धं रत्नाकुर्वन्तुमेसदा ॥

देवदानवगन्धर्वायक्षराक्षसपन्नगाः ।

ऋषयोऽसुरवेगावो रत्नाकुर्वन्तुतेसदा ॥ \* ॥

**Colophon.** शुभशक्ते १७७२ मार्गकृष्णष्टम्यायधेलिखितमिदं पुस्तकं दहोडाग्रामावस्थित

श्रिकिरीशस्मृत्या ॥ \* ॥ ॥ \* ॥

**विषयः ।** दानविषयकवाक्यरचना ।

### A. दानवाक्यावली । Dānavākyaṅvalī.

**Substance :—**Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 30 in a line. Folia 47. 11×5 inches. Appearance old. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Premdhar Jha, Ujan, Jhanjhārou P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dāna only.

**Beginning, End Colophon, विषयः—**Same.

### No. 199. दानवाक्यावली । Dānavākyaṅvalī.

**Substance :—**Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 52 in a line. Folia 9. 14×5½ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1788. Place of deposit, Pandit Śrīnandan Miśra, Kanhauli, Sakri P. O., Darbhanga. A handbook of Dharmaśāstra dealing with Dāna Bhāga- by unknown author. Worm eaten



**Beginning**

श्रीमहागणाविपत्तये नमः

अथ दानवाक्यावलीलिल्यते ।

स्वल्पमप्यस्यद्वयं हव्यकव्यादिना नरैः ॥

तत्तद्वचयतांयातिनान्यथाविष्णुभाषितम् ॥ १ ॥

अथ दान प्रयोगः ।

विष्णुपुराणे लंकारधान्यदाने ॥

ततः ब्रह्मलङ्कारधान्यायनमः ३ लङ्कारधान्यंविः संपूज्य ओं ब्राह्मणायनमः ।

इतिब्राह्मणपादौ विः संपूज्य ओं लङ्कारधान्यंयददानि इतिद्विजकरेजलदानं etc. ॥

**End**

दरासनदानं ॥ पूजादिपूर्ववत् ॥

ओ सद्यभूतलाधिपत्यतदुत्तरोत्तमस्थानप्राप्तिसर्वोत्तमकुलजन्मपूर्वकद्वर्गलोकप्राप्तिकाम  
इदंविधिवासरेणापशोभितं सुगन्धिद्रव्योपेतवर वस्त्रसंवीतंहरसनमुत्तानाङ्गिरोद्देदं  
यथा नामेत्यादि ॥ दक्षिणाच ॥

**Colophon.**

समाप्तमेतत् ॥ शुभमस्तु श्रीगुणेश्वरकृष्ण शुभंभूषाय ॥ शुभशके १७८८ सन्

१२७४ साल मार्ग शुक्ल प्रतिपदकृणौ समाप्त मगमत् ० ॥ \* ॥ ॥ \* ॥ ॥ \* ॥

**विषयः ।**

विविध वस्तुदानविषयकविविधवाक्यकदम्बः ।

No. 203. दानतत्त्वम् By रघुनन्दन । Dayatatva.

Substance :—Character Bengali. White paper. Lines 6  
on a page. Letters 72 in a line. Folia 28. 18x4 inches.  
Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1738  
Worn-out. Drenched. Place of deposit, Pandit Śiveśwar  
Jha, Lālaganj, Jhanjharpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.**

श्रीनमोरागणेशायः ।

अग्न्यसच्चिदानन्दं ब्रह्मदेवं जगत्पतिम् ।

दायभागाविधेस्तत्त्वंवक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

निबध्यन्तेऽत्रसंक्षेपाद्दायभागाविर्निर्णयः ॥

**End.**

पूर्वोक्तीत्याद्यनन्तरवस्तुत्यर्थत्वमितिब्रह्मप्येतत्स्वहस्तिनेमिति ॥

**Colophon.**

इतिरघुनन्दनकृतौदायतत्त्वसमाप्तमिति । शकाब्दाः १७३८—२२ चैत्र ॥

**विषयः ।**

भागाधिकारिनिरूपणम् ॥

Previous notice C C Pt I p 251 Pt II p. 54 Pt III

p 4 A C Pt I p 131 C M Vo I Pt III 21

## A दायतत्त्वम् By रघुनन्दन । Dayatattva

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Line 8 on a page. Letters 49 in a line. Folia 23.  $13 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Gonu Miśra, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

## B. दायतत्त्वम् By रघुनन्दन । Dayatattva.

Substance :—Character Maithilī. White and brownish paper. Lines 12 on a page. Letters 98 in a line. Folia 19.  $13\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Verse and Prose. Appearance old. Soiled. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. One of the 28 parts of Raghunandan's work, known as अष्टाविंशतितत्त्व, dealing with दायभाग ।

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

## C. दायतत्त्वम् By रघुनन्दन । Dāyatattva.

Substance :—Character Bengali. Yellowish red paper. Lines 7 on a page. Letters 80 in a line. Folia 2.  $29 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Torn. Worn-out. Date 1717 Śaka. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, comprising a part of the 28 Tattvas of Raghunandana Bhaṭṭācārya, dealing with Dāya-bhāga. Complete. Correct generally.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

## D. दायतत्त्वम् By रघुनन्दन । Dāyatattva.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Folia 15.  $14 \times 4$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1699. Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Rauti Deaurhī, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same

## No 201 दायनिर्णय By गोपाल । Dayanirṇaya

Substance :—Character Benga i. White paper. Lines 10 on a page. Letters 52 in a line. Folia 24. 12½×5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete, Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit MM. Rājīnāth Miśra, Saurath, Madhubanī P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Partition, by Gopal Nyāya-pañchānana. Worn-out. Soiled.

Beginning. ओं नमोऽग्रेऽशाय ॥

श्रीकृष्णचरणान्भोजं तत्त्वगोपालशर्मणा ।

वितन्यते विवादिषु दायभागस्य निर्णयः ॥

दायभागायावत्सम्बन्धि धनविभागः ।

मनुना एष स्त्रीपुंमयोऽहो धर्मो वोरविशिष्टः ॥

आपद्यपत्यसंप्राप्तिर्दायमार्गं निबोधत ।

इत्युपक्रम्य यावत्संबन्धि धनविभागस्त्योक्तत्वात् ॥

End. तत्तत्कालायायनः क्षिप्रं साधारण्यत्वायेत्यदेशं समाश्रिताः ।

तद्वंशस्थागतस्यांशः प्रदातव्येऽनसंशयः ॥

शंखगोत्रविभागार्थं संदेहेऽसमुपस्थिते ।

गोत्रजैर्विविज्ञाते कुलं साक्षित्वमर्हति ॥

गोत्रजैर्ज्ञातिभिरित्यर्थः ।

तैरपरिज्ञाते कुलं वन्धु साक्षित्वमिति ।

तेना परिज्ञातेऽन्यः साक्षीत्यर्थः ॥ \* ॥

Colophon. इति श्रीगोपालपञ्चाननविरचितदायनिर्णय । समाप्तइति ॥ श्रीरस्तुशुभमस्तु ॥ २ ॥

शकाब्दा । व्यलिखत् श्री कृष्णायः पाठकस्य च नृपये । सर्वशास्त्रप्रवक्तुर्हितुष्टिर्भवतु

मेसदा । श्रीनारायणः । श्रीरामो जयति । श्रीदुर्गारक्षतुर्गता श्रीरामः श्रीहरिः ।

श्रीनारायणः । श्रीगोविन्दः । श्रीदेवकीनन्दनो जयति । श्रीरामो जयति ॥

विषयः । धनविभागः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 251; Pt. II. p. 54. R. M. Pt. 2. p. 252.

## १ दायभाग By जीमूतवाहन Dāyabhagah.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4. on a page. Letters 42 in a line. Folia 81.  $13 \times 1\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Torn. Worn-out. Pierced by worms. Prose. Incomplete. Some folia are missing at the end. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Partitional affairs by Jīmūta vāhana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

## No. 202. दायभागः By जीमूतवाहन । Dāyabhāgah.

Substance :—Character Bengālī. Dark-yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 49 in a line. Folia 82.  $18 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Worn-out. Complete. Correct. Date Śaka 1616. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā. Nadunr, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. अन्नमोगलेशाय ॥

मन्वादिवक्त्यान्वविमृश्येषां यस्मिन्निवादे बहुधाबुधानाम् ।

तेषां प्रबोधाय सदायभागो निरूपणीयः सुधियः शृणुध्वम् ॥

End. नाचार्य्यगौरवपराहतदायभागतत्त्वप्रबोधजनरञ्जनमवशक्यम् ।

किन्तुप्रनाणपगतश्चधियां सुनीतांसंवाद्मानकृतये कृतिः प्रयत्नः ॥

बहुविधपूर्वनिबन्धव्याख्यासंज्ञातसंशयस्यैतज्जीमूतवाहनकृतप्रकरणमपसुत्तयेध्येयम् ।

श्रोम् ॥

Colophon इति पारिमदीयसहामंहापाध्याय श्रीजीमूतवाहनकृतौधर्मरत्ने दायभागः समाप्तः ।

श्री दुर्गाः ॥ शाकेरसरसाच्चैवमानेदिनपतौगते । हरिहरसमाप्यादौ ननामभुवनेश्वरः ॥

श्री ॥ शकाब्दाः ॥ १६१६ ॥

विषयः । पैवृकधनविभागविषयकाविचारः ।

Previous notice —C C Pt I p 251 Pt II p 54 Pt III  
p 54 A. C Pt L p 321 C M Vol I Pt VI Pp 21 and 26

A दायभाग By जीमूतवाहन । Dāyabhāgaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Folia 49. 11×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Umeśa Miśra Tarkatīrtha, Viṣṇupur, Benipati. P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. दायभाग: By जीमूतवाहन । Dāyabhāgaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 60 in line. Folia 45. 12½×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C.....दायभागः ॥ By जीमूतवाहन । Dāyabhāgaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 6-8 on a page. Letters 90 in a line. Folia 48. 18×3½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct generally. Date wanting. Place of deposit, Babu Prabhunāth Miśra, Lagamā, Biraul P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with partition, by Jīmūta-vāhana Pāribhadra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 203. दायभागक्रमसंग्रहः By श्रीकृष्ण । Dāyabhāgakramasamgrahaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 72 in a line. Folia 11. 15×5 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct generally. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra dealing with Partition suits, by Śrīkṛṣṇa Tarkatārka

**Beginning** श्री

जगदम्बापदद्वन्द्वसारदाजयसाधनम् ।  
विश्वकोटिविनिर्माणस्थितिसंहारकारणम् ॥  
निधाय हृदये दायाधिकारक्रमसंग्रहः ।  
क्रियतेपण्डितानोदी श्रीमच्छ्रीकृष्णार्जुन  
अथदायाधिकारक्रमः ।  
तत्रादौमृतधनेश्वरौगुप्तपुत्रस्याधिकारः ॥  
ऊर्ध्वपितृश्वभातुश्वमेत्यभ्रातरःपुत्रम् ।  
भजेरन्पैतृकंश्वमेत्यमीशास्तेहिजीवतोः ॥  
इत्यादिवचनैःपितृभग्नानन्तरंपुत्रस्वत्वज्ञापनम् ॥

**End.**

नचद्योववाताङ्गानंवीजं यस्यक्षेत्रप्ररोहति ।  
क्षेत्रिकस्यैवतद्वृजं न यमाफलमर्हति ॥  
एषधर्मोऽग्राह्यस्वदास्युष्ट्राज्यविकृत्यच ।  
विहङ्गमहिषाणाञ्चविज्ञेयःप्रमदं प्रति ॥  
इतिमनुवचनादाशीश्वरहस्यैवतदपत्यमितिवाच्यंतत्रदासीपदस्यपरोक्षादासीपरत्वात् स्वय-  
मूढावान्तुदास्यांतथाविघापत्यस्यविभाज्यत्वमितिस्मार्त्तमतसंन्येतदिति ॥

**Colophon.**

इतिश्रीकृष्णतर्कालङ्कारमहाचार्यविरचितःक्रमसंग्रहःसमाप्तः ॥

**विषयः ।**

दायाधिकारिकमनिरूपणम् ।

Previous notice. C. C. Pt. I. p. 252; Pt. III. p. 54.

No. 204. दायभागटिप्पणी By श्रीकृष्ण । Dāyabhāgatiṭṭhanī.

Substance :—Character Bengālī. White paper. Lines 10 on a page. Folia 56. 15×3 inches. Appearance, 000. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Aniruddha Jhā, Koibakh, Lohat P. O., Darbhanga.

**Beginning.** श्री श्रीराम ।

पादाम्बुजे द्वे जगदम्बिकायाः श्रीकृष्णविप्रो हृदयेनिधाय ।  
करोति टीकामिहदायभागग्रन्थावबोधायसदेकरम्याम् ॥

**End**

टिप्पणी—श्रीकृष्णविप्रो—श्रीकृष्णविप्रो ।

**Colophon** इति म म श्री श्रीकृष्णस्तोत्रकारमहाबाबुविरचिता दायभागटिप्पणी समाप्ता  
**विषयः** । जीमूतवाहनकृतदायभागव्याख्या श्रीकृष्णप्रणीता ।

Previous notice. R. M. Pt. 6. p. 189.

**A. दायभागटिप्पणी By कृष्ण । Dāyabhāgaṭippaṇī.**

**Substance** :—Character Bengali. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 80 in a line. Folia 77. 18×3½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date wanting. Place of deposit, Babu Prabhunāth Mīśra, Lagamā, Biraul P. O., Darbhanga. A commentary on Dāyabhāga of Jīmūtavāhana by Kṛṣṇa.

**Beginning, End, Colophon, विषयः**—Same.

**No. 205. दायभागसिद्धान्तकुमुदचन्द्रिका By अच्युतचक्रवर्ती ।**

**Dāyabhāgasiddhāntakumudachandrikā.**

**Substance** :—Character Bengali. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 100 in a line. Folia 40. 17×3½ inches. Appearance, old. A hole in the middle to bind the book. Worn out, torn. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1581. A commentary on Dāyabhāga of Jīmūtavāhana by Achyuta Chakravartī.

**Beginning.** अनेमः शिवाय ।

अपारबद्धराश्वतमिति मनुनैवमनोर्वद्वावतारस्वमुक्तमिति तद्वाचकं मनुपदमत्रप्रसङ्गा-  
 न्महत्त्वमाचक्षतेनार्थमाविष्करोतिः मन्वादीति ॥

**End.** तर्हि किमर्थः प्रयासइत्यत आह किन्त्विति प्रमाणधीनज्ञानानां प्रमाणदर्शिनां मुनीनां  
 संवादमालकृतये वाक्यविरोधपरीहायकृतिनः पण्डितस्य मम यत्नइत्यर्थः ॥ मनीषा  
 संवादेति पाठे प्रमाणदर्शिनां व्यङ्ग्यसंवादकरणात् तैः पर्यालोचनया यन्निर्णयितमस्मा-  
 भिरपितदेवनिवद्धमिति तेषामेतद्दर्शनादनायासादुल्लासोयथास्यादित्येतदर्थमित्यर्थः ॥

Colophon

ॐ निमग्नच्युतकवर्त्तिविग्वित् नयमग

स्मृता \* ।

श्री स्तु सधि लेखके । श्रीकृष्णायनमः ॥\*॥ सकाब्दः ॥ १६८१ ॥ श्रीगोपालाय  
नमः ॥ \* ॥ ॥ \* ॥

विषयः ।

जीनूतनाहनस्तनायभागव्याख्या अच्युतकवर्त्तिनिर्मिता ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 252. R. M. Pt. 6, p. 142.

No. 206. दायसारः By म० म० महेशठाकुर । Dāyasārah.

Substance :—Character Maithilī. Brownish paper. Lines 6 on a page. Letters 45 in a line. Folia 59. 11×4½ inches. Prose and verse. Appearance, old. Complete. Not correct. Date Śaka 1792. Worm-pierced. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharma Śāstra, dealing with Vyavahāraśāstra, enumerated in the beginning, by MM Mahesh Thākur, founder of Darbhanga Raj. Worn out.

Beginning. ॐ नमःशिवायै ।

प्रणम्य रामं शिरसाभिरामं गोविन्दरूपं सततं स्मरन्तः ।

वयंहिलोकेऽखिलरास्रहृद्पदाकुर्मोऽथ ग्रन्थविनियोगहेतुम् ॥१॥

नानादायविचारेभ्यः सारमाकृष्ययत्नतः ।

सद्वंराजातर्धरेण दायसारश्चकथ्यते ॥ २ ॥

व्यवहारो विभागस्यनिर्णयस्तदनन्तरम् ।

विभाज्यं चाविभाज्यं च ततः सौदापिकंपुनः ॥ ३ ॥

भागानर्हस्ततः प्रोक्तस्सपिण्डस्य च लक्षणम् ।

अपुत्राधनभागी च पुत्रलक्षणमेव च ॥

स्त्रीधनस्य विभागश्चविचारोदासगोचरः ।

लिखितं साक्षिणोभोगः दायसारे च वक्ष्यति ॥

नत्वा देवं जगन्नाथं देवील्लेखसस्वतीम् ।

उक्तानामिद्वयं शुद्धं कथयामि सविस्तरैः ॥

End.

यस्यहस्तौ च पादौ च सन्धापिसुसंयुतम् ।

विधातपः कीर्तिपः कीर्त्तयिष्यते ॥

गोयाने गोवध प्रोक्त

निर्वर्णम्



स्वयमशक्तो देशे श्रितव्यवस्थामूल्यं दत्त्वा नगरान् विधेयमिति दिक् ॥ \* ॥

**Colophon.**

इति महामहोपाध्यायटीकाकार सद्गुणजातसद्वृत्तसमैथिल श्रीमहेशकृतदायसारग्रन्थे  
मन्त्रस्मार्त्ताविरुद्धे शिष्टसंप्रदायमिद्वे व्यवहारखण्डपरिपूर्णम् ॥ \* ॥ शके १७६२  
सन् १२७८ साले चैत शुक्ल प्रतिपद्द्वये लिखितनिर्द्वयसारपुस्तकम् श्रीहीतलाल  
शर्मणा ॥ \* ॥ श्री स्वस्वत्यै नमः शुभभूयः ।

**विषयः ।**

धनविभागाङ्गीर्णां प्रसङ्गात्तान्येषां ग्रन्थादौ निर्दिष्टानि रूपानि ॥

— — —

No. 207. दिव्यतत्त्वम् By रघुनन्दन । Divyatattvam.

**Substance:**—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 84 in a line. Folia 17. 13×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Chirañjiva Thākūr, Lagam, Biraul P. O., Darbhanga. Worn-out. Torn. Letters affected. A manual of Dharmaśāstra, dealing with oath-taking in former days.

**Beginning.**

ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।  
प्रणम्य मखिदानन्दं गोविन्दं मज्जमव्ययम् ।  
दिव्यतत्त्वानिततत्प्रीत्यैवक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥  
अथ दिव्यानि ।  
तत्र बृहस्पतिः ॥  
षटो म्रिचदक्षैव विषङ्कोशश्च पञ्चमं ।  
षष्ठं च तण्डुलाः प्रोक्तं सप्तमं तप्तमाषकम् ॥  
अष्टमं फालामित्युक्तं नवमं धर्मकर्ममतम् ।  
दिव्यान्येतानि सर्वाणि निर्दिष्टानि स्वयम्भुवा ॥

**End**

कृत्वा वृथानुशपथं कीदृश्यवधसंयुतं ।  
अनृतेन च युज्येत वधेन च तथा ॥  
नमो भगवते वासुदेवाय । धिक् ॥

( १११ )  
तत्र प्राणिनाऽऽन्यानुपयुक्तस्यापवधयुत मयथाऽन्येह

तद्वचनानाम्पदं शपथकृतयुज्यतइत्यर्थः ॥

Colophon. इतिमहामंडोपाध्यायरघुनन्दनसहाचार्यविरचितदिव्यतत्त्वं समाप्तमिति ॥ श्रीः ॥

विषयः । दिव्यग्रहणविधिस्तद्भेदश्च ॥

Previous notice. C. C. Pt. I. p. 254; Pt. III p. 55. A. C. Pt. I. p. 132.

---

A. दिव्यतरवम् By रघुनन्दन । Divyatattvam.

Substance:—Character Maithilī. Palm—leaves. Lines 4 on a page. Letters 80 in a line. Folia 40.  $14\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{4}$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Babu Śukadeva Jhā, Pachadhi, Pandaul P. O., Darbhanga. This is one of the 2<sup>d</sup> tattvas of Raghunandana Bhattachārya, dealing with oath-taking.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

B. दिव्यतत्त्वम् By रघुनन्दन । Divyatattvam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Folia 21.  $14 \times 4$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Ranti Deaurhi, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

C. दिव्यतत्त्वम् By रघुनन्दन । Divyatattvam.

Substance:—Character Maithilī. Palm—leaves. Lines 4 on a page. Letters 64 in a line. Folia 48.  $15 \times 1\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date Śaka 1582. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning End Colophon विषयः—Same.

D दिव्यतत्त्वम् By रघुनन्दन Divyatattvam

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 12 on a page. Folia 16. 12 × 5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Umeśa Miśra, Viṣṇupur, Benipati P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

E. दिव्यतत्त्वम् By रघुनन्दन । Divyatattvam.

Substance:—Character Maithilī. Red and yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 102 in a line. Folia 16. 18 × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1718. Place of deposit, Pandit Jhānjan Jhā, Dharmapur, Jhanjharpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

F. दिव्यतत्त्वम् By रघुनन्दन । Divyatattvam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 55 in a line. Folia 23. 12 × 4 inches. Appearance, old. Worn-out. Torn. Letters affected. Prose. Complete. Generally Correct. Date Śaka 1699. Place of deposit, Pandit Kṛṣṇadatta Miśra, Salampur, Ghataho, P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, by Raghunandan, being one of his 28 Tattvas.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

G. दिव्यतत्त्वम् By रघुनन्दन । Divyatattvam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 70 in a line. Folia 16. 13½ × 4½ inches. Appearance, old. Torn. Worn out. Complete, not correct. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. This is one of the 28 parts of Raghunandana's work known as "अष्टाविंशतितत्त्व". It deals with the mode of taking an oath.

Beginning End Colopho, विषय Same

No. 108. दिव्यदीपिका By माधव । Divyādīpikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 45 in a line. Folia 64. 13 $\frac{3}{4}$ ×6 inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Correct generally. Not complete. Date 1295 Sal. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Divya-vidhāna ( to take an oath touching one of the things, related in the book. ) by Mādhava. This sort of swearing was prevalent not only in Mithilā, but throughout India even at the beginning of the British rule and to-day also is not altogether extinct.

Beginning. श्रीगणेशायनमः

ओंनमस्तस्यै ॥

कान्ते चन्द्रकलाविमुञ्च तिलकव्याजेनमौलौघतां ।

मिथ्या नाथ तथाविभावयतदा धिग्विहतां स्वामिनः ॥

चेदर्थग्रहिलोसि दृष्टमथवा दृष्टंस्वयंसाधये ।

त्येवं वः कलहे पुनन्तु शिवयोः प्रोद्गमवामोक्तयः ॥

अनुसंधायनिबन्धानाधायमने महेशमाधक्योः ।

अनुसूयगौरवीङ्गारमाकलयेदिव्यदीपिका गतये ॥

श्रीगोपालगुरोर्गिरागुहतरा मुक्ताइवाम्भेनिधे ।

रादाय द्विजभूषणेन गुरुणा श्रीस्वातरेणार्पिता ॥

लब्ध्वा दिव्यरसायनाधिकरसाः प्राप्तप्रबोधोदये ।

दिव्यानांविधयो विधेयचतुरैः श्रीमाधवैरुद्धताः ॥

End of Ms. गजाश्वरध्यावलम्बीक सङ्गमाहदगोक्रुत्तात ।

मृदभादायकुम्भेषु प्रक्षिपेच्चतुरात्तथा ॥ इतिपाता. ॥

वन्देरबिन्दनाभेर्नाभीपङ्केरुहंकिमपि ।

स्वाध्यायध्वनिमधुरो यत्रभ्रमरापितोवेधाः ॥ \* ॥ नमः कालीपदाम्भोजाम्भ्यां ॥

शुभमस्तु ॥ सन् १२६५ शाल वैशाखशुक्लप्रतिपदशनौ ॥ \*—\*||\*||- \*||

विषय ।

## No. 209 दिव्यदीपिका By माधव । Divyadīpikā

Substance :—Character Maithili Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 72 in a line. Folia 70. 16×2 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Only one folio is missing at the beginning. Not correct. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Date 508 La-Sam. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śapatha-vidhāna. It was a custom in ancient times that criminals used to take oath by taking red-hot-iron in their hands. It has been composed by Mahāmahopādhyāya Mādhava Miśra. He flourished later than Chandesvara Thākura. The book is pierced by worms,

Beginning of Ms. उक्तान्येतानि दिव्यानि विशुद्ध्यर्थं महात्मभिः ।

विशुद्धिरत्र सन्दिग्धार्थे सन्देहनिवृत्तिः ॥

शीर्षकं शिरः ।

व्यवहारस्य चतुर्यपादे जयपराजयवधाकरणम् तेन न वषट्कोलक्ष्यते ॥

तत्र तिष्ठतीति शीर्षकस्थः तत्प्रयुक्तदण्डभागित्यर्थः ।

लज्जु न्यूनाभिधायिनो रेतस्यो रधिकाराभिधायिना वृहस्पतिना विरोध इति चेत् न महा-  
भियोगेष्वेता नीतिश्रुतेस्तत्रैवैतानि नान्येति नियम्यते न पुनरिमान्येव दिव्यानीति न  
विरोध इति मितान्नरा महाभियोगेष्वेवान्येवेति नियम इति रत्नाकरः ॥

End. परलोकपथारोहे हृदयं यदि साधवः ।

तदा हृदयध्वं स्नेहेन सत्सूत्रां दिव्यदीपिकाम् ॥

पितृव्यान् हस्तकर्माभ्युज्जिन करान् श्रीदिनकरान् दृढस्थेनो विद्याविनयविभट्टान् श्री  
कृष्णान् । दुरासाध्यान् नैर्जगति जयिनः श्रीहरिगुरुन् प्रणम्य प्रारब्धं दाहयतु भवा-  
नीपरिवृद्धः ॥

Colophon. इति श्रीमहामहोपाध्याय श्रीस्वातारमिश्रात्मजसहामहोपाध्याय श्री माधवमिश्र  
विरचिता दिव्यदीपिका समाप्ता ॥०॥ लसं १०८ कार्तिकशुदि ३ गुरौ पन्निचो-  
भग्रामेज्जिवालं से श्री रामदेवस्य स्वार्थेयं लिपिरिति ॥ श्रीरस्तु ॥  
सन्देहविन्दनाभेर्नाभीपकेरुहद्विक्रमपि ।

स्वाध्यायध्वनिमधुरो यन्नभ्रमरायितोवेधाः ॥

## १ दिव्यनिर्णय । y दामोदर Divyanirṇayaḥ

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines. 5 on a page. Letters 24 in a line. Folia 27. 16×2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, La. Sam. 507, according to the writer's remarks and the end of the colophon. Ram Chandra mentions in व्यवहारचिन्तामणि the date of its composition La. Sam. 507 And he wrote this book also found at the end of the colophon. Worn out. Torn. Worm-eaten. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of different kinds of swearing for several purposes by Dāmodara Thākura. This author lived at the court of Saṅgrām Sāha.

Beginning, End, Colophon, दिव्यः—Same.

## No. 210. दिव्यनिर्णयः By दामोदर । Divyanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 80 in a line. Folia 10. 16×3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, Saka 1698. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Swearing formerly prevalent in India, by Dāmodara Thākura. This was composed at the time of a king Saṅgrāma Singh.

Beginning, श्रीकृष्णाङ्घ्रिपातु. ॥

संग्रामसाह भूपाललब्धमानेन सर्वदा ।

दामोदरेणक्रियतेदिव्यानामत्रनिर्णयः ॥

End. ज्योतिषे ।

( १८ )  
सिंहस्थे च गुरौ नैवप्रीक्षाशस्यते बुधे

नाष्टन्याचतुर्दश्या प्राधान्यतपराक्षणम् ।

न परीक्षाधिमासेच शनिभौम दिनेभवेत् ॥

**Colophon.** इतिदामोदठक्कुता दिव्यदीपिका संपूर्णा । शाके १६२८ ॥ भाद्रस्यशुक्लपक्षे  
पञ्चम्यां सोमवासरे लिखिताहरयतिना दिव्यादिव्यदीपिका ॥ स्वाथमेवान्यथा  
नहि ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ श्रीः ॥

**विषयः ।** दिव्यप्रहणविधिस्तद्भेदश्च ।

**Previous notice:—**C. C. Pt I. p. 254. R. M. Pt. 6. p. 40.

**B. दिव्यनिर्णयः** By दामोदर ठाकुर । Divyanirṇayah.

**Substance :—**Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 62 in a line. Folia 17. 11×3 inches. Verse and prose. Appearance, old. Complete. Correct generally. Date (?). Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. Worn-out. Soiled. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with several penances by Dāmodara Thākura.

**Beginning, End, Colophon, विषयः—**Same.

**No. 211 दुर्गापूजापद्धतिः ।** Durgāpūjāpaddhatī.

**Substance :—**Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 36 in a line. Folia 24 12×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with Durgāpūjā. This had been prepared after the ways described in Devīpurāṇa.

**Beginning.** ओं नमो गणेशाय । ओं नमो दुर्गादेव्यै ॥

प्रणम्यज्ञानदां गौरीं संसारार्णवतारिणीम् ।

शिवचन्द्रमीत्यर्थं दुर्गापूजाप्रलिख्यते ॥

अथोक्तविधि

तववोषमपचर्या

भृतशुद्ध ३६५२५५

प्राह्मणान् स्वरस्तिवाच्य सूर्यः सोमइतिपठित्वा संकल्पं कुर्यात् ॥

End.

अ० सुरास्त्वामभिषिञ्चन्तु ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः ।

वासुदेवो जगन्नाथस्तथामङ्कषणोविभुः ॥

प्रद्युम्नश्चानिरुद्धश्च भवन्तुविजयाय ते ।

आखण्डलोभि भर्गवान् यमो वैनिर्ऋतिस्तथा ॥

वरुणः पवनश्चैव धनाध्यक्षस्तथाशिवः ।

ब्रह्मणासादितः शेषो द्विकपालाः पान्तु ते सदा ॥

कान्ति लक्ष्मीधृतिर्मेधा पुष्टिः श्रद्धा क्षमामतिः ।

बुद्धिलज्जास्थितिस्तुष्टिः शान्तिः कान्तिश्च मातरः ॥

एतास्त्वामभिषिञ्चन्तु देवपत्न्यसमागताः ।

आदित्यश्चन्द्रमाभौमो बुधजीवसितार्कजाः ॥

ग्रहास्त्वामभिषिञ्चन्तु राहुः केतुश्चतर्पिताः ।

देवदानवगन्धर्वा यक्षराक्षसपन्नगाः ॥

ऋषयो मुनयो गावेदेवमातर पृथक् ।

देवपत्न्येन्द्रमा नागादेत्याश्वाप्सरसाङ्गनाः ॥

अस्त्राणि सर्वशास्त्राणि राजानो वादनानिच ।

औषधानिच रत्नानिकालस्यावयवाश्चये ॥

सरितः सागराश्शैलास्तीर्थानि जलदा नदाः ।

एते त्वामभिषिञ्चन्तु सर्वकामार्थसिद्धये ॥

Colophon.

इति देवीपुराणोक्तादुर्गापूजापद्धतिः समाप्ताः ॥ \* ॥ ॥ \* ॥

विषयः ।

दुर्गापूजाविधानम् ॥

No. 212. दुर्गापूजापद्धतिः । Durgāpūjāpaddhatih.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8-10 on a page. Letters 48 in a line. Folia 18. 11x5 inches. Appearance, new. Complete. Correct generally. Prose. Date (?). Place of deposit, Babu Śrīnārāyaṇa Jhā, Kothā, Jhanjharpur Bazar P O Darbhanga



**Beginning** श्री गुर्याय नमः ।

दुर्गाभाक्तलक्ष्म्याम् ॥

अथागमपुराणादिप्रमाणपरिलेखतः ।

दुर्गोत्सवविधानस्य प्रयोगो लिख्यतेऽधुना ॥

**End.** भूर्धानन्दिनो अरतिं पृथिव्यावैश्वानरं नृत्तआजातमग्निं कविं सम्राजमतिथिजनानामा-

सन्नाथात्रं जनयन्तदेवाः स्वाहा । इदमग्नये ।

ततस्त्र्यायुषं कुर्यात् ॥ \* ॥

**Colophon.** इति श्रीदुर्गापूजापटलः ॥ \* ॥ ओं नमस्तस्यै ॥ \* ॥

**विषयः ।** दुर्गापूजाविधानम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 256; Pt. II. pp. 55, 205.

No. 213. दुर्गापूजापद्धतिः । Durgāpūjāpaddhatih.

**Substance :—**Character Maithili. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 40 in a line. Folia 44. 11×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Not correct. Incomplete. Date Śaka 1764. Place of deposit, Pandit MM. Rājīnātha Miśra, Saurāsth, Madhubani P. O., Darbhanga. A hand book of Karmkāṇḍa, dealing with the worship of Durgā in the month of Āśvin.

**Beginning of Ms.** ओं शिवावाहनं ।

ओं आवाहयाम्यहं देवं मीशानं त्र्यम्बकं विभुम् ।

दक्षस्तुतं वृषासुहं भवानीप्राणबलभम् ॥

इत्यावाह्य पञ्चोपचारैः पूजयेत् ततो वास्तोपतिः पूजयेत् ततो देवीमावाह्यपूजयेत् ॥

**End.** ओं मूर्धानं दिवोभरतिं पृथिव्या वैश्वानरस्यत आजातमग्निं कविं सम्राजमतिथि जनानामा-

सन्नाथालं जनयन्त देवास्वाहा । ओं देहि मे ददामि ते निमेषेहि मितेदधौ निहारं-

निहारामि ते निहारं निहारामि मे स्वाहा इति क्षरिण्यग्निनिर्वापनं ततस्त्र्यायुषकरणं ॥

**Colophon.** इति दुर्गापद्धतिः समाप्तः शाकं १७६४ शुचि स्याम कुहुर्तिथ्येन्दु वासरे ।

**विषय** दुर्गापूजाविधि

## No. 214. दुर्गापूजापद्धतिः । Durgāpūjāpaddhatih.

Substance:—Character Maithilī Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line, Folia 36. 12×3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit MM. Rājīnāth Miśra Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A manual of Karamakāṇḍa, dealing with the worship of Durgā in the month of Āśvin.

**Beginning.** ओं नमश्चिद्धिकायै ।

अथदेवीपुराणोक्त दुर्गापूजाविधिः ॥

आर्द्रायां बोधयेद्देवीं मूलेनैवप्रवेशयेत् ।

पूर्वोत्तराभ्यां संपूज्य श्रवणेन विसर्जयेत् ॥

मूलाभावेपिसप्तम्यां केवलायस्प्रवेशयेत् ।

दशम्यांश्रवणाभावे शुभयोगेविसर्जयेत् ॥

**End of Ms.** ततःसूर्यप्रार्थयेत् ।

ओं यज्ञाच्छिद्रं तपच्छिद्रं यच्छिद्रं मम पूजने ।

तदस्तुसर्वसच्छिद्रंभास्करस्यप्रसादतः ॥

इति सूर्यं प्रणम्य कौतुकेनगृहमागत्य ।

अथ अपराजितादेवीपूजयेत् ॥

**Colophon.** नास्ति ।

विषयः । दुर्गापूजाविधिः ।

## No. 215. दुर्गापूजापद्धतिः । Durgāpūjāpaddhatih.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 42 in a line. Folia 17. 8½×4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date, San 1323 Śāl. Place of deposit, Pandit MM. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the worship of Durgā in the month of Āśvin by Rājū Miśra

आग्निवन्मुष्टप्रतिष्ठादि पूर्वोद्घोषकृतनित्यक्रियो यजमानः कलशस्थापनं कुर्यात् ।

End.

यजमानश्च सर्वेभ्यो अथागतिमन्तोषार्थं किञ्चिद्वात् ।

चरणोदकलैवेद्यादिकञ्च गृह्णीयान् ॥

त्राज्ञगान्त्याजयेत् ।

अनराहणं नीमालंघनं परदुर्गालयं जन्मश्च कुर्यात् ॥

Colophon.

इति गारादी दुर्गापूजाविधिः ।

सन् १३०३ आग्निवन्मुष्टप्रतिष्ठादि चन्द्र श्रीरजेगर्भेण लिखितः प्रीणातु श्रीजगदम्बा ॥

विषयः ।

दुर्गा पूजाविधिः ।

No 415. दुर्गाप्रतिमाप्रतिष्ठा । Durgāpratimāpratiṣṭhā.

Substance:—Character Maithilī. White paper Lines 10 on a page. Letters 54 in a line. Folia 12. 12½×5 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit MM Rājīnātha Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa dealing with the installation of Durgā.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ॥

अथदुर्गाप्रतिमाप्रतिष्ठाविधिः ।

धर्मनन्दकृतप्रतिष्ठासारस्तुचये ॥

यशस्तुजङ्गलाचार्य कर्ममाङ्गल्यसिद्धये ।

भगवत्कारयेद्धीमान् सर्वलक्षणसंयुतम् ॥

End.

ओंमयकृतैतदुर्गा प्रतिमाप्रतिष्ठाकर्ममाङ्गल्यभूतसकलपूजाहोमादिकर्मप्रतिष्ठार्थमिदं हि रसयम  
मिदं देवतमित्यादि इत्याचार्य्योभूरिदक्षिणामुत्सृजेत् । ततो ब्राह्मणान् भोजयेत् ॥

Colophon.

इति दुर्गाप्रतिमाप्रतिष्ठाविधिः समाप्ता ॥

विषयः ।

दुर्गाप्रतिमास्थापनविधिः ।

deposit, Pandit Gaṅgānātha Miśra, Pāhītōl. Manigachī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 218. दुर्गाप्रतिमाप्रतिष्ठा । Durgāpratimāpratiṣṭhā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8, on a page. Letters 43 in a line. Folia 15. 12×3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct generally. Date, Śaka 1752. Place of deposit, Pandit Maṇīśvara Jhā, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 219. दुर्गात्सवविधानप्रयोगः । Durgotsavavidhānaprayogaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 51 in a line. Folia 20. 11×3 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Worm-eaten. Torn. Date Śaka 1690. Place of deposit, Pandit Chetanātha Jhā, Nabatola, Manigachī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं भगवत्यैनमः ।

श्रीगणेशायनमः ॥

अथागमपुराणादि प्रमाणपरिनिष्ठितः ।

दुर्गात्सवविधानस्य प्रयोगोलिख्यतेऽधुना ॥

End. ततो देवतांस्तुवीत ।

यथा ओं जयदेविजगन्मातरित्यादि ॥

ओं दुर्गा शिवामित्यादि ।

ओं या श्रीरित्यादि ॥

Colophon. इत्यष्टमीनवम्योः कृत्यशेषः । श्रीर्जयति ॥ शाकाब्दे व्योमप्रहस्वकन्दाननेन्दुः समालक्षिते मासे फाल्गुन शैलसुतातिथौ रम्येखे वासरे । शुभमस्तु श्रीस्तु श्रीः श्रीः क्षण्णाय लिपिरियम् ॥

विषयः । दुर्गापूजाविधानम् ।

Previous notice —C C Pt. I p 256 Pt. II p 55 p

No 220

By रघुनन्दन D vapratisthāṭṭvam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 62 in a line. Folia 9 of which the 2nd is missing. 13½×5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?). Worn out. Torn. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with Devapratisthā by Raghunandana Bhattachārya.

**Beginning.** ओलमो गणेशाय ॥

प्रथम्यकमलाकान्तं नारायणमनारतम् ।

प्रतिष्ठादेवतानाम्ब वक्तिश्रीरघुनन्दनः ॥

तत्र मत्स्यपुराणे ।

सौवर्णीशजतीवापि ताम्भीरलमयी तथा ॥

शैलदारुमयीवापि शोहशङ्खमयी तथा ।

वीतिका धातुमत्ताच ताम्रकांस्यमयीतथा ॥

शुभ्रदारुमयी वापि देवत चाप्रशस्यते ।

अद्भुष्टपर्वमारभ्य वितस्ति यावदेवतु ॥

गृहेषु प्रतिमाकार्या नाविकाशस्यते बुधैः ।

वीतिकापितलं ॥

**End.**

यद्येकाह एवप्रतिष्ठायागमृहोत्सर्गास्तदातन्त्रेण वृद्धिआर्द्धं विधाय क्रमेणतान् कुर्यात् एक-  
स्मिन्नेवाग्नौ होमद्वयं होमत्रयं वा विधेयं एकाश्रावनेकहोमेतन्त्रेणैव परिसमूहनादिक-  
माहगोभिलाः गणेषुएकं परिसमूहनंइधमवर्हिः पर्युत्तरमाज्यभागाविति ॥ ॥

**Colophon.**

इतिवन्दवटीय हरिहरभट्टाचार्यात्मज श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यद्विरक्षितं देवप्रतिष्ठातत्त्वं  
सम्पूर्णम् ।

**विषयः ।**

देवतानां प्रतिष्ठाविधिः ।

No. 221. दोलास्थलक्ष्मीनारायणपूजाविधिः ।

Dolāsthakṣmīnārāyaṇapūjāvidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 73 in a line. Folia 3. 14×6 inches. Appearance fresh. Prose. Complete. Correct generally. Place

of deposit. Put it Śrī Karmakāṇḍa, Sampur Ghataho P. O., Darbhanga. A manual of Viṣṇupūjāpaddhati held in Śrāvāṇa : popularly known as Jhulana.)

Beginning. ओं नमो नारायण ।

अथ वेलास्थलक्ष्मीनारायणपूजाविधिः ।

पूर्वदिने एरुवारं द्विविधान्मुक्ता परदिने यजमानः प्रातः जात्वा शुचिर्भूत्वा  
पल्लवस्त्रक्षोपवीतकटिम्बाङ्गुरीत्येकं परिधाय स्वयमन्यद्वारावापूजां कुर्यात्-  
कालयेद्वा । etc.

End. ततो निर्वर्तयन्तुहीतश्च ओमुच्छिष्टवागडालेभ्यो नम इति पात्रान्तरे दद्यात् ।  
ततो ब्राह्मणान् भोजयेन् स्वयं च पाख्यं कुर्यात् ॥

Colophon. इति वेलास्थलक्ष्मीनारायण पूजाविधिः ॥ सन १३१६ साल ॥

विषयः । लक्ष्मीनारायण मर्यादविधिः ।

No. 222. द्विविधत्रयसर्गप्रमाणप्रदर्शनम् By बुद्धिकर ।

Dvividhajalāṣṭrayotsargapramāṇapradarśanam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 52 in a line. Folia 11. inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, San 1330 Śāl. Place of deposit, Pandit Rāmanandan Jhā, Vaidya, Pahitol, Manigachī P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Jalāṣṭrayotsarga by MM. Buddhikara Śukla.

Beginning. ओं गौरीशं कर्म्यान्मौमि ॥

नत्वा न्येभ्यो वेदवेधौ तत्त्वतो वर्णरूपिणौ ।

आरोग्यरूपसंभाव्यौ मेनो मेनौ जगद्गुरु ॥

सम्पत्तनामंशविलसाद्य राहित्यपूर्णादिविकीर्षुषासु ।

निर्वन्मिन्मद्वाराण कृपसेतु द्वापीसमुत्सर्गविधिर्विधानैः ॥

श्रीबुद्धिकरशुक्लाहि मीनासासामोखात् ।

विश्वनाथपुस्तकालये मधुपानमधुक्त

योगनु । सारात् । कात्यायनपर्युदासाच्चेतिनातिप्रसङ्गः । एवंअभिसाक्षिकजलाश-  
योत्सर्गेव्याभ्युदयिकंतच्चस्त्रीणामपिपित्रादीनांनपत्त्यादीनां प्रमाणाभावात् इति ॥३॥

**Colophon.** इतिमहोपाध्यायशुक्लश्रीबुद्धिकरकृतौद्विविधजलाशयोत्सर्गप्रमाणप्रदर्शनसमाप्तमिति  
सन् १३३० साल द्वितीया ज्येष्ठशुक्लप्रतिपत् पाहीटालनिवासिश्रीउमानाथस्यभिष-  
गाचार्यस्यलिपिः शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥ श्रीः पातु ॥  
**विषयः ।** जलाशयोत्सर्गविधिनिरूपणम् ।

No. 223. द्वैतनिर्णयः By नरहरि । Dvaitanirṇayaḥ.

**Substance:**—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 51 in a line. Folia 30. 11×3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Maṇīśvara Jhṛ, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओ नमोमण्येशाय ॥

अनादावाचारे बहुतरविचारेज्ज्वलतरेपरेषांकिषाञ्चित्प्रसरत्किञ्चादूर्ध्वगणः ।

मुहुर्नत्त्वानत्वावगतिशरणं तातवरणं हरेर्वक्त्यायुक्त्यापरिहरितं श्रीनरहरिः ॥

**End.** शुद्धिप्रयोजकाचमनपत्त्वादा...अतएवसाङ्गस्यैवावृत्तिरित्याचादर्शलिखनमितिदिक् ।

**Colophon.** इति म० म० श्रीनरहरिर्विरचितो द्वैतनिर्णयः संपूर्ण इति ।

शुभमस्तु, श्रीरस्तु ॥

लालपञ्जग्रासावस्थितबुधबालवंशोद्भवश्रीस्पर्शमणिशर्मणालिखितैषापुस्तकीति शिवम्  
गौरीशंकरान्यात्रमः ॥ ओंनमस्तस्यै ॥ ओंनमस्तस्यै ॥

**विषयः ।** त्रिव्यादि निरूपणम् ।

Previous notice: —C. C. Pt. I. p. 166; R. M. Pt. 5. p. 209.

No. 224. द्वैतनिर्णयः By नरहरि । Dvaitanirṇayaḥ.

**Substance:**—Character Maithilī. White paper Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folia 29. 12×4 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Generally Correct. Date Śaka 1725. Worn-out. Torn partly. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga A treatise on Dharmasāstra,

dealing with Dvaita Vichāra by Mahāmahopādhyāya Nara-  
hari Worm-pierced.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।

अनादांजाचारेवहुतरविचरोऽज्जलतरे ।

परेपाकिषाश्चित्प्रसरति वृथा दूषणगणः ॥

मुहुर्नत्वाचत्वावगतिशरणं तातचरणं ।

हरेमेकतया युक्तया परिहरति श्रीनरहरिः ॥ १ ॥

तत्तादोनामनिर्णयः ।

शुभङ्करेत्याद्येवशार्मादिविनिर्मुक्तनामद्यत्तरंचतुरक्षरमित्यादिरुह्यदर्शनात् ॥

शर्मोतिब्राह्मणस्योक्तं वर्मेतिज्ञानसंशयम् ।

युक्तत्वात्तात्मकं नाम प्रशस्तं वैश्यशूद्रयोः ॥

इत्यत्रेतिपदात्मकप्रदस्वरसान्तशार्माद्यान्मकमेवतथासतिनाम्नः चतुरक्षरत्वाद्यभावे गृह्य-  
विरोधः स्यात् ।

**End.**

एवंहिस्त्रीसंक्रान्ते व्यवस्थायाभ्यनभिधानात् अनिवृत्तिरेवस्यात् साचावश्य निरस्यौरति-  
प्रकाशव्याख्यायैवश्रेयसीतिरुक्ताकरः पतिपुत्रद्वयपि सातुसंक्रान्तसौदायिकतया आकाङ्क्षा  
तौल्याद्वाक्यमिदं जागर्ति ॥ \* ॥

**Colophon.**

इति महामहोपाध्यायश्रीनरहरिकृतोद्वैतनिर्णयः समाप्तिमगात् ॥ \* ॥

वाणद्वन्द्वपयोऽधिलन्द्रतुलिते वङ्केः प्रमेयेशुभे ।

शाकेवर्षद्वयेऽशितेवनिष्ठुतेविद्वन्मनोरञ्जनम् ॥

नत्वाभूधरमन्दनीमुतमजंशैवंसमस्तं हृदा ।

प्रुस्तं शस्तनमिलिलेख नितरां श्रीरत्नपाणिर्विभुम् ॥ \* ॥

श्रीहरेभ्यः ॥

विषयः ।

विद्यादिनामद्वैतविचारः ।

No. 225. द्वैतनिर्णयः By जोरेश्वर । Dvaitanirṇayah.

Substance:—Character Maithili. Palm-leaves 5 on a page.  
Folia 46. 16 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Com-  
plete. Correct. Date Śaka 1648. Place of deposit,  
Pandit Manamohan Jhā, Mangarauni, Madhubani P. O.,  
Darbhanga.



**Beginning** ओ

अथनेवरात्ताद्यद्वैतव्याख्यानुमेदतः ।

तत्रतथैवनिर्णयुंयत्तः श्रीजोशसर्मणः ॥

तत्रादौचोवजादिपुत्रकरणाधिकारीनिरूप्यते तत्रकंचित् ॥

**Colophon.** इतिहामहोपाध्यायश्रीजोशेश्वरविरचितोद्वैतनिर्णयः समाप्तः ॥ शाके १६४८ ॥

विषयः । निश्चिततादिपुत्रैतमतनिराकरणपूर्वकसिद्धान्तस्थापनम् ॥

**A. द्वैतनिर्णयः By जोशेश्वर । Dvaitanirṇayaḥ.**

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines. 10 on a page. Folia 20. 15×6 inches. Appearance. old. Prose. Worm-eaten. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Ranti Deaurhi, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

**No. 226. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.**

Substance:—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 7 on a page. Letters 118 in a line Folia 57. 15½×2 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?). Worn-out. Worm-eaten at the end. Place of deposit, Pandit MM. Paramēśvara Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dvaitavichār by Vāchaspati Miśra.

**Beginning.** ओ नमो भगवतेवासुदेवाय ॥

आमीरशरकपुत्रचितकिङ्किरीकमाताप्रपादिवरणं पुष्पपुराणम् ।

मञ्जीरमञ्जुमरुणाधरमम्बुजाजसद्वैतचिन्मयसनादिमनन्तमीडे ॥

प्रणम्यपरमात्मानंनिबन्धानवलोकयच्च ।

श्रीवाचस्पतिधीरेण द्वैतनिर्णयउच्यते ॥

**End.** जन्मसर्तु जन्मोदये जन्मसासे जन्मचन्द्रेचव्रतवन्धः प्रशस्तः ।

गुप्तारमति प्रशस्त

शुभयुक्तप्रगंसन्ति तदालोकितमेववा ।

**Colophon.** इतिमहामहोपाध्यायश्रीवाचस्पतिमिश्रविरचिताद्वैतनिर्णयः संपूर्णः ।  
 ओन्नमः सरस्वत्यै । नमः शिवायः ॥ श्रीः ॥ दुःखेस्वमायारचिते शरीरिणं  
 कान्सम्पेननं योज्य.....महोमहामाधिकता महेशितुः ॥  
 श्रीगुरुभ्योनमः ॥ लिखितं बहुमिरिति ॥

विषयः । व्रतवन्धतिथ्यादिषु द्वैविध्यनिराकरणपूर्वकसिद्धान्तस्थापनम् ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 266; Pt. II. p. 57. R. M. Pt. 5. p. 296; Pt. I. p. 149. H. S. Vol. II. p. 60. (1915).

No. 227. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayah.

Substance:— Character Manthilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 54 in a line. Folia 106.  $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit MM. Kājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dāna, Āchāra, Śuddhi, Vyavahāra, Vrata, Śrāddha, Malamāsa, etc. by Vachaspati Miśra.

**Beginning.** श्रीगणेशायनमः ॥  
 आभीरदारकमुदरिचर्तककङ्किणीकमाताप्रपाणिचरणपुरुषंपुराणम् ।  
 मञ्जीरमञ्जुसरुणाधरमभुजाक्षमद्वैतचिन्मयमनादिमनन्तमीडं ॥  
 प्रणम्य परमात्मानं निवन्धानवलोक्य च ।  
 श्रीवाचस्पतिमिश्रेण द्वैतनिर्णय उच्यते ॥  
 तत्तादौ नाम निर्णयः ।  
 शर्मतिवाङ्मन्योक्तं उर्मैति तत्त्वब्रह्मसंश्रयम् ॥

**End.** प्रशस्त. गुरुवाचस्पतिप्रशस्त. शास्त्राधि-  
पेवलिनिवर्तप्रशस्तं तत्त्वार्थसामय्यमुपासमधियाः गुरुसौम्यमौससिताः यथासंख्यमेख-  
लावन्धनमेवमर्थापन्धनमृद्धं शुभयुक्तप्रशंसन्तितदालीकितमेववा ॥ \* ॥ ॥ \* ॥

**Colophon.** मुष्मन्मूयात् ॥ श्री ॥ ॥ इति श्रीवाचस्पतिमेवक्रुताद्वैतनिर्णयः ॥ \* ॥ ॥ \* ॥

**विषयः ।** तत्त्वन्वतिथ्यादिषु द्वैविध्यनिराकरणपूर्वकसिद्धान्तस्थापनम् ॥

### A. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.

**Substance:**—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 44 in a line. Folia 40. 12½×5 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Complete. Generally Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dvaitavichāra by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### B. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.

**Substance:**—Character Maithilī. Dark-White paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 53. 14×3½ inches. Appearance, old. Worn out. Letters partly affected. Prose and verse. Incomplete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### C. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.

**Substance :**—Character Maithilī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 54 in a line. Folia 45. contains 2430 ślokas. 15×6 inches Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?). Worm-pierced. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by MM. Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon विषयः Same

D द्वैतनिर्णय By वाचस्पति । Dvaitanirṇayah

Substance :—Character Maithilī. Brownish paper. Line. 6 on a page. Letters 70 in a line. Folia 43. 17×3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?). Worn out. Torn. Letters are not legible. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dvaita vichāra by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon विषयः— Same.

---

E. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayah.

Substance : - Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 40 in a line. Folia 84. 14¾×6 inches. Appearance fairly old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Copied from some old Ms., as it has gaps in many places. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the subjects enumerated in the beginning, by MM. Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

F. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayah.

Substance :—Character Maithilī. Blue paper. Lines 8 on a page. Letters 60 in a line. Folia 30. 13×4 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Not correct. Incomplete. Date (?). Place of deposit. Śrī Chhetradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dvaita vichāra by Vāchaspati Miśra

Beginning, End, Colophon, विषय Same

Appearance, far y old Prose Complete Correct Date (?)  
 Place of deposit Pandit Manohar Thākur Tabhaka  
 Dalsingh Sarai, P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra,  
 dealing with Dvaita vichāra by MM. Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

H. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12  
 on a page. Letters 48 in a line. Folia 50. 11×5 inches.  
 Appearance, old. Prose. Correct generally. Incomplete.  
 Date (?). Place of deposit, Pandit Rabinath Jhā, Professor  
 M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Tharhī P. O.  
 Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra by MM. Vāchaspati  
 Miśra, dealing with Dvaita vichāra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

I. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5  
 on a page. Letters 51 in a line. Folia 82. 14×2 inches.  
 Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Worn out.  
 Torn. Date, Śaka 1601. Place of deposit, Pandit Nīlakanṭha  
 Singh Jhā, Chanaur, Manigāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

J. द्वैतनिर्णयः By वाचस्पति । Dvaitanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6  
 on a page. Folia 90. 15½×1½ inches. Appearance, old.  
 Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1630. Place of deposit.  
 Pandit Adyānātha Miśra, Pahitol, Manigāchī P. O., Dar-  
 bhanga 1825 Ślokaś

Beginning, End, Colophon, विषयः Same

No 428 द्वैतनिर्णयजीर्णोद्धार By मधुसूदन ठाकुर

Dvaitanirṇayajīrṇoddhāraḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 56 in a line. Folia 58. 15×6 inches. Prose. Appearance, fresh. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A commentary on Dvaitanirṇaya of Vāchaspati Miśra by Madhusūdana Thākura. Worm-pierced.

Beginning. ओ नमोऽग्रेणेशायः ।

चलानयचलीकुर्वन्नचलानपिचालयन् ।

वृन्दायनचिहारी-स्तात्तापहारीहरिर्मम ॥

इति पदस्वरसेनेति ॥

शब्दानामौत्सर्गिकमर्थपरत्वमित्यादि पदसमन्वित्याद्व्याहारादपोद्यते गौरीत्या हेत्यादौ स्वरूप परत्वस्य निरुद्धत्वादितिभावः ॥

शब्दशास्त्रेण स्वसंशब्दस्याशब्दसंशेति परितोषणाच्छब्द परत्वमौत्सर्गिकमितिमेवेति विभाषेपादावुत्सर्गमपोषेभिकारेणार्थपरत्वमेव व्यवस्थाप्यते ।

End. इदमेवाभिप्रेत्य वक्ष्यत्यनुपदे व्योवृष्ट्यायादिति तत्र निमित्तत्वं व्यायत्वमिति विवे-  
चितं शब्दकृतकोट्यरे उपनयनादिनिर्णयः स्मार्तत्राग्ये वृष्णाउदन्तरेति रत्नाकरो  
लेखनाभिवृष्टिदिनं निषिद्धमितिग्रम्यते ॥

Colophon. महामहोपाध्याय श्री मधुसूदनठाकुर ऊगोयं समाप्तिमगादिति ॥ \* ॥

ओं नमः श्री दुर्गादेव्यै ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

विषयः । वाचस्पतिप्रणीतद्वैतनिर्णयव्याख्या मधुसूदन, रीता ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 266. R. M. Pt. 5. P. 165.

A. द्वैतनिर्णयजीर्णोद्धारः By मधुसूदन ठाकुर ।

Dvaitanirṇayajīrṇoddhāraḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 80 in a line. Folia 109. 16½×2 inches. Appearance, old. Worn out. Worm-eaten. Can not be wholly read. Incomplete. Incorrect. Pierced by worms. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A

commentary on Dvaitanirṇaya of Vāchaspati Miśra by Madhusūdana Thākura. He flourished later than Śrīdattopādhyāya whom he quotes in folio 29, line 3 ( अतएव श्रीदत्तादिभिस्त्व लिखितम् ). He also made a commentary on Samaya-pradīpa.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. द्वैतनिर्णयजीर्णोद्धारः By मधुसूदन ठाकुर ।

Dvaitanirṇaya-jīrṇoddhāraḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 90 in a line. Folia 87. 15×1½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1616. Place of deposit, Pandit Tārakeśvara Miśra, Taraunī Sakrī. P. O., Darbhanga. Worm-peirced. A commentary on Dvaitanirṇaya of Vāchaspati Miśra by MM. Madhusūdana Thākura.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. द्वैतनिर्णयजीर्णोद्धारः By मधुसूदन ठाकुर ।

Dvaitanirṇaya-jīrṇoddhāraḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 6-7 on a page. Letters 78 in a line. Folia 90. 14½×2½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit MM. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubanī P. O., Darbhanga. A commentary on Dvaitanirṇaya of Vāchaspati Miśra by Madhusūdan Thākura.

Beginning, end, Colophon. विषयः—Same.

D. द्वैतनिर्णयजीर्णोद्धारः By मधुसूदन ठाकुर

Dvaitanirṇaya-jīrṇoddhāraḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5-6 on a page. Letters 62 in a line, Folia 105. 15×2 inches. Appearance old. Prose. Complete. Incorrect Date, La sam

496 Worm eaten Page of deposit, Pandit MM Para meśvara Jhā, Taraunī, Sakrī P. O., Darbhanga. A commentary on Dvaitanirṇaya of Vāchaspati by MM. Madhusūdana Thākur.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 229. द्वैतनिर्णयप्रदीपः By गोकुलनाथ उपाध्याय ।

Dvaitanirṇayapradīpaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 44 in a line. Folia 7. 12×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Gokulanātha Jhā, Nanaur, Tamuriā, P.O., Darbhanga. Now possessed by Jayadeva Thākur, brother-in-law of the deceased owner of the Ms. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Upanayanavichāra by Gokulanātha Upādhyāya.

Beginning. ओं नमोगणेशाय ।

अथ द्वैतनिर्णये उपनयनकालनिर्णयः । दक्षिणायनसवर्कं निषिद्धम् । उत्तरायणेऽपि सर्वाः कृष्णतिथयो निषिद्धाः शुक्लापि प्रतिपदष्टमीचतुर्दशीपौर्णमास्यः सर्वा अनाध्यायत्वेन निषिद्धाः स्वाध्यायेऽपि चतुर्दशीनवमीषष्ठीत्रयोदश्यः स्वत एव निषिद्धाः । etc ॥

End. प्राञ्चास्तु, अष्टवर्गविशुद्धेषु गुरुशीतांशु भालुषु ।

प्रतोद्वादौ प्रकर्तव्यौ गोचरेण कदाचनेति ॥

राजमार्तण्डवचनमाद्रियन्ते ।

आवाल्यादेकमनसा मयायूयमुपासिताः ॥

बुधमाभिः सर्वविद्याभिः कृतं साहाय्यकं मम ॥ \* ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीगोकुलनाथशर्मप्रणीतः संपूर्णो द्वैतनिर्णयप्रदीपः ॥

विषयः । द्वैतनिर्णयान्तर्गतोपनयनकालनिर्णयव्याख्या म० म० गोकुलनाथप्रणीता ॥



A द्वैतनिर्णयप्रदीप By गोकुलनाथ

। Dv itanirṇaya pradiṇa

Substance:—Character aithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 64 in a line. Folia 8. 11×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?). Worn out. Letters affected. Place of deposit, Pandit Śaṣinātha Miśra, Tarzuni, Sakri P. O., Darbhanga. A commentary on Dvaitanirṇaya of Vāchaspati Miśra by Gokulanātha Upādhyāya, dealing with Upanayana vicāra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

B. द्वैतनिर्णयप्रदीप: By गोकुलनाथ । Dvaitanirṇayapradīpaḥ.

Substance:—Character. Maithilī. Dark-white paper. Lines 10 on a page. Letters 34 in a line. Folia 7. 11×5½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salampur. Ghataho P. O., Darbhanga. Worn out. Worm-eaten. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Upanayana ceremony by Mahāmahopādhyāya Gokula Nātha.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

C. द्वैतनिर्णयप्रदीप: By गोकुलनाथ । Dvaitanirṇayapradīpaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 8. 12×5 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Babu Purandara Miśra, Salampur, Myārī, Ghataho P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra by M. M. Gokulanātha.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

D. द्वैतनिर्णयप्रदीप: By गोकुलनाथ । Dvaitanirṇayapradīpaḥ.

Substance—Character Maithilī. Brown Paper Lines 11 on a page. Letters 58 in a line Folia 7 13×4 inches

appe raree new Pros Complete Incorrect Date ?  
Place of deposit, Khashtenāth Miśra, Lālaganj, Jhanjhārpur  
P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

E. द्वैतनिर्णयप्रदीपः By गोकुलनाथ । Dvaitanirṇayapradīpaḥ.

Substance.—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 54 in a line. Folia 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date Śaka 1782. Place of deposit, Pandit Śrinandana Miśra, Kanbauli Sakri P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Upanayanvicāra by Gokula Nātha Upādhyāya. This is a commentary on part of Dvaitanirṇaya of Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

F. द्वैतनिर्णयप्रदीपः By गोकुलनाथ । Dvaitanirṇayapradīpaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 45 in a line. Folia 7. 11×3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct generally. Date (?). Place of deposit, Pandit Gopāl Miśra, Tabhaka, Dalsing Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Upanayana ceremony by MM. Gokula Nātha. This is a commentary on Dvaita Nirṇaya of Vāchaspati Miśra, containing the text of Upanayana only.

Beginning, End, Colophon. विषयः—Same.

No. 230. द्वैतनिर्णयप्रदीपः By गोकुलनाथ । Dvaitanirṇayapradīpaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Dark-white paper. Lines 21 on a page. Letters 80 in a line. Folia 8. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose. Worn out. Torn. Incomplete. Correct. Date (?) Letters affected. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A commentary on Dvaita Nirṇaya

of Vāchaspati Mīśra, who is said to have flourished in the 14th century, by Gokulānātha Upādhyāya. A Nāmadhvaitanirṇaya is only complete. This is a part of Kāṇḍambarī.

**Beginning.** ओं नमो गणेशाय ॥

देहल्यामेषनिहिता द्वैतनिर्णयवैश्वर्यम् ।

प्रदीपस्तिमिरहन्तु जीर्णोद्धाराजिरोदरे ॥

नामद्वेनेति अक्षद्वयराजद्विशरीरवृत्तिरेकदानेकावृत्तिर्या देवराजत्वादिजातिस्तद्वच्चक्षुः  
शरीरेतादृशशरीरविशिष्टाने विशादेवराजादिपदानामस्तिवृत्तिः ।

**End of Ms.** अतिवृद्धत्वेनेति अथर्विजोत्रेदविद्वत्कार्या इतिवाक्यप्रकान्तेन [ सगुणो ? ] गुरुजापक-  
होतृवृद्धजापारम्भेनेत्रिषः गुवादीनामिति गुरुस्तु वेदार्थविद्यार्थदेशसमुद्भवः शील-  
कुलाभिरासद्व्यादिनागुरुः पूर्वेण अग्निदेविदां भवेतां यजुर्विदोः .....स्तुकार्यौ ।  
स्थाप्यौ द्विजोमानविदो च पश्चात् आथर्वणावुत्तरतश्चकार्या इत्युक्ता अष्टौ होतारः जपेयुः  
शान्तिकाव्यायं जापकाः सर्वतो दिशमित्युक्ताश्चत्वारो जापकाश्चेति त्रयोदशः अतिवजः  
प्रकृते प्रवेशोपात्ता ।

**Colophon.** नास्ति ॥

**विषयः ।** वाचस्पतिनिर्णयद्वैतनिर्णयव्याख्यानोक्तुलनाथप्रणीता ।

**A. द्वैतनिर्णयप्रदीपः By गोकुलनाथ । Dvaitanirṇayapradīpaḥ.**

**Substance:**—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Folia 66. 16×4 inches. Appearance, old. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Ranti Deaurhī, Madhubanī P. O., Darbhanga.

**Beginning End, Colophon, विषयः—Same.**

**No. 231. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.**

**Substance:**—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 67. 13×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Manohar Thākūr, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra dealing with Dvaitavichāra by Kēśava Mīśra.

**Beginning** मों गम्याय नम

स्वामिन्नात्मानमेतन्नाहनहिदिदित्तात्तरमेः सवक्रः ।

स्वर्गाद्गावेदशास्त्रीभुजगपरिवृद्धः शोभनेसद्विजिह्वा ॥

स्वीयाद्गस्पर्शपूर्णं तदिहभगवदैवोच्यतामित्यवस्था ।

दर्शित्यर्थिभावः शिव शिव शिवयोः श्रियसे नः मन्दास्तु ॥

लीलान्नाड्यकुरविदारितवैरिणीनिर्मुक्तकबहुगैरिकलिमगात्रः ।

स्वस्थीकृतमखधूगङ्गीतकीर्तिगस्तां हिताय मम कर्पटिकामृगेन्द्रः ॥

अर्थात् सर्वतन्त्राणि निबन्धानवलोक्य च ।

श्रीकेशवेन विदुषा परिशिष्टमिहोच्यते ॥

**End.**

अयत्राषडङ्गुलोलताषडङ्गुलविस्तारात्ता एकाषडङ्गुलानां ऽसेधविस्तारमेखलासनेति

पिड्लावचनात् सुभखलायोनीत्युत्पत्तौ विशेषाश्रुतेस्तस्याएवविधानादिति । ये

निस्तुसर्वत्रतुल्यएव सर्वेषु कुण्डेषु योनिलक्षणमुच्यत इतिवचनादिति ॥ \* ॥

**Colophon.**

इतिश्रीकेशवमित्रविरचितद्वैतपरिशिष्टपुस्तकसमाप्तमिति ॥ \* ॥ शुभमस्तु श्रीस्तु ।

श्री शितिश्रियैनमः ॥

**विषयः ।** प्रायश्चित्तव्रतनिष्ठ्यादिविचारः एषु मतान्तरं निरस्य सिद्धान्तस्थापनम् ॥

**Previous notice:** C. C. Pt. I. p. 265; R. M. Pt. 5. p. 186.

**No. 232. द्वैतपरिशिष्टम्** By केशवमिश्र । *Dvaitaparīṣiṣṭam.*

**Substance:**—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 13 on a page. Letters 72 in a line. Folia 35. 12½×4 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Complete. Not correct. Date(?) Worn-out. Torn. Worm-pierced. Letters not legible. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by MM. Keśava Miśra.

**Beginning.** श्रौतमः ।

तातस्तेमकरालयः प्रियतमेरलाकरः सप्रभो ।

आतातेशरालाङ्कनः स्तननिगंधस्तेहरोर्मूर्धनि ॥

कातेभ्वेल्यभिधायसस्मितमुखेकान्तेचिरादुत्तरा ।

स्फूर्तिव्रतितमानसामुपहसन् लक्ष्मीहरिं पातुनः ॥

यद्यपिकल्पतरुकारेणप्रयोगेमुगडनंनलिखितंनवातत्रप्रमाणमुपदर्शितं तथापिसकलदेशीया-

चारेणपृष्ठात् गंगाप्राप्यसवि कल्पन्ते

द्वतीयस्तु ।

कश्चान्यावतामख्याच्छानामाहवज्रम् ।

तावद्रूपैसद्वागिस्वर्गलोकमहीपते, ॥

इतिवचनात्प्रयाणावच्छिन्नगमायामेवस्वर्गफलकं काम्यम् ॥

End.

साधस्थपौर्णमास्यादाः षष्ठक्रान्तामकालजाः । त्रष्टिकेचिदिहप्राहुर्नमाधेनैवफाल्गुनेइत्येक  
वेदिमन्त्रादाच्च । धन्वादिस्थितसूर्ययोगात्तुषौषादिपदप्रवृत्तावलुशासनाद्यभावादतएव  
प्रकृतेसौरपौषादिश्रमेर्हयइतिदिक् ॥ अर्धेनमोभवानीशंकराभ्यां ॥ अर्धेनमः श्री  
कृष्णाय ।

Colophon.

अंसद्वयमहापाध्याय श्रीकेशवमिश्रविरचितोद्वैतीयपरिशिष्टसमाप्तः ॥ अर्धेनमः

फाल्गुनऋण्य चतुर्दश्यांशतौमोकरमसूरदेशाम्यन्तरे वेदप्रामावस्थितौ धातुक्सं

श्रीभूपतिदासेनलिखितमिति ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥

विषयः ।

प्रायश्चित्त व्रतविध्यादिविचारः षष्ठमन्तान्तरिष्यसिद्धान्तस्थापनम् ।

A. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 13 on a page. Letters 91 in a line. Folia 46. 12½×4 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Complete by first part. Not correct. Date (?) Worn-out. Worm-pierced. Letters not quite legible. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with law and allied things by M M. Keśava Miśra. This work is divided in to two parts.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance: - Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 56 in a line. Folia 78. 13×4 inches. Appearance, tolerable. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Divā Kānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Dharmaśāstra by Keśava Miśra.

❀

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र Dvaitapariśiṣṭam

Substance Character Maithilī Dark white paper Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 162. 14×2 inches Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, La. Sam. 513. Worn-out. Torn. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vyavahāra, Tithi, Upanayana etc. by Keśava Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

D. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 12 on a page. Letters 55 in a line. Folia 48. 15×6 inches Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Worn-out. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Dharmaśāstra by Keśava Miśra. This is the second half of Dvaitapariśiṣṭa

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

E. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 68. 15×6 inches. Appearance, old. Prose. First part, complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. Worn-out. A treatise on Dharmaśāstra by Keśava Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

F. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on page. Letters 40 in a line. Folia 53. 12×5 inches. Prose and Verse. Incomplete Incorrect Date (?) Place of deposit,

Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Keśava Miśra, dealing with Dvaitavichāra. Worn-out. Torn at the beginning.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

G. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī Nepali yellow coloured paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 94. 12×4 inches. Appearance, tolerable. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1756. Worn-out. Soiled. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā, Mahināthapur. Deodha P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Keśava Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

H. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 40 in a line. Folia 35. 10½×4½ inches. Appearance, tolerable. Verse and Prose. Incomplete. Correct generally. Date (?). Place of deposit, Pandit Gaṅgadhar Jhā, Janki. Deodha P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Keśava Miśra, dealing with Prāyaścitta etc.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

I. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 18 on a page. Letters 58 in a line. Folia 24. 12×5½ inches. Appearance, tolerable. Verse and Prose. Complete by part. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Umākānt Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dvaitavichāra by Keśava Miśra.

Beginning, End Colophon, विषयः Same

## J द्वैतपरिशिष्टम् B केशवमिश्र Dvaitapariśiṣṭam

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 64 in a line. Folia 83. 15×4 inches. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1746. Place of deposit, Pandit MM. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Keśava Miśra. This contains the first part only.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

## No. 233. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 36 in a line. Folia 88. 15½×1½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1631. Place of deposit, Pandit Nīlakaṇṭha Singh Jhā, Chanaur, Manīgachi P. O., Darbhanga. Worn-out. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta etc. by MM. Keśava Miśra.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।

तातस्तेमकरालयः प्रियतमेरत्नाकरः सप्रभो ।

भ्रातातंशशलान्कनस्तमनिशंघतेहरोमूर्धनि ॥

कातेम्बेव्यभिधायमस्मितसुखकान्तेचिरादुत्तरा ।

स्कृत्तिव्रीहितमानसामुपहसच्छंदर्मीहरिः पातुवः ॥

यद्यपिकल्पतरुकारेणप्रयागेमुगल्लं नलिखितं नवाप्रमाणमुपदर्शितम् तथापिसकलदेशीया  
चरोपष्टम्भात । गङ्गाप्राग्यनरिच्छेदां कल्पान्तेपास्तस्वयाः । केशानाश्रित्यतिष्ठन्ति-  
तस्मात्तास्तत्रवापयेत् । यावन्तिन/तलोमानिवायुनाप्रेरितानिवै । पतन्ति  
जाह्नवीतीये नगणांपुरयकर्मणां । तावद्वर्षसहस्राणिस्वर्गलोकेमहीयते इत्यदिवचना  
देकंप्रयागावच्छिन्नंगङ्गायांप्राप्तिनिमित्तकम् ।

End.

इत्येकदेशसम्वादान्धधनुरादिस्थितसूर्ययोगात्तपौषादिपदप्रकृतौसकलाज्ञासासनविशेषात्



**Colophon** इति महानडापाध्यायमन्मिश्र श्रीकेशवविचित्रोद्धृतपरिशिष्ट समाप्त साके १६३  
 शशाङ्क शिखिनथ वराभिराम मासनभस्यथमुधागुविमुक्तपक्षे जीवेहरिप्रियतिर्थे  
 त्वरयाव्यलेखात्कल्याण एतद्वस्तुचिन्त्यहरेः पदाब्जभू ॥  
**विषयः ।** प्रायश्चित्तव्रतबन्ध व्रतादिविषये विवदमानमतनिरसनपूर्वकसिद्धान्तस्थापनम् ।

**A. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.**

**Substance:—**Character Maithilī. Nepali yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 50 in a line. Folia 174. 10½×4 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Gurāi Kānt Jhā, Devahi, Tamuria P. O., Darbhanga. A treatise on Dharma śāstra, by Keśava Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः —Same.

**B. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.**

**Substance:—**Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 50 in a line. Folia 126. 12×4 inches. Appearance old. Prose. Complete. Generally Correct. Date, Śaka 1740. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālagañj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः —Same.

**C. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.**

**Substance:—**Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 65 in a line. Folia 105. 13×8½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1745. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālagañj, Jhanjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः --Same

D. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11-17 on a page. Letters 78 in a line. Folia 59. 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1715. Place of deposit, Pandit Jadunandan Thakur, Surbāimā, Jhā-jhāpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

E. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 75 in a line. Folia 88. 15×1½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date, 1631. Place of deposit, Pandit Nilakanṭha Singh Jhā, Chaur, Manīgāchī P. O., Darbhanga. Worn-out.

Beginning, End Colophon, विषय:—Same.

---

F. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 50 in a line. Folia 46. 14×4 inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārāī, Andhrāthārāī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

G. द्वैतपरिशिष्टम् By केशवमिश्र । Dvaitapariśiṣṭam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 51 in a line. Folia 21. 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Sadānand Jhā, Thārāī, Andhrāthārāī P. O., Darbhanga. Torn.

Beginning. End, Colophon. विषय:—Same.

No. 231 द्वैतविवेक By वर्धमान । Dvaitaviveka.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 60 in a line. Folia 47. 14×5½ inches Appearance, fresh. Place of deposit. Raj Library, Darbhanga. Prose and Verse. Complete. Not correct. Date (?). A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dvaitavichāra, by MM. Vardhamāna This is a part of Smṛti Tattvaviveka. Worm-pierced.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।

पाणिभ्यामुपजातवेपथुतयायत्नेनयः कल्पितो ।

येनस्वेदजलौघपूरिततयानापंजितोऽम्बुग्रहः ॥

संध्यार्थत्वमवेत्ययोमुकुलितस्त्वयेकरेकम्बुना ।

सादृश्यंगतवान् सपातुशिवयोः साद्यन्तर्नोर्धाञ्जलिः ॥

अनेकात्मावेदः प्रतिवृषिविभिन्नाः स्मृतिगिते ।

निबन्धारः स्वंश्वमतमनुसरन्तोविसहस्राः ॥

यथादेशेदेशेनंविनवितथा संप्रतिपृथक् ।

सद्वाचारस्तस्मादतवसतदुस्योविधिपथः ॥

तथाभूतेचास्मिन्परिमितगिरोयद्यपिब्रह्मं ।

बहिधीः सिद्धान्तस्थितिमनुषपत्यारुहयितुम् ॥

तथापिस्तेषामानुसयमतमुक्तिप्रणयना ।

द्विस्वयामश्लाघ्याइतिक्रमतिस्तम्भयन्निभः ॥

श्रुत्वाबहुभ्योबहुधागुरुभ्योविचार्यबुध्याविविधानिबन्धान् ।

स्मृतिस्थितिद्वैधनिवृत्तिहेतुः श्रीवर्धमानेनकृतोविवेकः ॥

नस्वपजइतिदृष्ट्यास्वदानात्यपजइतिदूषणग्रहः ।

सागसंपदुपपद्यनेत्रपतद्विवेकमपमेपमेग्रहः ॥

बालकोक्तमपि युक्तिमाहृतं वृद्धवाक्यप्रपितुं क्वमुक्नितम् ।

क्वचनिर्णयपरेषूप्यदेयुक्तिरेवमनुकूलमगौरवम् ॥

प्रथमता न

भावाल

यो न श्रुतिस्मृतिविरुद्धतयाप्रसिद्धः ॥

तत्तद्विचार्यन्तव्येनइहोतमेषामाचारस्यागमवदेवनमस्यतेकः ॥

सर्वाः पूर्वकृतीर्विलोक्यविदुषामस्तुप्रवृत्तिः कर्तौ ।

ताश्चावीक्ष्य परीक्ष्यतां परिकृतिस्मानामविद्वानपि ॥

धर्मे वर्तमनिपज्ञयोः स्वपरयोर्युक्त्यागमैकादरा

द्रागद्वेषपराङ्मुखश्च स्वजनो मीमांसतां मत्कृतिम् ॥

End.

विवेकमातृकामादौ तदनुद्वैतगोचरान् ।

वर्धमानोयथाधर्मव्यविध्यजवर्जितः ॥

एकः प्रायेणसन्देहाग्निविषयेतिविमुह्यते ।

अतो बहुभिरलोक्य कृतिरेषाकृतामया ॥ \* ॥

Colophon.

इतिमहाधर्माविकारिणिमहामहोपाध्याय श्रीवर्धमानकृतौ स्मृतितत्त्वविवेके द्वैतविषय-

विवेकः समाप्तः ॥ . ॥

विषयः ।

द्वैतविषयेषां वृत्तादिः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. III, p. 58.

A. द्वैतविवेकः By वर्धमान । Dvaitavivekah.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 15 on a page. Folia 49. 13×6 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Ranti Deaurhi, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 235. धर्मनिर्णयः । Dharmanirṇayah.

Substance:—Character Maithili. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 33 in a line. Folia 3. 12½×4½ inches. Appearance, Fairly old. Prose. Incomplete. Generally correct. Date(?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga A manual of

Dharmavichāra, dealing with the definition of it. The name of the author is not mentioned in the text.

**Beginning.** अथ पुरुषार्थार्थकाममोक्षमूलत्वाद्धर्मो नैरुप्यते । तत्रमनुः ।

विद्वद्भिः सेवितः सदिभर्नित्यमद्वेषरागिभिः ।

हृदयेनाभ्यनुज्ञातो यो धर्मस्तन्निबोधत ॥

विद्वद्भिः वेदविदभिः सेवितः सततमनुष्ठितः सदिभः साधुभिः नित्यमनिशमद्वेषेरागिभिः

विध्यन्तु मतरागद्वेषशून्यैः हृदयेनाभ्यनुज्ञातो निर्विचिकित्सकर्तव्यतयाऽनुमतो यः

स धर्म इत्यर्थः ।

**End of Ms.**

अथ अस्मिन्कामलिङ्गं नमानयति कश्चनतिरिक्तेनकथम् । स्वभां कश्चिदपि न नयति

नाकारयति कदापिनसत्करातीति तदर्थान् पृच्छामि त्वापरमन्तं पृथिव्या इति

प्रश्नकथम् । वेदिमार्गः परमन्तं पृथिव्या इत्युत्तरकथम् । आशीर्वादादयोमन्त्रलक्ष-

णत्वेनोदाहृतव्याइति चेन्न उक्तं ।

**Colophon.**

नास्ति ।

**विषयः ।** धर्मस्वरूपविचारः ।

No. 236. धर्मप्रवृत्तिः B, नार. यण । Dharmapravṛttiḥ.

**Substance :—**Character Maithilī and Devanāgarī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 45 in a line. Folia 4, 14½×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Partly torn. A manual of Dharmasāstra dealing with धर्मप्रवृत्ति and Tithinirṇaya, by Nārāyaṇa.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः

नारायणे नमस्कृत्यकामदां च सस्वर्तम् ।

गणार्थं गुरुं चापि धर्मसंक्षयाय वै ॥

धर्मप्रवृत्तिः त्रियतेकुक्षीनारायणेननु ।

विदुषां कर्मनिष्ठानां सम्मर्तिधर्मवर्द्धनम् ॥

आलोक्य धर्मशास्त्राणि मन्त्रादिभिः कृतानि वै ।

सारस्रवसधृत्यस्मृतीनावचनतथा ।  
 सिद्धान्तानि समूलानि समावायाथैवहि ॥  
 वचनात् न स्तांचैव संमतं नि मनीषिणाम् ।  
 ग्रन्थेस्मिन्तानिलिख्यन्ते धर्मप्रवृत्तिसंज्ञकैः ॥  
 सौचद्रिकाः प्रवक्ष्यामि क्रियाचतुर्कमेण तु ।  
 तिथिनामपिसर्वासां निर्णयानप्यसंशयन् ॥

End of ms.

अष्टहस्तं प्रवेतं न दर्शनाभ्यधारितम् ।  
 अष्टं तद्विजानीयास्तर्कमसुपावृतम् ॥  
 इक्षिणोत्तरयोः कयोः कदंबध्याते वै द्विजः ।  
 नाभौ च वामकुक्षौ च तृप्ते चैव यथाक्रमेण ॥  
 अथार्धवर्गानिष्पीडनम् । स्थानं कुन्वाद्द्वयम् ॥

Colophon.

नास्ति ॥

विषयः ।

नित्यकर्मविधिनिरूपणादिः ॥

Previous notice:—C C. pt. I. p. 288; Pt. II. p. 58; Pt. III p. 58.

No. 237. धर्मशास्त्रविवेचनम् By विश्वनाथ झा ।

Dharmaśāstravivechanam.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 54 in a line. Folia 7. 13½ x 4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Babu Sukadeva Jhā, Pachadhi, Pandaul P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with the Śrāddha ceremony, by Viśvanāth Jhā a resident of Tharhi, and a court Pandit of Maharāja Lakṣmīśvar Singh of Darbhanga.

Beginning: श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीगणेशं शिबं दुर्गां सीतां वल्लभं चिन्तनीं ।

प्रणम्य शिरसाभूये विश्वनाथो द्विजोत्तमः ॥

करोति धर्मं रजार्थं धर्मशास्त्रविवेचनम् ।

विषयः कलिसम्भूतो धर्मलोपक

कनिष्ठस्यवृषोत्सर्गलोभाम्रान्तैर्द्विजैर्यदा ।

तदासमीरांस्मभूतैर्मिथिलप्रवरैरनुपैः ॥

वेदवेदाङ्गमत्तन्त्रैः श्रीलक्ष्मीरवस्सामकैः ।

आह्वयितान्ननिर्णेतुं यथाशास्त्रविधीयतां ॥

उपेष्टस्यवाकनिष्ठस्यवृषोत्सर्गोत्सर्गोत्सर्गकारिता ।

End

तथाच यथापुस्तुममीतिवाक्यात् यथा वेदोक्ततथातुष्टेयानवतिनाम्यथा । इतिज्येष्ठेऽधि-  
कारिताप्रतिपादकस्यसद्भावात् । कनिष्ठेचसाद्भावात् । यथा अनधिकारिणाब्रह्मणेना-  
नुष्ठितस्यराजसूययागस्य निष्फलत्वं भीमांसाशास्त्रसिद्धं तथाजीवितज्येष्ठकेनानधि-  
कारिणा कनिष्ठेनानुष्ठितस्य आह्वयनिष्फलत्वात् । पूर्वोक्तस्यकनिष्ठगतप्राय-  
श्चित्तात्वरूपदोषस्यनिराकरणं गीर्वाणगुरुणामप्यराक्यमिति संक्षेपः । ॥ \* ॥

Colophon.

धर्मशास्त्रविवेचनम् ॥

विषयः ।

वृषोत्सर्गयाद्याधिकारीज्येष्ठः कनिष्ठोवेतिविचारः कृतः ।

No. 238. धर्मशास्त्रसारोद्धारः By कविराजगिरि ।

Dharmaśāstrasāroddhāraḥ.

Substance :— Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 32 in a line. Folia 110. 10×1½ inches. Appearance, old. Verse and Prose. Incomplete. Incorrect. Date, Samvat 1686. Worn out. Torn. Place of deposit, Chitradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A collection of the sayings of the Rsis from their works, by Giri Kavirāja.

Beginning of ms. कृत्यपतेः ।

पुण्ये न पापसमुदतीतिश्रुतेः । नाप्यान्तुकावतिषां प्रागभाववत्त्वेनोच्छेत्तमशक्यत्वा-  
त्प्रागभाववत्प्रतियोग्यत्वादकत्वनियमात् । तथाच नप्रायश्चित्तानुष्ठानं युक्तिमदिति  
केचित्प्राश्रत्युक्तानाशक्यताशयंयत्कर्मतद्गौकनाशयमित्युक्तत्वात्तथाचपश्यत्कर्मनाशकं -  
देवतप्रायश्चित्तश्रुतिमुक्तिमुक्तं न तत्रविकल्पावकाशस्वस्थानवस्थितं । कचित्कृच्छ्रादिः  
कचित्प्रायश्चित्तं कचित्पुनर्विनिर्वाणशयः ।

End

Colophon.

ब्रह्मानन्दस्यै । कविराजीति विख्याता तया पूज्या- छुरेवणा.  
इति श्रीमत्पद्मसहस्रपरित्राजकाचार्यपूज्यपादश्रीवैकुण्ठगिरिशिष्यकविराजगिरिकृतानाधर्म-  
शास्त्रग्रन्थसारोद्धारे कविराज्युद्यमवाप । श्रीरघुनाथसंगलमाचिष्केरातु । श्रीकृष्णो  
संगलतनौतु ।

संगललेखकानाञ्चपाठकानाञ्चसंगलम् ।

संगलसर्वलोकानां भूमीभूतिसंगलम् ॥

संवत् १६८६ समयेनाम आग्निशुद्धिव्यादश्यांरविवासरे इदं पुस्तकं  
लिखितं रूपनारायण अग्निहोत्री तस्यात्मजभरतश्वरेण शुभस्थानेमालावतीपुरी  
तस्याम्महोदयाहं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया । यदि शुद्धमशुद्धोवा मम  
दोषो न दीयते ॥ ॥ शुभं भूयात् ॥

विषयः ।

प्रायश्चित्तमुक्त्यादिविचारः ।

No. 239. धर्माधर्मप्रबोधिनी By रमापति ।

Dharmādharmaprabodhini.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11  
on a page. Letters 43 in a line. Folia 90. 12x4 inches.  
Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date, Sam-  
vat 1802. Worn out. Torn. Place of deposit, Pandit  
Gonū Miśra, Lalaganj Jhañjhpur P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

जयति जयति गौरीवालकोवित्रहर्ता, जयति जयति देवो भानुचन्द्रः प्रकाशः ।

जयति जयति.....कदन्तः स्वरूपो जयति जगदात्म्यः पातुनः सिद्धिदाता ॥१॥

प्रणम्य जगदाधारंगुरुञ्चेव विशेषतः ।

क्रियतेन.....धर्माधर्मप्रबोधिनी ॥

अथप्रातः कृत्यम् ॥

End.

अथ पञ्चपञ्जिका ।

आचारः प्रथमोऽध्याये द्वितीये देवपूजनम् ।

तृतीये पितृपूजा च चतुर्थेऽशौचमेव च ॥

द्रव्याणाम्पञ्चमेशुद्धिः षष्ठे चोद्वाहनिर्णयः ।

सप्तमे

धर्मपिचाष्टमे



नित्यनिर्णयस्मिन्ने दशमे राजकृत्यव

प्रायश्चित्तविहिते भालौसर्वनिषेधकः ॥

मन्वादिस्मृतिमादिवाक्यजावल्क्यन्तथैव च ।

श्रीमन्नाचतथार्धमानकोगतधर्मवाधिनि ॥

श्रीमन्नाजनिजामराहविपयेमाहिष्मती या पुरी ।

सा मे पूर्वजवासभूश्च ततत देवोतद्वाञ्छनि ॥

श्रीमन्मैथिलरसापनिसुतोयत्नेनदृष्ट्वास्मृतिम् ।

कार्यार्थकार्यविचार्यग्रन्थसंग्रहकरोदेवोपकण्ठे वसन् ॥ \* ॥ ॥ \* ॥

**Colophon.** इतिधर्मशास्त्रेधर्माधर्मप्रवेदिन्यां द्वादशोऽध्यायः । समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥

मन्वत् १८ । २ ॥ शाके १७८८ मार्गेश्वरमितिपत्रे एकादश्यां हरिवासरे ।

समाप्तधायग्रन्थेयत्नेनपरिपाल्यताम् ॥ ओम् ॥

**विषयः :** आचारदेवपितृपूजनव्यशुद्धयुद्धाह्वानतिथिनिर्णयराजकृत्याशौचादिनिर्णयविधिष्वविधि  
व्ययज्ञाच्छ्रीमद्रमापतिमुधीः कलयाचकारः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 270. R. M. Pt. 6. p. 18.



No. 210. नयज्ञानम् By ईशाननाथ. Nayajñānam

**Substance :—**Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page Letters 40 in a line. Folia 12. 9½ x 3 inches. Verse. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1656. Worn out. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. Now in the possession of Jagadeva Thākur, brother-in-law of the deceased owner of the Mss. A hand book of Dharmaśāstra dealing with miscellaneous subjects by Īśānanāth, a resident of Mangarauni beginning. श्रीगणेशायनमः ।

नत्वाहि भारती देवीं विन्नराजप्रणम्य च ।

ईशाननाथः प्रकृते नृनानंमुखालयम् ॥

तत्तादौशस्त्रधारणफलम् ।

सेवापिपुत्ररुमा ५

सम्यक्विध्यसिन् कया काचिन्ता मरुत्सव ।

मृत. प्राप्स्यामि वा स्वर्गशश्वहृदामुखानि वा ।

उभावपि हि गुराणां गुणवेनौ मुदुर्लभौ ॥

End

हामान्ते भोजयेद्विप्रान् दद्यात्तत्रात्र दक्षिणा ।

नान्तिकरणेन भारोच्छादनं कात्मनश्चारिष्टं प्रणश्यति ॥ ॥

Colophon.

महाराजतमजेनाशु कृतं तर्जनीयम् । नयज्ञानमिदं ग्रन्थसद्वद्ग्रन्थनाशनम् ।

विश्वामित्राश्रमेपुण्ये रामरेखाख्यसंज्ञकं । स्वर्धुनीतीरमाश्रय ईशानेन लिखितं दुतम् ।

शुभं भूयात् । शके १६२६ श्रीराम श्रीगोविन्दयानमः ।

विषयः ।

विविधविचारः सप्तधरणादिः कृतोऽस्ति ।

No 241. नवान्ननिर्णयः । Navānnanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 3. 13x5 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, San 1508 Śāl. Place of deposit, Pandit Śrinandan, M Śra, Kanhauli, Sakri P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Navāṇna Vicāra.

Beginning.

श्रीगणेशायनमः । अथ नवान्ननिर्णयः ॥

तच्छास्त्रावश्यकतोक्ता वराहपुराणे ।

अकृताप्रयण्यैव धान्यजातं द्विजोत्तम ॥

राजमाषान्गुंश्चैव मसूराश्च विवर्जयेत् ।

आप्रयणं नवेन श्याल्यादिना प्रथमागमननिमित्तकं श्राद्धं राजमाषान्बोडेति प्रसिद्धान्

अणूतकटेति प्रसिद्धान् ॥

End.

आमिंश्चादृतुं पूर्वाह्णे एकोद्दिष्टं तु मध्यतः । पार्वण्यथापराह्णेतु प्रातर्बुद्धिनिमित्तकमिति

तस्मादात्मननवान्नादिश्चादं पूर्वाह्णे कुर्वन्तः दानान्तेनाइत्यलं प्रसंगागतविचारेष्वेति

शुभम् ॥

**Colophon** वज्रमुन्य न्हिमहीमितयाकनोयाव  
मिनुरेलिखितमिदं तन्नामनिर्वायाख्यम् ॥

श्रीश्रीनन्दनेन कथयामि

**विषयः ।** तन्नामभजणपात्रादिविचारः ।

Previous notice :—C.C. Pt. 11. p. 61.

No. 242. नान्दीमुखनिरूपणम् By हरयनाथ Nāndimukhanirūpaṇam

**Substance:**—Character Maithilī White paper. Lines 9 on a page. Folia 11. Appearance, old. Complete. Incorrect. Prose. Date, Śaka 1753. Place of deposit, Babu Nenamani jhā, Bānkī, Madhepur P.O., Darbhanga. Contains 297 Ślokas.

**Beginning.** ओतनो गणेशायनमः ॥

गिरिजाद्विघ्नजेलेशपूतापुरतरंगिणी ।

तनोतु मंगलानीशकर्मईखेदकारिणी ॥

अथाम्युदयिकनिर्णय ॥

मानुकापूजापूर्वकं आभ्युदयिकसर्वजः ॥

**End.** Not copied.

**Colophon.** इतिसोदपुरकुलसंभज मैथिलश्रीहृदयनाथकृतनान्दीमुखनिरूपणसमाप्तम् ॥ \* ॥

॥ \* ॥ \* ॥ \* ॥ शाके १७६८ सन् १२६४ साल फाल्गुन-कृष्णमासा-

स्यायां कुजे ॥ शुभमस्तु श्रीस्तु ॥

**विषयः ।** आभ्युदयिकप्राद्विचारः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 286. R. M. Pt. 5. p. 209.

A. नान्दीमुखनिरूपणम् ॥ By हरयनाथ. Nāndimukhanirūpaṇam.

**Substance:**—Character Maithilī. White & brown paper. Lines 12 on a page Letters 44 a line. Folia 9. 10×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1753. Worn out. Torn. Place of deposit, Pandit Keśava Thā, Dharmapur Jhañjhārpur P.O., Darbhanga.

**Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.**

B. नान्दीमुखनिरूपणम् By हृदयनाथ । Nāndīmukhanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 68 in a line. Folia 9.  $11 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance new. Prose. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1789. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj. Manīgachī P.O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. नान्दीमुखनिरूपणम् । By हृदयनाथ । Nāndīmukhanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 62 in a line. Folia 9.  $11 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Pandit M.M. Rājīnāth Miśra, Saurāth. Madhubani P.O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa by Hṛdayanāth, dealing with Nāndīmukhanirūpaṇa.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. नान्दीमुखनिरूपणम् By हृदयनाथ । Nāndīmukhanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 52 in a line. Folia 6.  $10 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse & Prose. Complete. Correct Generally. Date Śaka 1756. Worn out. Soiled. Place of deposit, Pandit Nīlakantha Singh Jhā, Chanaur, Manīgachī P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Ābhyudayika Śrāddha ceremony by Hṛdayanāth.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 243. नानानिबन्धवचनम् By लखनसिन्धु । Nānānibandhavachanam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page Letters 50 in a line. Folia 31.  $12 \times 5\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old Verse. Complete Generally correct Date Śaka 1731 Place

of deposit, Pandit Adya Āth Māra, Pabitol, Manigāch P. O., Darbhanga. Partly worn-eaten.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः । स्मृतिसमुच्चये ।

पुरीषं मैथुने चैव प्रख्यावे दन्तधात्रे ।

स्नानेभोजनकाले च सैन्यदृष्टु विधीयते ॥

**End.** गर्भ्यः । स्वगृहे प्राक्शिरः शेते वाश्वर्यैर्दक्षिणाशिरः ।

प्रत्यक्शिराः प्रवासेच नक्दाचिदुदक्शिराः ॥

**Colophon** इति नानानिबन्धवचनानि । सम्वत् १८६६ शके १७३१ ॥

**विषयः ।** तत्तस्मृतिनिबन्धेभ्योव्यवहारोपयोगिवचनानांसंग्रहः ॥

**A. नानानिबन्धवचनम्** By सचल मिश्र । Nānānibandhavachanam.

**Substance:**—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 10-11 on a page. Letters 45 in a line. Folia 30. 12×5 inches. Appearance old. Verse. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A collection of sayings of several Ṛṣis by Sachal Miśra.

**Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.**

**B. नानानिबन्धवचनम्** By सचल मिश्र । Nānānibandhavachanam.

**Substance:**—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 22. 12×4½ inches. Appearance old. Verse. Incomplete. Incorrect Date (?). Worn-out. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā. Mahānāthapur, Deodha P. O., Darbhanga. A collection of ślokaś from several works, dealing with several subjects by Sachala Miśra. 11 folia are missing from the beginning.

**Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.**

**No 244 नित्यस्नानविधि By कान्हदेव Nityasnanavidhih**

**Substance :—**Character Devanāgarī. Blue paper. Lines 8 on a page, each line containing 32 letters. Folia 40. 8×4½ inches Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of daily bath (Snāna-vidhāna) by Kānhadeva.

**Beginning.** श्रीगणेशायनमः ॥

कृष्णमूर्त्तिपदद्वन्द्वं निधायद्विदिसंश्ले । रफुडन्मनप्रयोगायं यथासतिवितन्यते ।  
मवगृह्यन्तुं पौषम्यदोदितयां मध्यमायां वाश्रयासध्यायानुन्त्युहकांतमन्त्रे निमूवाथः

**End.**

एवमुक्तविधिना नित्यस्नानमध्याह्निकसंध्यातर्पणानि समाप्यदक्ष्यमाद्यप्रक्रारेणास्नन्वी  
सहितान् गौतमादीन् सप्तर्षीन् स्वप्रचरान् स्थापयेत् ॥

**Colophon**

इति श्रीद्विवेदीगुणदिव्यात्मजंदशरूपविद्वेदिकान्हदेवविरचिताविक्रं डीकामूक्त  
नित्यस्नानपद्धतिः समाप्तम् ॥

**विषयः ।**

नित्य स्नानविचारः ॥

**No. 245. निर्णयतत्त्वम् By नाग । Nirṇayatattvam.**

**Substance:—**Character Devanāgarī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 42 in a line. Folia 6. 9½×4½ inches Verse. Appearance, old. Complete. Generally correct Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā Sāhapur, Pandau' P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with Tithivichāra, by Nāga

**Beginning.** श्रीगणेशायनमः ।

पीताम्बरधरं देवं पीताम्बरविलेपन ।

स्वर्णकुण्डलप्रवृज्जं गदाधरमुपास्महे ॥ १ ॥

अतिगहननिबन्धालोकनालस्यभाजां लघुकृति रसिकानां प्रीतयेपरिडतानां ।

इति कतिपयस्यैः पूर्वसूरिप्रणीतैः प्रथितविधिविचारो लिख्यते शास्त्रसिद्धः ॥ २ ॥

तिथ्यंशको दिननिशोश्चमुहूर्तपञ्चाङ्गमो मिजिद्व्यास्तभयाजिनाड्यः ।

हिपटिका द्वितयं निरीय ॥ ३ ॥

**End.** स्वं सायान्दगानाशस्त्रप्राक्तायेरेवहि । श्रीसिन्धुनिर्णयः ॥  
इतिनिर्णयसिन्धु सागतः प्रतिमासप्रसूतं विनिर्णयं । शिवनन्दननागदैवविद्विदधे निर्ण-  
यतत्त्वयज्ञकम् ॥

**Colophon.** इतिनागश्रीनिर्विन्धुनीनिर्णयतत्त्वयज्ञकः ॥ ६ ॥

**विषयः ।** निर्णयविचारः ॥

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 297 ; Pt. II. p. 64.

No. 246. निर्णयसिन्धुः By कमलाकरभट्ट । Nirṇayasindhuḥ.

**Substance:**—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 44 in a line. Folia 497. 12x4 inches. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date, Samvat 1821. Partly worn out. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** भ्रौनमोविघ्नेराय ॥

कारुण्यैकनिकेतं रामं सीतालतायुक्तम् ।

विश्वामित्राख्यव्रतर्षिं समालम्बशास्त्रिणं वन्दे ॥

लक्ष्मीसहायकं कल्पद्रुतरञ्जितगोकुलं ।

वर्हापीडघ्ननश्यामं महः किञ्चिदुपात्महे ॥

वेदार्थधर्मरक्षायै सायानानुषसिणम् ।

पितामहं हरिवन्दे महं नारायणाह्वयम् ॥

**End.** जगति सकलविद्यासिन्धु मुष्टिध्यायानां परमगतिपरीक्षया युज्यते सज्जनानाम् ।

तदिह मान्वंचते दूषणं भूषणम् वा यदिभवति विदाधौतह्यं विशयं विमृश्यं ॥

**Colophon.** इति श्रीमत्पद्माक्षयप्रमाणपारावारपारीयश्रीमद्रामेश्वरभट्टसूरिसुनारायणभट्टसुत  
विद्वन्मुकुट हीराकुरश्रीरामकृष्ण भट्टात्मज दिनकरमनुजस्कृतमलाकरभट्टकृतनिर्णयसिन्धौ  
सूतीयः परिच्छेदः समाप्तश्चाद्यनिबन्धः ॥ शुभमस्तु ॥ संवत् १८२१ आषाढशुद्ध ८ ।

**विषयः** तत्तत्तत्तद्विधिविषयविचारः ॥

Previous notice.—C.C. Pt. I. p. 298; Pt. II. p. 64; Pt. III p. 64, R. M. Pt. 10, p. 322. C. M. Vol. I. Pt. VI. p. 27.

No 247 निर्णयामृतम् By सूर्यसेन Nirṇayāmr̥tar

Substance.—Character Devanāgarī White paper. on a page. Letters 38 in a line. Folia 210. 10x. Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Place of deposit, Babur Jagadīś Jhā, Thārhī, And P. O., Darbhanga. Only three folia are missing.

Beginning. श्री गणपतये नमः ॥

कारणभेकजगतां तारणमास्येनवासणे द्विपदां ।

किमपिमहो महनीयं प्रत्युद्बुद्धदागं वन्दे ॥१॥

भावयामिदृमक्तिभावनाभाविताद्विधु युगां सुसंगलाम् ।

इष्टदांसततभिष्टदेवतामन्त्रवत्सकलमर्त्यमातरम् ॥२॥

औपाधिकः स्फुरति यत्नकलादिभेदस्तद्भवतत्त्वमपिदस्यनवेदवेदः ।

मर्गस्यतिप्रलयहेतुकलादिरूपकालस्वरूपमहमन्वहमानमामि ।

यैःकृतः स्मृतिमहार्णवपारप्राप्तिहेतुरिहमग्रहेतुः ।

तानमामि मनुविष्णुयमाद्यान् कालकृतोप्यहमाद्यान् ॥४॥

End. बुधानामुपकाराय कालव्यामूढचेतनाम् ।

गोपीनारायणेनेदं निर्मिनिर्णयामृतम् ॥

Colophon. इतिसूर्यसेनमहीमहेन्द्रविरचिते निर्णयामृते अशौचप्रकरणं संपूर्णम् ।

विषयः तिथिद्वैविध्यशौचादिनिर्णयः ।

Previous notice: —C.C. Pt. I. p. 298. R. M. Pt. I. Pt. 4. p. 285.

No. 248. निर्णयामृतम् By सूर्यसेन Nirṇayāmr̥tar

Substance:—Character Maithilī. White paper. on a page. Letters 43 in a line. Folia 72. 9½x3. Appearance, new. Prose and verse. Correct. In Date (?) Place of deposit, Pandit Manīśvar Jhā, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गणेशायः

अग्रेचसूर्यसेनस्य निर्णयामृतसंज्ञके ।

कथित प्रथित क्रमात्



एकभूषादिस्तानां ।

निरूपित स्वरूपवत्प्रातःपानाज्जानार्थकः ।

साधारणोद्धृतीयादियुवमा नामथनिर्णयः ॥

End.

नास्ति ।

Colophon.

द्वासप्ततिपत्राणि लिखितानि । अवशिष्टानिलेखनीयानि ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥

श्रीस्पर्शमणेरिति ॥ ओं नमस्तस्य ॥ ओं नमस्तस्य ॥ ओं नमस्तस्य ॥

विषयः ।

तिथिद्विविध्यादिविनिर्णयः सम्यक् प्रपञ्चितः ।

— — —

No. 249. पराशरस्मृतिः By पराशर ( Parāśara-smṛtiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 40 in a line. Folia 22. 12×4 inches. Verse. Appearance, old. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1759. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhratharhī P.O., Darbhanga.

Beginning.

ओं नमोऽगणेशाय ॥

यथातोहिमशैलाग्रे देवदारुवनाश्रये ।

व्यासमेकाग्रमासीनं पृच्छन्तिमुनयस्तदा ॥

मानुषाणां हि न धर्मं वर्त्तमाने कलौ युगे ।

शौचाचारान्यथा शक्त्यावद सत्यवतीसुत ॥

वाक्यं मुनीनां श्रुत्वा तु व्यासः शिष्यार्कसंभवः ।

प्रत्युवाच महातेजा श्रुतिस्मृति विशारदः ॥

End

नन्दन्ति पितरस्तस्य नृप्यन्ति च पितामहाः ।

प्रपितामहाश्च गयन्ति श्रोत्रिये गृहमागते ॥

अतः सर्वं प्रयत्नेन क्षिप्रेषु श्रोत्रिणां वराः ।

पाराशरं धर्मशास्त्रं सप्तलोकेशु कीर्तितम् ॥

चातुर्वर्ण्यस्माचारं धर्मशास्त्रमुच्यते ।

Colophon.

इति श्रीपाराशरे धर्मशास्त्रे द्वाविंशोऽध्यायः ॥

एतत्पाराशरशास्त्रायः पठेच्छृणुयात्तथा ।

सर्वपापविशुद्धात्मायातिदेवेन्द्रसन्निधिम ॥

ब्राह्मण क्षत्रियोवैश्य शूद्राव सुस्माहितः ।

एतत्प्रावयेद्यस्तु पूज्यतमुत्तमानेनैः ॥ २ ॥

शके १७६६ मार्गकृष्णष्टम्यांशुके लिखितमिदं श्रीविाधकृष्णेन यमसमग्रमे

विषयः । चतुर्वर्णानां कर्तव्यप्रतिपादनपूर्वकविविधविषयोद्घाटनम् ॥

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 28, 792; Pt. II. p. 73, 209; Pt. III. p. 70. R. M. Pt. 5. p. 111. C. M. Vol. 1. Pt. V. p. 175. Pt. VI. p. 12, Tri. mss. Vol III Pt. I. B. pp. 3647, 3712.

### A. पराशरस्मृतिः By पराशर । Parāśarasmr̥tiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 51 in a line. Folia 15.  $12\frac{1}{2} \times 5$  inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Correct. Date, Śaka 1713. Place of deposit Pandit Umākānt Jhā, Taraunī, Sakri P.O., Darbhanga. This Ms. ends in 9 chapters.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### B. पराशरस्मृतिः By पराशर । Parāśarasmr̥tiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line. Folia 11  $\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1799. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabāda, Manigāchī P.O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Parāśara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### No. 250. पराशरस्मृतिः By पराशर । Parāśarasmr̥tiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 19.  $13\frac{1}{2} \times 5$  inches. Appearance, fairly old. Verse. Incomplete. Correct generally. Date (?) Place of deposit, Pandit Bālakṛṣṇa Jhā, Nanaur, Tamuriā P.O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra entitled "Parāśarīya" by Parāśara

**Beginning of ms** त्यजेश कृत्युमे वेताया ग्राममुत्पजेत्

द्रापरेकुलमेकन्तु कर्तारस्तु कलौयुगे ॥ २५ ॥

कृतेसंभाषणादेववेतायांस्पर्शनेन च ।

द्रापरेत्स्नन्मादायकलौपततिकर्मणा ॥ २६ ॥

कृतेतात्क्षणिकः शापस्त्रेतायां दशभिर्दिनः ।

द्रापरेवैकमासेन कलौसंवत्सरेणतु ॥ २७ ॥

**End.**

एतपाराशरंशास्त्रंलोकानांशतपञ्चकं

द्विनवत्यासनायुक्तं धर्मशास्त्रस्यसंग्रहः ।

यथाध्ययनकर्माणि धर्मशास्त्रमिदंतथा ।

ब्रह्मेतत्त्वं प्रयत्नेन नियतंस्वर्गागमिना ॥ \* ॥ १ \* ॥

**Colophon.**

इतिश्रीपाराशरे धर्मशास्त्रेसकलप्रायश्चित्तनिर्णयोनानामद्वादशोऽध्यायः ॥ \* ॥ समाप्तार्च्यं

पाराशरस्मृतिरिति ॥\*॥ श्रीरस्तु ॥ शुभमस्तु ॥ जयतारे० ॥ जयनीलसस्वति ॥

जयैकजटे ॥ जयदुर्गे ॥ जयवगलासुखि ॥ जयकालिके ॥

मधौशुक्लेतयोदश्यां वारे वै दैत्यपूजिते ॥ पाराशरीस्मृतिपुण्यां श्रीलालोव्य-

लिखत्सुधी ॥ जयतारे० जयतरे ॥ जयतारे ॥

**विषयः ।**

प्रायश्चित्ताचारादिः ।

No. 251. परिभषाविवेकः By वर्धमान । Paribhāṣāvivekaḥ.

Substance:—Character Maithī i. White paper. Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folio 72. 12 x 4½ inches. Appearance, fresh. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit MM. kājināth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra, by MM. Vardhamāna.

**Beginning.** ओ नमोऽगस्त्ये ।

एकयत्प्रणमस्मिन्नाकपतमस्तातत्विचाम्बन्निचप्रस्थातुं प्रदमादवाधुगपद्देवसिंहे व यः ।

रुपन्तायडनलास्यगोशमिनवत्येकनयत्नेनयोव्यालुप्तव्यतिभेदमुप्रशिवयोस्तन्देहवन्धनुमः

परितो व्याप्यभाषापरिभाषाप्रदीपवत्, प्रकाशयत्येकदेशस्थितापिसकलं हि सा ।

तत्रमाध्यामीनैनागदिदेविककृत्तिभिः, यन्नासाधारणीयास्यात्प्रविरेजास्तिसप्तताम् ॥

**End**

कञ्जमौ नीलमेव च ।

उत्सृज्यानि कृत्वारि कथयिष्यामि श्रुन्वन्तः ।

गोमेदं पद्मरागञ्च एतावदेवमिहितं ॥ ४ ॥

**Colophon.** इति महामहोपाध्यायश्रीवर्धमानकृतौ स्मृतितत्त्वविवेके परिभाषाविवेकः ॥ श्रीरस्तु ॥

श्रीदुर्गा चरणौशरणम् ॥ शुभमस्तु ॥ \* ॥

विषयः । अत्र प्रकीर्णकविषयनिरूपणम् ।

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 329. R. M. Pt. 5. p. 197.

### A. परिभाषाविवेक By वर्धमान । Paribhāṣāvivekaḥ.

**Substance:**—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Folio 68. 18x6 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Rāniti Deaurhī Madhubanī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### No. 252. पलपीयूषलता By मदनमोहन । Palapīyūṣalatā.

**Substance:**—Character Maithilī. Yellow and brown paper. Lines 8 on a page. Letters 47 in a line. Folia 4. 11½x4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1778. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Tharhī, Andhra-thārhī P. O., Darbhanga.

**Beginning.** श्रीगुरुवेनमः ।

संसारतापहतये हृदयेनिधाय

श्रीरामभद्रचरणद्वयमादेरेण ।

वाक्यानि सम्यग्वचार्थमुनीश्वराणां ।

मांसादिनिर्णयवक्त्रांसि विचारयामि ॥

येमाचारः सतामुक्तः सर्ववर्णाश्रमागतः ।

भक्त्योधिप

तस्यास्मिन् पद्यम्

3rd प्रवर्तकेनापि नवा यथापि  
तथापि विद्यारसिक्यः प्रयत्नमेनं समालोकयितुं यतन्ताम् ॥

Colophon. इतिसदुपाध्यायसमभ्यसुतपरिडतराजपदाङ्कितमहामहोपाध्यायमधुसूदनात्मज महामहोपाध्यायश्रीश्रीश्रीश्रीमदनमोहनविरचितायां मांसपीयूषलतायां सप्तमः स्तवकः ॥\*॥ समाप्त्यंमांसपीयूषलता ॥\*॥ शाके १७७२ सन १२६४ साल आश्विन कृष्णाचतुर्दश्यां गुरौ गौरसोदरपुत्र सं श्रीशिरोमणिमिश्रस्वार्थ मिश्रमलेखि । शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥शिव॥

विषयः । मांसासनव्यवस्था ॥

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 330. R. M. Pt. 5. p. 269.

#### A. पालपीयूषलता By मदनमोहन । Palapiyūṣalatā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 7 or a page. Folia 6. 12×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Babu Amarendra Singh, Chhotā Taraf, Madhubani P.O., Darbhanga. Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

#### No. 253. पालपीयूषलता By मदनमोहन । Palapiyūṣalatā.

Substance:—Character Maithilī. White and brown paper. Lines 12 on a page. Letters 40 in a line. Folia 5. 10×4½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date, San 1282 Sal. Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhāñjhārpur P.O., Darbhanga.

Beginning. ओ नमोगणेशाय ॥

संसारतापहतयेहृदयेनिधाय

श्रीरामचन्द्रचरणद्वयमादरेण ।

वाक्यानिस्मयगवधार्थं मुनीश्वराणां ।

किञ्चस्यामि

End प्रवर्तकेशादि निश्चकोवानाश्रयः पि ।

तथापि विद्यारमिकाः नमोऽस्तुतन्ताम् ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायगण्डितगजमनुसूदनात्मजमहामहोपाध्यायश्रीमदनमोहन रचित-  
तायाः पलपीयूषलतायाः सप्तमस्तवकः समाप्तः । इति श्रीकृष्णभ्यासमः रामचन्द्राय  
नमः ॥ गौरीपतिना लिखित भिर्देश ॥३॥ सन १२८२ साल ॥

विषयः । मांसाशनव्यवस्था ।

### A. पलपीयूषलता By मदनमोहन । Palapīyūṣalatā.

Substance:—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 18 on a page. Letters 48 in a line. Folia 2. 11×4 inches. Appearance, old. Prose and Verse. Complete. Correct Worn-out. Soiled. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with the discussion as to whether fish-eating is blameable or not by Maḍan-mohan. Date, Śaka 1694.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### B. पलपीयूषलता By मदनमोहन । Palapīyūṣalatā.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 40 in a line. Folia 5. 11×4 inches. Appearance, old. Prose and Verse. Complete. Not correct. Date (?) Worn-out. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salāmpur, Ghataho P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with *Māṃsa-Bhikṣana* by MM. Madan Mohan, born at Mangarauni in Panahavarakula. He lived at the court of the king of Kumāun, where he earned great name by his poetical gifts. He was killed by the king.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

## C पलपीयूषलता By मदनमोहन Palapiyūsalatā

Substance Character Maithilī White paper Lines 8 on a page. Letters 48 in a line. Folio 4. 17×3½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1747. Place of deposit, Pandit Mārkaṇḍeya Miśra, Chanaur, Manīyāchī P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with मांसाशनव्यवस्था by Madan Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

## No. 254. पाखण्डमुखचपेटिका By परमाचार्य ।

Pākhāṇḍamukhachapetikā.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 30 in a line. Folia 40. 11×4½ inches. Appearance, fresh. Verse and Prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1802. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā. Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. This Ms. contains the collection of the sayings of the Vaiṣṇava who bears the iron seal on his shoulders, by Paramācharya.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।

भवम्भवानीम्प्रणिपत्यमाधवं ।

गुह्यागोरांश्चमण्डिकुमारम् ॥

करोमिविद्वज्जनमोदहेतवे ।

पाखण्डचक्राङ्कमतस्यखण्डनम् ॥१॥

तदीयग्रन्थस्य लिखामिवोधकं ।

श्लोकं गुरुणाञ्च परम्परायः ।

रामानुजाद्याः गुरवोपि तेषां ॥

चक्रांकितानां चपराकुशाद्याः ॥२॥

End सर्वे तेमुखिनः सन्तु प्रसादात्कमलापतेः ।

ये भजन्ति महाविष्णुं संप्रदायानुसारतः ॥इति॥

Colophon

इति

समामा \*

। \*॥

शुभशाके १८०२ सत १२८८ साल ज्येष्ठ शुदि प्रतिपन्मन्देमान्दाग्रामे कुजौलीस  
श्रीद्वारकानाथेनलिखितमिदंचक्राङ्कितखण्डनं दुर्गाचरणशरणौ समर्पयति ।

विषयः ।

तत्समुद्राधारणाखण्डनम् ।

No. 255. पाखण्डचपेटिका By द्विजपरमान्दार्थ । Pākhaṇḍachapetikā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in line. Folia 8. 12×4½ inches. Appearance, old. Verse and Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. This deals with the criticism of the Vaiṣṇava, who professes to bear the iron seal on his shoulders, by Dvijaparamāchārya.

Beginning. श्रीकृष्णायनमः ।

अथ श्रीमद्विजपरमान्दार्थविरचितापाखण्डचपेटिकालिख्यते ।

विश्वचरीकर्तिविभुः स्वलीलया तथावरीभर्त्यखिलसनातनः ॥

यः संजरीहर्तिकलान्तविग्रहस्तं सर्वभूताश्रयमानतोऽस्म्यहम् ।

श्रीमद्विजपरमान्दार्थः पाखण्डस्यचपेटिकां । आचार्यकुलसंभूतस्तनोतिविदुषामुदे ॥

End of Ms.

अन्यच्चायन्तु द्वादशारंतुषड्कोणवल्लयसुशोभितं ।

हरेः सुदर्शनंतमंधारयेच्चविचक्षण इति नारदपञ्चरात्रे ॥

Colophon.

नास्ति ।

विषयः ।

तत्समुद्राधारणाखण्डनम् ।

No. 256. पाखण्डमतमर्दनम् By विश्वनाथ झा ।

Pākhaṇḍamatamardanam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Letters 12 on a page. Letters 60 in a line. Folia 8. 13×5 inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Babu Bachan Jhā, Nāduār, Jhañjhārpur P O Darbhanga



Beginning

भोनसो महामहेशाय ।

कुञ्जस्वच्छमनोहरे सुनिविडे वृन्दावने गोकुले ।

श्रद्धंमुमुहुर्मुहुर्निजगृह्यत्तत्त्वामुराश्वागताः ॥

सोप्यास्तेद्विजवृन्दपालनपरोभूपैर्नस्तत्कृतः ।

जातः स्वयं बलाकुले सुविभले लक्ष्मीश्वरोभूपतिः ॥

पितृव्यस्तस्य ब्रह्मर्षिः श्रीगुणेश्वरसंज्ञकः ।

अयं विष्णुः शिवो वायं साक्षादस्मौऽथवा स्वयम् ॥

इति लोकिकथायस्य प्रथिता च गृहे गृहे ।

तृतीयस्तस्य पुत्रोयः श्रीललितेश्वरः प्रभुः ॥

धर्माचारतो नित्यं पितुश्चरणसेवकः ।

आहृतस्तेन सिंहेन ललिताख्येन धीमता ॥

विश्वनाथा द्विजश्रेष्ठेऽमैथिलो नृपमानितः ।

ममागतं समालोक्य इत्युवाच पुनः पुनः ॥

तममुद्राङ्गनाद्धोर पातित्वं भवति ध्रुवम् ।

पातित्यभावाद्यथ ब्रह्मिन्यायविदाम्बर ॥

End of Ms.

अथ ब्रह्माण्डे कृत्वा धातुमयीं सुश्रं पातयित्वा स्वकांतनुम् ।

चक्रादिचिन्हितां भूपधारयेद्वैष्णवो नृप ॥

पात्रे । उपवीतादिब्रह्मार्थ्या शङ्खचक्रादिभिस्तथा ।

या..... ॥

Solophon.

नास्ति ।

वेद्यः ।

तममुद्राधारणं चाकृतो निषिद्धमिति सिद्धान्तिनम् ।

No. 257. परिजातः By भानुदत्त । Pārijātaḥ

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 57 in a lines. Folio 21.  $13\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose and Verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pāṇḍit Jāduvīra Miśra, Khopā, Phulaparās P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra dealing with Tithivichāra by Bhānūdatta

**Beginning.** ओं नमो गणेशायः ।

संकेतीकृतकाननं प्रविशतो रन्योन्यकौतुहला-

दन्यत्वप्रतिभानमारचयतो रन्योन्यमुवस्थतो ॥

कुञ्चिकं यमितस्ततः किसलचैरात्मानमावृण्वतो ।

रावामाधवयोनिं कुञ्जकुहरादुद्यीविकापालुनः ॥ १ ॥

यथा गणपतिः काव्यङ्काव्यं भानुकवेस्तथा ।

अनयोः संगमशलाघः शर्कराक्षीरयो रिव ॥ २ ॥

वसुधाविबुधास्तर्कतिग्मांशुकरता पिताः ।

कवेः श्रीभानुदत्तस्य वारिजतो निवेद्यताम् ॥ ३ ॥

अथ दशावतारस्तत्रादौ मत्स्यः । अधिवारिधिपुच्छवश्चिह्नस्त्रीसकविजितसृङ्गालविभ्रमण  
अवलोकितसीतभानुलेखं भूषवेधमलनीयमर्थमीडे ।

**End of Ms.** ज्योतिषे ।

फलन्तुलौकिकेर्मानैः साष्टरालं द्विमायकः ।

तोलकत्रितयं ज्योतिषोः सृष्टिसम्मतम् ॥

तेन च तत्त्विकाधिका मासकपश्चादधिकषडधिकशततोलकमिताः भूस्थताराकुला इति वा एवम् च ए-  
तन्मृगनाधिकयोः फलताराम्यं बोध्यं । एवं भूतान्तरे पितृतलयोऽपि महितवफलत्वेन क-  
ल्पयितुं युक्तं अतएव भिदेऽप्येवं वक्ष्यते बराहपुराणे ॥ अ ॥

**Colophon.** नास्ति ।

विषयः । तिथिविचारः ।

No. 253. पार्थिवेश्वरपूजाविधिः । Pārthiveśvarapūjavidhiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folia 6. 10x4 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Padmanābha Miśra, Lālābāga, Darbhanga. A hand book of Pārthiva Śiva Pūjapaddhati of Dāmara Tantra. This Ms. contains both Tāntric and Vaidic paddhatīs

व्यावन्मित्य

रक्ताकल्पोज्ज्वलाङ्गं परशुमृगवराभीनिहृतं प्रसन्नं ॥

पद्मासीनंसयन्ता तत्पुतभमसगौर्व्याग्रकृतिं वसानं ।

विश्रवाद्यं विश्ववीजं निखिलमयदरं पञ्चवक्त्रं भिनेमं ॥

इतिवैदिकं पूजाविधिः समाप्तः ॥ \* ॥ ॥ \* ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

पार्मिवशिवपूज/पद्धतिः ॥

— — —

No. 259. पितृभक्तिः By श्रीदत्त । Pitr̥bhaktiḥ.

Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on  
letters 28 in a line. Folia 55. 11×4 inches. Appearance

Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date  
Place of deposit, Pandit Chirañjiv Thākur, Lagamā,  
D. Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing  
Śrāddha Ceremony of Yajurvedic Brāhmaṇa by

श्रीगणेशायनमः ॥

तीकल्यंसहकर्कभाष्यंगोपालभूपालमताद्विद्वत्त्वा ।

सतीचवाक्यानि निशम्य सम्पद्यजुर्विदां श्राद्धविधिं विधास्ये ॥

तत्र पूर्वादेते वस्त्रशुद्धिर्गृह्यशुद्धिः शरीरशुद्धिश्च कर्तव्या निराभिषमेकवरं भुक्त्वा निमन्त्राणं वृ-  
पूर्वादिने प्रदेष्टव्यं । श्राद्धादिने वा शतः श्राद्धारं समये वा । पक्षभये पितृस्यारं ब्रौ-  
कृतस्त्रीसंभोगं ब्राह्मणं निमन्त्रयेत् ॥

अथ प्राङ्मुख उपनिष्टः कुशनिजलान्यादाय वक्षिण करेण, ओं अद्यामुक्ते त्वस्य पितु-  
रमुक्ते तस्य सपिकी करणश्राद्धमदं करिष्ये इति वाक्यं कृत्वा कुरुवेति ब्राह्मणनुज्ञातो गायत्री-  
देवताम्प इति जायित्वा ।

नास्ति ॥

यजुर्वेदिनां श्राद्धपद्धतिः ।

notice:—C.C. Pt. I. P. 339. R. M. Pt. 5. P. 250.

## A. पितृभक्तिः By श्रीदत्त । Pitr̥bhaktiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 58 in a line. Folia 24.  $14 \times 5\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Prose and hymns. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worm-pierced. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Śrāddha ceremony of Vājasaneyī, by MM. Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

## B. पितृभक्तिः By श्रीदत्त । Pitr̥bhaktiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 72 in a line. Folia 44.  $15\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{4}$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date, La. Sam. 505. Worn-out. Worm eaten and pierced. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the Śrāddha ceremony of Vājasaneyī by Śrīdatta Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

## C. पितृभक्तिः By श्रीदत्त । Pitr̥bhaktiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 6-8 on a page. Letters 55 in a line. Folia 41.  $15 \times 4$  inches. Appearance, fresh. Worm-pierced. Prose. Complete. Correct generally. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of the Śrāddha ceremony of Vājasaneyī, compiled by MM. Śrīdatta, dealing with Karmakāṇḍa, consisting of 3 chapters.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

## D. पितृभक्तिः By श्रीदत्त । Pitr̥bhaktiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page Letters 106 in a line Folia 39.  $16 \times 2$  inches

Appearance, old. Four folia are missing from the beginning. Prose. Incomplete. Correct. Date, Śaka 1620. Worn out. Worm-eaten on all sides. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Śrāddha ceremony by Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### E. पितृभक्तिः By श्रीदत्त । Pitr̥bhaktiḥ.

Substance :—Character Devanagari. White paper. Lines 28 on a page. Letters 28 in a line. Folia 18.  $11 \times 7\frac{1}{4}$  inches. Appearance, fresh. Prose and hymns. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with the Śrāddha ceremony of Vājasaneyī, by Śrīdatta Upādhyāya. This is in book-form.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### No. 260. पितृभक्तिचर्या By महादेव । Pitr̥bhakticharyā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 19.  $11 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Worn out. Incomplete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Yadunandana Thākur, Sarbasīmā, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A commentary on Pitr̥bhakti of Śrīdatta, by Mahādeva.

Beginning. ओं नमो महागणेशाय ॥

मीमांसार्थवसोमं शरत्कर्त्तृकपद्मस्य ।

वेदान्तविपिनलिङ्गं वन्दे गोविन्दसाभिधं ब्रह्म ॥

तस्मात्पितृव्यादवगत्यसर्वं शास्त्रार्थद्वयं मतिनाथमुतुः ।

श्रीमन्महादेव इति प्रसिद्धस्तनोति लेशात्पितृभक्तिचर्याम् ॥

कातीयकल्प इति ।

अथ

एष वक्षिष्यति कल्प एव प्रवेशादिभिः

**End of Ms**

कथाकथावत्परिगृहीतस्त्रीपर ननभावात् न पुत्रस्य  
 त्यादावपि पुत्र...दृश्यन्ती.....पुत्र परतापितः भार्यापिण्डं प्रतिदद्यादित्यत्र स्या-  
 विधिविवाहितस्त्रीपत्न्यनियमश्च । अतएव

**Colophon.** नास्ति ।

विषयः । श्रीदत्तप्रणीतपितृभक्तिव्याख्या महादेवप्रणीता ॥

## A. पितृभक्तिसूर्या By महादेव । Pitr̥bhaktisūryā.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 56 in a line. Folia 8. 15×2 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect Date (?) Place of deposit Raj Library, Darbhanga. Worn out. Worm-pierced. A commentary on Pitr̥bhakti of Śrīdatta by Mahādeva. It deals with the Vājasaneyī Śrāddha ceremony.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

## B. पितृभक्तितरङ्गिणी By वाचस्पति मिश्र । Pitr̥bhaktitarāṅginī.

Substance :—Character Maithilī. Dark white paper. Lines 13 on a page. Letters 62 in a line. Folia 7. 11×4 inches. Appearance, old. Worn out. Torn. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the Śrāddha ceremony of Vājasaneyī, by MM. Vāchaspatī Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

## No. 261. पितृभक्तितरङ्गिणी By वाचस्पतिमिश्र । Pitr̥bhaktitarāṅginī.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 46 in a line. Folia 97. 15×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1659. Place of deposit Panit Śrīkṣant Jhā Lakṣmipur

Jhañjharpur P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with Śrāddha ceremony, by Vāchaspati Miśra.

**Beginning** ओं नमस्तस्यै ।

प्रयाग वासुदेवाय तन्यते स्वरारङ्गिणी ॥

श्रीवाचस्पतिधीरेण पितृभक्तिरङ्गिणी ।

वराह पुराणे ॥

कण्ठस्थानगंताजीवोभीतो विभ्रान्तमाचसः ।

ज्ञात्वा तु विह्वलन्तल शीघ्रत्रिस्सार्यते गृहात् ॥

कुशास्तरणशायी च दिशः सर्वास्तु पश्यन्ति । मुमूर्षुः विमंज्ञो भवम् गृहाद्वह्निः कृत्य शुचौ देशेऽनावृते आस्तु... शायितव्यः ।

**End.** ततः सव्यं कृत्वा आद्वयीद्वयं ब्राह्मणाय प्रतिपादयेत् इति श्रीश्रीदत्तानुसारी-  
पन्थाः । कल्पतरुस्तत्कालमतेषु स्वध्यानम् इति त्यागः सचास्मत् सम्मत एवेति ॥

**Colophon.** इति महामहोत्तमन्मिश्र श्रीवाचस्पतिविरचिता पितृभक्तिरङ्गिणी संपूर्णा ॥ ० ॥

ओं नमो भगवते वासुदेवाय । ओं नमः श्रीकृष्णाय गोविन्दाय नमो नमः ॥

ओं उष्ये वर्षति शीते वा मास्तेवातिवाभृशं ।

दातारं वायसे यस्माद्वैतरणीस्मृता ॥

यमद्वारे सहाचारे तप्ता वैतरणी नदी ।

तां तर्तुवामो दास्यामि कृष्णां वैतरणीं च गाम् ॥

इति मन्त्रद्वयं पठित्वा कुशवयतिलजलान्धादाय ओमथेत्यादि वैतरणीसुख-  
संतरणकामः कृष्णां गां सुदैवतां यथानाम गोत्राय ब्राह्मणाय दातुमहं समुत्सृज्ये ।

ओमथ कृतैकृष्णगवीदानप्रतिष्ठार्थ इदं हिरण्यमग्निदैवतं यथानाम गोत्राय  
ब्राह्मणाय दक्षिणामहं वदे ॥ शाके १६५६ मार्गबहुलपञ्चम्याकुजे

मोक्षरूपपुरदेशान्तर्गतमहिनाथपुरग्रामे ( Modern Kaithinia ) अज्ञा-

रिसं श्रीदेवानन्द शर्मणा लिखितमिदं पुस्तकं । ओं नमो भगवते वासुदेवाय

ओं नमः श्रीकृष्णाय ॥ ओं नमः श्रीकृष्णाय गोविन्दाय नमो नमः । ओं ॥

ओं ॥ ओं ॥

**विषयः ।** वाजसनेयिनां श्राद्धविधिः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 337, Pt. II. p. 75, R. M.  
Pt 5 p 90 H S Vol 11 p 233 (1915)

A पितृभक्तितरङ्गिणी By वाचस्पतिमिश्र Pitrbhaktitaranginī.

Substance Character Maithilī. White paper. Lines 1' on a page. Letters 52 in a line. Folia 30.  $12\frac{1}{2} \times 5$  inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit MM. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Śrāddha ceremony, by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

B. पितृभक्तितरङ्गिणी By वाचस्पतिमिश्र Pitrbhaktitaranginī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 49 in a line. Folia 99.  $12\frac{1}{2} \times 3$  inches. Appearance, new. Prose. Complete. Generally correct. Date Śaka 1745. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

C. पितृभक्तितरङ्गिणी By वाचस्पतिमिश्र । Pitrbhaktitaranginī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 81.  $13 \times 4$  inches. Prose. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Keśava Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

No. 262. पितृभक्तिव्याख्या By मुरारि । Pitrbhaktivyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 56 in a line. Folia 41.  $15 \times 2$  inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?) Worn out. Worm pierced. Place of deposit Raj Library, Darbhanga. A commentary on Pitrbhakti of



Śrīdatta, by Muraṇi. The fragments are very useful as they clear doubts in the original.

**Beginning.** ओ नमः कृष्णाय ॥

विज्ञायां तिलशास्त्रतत्त्वमस्य श्रीरामभद्रादृशुरो

मिथ्यात्कण्वतः स्मृतीन्धनयोः सारं विचिन्त्य स्वयम् ।

पादाम्भोजगुणं प्रणम्य शिष्योः संख्यावतां प्रीतये

ग्रन्थेऽस्मिन्नाहने मु रिकृतिना टीकयमारभ्यते ॥

प्राक्कथुरितदाख्याय मङ्गलं विधाय तन्निबन्धने शिष्याणां स्मृत्तत्त्वभ्रमोपशान्ति-  
दिति तद्वृत्तैव प्रेक्षावत्प्रवृत्त्यौपाधिकं ग्रन्थान्तर्गतलक्षणमभिधेयञ्च प्रदर्श-  
यन्नेव शिष्यावधानाय प्रतिजानीते । स्मृतीति । स्मृतिर्धर्मशास्त्रं सन्वादिमंहित  
गृह्यं आश्वलायिनसाम्यश्मप्रतिपादकं गोमिलादि सूत्रं । पुराणं ब्राह्मं वैष्णव  
वा श्वरचेत्यादि विष्णुपुराणादिकभाषितपञ्चलक्षणम् आदिपद्माद्यपञ्चलक्षणं  
आदिपद्माद्यनुपपुराणादिनतांवाक्यानि भागतादीनि कुन्दागकर्तृकथादं कुन्दाग-  
शादमिति ॥

**End of MS.**

एवं मति रौहिणं तु नलङ्घयेदिति । अर्थः रौहिणं कृष्णपक्षापूर्वाणाम्पूर्वसीमा-  
शुक्लपक्षापूर्वाणाम् उत्तरसीमा इति वा कृष्णपक्षापूर्वाणाम् रौहिणेऽपि कर्तव्यमिति  
वा रौहिणपूर्वाणां अमर्यौ शुक्लकृष्णपक्षयोः प्रशस्तावित्वा नाद्यो वाक्यभेदापत्तेः  
शुक्लपक्षो उत्तरसमावायस्य कृष्णपक्षो पूर्वममयस्य निषेध्यस्य भेदेनार्थस्य भेदात्  
अपराह्णादिनियमपर्यवगमेन त... ..

**Colophon**

नास्ति ॥

विषयः ।

श्रीदत्तकृतपितृभक्तियोग्या मुरारिप्रणीता ॥

No. 263 पुष्करिणीपत्तनकम् By धर्मकर । Puṣkarinīpattalakam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 47 in a line. Folia 44. 12½ × 5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date Śaka 1736. Worn out. Torn. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Āndhrathārhi P. O., Darbhanga.

**Beginning** ओ नमः श्रीराजेशाय ॥

अथैकामिविधानेन पुष्करिणीजनाशयोत्सर्गविविधः । तत्राधिवासनपूर्वदिनेयजमानः  
मुस्तातो हविष्येयैकशुक्लं कुर्यात् ॥ तथा शुक्लं कारयेत् "

भूपालपद्धतश्चैव तडागादिप्रतिष्ठितौ ॥

Colophon.

इति महासद्गोपाध्याय श्रीवर्माकरविरचितं पुष्करिणीपत्रालकं संपूर्णम् ॥ इति ॥०॥  
 श्रीरस्तु ॥ शक्रे पट्टभरशैलेन्दुसम्मिलिते मासि फाल्गुने । पत्ते कृष्णे  
 तिथौ दर्शे शुके चालेखि पद्धतिम् । यस्यसम्प्रामावस्थित मोदरपुरसं श्रीतरापते  
 लिपिरियम् ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥ शक्रे १८६६ सन् १२४२ साल ॥०॥

विषयः ।

तडागप्रतिष्ठाविधिः ॥

Previous notice —C. C. Pt I. p. 215.

No. 264. पूजाप्रदीपः By गोविन्द ठक्कुर Pūjāpradīpāḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page. Folia 123. 14×1½ inches. Appearance, old. Complete. Incorrect. Prose and verse. Date, La Sam 432. Place of deposit, Pandit Khuddi Jhā, Koilakha Lohāt P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गोपीजनवल्लभाय ।

इन्द्रादिप्रौढवृन्दारकरभसनमन्मौलिमन्दारतार-

षमभारभ्राजिभृङ्गी दनुतनययशोवापि चन्द्राङ्कलेखा ।

तन्वङ्गी नेत्रभृङ्गी पटुनटनतटोत्र कूटिर्मूर्तिनिकेतो

रव्यादव्याजमव्यातनुरसुररिपोर्भव्यमव्याहततः ।

स्तेमानंस्थगयन् गतिं शिथिलयन् मानं समुन्मूलयन् ॥

व्याहारं स्वलयन् मतिम्मलियन् मन्दाक्षमान्दोलयन् ।

गोपीभिर्नष्टुनिर्निशेषमधिकानन्दं समास्वादितः ।

स्वान्ते सन्ततमस्तुमे यदुकुलोत्तंसीयदंशीरवः ॥

नश्लाघन्ते विदशमुरवे यस्य विशांविदन्तो ।

नासेवन्ते जलधितनयां येन दृष्टाः कृपादम् ॥

नाकाङ्क्षन्ति क्वचिदपिसुधां यस्य काव्यं पिवन्तः ।

सन्तः सोयं जयति जगति श्रीभवानन्दरायः ।

भाट्टतापि पद ददाति न पुरो न

साकूट परिभाषितापि बहुश किञ्चित्त्र चाभाषत  
 आश्लिष्टापि न सम्मुखानि स्वयत्याङ्गानि मृदाशया-  
 त्कोपोद्वेकवशस्सुन्दरमणीश्रेणीयदीयद्विषाम् ।  
 श्रीमत्केशवतनयो गोविन्दस्तन्निदेशवर्ती ।  
 प्रकटयति धर्मपदवीं पूजाकर्मप्रदीपेन ॥  
 पर्यस्तानां निवन्धेषु विधीनामविरोधिनाम् ॥  
 पूजाकर्मणि संक्षेपात्संग्रहः क्रियते मया ।

End.

श्रीमद्भवानन्दनिदेशवर्ती गोविन्दशर्मा गुरुभ्यः  
 उपासकानामुपकारहेतोः पूजाप्रदीपं कृतवान्विशृण्व्य ।

Colophon

इ ते श्रीभवानन्द राय कारितः म० म० श्रीगोविन्दकृतः पूजाप्रदीपः समाप्तः  
 इतिखसं १३२ ॥

विषयः । विविधदेवपूजनप्रकारो विस्तरेण प्रपञ्चितः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 343, Pt. II. p. 76.

#### A. पूजाप्रदीपः By गोविन्द ठकुर । Pūjāpradīpaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 71 in a line. Folia 69. 14 × 4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date, Śamvat 1803. Place of deposit, Pandit Jadunandan Thākur, Sarbasimā, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

#### B. पूजाप्रदीपः By गोविन्द ठकुर । Pūjāpradīpaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 12 on a page. Letters 38 in a line. Folia 77. 12 × 5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Chetanāth Jhā, Navaṭolā, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. पूजाप्रदीप. By गोविन्द उरकुर । Puṇapradīpā

Substance :—Character Maithilī Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 75 in a line. Folia 147. 15×2 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Worn out. Worm-eaten. Torn. Complete. Correct. Date (not legible). Place of deposit, Pandit Chetanāth Jhā, Navatolā, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 265. पुरतदिनकरोद्योतः । By गंगाभट्ट Pūrtadinakarodyotaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 28 in a line. Folia 53. 10½×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose and Verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the ways of worshipping and Pratiṣṭhā etc., by Gāgā Bhaṭṭa, better known as Viśveśvara. This has been composed after the Matsya-purāṇa.

Beginning: सामान्यप्रतिष्ठाविधिर्मात्स्ये ॥

अथातः संप्रवक्ष्यामि प्रविष्टाविधिसुसामम् ।

कुशलगडपवेदीनां प्राणाञ्च यथाक्रमम् ॥

चैत्रे वा फाल्गुने वाथ ज्येष्ठे वा माघे च तथा ॥

माघे तु सर्वदेवानां प्रतिष्ठा शुभदा भवेत् ॥

End of Ms. धनु. रात्रिंस्तथानुष्ठानं हेमवामोदयस्तथा ।

कृष्णगौतम्यसंज्ञाया मता वै दक्षिणाकस्मात् ।

मूलार्द्रास्य मूलपदं क्रीडत्वं वाकृतिकानजत्रमित्यस्य स्थाने विंशत्यनुचन-  
मितियात्रन्मूलय

Colophon. नास्ति ॥

विषयः ॥ मत्स्यपुराणोक्तरीत्या प्रतिष्ठानिरूपणम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 344.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 16 in a line. Folia 25.  $8\frac{3}{4} \times 6\frac{1}{4}$  inches. Appearance, fresh. Verse. Correct. Incomplete. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of miscellaneous subjects, dealing with Pratimā Vichāra. It is in book form.

**Beginning.** मत्स्यपुराणे ।

सौवर्णा राजतीवापि ताम्री रत्नमयीशुभा ।

शैलदारुमयीवापि लोहसीसमयी तथा ॥ १ ॥

रीतिका धातुयुक्ता वा ताम्रकांस्यमयी तथा ।

शुभदारुमयीवापि देवतार्चा प्रशस्यते ॥ २ ॥

अङ्गुष्ठ पत्रादारभ्य वितस्त्रियावदेवसु ।

गृहेषुप्रतिमा काया नाधिका शस्यते बुधैः ॥ ३ ॥

**End of Ms.** अग्नेस्तु लक्षणं वक्ष्ये सर्वकामफलप्रदम् ।

दीप्तं सुवर्णवपुषमद्भ्यश्चन्द्रासनस्थितम् ॥

वालार्कसदृशतस्य वक्त्रं चापि दर्शयेत् ।

यज्ञोपवीतिनं देवं लश्वकूर्चधरं तथा ॥

कमण्डलुं वामकणे दक्षिणेत्य स्रवकम् ।

ज्वालावितानसंयुक्तमजवाहनमुज्ज्वलम् ॥

कुण्डस्थं चापि कुर्वीत मूर्ध्नि सप्तशिखान्वितम् ।

**Colophon.** नास्ति ।

विषयः । तत्तद्रव्यविशेषनिर्मितदेवप्रतिमासुफलाफलनिरूपणम् ।

\* No. 267. प्रतिष्ठातत्त्वम् By रघुनन्दन । Pratisthātattvam.

Substance : Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 28 in a line. Folia 14.  $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Samvat 1890 A manual of Karmakāṇḍa dealing with the प्रतिष्ठविधान of gods by Raghunandana

**Beginning.**

प्रणम्य कमलाकान्तं तारायगामनामय ।  
 प्रतिष्ठां देवतायाञ्च इक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥  
 सत्स्यपुराणे ।  
 सौवर्णारजसी वानि ताम्बीरकमयीतथा ।  
 शुभदाकमयी वापि देवत र्चा प्रशस्यते ॥

**End.**

यद्येकाहि देवप्रतिष्ठा वाप्नु यागमृद्देवतसर्गस्तदातन्त्रेण वृद्ध्यादिकं कुर्यात्  
 पूजादिकं प्रत्येकमेव एकाग्रौ हेमद्रुशं दिव्यं परिसमूहनादि तन्त्रेणैव ।  
 तदाह गौतमः ॥

गणैस्त्वेकं परिसमूहनं इध्मोवर्हिः पयुज्जगामाज्यभागाविति ॥ ० ॥

**Colophon.**

इतिवन्यवरीय श्रीहरिहरभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं देव-  
 प्रतिष्ठातत्त्वं समाप्तं ॥०॥ संवत् १८६० ॥०॥

**विषयः ।**

देवादिप्रतिष्ठाविचारः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 259; Pt. III. p. 74.

No. 268. प्रतिष्ठापद्धतिः By त्रिविक्रमसूरि । Pratisthāpaddhatih.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 36 in a line. Folia 93. 9½ × 4 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Samvat 1785. Worn out. Torn. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa dealing with Yajña, by Trivikrama Sūri, son of Raghu Sūri.

**Beginning.**

श्रीगणेशाय नमः ॥  
 प्रणम्य गुरुपादाब्जं समासव्यासवर्जिता ।  
 क्रियते सर्वदेवानां प्रतिष्ठापद्धतिर्मया ॥ १ ॥  
 प्रासादस्य तदङ्गानामादौ कर्मक्रियारणं ।  
 संस्क्रिया परिहार्यत्वाध्वजादीनां तथातवः ॥ २ ॥  
 समाहृत्यान्यन्त्राणि तत्पुसिद्धपदैस्तथा ।  
 वाक्यैरपि यथाशक्ति शिष्यानुग्रहेत्तेव ॥ ३ ॥

नत्र स्वाङ्गानां यत् सिद्धिं प्रायणा चर्यता भवत्

प्रसादादिविनिर्माणे तत्प्रतिष्ठादि कर्मसु ॥ ४ ॥

End.

आचार्यहस्तात्सन्मूर्तेरुपलब्धिस्तुषोडशी ।

नवमूर्त्तिप्रतिष्ठायां प्रवराः षोडशोदिताः ॥

अनेन विधिना कुर्वन्सर्वं भवन्निश्चायमिति ।

Colophon.

श्रीविश्वेश्वरायनमः ॥

यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया ।

यदि शुद्धमशुद्धं दामसं दोषेण दीयताम् ॥

संवत् १७८५ वर्षे शाके १६८९ वर्त्तमाने उत्तरायनगते श्रीमूर्त्ये मासोत्तमे

त्रैशाखे मसि शुक्लपक्षे चतुर्दशी १४ मंदे वासरे काशीवासिभ्रीपरम-

पुरुषोत्तम पाठक श्रीमहानन्दनेदं पुस्तकं लिखायितं ॥ ० ॥ श्रीस्तु । स्वार्थेदा

परोपकाराय ॥ ० ॥ श्रीकाशिपतिविश्वेश्वरो जयतु सर्वेषां ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः ।

सर्वदेवप्रतिष्ठानिरूपणपूर्वकप्रसादादिप्रतिष्ठानिरूपणम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 350; Pt. II. p. 78; Pt. III. p. 74. R. M. V. p. 151.

No. 259. प्रतिष्ठामयूखः By नीलकण्ठ । Pratiṣṭhāmayūkhaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī White paper. Lines 9 on a page. Letters 34 in a line. Folia 54. 10×6 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete, Not correct. Date (?). Worn out. Partly soiled. Worm eaten. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with प्रतिष्ठाविधान of all the gods by Nīlkaṇṭha.

Beginning- श्रीगणेशायनमः ॥

महोमत्स्येयभाराध्य जलोत्सर्गमथोक्तवान् ।

प्रतिष्ठां सर्वदेवानां नीलकण्ठो वदत्यसौ ॥१॥

यज्ञे पितामहतनोः खलुकश्यपोय-

मुनिम्नु

स्तम्भान्द्वयेऽप्यजनि जृंगवराभिधानः ॥२॥

तस्मिन्व्यंशे जहन्निवितने संगमख्ये नृपाणां

राजाकणः समजनि यथा मागरे शालतश्मिः ।

कीर्त्या यस्य प्रथिततरया श्रोत्रजातमिपूर्णे

कणस्यापि प्रविततकथा नावकाशंलभन्ते ॥३॥

विशोकाख्यदेवस्ततस्तत्सुता भूदिशोकी कृता येन सर्वा धरित्री

तंता व्यामराजास्तशत्रुन्ततोभूद्रवाख्येरेयसौव सर्वाहितघ्नः ॥४॥

बभूवाथ वैराटराजस्ततोभून्नुपो मेदिनीवल्लभोर्ध्वराजः

नयो ब्रह्मदेवस्ततोमन्युदेवस्ततोभून्नुपखन्त्रपालाभिधानः ॥५॥

शिवगणाख्यनृपः समजन्यथा शिवगणाख्यपुर प्रचकारयः ।

शिवगणेन समः सकलैर्गुणैः शिव शिव प्रथमो रागनासु यः ॥६॥

रोलिचंद्र इतिततनयोभूत्कर्मसेन नृपनिस्तथामसुः

लोकपो नरहरि नृपराजो रामचन्द्र इतितत्सुजातः ॥७॥

अशोदेवस्ततो राजा ताराचन्द्र नृपस्ततः

चक्रसेनस्ततो राजा राजर्षिह नृपो यतः ॥८॥

ततोप्यभूद्भूप्रसाहिदेवः स्वकीर्त्तिभिर्निर्जितदुग्धसिंधुः

अभूततः श्रीभगवन्तदेवः सदैव भाग्योदयवान् क्षितीशः ॥ ९ ॥

यद्भानद्रविणाद्रिनिर्जित वपूस्त्रावलो लज्जया

दूरेस्तव्य इलायुते निविशते नोयत्तपुंसांगतिः

किञ्चिन्तस्तदगतिवामनयने नोवाभ्युभिर्वर्द्धित-

सेजोर्निर्वडवामुखोऽथ हुतमुक् तुल्यः कथन्ते भवेत् ॥ १० ॥

आज्ञप्तस्तेन राज्ञा विबुधकुलमणिर्दाक्षिणात्यावतंसो

भट्टः श्रीनीलकाण्ठः श्रुति मुदडमतिर्जमिनीयेऽ द्वितीयः

आज्ञासादाय मूड्रा मविनयनधुना तस्य सर्वान् निबन्धान्

हृष्ट्वाप्यथ जगति भगवन् भास्वरस्तन्यतेऽयम् ॥ ११ ॥

प्रतारकैराहतमत्र किञ्चिन्मया तु निर्मूलतयातद्दुर्जितं

अनौक्तितानो नहिनेन काचित्सुषुप्त्यहीना पयितिर्महीयते ॥ १२ ॥



दानोत्समाप्रणिष्टा जगत्त्रिजगत्त्रा सगुप्तार्थानुवदा  
 प्रायश्चित्तं विशुद्धिस्तदनु निगदिता शान्तिरेवंक्रमेण  
 ख्याताग्रन्थेऽत्र शुद्धि बुधजन सुखदा द्वादशैस्तेमयूखः ॥ १३ ॥  
 भगवंतभास्कराख्ये ग्रन्थेऽस्मिन् शिष्टसंमतं चततः  
 प्रतिष्ठाविधिमयूखः प्रतिष्ठतेनीलकण्ठेन ॥ १४ ॥

End.

चर्मगवनीतरणिजा शुभयंगमस्य सान्निध्यभाजिकृतशालिनिमध्यदेशे  
 ख्यातभट्टेहनगरी किल तत्र राजा राजीवलोचनरतो भगवंतदेवः ॥

Colophon.

इति श्रीनेमवंशरावतंस श्रीमहागजाधिराजभगवंतदेवादिष्टमीमांसकभट्टनीलकण्ठः  
 भगवंतभास्करे प्रतिष्ठासयूखः समाप्तः शुभमस्तु सिद्धिरस्तु । भट्टदृष्टिकटिप्रीवा-  
 द्दृक्कुट्टिप्रीवाः । कठेन लिखितं ग्रन्थं यत्नेनपरिपालयेत् १ संवत् ज्येष्ठ शुभ  
 १२ रविवासरे लिखितं श्रीरामलक्ष्मणभरतशत्रुघ्नसीतावशरथकौशल्यासुमित्रा  
 कैकेयीहनुमानसुग्रीवसर्वरामभक्ताः जयति

विषयः

॥ देवादिप्रतिष्ठाविधानम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 350; Pt. II, P. 78; Pt. III. P. 74. C. M. Vol. I. Pt. V. p. 190.

No. 270. प्रमाणपल्लवः By नरसिंह । Pramāṇapallavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 60 in a line. Folia 150. 14 $\frac{3}{4}$  × 6 inches. Contains 7375 Ślokas. Appearance, fairly old. Verse and Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Worm-eaten. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vyavahāra and others by MM. Narasiṃha Thākura. The author has cited references from भवदेव, कल्पतरु, श्रीदत्त and भुजवत्तभीम Chāṇḍeśvara has quoted references from प्रमाणपल्लव ।

Beginning. श्रीगणेशायनमः

प्रान्तेमुद्रितलोचनस्यनिवृत्ते सुप्तस्यदंशीवतै ।

हस्तान्मेमुखी कयातरलया नीतान्यतस्तद्द्रव ॥

निद्रागच्छ जलान्नस्य अत्रावि २ निगम्यादि ।  
नासीपङ्कजवर्णितो धिजयत्हास्य विधस्मन्ततम् ॥

नर्मिहृत्तमस्कृत्य नर्मिहेन पीयता ।

पञ्चः क्रियते गम्यक प्रमाणानां त्रियङ्करः ॥

तत्र प्रथमसाधारः । मनुः ॥

ब्राह्मे सुहृते बुध्यते धर्मार्थेचानुचिन्तयेत् ।

कायक्लेशाश्चतर्गूलान्वेदतदर्शनाय च ॥

End.

पितरौचेन्मृतौ स्यातां दूरस्थोपि हि पुत्रकः ।

श्रन्वातद्दिनमागम्य दशाहं सूतकी भवेत् ॥ स्मृतिः

पितुरब्दमशौचं स्यात् पगमास मातुर्गृहि ।

मासत्रयन्तु भार्यायां तदर्धं भ्रातृपुत्रयोः ॥

Colophon.

इति प्रमाणपञ्चवः समाप्तः ।

विषयः ।

आचारः । आचमननिष्ठितम् । शुद्धिः । धादम् । देशाः । कालाः । व्रीहिपाकादिः ।  
मलमासः । आमश्राद्धम् । अभ्युदयिकम् । प्रायश्चित्तम् । मुगपातप्रायश्चित्तम् ।  
लुवर्णस्तेयम् । गुर्वङ्गनागमनप्रायश्चित्तम् । संसर्गः । अनुपातकम् । उपपातकम् ।  
भोवधनायश्चित्तम् । अभक्ष्यभक्षणम् । अगम्यागमने । स्वैस्त्रिणांयमः । दानम् ।  
प्रतिग्रहः । व्यवहारः । साक्षिणः । कृणुम् । अथाधिः । प्रतिभूः । याचिते । स्वामि-  
विक्रयः । मूलमनाहार्यम् । प्रकाशकयशोधितम् । वल्यन्त्रिविवः । स्वामिपाल-  
विवादः । विक्रीया संप्रदानम् । सीमाविवादः । कृष्टकृष्टम् । वाक्पारुष्यम् ।  
साहसम्, स्त्रीसंप्रहणम्, वैश्यागमनदण्डः । द्यूः समाद्वयः । दायविभागः । जीव-  
त्पितृकृत्रिभागः । विभाज्याविभाज्यौ । विभागानवरजातस्य विभागः । वर्ण-  
समवाय विभागः । यथापूर्णधननिर्णयः । प्रयागमाहात्म्यम् । काशीमाहात्म्यम् ।  
वास गुणाः । काशीमाहात्म्ये । गयामाहात्म्ये । गङ्गासाहात्म्ये । पुरुषोत्तममहिमा ।  
क्रोणार्क माहात्म्यम् । नर्मदासाहात्म्यम् । मथुरासाहात्म्यम् । यमुनासाहात्म्यम् ।  
विश्रान्तिमाहात्म्यम् । द्वादशवनमाहात्म्यम् । पुष्करमाहात्म्यम् । तापीमाहात्म्यम् ।  
धारेखरमहात्म्यम् । अयोध्यामाहात्म्यम् । द्वारकासाहात्म्यम् । गोदावरीमाहा-  
त्म्यम् । प्रथमर्तुरजोदोषविधानम् । यमनोत्पत्तिशान्तिविधानम् । समानलक्षण-  
विधानं मलविधानं हैमविधानं

होममन्त्रः । प्रायगप्रकरणम् । अथापश्रुतिः । अथामिप्रवेशविधानम्, सूक्तिप्रस्तव-  
वर्धनम्, बालस्योर्ध्वहन्तोद्वसनविघ्नभङ्गविधानम् । सुखप्रसवः । योगनिलेपन-  
मन्त्रः । वन्ध्याभिप्रेककालः । अभिप्रेकस्नानानि । स्मृतिधिनियमः । अभि-  
प्रेकमन्त्रः । अग्निदधोष्ठे पुनर्वामविधानम् । काकश्येनकपोतद्विष्टिभादयः ।  
स्त्रीधर्माः । विजयदशमी । काश्यनियमाः, काश्याप्रातःकृत्यम् । द्वादशकृत्यम् ।  
कालनिर्णयः, ऋतवः, मासः, मलसाप्तः, पञ्चः, निथयः, पञ्चदशधा विभागः ।

Previous notice :—C. C. p. 354, R. M. Pt. 5. p. 145. H. S. Vol. II. p. 213. ( 1915 ).

No. 271. **प्रायगप्रकरणम्** By नारायण । Prayāgaprakaraṇam.

**Substance :—**Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page, Letters 70 in a line. Folia 28. 14 × 5½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete in the first part. Not correct. Date, Samvat 1913. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with the religious performances to be observed at Prayāga ( Allahabad ), by Nārāyaṇa Bhaṭṭa.

**Beginning.** श्रीगणेशायनमः ॥

सुमुनिद्विजेन्द्रैः संव्यतयेाम्ततन्त्रैर्गुह्यरुतितानां का कथामानवानां ।

स्वमुविसुकृतकर्तु वाञ्छिताशामिहेतुर्जयतिविजितयागस्तीर्थराजःप्रायगः ॥ १ ॥

वार्गावाणीपतेर्यस्या कणेनया मणीयसी ॥ तीर्थश्रेणीमणिर्वणीस्वर्विश्रेणिःप्रवरयते ॥

**End.** इमाः कथा यः शृणुयान्नेरातमी यः श्रावयेद्वापिबिगुह्यचेता ।

सतीर्थराजे वदतीवनेच गतास्त्वं तत्समवाप्नुयाच्च ॥०॥

**Colophon.** इतिश्रीमद्भट्टरामेश्वरसूरिसूनुनारायणभट्टविरचिते विस्वहलीसेनौ प्रायगप्रकरणे  
प्रायगकृत्ये ॥ श्रीरामाय वाग्वादिनी विजयतेतराम् श्रीसंवत् १९१३ ॥६॥

विषयः । प्रायगमहात्म्येतिर्कृतव्यतादिः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 355.

१ प्रयागप्रकाश By वाचस्पतिमिश्र । Prayāgaprakāśaḥ

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 5 on a page. Letters 50 in a line. Folia 22. 11×4½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śak. 1792. Place of deposit, Pandit Chetanāth Jhā, Navānāth Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 272. प्रयागप्रकाशः By वाचस्पति । Prayāgaprakāśaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 40 in a line. Folia 19. 11×4 inches. Vers- and prose. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Baladeva Jhā, Raiām, Lohāt P. O., Darbhanga. Worn out Soiled. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the performances at Prayāga (Allahabad), by Vāchaspati Miśra. This is an extract from Tīrthachintāmaṇi of Vāchaspati.

Beginning. श्रौतमे नारायणाय ।

कमकनलिनलक्ष्मीस्पर्धिराधाकुच्यग्रप्रथितनयनसृङ्गाः स्मेरवत्तन्नाम्बुजश्रीः ।

नवरागनतमालयग्रामलामन्दगावः नपयतु ममकर्मकू रूमकू रमित्रः ॥

श्रीकृत्यकल्पद्रु मपरिजातरत्नाकरादीनवलोक्ययत्नात् ।

प्रगम्यसूध्नां सञ्जुसूदनाय वाचस्पतिस्तीर्थविधित्तनोति ॥

End. गुणवान् वित्तसम्पन्नो भवतीति न संशयः ।

कर्मणा सनया वाचा तस्य धर्मोव्यवस्थितः ॥

Colophon इति श्रीवाचस्पतिविरचित्तीर्थचिन्तामणौ प्रथमः प्रयागप्रकाशः समाप्तः ।

श्रीसाधवाय नमः ॥

विषयः । प्रयागमाहात्म्यकान्तपुरस्सरं कर्तव्यत्वनिरूपणम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. pp. 232, 788; Pt. II. pp. 49, 204; Pt. III. pp. 50.

No 273 प्रयागतत्त्वम् By रघुनन्दनभट्टाचार्य Pravogatattvam

Substance Character Maithilī Yc low paper Lines 7 on a page. Letters 72 in a line. Folia 8.  $18\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Āndhratharhī P. O., Darbhanga.

Beginning. अर्चनमो गणेशाय ।

प्रणम्य सच्चिदानन्द जगदात्मकमीश्वरम् ।

प्रयोगस्तत्त्वसाहित्यं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

ब्राह्मे मुहूर्ते संध्यापूर्वं दण्डद्वयात्मके विबुध्य,

ऊँग्रह्यामुरारिस्त्रिपुरान्तकारी भानुः शशी भूमिस्तुते बुधश्च ।

गुरुश्च शुक्रः शनिगङ्गुकेतवः कुर्वन्तु सर्वं मम सुप्रभातम् ॥ इति पठन् ॥

End of Ms

कृतोदाकेन सन्वाभिसन्निवृत्तेन शिरः प्रसृत्यङ्गप्रक्षालनं शूद्रस्तु प्रत्येकं नमो नम इत्युच्चार्य तीर्थं परिकल्प्य गङ्गाशाहं समुदास्य शिरोजलप्र...

Colophon. नास्ति ॥

विषयः ब्राह्मणानामहोरात्रकृत्यनिरूपणम् ।

No. 274. प्रायश्चित्तकदम्बः By गोपाल । Prāyaścittakadambah.

Substance :— Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 40 in a line. Folia 19.  $11 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Correct generally. Date (?). Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Champā, Benipati P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra dealing with Gobadhādi Prāyaścitta, by Gopāla.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

नत्वाकृष्णपदद्वन्द्वनिर्ययोमुनिसंमतः । प्रायश्चित्तकदम्बानां गोपालेन वितन्मते ॥१॥

अथ प्रायश्चित्तनिर्णयः ॥ तत्र द्वारीतः ॥ प्रयतत्वाद्गोपचित्तमशुभं नाशयतीति प्राय-

श्चित्तं । तत्र चारान्ध्रवार्थः । वा—

इति विश्व

End of Ms. सकृन्मवर्णव्यभिचारित्वावधनायचित्तमाह ॥ यावन्मन्त्रः ॥ अप्रदुष्टां स्त्रियंहत्वा  
 गृह्णतश्चतुर्धनेन । अस्यायः अनर्क्येण दुष्टां सकृन्मवर्णव्यभिचारितामित्यर्थः ।  
 अप्रदुष्टस्त्रीवधप्रायश्चित्तस्योक्तत्वादिति ॥ अत्रसकृन्मवर्णव्यभिचारित्वाद्गया-  
 त्रीनामकामतावदेव ब्राह्मणयादिवर्गे जातगृहव्यप्रायः.....

विषयः । पायश्चित्तविचारः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 362; Pt. II. p. 81. CSC.  
Pt. 30, p. 409.

Substance :--Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 5 in a line. Folia 36. 12×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incorrect. Incomplete. Date (?). Place of deposit, Pt. Kapileśvar Jhā, Sakhabād, Manigāchī P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with the Prāyaścitta by Gopāla Nyāyapañchānana. Worm-eaten at the sides.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 38 in a line. Folia 87.  $11 \times 5\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. A manual of Dharmasāstra, dealing with Prāyaścittanirūpaṇa, by Gopāl. Worn out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

( ५०० )  
C प्रायश्चित्तकदम्ब By गोपाल Prāyaścittakad mbaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 72 in a line. Folia 40.  $15 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Verse and prose. Appearance, old. Worn out. Torn. Soiled. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Dinabandhu Jhā, Isāhapur, Manigāchī P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścittavichāra by Gopāla. Worm pierced.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

D. प्रायश्चित्तनिर्णयः By गोपाल । Prāyaścittanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 48 in a line. Folia 27.  $11 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit Pandit, Śaśināth Miśra, Taraunī Sākri P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta by Gopāla Nyāyapañchānana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

E. प्रायश्चित्तनिर्णयः By गोपाल । Prāyaścittanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 43 in a line. Folia 35.  $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Tārakeśvar Miśra, Tarauni, Sākri P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścittavichāra by Gopāla. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

F

By गोपाल । Prāyaścittakadambah

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 13.  $14\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Aryāḍatta Miśra, Nanaur, Tamurī P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścittavichāra by Gopāla. Worn out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

G. प्रायश्चित्तकदम्बः By गोपाल । Prāyaścittakadambah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 52 in a line. Folia 33.  $12 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Prose. Appearance, old. Complete. Correct. Date, San 1240 Sāl. Place of deposit, Pandit Nilakanṭha Singh Jhā, Chanaur, Manigāchī. P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścittavichāra by Gopāla. Worn out.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

H. प्रायश्चित्तकदम्ब निर्णयः By गोपाल । Prāyaścittakadambanirṇayah.

Substance :—Character Maithilī. Whit paper. Lines 16 on a page. Letters 84 in a line. Folia 13.  $12 \times 4$  inches. Prose. Appearance, old. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Nilakanṭha Singh Jhā, Chanaur, Manigāchī P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścittavichāra by Gopāla. Worn out. Letters affected.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---



I. प्रायश्चित्त कदम्बः By गोपाल । Prāyaścittakadambah.

Substance :—Character Maithilī. Nepali and white paper. Lines 12 on a page. Letters 66 in a line. Folia 22. 13×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāsth, Madhubani P. O., Darbhanga. A hand book of Dharma Śāstra, dealing with Prāyaścittavichāra by Gopāla Nyāya-pañchāṅgana. Worn out. Soiled. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

J. प्रायश्चित्त कदम्बः By गोपाल । Prāyaścittakadambah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 27. 12×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1730 Worn out. Soiled. Torn. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāsth, Madhubani P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta, by Gopāla.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

K. प्रायश्चित्तकदम्बः By गोपाल । Prāyaścittakadambah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 41 in a line. Folia 25. 11×4 inches. Verse and prose. Appearance, old. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāsth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prayaścittavichāra by Gopāla.

Beginning, End Colophon, विषय :—Same.

---

L. प्रायश्चित्तकदम्ब By गोपाल Prāyaścittakadambah.

Substance :—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 8 on a page. Letters 32 in a line. Folia 67. 11×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date Saka 1745. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā Andaulī, Mādhavapur, P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta by Gopāla.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

M. प्रायश्चित्तकदम्बः By गोपाल । Prāyaścittakadambah.

Substance :—Character Maithilī. Nepali and white paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 34. 12×4½ inches. Appearance, old. Worn out. Torn. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date Śaka 1722. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andaulī, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścittavichāra, by Gopāla Nyāyapañchānana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

N. प्रायश्चित्तकदम्बः By गोपाल । Prāyaścittakadambah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 76 in a line. Folia 18. 12×4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Correct. Incomplete. Date (?). Place of deposit, Pandit Gaṇṣādhar Jhā, Jonkī, Deodhā, P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta, by Gopāla.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

O. प्रायश्चित्तकदम्बः By गोपाल । Prāyaścittakadambah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 50 in a line. Folia 50. 11×3 inches.

Appearance, old. Verse and prose. Correct generally. Incomplete. Date (?). Worn out. Soiled. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā, Mahināthapur, Deodhā P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta by Gopāl.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

P. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल । Prāyaścittakadambanirṇayaḥ

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 to 12 on a page. Letters 60 in a line. Folia 28.  $12 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Extent of 1260 Ślokas. Complete. Not correct. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā of Andhra Thārhi, Professor, M. R. Vidyālaya, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścittavichāra by Gopāla. Date, Śaka 1671 Worn out.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

Q. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल । Prāyaścittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 8.  $11 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Worn out. Verse and prose. Appearance, old. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā of Andhra Thārhi, Professor M. R. Vidyālaya, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra by Gopāla dealing with Gobadhādi-prāyaścitta.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

R

Iy गोपाल

Prāyaścittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 45 in a line. Folia 29. 12 × 4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date, Śaka 1727. A hand book of Dharmaśāstra by Gopāla Nyāyapañichānana. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. Worn out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

S. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।

Prāyaścittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 40 in a line. Folia 40. 14 × 5 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1739. Place of deposit, Pandit Kamalākānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Prāyaścitta by Gopāla. Worm-eaten. Worn out.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

T. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।

Prāyaścittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 66 in a line. Folia 14. 14 × 5½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Samvat 1923. Place of deposit, Pandit Śrīnandan Miśra, Kanhauli Sakri P. O., Darbhanga. Worm-eaten at the sides. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścittavichāra by Gopāla.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

J १ एय By गोपाल Prāvaschittakadambanirṇayaḥ

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 44 in a line. Folia 43.  $11 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1726. Place of deposit, Chitradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta, by Gopāla Nyāyapañchānana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

— — —

V. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल । Prāyaścittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12. on a page. Letters 45 in a line. Folia 28.  $11 \times 4\frac{1}{4}$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Worn out. Date (?). Place of deposit, Pandit Manohar Thākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta by Gopāla.

Beginning End, Colophon, विषयः—Same.

— — —

W. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल । Prāyaścittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9. on a page. Letters 76 in a line. Folia 27.  $14 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Gopāl Miśra, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. Torn. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta by Gopāla Nyāyapañchānana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

X. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णय By गोपाल । Prāyaścittakadambanirṇayaḥ

Substance : Character Devanagari. White paper. Lines 9 on a page. Letters 60 in a line. Folia 30. 13×4 inches. Prose. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date, Samvat 1906. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

Y. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल । Prāyaścittakadambanirṇayaḥ

Substance : —Character Maithilī. White paper. Lines 17 on a page. Letters 69 in a line. Folia 19. 12×4 inches. Appearance, very old. Prose. Worn out. Torn. Complete. Correct. Date, Śaka 1632. Place of deposit, Pandit Maṇīśva Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

Z. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल । Prāyaścittakadambanirṇayaḥ

Substance : —Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 16 in a line. Folia 24. Prose 13×4 inches. Appearance, old. Incomplete. Incorrect. Date (?). Worm-eaten. Drenched. Place of deposit, Pandit Maṇīśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

AI. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।

Prāyaścittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 66 in a line. Folia 29. 13×4 inches. Prose. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B]

By गोपाल

Prāyaścittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 72 in a line. Folia 35.  $14 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Prose. Appearance, old. Torn. Worn out. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gopīnāth Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

CI. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।

Prāyaścittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 74 in a line. Folia 19.  $18\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Prose. Appearance, new. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Āndhratharhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

DI. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।

Prāyaścittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown and white paper. Lines 6 on a page. Letters 64 in a line. Folia 46.  $12\frac{1}{2} \times 3$  inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Khaṣṭhīnāth Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

EI. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।

Prāyaścittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White and yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 6 in a line. Folia 21.  $12\frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$

inches. Appearance new. Prose incomplete. Incorrect.  
Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj  
Jhañjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

FI. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।

Prāyaścittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 17  
on a page. Letters 56 in a line. Folia 19. 15×6 inches.  
Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct.  
Date, Śāka 1755. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā,  
Āndhrathārhī P. O., Darbhanga. Worn-out. Worm-eaten.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

GI प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।

Prāyaścittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Bengālī. White paper. Lines 6  
on a page. Letters 60 in a line. Folia 35. 16×2½ inches.  
Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct.  
Date (?) Worn-out. Torn. Letters not legible. Place of  
deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Āndhrathārhī P. O., Dar-  
bhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

HI. प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः By गोपाल ।

Prāyaścittakadambanirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10  
on a page. Letters 40 in a line. Folia 41. 12×4½ inches.  
Appearance, old. Prose. Torn. Complete. Incorrect. Date,  
Śāka 1790. Place of deposit, Babu Kedāranāth Jhā, Rupaulī,  
Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.



No 275 प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन Prāyaścittatattvam

Substance :—Character Bengali. Brownish red paper. Lines 7 on a page. Letters 62 in a line. Folia 52. 19 × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1414 (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, comprising a part of the 28 Tattvas of Raghunandana.

Beginning. ओं नमो गणेशायः ॥

प्रणम्य सच्चिदानन्दं मुक्तिस्थित्यन्तकारिणम् ।

प्रायश्चित्तस्य तत्त्वानि वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

प्रायश्चित्तस्य लक्ष्मात्रं तथा तन्त्रप्रसङ्गकौ ।

कर्तृसंस्कारकाङ्क्षानां प्रतिकर्म निवर्तनम् ॥

गात्रासभक्षणच्छुद्धिस्तदभावाद्गुह्यता ।

प्रायश्चित्तं भवेन्नित्यं काम्यं नैमित्तिकं तथा ॥

End. अतः परमुच्छिष्टादिस्पर्शे । शुनाच्चाच्छिष्टयामूर्त्या संस्पृष्टादह माचरेत् । अहो-  
रात्रं तृतीयेऽन्हि परतो नक्तमाचरेत् । परतश्चतुर्थदिने श्वानात्पूर्वमिति ज्ञेयम् ॥

Colophon. इति वन्यघटीयहरिहर भट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितप्रायश्चित्ततत्त्व  
समाप्तम् । श्रीरामचन्द्राय नमः ॥

समुद्रेन्दु श्वाकरेन्दु शुभाङ्के विलेखिद्रुतं हि प्रायश्चित्ततत्त्वम् ।

विभोः कृत्वा वृजां तद् रामशर्मा स्मरन् पादपद्मं शुचौ मासिपत्ने ॥

विषयः । गोवधव्रह्मवधादिप्रायश्चित्तिरूपणम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 362; Pt. II. p. 81; Pt. III. p. 77. A. C. Pt. I. p. 132

A. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन । Prāyaścittatattvam.

Substance :—Character Maithili. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 60 in a line. Folia 16. 13½ × 3½ inches. Verse and prose. Appearance, old. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Vāsudeva Mura

Champa, Benipati ( ) Darbhanga. A part of the 28 Tattvas of Raghunandana, dealing with Prāyaścitta.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

B. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन । Prāyaścittatattvam.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 88 in a line. Folia 35 18×3½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhājīhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

C. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन । Prāyaścittatattvam

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 74 in a line. Folia 50. 15½×2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Correct. Some folia are missing at the end of the Ms. Date (?). Worn-out. Pierced by worms. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the expiatory ceremonies such as Gobadha, Brahmabadha etc. by Raghunandana. This is one of the 28 Tattvas of Raghunandana.

Beginning, End, Colophon. विषयः—Same.

---

D. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन । Prāyaścittatattvam.

Substance:—Character Bengālī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 82 in a line. Folia 45. 18×3 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Worn out. Torn at the right side. Letters affected. Date (illegible). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta, by Raghunandana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same

E. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन । Prāyaścittatattvam.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folia 26  $11 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra. Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta by Raghunandana. This is one of the 28 Tattvas of Raghunandana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

F. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन । Prāyaścittatattvam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 55.  $12\frac{1}{2} \times 5$  inches. Appearance, fairly old. Prose and Verse. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur. P. O. Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścittavichāra, by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

G. प्रायश्चित्ततत्त्वम् By रघुनन्दन । Prāyaścittatattvam.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 6 on page. Letters 66 in a line. Folia 23.  $14 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and Verse. Correct. Incomplete. Date (?). Place of deposit, Pandit Sunśa Miśra, Saurāṭh, Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Prāyaścittavichāra by Raghunandana. Only one folio is missing from the beginning.

Beginning of ms. दर्शितः भिन्नः ।

आर्थमेव भवेत्पुनः तुरीयं तत्रोपि ।

नचैवं तस्य शुद्धत्वात् तदर्थमिति वाच्यं अनुग्रहे पादमात्रादे स्तुतवान् ।

यथाहरीव

यथावथा यथाकालं तथापि अत्राश्रयम्  
 प्रायश्चित्तं प्रयोज्यम् ब्राह्मणे धर्मशास्त्रे :  
 कथं चाल्यादिकाले प्रीतिदि ।

**End.** चान्द्रायणे धेनुचतुष्टयं प्राजापत्ये धेनुर्गका कलादीनामर्धाद्विग्रहाजलास्त्रेय  
 मृगानाश्चान्यत्रियेन्यनेन सतुतोपपत्तकानुपपत्तकगुणैः सुदधानकानुपपत्तकमृगान्तेये  
 तस्ते यस्य निर्देशादावृत्तौ प्रायतावृत्तितःस्मी शृङ्गाणं सर्वेष्वं प्रागुक्तवान् ॥

**Colophon.** इति प्रायश्चित्तवेगेनाश्रयप्रायश्चित्तं संपूर्णमिति । श्रीनगवच्चरणसंग्रहाभ्यां तसः ॥  
 विषयः । प्रायश्चित्तविचारः ॥

**H. प्रायश्चित्ततत्त्वम्** By रघुनन्दन । *Prāyaścittatattvam.*

**Substance:—**Character Maithili. White paper. Lines 10 on a page. Letters 56 in a line. Folia 46, 12½ × 4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date, not mentioned. Place of deposit, Pandit MM. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with *Prāyaścittavichāra* by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

**Beginning, End, Colophon, विषयः—**Same.

**No. 276. प्रायश्चित्तनिर्णयः** By दामोदर । *Prāyaścittanirṇayaḥ.*

**Substance:—**Character Maithili. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 48 in a line. Folia 49. 14 × 3 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1770. Worn-out. Soiled. Torn. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with *Prāyaścittavichāra* by Dāmodara Thākura.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणम्यपरमात्मानं प्रामाद्यपरमेष्ठिनीं ।

प्रायश्चित्तमहं त्वे संक्षिप्यग्रन्थविस्तारम् ॥

बालवाधमववाध

गजाना

मस्यासदम्भयदुमगिडविडम्विद्वद्भामोदरः प्रमुदितोविमलंकेरोति ॥

संप्रति प्रायश्चित्ते निरुपणीये कमप्राप्तत्वात् प्रथमं ब्रह्मवधप्रायश्चित्तमेव निरुध्यते

तथा च क्रमावतारे ब्रह्महत्यामाहमनुः ।

ब्रह्महत्यासुराधानंस्तेयंगुर्वङ्गनागमः ।

महान्तिपातकान्वादुः संसर्गाचापि तैःसह ॥

End.

अथसमालप्रबारे विवाहकृत्प्रायश्चित्तं तत्रयाज्ञवल्क्यः ।

नाद्रहेत्सश्वरीकन्यां तथा मातुलमातृका ।

यदिमोहाद्भजयस्तु शुद्धिश्चान्द्रायणत्रयम् ।

पितुस्सपिण्डा मातुश्च समानोदकजामपितिथ्यास प्रतिसुतवाक्यम् ॥

Colophon.

इतिदामोदरकृतौप्रायश्चित्तनिर्णयः समाप्तः यद्वर्णितंलिखितं लेखको दोष नास्ति ॥

शके १७७० सन् १२५६ साल भाद्रपदपक्षशुक्लपौर्णमासीसन्धे घालीसं श्रीभार्तिनाथ

शर्मणलिखितमिति ॥

विषयः ।

प्रायश्चित्तविचारः ॥

A. प्रायश्चित्तनिर्णयः By दामोदर । Prāyaścittanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Folia 48. 13×4 inches. Appearance, new. Complete. Prose. Correct. Date Śaka 1826 Place of deposit, Pandit Dhareśvar Jhā, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Dārbbhanga.

Beginning, End, Colophon विषयः— Same.

B. प्रायश्चित्तनिर्णयः By दामोदर । Prāyaścittanirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 47 in a line. Folia 55. 12×3 inches. Appearance, very old. Prose. Complete. Correct. Date, not legible. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhanjhārpur P. O., Dārbbhanga.

Beginning, End, Colophon. विषयः— Same.

No 2,

By भवदेव । Prāyaścittaiḥ upanam

Substance:—Character Maithili. Dark-white paper. Lines 11 on a page. Letters 59 in a line. Folia 51. 12×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date, Śaka 1642. Worn-out. Torn. Soiled. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta by Bhavadeva.

Beginning. ओ नमः ॥

अनादिभवंसंसारपापप्रशमकारणम् ।  
स्मरणं वासुदेवस्य यस्यनौमितमीश्वरम् ॥  
मन्त्रादिस्मृतिमालोक्य सुविविच्ययथाक्रमम् ।  
क्रियते भवदेवेन प्रायश्चित्तनिरूपणम् ॥

End. यथा ह्यमः ॥

गवामादार नियुक्तैर्धैः शकून्समरनुतः ।  
याम्यं कृच्छ्रं समुद्दिष्टं मासेन श्रुतिपारगैः ।  
सर्वकर्मपदं ह्येतत्सर्वकल्मषनाशनम् ।  
तत्रापि पञ्चव्रतैः ॥  
इति कृच्छ्रपरिच्छेदः ॥ ० ॥

Colophon. इति वाङ्मयीनीमुजङ्गा परात्मा भट्टश्रीभवदेवकृतौ प्रायश्चित्तप्रकरणं समाप्तं  
मिति ॥ शुभमस्तु ॥ ० ॥

शाके पञ्चयुगलं चन्द्रगुणितं श्रीविक्रमस्थामले ।  
वर्षेमातिसितेतरेणमिलिते पद्मेण भाद्रशुभे ॥  
कृष्णस्यायु विना ! प्रनस्य जननं यस्याम भूच्छ्रीपते ।  
स्तस्या मेवातिथौ दिनेशशब्धो पुस्तलि लेखाग्रणीः ॥

विषयः । पञ्चमहापातकमलपुरीषगोवधव्रह्मवधादिसकलप्रायश्चित्तविचारः ।

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 363; Pt. III. p. 77. R. 3.  
Pt. 9. p. 214. H. S. Vol. II. p. 179. (1915)

A प्रायश्चित्तनिरूपणम् By भवदेव  
Prayaścittanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 6 on a page. Letters 74 in a line. Folia 71. 17×2 inches. Appearance old. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Bāsudeva Miśra, Salampur, Ghatāho P. O., Darbhanga. Worn-out. Torn. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prayaścitta by Bhavadeva.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same. \*

---

B. प्रायश्चित्तनिरूपणम् By भवदेव । Prāyaścittanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 71 on a page. Letters 38 in a line. Folia 50. 11×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Manohar Thākur, Tabhaka, Dalsing Sarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prayaścitta by Bhavadeva. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

C. प्रायश्चित्तनिरूपणम् By भवदेव । Prāyaścittanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. White and yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 72 in a line. Folia 30. 13½×8½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Bāsudeva Miśra, Champā, Benipati P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścittavichāra by Bhavadeva.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

D. प्रायश्चित्तनिरूपणम् By भवदेव । Prayaścittanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 74 in a line. Folia 52. 16½×5 inches

Appearance, old Verse and prose Complete Correct Date Samvat 1812 Worn out Place of deposit, Pandit Dinabandhu Jhā, Isahapur, Manīgachī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścittavichāra, by Bhavadeva.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

E. प्रायश्चित्तनिरूपणम् By भवदेव । Prāyaścittanirūpaṇam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 56 in a line. Folia 50.  $11\frac{1}{2} \times 4$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?) Worn-out. Torn. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Nīlakantha Singh Jhā, Chanaur, Manīgachī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścittavichāra, by Bhavadeva.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

A. प्रायश्चित्तपत्रलिखनप्रकारः । Prāyaścittapatralikhanaprakāraḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 98 in a line. Folia 8.  $20 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Prose. Appearance, new. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Tharhī, Āndhratharhī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

No. 278. प्रायश्चित्तपत्रलिखनप्रकारः ।

Prāyaścittapatralikhanaprakāraḥ.

Substance:—Character, Bengali. White paper. Lines 7 on a page. Letters 60 in a line. Folia 14.  $15 \times 2\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old Complete Prose Correct Date (?) Place of



deposit, Pandit Kedāranāth Jha Rupauli, Jhañjarpur P. O., Darbhanga

**Beginning** ओं नमो गणेशाय ।

अथ प्रायश्चित्तपत्रलिखनप्रकारः । तत्रादौ ब्राह्मणस्वामिकस्यगोः सकृत् ज्ञान-  
कृतसाक्षाद्गुरुस्य etc.

**End.** Not legible.

**Colophon.** इति गोवधप्रायश्चित्तपत्रलिखनप्रकारसमाप्तः । श्री दुर्गासहाय ॥

**विषयः ।** गोवधादिप्रायश्चित्तवाक्यरचनाप्रकारः ।

No. 279. प्रायश्चित्तप्रतिज्ञाविवरणम् । Prāyaścittapratijñāvivaraṇam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 78 in a line. Folia 9.  $13\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Worm-eaten on the right hand side. Place of deposit, Pandit Keśari Jhā, Saurāsth, Madhubanī P. O., Darbhanga. \*A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Govadhādi-prāyaścitta.

**Beginning.** ओं नमो महागणेशाय ॥ अथ गोवधप्रायश्चित्तः । रात्रावुपेक्षितानां शुद्धस्वामि-  
कानां बहूनां गर्भिणीनां गवामग्निदाहेन मरणे तदुपेक्षाकर्तुं रिति कर्तव्यतासहित-  
प्राजापत्यचतुष्टयं प्रायश्चित्तं भवितुमर्हति । तदशक्तौ धेन्वष्टकस्य तन्मूल्यस्य वा  
दानं यथाशक्ति दक्षिणा च देया ।

शीतानिलहता चैव उद्वन्धनमृतापि वा ।

शून्यागारादुपेक्षायां प्राजापत्यं विनिर्दिशेत् ॥

इत्यादि पराशरवचनेन पालनकृतैकगोवधे कृच्छ्रद्वये निरुद्धे ।

व्यापन्मानां बहूनां च रोधने बन्धनेपि वा ।

मिश्रद्विगुण्योपचारैश्च द्विगुणं गोव्रतं चरेत् ॥

इति सम्बन्धवचनात् ।

गर्भिणी कपिलां दोष्णीं हेमधेनुं च सुव्रतां

|           |   |
|-----------|---|
| End       | गंगातीर गत्वा ररिर अप्प व रयि वा पृष्ठ ११ द्द पत्रि-मुद्राष्ट ४ २०२ दि<br>पञ्चयकाम. प्राजापत्यव्रतानुक्रम्य अनुमूलानुक्रम्य काम्य<br>वन्निर्देवतं यथानामगोवाय ब्राह्मणायाऽहं देवः । |
| Colophon. | नास्ति ।  |
| विषयः ।   | गोत्रादिप्रायश्चित्तपत्रलिखनप्रकारः ।   |

A. प्रायश्चित्तविवेकः By सुलपाणि । Prāyaścittavivekaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 54 in a line. Folia 168. 14×2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn-out. Torn. Pierced by worms. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta by Śūlapāṇi.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. प्रायश्चित्तविवेकः By सुलपाणि । Prāyaścittaviveka.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 48 in a line. Folia 196. 12×4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date, San 1286 Sāl. Place of deposit, Pandit MM. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścittaviveka, by Śūlapāṇi.

Beginning, End, Colophon, विषयः — Same.

No. 280. प्रायश्चित्तविवेकः By सुलपाणि । Prāyaścittavivekaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 143. 12×4½ inches. Appearance old. Verse and prose. Complete Correct. Date, Śaka 1730 Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth,

Madhubani, P O Darbhanga A treatise on Dharmasāstr dealing with Prāyaścitta, by Sūlapāṇi.

Beginning. नमो गणेशाय ।

नित्यश्रुत्युदितस्वधर्मचरणानुध्यानहीनात्मानां ।

तत्तद्वेदनिषिद्धकर्मनिचयानुष्ठाननिष्ठावताम् ॥

लोकानां कलिकालरुद्धकृतुपध्वंसार्थमेषोधुना ।

प्रायश्चित्तविवेकमत्रविदधे श्रीशूलपाणिः सुधीः ॥

अथ प्रायश्चित्तसुक्तमंगिरसा । प्राप्ते नाम तत्र प्रोक्तं चित्तं निश्चयउच्यते ।

तत्रो निश्चयसंयुक्तं प्रायश्चित्तमिति । स्मृतं निश्चयसंयुक्तं पापक्षयसाधनत्वे-

ननिश्चितमित्यर्थः ।

End तेनैक पक्षाद्योजनं सार्धसप्तप्रात्रपत्यसमानं । अतएव पक्षाभोजने पार्थसप्तघन-  
वेदेयाः ।

Colophon. इति माहुरिडियाल महामहोपाध्यायश्रीशूलपाणिविरचितः प्रायश्चित्तविवेकः  
समाप्तः । शुभमस्तु श्रीरस्तु ।

व्यासाग्निशैलेनुगते शकाब्दे तिथौदशम्यां क्षिति मनुवारे ।

पक्षे च शुक्लं खलु प्रौष्ठपद्यां व्यलेख्यदः पुस्तकमाश्रमेण ॥

विषयः । प्रायश्चित्तविचारः ।

Previous notice:—C.C. Pt. I. p. 363; Pt. II. p. 82; Pt. III. p. 77. R. M. Pt. I. p. 235. A. C. Pt. I. p. 132.

A. प्रायश्चित्तविवेकः By शूलपाणि । Prāyaścittavivekaḥ.

Substance :—Character Mai'hili Brown paper. Lines 6 on a page. Letters 57 in a line. Folia 100. 15 × 3½ inches. Appearance, old. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jha, Lālāganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B प्रायश्चित्तविवेक By शूलपाणि Prāyaścittavivekaḥ

Substance :—Character Maithili. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 77 in a line. Folia 160. 18 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Babu Govardhana Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P.O., Darbhanga. Worn-out. Torn. Worm-eaten.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. प्रायश्चित्तविवेकः By शूलपाणि । Prāyaścittavivekaḥ.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 10 on a page. Letters 68 in a line. Folia 115. 13 × 4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. प्रायश्चित्तविवेकः By शूलपाणि । Prāyaścittavivekaḥ.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 18 on a page. Letters 66 in a line. Folia 51. 12 × 5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date Śaka 1713. Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

**Colophon.** इति “साहुतिआल” महामहोपाध्यायशूलपाणिविरचितः प्रायश्चित्तविवेकः समाप्तः ॥  
 शाके बन्दिधराधराधरासंभासिते कार्तिके, मासेऽस्त्रीणपयोधिजात... पक्षे वलजे  
 तिथौ । सप्तम्यां बुधवासरेऽधरदले श्रीरूपनाथः कृती, पुंसांशस्तमिदं मुदे सुविदुषां  
 श्रीसर्वसीमन्यालिखत ॥ शुभ ॥

Beginning End, विषयः— Same.

Γ प्रायश्चित्तविवेक By शुभपाणि Prāyaścittavivekah

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 129. 14 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārhi, Āndhrāthārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

F. प्रायश्चित्तविवेकः By शुभपाणि । Prāyaścittavivekah.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 98 in a line. Folia 15. 19 × 4½ inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārhi, Āndhrāthārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—

No. 81. प्रायश्चित्तविवेकटिप्पणी By रामकृष्णभट्टाचार्य ।

Prāyaścittavivekatīppanī.

Substance :—Character Bengālī. Dark-white paper. Lines 7 on a page. Letters 72 in a line. Folia 44. 17½ × 3½ inches. Appearance, very old but still legible. Worn-out. Margin soiled on both sides. Prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A commentary on Prāyaścittaviveka of Śūlapāṇi, by Ram Kṛṣṇa Bhattachārya.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥

हरिं प्रणम्य मेधाभ पङ्कजवृन्दनिवर्त्तनम् ।

तन्यते रामकृष्णेन प्रायश्चित्ताख्यकौमुदी ॥

प्रेक्षावर्तां प्रवृत्तये ग्रन्थस्य प्रयोजनाभिधेये अभिधायामिधानञ्चाह नित्येत्यादि ।

यद्यपि मङ्गलाचरणभादौ ग्रन्थकर्तृरुचितं तथापि उद्योतिरागमा दिना विप्रव्यति-

रकनिश्चयेन महत्तस्य कृपा

यद्वा कृतं मङ्गलं कुन्तु न निराह

नहि तान्नवन्धनमपि विघ्ननाशकं अथवा नित्यशुद्धिशीलपाणिपादानामुच्चारण  
तन्त्रेण सङ्गलभिति ॥

End

वस्तुतस्तु नमामि विशेषव्यस्यान्यस्तस्य पादान्वयोऽन्येव यथा मुन्दरो राजपुत्र  
इति विशेषस्यान्यत्रान्वयोऽसामर्थ्यात् समसभाव आपद्यते इति, अत्र तु मासा-  
सौख्यं नामस्य विशेषणत्वादन्यत्रान्वयसम्भावनैव नास्ति किमेतया फक्किया  
इति ॥

Colophon.

इति महासहोपाध्याय श्रीगमकृष्णसहाचार्यविरचितेय प्रायश्चित्तविवेकचिन्मणी  
समाप्ता ॥ श्रीकृष्णाय ॥

विषयः ।

शूलपाणिकृतप्रायश्चित्तविवेकव्याख्या रामकृष्णप्रणीता ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 363.

No. 282. प्रायश्चित्तव्यवस्थासारसमुच्चयः By अमृतनाथ भा

Prāyaścittavyavasthāsārasamuchchayah.

Substance :— Character Maithilī. White paper. Lines 17 on  
a page. Letters 74 in a line. Folia 15. 13 × 6 inches. Appearance,  
old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit  
Pandit Dāmodar Jhā, Thārhī, Āndhrathārhī P. O., Darbhanga.

Beginning. ॐ गणेशाय नमः ।

गणेशो गिरिजाजतो दन्तावलमुखा महात् ।

विघ्नविच्छेदकुशलौ विघ्ननाशाय सास्तु मे ॥

नन्दनन्दनमाराध्य गुरुसिन्धुश्चदेवताः ।

क्रियतेऽमृतनाथेन प्रायश्चित्तव्यवस्थितिः ॥

End.

सहापातककर्तारिचत्वारो वा विशेषतः ।

अग्निं प्रविश्य शुद्ध्यन्ति स्नात्वा तुमहति क्रतौ इतिभवेदेवः ॥

सहापातककर्तारिचत्वारः ब्रह्ममुगपी ? स्तेयीगुर्वह्वनागामिनः । अविशेषत इति एषु

विशेषो नास्तीत्यर्थः ॥

Colophon.

इति सङ्क्रान्तिः श्रीमानिह गमर्मात्मजमद्रासहोपाध्याय श्रीअमृतशर्मकृतकृत्यसारसमुच्चयार्थे

प्रायश्चित्तव्यवस्थासारसमुच्चयः समाप्तः ।

विषयः ।

गोवधादिप्रायश्चित्तप्रकारः ॥

A प्रायश्चित्तव्यवस्थासारसमुच्चय By अमृतनाथ  
Prāyaścittavyavasthāsārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Lettres 38 in a line. Folia 11.  $11 \times 4\frac{3}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Tārakeśvar Miśra, Taraunī Sākri P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with Prāyaścitta by Amṛtanāth Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

B. प्रायश्चित्तव्यवस्थासारसमुच्चयः By अमृतनाथ ।  
Prāyaścittavyavasthāsārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 49 in line. Folia 19.  $11\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date Śaka 1789. Place of deposit, Pandit Dīna-bandhu Jhā, Isahapur, Manīgachī P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta by Amṛtanāth Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

C. प्रायश्चित्तव्यवस्थासारसमुच्चयः । By अमृतनाथ ।  
Prāyaścittavyavasthāsārasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 12 on a page. Letters 40 in a line. Folia 40.  $11\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Marked in red. Correct. Date, Śaka 1764. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamunā P. O., Darbhanga. Now in the possession of Javadeva Thākur, brother-in-law of the owner of the Ms. A treatise on Dharmaśāstra, dealing Prāyaścittavichāra by Amṛtanāth Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D प्रायश्चित्तव्यवस्था By अमृतनाथ । Prāyaschittavyavasthā

Substance Character Maithilī White paper Lines ; on a page. Letters 36 in a line. Folia 10. 13×4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuria P. O., Darbhanga. Now possessed by Javadeva Thākur, brother-in-law of the deceased owner of the Ms. A manual of Dharamasāstra, dealing with Prāyaśchittavichāra, by Amṛtanāth Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 283. प्रायश्चित्तसर्वस्वम् By हलायुध । Prāyaśchittasarvasvam.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page Letters 42 in a line. Folia 145. 14½×2½ inches. Appearance, old. Prose. Worn out. Letters not legible throughout. Incomplete. Correct generally. Date, Śāka 1641. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. अर्चनम् श्रीगणेशाय । अथ प्रायश्चित्तभेदाः । तत्र सन्तुः ।

ख्यापनेनानुतापेन तप्ताध्यापनेन च ।

पापकृन्मुच्यते पापात्तथा दानेन सर्वशः ॥

End. ज्ञानकृतगुरुपरिणीतमातृव्यतिरिक्तमवर्णदारागमने, चतुर्विंशतिवार्षिकव्रतकरणाशक्तौ षष्ठ्युत्तरपयस्विधेनुशतत्रयं दातव्यं, सर्वथा तदसम्भवे तन्मूल्यं पुराणाशीत्युत्तरसहस्रैकलभ्यं काञ्चनं देयम् । वाक्यं यथा ॥

Colophon. इति पण्डितसर्वस्वपुस्तकं पादोनं समाप्तम् । शाकं १६४१ शकाब्दाय धनिप्रामे लिखितेषा पुस्तकी श्रीरामदाशस्मरिणेति ।

भमपृष्ठकटिप्रीवास्तव्यद्विधौमुखः ।

कठेन लिखित पुस्तिक पुत्रवत्परिपालयेत् ॥

विषयः । गोवधादिसूक्ष्मान्तपापप्रायश्चित्तविचारः ।



No 254 प्रायश्चित्तेन्दुशेखर By नागेश Prāyaścittē usekharah

Substance Character Maithilī White paper Lines 20 on a page. Letters 56 in a line. Folia 30. 12×6 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date. (?) Place of deposit, Pandit Bālakṛṣṇa Jhā, Nanaur, Tamur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścittavichāra by Nāgeśa.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीमहोदयतारायै नमः ॥

बालेन्दुशेखरत्वा बालबोधाय लिख्यते ।

बालकृष्णमुदे चापि प्रायश्चित्तेन्दुशेखरः ॥

यद्यथाविध्यनुष्ठानाद्युपचिताशुभनाशकमेव तत्प्रायश्चित्तम् , तुलापुरुषादावतिव्यामि-  
वारणाय एवेति, ननु पातकान्तरजनकमेवेत्यर्थः ।

**End.** अकृतप्रायश्चित्तानां कुष्ठादिरोगिणां दाहकस्य यतिचान्द्रायणम् , गङ्गास्नानविष्णु-  
स्मरणतन्नामजपादिकं सर्वं प्रायश्चित्तमिति सर्ववृत्तिदिः । श्रीनागोजिमदकृतं प्रायश्चि-  
तेन्दुशेखरम् , काशीनाथोपाध्यायो व्यशोधयदपूरयत् ॥

**Colophon.** इति श्रीशि-भट्टसुतसतीगर्मजनागोजिमदकृतः श्रीमदनन्तोपाध्यायसूनुकाशीनाथो-  
पाध्यायशोधितः प्रायश्चित्तेन्दुशेखरग्रन्थः समाप्तः ॥

विषयः । प्रायश्चित्तनिरूपणम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 364; Pt. II. p. 82. R. M. Pt. 5. p. 23.

No. 285. ब्रह्मवधप्रायश्चित्तनिर्णयः ।

Brahmavadhaprāyaścittanirṇayah.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 34 in a line. Folia 45. 16×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date(?) Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhāñ-jhārpur P. O., Darbhanga. Worn out. Torn.

**Beginning of ms.** तीर्थद्विषयविशेषणतयेति क्रमः । यथा तत्र साधनाद्वगोरणाश्वित्रर्तितव्यमिति-

**End.** पयस्विनीधनुमूल्यं पुराणत्रयं गोमूल्यं पुराणमेकं हस्तेन.....ते । पूर्वोक्त-  
रीत्या बालशृङ्खलीणां प्रायश्चित्ताह्लासः करणीयः । मरणे तु.....दिव्यवस्याया  
असम्भवादिति दिक् ॥

**Colophon** इति ब्रह्मणवधप्रायश्चित्ताम् ।

विषयः । ब्रह्मणवधप्रायश्चित्तिनिरूपणम् ।

No. 286. ब्राह्मणसर्वस्वम् By हलायुध । Brāhmaṇasarvasvam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 5 on a page Letters 68 in a line. Folia 221. 13×2 inches. Appearance, old and new Prose. Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Maṇīśvar Jhā, Lā'aganj, Jhāñjhārpur P. O, Darbhanga.

**Beginning.** ओं नमो गणेशाय ॥

दीपवद्यो तपति यो भूर्भुवःस्वर्जगत्त्रयम् ।

सवितुस्तम्यन्मार्गमपवर्गकरं स्तुमः ॥

दयानञ्चतुराम्नायपूतां मुखचतुष्टयीम् ।

मुनिमार्गं नमामस्तं पद्मकेतजवासिनम् ॥

त्रिदिवाभरणं कालत्रयहेतुस्त्रयीमयः ।

त्रिदिवप्राप्तिरणिस्त्रैलोक्यशेयमे स्तुमः ॥

त्रिलोकपूजां ननति त्रिसंघ्यार्या त्रिलोचनं ।

त्रियेदीफलनिर्मात्रीं गायत्रीन्तामुपास्महे ॥

**End.** दक्षस्येति कर्मणि षष्ठी । विनाभावप्रत्ययेन दक्षशब्देन दक्षत्वमभिधीयते ॥

**Colophon.** इत्यावसरथिकमहाधर्माधिकृतश्रीहलायुधकृतौ ब्राह्मणसर्वस्वे अग्न्याधानादि ।

विषयः । वाजमनेयिवैदिकमन्त्रव्याख्या ॥

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 389; Pt. II. p. 88; Pt. III. p. 84. R. M. Pt. II. p. 78. N. S. Vol. II. p. 84. (1915.)

A. ब्राह्मणसर्वस्वम् By हलायुध । Brāhmaṇasarvasvam.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4-6 on a page Letters 48 in a line Folia 220 15×2½ inches.

Appearance. old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Yaduvīra Miśra, Khopā, Phulaparā P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Karmakāṇḍa, by Halāyudha.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 287. ब्रह्मणसर्वस्वम् By हलायुध । Brāhmanasarasvam.

Substance :—Character Bengali. White paper. Lines 6 on a page. Letters 57 in a line. Folia 150. 15 × 3½ inches. Verse and prose. Appearance, old. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the subjects enumerated in the text by Halāyudha.

Beginning. . अर्धेनोमोनारायणाय नमः ॥

सूत्रमवबोधकमष्टविकाशकारि निस्तारकं किमपि भूषितकण्ठदेश ।

एतः राविलमकारि हलायुधेन नेत्रद्वयीविसदृशं नयनं द्विजाना ॥

इहप्रथममुद्दिष्टं सन्धारम्मपकाशकं, वेदस्य ध्यापनश्चाथा ततः परमुदाहृता ।

वेदार्थस्य ज्ञानफलं तदन्तरमीरितं, ऋष्यादीनां ज्ञानफलं दन्तधावन कर्म च ।

End of Ms.

तत्र पारस्कर, यदि कुमारमुपवति तदा जलेनोत्तरीयेण वा आच्छाद्य पिता अह्ने आधाय जपति कुर्कुर इति । दशदिनाभ्यन्तरे कुमारस्य बालग्रहोपश्रवं दृष्ट्वा कुमारं जलेन उत्तरीयेण वा आच्छाद्य कोडे कृत्वा इमं मन्त्रं जपति -

ओं कुर्कुरसुकुर्कुरः कुर्कुरो बालवल्कलश्चोष्टेच्छूनसुजनमस्तेस्तु.....।

Colophon.

नास्ति ॥

विषयः ।

वेदाध्ययनतदर्थज्ञानऋष्यादिज्ञानदन्तधावनादयः ।

No. 288. मठप्रतिष्ठातृत्वम् By रघुनन्दन । Mathapratisthātattvam.

Substance :—Character Maithili. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 40 in a line. Folia 16. 10 × 4 inches. . ce, o d, Prose and verse Complete Not Correct

Date Śaka 1728 Worn-out Torn Place of deposit Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Thārhi P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with the installation of images, by Raghunandana.

**Beginning.** अथ देवप्रतिष्ठाप्रयोगः शिल्पितम्परिणोष्य शुभे काले स्वस्तिवाचनं कृत्वा  
ओन्तत्पदित्वा नारायणं कृत्वा ओन्तद्विष्णोर्हस्त्यादिना विष्णुं स्तुत्वा ओं अथा-  
मुक्ताचार्यादि त्रयस्य प्रतिमायां मुकुटं वस्त्रं प्रतिग्रहं करिष्ये इति संकल्पयेत् ।

**End.** ततो चक्रमानेन ओं प्रीयतां पुण्डरीकाक्षेत्यादि पठित्वा ब्राह्मणे समर्प्य गीतमृत्युवादि-  
भिर्भोजयन्तः कार्यः ।

**Colophon.** इति ग्युनन्दनभट्टाचार्यविरचितं मठादिप्रतिष्ठातन्त्रम् ॥ आंक १७२८ चैत्र शुक्ल  
चतुर्दश्यां चौक्यां समाप्तम् ।

**विषयः ।** प्रतिमास्थापनविचारः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 420; Pt. III. p. 90.  
R. M. Pt. III. p. 2.

No. 239. मदनपारिजातः By विश्वेश्वरभट्ट । Madanapārijātaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 10-11 on a page. Letters 85 in a line. Folia 168. 17½×5 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date, Śaka 1765. Place of deposit, Pandit Śivasāṅkar Jhā, Principal, Lohā Vidyāpīṭha and resident of Andhra Thārhi P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओं नमो गणेशाय ।

प्रवालादिप्रस्थायु निन्तिक्यपय्यायैवपुं, नमो विघ्नप्रेषीविघ्ननप्रतिधाय महमे ।

जगत्प्रातुर्भावास्थितिलयनिरायासवचनाविमोदासत्ताय पूज्यतफलसिद्धिप्रतिभुवे ॥१॥

पूज्यतफलकुण्डलास्तवकपृष्ठमण्डलान् ।

महार्हमणिमेखला मरकताङ्कुरस्यामले ।

कोरातु कण्यां सदा कलिकपञ्चशाब्दकर्म ॥

महः किमपि मोक्षं कष्टदशैश्वर्यं कैशवम् ।

**End.** मन्त्रिषा शास्त्रे प्रकृतिस्मर्याया व्यस्तति परील श्लाघ्य जगतिवास्तस्ते मन्त्रिषव  
चिरंनिते नेषां मुदुरतलं भूतेम्यितिमियादियं व्यासारयप्रवरमुनिशिष्यस्य-  
मणितिः ॥

**Colophon.** इति श्रीमदिडनपारिजातकट्टरमण्येत्यादित्रिरुदरार्जिदिराजमानस्य श्रीमदनपालस्य  
निबन्धे मदनपारिजाताभिधेये नवमस्तवकः ॥ ६ ॥ समाप्तोयं मदनपारिजातग्रन्थः ॥  
श्री दुर्गाचं नमः ॥ शाके १७६५ ज्येष्ठकृष्णपञ्चम्यां शुरौ ल सं ७३५ वृषा-  
यक ५॥८१॥

श्रीनारायणदत्तेन लिखितैषा पुस्तिका ।

महाराजाधिराजश्रीश्रीविजयगोविन्दमिहवहादुरस्याज्ञया लिखितैषा पुस्तिका ॥

**विषयः ।** ब्रह्मचर्यग्रन्थस्याधर्मगर्भाधानादिशुद्ध्यशौचश्राद्धविभागप्रायश्चित्ताः निरूपिताः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 425; Pt. II. p. 97; Pt. III. p. 92. C.M. Vol. I. Pt. VI. p. 43.

**A. मदनपारिजातः** By विश्वेश्वरभट्ट । Madanapārijātaḥ.

**Substance :—**Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 54 in a line. Folia 202. 14×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhra-  
bhārhi P. O., Darbhanga. Worn-out. Torn.

**Beginning, End, Colophon, विषयः—**Same.

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 425; Pt. II. p. 97; Pt. III. p. 92. R.M. Pt. I. p. 282. C.M. Vol. I. Pt. VI. p. 43.

**B. मदनपारिजातः** By विश्वेश्वरभट्ट । Madanapārijātaḥ.

**Substance :—**Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 58 in a line. Folia 228. 14×5½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Madanapāla Worm-pierced.

**Beginning, End, Colophon, विषयः** Same

No 29 मनुस्मृति Manusmṛtiḥ

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 1 on a page. Letters 36 in a line. Folia 269. 18×4 inches. Appearance, new. Complete. Correct. Verse. Date, Śaka 1766. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga. It contains the commentary of Kullukabhāṭṭa.

Beginning. श्रौ नरो बालवेदाय ।

स्वायम्भुवे तमस्कृत्य ब्रह्मणोऽभितलेजमे ।

मनुपूणीनात् विविधान्धर्मनिबद्धानि शाश्वतान् ॥

End. इत्येतन्मानवं शास्त्रं श्रुतुपोकं पठन् द्विजः ।

भवत्थाचारवन्नित्यं यथेष्टं प्राप्नुयाद्भक्तिम् ॥

Colophon. इति बालवं धर्मशास्त्रं श्रुतुपुस्तकायां संहितायां द्वादशोऽध्यायः । समाप्तेशा मनु-  
संहिता ।

विषयः । सूत्रादि विचारः ।

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 451; Pt. II. p. 104. 217; Pt. III. p. 97. R. M. Pt. III. p. 117. A. C. Pt. I. p. 133. C. M. Vol. I. Pt. VI. p. 7, Pt. V. p. 175.

A. मनुस्मृति : Manusmṛtiḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 16-20 on a page. Letters 54 in a line. Folia 196. 13×4½ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Worn-out. Incorrect. Torn. Date (?) Place of deposit, Pandit Yadunandan Thākur, Sarbasīmā, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga. This Ms. contains the commentary of Kullukabhāṭṭa.

Beginning, End, Colophon विषयः—Same.

No. 291. मलमासतत्त्वम् By रघुनन्दन । Mālamāsatattvam.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page Letters 82 in a line Folia 47, 15½×2 inches

Appearance, o d Verse and prose Complete Correct Date (?) Pierced by worms all over. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Malamāsa (a month occurring at the end of every third year) and Tithinirṇaya by Raghunandana Bhaṭṭācārya. Worn-out. Torn. Raghunandana has quoted in this work certain passages from Kāḷakaumudī of Devanāth Thākura.

**Beginning.** अथैकादशी ॥ सा च पश्यता युग्मात् अग्नेये ।

गृहस्थो ब्रह्मचारी च आहिताग्निस्तथैव च ।

एकादश्यां न भुञ्जीत पक्वयेऋभयोरपि ॥

कृष्णायां पुत्रवतो गृहस्थस्य निषेधमाह, ब्रह्मपुराणम् ।

आदित्येऽहनि संक्रान्ता वसितकादशीदिने ।

व्यतीपाते कृते श्राद्धे पुत्रीनापक्वसेद्गृही ।

**End.** एता युगाद्याः कथिताः पुराणैरनन्तपुण्यास्तितथपञ्चतलः ।

पानीयमप्यग्नौ तिलैर्विमिश्रं दद्यात्पितृभ्यः पूयतो मनुष्यः ॥

श्राद्धं कृतं तेन समाः सहस्रं रक्षस्यमेतत्पितरो वदन्ति ।

इति शिवम् ॥

विरुद्धं गुरुवाक्यस्य यदत्र भाविनं मया ।

तत्तन्तत्त्वं बुधैरेव स्मृतितत्त्वबुभुत्सया ॥

**Colophon.** इति ब्रह्मावटीयश्रीहरिभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यात्मजस्मृतितत्त्वे मलि-  
मलचतत्त्वं समाप्तम् ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥

**विषयः ।** मलमासविचारः ।

**Previous notice.** C.C. Pt. I. p. 433; Pt. II. p. 99; Pt. III. p. 93. A. C. Pt. I. p. 131.

No. 292. मलमासे निषेधविचारः Bv गोविन्दोपाध्याय ।

Malamāse Niṣedhavichārah.

**Substance :—**Character Maithili. White paper. Lines 10 on a page. Letters 63 in a line. Folia 7. 13½ × 5 inches. Appearance fair y o d Prose and verse Complete Correct,

Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Malamāsa by Govindopādhyāya.

Beginning. ओ नमो दुर्गायै ॥

अथ मलमासेऽनुष्ठाननिषेधः ॥ तत्र पृथपरिचिह्नं ।

मलमासेऽनुष्ठाने काष्ठेऽर्च्यं नलिनः पापमन्त्रवः ।

गर्भैः पितृद्वन्द्वः सर्वकर्मसु लतव्यजेत ॥

मन्त्रकर्मसु आवश्यकानि लिख्यन्ते, नलिनः स्वस्तकादमलतण्डुलैः ।

End. एवं सप्तमं शुक्लपत्रे मृतस्य त्वन्द्यश्राद्धानि त्रयदशे सन्ति सपिण्डनमादिदिकम्बु-  
मलमासे कृष्णपत्रे मृतस्य पाण्ड्यश्राद्धानि द्वादशे सन्ति कृष्णादिकमेव सप्त-  
मजातीयं तिथौ सपिण्डनमादिदिकम्बुकृष्णादिकमेव च प्रयोगः प्राग्व व्यवस्था-  
पितमिति ।

Colophon. श्रीगोविन्दोपाध्यायस्य कृतिरियम् ।

विषयः । मलमासे काव्याकाव्यमिर्गायः ।

A मलमासेऽनुष्ठाननिषेधः By गोविन्दोपाध्याय ।

Malamāsenuṣṭhānanīśedhaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 10 on a page. Letters 32 in a line. Folia 15. 8×3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaurikānt Jhā. Devahī, Tamuria P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Malamāsvichāra by Govindopādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 293. मलमासा By गोकुलनाथ उपाध्याय । Māsamīmāṃsā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6-7 on a page. Letters 54 in a line. Folia 23. 11×3½ inches. Appearance, old. Complete. Prose. Correct. Date Śaka 1687. Place of deposit, Pandit Maṇīśvar Jhā. Lālaganj Jhañjārpur P O Darbhanga.



|                  |   |
|------------------|---|
| <b>Beginning</b> | ओं नमो गणेशाय<br>सोम सामन्तत नत्वा सामिमोमावनसिन्म<br>ससासान्मासमीमांसामस्मि वक्तुं व्यग्रस्थितः ॥<br>मासस्तावच्चतुर्धा भवति-चान्द्रः सौरः सावनो नाक्षत्रश्चेति । |
| <b>End.</b>      | स यथा संगच्छेत तथा नलमासवतिवर्षे मासिकद्वासावृद्धी कल्पनीये इतिसिद्धम् ।  |
| <b>Colophon.</b> | इतिमहामहोपाध्यायश्रीगोकुलनाथशर्मप्रणीता मासमीमांसा परिपूर्णा । शके १६८०<br>भाद्रकृष्णदशमीचन्द्रेऽलिखदिर्दरजनीनाथः ॥   |
| <b>विषयः ।</b>   | मासादिनिरूपणपुरस्सरतत्तन्मासकृत्यनिरूपणम् ॥   |

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 454. R. M. Pt. II. p. 197.

**A. मासमीमांसा By गोकुलनाथोपाध्याय । Māsamīmāṃsā.**

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 20. 2 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā. Professor, M. R. Vidyālaya Darbhanga and resident of Andhra Thārhī P. O. A hand-book of Dharmasāstra, dealing with Malmāsvichāra by MM. Gokulanātha.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

**B. मासमीमांसा By गोकुलनाथोपाध्याय । Māsmīmāṃsā.**

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 8. 11 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Mahīdhar Miśra, Lālabāg, Darbhanga. A hand book of Dharmasāstra dealing with Māsa vichāra by MM. Gokulanātha.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. मासमीमांसा By गोकुलनाथ उपाध्याय । Māsamīmāṃsā.

Substance :—Character Maithilī. Brown and white paper. Lines 9 on a page. Letters 58 in a line. Folia 13.  $12 \times 4\frac{1}{4}$  inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit Pandit Śaktināth Jhā, Ujan, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Māmāśavichāra by MM. Gokulanātha Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

D. मासमीमांसा By गोकुलनाथ उपाध्याय । Māsamīmāṃsā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 35 in a line. Folia 20.  $11 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Manohar Thākūr, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, by MM. Gokulanātha Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

E. मासमीमांसा By गोकुलनाथ उपाध्याय । Māsamīmāṃsā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line. Folia 16.  $11 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date, San 1295 Sal. Place of deposit, Śrī Chitradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Māmāśavichāra, by Gokulanātha Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

---

F. मासमीमांसा By गोकुलनाथ उपाध्याय । Māsamīmāṃsā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 88 in a line. Folia 10.  $15 \times 4\frac{1}{4}$  inches.

Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date ?  
Place of deposit, Pandit Balbhadra Jhā, Jogiārā P. O.,  
Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra by Gokula-  
nātha Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

G. मासमीमांसा By गोकुलनाथ Māsamīmāṃsā.

Substance :—Character Maithilī Nepali paper. Lines 13  
on a page. Letters 68 in a line. Folia 17.  $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches.  
Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date.  
Śaka 1765. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth,  
Madhubanī P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśā-  
stra, dealing with Malamāsavichāra by MM. Gokulanātha

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 294. मिताक्षरा By विज्ञानेश्वर Mitākṣarā.

Substance :—Character Devanāgarī. Dark-White paper.  
Lines 10 on a page. Letters 52 in a line. Folia 222.  $11 \times 4$   
inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete  
Incorrect. Date, Samvat 1589. Worn-out. Torn. Frag-  
ments attached in torn places. Place of deposit, Raj Library,  
Darbhanga. A commentary on Yājñavalkya's 2nd Adhyāya  
by Vijnāneśvara.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

गृहस्थाश्रमिणां नित्यनैमित्तिकधर्मानुक्ताः ।

अभिषेकादिगुणयुक्तगृहस्थविशेषस्थ गुणधर्माश्च दर्शिताः ॥

अधुना तदधिकारसंकोचहंतुभूताशौचप्रतिपादनमुखेन तेषामपवादः प्रतिपाद्यते ।

End. वरदानसाह । श्रुत्वैतदयवाल्क्येऽपि प्रीतात्मा मुनिभाषितम् ।

यस्मिन्स्तिवतिहोवाच नमस्कृत्य स्वयंभुवे ॥

एतद्विभिर्भाषितं श्रुत्वा योगीश्वरोऽपि स्वनिर्मितधर्मशास्त्रधारणादिफलप्रार्थनोन्मीलि-

तमुत्सृज्य स्वयंभुवे ब्रह्मणे नमस्कृत्य भक्तप्राप्तिं सकलमिच्छं भवत्विति एवं किल

## Colophon

भारतवर्षाविज्ञानरत्नस्य सूचीप्रमिताक्षराया

टीकायां याज्ञवल्क्यधर्मशास्त्रविवृतौ तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ॥ छं ॥ संवत् १५८३

समय फाल्गु.....

विषयः । याज्ञवल्क्यस्मृतिव्याख्या ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 454, Pt. II, p. 334, Pt. III, p. 98. R. M. Pt. V, p. 302. A. C. Pt. I, p. 134, C. M. Vol. I. Pt. VI, p. 10.

## A. मिताक्षरा By विज्ञानेश्वरभट्ट । Mitākṣarā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10-11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 326.  $12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Beginning page is missing Worn-out. Date Śāka 1672. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

## No. 295. मिथिलेशचरितम् By रत्नपाणि । Mithilēśacharitam.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 11 on a page. Letters 42 in a line. Folia 36.  $11 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse. Correct. Incomplete. Date (?) Place of deposit, Chitradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A Ms. of Mithilēśacharita, dealing with the brief history of the kings of the line of Maheśa Thākur, the founder of the Darbhanga Raj by Ratnapāṇi. This Ms. contains the reigns of Chhatra Singh.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

वन्द्यं वेद्यं योगेशानं प्रधानं जगतामजम् ।

विघ्नहारं दयोदारं तारं तारं भजे महः ॥ १ ॥

ब्रह्मदेशमुखवासी निगमविलासी रामचन्द्रमिश्रः

तत्प्रश्नात्सर्वं लिखति विचारं रत्नपाणिः ॥ २ ॥

कलिकताभिन्नगरे स्थित एवैव प्रयास्ताशिरुदितः ।

वशावली च रीतिर्नीतिरपीह मिथिलशानाम् ३

मिथिलादेशो यस्तेस्ति कीदृशः कावचिस्ततः ।

आचारः कीदृशो धीरः कीदृशः मनुजा अपि ॥ ४ ॥

कोस्ति सम्प्रति भूपस्तु कीदृशं तु कुलं वद ।

वृत्तमन्यच्च यन्द्वाव्यंरत्नपाणे निगद्यताम् ॥ ५ ॥

End of Ms. अतः परन्तु वक्तुं मे समयो नास्ति संप्रति ।

कालान्तरं राममिश्र श्रोतव्यं पुनरागमे ॥

ततः कृतार्थो रामोऽसौ वदन्निति गृहं ययौ ।

एतावदपि श्रुत्वा मे जन्मसाफल्यमाययौ ॥

सुधापानेन कस्यापि तृप्तिर्भवति कुवचित् ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । श्रीमन्महाराजाधिराजश्रीश्रीमद्रमेश्वरविहवहादुरस्य वंशावलीवर्णनात्मकम् ।

No. 296. मूल्यसंग्रहः By बापूभट्ट । Mūlyasamgrahaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 43 in a line. Folia 5. 11×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Śrīkrṣṇa Thākūr, Sarbasīma, Jhañjibārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. श्री गणेशायनमः ॥

अथ दक्षिणामूल्यमुच्यते ।

उक्तदक्षिणादानाशक्तानुक्तद्रव्यालामे वा विभक्तानुसारेण तन्मूल्यं देयम् ॥

तदाह कात्यायनः । द्वात्रिंशत्पणिका गावश्चतुष्कार्षापणो वरः ।

वृषे षट्कार्षा पणिका अष्टावनडुहि स्मृताः ॥

End. नित्येषु कर्मसु मूल्यस्याप्यभावे वामो संश्रमोदत्तम्वा देय इति वौधायनीये । केन्द-  
मूलफलानीत्यपीति ग्रन्थान्तरं ।

Colophon. इतिगोपालभाष्यादीन्यालोक्य विदुषां मुदे । बापूभट्टेन विदुषा संक्षेपात्कृतोऽयं मूल्य-  
संग्रहः ।

विषयः । तत्तत्कर्मविहितदक्षिणादानाशक्तौ तदनुकल्पद्रव्यनिरूपणम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. II. p. 107. R. M. p. 238.

## No. 297. यमस्मृतिः । Yamasmr̥tiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Colourless paper. Lines 7-9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 13 12×3 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओ नमो गणेशाय ।

सुखासीनं यमन्यञ्च वा पृच्छन्ति तस्मै महर्षयः ।

प्रायश्चित्तविधिं सम्यक्वक्तुं महर्षयश्चेतः ॥

End. धर्मान्निदतानां विप्राणां स्वातात्मनश्च विशेषतः ।

विप्रसाधतेयस्तु तनाहुद्रद्वातकम् ॥

Colophon. इति श्रीयमविश्ववितास्मृतिः समाप्ता ॥ ० ॥ शुभमस्तु श्रीस्तु ॥

विषयः । प्रायश्चित्तविचारः ।

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 473. Pt. II. p. 109, 218 Pt. III. p. 101. C. M. Vol. I. Pt. V. p. 184.

## No. 293. याज्ञवल्क्यस्मृतिः । Yājñavalkyasmr̥tiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 62 in a line. Folia 63. 15×2 inches. Appearance, very old. Verse. Worn-out. Torn. Drenched. Complete. Correct. Date La. Sam 558. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओ नमो विज्ञेशाय ।

योगीश्वरं याज्ञवल्क्यं संपूज्य मुनयान्न वन.....धर्मान्निशेषतः ।

मिथिलास्थः सयोगीन्द्रः जगत् ध्यात्वा ब्रवीन्मुनीन् ॥

अस्मिन्देशे मृगः कृष्णस्तस्मिन्कर्माग्निबोधत ।

End एवमस्ति त्वति होवाच नमस्कृत्य स्वयम्भुवे ।

चातुर्वर्ग्यस्य सिद्ध्यर्थं शास्त्रमेतच्च ध्यास्मि ॥

ज्ञातं यत्तत्त्वतः सम्यक् सर्वकामस्य सिद्ध्यै ।

**Colophon** इति मुनीन्द्र लक्ष्म धर्मशास्त्र तृतीयाध्याय समाप्त ॥ शुभम्स्तु श्रीस्तु  
 धोन्तस्तु । त सं० ११८ फाल्गुनकृष्णतयोदश्यां सरिसवग्रामे खिले  
 श्रीधर्मपतिशर्मा इति ॥ ओं नमो भगवते श्रीवासुदेवाय । ओं नमस्तस्यै ॥  
 विषयः । आचारव्यवहारप्रायश्चित्ताख्याः ।

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 474. Pt. II. p. 110, 218  
 Pt. III. p. 102. A. C. Pt. I. p. 135.

### A याज्ञवल्क्यस्मृतिः । Yājñavalkya-smṛtiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11  
 on a page. Letters 54 in a line. Folia 31. 13×4 inches.  
 Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date Śāka 1629.  
 Worn-out. Place of deposit, Pandit MM. Rājīnath Miśra  
 Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dhar-  
 māśāstra by Yājñavalkya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### No. 299. राज्याभिषेकपद्धतिः By म० म० परमेश्वर झा । Rājyābhiṣekapaddhatih.

Substance : - Character Devanāgarī. White paper. Lines  
 16 on a page. Letters 22 in a line. Folia 79. 8½×6½ inches.  
 Appearance, fresh. Frose and verse Complete. Correct.  
 Date (?). Place of deposit, MM. Pandit Paramēśvar  
 Jhā, Taraunī, Sakri P. O., Darbhanga. A treatise on  
 Karmakāṇḍa, dealing with Rājyābhiṣeka by MM. Pandit Para-  
 meśvar Jhā at the suggestion of the Mahārājādhirāja of  
 Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

श्रीरमेश्वरसिंहस्य निदेशान्निधिलेखितम् ।

राज्याभिषेकस्मृतिं तनोति परमेश्वरः ।

तत्र तत्र बाह्य

म्बु

भगवके हि लोकेस्मिन्वर्ता विद्रुते मयात्

रक्षार्थमस्य सर्वस्य राजानममृतप्रभुः ।

End.

तदानीमभयवाग्भिः शिष्टजनान्संभाव्य राजद्रोहिव्यतिरिक्तान् बद्धान्  
धादीर्क्षाघातस्थानान्नोचयेत् । तत आर्षैर्वन्धुभिः सह भुक्त्वा गृहीन्  
पुरनिवासिभिः सह कश्चित् समयं विहृत्यात्मानं सततं प्रयत्नादपेत् ।

Colophon

इति कर्पकागडोद्भव रक्षवैयाकरणकैमरिपदाष्टिकृतमहामहोपाध्यायश्रीवरमेश्वर  
राज्याभिषेकपद्धतिः समाप्ता ॥ शुभमस्तु श्रीस्तु ॥

विषयः ।

राज्याभिषेकः ।

No. 30 ). रामचन्द्रप्रतिमाप्रतिष्ठा By रत्नपाणि ।

Rāmachandrapratimāpratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper  
6 on a page. Letters 44 in a line. Folia 36. 12×3  
Appearance, new. Prose. Incomplete. Correc  
Śaka 1765. Place of deposit, Pandit Tārānāth Jh  
mapur, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. दानैर्यः कर्णजेतावचिमिरथ गृधुरशौर्यता जल्पदन्व्यो ।

ब्राह्मण्ये न्यजतातस्तपन इव महोजस्य नन्तो गुणौघैः ॥

पातालोके सुभूःस्वाचरितमनुद्यैस्तोषितः साम्बशम्भुः ।

श्रीश्रीश्रीः द्रसिहो जयति नृपमणि श श्रीभिरिन्द्रो धरायाम् ॥

श्रीमन्मेधिलभूमहेन्द्रविदितस्यायां सपत्न्यौदितां ।

तस्याङ्गां शिस्ता निधाय हृदये लम्बोदरं भावयन् ॥

कुर्वे सर्वहितां निसर्गललितां विद्वज्जनैरिष्टां ।

समान्यैर्बनपद्धतिं कृत्तितः श्रीरत्नपाणिः सुधीः ॥

रूधुनन्दनकृतं यत्तु प्रतिष्ठातत्त्वमुत्तमम् ।

तत्पथानुगतामेतां पद्धतिं विद्धि धीधन ॥

End.

ततो यजमानो मङ्गलध्वनौ प्रवर्तमाने प्रासादं गत्वा पिष्टपूदीपा  
नीराजनं कुर्यात् । ततः श्रीरामचन्द्रश्रीतिक्कवस्तुनि तत्र स्थापयेत् ।

भरिमाङ्गलाम् मोक्षयेत् । \* ॥



**Colophon.** मंगौलविशसम्भव जीवेश्वरसम्माम्मुनुरत्न पाणि शर्म प्रणीत श्री रामचन्द्र प्रतिमा-  
 प्रतिष्ठा समासिमगादिति । शुभं श्रीसितरामलक्ष्मणान्यात्रमः ॥ \* ॥  
 शाके वाणरसाधि चन्द्रवलिते सासं नभस्ये शिते ।  
 पक्षे भूमिमुते तिथौ मुनिनिते विष्णोः प्रतिष्ठाविधिम् ॥  
 ध्यात्वा विष्णुपदारविन्द शुगलं केशादिदेवैवृतम् ।  
 विद्वद्बृन्दमुदे सुदालिखदिदं श्रीप्रेमनाथो द्विजः ॥ \* ॥  
 श्रीराम शुभमस्तु ॥ \* ॥ श्रीस्तु ॥ \* ॥  
**विषयः ।** श्रीरामचन्द्रप्रतिमास्थापनविधिः ।

### A. रामचन्द्रप्रतिमाप्रतिष्ठा By रत्नपाणि ।

Rāmachandrapratisthā.

**Substance :—**Character Maithili. White paper. Lines 11 on a page. Letters 43 in a line. Folia 23.  $14 \times 5\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date(?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Rāmachandrapratisthā, (an image of Rāma to be erected in a temple) by Ratnapāṇi. Worn-out partly.

**Beginning, End, Colophon, विषयः—**Same.

### No. 301. रामचन्द्रप्रतिष्ठा । Rāmachandrapratisthā.

**Substance :—**Character. Maithili. White paper. Lines 5 on a page. Letters 40 in a line. Folio 46.  $12 \times 2\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Pros= Complete. Incorrect. Date Śāka 1786. Place of deposit, Pandit Brajmohan Jhā, Nanaur, Tamurī. P. C., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with Rāmachandra pratisthā Worn-out. Partly soiled. Having a hole in the middle for tying together the pages of the Ms.

**Beginning.** श्रीगणेशायनमः ।

अथ रामचन्द्रस्थापनविधिः ।

विशोक्य

दिद्विप्रमन्त्रात्

विश्वामित्रे लिखति प्रशस्ता रामचन्द्रप्राष्टाविधिपद्धति स  
तत्र प्रथमं प्रतिष्ठायां प्रकर्त्तव्यं यज्ञपुराणीयं प्रतिष्ठासाहस्यमुपनिवध्नाति ।

नाम्न उवाच -

प्रतिष्ठाप्यहरेर्वा कियञ्च फलमाप्नुयन्त ।

प्रसादेन च यत्पुण्यं कथयस्व पितामह ॥

**End.** ततो यथाशक्ति ब्राह्मणान्भोजयेत्, ततः काञ्चिद् ब्राह्मणं भगवतः पुजार्यं नियु-  
ज्यात् । विशुद्धिमिथिलाङ्कभालान् । पापतरेव्युद्धानम्, लब्ध्वा लिखत्पुस्तकमिदं  
सुलंशुद्धालवस्नस्तं तदमन्तः ॥

**Colophon.** इति श्री रामचन्द्रप्रतिष्ठा समाप्ता । शकं १७८६ । २५ १२७१ साल चैत्र-  
कृष्णपञ्चम्यां रवौ लिखितेषा पुस्तकां मया श्रीमच्छरार्मणा । सक्तादी  
सन्निज । नवौरगामावस्थितः श्रीरम्भु शुभमस्तु ।

विषयः । श्रीरामचन्द्रप्रतिष्ठास्थापनविधिः ।

No. 502. लक्ष्मीप्रतिष्ठा । Lakṣmīpratisthā.

**Substance :—**Character Maithili. White paper. Lines on a page. Letters 38 in a line. Folia 28. 13 × 4½ inches. Appearance, old, Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgachī, P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa dealing with the worship of Lakṣmī.

**Beginning.** ओं नमो महालक्ष्म्यै ।

अथ महालक्ष्मीप्रतिष्ठाविधिः । अथ प्रासादाग्रे ततोऽस्मिन्तुष्टोरंपोडशहस्तं मण्डप-  
तन्मध्ये ऽष्टदलपद्माऽह्कतविदीन्तन्मण्डपात्तरे स्नानमण्डपं तन्मध्ये स्नानार्थं वेदीमे-  
कान्तन्मण्डपसमीपे बलिपाचकगृहम् ॥ ग्रहादिपूजार्थं विंशतिवटसम्पत्तिञ्च कुर्यात् ॥

**End.** ततो यजमानः कर्ममंगलार्थमन्त्रिद्वारावधारणं कुर्यात् ।

ओं तद्विष्णोः परम पदं नमो पश्यन्ति मुरधः ॥

दिवीव चक्षुराततम् इतिविष्णुं स्मरेत् ।

भूयसीवक्षिणां यथाशक्तिश्च दद्यात् ॥ अष्टोत्तरशतं ब्राह्मणान् भोजयेत् ।

**Colophon.** इतिमहालक्ष्मीप्रतिष्ठाप्रतिष्ठाविधिः समाप्ता ॥

विषयः । लक्ष्मीप्रतिष्ठास्थापनविधिः ।

No 303 लक्ष्मीप्रतिमाप्रतिष्ठाविधिः By म म रजेमिश्र ।

Lakṣmīpratimāpratiṣṭhāvidhiḥ.

Substance :—Character Maithilī White paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 21. 1 × 4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit M. M. Rājīśāth Miśra, Saurāth, Madhubanī P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa by Rājē Miśra, dealing with Lakṣmīpratiṣṭhā.

**Beginning.** अञ्जामञ्जासनामञ्जमुञ्जीमञ्जविलोचनाम् ।

नामं नामं महालक्ष्मीप्रतिष्ठाविधिश्च्यते ॥

तत्र प्रतिष्ठादिनात्प्राक् सप्तमदिने पञ्चमदिने तृतीये द्वितये सद्यो वा प्रासादोपेयाङ्ग-  
हस्तं मण्डपं तन्मध्ये चतुर्धा हस्तोच्छ्रितां चहे तां वेदीं मण्डपोत्तरे चतुर्द्वारमन्त-  
र्विरचितवेदि कंसन्तनगृहं चासाद्य प्रतिष्ठादिनात्प्राक् दिने अतर्जौरादिरेकमुक्तादि-  
ब्रह्मचर्यनियमशीलो यजमानः प्रतिष्ठादने स्नातः ब्रह्मवासो विभ्रतकृतप्रातः  
कृत्यादिविष्णुपूजनान्तनित्यक्रियः दिहितमारुपदातिथिलमर्दद्वन्द्वित्येव स्यादन-  
यादिजलाधिवासितां प्रासादप्रादक्षिण्येन प्रणिमाथ तल्लानीय गणेशं गुरु  
महालक्ष्मीं च नत्वा कुशादिकमादाय संकल्पं कुर्यात् ।

**End.** ततः सहस्रमधोनक्षत्रं वा ब्रह्मयान्मोजयेत् स्वयञ्च लक्ष्मीनिवेदितमन्त्रादिकं  
मुञ्जीत्तत्कृत्यमात्मानं मन्येत ।

**Colophon.** इति लक्ष्मीप्रतिमाप्रतिष्ठाविधिः श्रीरजेशर्मणा संगृहीतः परिपूर्णः ॥

विषयः । लक्ष्मीप्रतिमास्थापनविधिः ।

No. 304. लक्ष्मीप्रतिष्ठा By रत्नपाणि । Lakṣmīpratiṣṭhā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 11 on a page. Letters 40 in a line. Folia 19. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Lakṣmīpūjāpaddhati by Ratnapāṇi. The author lived at Nāwānī and was the great-grand-father of Bachchā Jhā, Late Principal, Dhurma Samaja Sankrī College Muzaffarpur He wrote

several works on Karmakāṇḍa. He was an excellent astronomer.

**Beginning.** ओं नमो नीलरोचिने ।

श्रीगजास्य प्रणम्यादीं रसान्ध्याचैनपद्धतिः ।

स्तोत्रैवक्रियतेभ्यं श्रीमता रत्नपाणिना ॥

अथ रघुनन्दनकृतप्रतिष्ठातत्त्वानुसारेण लक्ष्मीप्रतिष्ठाविधिरित्यने । अथ प्राणा  
दाप्ते सतीतयां चतुर्द्वारं पौडशह-तंभगं तन्मध्येऽष्टदल पद्माङ्कितं देवं नमस्क  
पोत्तरे स्नानमण्डपं तन्मध्येस्नानार्थं वेदीमेकं तन्मण्डपं समीपं वलिपञ्चकगृह  
प्रहादिपूजार्थं विंशतिघटनमप्यतिथि कर्तव्यम् ।

**End..** श्रीर्वर्चस्वमायुष्यसारेण्यसादिधात्परमानं भव्यते ।

धान्यं धनं पशुं बहुपुत्रज्ञानं गतसम्बन्धरं दीर्घनायुरिते ॥ २८ ॥

इति लक्ष्म्याः सूक्तिः समाप्ताः ॥ \* ॥

**Colophon.** श्री रत्नपाणिगर्भसंस्कृता श्रीरसान्ध्याचैनविधिः प्रस्तावमगादिति शुभम् ।

श्री गोपालाय नमः ॥

**विषयः ।** लक्ष्मीप्रतिष्ठापनविधिः ॥

No. 305. लक्ष्मीप्रतिष्ठा By रत्नपाणि । Lakṣmīpratiṣṭhā.

**Substance :—** Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 28. 13×5 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the establishment of the image of Lakṣmī together with "लक्ष्मीसूक्त". Worm eaten. This was composed by Ratnapāṇi at the time of the Mahārājāh Rudra Singh.

**Beginning.** अथ लक्ष्मीप्रतिष्ठापद्धतिः ।

श्रीमन्मैथिलभूमहेन्द्रविदितांस्यार्चा सपर्योदितां,

तस्याङ्गां शिरसा निधाय हृदये लम्बोदरे भावयन् ।

कुर्वे सर्वहितां निसर्गं ललितां विद्वज्जनैरिष्टां,

लक्ष्म्याच्यार्चनपद्धतिं कविततः श्रीरत्नपाणिः सुधीः ॥

कुम्भकृतं यत्

तत्पथानुगताभेता पद्धतिं विद्धि धीमता ॥

अथ प्रासादाग्रं सतीर्यां चतुर्द्वारं पाण्डशहस्तं मण्डपं तन्मध्येऽष्टदलपद्माङ्कितां वेदीं  
तन्मण्डपात्तरं स्नानमण्डपं तन्मध्ये स्नानार्थं वेदीमेकां तन्मण्डपसमीपे बलिपात्रक-  
ग्रहं ग्रहादिपूजार्थं विंशतिषट्संपत्तिश्च कुर्यात् ॥

**End.** भयशोकमनस्तापं नश्यन्तु मम सर्वदा श्रीर्विस्वमायुष्यमाराधयमाविधात्पवमान  
महीयते, धनं धन्यं पशुबहु पुत्रलाभं शतमंवत्सरं दीर्घमायुः हारीहि ॥

**Colophon.** इति श्रीलक्ष्म्याः नृक्तिस्तस्मातिः ।

विषयः । लक्ष्मीस्थापनविधिः ।

No. 306. **बटुकदीपदानविधिः ।** Baṭukadīpadānavidhiḥ.

**Substance :** — Character Devanāgarī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 32 in a line. Folia 36.  $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct Date (?) Place of deposit, Pandit Gopal Miśra, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A Ms. of Baṭukadīpa-dāna of Rudrayāmala.

**Beginning.** श्रीगणेशायनमः ।

अथ श्रीबटुकभैरवपुरश्चरणप्रयोगकाम्यदीपराजविधिः । शंकर उवाच ॥

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि भैरवस्य महात्मनः ।

पुरश्चर्याविधिं सम्यक् संक्षेपेण वदाम्यहम् ॥ १ ॥

एकादशहस्तान्तु पुरश्चर्या मुच्यते ।

भैरवादिश्च वित्तान्नाम्नां पाठः प्रयत्नतः ॥ २ ॥

**End.** नतिथिर्नच नक्षत्रं न योगकरणं नच ।

न राशिर्नच सूर्यादिग्रहाश्चैव विचिन्तयेत् ॥

यदा चोत्पद्यते कार्यं तदा दीपं प्रयोजयेत् ।

**Colophon.** इति श्री रुद्रयामले ङामरतन्त्रं योगपाशंवरे हरगौरिसंवादे बटुकभैरवदीपदान  
विधिसंपूर्णम् । श्रीस्तु ॥ श्री कल्याणस्तु । लिखितं ब्राह्मणगजानंदपञ्च  
पहाडमध्ये ॥

विषयः । बटुकभैरवदीपदानपद्धतिः ।

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 77 in a line. Folia 6. 13×4 inches. Prose. Appearance, new. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Mīśra, Lālaganj, Jhañjhārpur. P. O., Darbhanga.

Beginning. अथ वनोत्सर्गविधिः ।

कुण्डमयनित्तमहान्यादाय श्रोतव्यामुक्तमसीयामुक्तमसीयानुक्तमर्थो चतुर्वर्गसंज्ञा-  
दानवन्त्यफलप्राप्तिपदकाप्लेरागणमेव्यमानविमानाधिरादः कर्तृकविष्णुलोक  
गमनकर्म वनोत्सर्गयज्ञाहं दक्ष्ये इति नैकव्यं कुर्यात् ।

End. ततो दुग्धवाद्या वनप्रदक्षिणां कुर्यात्, त्रिवर्गयित्वा मण्डपपार्श्वमां गुरवे दद्यात् ।  
ततो भूरिदक्षिणान्दद्यात् ।

Colophon. इति वनोत्सर्ग विधिः समाप्तः ॥

विषयः । वनोत्सर्गप्रकरणे निरूपितः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 549.

No. 308. वपनविवेकः By योगदत्त झा । Vapanavivekah.

Substance :—Character Maithili. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 8. 11×4½ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śaktināth Jhā, Ujain, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmasāstra by Pandit Yogadatta Jhā, the deceased father of the owner of the Ms. It bears the hand-writing of the author. He was a known Mīmāṃsaka in his time, and also was well-versed in Yoga, not only in books, but in its performance. He died at the age of 80. His death took place four years ago.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ चिरकालिक्यारम्भकमागतं शावाशौचिनां सर्वेषां वपनं प्रमाणसप्रमाणम्वेति  
स्मात् तत्र ।

गङ्गाया मास्करे चेत्रे मातापिभोर्गुरीमृते  
 आधानं सोमपाने च सुगन्धं स्थसम्मत ॥  
 प्रयागे तीर्थयात्रापित्रोश्च मरणम्विना ।  
 वृथाङ्घ्रितित्त यः केशान् तमाहुर्ब्रह्मपातिनं ॥  
 गङ्गायां भास्करक्षेत्रे मातापितृवियोगतः ।  
 कचानां वपनं कुर्याद्वृथा न त्रिकचो भवेदिति  
 वचनत्रयपर्यालोचितम्भावादित्रयाणां मरण एव वपनन्न सर्वेषाम् ।

**End.** दशमेहन्त्यरयङ्गत्वेति हारीतवचनव्याख्यायां सर्वेषामपि पण्डानां क्षौरमितिव्या-  
 ख्याताच्च सर्वेषां शावासौचिनां वपनं प्रमाणमेवेति ।

**Colophon.** इति मीमांसकवरश्रीयोगदत्तशर्मविरचितो वपनविवेकः समाप्तः ।

**विषयः ।** केशच्छेदनविचारः ।

### No. 310. वर्षकृत्यम् । Varṣakṛtyam.

**Substance :—**Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 54 in a line. Folia 58. 12 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Correct generally. Incomplete. Date (?). Place of deposit, Pandit Khusari Jhā, Saurath, M dhubani P. O., Darbhanga. Worn-out. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the yearly festivals.

**Beginning** ओं नमः श्रीकृष्णाय ।

अथ कृष्णाष्टमीपूजाविधिः ॥ यथा सृगमयग्र. । भाद्रकृष्णाष्टम्यां प्रातःकाले कृत  
 स्नानादिरात्रान्तपूरलोमपात्रं मादाय ओं भगवन् सूर्यभगवत्यो देवता अद्यादियाव-  
 जीवं कृष्णाष्टमीव्रतमहमाचरिष्यामि इति निवेद्य संकल्पं कुर्यात् ॥

**End of MS** पुनः कुशानिलजगान्यादाय ओं अथ कृतैतद्विपुलगृहदानप्रतिष्ठार्थं सुवर्ग्यमग्निदैव  
 यथानामगोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणामहन्ददे । ततो गृहप्रवेशः ॥ ततः कला-  
 रास्थापनं । विष्णुहोमः ॥

**Colophon.** न स्ति । सरिसवदां श्रीहृदयनाथ शर्मणः लिपिरियं पुस्तकं कटसरीग्रामवासिनः ॥

**विषयः ।** वार्षिकव्रतपूजादिविधिः ॥

No. 311. वर्षकृत्यम् By रुद्रधर, Varṣakṛtyam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 54 in a line. Folia 167. 14×3½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit M.M. Rājīnāth Mīśra, Saurāth, Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with the worship of Gods and Goddesses, during the year, by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning. ओं नमो महागणेशाय ॥

भाद्रकृष्णचतुर्थ्या बहुलापूजा । बहुले इहागच्छ इह निवृत्त्यावाञ्छं स्पृशयित्वा एतानि पाद्यार्चाक्षमनीयस्नानीधुनराक्षमनीयानि बहुलायै नमः इति त्रिःपूजयित्वा इदमनुलेपन इदमक्षतं एतानि पुष्पाणि एतानि गन्धपुष्पधूपदीपतान्मूलनैवेद्यानि इद्वस्त्रं बृहस्पतिदेवतं बहुलायै नमः ततो वस्त्रगोपव्याघ्रपर्वतादीन् पाद्यादिस्नोपचारैः पूजयित्वा कथां श्रणुयात् ॥

End. ओं पञ्चकोशस्य यात्रये यथाशक्त्याकृता मया । न्यूनं संपूर्णतां यातुत्वं त्रसादादुमापते इत्युच्चार्य न्यूनातिरिक्तदोषशान्त्यर्थं ब्राह्मणाय दक्षिणान्दत्त्वा स्वग्रहमागस्य ब्राह्मणान्भोजयित्वा कुटुम्बैस्सह भुक्त्वात्मानं कृत्यं चिन्तयेदिति ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीरुद्रधरवर्षकृत्यमिति । शुभमभ्यान् श्रीर्जयति श्रीगौरि-  
शंकराय नमः ॥

विषयः । वार्षिकव्रतपूजादिविधानम् ॥

A. वर्षकृत्यम् । By रुद्रधर उपाध्याय । Varṣakṛtyam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 72 in a line. Folia 15. 13×4 inches. Appearance new. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Mīśra, Lālaganj, Jhañjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः :—Same.



B वर्षकृत्यम् By रुद्रधर उपाध्याय Varsakṛtyam

Substance Character Maithilī White paper Lines 19 on a page. Letters 74 in a line. Folia 46. 13×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Worn out. Correct. Date (?) Place of deposit. Pandit Śrīkānt Jhaṅ Nadāur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. वर्षकृत्यम् By रुद्रधर । Varsakṛtyam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 55 in a line. Folia 104. 15×4 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Incorrect. Copied from some old Ms., so there are gaps. Date(?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A collection of the Paddhatis of the ceremonies occurring during the year by MM. Rudradhara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. वर्षकृत्यम् By रुद्रधर । Varsakṛtyam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line. Folia 136. 13×5½ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1790. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on the ceremonies to be performed during the year, by MM. Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

E. वर्षकृत्यम् । By रुद्रधर । Varsakṛtyam.

Substance :—Character Maithilī White paper. Lines 12 on a page. Letters 62 in a line. Folia 86. 13¾×5½ inches. Appearance, fresh. Worm-pierced. Prose Complete. Correct. Date Place of deposit, Ra Library, Darbhanga A treatise on the

works performed during the year by MM. Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 312. वर्षकृत्यप्रयोगमाला । Ey मानेश्वरशर्मा ॥  
Varṣakṛtyaprayogamālā.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 60 in a line. Folia 156. 14×2 inches. Prose. Appearance, very old. Worn out. Complete Correct. Date La Sam 358. Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो नारायणाय ।

ॐ नमो बिलजगत्पाज निर्मात्रमाणास्तच्छाय इत्यरितडाम्भकाययष्टिः ।

कृष्यः सहस्रनयनावरजालुल्लस्य सतां विरचयन्नियं पुनातु ॥

वर्षकृत्यप्रयोगस्य मालेयं सप्रमाणिका ।

क्रियन्तं सारमुद्वृत्य श्रीमानेश्वरशर्मणः ॥

End.

ततो यथाशक्त्या संपूज्य विप्रेभ्य आशिषं प्रतिगृह्य दूर्वाज्जतादिकं कुर्यात् । ततः स्वयंप्राप्तं सं भुञ्जीत । इति समाचारः पूगमन्त्रकानि सदसि दद्यात् ॥

Colophon.

इतिषष्टिकापूजाविधिः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीगन्तु ॥ लम् ३५ = कार्तिक

शुक्रद्वादश्यां श्रीमथुगपुरे श्रीहरपतिनालिखितमदः ।

मदनदम्भूर्तिर्विग्वविख्यातकीर्तिः ॥

प्रशमितजनतार्तिः प्राप्तसर्वार्थपूर्तिः ।

अत्र ध्रुवलविमूर्तिद्योतितारातिचूर्ति-

जयतिजयति रामोनिन्दिताशेषवत्सः ॥

वाञ्छाधिकद्विविधानविधिप्र ..... दारितरतिप्रचुरार्थनाम् ।

कल्पदुमः गणदि कः कतमोऽर्थकर्माः कोवा वलिर्भवति याचितमात्रमनः ॥ १

विषयः ।

वार्षिकव्रतपूजादिविधानम् ॥

## No 313 बहुलाकथा Bahulākathā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 1: on a page. Letters 40 in a line. Folia 10. 13×5 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct. Date Sa 1274 Śāl. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Bahulāpūjā and her kathā extracted from Itihāsa Samuchchaya. Worm-pierced.

Beginning. ओ नमो गणेशाय ॥

अथबहुलाकथा ॥ वैशम्पायन उवाच ॥

शरत्कल्पगतं भीष्मं ब्रह्मकुरुपितामहम् ।

मूर्ध्ना प्रणम्यधर्मात्मा पप्रच्छेदं युधिष्ठिरम् ॥

युधिष्ठिर उवाच ॥ भगवन्श्रोतुमिच्छामि सत्यवाक्यमनुतामम् ।

यत्प्राक्बहुलयाप्रोक्तं तन्मे व्याख्यातुमर्हसि ॥

End. बन्धयाश्च भवेत्पुत्रो मत्मानायुषोद्यतः ।

शृणोति पठतेकन्या श्रोष्ठं पतिमवाप्नुयात् ॥

नारी वा पुंस्त्वो वापि दुर्भगः सुभगो भवेत् ।

आयुरारोग्यमैश्वर्यं हानञ्चैव विवर्द्धते ॥ \* ॥ \* ॥

Colophon. इतिहाससमुच्चये बहुलाख्याप्रसम्वादः समाप्तः ॥ \* ॥ श्री गोपालाय नमः ॥ भाद्र-  
कृष्णाद्वितीयायां कुजे ॥ सन् १२७४ साल -

## No. 314. बहुलापूजापद्धतिः । Bahulāpūjāpaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 24 in a line. Folia. 28. 8½×4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Rudrānand Miśra, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa dealing with Bahulāpūjā Vidhāna.

Beginning. श्री गणेशाय नमः ॥

अथभाद्रकृष्णचतुर्थ्यांबहुलापूजा । तत् मृगमयीं बहुलां स्वत्सां निर्माय गोपपर्वत-

व्याघ्रमन्त्रावतीनयारीः कर्त्तव्येनृपस्य सतः कृत्स्नं नादिरासान्तः प्रक्षालनादथ भगवान्

सूयज्ञागच्छ इह निरुत्यावाह्य गन्नि पाथावचमनीयस्मा

मते

श्रीसूर्यायनम् (tc

End

नरो वा यः पठेदेवं तस्य शान्तिर्न संशयः ।

यद्दं श्रुत्यान्त्रिं पठेत्पर्वणि पर्वणि ॥

म गोवृद्धिमाप्नोति गोलोकं च महीयते ।

Colophon.

इतिहाससमुच्चये बहुलोपाख्याने समविंशतितमोऽध्यायः ॥ ३ ॥ श्रीदुर्गायामि ॥

श्री गणेशायनमः ॥ कार्तिकमासे कृष्णपक्षे प्रतिपदायां तिथौ शनिवास्तरे लिखितं

शैश्वरदत्तशर्मणा ॥ श्री कालिकायै नमः ॥ श्री गुरुवे नमः ॥

Previous notice :— See Itihāsasamuchchaya.

No. 315. वाजसनेय्याह्निकम् । Vājasaneyyāhnikam.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 50 in a line. Folia 11, 13×5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Gopi Nāth Jhā, Naduār, Jhāñjārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।

अथ वाजसनेयिनां ब्राह्मिकं लिख्यते ।

नत्वाग्निं पाणिनां तलेन लातितां, हेरम्बमानन्दमेकमीश्वरम् ।

संक्षेपतो भूसुरबालहेतवं, संलिख्यते नित्यविधिः प्रयत्नतः ॥

End.

नास्ति ॥

Colophon.

नास्ति ॥

विषयः ।

वाजसनेयिनां सन्ध्यावन्दनादिः ।

A. वाजसनेयिउपनयनपद्धतिः By रामदत्त ।

Vājasaneyi-upanayanapaddhati.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 54 in a line. Folia 14. 12½×4½ inches. Appearance old. Prose and hymns Complete Correct Date

Śaka 1734 Place of deposit, Pandit Mm Rājīnāth Mīśra, Saurāth, Madhubani P O Darbhanga A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with the Upanayana ceremony of Vājasaneyi by Rāmadatta.

**Beginning.** ओं नमो महागणेशाय ।

अथ चूडाकरणम् । तत्र संवत्सरान्तस्मादित्यशुद्धावुदगमनापूर्व्यमाणपक्षे शुकास्तादिदोषरहिते रिक्तादिव्यतिरिक्तसोमबुधगुरुशुक्राद्यन्यतमवारविहित-  
नक्षत्रसमन्विततिथौ कृतनित्यक्रियो यजमानो मातृकापूजाभ्युदयिके कृत्वा  
मण्डपे परिष्कृतभूमौ कुशशिङ्कामारभेत् ।

**End.** ओं अद्यामुष्यब्रह्मचारिणः कृतैतच्चूडाकरणोपनयनवेदारभ्यसमावर्त्तनकर्मप्रतिष्ठार्थं  
गामेकां रुद्रदेवतां यथानाम गोत्राय ब्राह्मण्या दक्षिणामहन्द्दे इति । ततो दूर्वाक्षता-  
दिग्रहणम् ॥

**Colophon.** इति महामहत्तकश्रीमद्रामदत्तमन्त्रिवरविरचिता वाजसनेयिनां उपनयनपद्धतिः  
समाप्ता । श्रीरस्तु ॥ शुभमस्तु ॥ लिखितमिदं महेष्पाध्यायश्रीविद्याकरमिश्रेण  
भागलपुरे ॥ ओं नमः ॥

वेदवह्निनगम्लाविशाके राधा सितानले ।

त्थिवावद्रावदाप्येतल्लिखित्वोमापतिशर्मणे ॥

**विषयः ।** वाजसनेयिनामुपनयनपद्धतिः ।

No. 316. वाजसनेयि-उपनयनम् By रामदत्त ।

Vājasaneyi-upanayanam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 15. 14x5 inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worm-eaten. A hand book of Karma Kāṇḍa, dealing with the Upanayana of Vājasaneyī by Rāma datta.

**Beginning.** ओं नमः गणेशाय ॥

अथ चूडाकरणम् । तत्रसंवत्सरान्तस्मादित्यादिशुद्धौउदगमने आपूर्यमाणपक्षे शुका-

**End** अनेनैवक्रमेण माणवकृतनागदावपिभ्यामुपकृतान् तत्रतत्रोक्तस्थाने स्त इतिविशेष  
नताइव ज्ञातादि

**Colophon.** इतिमहामहतकथीरामदत्तविरचित बाजसनेयिनां...हादिपद्धतिः +माध्या ॥ - ॥  
श्री गोपीशायनमः ।

**विषयः ।** उपनयनपद्धतिः बाजसनेयिनाम् ।

**Previous notice:—**C. C. Pt. I. p. 67.

**No. 317. बाजसनेयिविवाहपद्धतिः By रामदत्त ।**

**Vājasaneyivivāhapaddhatih.**

**Substance:—**Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 45 in a line. Folia 17. 12x4½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Bikal Jhā Lāiganj, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओ नमो महागणाधिपतये ॥

सन्धिविग्रहमन्त्रीन्द्रदेवादित्यतनुद्भवः ।

भूमिपालशिरोरत्नरञ्जिताङ्घ्रिस्तरोरुहः ॥

सन्धिविग्रहिकः श्रीमद्वीरेश्वरसहोदरः ।

महामहत्तकः श्रीमान् विराजति गणेश्वरः ॥

श्रीमता रामदत्तेन मन्त्रिणा तस्यसुनुना ।

पद्धतिः क्रियते म्या धर्म्या बाजसनेयिनाम् ॥

तत्रादौ विवाहः ।

**End.** अनेनैवक्रमेणवधूललाटादापि...

तत्रतत्रोक्तस्थाने तत्ते इति विशेषः ॥

ततो दक्षिणां दद्यात् ॥

**Colophon.** इतिचतुर्थीकर्मसमाप्तम् ।

**विषयः ।** विवाहपद्धतिः बाजसनेयिनाम् ।

**Previous notice** C C Pt I p. 580 Pt II p 137, Pt III p 122 R M Pt II, p 153 and /4, Pt III p. 122

A वाजसनेयिविवाहपद्धति By रामदत्त ।

Vājasaneyivivāhapaddhatiḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 43 in a line. Folia 16. 13×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Śiva Śamkar Jhā, Aṇḍhrāthārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

B वाजसनेयिविवाहपद्धति: By रामदत्त ।

Vājasaneyivivāhapaddhatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 5 on a page. Letters 50 in a line. Folia 70. 14×3½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Phuddī Jhā, Avāma, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

C. वाजसनेयिविवाहपद्धति: By रामदत्त ।

Vājasaneyivivāhapaddhatiḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 5 on a page. Letters 50 in a line. Folia 52. 15×3 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date, Śaka 1741. Worn-out. Pierced in the middle. Place of deposit, Pandit Premadhar Jhā, Ujan, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A Paddhati of Vājasaneyi-karmakāṇḍa dealing with marriage and Upanayana by Rāmadatta.

Beginning, End Co ophon, विषय Same

No 318 वाजसनेयिविवाहपद्धति ।

Vajasane yivivāhapaddhatih.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 43 in a line. Folia 16. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose and hymns. Worm-eaten. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Date, San 1271 SŚl Complete. Not correct. A Ms of the Vivāhpāddhati of the Vāja saneyīs.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।

अथमातृकापूजा । ततः प्रातःकाले कृतमित्यक्रियः कुड्ये अन्यत्र पितरन्तिक्राष्टावश-  
त्रयेगणपतिदुर्गाश्रीसहितपादशमातृः सृष्टिकामर्थी श्रीयन्वतदभावेतामपि रक्षिकया-  
मेव पूजयेत् ।

**nd.**

ओं अस्यारित्रौकृतैतच्चतुर्थीकर्मप्रतिष्ठार्थं गामेकां रुद्रदैवतां यथानामगोत्राय ब्राह्मणाय  
दक्षिणामहं ददे इतिकर्मदक्षिणान्वद्यात् ॥ \* ॥

**Colophon.**

इत्थितुर्थीकर्मसमाप्तम् । श्रीरस्तु शुभमस्तु ॥ \* ॥ श्रीगोपालायनमः ॥ ×  
आश्विनकृष्णसप्तम्यां शनिः ॥ सन १२७१ साल ॥

**विषयः ।**

विवाहपद्धतिर्वाजसनेयिनाम् ।

A. वाजसनेयिविवाहपद्धतिः By रामदत्त ।

Vājasaneyivivāhapaddhatih.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 34 in a line. Folia 47. 10×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Worn-out. Soiled. Place of deposit, Pandit Rabinath Jhā, Professor. M. R. Vidyālaya, and resident of Andhrathārhi P. O., Darbhanga. A manual of Daśakarmapaddhati of Vājasaneyī Brāhmaṇas, according to Yajur Veda by Rāmadatta.

**Beginning, End Co ophon, विषय Same**



No 319 वादसारसमुच्चय By अमृतनाथ

Vādasārasamuchchayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 40 in a line. Folia 46.  $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Complete. Correct. Date Śaka 1768. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga; now in possession of Jayadeva Thākur, brother-in-law of the owner of the Ms. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with the subjects, enumerated at the beginning by Amṛtanāth Jhā.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

पिता पञ्चाननो यस्य भ्राता चापि षडाननः ।

स्वयंगजाननो विघ्ननाशायस्तु निनायकः ॥

धर्मिन्मानिकशर्मणः सुकृतिनः सन्द्वाब्दिकस्याखिले ।

साहित्य निपुणस्य यो हि तनयोज्येष्ठस्तुसत्तार्किकः ॥

साहित्येऽस्मृतिकोषतन्त्रकुशलः ख्यातोऽवमौ धार्मिक-

स्तेनैव क्रियते विवादविषये कश्चित्प्रबन्धोद्यमः ॥

श्रीमताऽमृतनाथेन वादसारसमुच्चयः ।

क्रियते बालबोधाय तत्रास्तुशरणं शिवा ॥

तत्रकतिपयविवादपदेषु निरूपणीयेषु,

तेषामाद्यमुणादानं निःक्षेपोऽस्वामिविक्रयः ।

संभूय च समुत्थानं दत्तस्यानयकर्म च ॥

केतनस्यैव चादानं सम्बिदश्च व्यतिक्रमः ।

क्रयविक्रयानुशयोविवादः स्वामिपालयोः ॥

सीमाविवादधर्मश्च पारुष्येदसडवाचिके ।

स्तेयञ्च साहसञ्चैव स्त्रीसंग्रहणमेव च ॥

स्त्रीपुंभर्तृविभागश्च तूत्माह्वयमेव च ।

यदान्यष्टादशैतानि व्यवहारस्थिताविहेति ॥

राज्य फलत्रय पौञ्चान्तज्येष्ठस्तु म फित्ता कया \* ।

**Colophon.** इतिविडिग्रामवौलीवर्गोद्भवमहोपाध्याय श्रीमन्मृतनाथशर्मकृतसाम्प्रमुच्यार्थवे वादमा  
 स्मुच्यः समाप्तः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ ॥ शके १७६६ = कार्तिकशुद्धाष्टम्यां कुम्भ-  
 सत्तुत्रीयरिमवसंश्रीभैरवाशर्माऽलिखन् ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीमस्तु ॥ सिद्धिस्तु ॥

विषयः । ऋणादानादिविवादविषयः ।

No. 323. वापीकूपतडागादिवास्तुविधिः ।

Vāpikūpatadāgādīvāstuvīdhīḥ.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 56 in a line. Folia 21. 11×2½ inches. Prose. Appearance, old. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Bachchā Jhā, Hanumān Nagar, Lohāṭ P. O., Darbhanga. A hand-book of Karmakāṇḍa dealing with “ वापीकूपतडागादिवास्तु ”. Worn-out. Soiled and torn.

**Beginning.** ओं नमो महागणेशाय ॥  
 अथ तडागादिवास्तुविधिः । तत्र तडागादिवास्तुदिने चतुर्दशीं भूमिं अवनद्धि-  
 तडागादिक्रणायैयंभूमिरिति मनसापरिगृह्य धर्मं क्वां वास्तुपुरुषञ्चवावाय गन्धादिभिः  
 पञ्चोपचारैः पूजयन्त । पूजाचैयं समाचाराद्वात्रौकर्तव्या ॥

**End** ओं अथकृतैतदमुकवास्तुप्रतिष्ठार्थममुंमुनिर्गणमग्निदेवता एतास्तिन्नो गार्हपत्यदेवता एतद्वाभो  
 युनं बृहस्पतिदेवता अमुकगोत्रायामुक्तरमणैर्वाह्मणायशुरवेदविष्णोर्तुभ्यमहं संप्रदद्रे ॥  
 इति दक्षिणान्दद्यात् । ओंस्वस्तीतिमुखाह ॥ ततो ब्राह्मणेयान्दन्वास्वस्तिवाचनि  
 कान्परितोष्य देवज्ञस्थपनिर्वैष्णवपूजावाङ्मयतर्पणं गृह्यागतभोजनञ्चकारयेत् ॥ इति

**Colophon.** इतिवापीकूपतडागादिवास्तुविधिः समाप्तः ॥ श्री जगन्नाथस्य ॥

विषयः । वापीकूपतडागादिवास्तुपद्धतिः ।

Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā, Pachadhi, Pandaul P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the Homa of Navagrahas.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।

मात्स्वान्काश्यपगोत्रजोऽस्मत्त्रिर्यः सिंहराशीश्वरः ।  
 षड्विंशोदशशोभनो गुरुशशीभौमेषु मित्रं सदा ॥  
 शुक्रोमंदरिपुः कलिङ्गजनितश्चाभीश्वरौ देवतं ।  
 मध्येवर्तुलपूर्वद्विदशदिनकरः कुर्यात्सुनोमंगलम् ॥ १ ॥  
 चन्द्रः कर्कटकः प्रभुः सितनिभश्चात्रेयगोत्रोद्भव ।  
 श्रामेय्याक्षुस्तवास्मामुखश्चापोहिमानीश्वरः ॥  
 षट्स्तथाभिदशैकशोभनफलो नोरिर्वुधार्कप्रियः ।  
 स्वामीयामुनदेशजो हिमकरः कुर्यात्सुनो मंगलम् ॥ २ ॥

**End.**

आदित्यश्च भ्रियं दद्याद्दीर्घायुश्चन्द्रमास्तथा ।  
 भ्रियंमंगलकोदयाद्भुवोद्विप्रदस्तथा ॥  
 बृहस्पतिस्तथामेधां प्रदद्याद्भार्गवः शुभं ।  
 गृहे वा यदि वा सग्रे जलेवायदिवा स्थले ॥  
 राजद्वारेस्थितस्यापि शुभं दद्याच्छुनैश्वरः ।  
 रत्नन्तुराहवे नित्यं तद्वदेहान्यशेषतः ॥  
 रत्नेभ्युः केतवो नित्यमभिदेवास्तथैव च ॥  
 तथा प्रत्यभिदेवाश्च दिक्पालाश्च महाबलाः ।  
 गणनाथो ददाति वष्टं पुनन्तुवसवस्तथा ॥  
 राउयं ददतु ह्यश्च आदित्या संकटेजयं ।  
 विश्वेदेवा सदात्साहं कुर्वन्तु च दिनेदिने ॥  
 कुर्वन्तु ऋषयः सर्वे त्वायुगैरिग्यसंपदः ।  
 रत्नं समुद्रा यच्छन्तु शास्त्रानि निजशक्तिः ।  
 नागा दुष्टविघ्नंतु पितरोऽमुक्तिदायकाः ।  
 वदात्वागस्त्यः कल्याणं भवः संतानमेव च ॥  
 रूपं चास्वत्प्रज्ञायसः कामानवाप्नुयात् ।  
 विदिः सितिः भ्रियं चैव आरोग्यं मास्वराय ॥

अननेवप्रकरणेण प्राप्तं ।

संतुष्ट्यै सर्वदेवानां ग्रहेहोमं चकारयेत् ॥ इति आशीर्वादः ॥

Colophon. इति सुवेदिनीहोमपद्धतिस्माप्ता ॥ अयसि । ओंकारः ॥

विषयः । नवग्रहहोमपद्धतिः ॥

### No. 322. वास्तुयागप्रयोगः । Vāstuyāgaprayogaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 4. 10×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Thārhi P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Vāstuyāga.

Beginning. अथ वास्तुयागविधिः ।

स्वस्तिवाचनपूर्वकं संकल्पं कुर्यात् अंत्यादि एतद्वास्तुदेवोपशमनक्रमो वास्तुयाग-  
महङ्करिष्ये इति संकल्प्य मातृकापूजावसोधारासम्पत्तान्युप्यसूक्तजयादिवृद्धिभ्रादानि  
विधाय प्रकृतङ्कर्म कुर्यात् ॥

End. ततो महाव्याहृतिहोमं कृत्वा शाखायनहोमादि अग्निविसर्जनान्तं कर्म समाप्य वास्तुदेवता-  
भ्यो बलिं पायसेन दद्यात् । तत्रक्रमः एषयायसवलिः ओंशियानायनमः । एवंपर्यन्याय  
पिलिपिञ्चान्तं दत्वा एषयायसवलिः ओंचरव्यै स्वाहाः इति दद्यात् । ततो दक्षिणा-  
कृत्वा उज्जिद्रावधारणं कुर्यात् ॥

Colophon. इति वास्तुयागप्रयोगः ।

विषयः । नूतनावासरुह्यागविधानप्रकारः ।

### No. 323. वास्तुविधिः । Vāstuvīdhīḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 52 in a line. Folia 7. 14×3½ inches. Prose. Appearance, new. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Maṇṣvar Jhā Lālganj, Jhāñ jharpur P O., Darbhanga.

|           |   |
|-----------|---|
| Beginning | मौनमो गणेशाय<br>अथ वास्तुविधिः ॥ महाकपिलरात्र ॥<br>भूमेः परिग्रहे पूर्वशिलायां स्थापने तथा ।<br>जलाधारगृहार्थञ्च त्यजेद्रास्तुविशेषतः ॥ |
| End.      | सरितः सागराः शैलास्तीर्थाणि जलदा नदा ।<br>एते त्वामभिषिञ्चन्तु सर्वकामार्थसिद्धये ॥   |
| Colophon. | इतिवास्तुपूजाविधिः समाप्तः ।  |
| विषयः ।   | वास्तुपूजाविधानम् ॥   |

### No. 324. वास्तुपूजाप्रकारः । Vāstupūjāprakārah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 56 in a line. Folia 3. 12½×5 inches Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabād Manīgāchī P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the worship of the deities at the time a new, house is built.

|            |  |
|------------|--|
| Beginning. | ओं नमोमगत्रते वासुदेवाय ॥ अथ वास्तुपूजाप्रारोबिलिख्यते ।<br>हस्तमात्रं खनेत्खातं जलेनैव प्रपूरयेत् ।<br>तन्मध्ये पूजयेद्देवं नैवेद्यं पूषदीपकैः ॥ १ ॥<br>तत्रादौ संकल्पः ॥ ओं अद्यामुक्तेमास्यमुक्ते पक्षेऽमुकतिथावमुक्तेमास्यसदारापत्यस्य-<br>सपरिवारस्यामुकशर्मण एतत्स्थाननिर्विघ्नपूर्वकचिरकालवाससुखसौमनस्यनैरुज्यदीर्घा-<br>युष्ट्यबलपुष्टिप्राप्तिकामो वास्तुकर्मतदङ्गतया गणेशपूजनकलशस्थापनपञ्चदेवता-<br>नवग्रहदशदिक्पालक रूक्षेत्रपालषोडशमातृकानन्तपृथ्वीकूर्मनागवास्तुपुरुषपूजनमहं<br>करिष्ये । इति संकल्पं कुर्यात् ॥<br>गर्गः ।<br>पूर्णाकुम्भं समाराप्य साक्षतं पत्रादिकम् ।<br>गन्धपुष्पादिभिर्लक्ष्मीं श्रीं स्तुकेन प्रपूजयेत् ॥<br>इन्द्रादिषो |
|------------|--|

## कूर्मपञ्चनिवर्तन ।

पूजयद् नमः ॥ १ ॥

प्रथमं गणपते इहागच्छ इहतिष्ठेत्यावाह्यं चन्दनादिभिः प्रपूजयेत् । ओं उम्ह इहागच्छ इहतिष्ठेत्यावाह्यं पञ्चोपचारैः प्रपूजयेत् ॥ ओं लोकपाला इहागच्छत इहतिष्ठेत्यावाह्यं एपाधः ओं लोकपालेभ्योनमः । एवं चन्दनादिनैवेद्यान्तं पूजयेत् । ओं अष्टदिकपाल इहागच्छत इह तिष्ठेत्यावाह्यं एपाधः ओं अष्टदिकपालेभ्योनमः । एवं चन्दनादिनैवेद्यान्तं पूजयेत् । ओं चतुर्दशमातर इहागच्छत इहतिष्ठेत्यावाह्यं एपाधः ओं चतुर्दशमातृभ्योनमः इत्यादिनैवेद्यान्तं पूजयेत् । ओं अनन्ताष्टौ नारा इहागच्छत इहतिष्ठेत्यावाह्यं एपाधः ओं अनन्ताष्टौ नारा इहागच्छत इहतिष्ठेत्यावाह्यं एपाधः ओं अनन्ताष्टौ नारा इहागच्छत इहतिष्ठेत्यावाह्यं एपाधः ओं अनन्ताष्टौ नारा इहागच्छत इहतिष्ठेत्यावाह्यं एपाधः । एवं चन्दनादिनैवेद्यान्तं पूजयेत् ।

ओं सवलज्जगत्सम्पत्सर्वेशकर्मवधिपः ।

स्थानं देहिगृहार्थस्मेविष्णुर्गुणैः प्रमोदमानसः । इति प्रणाममन्त्रः ।

ओं वास्तुपुरुष इहागच्छ इहतिष्ठेत्यावाह्यं एता निपाद्यादीनि एपाधः ओं वास्तुपुरुषाय नमः । एवं चन्दनाक्षतपुष्पादिनैवेद्यान्तं वामाग्नि ओं विष्णुर्गुणाय वास्तुपुरुषाय नमः । एव संपूज्य,

ओं वास्तुपुरुष नमस्तेस्तु भूशय्यानिगत प्रभो ।

मद्गृहे धनधान्यादिसमृद्धिं कुरु सर्वदा ॥ इति प्रार्थयेत् ।

क्षमस्वेति विसर्जयेत् । ओं धरिन् इहागच्छ इहतिष्ठेत्यावाह्यं,

ओं हिरण्यगर्भे वसुधे शेक्स्योपरिगायिनि ।

वसाम्यहं तव पृष्ठे गृहाणा वीरिन् मे ।

एतानि पाद्यादीनि एपाधः ओं धरिभ्योनमः ॥

चन्दनाक्षतपुष्पैः त्रिः संपूज्य एतानि गन्धपुष्पधूपदीपताम्बूलदध्यक्षतसहितवस्त्रनैवेद्यानि धरिभ्योनमः । क्षमस्वेति विसर्जयेत् । ओं साविदेवत सप्रत्यविदेवत विनायकादिपञ्चकसहितरव्यादिनवग्रहा इहागच्छत इहतिष्ठेत्यावाह्यं एता निपाद्यादीनि एपाधः ओं साविदेवत सप्रत्यविदेवत विनायकादिपञ्चकसहितरव्यादिनवग्रहेभ्योनमः । पुष्पाक्षतैः पूजयेत् । एवं धराधरं पराशरं प्रजापतिं ग्रानदेवता इष्टदेवताः कुलदेवताश्च पूजयेत् । दध्यक्षताप्रफुल्लैः सर्वत्र पूज्याः ॥ अथ दक्षिणा । ओं अथ कृतैतद्गान्धर्वकर्मप्रतिष्ठार्थं गामेकां रुद्रदेवतां यथानामगोत्राय ब्राह्मणाय दक्षिणामहं ददे । दधिभक्तं दध्मक्षतं किञ्चिदप्यस्मिन् रिक्ता पूरयेत् मोक्षयेत् ।

स्वयं भक्तवस्तुरक्षां कुर्वान् । अथेन्द्रादिदशदिक्पालेभ्यो माधसहितदधिभक्तवलिन्द्यात् ।  
तथा । तत्र पूर्वस्यां दिशि अश्ववाहनाय शक्तिहस्ताय तेजोधिपतये बलिगृह्णस्वाहा  
इति मन्त्रेण दधिभक्तवलिन्द्यात् । आग्नेय्यां दिशि । छागवाहनाय वज्रहस्ताय वैश्वानर  
मूर्तये बलिगृह्णस्वाहा । दक्षिणस्यां दिशि । महिषवाहनाय दगडहस्ताय अममूर्तये  
बलिगृह्णस्वाहा नैऋत्यां दिशि । गजवाहनाय वज्रहस्ताय इन्द्रमूर्तये बलिगृह्णस्वाहा  
पश्चिमस्यां दिशि-गुरुवाहनाय शंखचक्रगदाहस्ताय शक्तिसहिताय विष्णुमूर्तये तेजोधि-  
पतये बलिगृह्णस्वाहा । वायव्यां दिशि क्षेत्रपालाय वायुमूर्तये मगदाहनाय तेजो-  
धिपतये बलिगृह्णस्वाहा । उत्तरस्यां दिशि कुबेराय देवाय सपरिवाराय गदाहस्ताय  
वसुमूर्तये बलिगृह्णस्वाहा । ऐशान्यां दिशि । वृषवाहनय त्रिशूलशक्ति हस्ताय  
त्रिनेत्राय रुद्रमूर्तये तेजोधिपतये बलिगृह्णस्वाहा । मध्ये पातालक्षेत्राय सहस्रफणा  
द्विसहस्रलोचनाय वासुकिनागाय शक्तिहस्ताय सर्वनागाधिपतये नमो बलिगृह्णस्वाहा  
एवं दशदिक्पालेभ्यो बलिं दद्यात् ॥

End. पूर्वोक्तदक्षिणा अत्रैव देया । ब्राह्मणान् भोजयेत् ॥  
Colophon. इति वास्तुपूजाप्रकारः समाप्तः ॥  
विषयः । वास्तुपूजापद्धतिः ।

No. 325. विचारनिर्णयः By गोपाल । Vichārānirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line. Folia 9. 12½×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Mm Rājānāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Dharbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Yāga, Dāna etc. by Gopāla.

Beginning. ओ नमो गणेशाय ॥

श्रीकृष्णचरणाम्भोजमकरन्दमधुव्रतः, न्यायपञ्चाननो वक्ति विचारनिर्णयसुधीः ।  
सच विचारार्हवाक्यस्य संशयपूर्वपक्षोपन्यासपूर्वक्यथार्थनिश्चयात्मकः । तदुक्तं  
भट्टपादैः ।

विषयो विशयश्चैव पूर्वपक्षस्तथोत्तरं ।

निर्वाण्येति

स्मृत

End तथा चाल्मणामप्य मप्रदत्त फलमिफलं नानि विवेच्य मय एतन्क  
विकल्पादुर्गाकारे अष्टदोषोपरिस्थितिं चेत् अन्यथातुपपत्त्या यवान्यप्रकार-  
संभवः तत्र व्यवहितलोकावस्थ इति । ननुक्तं भट्टपादैः ।  
एवमेवादष्टदोषोऽपि त्रीणि यथादिद्वययोगोर्विकल्पादित्यस्मिन्नागतिरन्यथाविधाने अष्टदोषे  
यथा; प्रमाणान्वाप्रमाणाः परि ..

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । यागदानादि ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 569; Pt. III. p. 12 . R. M.  
Pt. VI. p. 210; Pt. VII. p. 83.

No. 326. विधानपारिजातः By अनन्तमट्ट । Vidhānapārijātaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines  
9 on a page. Letters 38 in a line. Folia 233. 10×4 $\frac{1}{2}$  inches.  
Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct.  
Date (? . Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur,  
Pāndaul P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra by  
Anantabhaṭṭa. Worm-eaten. Worn-out. Torn.

beginning श्री गणेशाय नमः ॥ श्रीस्तु ॥

वन्दे श्रीमदवन्तसंज्ञगिरिं लक्ष्मीनिवासं हरिं ।

विघ्नध्वान्तदिवाकरं सुखसुखार्थिसिद्धिप्रदं ॥

ब्रह्माशर्वसुरेन्द्रपूर्वकसुरा यस्य प्रसादात्मदा ।

सर्वारब्धसमाप्तिमीशुरमलं मद्भगवं परं ॥ १ ॥

नत्वा क्षिरोब्धिजानिं तथाब्रह्मादिकान्मुरान् ।

गणेशं विघ्नहर्तारं वन्देहंसवतीसुतम् ॥ २ ॥

चतुर्दशसु विद्यासुनिष्ठाताः शुद्धमानसाः ।

आपरोक्षश्रद्धातत्वा जयन्ति गुरवो मम ॥ ३ ॥

श्रु तिसक्तरहस्यं विम्बितं यस्य चिरमुकुटहवत्रिशुद्धदोषमालिन्यशुचे ।

स्वपदविमलभक्त्या यस्यतुष्टो रमेशो जगज्जनकफलंभट्टमेनं नतोस्मि ॥ ४ ॥

जातोहमग्रेण मनोरथेन यस्यानुकंपामृतवृष्टिपुष्टः ।

नतोस्मि ५ ॥



वन्म मागीत्थीमन्वा गुणैस्त्ववशालिनीम्

अप्रस्तादाद्वप्राश।सजाताजङ्गवात् ॥ ९ ॥

श्रीमत्काशवकुलाविश्रीतविरणो विद्याकलानानिधिः ।

श्रीमद्विष्णुपदाश्रितः सरसगुर्विद्वच्चकारश्रियः ॥

भट्टश्चन्द्रइमं पितृव्यभूमिभूम्यानन्तभट्टः सुधी ।

नीनाशान्तिविधानस्तसुरतसं व्याशेपयद्भू तले ॥ ७ ॥

विधानपारिजातोयं पञ्चस्तवकसंयुतः ।

नानाविधानगंधोत्कः संसेव्यो विबुधैरिह ॥ ८ ॥

प्रथमे स्तवके स्वस्तिवाचनादिकमुच्यते ।

द्वितीयेऽष्टयज्ञादिजातशान्तिक्रमैर्यते ॥ ९ ॥

तृतीये गुरुशान्त्यादि व्रतबन्धविवाहयोः ।

प्रकीर्णानि विधानानिकीर्त्यन्तेचचतुर्थके ॥ १० ॥

मरणस्यविधानानिकथ्यन्तेपञ्चमेऽस्तु ।

जननादिक्रमेणैवशान्तिक्रमइहेरितः ॥ ११ ॥

3rd. मनोरथाभिवाधिगया विदुषामनुकम्पया ।

विधानपारिजातं द्वितीयस्तवकोऽभवत् ॥

अहो अवस्यनिबन्धस्य महिमाकिमुवर्ग्यते ।

यतः श्रीमदनन्तोऽस्य हरिः कारयिता मया ॥

शान्तिग्रन्थसहस्राणि देशदेशेऽमहान्त्यपि ।

काप्यस्यमहिमावेद्योभिर्ज्ञैर्जयति सर्वतः ॥

Colophon. इतिश्रीमत्परमवैदिकश्रीमन्नागदेवभट्टसूनुना श्रीमदनन्तभट्टेन विरचिते विधानपारि-

जातनिबन्धेद्वितीयः स्तवकः समाप्तः ॥ छ ॥ ॥ शुभमस्तु ॥ ॥ छ ॥

श्री रामायनमः ॥ छ ॥

विषयः । स्वस्तिवाचनादि दुष्टक्षजजातशान्ति गुरुशान्तिप्रकीर्णकादयोऽविषयाः ।

No. 327. विधानपारिजातः By अनन्तभट्ट । Vīdhānapārijātaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letter 36 in a line Folia 100. 10×4½ inches. Appearance, old Verse and prose. Complete. General

Correct Date (?) Place of deposit Pandit Dāmodar  
Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. A treatise on  
Dharmaśāstra dealing with marriage ceremony by A. antabhatta.  
Worm-eaten. Torn.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।

वन्दे वन्द्यतमं विष्णुं सत्यज्ञानस्वरूपिणं ।

ब्रह्मादिवन्द्यचरणं भवविघ्नविनाशनं ॥

अथदानीं तृतीयस्तवक आरम्भ्यते,

तत्रगृहस्थसंवन्धिविधानानि निरूप्यन्ते;

तत्रतावद्गुरुश्रान्तिविधानं । शौनकीये ॥

बुद्धिशीलगुणोपेतां कन्यकामधमोलजां ।

आत्मनोऽवरवर्षाच्च विवहेद्विधिपूर्वकम् ॥

End. सान्तिग्रन्थसहस्राणि प्रणीतानि बुधैरिह ।

काप्यस्य महिमावेद्योभिर्ज्ञैर्जयति सर्वतः ॥

विधानपारिजातस्य स्तवकेऽस्मिस्तृतीयके ।

विवाहाभिधसंस्कारसत्पुष्पं समजायत ॥

अनेन प्रीयतां देवो रमालालितपादुकः ।

ममानन्तस्य यासनानन्तो यो देशकालतः ॥

Colophon. इतिश्रीमत्परमवैदिकश्रीनागदेवभट्टात्मजेन श्रीमदनन्तभट्टेन विरचिते विधानपारिजाते  
तृतीयस्तवके विवाहविधानं समाप्तम् ॥

विषयः । विवाहविधाननिरूपणम् ॥

Previous notice: —C.C. Pt. I. p. 576; Pt. II. p. 136; Pt. III.  
p. 121.

No. 328. विधानपारिजातः By अनन्तभट्ट । Vidhānapārijātaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines  
16 on a page. Letters 42 in a line. Folia 76. 10×4 inches.  
Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. In-  
correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Dāmodar  
Jhā, Sāhapur Pandaul P O Darbhanga A treatise on

1 harmastra, dealing with miscellaneous subjectes by  
Anautabhāṭṭa. Worm-eaten.

Beginning. श्रीगणपतयेनमः ।

विश्वस्यथोर्निविश्वेशविश्वस्थाप्यथकारणं ।

विश्वरूपमनन्तमेकलदेवंमान्यहम् ॥

अथेदानींचतुर्थस्तवकआरभ्यते,

तत्रप्रकीर्णकानिविधानानिकथ्यन्ते;

तत्रादौदानविधानानिः तत्रदानप्रशंसा, तैत्तिरीयके ।

दानेनद्विषन्तोमित्राभवन्ति,

दानेसर्वप्रतिष्ठितं तस्मादानं परमं वदन्तीति ।

वाजसनेयकेऽपि तदेतत्तयं शिञ्जेद्दमं दानं दयामिति ॥

नन्दिपुराणेऽपि दानं परं प्रशंसन्ति दानमेव परायणं ।

दानं वन्धुर्भुजुष्याद्यं दानं कोशो ह्यनुत्तमः ॥

End.

शक्त्या च भूयसीं दद्याद्दिद्वजान्वैभोजयेत्तथा ।

शतंतर्द्धमर्धं वा शक्त्यभावे दशापि वा ॥

सर्वशान्तिपाठयित्वा गृह्णीयाच्च द्विजाशिषः ।

एवंकृते भवेच्छान्तिः काकारिष्टविनाशिनी ॥

Colophon.

इति श्रीमदनन्तभट्टविरचिते विधानपारिजाते काकमैथुनदर्शनादिशान्तिविधातम् ॥

विषयः ।

काकमैथुनादिप्रकीर्णविधाननिरूपणम् ।

No. 329. विभागसारः By. विद्यापतिटक्कुर । Vibhāgasārah.

Substance:— Character Maithili. White paper. Lines 9 on page. Folia 20. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Bachchā Jhā, Navānī, Tamurī P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

गङ्गामेसौ प्रथमकथमहो वैष्णवीतिप्रसिद्धेः ।

स्तुभस्तु तयामेकभाज प्रमाण ॥

भिन्नाऽहं केन साक्षी विधिरिति विक्लि सस्मिन् वीक्षमाणा  
 पायास्तांनिर्विवादौ सपदि हरिहरौ व्यङ्गमत्रोत्तराव ॥  
 राज्ञोभवेमाह्वयिनिद्रा आसीत्तन्मनुनादर्शयमाणेन ।  
 राज्ञा नियुक्तोऽनविभागमारविचार्य विद्यापतिरातनेति ॥

End.

स्वभागाव्यदिद्वस्तुने विक्लिं दुग्धापि वा ।

कुर्याद्यथेष्टं तत्सर्वमीशास्तेस्वघनन्यवै ॥

Colophon.

इति म० म० श्री विद्यापति उक्कुरविरचिते विभागसारः ॥

विषयः ।

दायभागविचारो, द्वादशपुत्रलज्जनशिरूपणं, अपुत्रघ्नाधिकारिनित्ययं, स्त्रीघ्न-  
 विभाननिरूपणमित्यादि ॥

Previous notices:—C.C. Pt. I, p. 578. R. M. Pt. VI. p. 69.

No. 330. विभागसारः By विद्यापतिउक्कुर । Vibhāgasārah.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 44 in a line. Folia 32. 14×4 inches. Appearance, new. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Śiṣhīnāth Miśra, Lālaganj, Jhāñjhārpur P.O., Darbhanga.

No. 331. विद्यादचन्द्रः By मिसरुमिश्र । Vivādachandrah.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 68 in a line. Folia 45. 16×3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date(?) Worn-out. Letters affected. Margins are in bad condition. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with legal points, by Miśaru Miśra.

Beginning. श्रीविघ्नेराय नमः ।

वन्दे श्रीकण्ठवैकुण्ठावकुण्ठौ नतनन्दने ।

विघ्नविच्छेदकुशलौ गिरिजाजलजापती ॥

अभूदभूतप्रतिनक्षत्रान्धो राजा भवेशः किल सार्वभौमः ।

अत्याजयद्यो बहु भर्तृकृत्वं दोषं भुवोपि प्रभुस्यधामा ॥

राजोपजीव्या हरसिन्नात्मा ततो नृपो कर्मान्नायकोऽभूत्  
 दर्शनारायाणनृपतेः श्रीमदधीरामहादेवी ।  
 अलभत सुनयं तनयं नृपतिगुणराशिपूरितं शूरं ॥  
 श्रीमल्लखिमादेवी तस्य श्रीचन्द्रनृपतेदयितस्य ।  
 मिसमिश्रद्वारा रचयति विवादचन्द्रमभिरामम् ॥  
 विवादे व्यवहारे च व्यवस्था यत्न यादृशी ।  
 निबन्धभिः कृता साव लिख्यते सूरिणां मुदे ॥

End. ब्राह्मणस्य क्षत्रियापुत्रादिषु अनौरस्तापतौ सर्वेषां वर्णानां व्यवहारविरोधापतेरिति ।

Colophon. इति महामहोपाध्याय सन्निभश्रीमिसरमहाशयकृतो विवादचन्द्रः संपूर्णः ॥०॥  
 ॥ श्री कृष्णाय नमः ॥ श्री रामाय नमः ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ श्रीहरपतिशर्मणा  
 लिखितं पुस्तकमिदं स्वार्थं आश्विन...

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 579, Pt. II. p. 137, Pt. III. p. 122. R. M. Pt. V. p. 172.

A. विवादचन्द्रः By मिसर मिश्र । Vivādachandraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 67 in a line. Folia 79. 13×3 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O. Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. विवादचन्द्रः By मिसर मिश्र । Vivādachandraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 58 in a line. Folia 45. 12½×5 inches. Appearance, old. Prose Complete. Generally correct. Date, Śaka 1717. Place of deposit, Babu Bachan Jhā, son of Pandit Kanṭu Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End Colophon, विषय Same

C विवादचन्द्र By मिसर मिश्र । Vivādachandraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White and yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 59 in a line. Folia 55. 12× inches. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1753. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

D. विवादचन्द्रः By मिसर मिश्र । Vivādachandraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Line 5 on a page. Letters 64 in a line. Folia 89. 14×1½ inches. Appearance, old. Prose. Torn. Not in order. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Nīlakaṇṭha Singh Jhā, Chanaur, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

E. विवादचन्द्र By मिसर मिश्र । Vivādachandraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 75. 12×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1692. Worn-out. Place of deposit, Babu Ādyānāth Miśra, Pāhītāl, Manīgāchī P.O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

F. विवादचन्द्रः By मिसर मिश्र । Vivādachandraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 55 in a line. Folia 72. 12×3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit Phudī Jhā, Avām, Jhāñjhārpur P. O. Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

### G विवादचन्द्रः By मिसर मिश्र । Vivādachandraḥ

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 64 in a line. Folia 45. 12×4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit MM. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Dharbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with legal points by Miśaru Miśra at the suggestion of Lakhimā Thakurāṇī.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

### H. विवादचन्द्रः By मिसर मिश्र । Vivādachandraḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 or a page. Letters 86 in a line. Folia 99. 14½×1¾ inches. Appearance, old. Worn-out. Verse and prose. Complete. Correct. Date, La. Sam. 536. Place of deposit, Babu Śukadeva Jbā Pachadhī, Pandaul P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with legal points by Miśaru Miśra, at the suggestion of Lakhimā Thakurāṇī. Worm-eaten at the end.

Beginning, End, विषय:—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायसन्निधौ श्रीमिसरमहाशयकृतो विवादचन्द्रः समाप्तः ।

रसगुणमदनशराङ्कितगौडमहीपालसम्बते वर्षे ।

षटमानौ सितपक्षेतिमधि पुस्तकं श्रीशुभङ्करो व्यलिखत् ॥

यस्य गौस्त्वयिन तस्य कदाचिद्गोपशावकपयोधरयोगः ।

यस्य न त्वयिच तस्य विचित्रं भूरि जन्मनि पयोधरयोगः ॥

समुद्धृतव्याधममापराधः क्रियान्न जाने हृदये तवास्ति ।

भवाम्बुराशौ विषयानुबन्धपाशेन गाढं यदहं विवद्धः ॥

### I. विवादचन्द्रः By मिसर मिश्र । Vivādachandraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 62. 13×4 inches. Appearance, old. Prose and verse Complete Incorrect Soiled Worn out. Date, Śaka 1707 Place of deposit, Pandit Baladev

Jhā, Rajām, Lohāt P O, Darbhanga A treatise on Dharm  
śāstra, dealing with legal points by Miśaru Miśra.

Beginning, End, विषयः—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायसन्मिश्रश्रीमिस्रमहाशय कृतोविवादचन्द्रः समाप्तः ।  
शुभमस्तु श्रीस्तु ॥ ओं नमस्तस्वत्यै ॥  
शाके युगमस्तसेन्दुयुक्तेराधाष्टमीं स्वौ ।  
हेमाङ्गदेवोऽलिखद्दिदं पुस्तं देवपुरीतटे ॥  
ओं नमस्तस्यै जहदु कन्यायै नमः ।

No. 332. विवादचिन्तामणिः By वाचस्पति । Vivādachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10  
on a page. Letters 69 in a line. Folia 56. 14×4 inches.  
Appearance, old. Verse and prose. Complete Correct. Date(?)  
Worn-out partly. Partly torn. Place of deposit, Pandit  
Vāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P.O., Darbhanga. A  
treatise on Dharmaśāstra dealing with legal points by  
Vāchaspati Miśra.

Beginning. श्री नमः शिवाय ।

क्षीराब्धेरुज्ज्वलानां त्रिदशपरिषदि प्रोक्तसद्वत् विमङ्गली-

मङ्गलीकुर्वन् कलत्रं त्रिभुवनजननीं ब्रीह्या नम्रमौलिः ।

देवः पायादपायात्कुसुमशरपरीरम्भसंजातभावः,

सद्यःस्विद्यत्तरेणास्मितकमलमुखीमाददानः करेण ॥

श्रीकृत्यकल्पद्रुमपारिजातरत्नाकरादीनवलोक्य यनात् ।

वाचस्पतिः श्रीपतिनम्रमौलि विवादचिन्तामणिमातनोति ॥

End यस्य स्तेनः पुरे नास्ति नान्यस्त्रीगो न दुष्टवाक् ।

न सादसि रुद्वयश्चो स राजा शक्रलोक्रमाक् ॥

एतेषां निग्रहो राज्ञा पञ्चानां विषये स्वके ।

जस्तस्तु सोके चैव यशस्कर



Previous notice C C Pt I p 579, Pt II p 137, Pt III p. 122. R. M. Pt. III. p. 35. A. C. Pt. I p. 135. C. M. Vol. I Pt. VI. p. 17.

A. विवादचिन्तामणिः By वाचस्पति मिश्र । Vivādachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 77 in a line. Folia 96.  $14\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Worn-out. Torn. Place of deposit, Pandit Ādyānāth Miśra, Pāhītāl, Manīgāchī P.O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. विवादचिन्तामणिः By वाचस्पति मिश्र । Vivādachintāmaṇiḥ

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 42 in a line. Folia 148.  $14 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka, 1812. Place of deposit, Pandit Gaṅgānāth Miśra, Pāhītāl, Manīgāchī P.O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. विवादचिन्तामणिः By वाचस्पति मिश्र । Vivādachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. Dark—white paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 77.  $13 \times 5$  inches. Prose and verse. Appearance, old. Worn-out. Letters not legible. Complete. Not correct. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with legal points by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

D. विवादचिन्तामणिः By वाचस्पति मिश्र । Vivādachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 32 in a line. Folia 46.  $12 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Worn-out. Incomplete. Correct. Date (?)

Place of deposit Pandit Rāghava Jhā, Andaulh, Mādhava-  
pur P O, Darbhanga A treatise on Dharmasāstra dealing  
with legal questions by Vāchaspati Miśra

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

E. विवादचिन्तामणिः By वाचस्पति मिश्र । Vivādachintāmaṇiḥ.

Substance : - Character, Maithili. White paper. Lines 9 on  
a page. Letters 44 in a line. Folia 29. 12×5 inches. Verse and  
prose. Appearance, fairly old. Incomplete. Incorrect. Date (?)  
Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhava-  
pur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra by  
Vācnaspati Miśra. This Ms. contains only extracts from the  
work.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 333. विवादनिर्णयः By गोपाल । Vivādanirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithili. Brown paper. Lines  
8 on a page. Letters 64 in a line. Folia 37. 18×3½ inches.  
Appearance, old. Worn-out. Soiled. Verse and prose.  
Complete. Generally correct. Date (?). Place of deposit, Raj  
Library, Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra dealing  
with Dāyabhāga by Gopāla Nyāyapañchānana. Torn. This Ms.  
contains विवादनिर्णय also.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

श्रीकृष्णचरणाम्भोजं ध्यात्वा गोपालशर्मणा ।

वितन्त्यते विवादेषु दायभागस्य निर्णयः ॥

End.

शंखः ।

गोत्रभागविभागार्थे सन्देहे समुपस्थिते ।

गोत्रजेनापरिहृते कुलं साक्षित्वमर्हति ॥

तेनापरिहृते

विषय । दायभागविचार ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 580. R. M. Pts. II, III. pp. 352, 57. A. C. Pt. I. p. 135.

No. 334. विवादनिर्णयः By गोपाल । Vivādanirṇayaḥ.

Substance :—Character, Bengali. Yellow paper Lines 6 on a page. Letters 35 in a line. Folia 25. 16×3 inches. Appearance, old. Worn-out. Torn partly. Verse and prose. Generally correct. Complete. Date (?). Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Legal questions i.e. with the 18 Vivādas, enumerated by Manu, by Gopāla Nyāyapañchānana, the well known author of Prāyaścittakadamba. This is the last of his works.

Beginning. ॐ गणेशाय नमः ॥

श्रीकृष्णचरणाम्भोजं ध्यात्वा गोपालशर्मणा ।

अष्टादशविवादानां निर्णयोऽत्र निगद्यते ॥

अथ विवादनिर्णयः । निर्णयस्तु सयुक्तिक एव करणीयः । यथा च बृहस्पतिः ।

केवलं शास्त्रमाश्रित्य न कर्तव्यो विनिर्णयः ।

युक्तिहीनविचारे तु धर्महानिः प्रजायते ॥

End. व्यवहाराश्रितं प्ररनं पृच्छति प्राडिति स्मृतः ।

विवेचयति यस्तस्मिन् प्राड्विवाकः स उच्यते ॥

स्वभावोक्तं अकृत्रिमं एतच्च स्वरविशेषण ज्ञेयम् । अतएव याज्ञवल्क्यः ।

...स्थभूतेन व्यवहारं नयेन्मृगः । भूतमप्यनुपन्यस्तं...ते व्यवहारतः ।

नारदः ।

भूततत्त्वार्थसंबद्धं प्रमादाभिहितं क्षलमिति ।

Colophon. इति श्रीगोपालन्यायपञ्चाननभट्टाचार्यविरचितो विवादनिर्णयः ।

विषय । दायभागविचार ।

erced. Date (?), Place of deposit, Raj Libr  
ga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with pol  
nātha Tarka-pañchāṅgana. This author lived la  
ra Miśra, Chandēśvara, Bhavadēva and Śūlapāṇi.

ॐ नमो योगेश्वर ।

देवेशभूतेशगणेशविघ्नराजान् नमस्कृत्य गिरीन्द्रकल्पां ।

गुरुन् मुनीन् ग्रन्थकृतोन्मिन्यान् भूपाश्रयो ग्रन्थमहं करोमि ॥

विवादमङ्गलार्णवनामधेयं वैष्ण्वयुक्तं बहुविस्तृतम् ।

सूत्रीषु ग्गं नृपधरकृत्यं रौद्रिजंगलाय इति प्रसिद्धः ॥

क मे बुद्धिर्जीवनीका क शास्त्रं दुर्गमाम्बुधिः ।

प्रत्यनुग्रह एवैतं तरणे शरणां तथा (१) ॥

राधाशान्तः सुविद्यो विमलदृढमतिः श्री गुरुः सप्रसादः

श्रीरामो मोहनान्तो निधिरपिप्रशोरमतः श्रीधनश्च ।

श्यामान्तश्रीलगङ्गाधर इति विदितो यत्नवान् सिष्यवर्गः

कुर्यात्तत्कार्यसिद्धिं नृपबुधमणी निश्चयो मे विदाङ्कः ॥

पोतयानशरणः किल सिन्धुं निर्भया बहु तरन्ति सुदुर्गम् ।

दीर्घसद्गुणसहायमेताः स्वानुकूलफलनेशनियुक्ताः ॥

धर्मशास्त्रेषु यत्प्रोक्तं ऋणदानादि सूरिभिः ।

व्याख्यातञ्च तथा पूर्वग्रन्थकृद्भिः सुबुद्धिभिः ॥

आलोच्य तेषां व्याख्यानि गूढार्थानि मनीषया ।

गुरुपदेशात्सर्वन्तत्सुविचिन्त्य निरुच्यते ।

यत्र चौरस्य षट्शतपथो दण्डस्तदत्रधि... दण्डास्तुरन्यूनत्वेतु चौर सप्रमायप्रक

षट्शतपत्याइति किं दण्डस्य न्यूनतयाय अधिकतयाय वा इत्यत्र विनिगम

विरह इति वाच्यं सम्बन्धनां भोगार्हत्वेन न्यूनत्वस्यैव युक्तत्वादिति भावनीय

दिक् ॥ अस्त्राभिविक्रयं सगङ्गोत्तमां ॥

परिच्छेदातीनाखिलविद्याधारापरिशीलनविमलीकृतपालचिकुलप्रसूतजान्धवीस

ङ्कृतत्रिवेणीनिजयश्रीकृतकवागीशात्मजश्रीजगन्नाथतर्कयन्त्रानभष्टाचार्यकृते वि

भङ्गगणवि निःक्षेपादिद्वीपे अतशोभान्वितेन्द्रमीलरत्नं चतुर्थं ॥ \* ॥

सुमन्तर श्रीरामप्रसादशर्मेण साक्षिम श्रीश्रीक्षेत्रकाशीवासि \* \*  
श्रीशिवजयति

विषयः । ऋणादानाद्यस्वामिविक्रयान्तविचारः ।

Previous notice :—C.C. Pt. I. p. 580, Pt. II. p. 137  
p. 122, C. M. Vol. I, Pt. VI, p. 24, Tr. C. Mss. Pt. 4120.

No. 336. विवादरत्नाकरः By चण्डेश्वर । Vivādaratnāk

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lin  
a page. Letters 58 in a line. Folia 87. 14 $\frac{3}{4}$ ×7 $\frac{1}{2}$  inches.  
ance, old. Prose. Complete. Correct generally. I  
Worn-out. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā,  
Andhrathārhi P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं तमो भगवते वासुदेवाय ।

कुसुमशरविलासे भङ्गुरस्यादिपुत्री-

करतलवलयस्य दमागतस्यार्धमेकं ।

निजमिव शशिखण्डं मन्यमानस्य शम्भो-

र्भवतु सह विवादः कान्तया कौतुकाय ॥

जटायां वद्धायां मदनजयिज्ञा विश्वपतिना,

विवादं जातं तद्धनविभजने तत्तनययोः ।

परिच्छिन्दन् ब्रह्मा गणपतिविशाखौ नियमयन्,

सुदे दाय्यादायव्यवहृतिविपश्चिद्भवतु वः ॥

श्रीचण्डेश्वरभन्निवर्णा मतिमता तेन प्रसन्नात्मना;

नेपालाखिलभूमिपालजयिना पुण्यात्मना कर्मणा ।

वाग्वत्याः सरितस्तटे सुरधुनीसाम्यं दधत्याः शुत्रौ,

मार्गे मासि यद्योक्तपुण्यसमये दत्तस्तुलापूरुषः ॥

यो गम्भीरविवादवारिधिजले निर्मज्जतामुद्धतिं,

कुर्वन्पोत इवोत्सृज्यतः कीर्तिं परामशनुते ।

मीमांसनयनो विचारस्तुरो मन्त्रीन्द्रचण्डेश्वर-

स श्रीमान्पते विवादविषयं प्रस्तौति हृषीकेश ॥

मी

यु ॥१२६॥ कृतान्तायतन्युपयः ।

वपदेश्वरः सन्निवरत्नमिमं विवाद-

रत्नाकरं रचयति श्रुतिशास्त्रविज्ञः ॥

श्रवणादानं ततो वृद्धिरकृता वृद्धिरप्यथ ।

वृद्धिरच परमा वृद्धिनिषेधस्तदनन्तरम् ॥

अथाधिविधिसिद्धिरच ततोऽपि प्रतिभूविधिः ।

श्रवणादानमिह प्रोक्तमुद्राहणविधिततः ॥

निक्षेपोऽथ ततोऽस्वानिविक्रयः परिकर्तितः ।

सम्भूय च समुत्थानं ततो दत्ताप्रदानिकम् ॥

अथाभ्युपेत्या शुभ्रं वा दास्यमोजस्ततः परः ।

अथ दास्याधिकारी च वेतनस्यानयक्रियाः ॥

पण्यस्त्रीणां विधिश्चात्र कथितस्तदनन्तरम् ।

स्वामिपालविवादश्च ततः संविद्व्यतिक्रमः ॥

विक्रीयासंप्रदानञ्च क्रीत्वा चानुशयस्तथा ।

मीमाविवादोप्यपरः सेतुश्च कथितस्ततः ॥

अष्टाकृष्टे शस्यरक्षा शस्यधातकदण्डनम् ।

अदण्ड्योऽथ वाक्पाहृष्यं दण्ड्यः सप्यमेव च ।

स्तेयं स्तेनः प्रकाशानां तत्स्वराणां च दण्डनम् ॥

दण्डश्चाथ प्रकाशानां तत्स्वराणामिहोदितः ।

चौरान्वेषणमप्यत्र स्तेनस्याधातिदेशनम् ॥

वर्यातस्तेनकथनमस्मिन् रत्नाकरे कृतम् ।

स्तेनालाभे तथा दानं साहसं चाथ कीर्तितम् ॥

धावकान्वेषणञ्चाह तथा संग्रहणन्ततः ॥

दण्डश्चाभिगमे प्रोक्तः कन्याया दूषणन्ततः ।

वन्धक्यभिगमे दण्डो धर्मास्त्रीपुंसयोस्ततः ॥

स्त्रीरक्षा योषितान्धर्मः प्रोषितस्वामिनीविधिः ।

मृतस्वामिवन्धूमो नियोगश्च ततः परम् ॥

परपूर्वाक्यमागो

अनेकमातृप्रातृणां विभागश्च ततः परम् ।  
 विभागानधिकारी च विभाज्यमथ की...,  
 अविभाज्यं ततः स्त्रीणां धनकृत्यनन्तरम् ॥  
 स्त्रीणां धने विभागश्च...प्रजाया धने ततः ।  
 लक्षणं स्त्रीधने लुप्तविभागश्च ततः परम् ॥  
 नानावर्णायुता ऽन्व विभागोऽथ विभक्तजैः ।  
 विभक्तागतभागश्च विभागस्तनयान्तरैः ॥  
 औगसः क्षेत्रजः पुत्रः पुत्रिकान्तिपुताः पि ।  
 पौनर्भवश्च कानीनो गूढोत्पन्नस्ततः पुनः ॥  
 सहोदो दत्तकः क्रीतः स्वयन्वोपगतस्ततः ।  
 अपविद्धः कृत्रिमश्च शूद्रापुत्रस्ततः परम् ।  
 पुत्रत्वस्य विचारोऽस्मिन्नतिदेशः सुतस्य च ॥  
 अथ पुत्रनिश्चितादि निन्दिताश्च त्र कीर्तिताः ।  
 अप्रुवार्थविभागश्च भागः संसृष्टिनां ततः ॥  
 विभागनिर्यायः कृत्यं विभक्तानां ततः परम् ।  
 समाह्वयः समधूतः क्रियाभेदः प्रकीर्णकम् ॥  
 तरशुल्कं ततः प्रोक्तं निधिः परनिधिस्तथा ।  
 विधिर्दण्डप्रणयने दण्डोत्कर्षादिकं ततः ॥  
 ब्राह्मणस्य परीहारः परीहारः परस्य च ।  
 दण्डसंज्ञा मानसंज्ञाऽस्मिन्नैवमवादेनः ॥  
 शतमेकं तरङ्गानां विदुषां चित्तरञ्जनम् ।  
 विधीयन्ते विधिज्ञेन श्रीव्यडेश्वरमन्त्रिणा ॥

End

श्रीकृत्यदानव्यवहारशुद्धिपूजाविवाहेषु तथा गृहस्थे ।  
 रत्नाकरा धर्मभुवा निवन्धाः कृतास्तुलापूरुषदानसप्त ॥  
 स्तुत्यभुजवन्दैः सम्मिते शाकवर्षे सहति धवजपक्षे वाभ्वतीसिन्धुवीरि ।  
 अजिततुलितमुच्चैरात्मना स्वर्गारशिं निधिरखिलगुणानाम्मुत्तरस्सोमनाथः ॥

Colophon.

इति सप्रक्रियमहासान्धिविग्रहिकठक्कुरश्रीवीरेश्वरात्मजप्रक्रिय महासान्धि-

f

Previous notice—CC Pt I p 580, Pt II p 137, Pt III p 122 R M Pt V p 152 C M Vol I Pt VI p 21

---

A. विवादरत्नाकरः By चण्डेश्वर । Vivādaratnākaraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 45 in a line. Folia 33. 12×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnāth Mīśra, Saurāth, Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with politics by Chandeśvara. Worn-out. Letters affected.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

B. विवादरत्नाकरः By चण्डेश्वर । Vivādaratnākaraḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 74 in a line. Folia 51. 13½×4 inches. Appearance, old. Soiled. Worn-out. Torn. Letters not legible throughout. Incomplete. Correct. Date (?). Prose. Place of deposit Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing specially with judicial matters, by Chandeśvara. The Ms. begins from “चौरान्वेषण” ।

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

C. विवादरत्नाकरः By चण्डेश्वर । Vivādaratnākaraḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 52 in a line. Folio 70. 12½×4 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mukund Singh Jhā, Chaur, Manīāchī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Chandeśvara. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

No. 337 विवाहतत्त्वम् । By रघुनन्दन । Vivāhatattvam.

Substance Character, Maithilī. Palm leaves Lines 6  
 1 80 in 1 line Folia 23 13½×2 inches



Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?)  
Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Pierced by worms.  
A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vivāha (marriage  
ceremony) by Raghunandana. This is one of the 28 Tattvas  
of Raghunandana.

**Beginning.** ओ नमः श्रीकृष्णाय ॥

प्रणम्य कमलाकान्तं वागीशं गतां प्रभुम् ।

उद्वाहकर्मणस्तत्त्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

अथोद्वाहनिर्ययः तत्र मनुशातातपौ ।

असपिण्डा तु यामातुरसगोत्रा च या पितुः ।

सा प्रशस्ता द्विजातीनां दारकर्मणि मैथुने ॥

दारकर्मणि भार्यात्वनिष्पादके कर्मणि etc. ॥

**End.** विशेषयति मिताक्षरायां स्मृतिः ।

ब्राह्मणक्षत्रियविशां भार्याः शुद्धेण संगताः ।

अप्रजाता विशुध्यन्ति प्रायश्चित्तेन नेतराः ॥

**Colophon.** इति वंग (ख<sup>१</sup>) षटीयश्रीहरिमहाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचिते स्मृतितत्त्वे  
विवाहतत्त्वं समाप्तं नमस्तस्यै ॥

**विषयः ।** वैवाहिको विचारः ॥

**Previous notice :—**C. C. Pt. I. P. 580, Pt. II, P. 137, Pt. III, P. 122. A. C. Pt. I, P. 128.

No. 338 विवाहवादः ॥ Vivāhavādaḥ.

**Substance :—**Character, Maithilī. Yellow paper. Lines 6  
on a page. Letters 90 in a line. Folia 2. 19 × 3½ inches.  
Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place  
of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārhl. Andhrathārhl.  
O, Darbhanga

**beginning** ओ नमो गणेशाय ॥

विलक्षणधर्मैः विशेषणत्वेन स्वीकारे व्यावर्तकत्वेन इत्यर्थः

तादृशग्रहणमेव विवाह इति तत्र तादृशज्ञानसमर्थयालंकादेर्विवाहेऽव्याप्तेः ॥०॥

**Colophon.**

इति विवाह बादः समाप्तः ॥ ० ॥ लिखितमिदं श्रीविश्वनाथशर्मणा । तत्रद्वी-  
पारव्य नगण्याम् ॥ ० ॥ ३ ॥ ० ॥ \* ॥

**विषयः ।** विवाहत्वपरिष्कारः ॥

**Previous notice :—**C. C. Pt. III P. 122.

**No. 339 विवाहवादरहस्यम् । Vivāhavādarahasyam.**

**Substance :** Character, Maithili. White paper. Lines 12 on a page. Letters 57 in a line. Folio 1. 10×3 inches. Appearance, fairly old. Complete. Prose. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra. Salāmpur, Ghaṭāho P. O., Darbhanga District. A booklet on marriage.

**Beginning.** ओं नमः ॥ अथ चरमसंस्कारानुकूलव्यापारो विवाहः ॥ अत्रचरमत्वं स्वावच्छेद-  
कशरीरावच्छिन्नस्वाधिकरणवृत्तिसंस्कारप्रागभावासमानकालीनत्वं तेन न नाम  
करणादावतिप्रसंगः ॥ etc ॥

**End.** न चैतस्य स्वत्वघटितज्ञानुगम तादृशसामानाधिकरण्याकालिकविशेषणोभयसन्बन्धेन  
तादृशप्रागभाववदन्यत्वस्य विवक्षयान्नक्राम्यनुपपत्तिः ॥ ७ ॥  
श्रीगणेश ॥ विवाहवादरहस्यं समाप्तम् ॥ ० ॥

**विषयः ।** वैवाहिकोविचारः ॥

**No. 340 विष्णुपूजाकल्पलता By भैरवसिंह ॥ Viṣṇupūjākalpalatā.**

**Substance :—**Character Maithili. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 70 in a line. Folia 80. 15×1½ inches. Appearance old. Worn out. Torn. Incomplete. Correct generally. Date (?) Place of deposit, Pandit Phuddi Jhā. Aṭāma, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओं नमः श्रीकृष्णाय ॥

श्रीरस्तु वस्तुहिनरश्मिभूतः प्रसादा-

देकं वपुः श्रितवो हरिणामवेत्य (भवस्य ?) ।

(भा ?) ललीखा

महा

सामन्ताधिपमौलिरत्ननिकरप्रत्यर्चिताङ्घ्रिद्वयः ।

दृष्ट्यर्द्धदुर्धरवैरिदर्पदलनोऽभूर्हर्षनारायणो ।

विख्यातो नरसिंहदेवनृपतिः सर्वार्थचिन्तामणिः ।

विश्वख्यातनयस्तदीयतनयः प्रौढप्रतापोदयः ।

संग्रामांगणलब्धवैरिविजयः कीर्त्याल्लोकेनयः

मर्यादानिलयः प्रकामविनयः प्रज्ञाप्रकर्षो... (ज्वलः ?)

श्रीमद्भूतिधीरसिंहविजयी राजत्यमोघक्रियः ॥ ८.६

श्रीमद्भूतिधीरसिंहसदृशो दृष्टो न दातापरः

शूरो वा न च कोपि यस्य तपनप्रौढप्रतापद्युतेः ।

क.....प्रच्युतमार्गगोरि (पुनणो ?) रयं विलंकोगतः ॥

दाने कल्पतर् नये सुरगुरुः स्थैर्यसुमेरुस्तता-

माधारो विनयेन लक्ष्मण इव श्रीरामचन्द्रस्य.....विधकूलकषः ।

सश्रीमैरवसिंहदेवनृपतिर्जागर्ति तस्यानुजः ॥

सम्यक् पालक एष मैथिलभुवो धत्तेस्वमित्रोस्सवं

राक्षसा वैरिदलं निहन्ति भवतिस्लाघ्यो य...

श्रीमद्भैरवभूषतिः सुमनसामेकोस्ति निर्णीयते ॥

श्रीमद्भैरवसिंहस्य तरिभुक्तिमहीभूतः ।

भूयात्फलवती विष्णुपूज कल्पलता कृतिः ॥

इतिसमस्तप्रक्रियाविराजमानमहासजाधिराजनरसिंहदेवः तमजसमस्तप्रक्रियोपेत

राजाधिराजश्रीमद्भूतिनारायणानुजसमस्तप्रक्रियालंकृतमहाराजाधिराजहरिचर

रायणहर्षनारायणश्रीमद्भैरवसिंहदेवः कृतौ श्रीविष्णुपूजाकल्पलतापरिपूर्णा ॥

॥ ओं नमः श्रीकृष्णाय ॥ ओं नमो रमोमापत्त्रिभ्याम् ॥ ओं नमः श्रीसूर्या

श्रीविष्णोराध्वनकारः सप्रभञ्चः प्रपञ्चितः ॥

notice :—H. S. Vol. II of 1915, pp. 87 and 1

No. 341 विष्णुप्रतिष्ठा । Visṇupratisthā.

Character, Maithilī. Brown paper. Lines 46 in a line. Folia 34. 14 × 3 inches.

Verse and Prose Complete. Not corrected. 1740 Worn out. Letters affected. Plac

deposit, Pandit Harsa Datta Jhā, Yan, Jhāñjharpur P O  
Darbhanga A Ms. of Viṣṇupratisthāvidhī

**Beginning.** ओं नमो गणेशायः ॥

ओं नमः श्रीकृष्णाय ॥ नानापुराणावलोकनप्रयोक्तृणां सुखबोव्याय विष्णुः प्रतिष्ठाविधि-  
स्तावदस्माभिरिह संदर्श्यते ॥ तत्र प्रथमं प्रतिष्ठायां प्रवर्तकं पद्मपुराणीयप्रतिष्ठामहात्म्य-  
मुपतिवध्नाति ॥ नारद उवाच ॥

प्रतिष्ठाप्यदरेर्चा कियच्चकलमाप्नुयात्  
प्रसादेन च यत्युषयं कथयस्व पितामह ॥

**End** ओमधकृतैस्तत्प्रासादसहितविष्णुप्रतिष्ठा कर्मप्रतिष्ठार्थममुं सुवर्णमाग्निदैवतं यथानामो-  
लायब्राह्मणाय दक्षिणामर्हददे । दत्तः भूर्यदक्षिणा । ततो ब्राह्मणान्भोजयेत् ॥

**Colophon.** इति श्रीविष्णुप्रतिष्ठावद्धतिः । शके १७४० आषाढशुक्लप्रतिपद्यौ श्रीश्यामू-  
प्रसिद्धदानपतिरिखत् । शुभगस्तु श्रीरस्तु ॥ पुस्वलिखनपरीश्रमवेतावेद्वज्जनो-  
नान्यः । सागरलंकनखेदं दर्शानकेः परवेद ॥०॥०॥००॥

विषयः । विष्णुप्रतिष्ठापद्धतिः ॥

No. 341 (A). विष्णुप्रतिष्ठा ॥ Viṣṇupratisthā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6  
on a page. Letters 36 in a line. Folia 41. 13 × 4 inches.  
Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?)  
Place of deposit, Pandit Gaṅgā Nāth Miśra, Pāñtol, Mañi-  
gāchī P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओं नमो भगवते वासुदेवाय ॥ नानापुराणान्यवलोक्य प्रयोक्तृणां सुखबोधाय  
विष्णुप्रतिष्ठाविधिस्तावदस्माभिरिह संदर्श्यते ।

**End.** इत्याचार्यो भूरिदक्षिणा मुनासृजेत् । ततो ब्राह्मणान् भोजयित्वा स्वयं भुङ्क्ते ॥

**Colophon.** इति विष्णुप्रतिष्ठाविधिः समाप्तः ॥०॥०॥०॥०॥०॥०॥

विषयः विष्णुप्रतिष्ठापद्धतिः ॥

Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date Śaka 1769. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli Mādhavapur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।

अथ प्रकारान्तरेण विष्णुप्रतिष्ठाविधिं लिख्यते ॥ तत्र पूर्वदिने कृतनियमः प्रतिष्ठादिने प्रातःस्नातः कृतनित्यक्रियो यजमानः प्रहसुख उपविष्ट आचान्तः कुशादिक-  
मादाय etc. ॥

**End.** ततो गीतनृत्यादिकं श्रीपरमेश्वरसन्तोषायं कारयेत् । ततो यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयेत् । तत्र सञ्चिद्ब्राह्मणभगवतः पूजायं नियुज्यात् ॥\*॥

**Colophon.** इति विष्णुप्रतिष्ठाविधिपद्धतिः समाप्त ॥ \* ॥ शुभशाके १७६६ सन् १२६६ साल फाल्गुने मास्यसितेष्टमे एकादश्यां गुरौवारे । आलिखिता श्रीश्रीकृष्ण-  
प्रतिष्ठापद्धतिः शुभा ॥ ॐ नमो महागणेशाय ॥ श्रीराम ॥

**विषयः ।** विष्णुप्रतिष्ठास्थापनविधिः ।

### No. 343 विष्णुप्रतिष्ठा । Viṣṇupratisthā.

Substance : -Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 65 in a line. Folia 18. 14 × 4½ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Umādatt Miśra, Salampur. Ghataho P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa dealing with Viṣṇupratisthā.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ।

विलोक्यधीरशमरेशशिष्य

गणेशभक्तप्रबन्धान् ।

विश्वोपकृत्यै लिखति प्रशस्तं ।

विष्णुप्रतिष्ठाविधिपद्धतिं सः ॥

तत्र प्रथमे प्रतिष्ठायां प्रवर्तकं पञ्चपुराणीयप्रतिष्ठाभाष्यमुपनिबध्नाति ।

**End.** ततो गीतनृत्यादिकं श्रीपरमेश्वरसन्तोषार्थं कारयेत् । ततो यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयेत् । ततः किञ्चिद्ब्राह्मणं भगवतः पूजायं नियुज्यात् ॥ \* ॥

**Colophon.** इति विष्णुप्रतिष्ठाविधिपद्धतिः समाप्ता ॥ \* ॥

**विषयः ।** विष्णुप्रतिष्ठाप्रतिष्ठापद्धतिः ।

No 344 वृद्धशातातपस्मृति Vṛiddhasātātapasmṛtiḥ

Substance Character, Maithili Brown paper Lines 7 on a page. Letters 48 in a line. Folia 2. 14×2 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra by Vṛiddhasātātapā.

Beginning. ओ नमः शिवाय ॥

वृद्धशातातपप्रोक्तं स्मृतितन्त्रविनिश्चयम् ।  
संक्षेपेण प्रवक्ष्यामि यावदर्थोपलब्धये ॥  
नदीतीरेषु गोष्ठेषु पुरयेष्टायतनेषु च ।  
तत्र गत्वा शुचौ देशे ब्रह्मकूर्चं समाचरेत् ॥

End.

श्रद्धार्थमयकुर्वन्ति पूर्वाङ्गे चापराह्णिकम् ।  
न हि प्रतीक्षते मृत्युः कृतं वास्य नत्रा कृतम् ॥  
यः स्त्रीणां न त्यजेद्भागैस्तरोत्तरलोलुभिः ।  
पुरोदीर्घापदन्यासैश्चाया सायन्तनीमिव ॥  
स्वच्छन्दवनजातेन शाकेनापि प्रमुच्यते ।  
इति लुब्धास मस्यार्थः कः कुर्यादसमञ्जसम् ॥ ६७ ॥

Colophon. इति वृद्धशातातपस्मृतिः समाप्ता ॥ \* ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ \* ॥ श्रीराम ॥ श्रीः ॥

विषयः । प्रायश्चित्तादयः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 640. Pt. II, p. 152, R. M. Pt. 8 p. 25, C. M. Vol. I, Pt. V, p. 187.

No. 345 वृषोत्सर्गतत्वम् By रघुनन्दन भट्टाचार्य । Vṛṣotsargatattvam.

Substance :—Character, Maithili. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 30 in a line. Folia 12. 15×2 inches. Appearance, old. Prose. Worn-out. Worm-eaten and pierced everywhere. Complete. Generally correct. Date, Śāka 1609. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand-book of Chhāndogya Śrāddha by Raghunandana Bhaṭṭācārya.

Beginning. ॐ नमो नीलरोचिषे

छन्दोगानां वृषोत्सर्गो प्रयोग विदुषां मुदे ॥

अथ छन्दोगानां वृषोत्सर्गप्रयोगः ।

गोशालायां पुण्यभूमौ वा प्रागुदकपर्वणदेशं गोमयोदकेनोपलिप्य द्रव्याप्यासादयेत् ॥

End.

प्रीयतां पुण्डरीकाक्षः सर्वयज्ञेश्वरो हरिः ।

तस्मिन्स्तुष्टेजगन्नुष्टं प्रीणिते प्रीणितं जगत् ॥

इतिमत्स्यपुराणोक्तं पठेत् ।

तएतोदशान्यून्यो ब्रह्मणाभ्यांभोज्यादिवात् ॥

Colophon.

इति रघुनन्दनमद्यचार्यविरचितं छन्दोगवृषोत्सर्गतत्वं संपूर्णम् ।

तद्विष्णोरीतिमन्त्रेण मज्जेदप्सु पुनः पुनः ।

गायत्री वैष्णवीहोषा विष्णोः संस्मरणाथ वै ॥

॥ इति याज्ञवल्क्यः ॥ शाके नवव्योमरसेन्दुयुक्ते ॥

विषय ।

छन्दोगश्राद्धपद्धतिः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 599. Pt. II, pp. 143, 226.  
Pt. III, p. 126. A. C. Pt. I, p. 136.

No 346 वृषोत्सर्गप्रयोगतत्त्वम् By रघुनन्दन ॥ Vṛṣatsargaprayogatattvam.

Substance: Character, Bengali. White paper. Lines 7 on a page. Letters 30 in a line. Folia 27. 9½ x 4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Damodar Jhā Sāhapur, Pandaul, P. O., Darbhanga. A part of Smṛtitattva of Raghunandana, dealing with Brṣotsarga of Yajurvedic Brāhmanas. Worn-out. Torn.

Beginning. ॐ हरिः ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं यज्ञरूपिणमीश्वरम् ।

यजुर्वेदिवृषोः सर्गं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

तद्गोपण्ठे गोशालायां वितानयुक्तायां वा भूमौ प्रागुदकप्लुवनीदेशं गोमयोदकेनोप-  
लिप्य कृतनिलक्रियश्चान्तः प्राङ्मुख ओन्तत्सहित्युच्चार्य ओं ताद्विष्णोरित्युच्चार्य-  
स्वस्तित्वाचनपूर्वकं कुशतिलजलान्यादाय मुख्यचान्द्रमासोल्लेखः कार्यः ॥ मुख्यो-  
शन्दस्वरस इतिन्यायात् ॥

End

स्त प्रीयतां पुण्डरीकाक्ष सर्वयज्ञेश्वरो हरिः ।

तस्मिन्नुष्टं अक्षरं प्रीयते प्रीयते अक्षरं

इति मत्स्यपुराणोक्तं पठेत् ।

ततो दशान्युनवाङ्गणेभ्यो भोज्यानि दद्यात् ॥ \* ॥

**Colophon.** इति श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितस्मृतितत्त्वे सागसवृषोत्सर्गयोगतत्त्वं समाप्तम् ॥ ११.  
**विषय ।** यजुर्दिनावृषोत्सर्गाश्चाद्विचरति ।

No. 347 वृषोत्सर्गाधिकारितानिर्णयः By विश्वनाथभा ।

Vṛṣotsargādhikāritānirṇayah.

**Substance :—**Character, Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 64 in a line. Folia 15.  $14\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārahī, Andhrathārahī. P. O., Darbhanga. Worn-out.

**Beginning.** ॐ श्रीगणेशं शिवं दुर्गा सीतां जनकनन्दिनीम् ।  
प्रणम्य शिरसा भूयो विश्वनाथो द्विजोत्तमः ।  
करोति धर्मरक्षार्थं धर्मशास्त्रविवेचनम् ॥

**End.** विष्टितस्य तथा यत्नात् कृष्णसारस्य चर्मणा ।  
उर्णसूत्रेण बध्नातु प्रलेपस्तु तथा यवैः ॥  
ऊर्ध्वोऽजघ्नयोः कम्बलसूत्रेण वेष्टनं कार्थ्यम् ।

**Colophon.** नास्ति ॥

**विषयः ।** वृषोत्सर्गाद्विचारः ॥

No. 348 वेदाधिकारितानिर्णयः By विश्वनाथभा । Vedādhikāritānirṇayah.

**Substance :—**Character, Maithili. White paper. Lines 8 10 on a page. Letters 71 in a line. Folia 8.  $14 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, new. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Thārahī, Andhrathārahī. P. O., Darbhanga.



शेक्षपुरकुले भागे

पारग

वेदान्ततन्त्रसिद्धान्तं विविच्य बहुभिर्द्विजैः ।

साख्यं योगं तथा न्यायमवलोक्य मुदान्वितः ॥

करोत्युपासनां देव्याः विद्वज्जनमनोरमाम् ।

दक्षिणेनैव मार्गेण उपास्या जनकात्मजा ॥

End.

वेदाविरुद्धं यन्मन्त्रं स्तवंवा क्वचं तथा ।

प्रतिपादितं च यत्तन्त्रे स्वीकुर्वन्तु द्विजातयः ॥

वेदाविरुद्धमप्युक्तमित्यादिवचनं वरम् ।

देव्याः प्रमाणंस्वीकृत्य विश्वनाथमतन्त्रिवदम् ॥

Colophon

इति श्रीतीताचरणकिंकरमहामहोपाध्यायश्रीविश्वनाथशर्मनिर्मिते धर्मशास्त्रविवे-  
चनेवदत्तत्राधिकारिणानिरूपणसमाप्तम् ॥

विषयः ।

वेदाधिकारनिरूपणपुरस्सरं दक्षिणमार्गेणैवाराध्या देवीतिविवेचितम् ॥

No. 349 वैष्णवमतप्रदीपः । Vaiṣṇavamatapradīpaḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 55 in a line. Folia 9. 14 x 4 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Corrected. Date wanting. Place of deposit, Chitradhar Library, Tabhakra Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra dealing with Vaiṣṇavamata

Beginning. श्री गणेशाय नमः ।

जयति श्रौतधर्मार्कः स्मार्तधर्माक्षयोदयः ।

सत्पुराणैरुद्यमानः पाषण्डध्वान्तनाशकः ॥ १ ॥

नत्वोपाध्यायपादाब्जमज्ञानध्वान्तभास्वरम् ।

सम्यक् श्रीवैष्णवमतप्रदीपं जतयाम्यहम् ॥ २ ॥

यदालोकमशलोच्य साधवस्तन्मतान्तरात् ।

अनायासेना चिन्वन्तु तत्त्वं परं दुर्लभम् ॥ ३ ॥

अथ पञ्चदशाब्दादितकाले श्रीवैष्णवानामस्मिन्देशे सञ्चलमतवादिषु प्राध्विन्यायवेद-

शा स्मिन् पुराणा पण्डिता अपि

निष्कारय स्वर्गविदितेष्टम् १ ॥

**Colophon.** इति श्रीवैष्णवमतप्रदीपः ॥ ग्रन्थसंख्या २६२ ॥

**विषयः ।** रामानुजमतानुयायीग्रन्थः मतान्तरखण्डनपूर्वकस्त्रपज्ञस्थापकः ।

**No. 350 वैधव्यशान्तिपद्धतिः । Vaidhavyaśāntipaddhatiḥ.**

**Substance .—**Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 50 in a line Folia 4. 13×3½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A handbook of वैधव्यशान्ति describing the way how to be freed from the Graha called *vaidhavya* or that of widowhood. This has been taken from the Karmavipākā.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ॥

अथ कर्मविपाकोक्तवैधव्यशान्तिः ॥ शम्भोः काम्बुर्नी गौर्या राजतीञ्च प्रतिमां पलं पलार्धं तदर्थं वाविधाय विस्तीर्णव्याघ्राजिने सर्वबीजानिपरितः संख्याप्य कुशादिक-  
मादाय संकल्पं कुर्यात् ॥

**End.** नमोऽ (?) कृतैतेद्वैधव्यशान्तिकरोमामहेश्वरप्रतिमादानकर्मप्रतिष्ठार्थमेतादृक्द्रव्यमूल्य-  
कहिरण्यमग्निदैवकर्ममुक्तोत्रायामुक्तशर्मणे ब्राह्मणाय दक्षिणान्तुभ्यमहं संप्रददे इति  
दक्षिणान्दद्यात् ॥ ततो ब्राह्मणाभोजयेत् ॥

**Colophon.** इति वैधव्यशान्तिपद्धतिः समाप्ता ॥ \* ॥ \* ॥

**विषयः ।** वैधव्यप्रशमनोपायः ॥

**No. 351 व्यवस्थार्णवः By रघुनाथ । Vyavasthāṛṇavaḥ.**

**Substance :—**Character, Maithilī. White and yellow paper. Lines 12 on a page. Letters 34 in a line. Folia 43. 12×5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete and incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Raghunātha.

**Beginning.** नत्त्रा श्रीरघुनाथ ईश्वरपदाम्भोजं गुरुश्चादश-

न्मन्त्रादिस्मृतिसंहितार्थमवधार्याचार्यवाक्ये न च ।

ब्रह्मानां

समप्रयुक्तावस्य मृपते रावेरागे विममे

तिथिसंकान्त्यशौचेषु श्रव्यशुद्धाधिकारिणोः ।

प्रायश्चित्तोद्वाहदाहेष्वपि वाच्योत्र निर्णयः ॥ २ ॥

**End of Ms.** चागडाला देस्पृष्टजलकीरादिपाने न्यहसाध्यसान्तपनं । तत्रपुराणमेकः । इदमज्ञानतः  
ज्ञानतस्तु द्वैगुण्यम् । तत्राधेनुरेका । अभ्यासे तु सर्वत्र प्रायश्चित्तावृत्तिः । ज्ञानतश्चा-  
गडालास्पृष्टोदकपानेभ्यदोषः...

**Colophon.** नास्ति ॥

**विषयः ।** तिथ्यादिनिर्णयः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 616. R. M. Pt. I. p. 283.

— — —

No. 352 व्यवहारचिन्तामणिः By वाचस्पति । Vyavahārachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 7 on a page. Letters 118 in a line. Folia 37. 15½ x 2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit M. M. Parameśvar Jhā, Tarauni, Sakri. P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with law and politics, by M. M. Vāchaspati Mīśra. The Ms. belongs to a descendant of the owner. By calculation, the date may be ascertained to be about 225 years ago.

**Beginning.** ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

आराध्य नन्दनन्दनमनुसंधाय प्रयत्नतो ग्रन्थान् ।

श्रीवाचस्पतिविवुधो व्यवहृन्चिन्तामणितनुते ॥

भाषोत्तरक्रियावादानिर्णयस्तोपदेशकः ।

चतुष्पातत्त्वविषयो व्यवहारो निरूप्यते ॥

**End.** कालायनः—

सुतस्य सुतदाराणां वशित्वन्त्वथ शासने । विक्रयं चैव दाने चवशित्वं न सुते पितुः ।

एतेननुशिष्टौअविर्गौ चविक्रये चेश्वरा मता इति नारदीयं दानविक्रययोः प्रभुत्वप्रति-

पादनं पुत्रत्वेन दानविक्रयपरमोतविरोधइत्येके पुत्रस्यानुमतौ पितुस्तद्दानादौ

प्रभुत्वमनुमतौ ॥ इतिविर्णयपादः ।

Co ophon इति निम्न वरचिताव्यवहारचिन्तामणि-सूया यहा  
 पल्लीग्रामे महामहोपाध्यायश्रीगुदेवसस्त्रनीनामाज्ञया श्रावणुरामशर्मा लि-  
 खितमिदं पुस्तकम् ॥८॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

विषयः । व्यावहारिकः ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 617, Pt. II. p. 147, Pt. III, p. 129. R. M. Pt. III, p. 34.

C. M. Vol. I, Pt. VI, p. 18.

A. व्यवहारचिन्तामणिः By वाचस्पति । Vyavahārachintāmaṇiḥ

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 17-18 on a page. Letters 60 in a line. Folia 24. 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date, Śāka 1716. Worn out. Torn. Place of deposit. Babu Bachan Jhā, son of Kaṇṭu Jhā. Naḍuār. Jhañjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

B. व्यवहारचिन्तामणिः By वाचस्पतिः । Vyavahārachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 64 in a line. Folia 86. 13×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?). Worn-out. Torn. Place of deposit, Babu Ādyānāth Miśra Pāhīṭol. Manīgāchī. P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

C. व्यवहारचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्र । Vyavahārachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 88. 13½×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date, a. Sam, 439. Worn-out. Worm-eaten. Torn. Place of deposit, Pandit Phudī Jhā, Avām, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga

Beginning, end, Co ophon, विषय Same

D व्यवहारचिन्तामणि By

Vyavahārachintāmaṇiḥ

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 52. 14×4 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Worn-out. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Bamdeva Miśra, Balampur, Ghatāho, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with law by Vachaspati Miśra. Date Śaka 1717.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

E. व्यवहारचिन्तामणि: By वाचस्पतिमिश्रः । Vyavahārachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 62 in a line. Folia 86. 16×2 inches. Appearance, old. Worn-out. Torn. Worm-eaten and pierced. Prose and verse. Complete. Not correct. Date La Sam. 507. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with law by Mahāmahopādhyāya Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, विषय :—Same.

Colophon. महामहोपाध्यायमिश्रजीवाचस्पतिकृतो व्यवहारचिन्तामणिःसंपूर्णः ॥०॥ लसं ५०७  
श्रावणावदितवस्यांतियौ नम्रांगमायासे श्रीमद्वामनद्रशर्मा व्यलिखदसंपुस्तकम् ॥०॥  
ॐ नमो भवानीशंकराभ्याम् ।

F. व्यवहारचिन्तामणि: By वाचस्पति । Vyavahārachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 58 in a line. Folia 80. 13½×2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit MM. Rājīnāth Miśra, Saurath, Madhubhanī. P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय . Same

No 353 व्यवहारनिर्णय By परमानन्द । Vyavahāranīṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Folia 25. 13 × 2 inches. Appearance, very old. Worn-out. Prose. Incomplete Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Sīveśvar Jhā, Lālaganj, Jhāñjharpur, P. O., Darbhanga.

Beginning. नास्ति ॥

End. भूयस्त्वासरविन्दलोचन धरापृष्ठे लुठान्मस्तके कृत्वा कश्चिदहं परं वचनमुं याचेतदङ्गीकुद यन्मातस्यादिनिषेधेषु हृदयायलाघा कदाचिन्मो जायेतस्थितियस्तुतावदिहमे प्राणस्पदे हेतुनः ॥

Colophon. इति मैथिलश्रीपरमानन्दशर्मकृतं व्यवहारनिर्णये मत्स्यादिभक्षणाभक्षणनिर्णयः ॥ विषयः । मांसाशने विवदमानवचननिरसनपूर्वकतद्व्यवस्था व्यवस्थापिता ॥

No. 354 व्यवहारमाधवः By माधव । Vyavahārmādhavaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 56 in a line. Folia 21. 12½ × 4¾ inches Appearance, fairly old. Verse and Prose. Incomplete. Correct generally. Drenched. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vyavahāra, by Mādhava, consisting of सभानि रूपण, राजनिरूपण etc.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

बागीशायाः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।

यं वत्त्वानकृतकृत्याः स्युस्तत्तमामि गजाननम् ॥ १ ॥

सोहं प्राप्य विवेकतीर्थपदवीमाप्नायतीर्थे परं ,

मञ्जन् सज्जनसंगतीर्थनिपुणः सद्बृत्तितीर्थं श्रयन् ।

लब्धामाकलयन् प्रभावलहरीं श्रीभारतीतीर्थतो ,

विद्यातीर्थमुपाश्रयन् हृदि भजे श्रीकण्ठमव्यादतम् ॥ २ ॥

सत्यैकव्रतपालको द्विगुणधीस्त्र्यर्थीचतुर्वेदिता ।

पञ्चस्कन्धती षडन्वयदृढः सप्तांगसर्वसहः ।

अष्टव्यक्तिकलाधरो नवनिधिः पुष्पद्विशतप्रत्ययः ,

विक्रयते श्रीकृष्ण दमापति ।

६ । नलस्य मुमति रौव्यस्य मधातिथि  
 धौम्यो धर्मसुतस्य वैश्यमृपतेः सौजानिर्धर्गौतमः ।  
 प्रत्यग्दृष्टिर्गन्धनीसहचरो रामस्य पुण्यात्मनो ,  
 यद्वक्तव्य विभोरभूत्कुलगुरुर्मन्त्री तथा माधवः ॥४॥  
 प्रज्ञामूलमही वैवस्वतिलैः सिक्ता फलोपघ्निता ,  
 मन्त्रैः पल्लविता विशालविट्पण संघ्यादिभिः षड्गुणैः ।  
 शक्त्या कोरकिता यशःसुरभिता संघ्यासमुद्यत्फला ,  
 संप्राप्ता भुवि भाति नीलितिका सर्वोत्तरम्माधवम् ॥५॥  
 श्रीमती जननी यस्यसु कीर्तिर्म्माधवः पिता ।  
 नायणोभोगनाथश्च मनोबुद्धी सहोदरौ ॥६॥  
 यस्य बौधायनं सुत्रं शाखा यस्य च याजुषी ।  
 भरद्वाजकुलं यस्य सर्वज्ञः स हि माधवः ॥७॥  
 स माधवः सकलापुराणसंहिताप्रवर्तकः, स्मृतिसुषमा पशशस्मृतिः । जगद्धितासंय  
 पराशरस्मृतिविद्युतौ प्रवर्तते ॥ व्याख्याते आचार प्रायश्चित्ते । अथ व्यवहारः  
 प्रस्तूयते ॥

**End.** संसदि प्रतिवादिना साक्षिदूषणे कृते साक्षिणः प्रष्टव्याः 'युष्मास्वभिहितो' दोषः  
 सत्यत्रवेभिते च यदि दूषणमभ्युपगच्छन्ति तदा न साक्षिणः । अथ नांगीकुर्वन्ति तदा  
 दूषणादिना दूषणक्रिया भाव्या । अथ संभावयितुं नशक्नोति तदादूषणवादी तदनुसारेण  
 दर्शयः । यदि विभावयति तदा ते न साक्षिणः सर्व एव दुष्टा भवन्ति तदार्थिनः  
 पराजयः विपर्ययस्यनिश्चितत्वात् ।  
 अथसाक्षिणादोषैः

**विषयः ।** सभानिरूपण, सभ्यानिरूपण, लिखितविधानदिव्यविव्यादिनिरूपणानि ॥

**Colophon.** नास्ति ॥

Previous notice : — C. C. Pt. I, p. 617, Pt. II. p. 147, R. M.  
 Pt X, p 79

Appearance, old. Verse and Prose. Incomplete. Incorrect Date (?). Place of deposit, Pandit Govind Miśra, Zangauli. Manīgāchī, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra.

**Beginning of Ms.** पुत्रादिः पितृपितामहप्रपितामहसु मृतपुत्रनन्तरं वृद्धप्रपितामहे मृते अन्य  
स्मिन् तत्पुत्रादिके जीवति तद्धनं न लभते, पुत्रपौत्रप्रपौत्रसामान्याभावे सापि  
लभतएवेत्यर्थः । गृह्णन्तु वृत्ताविभक्त परम् । किन्तु संसृष्टि परम् ।  
मविभक्ताविभक्तानां कुल्यानां वसतां सह ।  
भूयादायविभागः स्यादाचतुर्थादिस्मृतिः देवलोके ॥

**End of Ms.** भूयापिता मर्द्दिराला निश्चन्दो द्रव्यमेव वा ।  
तत्र स्यात्सदृशं स्वाम्य पितुःपुत्रस्य चोभयोः ॥  
इति वचनात् । वचनं चेदं पितामहमरणस्यैव स्वत्वात्पतिहेतुत्वं गमयति न  
पुत्रोत्पत्तिः । मरणकाले तूत्पन्नपौत्रे तदभावप्रसंगात् । वस्तुतस्तु पितामह  
पदमविवक्षितम् । अन्यथा प्रपितामहाद्यः (?) ।

**Colophon** नास्ति ॥

विषयः । दाशभागादिः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 617, Pt. II p. 147, Pt. III, p. 129.

C. M. Vol. I, Pt. VI. p. 20.

No. 356 व्यवहारसिद्धान्तपीयूष. By चित्रपति ।

Vyavahārasiddhāntapīyūṣaḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 39 on a page. Letters 26 in a line. Folia 110. Generally correct. Complete. Date of composition Śaka 1735. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Appearance, fairly old. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with law, (व्यवहार) by Mahopadhyāya Chitrapati, son of Nandipati, who composed several songs in Maithilī dialect.

**Beginning** देवमेकचरं कन्दे पद्मात्मस्वर्यमुनं ।

नित्यं सत्यं हि सर्वार्हासर्वग सर्वसंमुखं



गुप्त्याभारभुव स्वयसुविदुष श्रीश्रीपदसीमत

कोलत्र कनूपस्य भव्यवचसा भूयो नृशे प्रार्थितः

श्रीमच्चित्रपतिः सुधीर्व्यवहृतेर्ग्रन्थविभक्ते मुदा ।

मन्वादिस्मृतिमाकलय्य जगति प्रख्यातसत्पण्डितः

श्रीचण्डेश्वरमिश्रभट्टभूतिग्रन्थान्समस्तानपि

श्रीमच्चित्रपतिर्व्यवस्थितमतिद्वारास्त्रयं पण्डितः

कोलत्र कनूपो वरं विततुने सिद्धान्तपीयूषकम् ॥

अथ व्यवहारमतिकारख्यप्रथमखण्डं व्यवहारहेतुलक्षणै विरूप्येते । तत्र नारदः ।

धर्मैकतानाः पुरुषाः सदायान् सत्यवादिनः ।

नृश न व्यवहारोभून्नद्रोषोनापि मत्सरः ॥

End.

सुतस्य सुतदाराणां वशित्वमनुशासने

विक्रये चैव दाने च वशित्वं न सुते पितुः ।

एतदप्यनापदीतिवक्ष्यते दत्तावतप्रकरणे इति ॥ १०॥ इति स्वतन्त्रास्वतन्त्रलक्षणां ॥०॥

Colophon.

इति सदासमाप्तुतानेकविद्वज्जनसकलविद्याविधौतितान्तप्रकरणा श्रीमत्तायसहस्रकसूक्तोल-

त्र कूसाहंवाज्ञया महोपाध्यायश्रीचित्रपतिशर्मैरिचिते व्यवहारसिद्धान्तपीयूषे

चतुर्थः परिच्छेदः समाप्तः ॥

लक्ष्मीर्मस्यगृहे सुखे सुललिता वाणी स्वयं शारदा ,

श्रीचण्डी भुजयोर्वेसत्यरिगणे शश्वत्प्रतापावली ।

कीर्त्तिः कुन्दनिभाऽनजं प्रतिदिशं दानं सदा पण्डिते ,

सोयं तानसहेतुकः कुलबुद्धिः श्रीमान्चिर जीवतु ॥१॥

तदाज्ञायाख्यातनिबन्धकार, संभाषितानेकमतानुबन्धः ।

वाणाक्षिशैलेन्दुयुते समाप्तो, विद्यावतामेव सुदे निबन्धः ॥२॥

देशे धर्मपुरे स्वधर्मनिरते वंशे वरे मैथिलः

कश्चित् श्रीमद्युसूदनोऽजिनि गुणोत्कर्षेण मानोन्नतिः ।

तस्य द्वौ सुसुतौ बभूवतुरथ प्रख्यातनन्दीपतिः ॥

श्रेष्ठः कृष्णपतिर्यदीयपुरतो मूकायितो गीष्पतिः ॥३॥

श्रेष्ठात् श्रेष्ठसुतो महापद्म्युतोपाध्यायलक्ष्मीपति-

न्यायव्यावरणादिकाव्यकोपनिगमप्रख्यातसत्पण्डितः ।

तस्मात्सर्वमधीत्य तत्समगुणाः श्रीचित्रपत्यादया -

शैवंभूतसुधीर्महेश्वरपण्डितेर्वाप्तिपुष्पात्मजम् ५

## श्रीमच्छिपति कृती

व्यवहारस्यसिद्धान्तपीयूषं समपूरयत् ॥१॥

मान्यान् प्रणम्यशिरसाहृदि संनिधाय, विज्ञापयामि बहुशो विनयं विधाय ।

धीराः सदा ममलिविं परिशो ब्रथेयुः, सन्तः यतः परगुणे रसिका भवेयुः ॥६॥

शास्त्राम्भोविसमुद्धतं नवरसं भूदेवसेवाश्रितं ,

विश्वकूसारविचारवाहचरितं सत्कारितं निर्मल ।

वादव्याधिनिवारकं बलमदः सिद्धान्तपीयूषकं ,

काम्यं यत्नपुरस्सरेण सततं भो भोवुधाः पीयताम् ॥७॥

समाप्तश्रायं ग्रन्थः ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥८॥॥

वषयः । व्यावहारिकः ॥ दत्तातप्रदाधिकः । साक्षिनिरूपणम् सीमाविवाददिः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. III, p. 129.

A. व्यवहारसिद्धान्तपीयूषः By चिह्नपति । Vyavahārasidhāntapīyūṣaḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 35 on a page. Letters 30 in a line. Folia 78. Book form. 13×8 inches. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date (?). Appearance fairly old. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Law (व्यवहार).

Beginning. श्रीं नमोगणेशाय ॥ अथ सीमाविवादो निरूप्यते ॥ तत्र, बृहस्पतिः ॥

कथं विक्रयानुशये विधिरप उदाहृतः ।

ग्रामक्षेत्रगृहादीनां सीमावादं निबोधत ॥

End. बृहस्पतिः ॥ दिव्यैर्विशुद्धो मोक्ष्यः स्यादशुद्धो बध्महति ।

निग्रहानुग्रहादज्ञः कीर्त्तिं धर्मश्च वर्धने इति ॥

अत्र निग्रहेति असाधोर्निग्रहान् साधोश्चानुग्रहणात् राज्ञः कीर्त्तिधर्मयोरुपचयोभ  
वनीत्यर्थः इति चिन्तामणौ मिश्राः ॥

Colophon. इति धातकान्वेषणम् ॥४॥

विषय । सीमाविवाददि

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 56 in a line. Folia 8. 13×4 inches. Appearance fairly old, Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit. Pandit MM. Rājīnāth Miśra. Saurāth, Madhubanī, P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Vrata by Sūlaoāpi.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

नानामुनिमतद्वैधजातसंशयकुन्तनः ।

व्रतकारविवेकोयं क्रियते शूलपाणिना ॥

तत्रवीर्यकालापालनीयतादीतिकर्तव्यताकलापोपहितनियतसंकल्पविषयो व्रतमिति व्रत-  
लक्षणम् । व्रतानामेकल्पसम्भवत्वमाहमनुः —

संकल्पमूलः कानो वै यज्ञाः संकल्पसंभवाः ।

व्रतानियमधर्माश्च सर्वे संकल्पजाः स्मृता इति ॥

End काम्यं तस्यैव प्रतिष्ठा यत्पुनर्नित्यं कालविशेषानियतश्च न तस्य प्रतिष्ठा पूर्वोक्ते ह्यशीष-  
कलार्थिभिस्त्विनेन काम्यस्यैव प्रतिष्ठाविधानम् । कालविशेषानियतमित्येतदसम्भवाच्च  
प्रतिष्ठाविधानञ्च प्रतिष्ठाविवेकेऽनुसन्धेयम् ॥१०॥

Colophon. इति सादुर्ग्यानमहामहोपाध्यायश्रीशूलपाणिविरचितो व्रतकालविवेकः समाप्तः ॥०॥०  
विषयः । व्रतविषयकविचारः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 621, Pt. III, p. 129. R  
M. Pt. III, p. 312.

C. S. C. Pt. 52, p. 594.

No. 357 व्रततत्त्वम् By रघुनन्दन । Vratatattvam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 64 in a line. Folia 64. 13½×3½ inches. Appearance, fairly old. Worn-out. Soiled. Verse and Prose. Incomplete. Incorrect. 21 folia are missing from the beginning and some from the end. Date wanting. Place of deposit, Pandit Jaduchira Miśra. Khopā phulaparās, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Vratamūlāya by Raghunandana.

**Beginning of Ms**

एनसो मोक्षकामोऽस्मि यद् गोविन्द त्रियोनिजः ।  
 तन्मे मुञ्चतु मां ब्राहि पतितं शोकसागरे ॥  
 आजन्म मरणं यावद्यन्मयाङ्गं कृतंकृतम् ।  
 तत्प्रणाशय गोविन्द प्रसीद परमेश्वर ॥  
 एतन्मन्त्रचतुष्टयं संवत्सरदीपधृतं तथा ।  
 एकेनैवोपवासेन कृतेन कुरुनन्दन ॥॥  
 सप्तजन्मकृतात्पापात् मुच्यते नात्र संशयः ।

**End of Ms.**

मनुः । यत्किञ्चिन्नधुनामिश्रं पदवागुत्रयोदशीं तदप्यन्तयमेवस्थाद्वर्षास्तु च । विष्णु-  
 धर्मोत्तरे । प्रोष्ठपधामतीतायां तथा कृष्णत्रयोदशी मयद्यात्र्योदशी एतास्तु ।

**Colophon.**

नास्ति ॥

विषयः । व्रतनिर्णयः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 622; Pt. II, p. 248, Pt. III, p. 129.

No. 358 व्रतपद्धतिः By श्रीदत्तः । Vratapaddhatih.

Substance :—Character, Maithili. White paper. Lines, 13 on a page. Letters, 48 in a line. Folia 14, 13×5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Śaktināth Jhā, Ujan, Jhāñjharpur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharma-śāstra dealing with vratanirṇaya by Śrīdatta.

**Beginning.**

ओं नमो महागणेशाय ॥ श्रीशारदायै नमः ॥  
 श्रेयस्समादिशतु सालसपक्षमपाते ,  
 निद्रायिते अपि दशौ भृशमुन्नमस्य ।  
 सम्बाह्यमानचरणाभुजजातद्वर्षो ।  
 लक्ष्मीमुखेक्षणापरः परमेश्वरो वः ॥  
 निवन्धेषु निबन्धाद्धा? नि वचनानि विचिन्वता ।  
 श्रीदत्तेन व्रतादीनां सारमाकृष्य लिख्यते ॥

**End of Ms**

फलानि शयने रा————— च ।

एतान्ने क्तु निष्पत्य च ॥

द्वितीये द्विनि प्रवेद्यानि शक्त्या मत्तया च भारत ।

वासोदानं तथा धान्यं फलदानसमन्वितम् ॥

**Colophon.** नास्ति ॥

**विषयः ।** व्रतधर्मनिरूपणं, गृहीतव्रतापालने दोषः, हविष्यद्रव्यनिरूपणम्, सकलव्रतविधानरूप्य  
जन्मतिथिकृत्यनिरूपणम्, सूत्रिकाषष्ठीपूजाविधानादिनिरूपणान्व ॥

No. 359 **व्रतपद्धतिः** By रुद्रधर । Vratapaddhati.

**Substance :—**Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters, 58 in a line. Folia 30. 10 × 3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, Śāka 1678. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamurā P. O., Darbhanga. Now possessed by Jayadeva Thākur, brother-in-law of the deceased owner. Worn-out. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vratavidhāna by Rudradhara Upādhyāya.

**Beginning.** ओं नमः श्रीकृष्णाय ॥

भ्रातृसूक्तिकृतोद्बोधश्रीरुद्रधरसम्मर्षणा ।

नानानिवन्धसिद्धासौ लिख्यते व्रतपद्धतिः ॥

तत्रादौ व्रतसामान्यधर्माः ॥ तत्र देवलः —

अभुक्त्वा प्रातराहारं स्नात्वा चम्य समाहितः ।

सूर्याय देवताभ्यश्च निवेद्य व्रतमाचरेत् ॥

**End.** वस्तुतस्तु तत्रापि शुक्लादेरेवाभिलापः कर्तुमर्हति । ततोऽपिकृष्णादित्वस्य आदेऽ-  
प्रयोजकत्वादिति ॥ एष श्रीमद्भ्रातृचरणोन्नीतः समयपूदीपाद्यनुसारी पन्थाः ॥\*

**Colophon.** इति श्रीमहामहोपाध्यायश्रीरुद्रधरकृताव्रतपद्धतिः समाप्ता ॥०॥ ओं गणेशाय नमः ॥  
शाके १६१७८८ सम्बत् १८८३ (१८१३ ?) रामो विजयतेतराम् । श्रीगुरुचरणार-  
विन्दाम्याग्रमः ॥

**विषयः ।** व्रतसिद्धान्तविचारः ।

Previous notice —C C Pt III, p. 129; R. M. Pt VI, p. 15  
H S Vol. II, p 91 (1915)

A. व्रतपद्धति: By रुद्रधर । Vratapaddhatih.

Substance : —Character, Maithili. White paper. Lines 1' on a page. Letters, 44 in a line. Folia 41. 10×4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date Śāka 1641. Worn-out. Letters affected. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Vrata by Rudradhara Upādhyāya. The writer Śūlapāṇi. author of several works on Dharmaśāstra, lived at Saurāth. He earned 32 bighās Brahmottara land which is still called Śūlapāṇi chauri. The land is not in the possession of his descendants as his line does not continue, but some portion is under that of Mm. Rajināth Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

B. व्रतपद्धति: By रुद्रधर । Vratapaddhatih.

Substance :—Character, Maithili. White paper. Lines, 11 on a page. Letters, 44 in a line. Folia 40. 11½×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śāka 1668. Place of deposit, Pandit Baladeva Jhā, Raiām, Lobat P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with vratavidhāna by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

C. व्रतपद्धति: By रुद्रधर । Vratapaddhatih.

Substance : —Character, Maithili. White paper. Lines, 3 on a page. Letters, 52 in a line. Folia 24. 13½×5 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date, San 316 Śāl. Place of deposit, Pandit Bālakṛṣṇa Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Vratavidhāna, by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

D व्रतपद्धति: By रुद्रधर । Vratapaddhatih.

Substance : Character Maithili White paper Lines, 10

Appearance, old Verse and prose Complete Generally correct Date, Śāka 1768 Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā, Pachādhī, Pandaul P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Vratavidhāna by Mm. Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

E. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatih.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 9 on a page. Letters, 34 in a line. Folia 63.  $10 \times 3\frac{3}{4}$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, Śāka 1755. Place of deposit, Pandit Gaṅgādhara Jhā, Jankimahināthapur, Deodhā P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vrata ceremony, by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

F. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatih.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 9 on a page. Letters, 54 in a line. Folia 50.  $14 \times 5\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Vratavidhāna by Mm. Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon. विषय :—Same.

---

G. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatih.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines, 14 on a page. Letters, 80 in a line. Folia 24.  $13 \times 5$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Worn-out partly. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Complete. Correct. Date, Śāka 1745. A treatise on Dharmaśāstra dealing with (Vrata) by Rudradhara Upādhyāya, author of कात्यायनवार्त्तिकवृत्तिः, शुद्धिविवेकः etc. ॥ This Ms. bears the handwriting of Mahāmahopādhyāya Vidyākara Mīśra, commentator of Nalodaya. He collected the ślokas of the ancient learned

men of Mithilā, the work having been catalogued in the Library of Pandit Khuddī Jhā, Professor, Maithilī Language, University College, Calcutta.

Beginning, End, विषयः—Same.

**Colophon.** इति महामहोपाध्यायश्रीरुद्रधरव्रतपद्धतिः समाप्ता ॥ ॥ शके १७४६ मार्ग-  
शुक्लदशम्यां कवौ महामहोपाध्यायश्रीविद्याकरमिश्रेण लिखिता स्वार्थ भागलपुरे  
शुभमस्तु ॥ ॥ श्रीरस्तु ॥

H. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines, 5 on a page. Letters, 55 in a line. Folia 68.  $12 \times 1\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Basudeva Miśra, Salam-pur, Ghataho P. O., Darbhanga District. Worn-out. Torn. Partly pierced by worms. A treatise on Dharmaśāstra by Mahāmahopādhyāya Rudradhara, younger brother of Mm. Haladhara and son of Mm. Lakṣmīdhara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

I. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines, 4 on a page. Letters 66 in a line. Folia 73.  $16 \times 2$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Pierced by worms. Incomplete. Some folia are missing at the end of the book. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Vrata ceremonies during the year by Rudradhara, son of Mm. Lakṣmīdhara and brother of Mm. Haladhara. Rudradhara composed several works on Dharmaśāstra, besides a commentary on the Vārtikas of Kātyāyana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

J. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance —Character, Maithilī White paper Lines, 13 on a page Letters 42



Appearance fresh Prose Complete Generally correct  
 Date Śāka 1778 Place of deposit, Pandit Balbhadra Jha  
 Jogiārā P. O., Darbhanga District. A treatise on Dharma-  
 śāstra by Rudradhara Upādhyāya dealing with Vrata.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

K. व्रतपद्धति: By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines, 10  
 on a page. Letters, 40 in a line. Folia 46. 13×4 inches.  
 Appearance, fairly old Prose and verse. Complete. Not  
 correct. Date, Śāka 1827. Place of deposit, Pandit Manohar  
 Thākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A  
 treatise on Dharmaśāstra, dealing with vrata, by Rudradhara  
 Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

L. व्रतपद्धति: By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines, 8  
 on a page. Letters 44 in a line. Folia 55. 13×3½ inches.  
 Appearance, tolerable. Prose. Complete. Incorrect. Date,  
 Śāka 1773. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj,  
 Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

M. व्रतपद्धति: By रुद्रधर । Vratapaddhatiḥ.

Substance :—Character, Maithilī Yellow paper. Lines, 5 on  
 a page. Letters, 60 in a line. Folia 58. 12×2½ inches. Appea-  
 -rance, old. Prose. Complete. Not correct. Date, La Sam 571.  
 Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhār-  
 -pur P. O., Darbhanga

Beginning, End Colophon विषय Same

Appearance, old Prose Complete Correct Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkaut Jhā Naduar, Jhāñjhārpur P O, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

O. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatih.

Substance :—Character, Maithili. White paper. Lines, 13 on a page. Letters, 68 in a line. Folia 32. 14×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkr̥ṣṇa Thākur, Sarvasīmā, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

P. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatih.

Substance :—Character, Maithili. Yellow paper. Lines, 9 on a page. Letters, 55 in a line. Folia 34. 13½×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Tharhi, Andhrātharhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

Q. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatih.

Substance :—Character, Maithili. Palm leaves. Lines, 5 on a page. Folia 68. 10×2 inches. Appearance, old. Worm-eaten. Prose. Complete. Correct. Date, Śāka 1627. Place of deposit, Babu Nenamani Jhā, Bānki, Madhepur, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

R. व्रतपद्धतिः By रुद्रधर । Vratapaddhatih.

Substance :—Character, Maithili. Yellow paper. Folia 29. Lines, 13 on a page. Letters, 51 in a line. 12×5 inches. Verse and prose. Appearance, old. Complete. Correct generally Date, Śāka 1752 Worm eaten Place of deposit,

Pandit Viśvanāth Jha, Mahinathapur, Deodha P O, Darbhanga. A treatise on Dharmasastra, dealing with Vratavichāra by Rudradhara Upādhyaya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

S. व्रतपद्धति: By रुद्रधर । Vratapaddhati.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines, 15 on a page. Letters 52 in a line. Folia 25.  $12\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$  inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Śāka 1793. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabad, Manīgāchī, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasastra dealing with Vratavidhāna by Rudradhary Upādhyaya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 360 व्रतार्कः By शंकरभट्ट । Vratārka.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines, 14 on a page. Letters, 64 in a line. Folia 204.  $12 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date, Samvat 1819. Worn-out. Place of deposit, Babu Nirasan Jha, Mahināthapur, Deodha P. O., Darbhanga. Appearance, old. A treatise on Dharmasastra by Śaṅkarabhaṭṭa.

Beginning. ओं श्रीगणेशाय नमः ॥

दिवाकरपदद्वन्द्वं फलद्वन्द्वप्रदायकं

त्रैलोक्यतमसो नाशकं तत्प्रणमाम्यहम् ।

यो आग्रन्निजकरमंदरादिमंथौ (यै ?), निर्मय्यप्रथिततरान्धकारसिन्धुः (न्धुं ?) ।

लोकेभ्यो वितरति सत्प्रकाशरत्नं, तं वन्दे वनजवनीविनोदवन्धुः (न्धुं ?) ॥ १ ॥

नामं नामं प्रणामोद्धरभरतवल्लोचनालिंगनेन,

आम्यद्भुङ्क्त्वाब्जभूरिभ्रमजननपरो जानकीवल्लभांघ्री ।

तात श्रीनीलकण्ठामलपदकुपाया लब्धशास्त्रार्थतत्त्वः ।

कुर्वे श्रीशंकरोऽहं सद्ब्रह्मदयदहयप्रीतये सद्ब्रतार्क ॥ १३ ॥

End. अथत्वस्य विधि प्रोक्तो लिंगस्योद्यापनं ततः ।

तुलस्यास्तु विवाहश्च इत्येवं कथितः क्रमः ॥

वर्षायानि शानीह कथितानि त्रयानि तु

तेषां इत्युक्तये

अथात् ॥

Colophon सपूर्ण स १=१६

१) रविनासरे कृष्णदेवेन लिखितम् ॥

विषयः । वतसम्बन्धविचारः ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 622; Pt. II, p. 148; Pt. III, p. 130. R. M. Pt. IX, p. 303. A. C. Pt. I, p. 29.

No. 361 शङ्खलिखितस्मृतिः । Śaṅkhalikhitasmṛtiḥ.

Substance :—Character, Maithili. Yellow paper. Lines, 7 on a page. Folia 3. 12×4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Chaturānand Jhā, Badaśām, Madhīpur P. O., Darbhanga.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

भुवनेश्वरो जयतु ॥

दैश्वदेवेन ये हीना आतिथ्येन बहिःकृताः ।

सर्वे ते वृषता ज्ञेया प्राप्तवेदा अपि द्विजाः ॥

End. धर्मशास्त्रप्रदीपोयं ब्राह्मणेन विपश्चिता ।

पूर्वैक(?)सन्धार्यो व्याधीनामिव भेषजम् ॥

Colophon. इति शङ्खलिखितप्रोक्तं धर्मशास्त्रं समाप्तम् ॥

विषयः । आचारप्रावक्षितादयः ॥

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 630; Pt. II, p. 228; Pt. III, p. 131.

A. शङ्खलिखितस्मृतिः । Śaṅkhalikhitasmṛtiḥ.

Substance :—Character, Maithili. Brown paper. Lines, 6 on a page. Letters, 80 in a line. Folia 1. 14×2 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Dharmasāstra by Śaṅkha ikhita

**End** अमिष्यवा प्रोहन्ति सूर्यदग्धास्तन्यैव च  
दण्डिताः पुनरुच्यन्ति ब्रह्मशापश्चतोद्धतः ॥२६॥

**Colophon.** इति शंखलिखितस्मृतिः समाप्ता ।  
श्रीश्रीकृष्णाय नमः ॥

**विषयः ।** आचारप्रायश्चित्तादयः ॥

No. 362 शान्तिकपौष्टिकम् By वर्धमान । Śāntikapauṣṭikam.

**Substance :—**Character, Maithili. Palm leaves. Lines, 4 on a page. Letters, 76 in a line. Folia 93. 14x2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1558. Worn out. Worm-pierced and eaten. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with several Śāntis, by Mm. Vardhamāna.

**Beginning.** ओं नमः श्रीकृष्णाय ॥

श्रीविल्वपञ्चककुलप्रभवस्य गौरीमतस्य सत्कविभवेशतनूद्वयस्य ।

श्रीवर्धमानकृतिनः श्रितशान्तिपुष्टितत्त्वामृतं पिवत निर्वृतिमेति चेतः ॥

व्यवहारोऽन्यथा लोके साम्प्रतं शास्त्रमन्यथा ।

तयोर्विद्वद्वयोः शास्त्रं बलवत्वादिहादृतम् ॥

इह योगक्षेमावेव सर्वेषामपेक्षितौ । तत्र शक्त्यानिष्ठनिवृत्तिः क्षेमः, स इहोच्यते ।

तदर्थं इकर्मशान्तिकम् । अपूर्वाभीष्टलाभो लब्धपरिरक्षणञ्च योगः, स इहपुष्टि-  
रित्युच्यते । तदर्थं कर्मपौष्टिकम् ॥

**End.** गौरीभवेशपुत्रेणोक्तं वर्धमानविवुधेन । स्मृतितत्त्वामृतनाम्नि शान्तिकपौष्टिकं कर्म ।

**Colophon.** इति महामहोपाध्यायवर्धमानविरचिते शान्तिकपौष्टिकाब्जलिः समाप्तश्चायं ग्रन्थः  
इति ॥ शके १५६८ भाद्रकृष्णपंचम्यां गुरो श्रीरा.....तं भौरप्राप्ते यथा दर्शम् ।  
पयोध रपयो मुञ्च सिञ्चा तकमाकुलम्  
काशं कुसुमितप्रायं प्रायसो न विलोकसे ॥  
ब्रह्मो पत्युः प्रियतमां सपत्नीमपिसादरम् । वि.....निजैरपि विभूषणैः ॥  
क्षेत्रक्षेत्रैव फलद्वयम् ॥  
प्रस्थातरि प्रियस्ते परितः प्रसारिहस्य

राविमित्रे विलसित श्वसित तपासीदेवापि यन सम्प्रशोषि सखि कथेन ।

विषयः ।

विविधग्रहारिष्टशान्तिविधानम् ॥

A. शान्तिकपौष्टिकाञ्जलिः By वर्धमान उपाध्याय । Śāntikapauṣṭikāñjaliḥ

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines, 5 on a page. Folia 71. 14×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date Śāka 1546 and L. Sam 505. Place of deposit, Pandit Manamohan Jhā, Mangarauni, Madhubanī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 363 शिवपूजामहारतनम् By शङ्कर ॥ Śivapujāmaharatnam.

Substance:—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 7 on a page. Letters, 48 in a line. Folia 10. 12½×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the worship of Śiva by Śaṅkara. Worn-out.

Beginning. श्री गणेशायनमः । शंभवे नमः ।

संसारार्णवमग्नानां समुद्धरणहेतवे ।

शिवाचनं महारतनं शंकरेण विरच्यते ॥

व्यापारान् सकलांस्त्यक्त्वा पूजयध्वं सदा शिवं ।

निकटा इव दृश्यन्ते कृतान्तनगरद्रुमाः ॥

कालोत्तरे नारदवाक्यं । —

असारे इह संसारे सारमेव चतुष्टयं ।

काश्यां वासः सतां संगो गंगाम्भः शंभुपूजनम् ॥

न लंघयेद्धेलयापि शिवार्चिं साधकं गुहं ।

लिङ्गं न लंघयेच्छाया भासयापि कदाचन ॥

मृत्यो या शिवस्याष्टौ तावन्निन्दा विवर्जयेत्

यस्तु शक्यनिर्मात्र्य पादेन क्रमते नर

षष्टिवर्षसहस्राणि तिर्य्यग्योनिषु जायते ॥

**Colophon.** इति श्रीशिवपूजामहारत्ने पञ्चमः प्रकाशः समानः ॥ शुभमस्तु ॥

विषय । शिवसमर्पाविधिः ।

No. 364 शिवप्रतिष्ठा By कल्याणशर्मा । Śivapratisthā.

**Substance:**—Character, Maithili. White paper. Lines, 15 to 18 on a page. Letters 54 in a line. Folia 24. 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śāka 1704. Worn out. Worm eaten. Place of deposit, Pandit Rabinath Jhā, Professor, M. R. Vidyalaya and resident of Andhra Tharhi P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa, dealing with Śivapratisthā, by Kalyāṇa Śarmā.

**Beginning.** ओं नमो गणेशाय ॥

श्रीमद्राघवसिंह भूपतिमण्येः कैलासकल्पालया ।

वस्थानोद्भुरराघवेश्वर शिवप्राणप्रतिष्ठाविधिम् ॥

कुर्वाणस्य यशोमिश्रोभितदिशोऽनुहामवाव्यादरा ।

दीशस्यापनपद्धतिं वितनुते कल्याणशर्मा सुधीः ॥

**End.** ततो गुरु र्यजमानं भद्रासन उपवेश्य ओं सुरास्त्वामित्यादिभिरभिषिञ्चेत् । ततो यजमानोऽपि महाजलाशये स्नात्वा मण्डपमागत्य हिरण्यादिना गुरु मन्यांश्च ब्राह्मणा संतोष्याशिषो गृहणीयादिति ॥

**Colophon.** इति महामहोपाध्याय श्रीकल्याणशर्मविरचिता शिवप्रतिष्ठापद्धतिः समाप्तः ।

॥ ओं ॥ शाके १७०४ ज्येष्ठशुक्लपञ्चम्या शनौ लिखितमिदं नान्तरवंशश्री भवनाथशर्मणा स्वार्थे ॥

विषय । शिवस्थापनविधिः ॥

A. शिवप्रतिष्ठा By कल्याणशर्मा ॥ Śivapratisthā.

**Substance:**—Character, Maithili. White paper. Lines, 10 on a page. Letters, 44 in a line. Folia 48. 12½×5 inches. Appearance, old. Prose and hymns. Complete. Generally, correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mm Bā, nath Mīra,

Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A manual of Karma-kāṇḍa by Kalyāṇa Śarmā, dealing with Śivapratisthā.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

**B. शिवप्रतिष्ठा By कल्याणशर्मा । Śivapratisthā.**

Substance :—Character, Maithili. Nepali paper. Lines, 9 on a page. Letters, 36 in a line. Folia 65.  $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose. Incorrect. Incomplete. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā, Maniāthpur, Deodhā P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa dealing with Śivapratisthā, by Kalyāṇa.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

**C. शिवप्रतिष्ठा By कल्याणशर्मा । Śivapratisthā.**

Substance :—Character, Maithili. Yellow paper. Lines, 7 on a page. Letters, 32 in a line. Folia 70.  $12 \times 4$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date Śaka 1783. Place of deposit, Pandit Govardhan Jhā, Baliā, Sakri P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

**D. शिवप्रतिष्ठा By कल्याणशर्मा । Śivapratisthā.**

Substance :—Character, Maithili. White paper. Lines, 6 on a page. Letters, 30 in a line. Folia 112.  $14 \times 4$  inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṅgānāth Miśra, Pāhitol, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय Same



of deposit, Pandit Sadānand Jhā, Andhrāsthārhi P. O. Darbhanga

Beginning, End, Colophon, विषय—Same.

---

F. शिवप्रतिष्ठा By कल्याणशर्मा । Śivapratisthā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 7 on a page. Letters, 45 in a line. Folia 56. 13×5 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date Śāka 1836 Samvat 1972. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A hand book of Śivapratisthā by Kalyāṇa Śarmā.

Beginning, End, Colophon, विषय—Same.

---

G. शिवप्रतिष्ठा By कल्याणशर्मा । Śivapratisthā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 11 on a page. Letters, 36 in a line. Folia 47. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Last pages are eaten on the right side. Place of deposit, Raj Library Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with Śivapratisthā, by Kalyāṇa Jhā.—wrote about this author in his work “नित्याचन पद्धतिः”

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

H. शिवप्रतिष्ठा By कल्याणशर्मा । Śivapratisthā.

Substance :—Character, Maithilī. White and brown paper. Lines, 6 on a page. Letters, 52 in a line. Folia 62. 14×3 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Not correct. Date wanting. Place of deposit, Harshdatta Jhā, Ujān, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A Ms. of Śivapratisthāvidhi by Kalyāṇa Śarmā.

Beginning, End, Colophon, विषय Same

Appearance, old Prose and verse Complete Correct Date  
Śāka 1704 Worn out Place of deposit Pandit Rabinath Jhā,  
Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Tharhi  
P. O., Darbhanga. A fragment of Śivaprāsādapratīṣṭhāvidhi.

**Beginning.** ओं नमः ॥ अथ शिवप्रासादप्रतिष्ठाविधिः ॥ तत्राधिवासनदिने प्रासादोत्तरेऽग्रे वा-  
घोडशहस्तमण्डपे चतुरस्रां चतुर्हस्तां हस्तोच्छ्रितां वेदीं विहितामवधार्याचान्तः  
प्राणानायम्य ओमद्य श्वःकर्तव्य शिवप्रासादप्रतिष्ठाकर्माविघ्नपरिसमाप्तिकामो  
विनायकं सूर्यादिनवग्रहांश्चाहं पूजयिष्ये इति संकल्पं कृत्वा पूजयेत् ॥ तत्र  
पूजाविधिः ॥

**End.** ततः अमुके मासि अमुके पक्षेऽमुकतिथौ इमं शिलेष्टकदावादिनिर्मितं प्राकार-  
परिवारदेवतालयसंयुतं प्रासादं विष्णुदैवतं शिवाय शिवलोककामः मातृकुलपितृ-  
कुलद्रव्योद्धरणपूर्वकशिवप्रीतिकामोवाऽहमुत्सुज्ये इत्युत्सुज्य कर्मदक्षिणां कृत्वा  
आचार्यदक्षिणां दद्यात् ततः आचार्यभृतिय (?) ब्राह्मणौ स्वस्तिवाचकादिस्थपतिप्रभृतीन्  
परितोष्य ब्राह्मणान्भोजयेदिति ॥

**Colophon.** इति प्रासादोत्सर्गविधिः ॥ शुभमस्तु श्रीस्तु शाके १७०४ ॥  
विषयः । शिवमन्दिरस्थापनविधिः ।

No. 366 शिवरात्रिव्रतोद्यापनविधिः । Śivarātri-vratodyāpanavidhiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines, 8  
on a page, Letters, 51 in a line. Folia 5. 12×3½ inches  
Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place  
of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lalaganj, Jhāñjhārpur P. O.,  
Darbhanga.

**Beginning.** ओं नमः विवाय ॥ अथ शिवरात्रिव्रतोद्यापनविधिं लिख्यते ॥ पूर्वे चतुर्दशेवर्षे  
निरामिषं पूर्वदिने भुक्तैकवारं फाल्गुनकृष्णचतुर्दश्यां त्रयोदशीयुतायां केवलाम्बा  
वती प्रातः कृतनित्यक्रियः etc. ॥

**End.** शिवमुद्दिश्य यत्प्रतिवस्तूनि तानि सर्वाणि शिवमन्त्राय द्यात् गौरीनिमित्तानि यानि-  
वस्तूनि तानि सर्वाण्याचार्याय दद्यात् ॥ वेद्युपकरणवस्तूनि गुरवे निवेदयेत् ॥०॥  
ततः कर्मदक्षिणा ॥

**Co ophon** इति शिवरात्रिव्रतोद्यापनविधिः समाप्ता लिखितमिदं श्रीश्यामभार्या

No 367 शैवसर्वस्वतार By विद्यापति. Śaivasarv

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves on a page. Letters 61 in a line. Folia 140. Appearance, old. Prose and verse. Worn-out. V. Letters affected. Incomplete. Correct. Date (?) deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise kāṇḍa by Vidyāpati. The tradition is stated by in the beginning. This book deals with the words and his offerings.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ॥

सूर्यचन्द्रमसौ दृशौ तदुपरि ज्योतिर्मयंद र्शनं ।

विभ्राणो गणयन्निवत्वमनघं विश्वैकबीजं विभुः ॥

घटे यः शिरसा सुधाकरकला मेकाङ्गमुद्रामयीं ।

देयादभ्युदयं त्रिकालविदयं देवो भवानीपतिः ॥

गङ्गोत्तुङ्गतङ्गिलङ्गिमलसत्कीर्तिच्छटाक्षालित-

क्षोणीदमातलशर्वपर्वतखोवीर्यतालङ्कृतः ॥

भूपालावलिमौलिमण्डलमणिप्रत्यर्चिताद्भिद्रया-

म्भोज श्रीभवसिंहभूपतिभूतसर्वार्थिकल्पद्रुमः ॥

दृष्यद्दुर्वारैरिद्विपकुलदलनाकण्ठकण्ठीरवश्री—

रासीमाशेषभून्मणिमुकुटतटज्योतिरुद्योतिताङ्घ्रिः ॥

तत्सन्तुः पुरयकीर्तिर्नयविनयदद्यादाक्षिण्यदक्षोहृत्तः ।

सर्वाश्रितानां मिथिलभुवि नृपो देवसिंहो वभूव ॥

दत्तं येन द्विजेभ्यो द्विरदरथमहादानमन्धैरशक्यं

का वार्ता त्वन्यदाने कनकमयतुलापूरुषो येन दत्तः ।

यस्यक्रीडातडागस्तुलयति शङ्कुरीशासनेष्टा ।

विरासीद्देवोऽसौ देवसिंहः क्षितिपतितिलकः कस्य न स्यान्नमस्य.

क्षोणीभर्तुरमुष्यवैरिवनितावैदग्ध्यदीक्षागुरो—

रुद्र तः शिवसिंहदेवनृपतिर्वशावतंशःसुतः ॥

शौर्यावर्जितगौलगञ्जममहीपालोपनघीकृता ।

१

सौप्तसिंहोत्पः

कैलाशोदरसोदरीयति शरदाकाशशाङ्कीयति

प्रालेयाचलशेखरीयति यशो यस्यारविन्दायति ॥

विश्वामंगिरसः सुतस्य विनयं रामस्य वृत्तं मुनेः

शौर्यं सूर्यसुतस्य धैर्यमवने गर्गम्भीर्यमम्भोनिधेः ।

दानं दानवनन्दनस्य सकलं सारः.....यतं

धाता यः शरदिन्दुसुन्दरयशः क्षोणीपतिर्निर्मितः ॥

दुग्धाम्भोधाविव श्री गुणगणसदृशे विश्वविख्यातरीशेः (?)

सम्भूतापद्मसिंहचित्पतिपतिदयिता धर्मकर्मैकसीमा ।

पत्युः सिंहासनस्था पृथुमिथिलमहीमण्डलं पालयन्ती

श्रीमद्विश्वासदेवी जगति विजयते चर्ययाहन्धवी ॥

इन्द्रस्येव शची समुज्ज्वलशुणा गौरीव गौरीपतेः

कामस्येव रतिः स्वभावमधुरा सीतेव रामस्य या ।

विष्णोः श्रीरिव पद्मसिंहनृपतेरेषा परा प्रेयसी

विश्वख्यातनया द्विजेन्द्रतनया जागर्ति भूमण्डले ॥

दातार कति न कति नवा सन्तीह भूमण्डले

नैकोऽपि प्रथितः प्रदानयशसो विश्वासदेव्याःसमः ।

यस्याः स्वर्णतुलास्त्रधाखिलमहादानप्रदानोत्सव-

स्वर्णैरर्थिभृगीदृशामपि तुलाकोटिध्वनिः श्रूयते ॥

लीलालोलावनालीकुचनिचयदलद्वीभिविस्तारतार-

प्रव्यक्तोन्मुक्तातरलतरतद्गन्धसन्दोहवाहः ॥

पुष्पतपुष्पौघमालाकुलकलितलसद्भृगसंगीतभंगी

श्रीमद्विश्वासदेव्या समद्विचिह्नचिरो विश्वभागस्तलागः ॥

नित्यं देवद्विजार्चा...लवितरणारम्भसम्भावितश्री —

दर्भमज्ञा चन्द्रचूडप्रतिदिवससमाराधनैकामचिता ।

विहङ्गनुज्ञाप्य विश्वापत्तिकृचिनमसौ विश्वविख्यातकीर्ति-

विरचयति शिखौवर्ध्वरक्सारम् ॥

अक्षरे तुल्यभातीना मङ्गलम् प्रज्युयत ।

तस्मात्समस्तद्वाना महादेवोऽयमुत्तमः ॥

End of Ms.

तत्र मागकृष्णाष्टम्यां प्रातः प्रधानसंकल्पं कुर्यात् भगवन् सूर्य भगवत्यो देवता श्रद्धा  
सर्वविनिर्मुक्तत्वसर्वैश्वर्यसमन्वितत्त्वशिवपुराधिकारणकसर्वात्मिकात्मिकात्मिकात्मिकात्मिका  
कामनया वर्षमेकं यावत्प्रतिकृष्णाष्टाभिनक्तव्रतमहं करिष्ये ॥ अथ प्रतिमाससंकल्पः ॥

Colophon.

नास्ति ।

विषय ।

शिवपूजावलिहोमादिविधिः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 662. R. M. Pt. 6, p. 1.

— — —

No. 368 शैवलसर्वस्वसारप्रमाणभूतपुराणसंग्रहः By विद्यापति ।

Śaivasarvasvasāra pramāṇa bhūta purāṇasaṅgrahaḥ.

Substance:—Character, Devanāgarī. White paper. Letters, 34 in a line. Lines, 5 on a page. Folia 48. 15×6 inches. Appearance, fresh. Verse. Complete. Generally correct. Date San 1305 Śāl. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A collection of Ślokas of all the Purāṇas and Tantras, connected with the worship of Śiva by Vidyāpati for reference in his work “शैवलसर्वस्वसार” made on behalf of Viśvāsa Devī.

Beginning.

ओं नमः शिवाय ॥

लिङ्गपुराणे, श्रीकृष्णउवाच,—

यदाद्यमैश्वरं तेजस्तल्लिङ्गं प्रथमं स्मृतम् ।

कल्पान्ते तस्य लिङ्गस्य लीयन्ते सर्वदेवताः ॥

ब्रह्मणि लीयते ब्रह्मा वामेतश्चाप्यहं प्रभोः ।

हृदये चैव गायत्री सर्ववेदात्तमोत्तमा ॥

लीयन्ते वै मुखे वेदाः सषड्गपदक्रमाः ।

जठरे लीयते सर्वं जगत् स्थावरजङ्गमम् ।

पुनस्तपयते तस्माद्ब्रह्मागडं सत्त्वाचरं ॥

End.

अविष्णुपुराणे,—

करवीरो नकरचैव अर्क उन्मत्तकस्तथा ।

पाठ्य नृत्तवी चैव तथैव गिरिकर्षिका

शमीपुष्पाणि कुञ्जक गिखला तथा ॥

अपासागस्तथापन्न जातीपुष्प सरोकसः ।

चम्पकेशरितमरं तथा वै नागेशरं ।

पुन्नागं किङ्किरातञ्च क्षोणपुष्पं तथा शुभं ॥

शिशिरादुम्बरश्चैव यथा मल्ली तथैव च ।

पुष्पाणि यज्ञवृक्षस्य तथा विल्वः प्रियः शुभं ॥

कुसुम्भस्य च पुष्पाणि तथा वै कुङ्कुमस्य च ।

नीलश्च कुसुदश्चैव तथा नीलोत्पलानि च ॥

अम्लानञ्च लवङ्गाञ्च दारुणं वकुलं तथा ।

सुरभीणि च सर्वाणि जलस्थलाम्बुजानि च ॥

गृह्णामि शिरसा देवि यो मे भक्त्या निवेदयेत् ॥

**Colophon.** इति । लेखक श्रीजगन्नाथ दास । फाल्गुनकृष्णअष्टम्यां सन् १३०५ शाल ।  
श्रीं नमः शिवाय ।

विषयः । शिवसर्वस्वसारप्रदर्शितविषयाणां समूलकत्वप्रदर्शनाय तत्तत्पुराणेभ्य उद्धृत  
शिवार्चनादिवाधकवाक्यान्त्येकत्रसंगृहीतानि ।

No. 369 शुद्धिचन्द्रिका By रघुपति । *Suddhichandrikā.*

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters, 52 in a line. Folia 4. 14×5 $\frac{3}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Correct, generally. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Date (?) A manual of Dharmaśāstra, dealing with Sapindanirūpaṇa and Aśāchanirūpaṇa etc, by Raghupati. Worm-pierced.

beginning. श्रीं नमः श्रीराधाकृष्णभ्यां नमः ।

जननस्थितिनाशहेतुभूतां हरिगौरीपतिधातृसंस्तुताम् ।

निजसेवकतारणैकदक्षां शिरसा तानहमानमामि शक्तिम् ॥

सुरवरमुनिवृन्दैः पूजितं यत्पदाब्जं, शिरसि कमलभूतं श्रीपतेः शूलपाण्यैः ।

विहितमविहितं वा जायते यत्प्रसादा, क्षस्तु दुरितजातं मूलशक्तेस्सदा तत् ॥

पौगादेशविहारीविहाग्नारीपरिहरः श्रीमान् ।

बाना वीर-समरे जयति कर्णवी महीपालः ॥

तन्निदेश

यस्मादेषा मया क्लृप्तास्त्वा विदुषा मुद  
तत्वा गुरुगणान्भूया गणशान्च सस्वतीम् ।  
श्रीमद्रघुपतिः प्राज्ञः कुरुते शुद्धिचिन्तिकाम् ॥

**End.** आहवे संमुखमरणे सद्यः शौचं तन्त्रज्ञतादिना अणपाकपरम्परामृतस्य अहाशौच-  
मतो न विरोधः । अथैकाहाशौचं निरूप्यते । एकाहमात्रव्यापकाशौचत्वन्तत् ।  
तादृशा ।

**Colophon.** नास्ति ॥

विषयः । अशौचविचारः ॥

No. 370 शुद्धिचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्र ॥ Śuddhichintāmaṇiḥ

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 64 in a line. Folia 40. 15×5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date (?) Worn out. Soiled. Letters are not visible on the left side. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Vāchaspati Miśra.

**Beginning.** नमः कालिकायै ॥

प्रणम्य परमात्मानं श्रीवाचस्पतिशर्मणा ।  
आलोक्य मुनिवाक्यानि शुद्धिनिर्णय उच्यते ॥  
प्रायणेजने शुद्धिशुद्धिनियता क्रिया ।  
वर्णसंकरशुद्धिस्तु व्यवस्थाशुद्धिसंकरे ॥  
विदेशस्थस्य बालस्य नारीणां प्रायणे तथा ।  
गर्भस्वावापमृत्यूनां शुद्धयस्तदनन्तरम् ॥  
अथासपिण्डनिर्हार शुद्धयशुद्धिव्यक्तिमाः ।  
प्रसंगेन सपिण्डादि निरूपणमतः परम् etc., ॥

**End.** अनुक्तशुद्ध्यन्तरे मनुः ।

श्रीणिदेवाःपवित्राणि ब्राह्मणानामकल्पयत् ।  
अदृष्टमद्भिर्निर्निस्तं यच्च वाचाप्रशस्यते ॥

Colophon

ग्रीवाक्षस्पतिविरचित शुद्धिचिन्तामणि समाप्त

ससातरामलक्ष्मणाभ्यां नमः ॥

विषयः । अष्टौचर्निर्णयादिः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 658.

A. शुद्धिचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्रः । Śuddhichintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow white paper. Lines 12 on a page. Letters 50 in a line. Folia 57. 12×4 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Śāka 1762. Place of deposit, Pt. Śrīkānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Dharmaśāstra by Vāchaspati Miśra dealing with the subjects enumerated in the beginning of the text.

Beginning, End, Colophon, विषयः :—Same.

B. शुद्धिचिन्तामणिः By वाचस्पति मिश्रः । Śuddhichintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 7 on a page. Letters 118 in a line. Folia 42. 15½ × 2 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting (about 225 years old). Place of deposit, Pandit Mm. Paramēśvar Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the subjects stated in the beginning, by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः :—Same.

C. शुद्धिचिन्तामणिः By वाचस्पति मिश्रः । Śuddhichintāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 11 on a page. Letters 57 in a line. Folia 58. 13½ × 3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date, Sān 1246 Śāl. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnāth Miśra Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. Some gaps are left by the copiest. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with purifications from sins, by Vāchaspati Miśra

Beginning, End, Colophon, विषयः . Same



D शुद्धिचिन्तामणि By वाचस्पति *Suddhichintamani*

Substance Character Maithilī. Yellow paper. Lines

on a page. Letters 76 in a line. Folia 55.  $15\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$  inches

Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date

wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth

Madhubanī. P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra

dealing with Śuddhivichāra; by Vāchaspati Miśra. Worn-out

Soiled.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

-----

No. 37 शुद्धितत्त्वम् By रघुनन्दन ॥ *Śuddhitattvam*.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 15—

17 on a page. Letters 60 in a line. Folia 57.  $12 \times 5$  inches.

Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?)

Worn-out. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor,

M. R. Vidyālaya, and resident of Andhra Tharhī P. O.,

Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with purifi-

cation, by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning. ओं नमो भवान्यै ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं जगतामीश्वरं हरिम् ।

शुद्धितत्त्वानि तत्प्रीत्यै वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

सदानुगमनं नार्था योगसिद्धिर्नयस्तथा ।

नानाफलं तथैकस्माद्वाधादेकफलं क्वचित् ॥

End.

परान्नरदोहे तु शरपत्रैः पुलकं कृत्वा शिरसि चत्वारिंशत्पलाशपत्राणि ध्रीवाया

दश उदरे विंशतिः बाह्वोः पञ्चाशत् हस्तद्वयाङ्गुलीषु पञ्च पञ्च अगड्द्वये त्रीणि

त्रीणि शिरसे चत्वारि ऊर्ध्वे पञ्चाशत् दक्षिणजानुजङ्घयोः पञ्चदश

पादद्वयाङ्गुलीषु पञ्च पञ्च देयानि । तं पुस्तकं मेघलामसूत्रेण संवेद्य यवपिष्टेनो

पलिप्य पूर्ववद्देत् ।

Colophon

उति

शुद्धित्त्वं समाप्तम्

## A शुद्धितत्त्वम् By रघुनन्दन Śuddhitattvam

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6 or a page. Letters 70 in a line. Folia 95.  $15\frac{1}{2} \times 2$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?) Pierced by worms. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with शुद्धि by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

## B. शुद्धितत्त्वम् By रघुनन्दन ॥ Śuddhitattvam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 63 in a line. Folia 105.  $17\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Worn out. Torn. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Complete. Incorrect. Date 1607 Śāka. A treatise on Dharmaśāstra, by Raghunandana Bhaṭṭāchārya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

## C. शुद्धितत्त्वम् By रघुनन्दन । Śuddhitattvam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 54 in a line. Folia 146.  $12\frac{1}{4} \times 4$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date Śāka 1774. Place of deposit, Pandit Manobar Thākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai. P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra, by Raghunandana. This is one of the 28 parts of his work, entitled, Aṣṭāvimśati Tattva.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

## No. 372 शुद्धितत्त्वपरिच्छेदः By महेश । Śuddhitattvapariichchhedah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 44 in a line. Folia 6.  $10 \times 4\frac{1}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit M M. Rājioāth Miśra, Saurath. Madhubani P O, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with Asauchavichāra, by MM Mahēsa Thākura.

**Beginning** श्री गणेशाय नमः ।

नानानिवन्धमालोक्य नृणांदिमुनिसम्मतं ।

शुद्धितत्त्वं सतां शुद्ध्यै महेशेन विविच्यते ॥

अथाशौचे निर्गलिताः । ब्राह्मणानां सप्तममासात्प्राग्वालके मृते सद्यःशौचं ।

सप्तममासादारभ्य द्वितीयवर्षं यावदेकाहोरालमशौचं, तृतीयवर्षादारभ्य षड्वर्षान्तं  
यावत् त्रिरात्रं, तदुपरि दशाहमशौचं भवति ॥

**End**

पण्डित्योजनानन्तरो देशो, देशान्तरं पण्डित्योजनाभ्यन्तरेपि यज्ञ आषाभेदगीरिर्नदं

व्यवधानानि भवन्ति तदपि देशान्तरमेव । तस्मिन्देशान्तरे मृते सद्यः शौचं, अशौचे

अतीते श्राद्धादिकारिणा श्राद्धं कर्तव्यम् ॥०॥ इति शुद्धिविवेकः समाप्तः दिवसद्वय

रात्रिसहितापक्षिणी ॥०॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ संक्षेपटिप्पणिः ॥

**Colophon.**

इति महामहोपाध्यायसदृङ्कुर श्रीमहेशकृतशुद्धितत्त्वपरिच्छेदः ॥०॥

विषयः ।

अशौचविचारः ।

**A. शुद्धितत्त्वम् By महेशठाकुर ॥ Śuddhitattvam.**

**Substance :—**Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 45 in a line. Folia 8. 12 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mahīdhar Miśra, Lāting, Darbhanga. A hand book of Dharmasāstra, dealing with Aśauca-vichāra by Maheśa. It cannot be ascertained whether this was the same Maheśa, who founded the Darbhanga Rāj.

**Beginning, End, Colophon, विषय :—**Same.

**No. 373 शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.**

**Substance :—**Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 64 in a line. Folia 7. 13 × 4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhañjhār-pour. P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओं नमो गणेशाय ।

अथ शुद्धिनिर्णयारम्भमाह ।

१ सधिमलयसङ्की

मदीयौ भवतो नित्य वन्द तत्प्रज्ञ शाश्वतम् ॥

शिशूनामल्पशुद्धीर्ना भटिति प्रतिपत्तय ।

नानानिवन्धसिद्धान्तो लिख्यते शुद्धिनिर्णयः ॥

**End.** वस्तुतो ब्राह्मणपितामहोपकमान्कूदविधायकानि, तेन पतितसंसारवर्जिते जीवत्ये-  
पितरि पार्वणविधायकं सङ्गवर्जितः सन्यासी ॥

**Colophon.** इति महामहोपाध्यायश्रीमदुमापतिविरचितः शुद्धिनिर्णयः समाप्तः । लिखिते  
श्रीरतिनाथेन स्वार्थमिति । शुभमस्तु श्रीरस्तु ओं गणेशायनमः ॥

विषयः । अशौचविचारः ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 658; Pt. II, p. 157. R. L.  
Pt. 7, p. 175.

**A. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayah.**

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13  
on a page. Letters 51 in a line. Folia 4. 13×4 inches.  
Appearance, fresh. Prose. Complete. Generally correct.  
Date (?) Place of deposit, Pandit Jayadeva Pāthak, Nāduār  
Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. A hand book of Dharma-  
śāstra dealing with Aśāuchavichāra by Umāpati.

Beginning, End, Colophon विषय :—Same.

**B. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayah.**

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10  
on a page. Letters 50 in a line. Folia 7. 12×4½ inches.  
Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?)  
Place of deposit, Pandit Bikal Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur  
P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing  
with Aśāuchavichāra by Umāpati.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

**C. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayah.**

Substance . Character Maithilī White paper Lines 9  
on a page Letters 57 in a line Folia 7. 12×4 inches.

Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?)  
Place of deposit, Pandit Gaṇānand Jhā, Lohuā, Jhañjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

D. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 36 in a line. Folia 11.  $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Worn out. Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

E. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 14 on a page. Letters 52 in a line. Folia 4.  $12 \times 5$  inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date San 1255 Sāl. Place of deposit, Babu Chandradeva Jhā, Mahānāthapur, Jhañjhārpur Bazar P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra by Umāpati.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

F. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 48 in a line. Folia 6.  $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Worn out. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mārkaṇḍeya Miśra, Chaur, Manigāchī P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra by Umāpati.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same

G. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 44 in a line. Folia 13.  $10\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Śukadeva Jhā, Pachadhi, Pandaul P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Śudhivichāra by Umāpati.

Beginning, End, Colophon, विषय Same.

H. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellowish white paper. Lines 11 on a page. Letters 54 in a line. Folia 6.  $12 \times 4$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. Worn-out Torn. A manual of Dharmaśāstra by Umāpati.

Beginning, End, Colophon विषय :—Same.

No. 374 शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 11 on a page. Letters 72 in a line. Folia 25.  $13\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date Śāka 1748. Place of deposit, Pandit Bāsudeva Miśra, Champā, Benipati P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra dealing with Prāyaścitta, by Umāpati. Worn-out.

Beginning. ओ श्रीकृष्णाय नमः ॥

प्रणम्य सच्चिदानन्दं श्रीमदुमापतिशर्मणा ।

नानानिवन्धमाश्रित्य क्रियते शुद्धिनिर्णयः ॥

तत्रादौ प्रायश्चित्तनिर्णयः ।

प्रयतत्वाद्दोषचित्तमशुभं नाशयतीति प्रायश्चित्तम् ॥ प्रयतत्वात्विध्यनुष्ठानात् उपचितं सञ्चितमशुभं नाशयतीतिहारीतवचनार्थः, न तु फलान्तरजनकम्, तदुपदेशेफलमाह यत्पुण्यमुद्धते विप्रे नियमाग्रे ज्ञादिषु ।

तत्फलं कारिते

मामने ॥

अधुध्वाधर्मशास्त्राणि प्रायश्चित्तं वदन्ति ये ।  
 प्रायश्चित्ती भवेत्पूतस्तत्पापं तेषु गच्छति ॥  
 इतिशातातपीयात् ॥

End.

तथा मनुः ॥  
 पक्षिजन्वं गवाघ्रातं अवधूतमवजुतं ।  
 दुषितं केशकीटैश्च मृत्रक्षेपेण शुध्यति ॥  
 तथाच पशुविशान्तं  
 आममांसमधुघृतं तैलंस्नेहाः फलोद्भवाः ।  
 अन्यभाण्डस्थिताद्येतेनिस्त्रान्ताः शुचयो मता ॥ इतिदिक् ॥\*

Colophon.

इति महोपाध्यायपगौलीसं श्रीमदुमापतिविरचितः शुद्धिनिर्णयः संपूर्णः ।  
 लिखितमिदं आरण्यकृष्णसप्तम्याम्बुधे शाके १७४८ ॥

विषय ।

अशौचविचारः ।

A शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Suddhinirnayah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 44 in a line. Folia 36. 12×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andaulī, Mādhavapur, P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta and Sūddhi-vichāra by Umāpati. Worn-out. Torn.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ प्रायश्चित्तनिर्णयः ॥ प्रयतत्वाद्गोपचितमशुभवाशयतीति प्रायश्चित्तम् । प्रयतत्वा-  
 द्विध्यनुष्ठानात् अशुभं पापं नाशयतीति हारीतवचनार्थः । न तु फलान्तरजनकम् ।  
 तदुपदेशे फलमाह ।

यत्पुण्यमुद्धते विप्रे प्रियमाणे जलादिषु ।

कृच्छ्रं तारिसे ————— तु मानवे ॥

End

तथा मनुः

Colophon. इति  
विषयः । अशौचविचारः ।

शुद्धिनिर्णय-संपूर्ण

**B. शुद्धिनिर्णयः By उमापति । Śuddhinirṇayaḥ.**

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 47 in a line. Folia 35.  $11 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, San 1245 Sal. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga District. A treatise on Dharmaśāstra by Umāpati, dealing with Prāyaschitta. This is the same Umāpati, who wrote Pārijātaharaṇam in the Maithilī language.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

**C. शुद्धिनिर्णयः By उमापति ॥ Śuddhinirṇayaḥ.**

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 52 in a line. Folia 33.  $12 \times 4$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Worn-out. Torn. Complete. Incorrect. Date Śāka 1725. Place of deposit, Pandit Basudeva Miśra, Salampur, Ghataho, P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaschitta and Aśauchavi-chāra by Mm. Umāpati.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

**No. 357 शुद्धिनिर्णयः By वाचस्पतिमिश्र ॥ Śuddhinirṇayaḥ.**

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 65 in a line. Folia 94.  $14\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{2}$  inches. Prose and verse. Appearance, old. Complete. Correct. Worn-out. Partly pierced by worms. Date La. Sam 511. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrā Thārhi. P O, Darbhanga

Beginning ओं नमो महागणेशाय



प्रायणे अने शुद्धिशुद्धिनियता क्रिया ।  
 दर्शांकरशुद्धिश्च व्यवस्था शुद्धिसंकरे ॥  
 विदेशस्थस्य बालस्य नारीणां प्रायणे तथा ।  
 गर्भस्त्रावापमृत्यूनां शुद्धयस्तदनन्तरम् ॥  
 अथासपिण्डनिर्हारशुद्ध्यशुद्धिव्यतिक्रमाः ।  
 प्रसङ्गेन सपिण्डादितिरूपणसतः परम् ॥  
 अथ निर्हारदाहामिदानानि तददायिनः ।  
 तोयदानस्य चानर्हास्ततः शोकापनोदनम् ॥  
 प्रवेशनादिपिण्डादिदानमस्थिचयस्ततः ।  
 देहशुद्धिः क्षालनादिशुद्धिः स्नानोद्धवाथ सा ॥  
 भूतोयतेजसादीनां शुद्धयस्तदनन्तरम् ।  
 अत्यन्तोपहृते शुद्धिः शुद्धिः पक्वान्नगोचराः ॥  
 स्वभावशुद्धिराख्याता सांख्यसंख्यावता स्वयम् ।  
 स्वभावशुद्धमतिना श्रीवाचस्पतिशर्मणा ॥

End.

त्रीणि देवाः पवित्राणि ब्राह्मणानामकल्पयत ।  
 अष्टष्टमद्भिर्निर्निष्कं यच्च वाचा प्रशस्यते ॥  
 अष्टष्टमशुचितया न स्वयं प्रमिन् । निर्निष्कं प्रक्षालितं ब्राह्मणानामिति शेषः ।  
 सर्वोपयोक्तृविषयन्यायसामान्यादिति ।

Colophon.

इति महामहोपाध्याय सन्मिश्र श्रीवाचस्पतिविरचितः शुद्धिनिर्णयः संपूर्णः ॥  
 शुभमस्तु श्रीरस्तु ओ । ल सं ५११ आश्विनशुक्लचतुर्दश्यां चन्द्रे धुरउग्रामे  
 श्रीचतुर्भुजेन स्वार्थे लिखितमिति ।  
 अम चौलीचक्रं गिल गरलमावर्जय जटा वह व्यालव्यूहं वपुरतितरां लिम्प भंसितैः ।  
 इमां भ्रुध्मस्ते गिरिसा यतिचर्या यदि पुनः, पुनर्ग्रीमर्द्धाङ्गाद्वरं विरहस्य प्रभवसि  
 भिक्षोर्निधनं वरमिति पशुपतिना भोक्तुमारब्धं ।  
 गल एव तस्य तस्थौ जठरानलदाहशङ्कया गरलं ॥  
 ओ नमः शिवाय । ओ नमस्तस्यै ॥

विषयः ।

अशौचविचारः प्रक्षालनादिग्रन्थादिपरिगणितविषयशुद्धिनिर्णयश्च ।

A. शुद्धिनिर्णयः By वाचस्पतिमिश्र ॥ Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 62 in a line. Folia 86. 15 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Worn-out. Torn. Complete. Correct. Date (?). Place of deposit, Pandit Śivesvar Jhā, Lālaganj, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

B. शुद्धिनिर्णयः By वाचस्पति । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 70 in a line. Folia 77. 14 × 1½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, La. Sam. 4. 8. Worn-out, torn. Place of deposit, Pandit Babujana Jhā, Shashipur, Jogiara P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

C. शुद्धिनिर्णयः By वाचस्पति ॥ Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 55 in a line. Folia 43. 14 × 5½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra, by Mm. Vāchaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

D. शुद्धिनिर्णयः By वाचस्पति ॥ Śuddhinirṇayaḥ

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 40 in a line. Folia 81. 13½ × 4½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra, by Mm. Vāchaspati Miśra.

6 on a page. Letters 68 in a line. Folia 7.  $10 \times 2\frac{1}{2}$  inches. Appearance, very old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Worn out. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrā Tharhi P. O., Darbhanga.

ओनमो गणेशाय ॥

**Beginning.** अथ शुद्धिनिर्णयः ॥

शुद्धिस्तु कर्मार्हताप्रयोजकादृष्टविशेषः ॥

यथादेवाश्चपितरश्चैवपुत्रे जाते द्विजन्मनाम् ।

आयान्ति यस्मात्तदधः पुण्यं षष्ठं च सर्वदा ॥

इत्यादि पुराणीये शुद्धौ पुण्यपदप्रदर्शनात् ।

अतएवाशौचभाव एव शुद्धिर्जायतेति नवीनमतं तच्चिन्त्य ॥

भावभावयोरेकावच्छेदेन एकाधिकरणेऽसंभवात्तन्मते षण्ठीपूजादिकं कथंस्यादिति ॥

**End**

शातातपः ॥

वेषवः शुचयः सर्वे वायुनासमुदीरिताः ।

अन्यत्र रासभावाविकशसमूहनिवासां ॥

समूहनी सम्मार्जनी । यमः ।—

पृष्ठतो गौर्यजः स्कन्धे सर्पतोऽश्वः शुचिस्तथा ॥०॥

**Colophon.** इति शुद्धिनिर्णयः समाप्तः ॥

विषयः । अशौचविचारः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 658. R. L. Pt. III. p. 61. C. S. C. Pt. 31, p. 553.

— — —

A. शुद्धिनिर्णयः By गोपाल । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 17 on a page. Letters 958 in a line. Folia 4.  $12 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date Śāka 1719. Worn-out. Soiled. Place of deposit, Pandit Rabinath Jhā, Professor M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Tharhi, P. O., Darbhanga. A manual of Dharma-śāstra, dealing with Śuddhivichāra by Gopala Nyāyapañ-  
chānana.

Beginning, End, Colophon, विषय . Same

## No 377 शुद्धिनिर्णयः By श्रीदत्त Śuddhinirṇayaḥ

Substance:—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 12 on a page. Letters 48 in a line. Folia 20.  $12 \times 5\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date Śāka 1720. Place of deposit, Pandit Umākānt Jhā, Tarauni Sakri P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Tithivichāra by Śrīdatta. Worm-eaten.

Beginning. ओ नमो गणेशाय ॥

प्रथम्य परमात्मानं पुरुषार्थस्य साधकम्, श्रीदत्त...शुद्धिनिर्णय उच्यते ।

तत्र, प्रायणे जनने शुद्धिरशुद्धिनियत्रा क्रिया ॥

वर्णशंकरशुद्धिस्तु व्यवस्थाशुद्धिशंकरे ।

विदेशस्थस्य बालस्य नारीणां प्रायणे तथा । etc.

End. सप्त प्रदक्षिणान् कृत्वा एकैकं तु विनिक्षिपेत् ।

अद्विषर्षप्रेतमित्यनुवृत्तौ पारस्करः शरीरमदग्ध्वा निखनन्तीति ॥

Colophon. इति श्रीमदुपाध्याय श्रीदत्तविरचिते शुद्धिनिर्णये प्रथमःपरिच्छेदः ॥ ० ॥ शाके १७२० श्रावण शुदि सप्तम्यां गुरौ श्रीराघवेण लिखितमिति शिवम् ।

विषयः । अशौचादिः ।



## No. 378 शुद्धिनिर्णयः । Śuddhinirṇayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folia 6.  $11 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Prose. Appearance, old. Complete. Generally correct. Date 1926 (Śāka) Place of deposit, Śibu Dhibū Thākur, Khojapur, Khatauna P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra. Worn-out. Torn.

Beginning. श्रीगणेशः शरणम् ॥

अथ शुद्धिर्निर्णीयते । तत्र ब्राह्मणस्य सपिण्डे ब्राह्मणे मृते वसरावेण शुद्धिः ।

सपिण्डाद्य

५

सकुल्ये त्रिरात्रेण तेऽत्र

एतदूर्ध्वं ज्ञायमानकर्मणामके कुलजे मृते पक्षिण्या पक्षिणी तु पूर्वापरदिनसहि  
ता रात्रिः पूर्वपररात्रिसहितं दिनं वा । गोत्राजे तु मृते स्नानमात्रेण ॥

**End.** स्त्रिया अपि द्विवर्षाभ्यन्तरे भूमिनिखनमात्रम् । तदूर्ध्वं विवाहात्पूर्वं पूर्वक्रियामात्रम् ।  
तत्रापि पिताधिकारी तदभावे भ्रातादिः । ऊढ्यास्तु त्रिविधास्त्वपि क्रियासु पुत्रोधिकारी  
तदभावे पतिः तदभावे सपत्नीपुत्रः तदभावे स्नुषा तदभावे पौत्रः तदभावे सपिण्डाः  
तदभावे सकुल्याः तदभावे भ्रातृसपिण्डाः ॥

**Colophon** इत्याधिकारिणां निरूपणम् ॥

ओं नमः शिवाय ॥

रसनयनधराधृक्कृचन्द्रमःसम्मिलितेऽब्द, इषगतफणित्थियां कृष्णपक्षे क्षपेशे ।

त्वरितमिह लिखित्वा निर्यायं शुध्यशुध्यो विंतरति वनलूलाशर्मणे जीवनाथः ॥

ओं नमः श्रीनन्दनन्दनपादारविन्ददुन्द्याय ॥

श्रीरामानुजाय नमः ॥ श्रीनृहरये नमः ॥

विषयः । अशौचविचारः ।



A. शुद्धिपरिच्छेदः By हरीश्वर । Śuddhiparichchhedah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 3 on a page. Folia 7. 11 × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Worn-out. Complete. Correct. Date Śāka 1689. Place of deposit, Pandit Manīśvar Jhā, Lālaganj, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.



No. 379 शुद्धिपरिच्छेदः By हरीश्वर । Śuddhiparichchhedah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 58 in a line. Folia 12. 13 × 3½ inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

स्मर हरिहरात्मकम्

यद्यपि दोषगणैर्यमधिकं क्लृप्तीकृतः सन्तः ।

तदपि समाधानीयो महतामेषा यतो रीतिः ॥

हारलतारत्नाकरशुद्धिविवेकादयो यदपि ।

तदपि तदाकुलमनसां हरिरचितोऽयं सुदं धत्ताम् ॥

**End.** असपिण्डं द्विजं प्रोक्तं विप्रो निर्दयं वन्धनात् ।

सोदरेष्वेतदेव स्यान्मातुरास्तेषु बन्धुषु, इति वचनात् । मातृवर्गेष्वप्येवमेवोक्तम् ।

एतच्चासपिण्डनिरहरणायशौचम् ॥

**Colophon.** नास्ति ।

**विषय ।** मृत्तानामसपिण्डानां सपिण्डानाञ्चाऽशौचविचारः ।

**B. शुद्धिपरिच्छेदः** By हरीश्वर । Śuddhiparichchhedah.

**Substance :—**Character Maithilī. Blue paper. Lines 9 on a page. Letters 58 in a line. Folia 14.  $13\frac{1}{2} \times 4$  inches. Prose. Appearance, fresh. Complete. Correct. Date Śāka 1796. Place of deposit, Pandit Bikal Jhā, Lālagañj, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning, End, Colophon, विषय :—**Same.

**No. 380 शुद्धिप्रदीपिका** By कोशीश्वर । Śuddhipradīpikā.

**Substance :—**Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 50 in a line. Folia 56.  $14 \times 5$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Bikal Jhā, Lālagañj, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओ नमो गणेशाय ॥

प्रणम्य गोविन्दपदारविन्दं शुद्धौ निबन्धं कुस्ते मुसरिः ।

तत्तच्छरीरादिविशुद्धबोधनिमित्तभूतं सुधियां सुखाय ॥

आलोक्य लक्ष्मीधरपारिजातमिताक्षराहारलतानिबन्धान् ।

आकृष्य सारं निखिलं च तेभ्यो निमग्न्यते शुद्धिनिबन्ध एषः

End

गीमानय हरिहोस्तिलविप्रपूज्य सिंहासनाध्वक्स्थो हरिश्च समान  
 द्वौ चापरौ तस्य सुतावभूतां श्रीलक्ष्ममुम्भूजगदेकबन्धौन्धू ।  
 आचचार्ययार्याजितनारदादिदेवर्षिवर्गौ गुणिनोग्रगण्यौ ॥  
 ज्यायान् वभूव रिव ? पुण्यकर्मा श्रीरुद्रशर्मा प्रथितस्तयो र्यः ।  
 पुत्रोभवत्तस्य मुरारिशर्मा कर्माणि यस्याखिल विस्मयाय ॥  
 मिताक्षरादीनखिलान्विवन्धानालोच्य सारं लिखितम् तेष्वयः ।  
 आकृष्य तेनैव कृतः सुबोधः शुद्धौ निबन्धः सुधियां सुखाय ॥

Colophon.

इति महामहोपाध्याय श्रीकोशीश्वरकृता शुद्धिप्रदीपिका समाप्ता ।

आश्विनशुक्लपञ्चम्यां भृगौ भीठीग्रामावस्थितश्रीमुनिशर्मणा लिखितमिदं समाप्तम्

विषय ।

अशौचादिनिर्णयः ॥

— — —

No. 381 शुद्धिरत्नाकरः By चण्डेश्वर । Śuddhiratnākaraḥ

Substance:—Character Maithili. Palm leaves. Lines 6 or a page. Letters 56 in a line. Folia 116. 14 × 2½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Worn-out. Partly pierced by worms. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naruār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning.

न ग्रामीयोऽतसमन्वितासी पारिजाते तु इतरेष्वान्येषु उपाध्यायादिषु ।

ज्ञातयोऽत्र मातापितृबान्धवास्तन्मातुलपुत्रादयः ॥

End.

अथ देहशुद्धिः ॥

तत्र मनुविष्णु, —

ज्ञानं तपोभिराह्वरो मृन्मनोराप्राप्तात्...रेहिनाम् ।

सर्वेषामेव शौचानां अर्थशौचं परं स्मृतम् ॥

यो र्ये हि शुचिः स शुचिर्न मृद्वारिशुचिःशुचिः ।

ज्ञान्त्या शुद्ध्यन्ति विद्वांसो दानेनाकार्यका...

Colophon. नास्ति ।

विषय । विविधपर्यायानां शुद्धिप्रकारो दर्शितः ।

Previous Notice:—C. C. Pt. I, p. 658. Pt. II, p. 157. R. L. Pt. 7. P. 149

A शुद्धिरत्नाकर. By चण्डेश्वर Śuddhiratnākaraḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Folia 28. 13 × 4 inches. Appearance, fresh. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Dhareśvar Jhā, Lālaganj, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 382 शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 46 in a line. Folia 47. 13 × 4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct. Date Śāka 1686, Place of deposit, Pandit Jadubāra Miśra, Khopā, Phulaparās P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Rudradhara. Worn-out. Torn.

**Beginning.** ओं नमः एकदन्ताय ॥

हस्तदुरितजातं केशवस्यैववाहु -

विपुलगलविलान्तः केशिनः संप्रविष्टः ॥

अमुपवनमिवास्य प्राशितुं संप्रवृत्तः

कुलवयदलनीलः पञ्चशीर्षा भुजङ्गः ॥

चिरन्तनानेकनिबन्धसिद्धः स्वसंप्रदायानुगतः स्फुटार्थः ।

नत्वा हरिं रुद्रधरेण सम्यग्वितन्यते शुद्धिविवेक एषः ।

सन्त्येव रत्नाकरपारिजातमिवाक्षराहारलतादयोऽन्ये ॥

तथापि तलालसमानसानां भवेत्प्रमोदाय मम प्रयासः ।

**End.** यथाह मरीचिः ॥

येषु स्थानेषु यच्छौचं धर्माचारश्च यादृशः ।

तत्र तन्नावमन्येत धर्मस्तत्रैव तादृशः ॥

येषु देशेषु ये देवा येषु देशेषु ये द्विजाः ।

येषु स्थानेषु यत्तोयं या च तत्रैव मृत्तिका ॥

इति शुद्धिविवेके तृतीयः परिच्छेदः ॥ \* ॥

**Colophon**

शुद्धौ द्वौ सप्त निबन्धान् दृष्ट्वा तु मत्स्तथाभ्रातुः ।

रुद्रधरेण कृतोऽयं शुद्धिविवेकः स्ता प्रीत्यै



शाके लिते पद्मेऽसितेमाषवे

ग्रामे श्री मिथिलाधिराजललिते क्षिप्र द्वितीयातिथौ ॥

दिव्यं शुद्धिविवेकमेतदखिलाशौचप्रबोध प्रदं ।

श्रीयुक्त शशुभभाजनस्तु रजनीनाथो द्विजः प्रालिखत् ॥ \* ॥ \* ॥ \* ॥

विषय । अशौ चरनस्वलाब्धि शुद्धि निर्णयः ।

Previous Notice:—C. C. Pt. I. p. 658., Pt. II. p. 157., Pt. III. p. 137 R. L. Pt. V. p. 258.

— — —

A. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepali and yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 32. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra, by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः - Same.

— — —

B. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 47. 11½×4 inches. Appearance, old. Worn-out. Letters affected. Prose and verse. Complete. Correct generally. Date Śāka 1714. Place of deposit, Pandit Nīlakantha Singh Jhā, Chaur, Manigāchī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Aśauca etc. by Mm. Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः —Same.

— — —

C. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 50 in a line. Folia 49. 12×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Suresa Misra,

Saurath Madhubani P O, Darbhanga Worn out Torn  
A treatise on Dharmasastra, dealing with Śuddhivichara  
by Mm. Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

D. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines  
8—15 on a page. Letters 76 in a line. Folia 33.  $13\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$   
inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete.  
Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Khusal Jhā,  
Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dhar-  
masāstra, dealing with Śuddhivichāra by Rudradhara Upā-  
dhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय —Same.

---

E. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9  
on a page. Letters 54 in a line. Folia 51.  $14\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$  inches.  
Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Correct. Date  
wanting. Place of deposit, Pandit Āryādatta Mitra, Nanaur,  
Tamuria P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra deal-  
ing with Śuddhivichāra by Rudradhara. Worn-out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

F. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11  
on a page. Letters 42 in a line. Folia 58.  $11 \times 3\frac{1}{2}$  inches.  
Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date Śāka, 1691.  
The first portion seems to be very old and the last to have been  
added to it. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur,  
Tamuria P.O., Darbhanga. Now in the possession of Jayadeva  
Thākur, resident of Chanpurā, who at present, resides in the  
house of the owner of the Ms. A treatise on Dharmasāstra  
dealing with Śuddhivichāra, by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

## G. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर. Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White and brown paper. Lines 20 on a page. Letters 54 in a line. Folia 28. 12×6 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Bālakṛṣṇa Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

## H. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 72 in a line. Folia 48. 15×4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date San 1253 Śāl. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubanī, P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Aśauchavichāra by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

—\*—

## I. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 72 in a line. Folia 32. 14×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date wanting ( Śāka 1692 ? ) Worn-out. Letters affected. Place of deposit, Pandit Bichchā Jhā, Hanumān Nagar, Lohat P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Śuddhivichāra, by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

## J. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 46 in a line. Folia 29. 12×5 inches. Appearance, old. Worn-out. Torn. Prose and verse. Complete. Correct. Date Śāka 1774 Place of deposit, Pandit

Dinabandhu Jhā, Isahapur, Manīgāchi. P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, विषयः—Same.

**Colophon.** इति महामहोपाध्यायश्रीलक्ष्मीधरात्मजमहामहोपाध्यायश्रीरुद्रधरकृतः शुद्धिविवेकः समाप्तः ॥

शाके वेदनागडगचन्द्रविमिते मासे मघौ कृष्णके ।

पक्षे द्वादशिकातिथौ शनिदिने ग्रामेऽथ जम्बूसमे ॥

एतत्पुस्तकलेखनं त्रिदशरे स्वार्थतयो धातरः ।

श्रीसन्तोमशिनाथग्रांथिमधुरा जाताः कुलेभामुडरे ॥

श्रीरस्तु ॥ शुभमस्तु ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

— — —

K. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 72 in a line. Folia 33. 16½ × 3 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date Śāka 1677. Worn-out. Not fit to be copied. Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgāchi P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Aśau-chavichāra by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, विषयः—Same.

**Colophon.** इति महामहोपाध्यायलक्ष्मीधरात्मजमहामहोपाध्यायश्रीरुद्रधरकृतः शुद्धिविवेकः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु

शाके सप्तविंशतिजपतिष्ठिते वत्सरे पौषकृष्णे ।

भास्वत्पुत्रस्य वारे सुचरितविधिभे-सिद्धियोगे नवम्याम् ।

ग्रामे जम्बूसमाख्ये गुणिगणवसितेऽलीलिखत्पुस्तमेत -

च्छ्रीविष्णोः पादपद्मे निहितमदिरखंभैरननः क्षिप्रमेव ॥

ॐ नमस्तस्यै श्रीरस्तु ॥

Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date Śāka 1739. Place of deposit, Pandit Gonār Miśra, Lālagañj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

M. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in line. Folia 93. 15 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Worn-out. Torn. Incomplete. Correct. Worm-eaten. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

N. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Blue and yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 52 in a line. Folia 37. 12 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gopāl Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

O. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 61 in a line. Folia 80. 13½ × 2½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date 1614 Śāka. Worn-out. Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, विषयः—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्याय श्रीरुद्रधरकृतः शुद्धिविवेकः समाप्तः ॥ \* ॥

श्रीमद्रामनृपेथभूष परिणन्मौलिस्थलमौक्तिक -

व्याधूताङ्घ्रिः सरोरुहस्थरजसि श्रीशैलजा तत्परे ।

पृथ्वीं शासति कायकान्तमुखबन्धमाधोभूतपुष्पायुधे

सप्तवक्त्राकरे

प्लान्द्रुवा पूर्व तस्मिन् सुवन तस्य शाकन्त्ये  
 श्रीकृष्णोऽथ कुजे समालिखिदिं श्रद्धागपत्ते इतं ।  
 खेलत्खज्जनगर्वगज्जनदशो वत्तःस्थसम्यङ्मणिः  
 भीमचक्रीरुचिदेवसूरिचरणान्संपद्य सत्पुस्तकम् ॥

**P. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.**

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 58 in a line. Folia 64.  $12 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date Śāka 1705. Worn-out. Place of deposit, Babu Jayaramaṇa Jhā, Ujānā, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Rudradhara Upādhyāya. Worm-eaten.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

**Q. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.**

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 60 in a line. Folia 26.  $13 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Prose. Drenched. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

**R. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.**

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 76 in a line. Folia 40.  $13 \times 4$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naḍuār, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Śuddhi, and Aśauchavichāra by Rudradhara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same

S शुद्धिविवेक By रुद्रधर Śuddhivivekah

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 60 in a line. Folia 87.  $14\frac{1}{2} \times 2$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date Śāka 1638. Place of deposit, Pandit Gaṅgānāth Miśra, Pāhitol, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, विषयः—Same.

**Colophon.** इति महामहोपाध्यायश्रीलक्ष्मीधरात्मजमहामहोपाध्यायश्रीहलधराभुज-  
महामहोपाध्यायश्रीरुद्रधरकृतः शुद्धिविवेकः समाप्तः ॥ \* ॥  
लिखनपरिश्रमवेत्ता विद्वज्जनो नान्यः ।  
उद्धितलंघनखेदं हनूमानकः परो वेत्ति ॥  
एतेषु रे तरुणवातविधूयमानहावावलीक्वलितेषु महीरुदेषु ।  
अम्मो नवेज्जलद मुञ्चसि माविमुञ्च वज्रं पुनः क्षिपसि निर्दय कस्य हेतोः ॥ २३३ ॥  
३३२ ॥ ३३३ ॥  
शक्ति नागगुणर्तुभूमिगणिते विश्वावसौ हायने  
मासि प्रौष्ठपदे तथा पुनरिदं पक्षे सिते भार्गवे ।  
राकायामलिसालसञ्च सकलं प्रालीलिखत्पुस्तकम् ।  
नत्वा शम्भुपदारविन्दयुगलं श्रीमान् घनश्यामकः ॥

T. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekah

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 80 in a line. Folia 22.  $18\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrāthārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

U. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 48 in a line. Folia 42.  $12 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Worn out. Torn. Complete. Incorrect.

Date (?) Place of deposit, Pandit Ādyānāth Māra, Pahito Manigāchī. P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

V. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 55 in a line. Folia 44.  $12\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Worn-out. Date Śāka 1784. Place of deposit, Pandit Kedārānāth Jhā. Rupaulī, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

W. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 45 in a line. Folia 14.  $12 \times 4$  inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Sadānand Jhā, Andhrāthārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

X. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 46 in a line. Folia 109.  $15 \times 2$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date Śāka 1646. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Phuddī Jhā. Awām, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

Y. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 50 in a line. Folia 44.  $10\frac{1}{2} \times 4$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date Śāka 1699. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M R Vidyāya, and resident of Andhrā



Tbārhi P O, Darbhanga Worn out Soiled A treatise on Dharmasastra, dealing with Śuddhivichāra by Mm Rudradhara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

Z. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 33. 11×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, of Andhrā Tbārhi. P. O., Professor, M. R. Vidyālaya, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

A 1. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 45 in a line. Folia 53. 12×4 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Generally, correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra Salampur. Ghatāho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon. विषयः—Same.

---

B 1. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Dark-yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 75 in a line. Folia 39. 14½×3½ inches. Appearance, old. Worn-out. Letters affected. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Babu Kṛṣṇa Datta Miśra, Salampur, Ghatāho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Aśauca and Dravyaśuddhi, etc. by Mm. Rudradhara.

Beginning, End, Colophon, विषयः Same

C 1 शुद्धिविवेक By रुद्रधर Śuddhivivekah

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 11 on a page. Letters 44 in a line. Folia 52.  $11 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Dīnakānt Miśra, Salampur, Ghatāho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Rudradhara Upādhyāya, son of Lakṣmīdhara.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

D 1. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekah.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 64 in a line. Folia 50.  $16 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Worn-out. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Aśauca by Rudradhara Upādhyāya. Vāchaspati Miśra seems to have flourished later than Rudradhara, otherwise he might have taken half of his works also. He wrote this work with the help of seven previous works.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

E 1. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekah.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 61.  $13 \times 4\frac{1}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date Śāka 1816. Place of deposit, Pandit Manohar Thākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Śuddhivichāra by Mm. Rudradhara.

Beginning End, Colophon, विषय Same.

correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Premdhar Jhā, Ujan, Jhañjbārpur P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra, dealing with Śuddhivichāra, by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

G 1. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 74 in a line. Folia 7. 13 × 5 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mahīdhar Miśra, Lalabag, Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra, dealing with Āsāucha Vichāra by Rudradhar Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

H 1. शुद्धिविवेकः By रुद्रधर । Śuddhivivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 58 in a line. Folia 46. 11½ × 1½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date Śāka 1710. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Champā, Benipati. P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra, dealing with Śuddhivichāra by Rudradhara Upādhyāya. Worn-out. Torn.

Beginning, End, Colophon विषयः—Same.

No. 383 शुद्ध्यालोकः By सिद्धान्तवागीश । Śuddhyālokaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Folia 22. 12 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Chataurānand Jhā, Badasām, Madhepur P. O., Darbhanga.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥

विश्ववीचिविलासोऽयमुदञ्चति यतः स्वतः ।

तद्दानन्दाद्वयं वन्दे मन्दमोषा... ॥

श्रीहर्षाचार्यपुत्रेण शुद्ध्यालोकः प्रकाशयते ॥

तत्र शुद्धिरशुद्ध्यभावः ॥

End. अत्र दशपदद्वयमशौचपरम् । तेन त्रिरात्रादावपिशेषेण शु...

Colophon. नास्ति ।

विषयः । मिताक्षराव्यवहाराध्यायव्याख्या ॥

No. 384 शुभकर्मनिर्णयः By मुरारि । Subhakarmanirṇayah.

Substance: —Character, Maithilī. White and yellow pap  
Lines 8 on a page. Letters 55 in a line. Folia 77. 14x2  
inches. Appearance, fresh. Complete. Generally correct  
Prose. Date Śāka 1802. Place of deposit, Pandit Go  
Mīśra, Lālaganj, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

बन्दे नन्दतनुजं जगदालम्बत्रिरालम्बम् ।

सन्देहतिमिरमिहिरं निगमनिवेद्यं महः किमपि ॥

विज्ञायाखिलाशास्त्रतत्त्वमखिलं श्रीरामभद्राद्गुरो-

र्मिश्रात्केशवतः स्मृतीरथ तयोः सारं विविच्य स्वयम् ।

पादाम्भोजयुगं प्रणम्य शिवयोः संख्यावतां प्रीतये

व्यातेने शुभकर्मनिर्णयममुं श्रीमान् मुरारिः कृती ॥

End. उपयातायाध्वरमिति कौहलीया इति :—कौहलीया इति शाखाविशेषाध्यायिनः ।

तेषाम्मते इदानीमागतयार्हणं, न तु कौशुमादीनामिव प्रागेवार्हण मिति ॥ \* ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीमुरारिरामविरचितः शुभकर्मनिर्णयः समाप्तः ॥ × ॥

नमस्तस्यै ॥

न्यायाम्भोजमरन्दतुन्दित्रमनोभृङ्गो गिरां शेषधि-

मन्वादिस्मृतिमाकलय्य तदितः सारं समाहृत्य च ।

भाष्याणि प्रविचिन्त्य निश्चलहृदा श्रीगोभिलीये विधौ

व्यातेने शुभकर्मनिर्णयममुं श्रीमान् मुरारिः कृती ॥

लिखितमिदं श्रीरविनाथेन शाके १८०१२ सन् १२८८ साले श्रावणकृष्णतृतीयाशने ।

अन्तर्गतः संस्कारविचारः प्रमाणोक्त्यासुरस्तरः इतोऽस्ति ।

A शुभकर्मनिर्णय By मुरारि । Subbakarmanirṇayah

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 49 in a line. Folia 85. 12½×6 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date San 1296 Śāl. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Upanayana, Vivāha, etc. by Murāri.

Beginning. श्री गणेशाय नमः

बन्धे नन्दतनूजञ्जगदालम्ब त्रिरालम्बम् ।

सन्वेद्वतिभिरभिहिरं निगमनिवेद्यं महः किमपि ॥

दुष्टानामेकशास्ता हरिचरणपरः पौरवर्गस्य पाता

वैरिश्रेणीनिहन्ताद्युतिञ्जितमदनः शीघ्रभूरिप्रदाता ।

विश्वव्यापिप्रतापरिजगति विदिते चारुमोरङ्गदेशे

लक्ष्मीनारायणाख्यः सनभवदवनीपालमालावतं सः ॥

कुमार इव गौरीशात्पारिजात इवाम्बुधेः ।

रूपनारायणो राजा लक्ष्मीनारायणादभूत् ॥

वारम्बारमुदारवैभवधतामद्यापि भूमीच्छ्रुतं

द्वारं द्वास्तेष्वहन्त सहस्रा भिक्षामलब्ध्वायुधाः ।

एतस्मिन् समये सचेत्सकलः श्रीरूपनारायण

मृष्टे लब्धधाय लोल शिरसः पाणिं क्षिपन्त्यर्थिनः ॥

श्रीवीरनारायणमेदिनीन्द्रः श्रीरूपनारायणभूमिपालात् ।

जातस्ततः सर्वगुरोरूपेण यथा जयन्तो विबुधावि (धि?) राजात् ॥

उग्रानु विप्रविशन्नपिप्रतिभटः श्रेणीषु कृष्यन्मना

भिक्षुभ्यो मुहुरर्पयन्नपि बहुन्यम्नायमानामनः ।

प्राप्तित्यपुरुषारिपूज्यरिभवनप्युन्नतान्तस्तथो

धन्योन्यो जगतीदृशो भवतु कः श्रीवीरनारायणात् ॥

शिरोरत्नं शङ्काजल (न?) नयनराको (का?) हिमकरो

निरासोऽधर्माणां विषयविजयलक्ष्म्याः प्रियतमः ।

अमूकस्मादाहो

ति

नित्याने

तस्य

अस्मादुद्धृष्टैरिदं तन्मोहमपञ्चानमो

जहो यज्ञपरायणः किल ज(गन्-) नारायणो भूपतिः ॥

कृपा इवमुता (-लवपिता) कौशल्याया जयन्त इवेन्द्रतो ।

रतिपतिरिव श्रीमद्विष्णोः कुमार इवोद्यतः ।

शुक इव मुनेर्वेदशास्त्रादिषु यथाश्रुते —

तुंघ इव विश्वोरस्माज्जातास्त्रिविक्रमभूपतिः ॥

यंरणमुखे त्रिविक्रमनारायणदेवमालोक्यः ।

अपि कनकगौरमरयो मन्यन्ते सपदि कालमिव ॥

सोयं दानदशविवेकविनयश्रीसत्यलोकोत्तरो

नित्यं यज्ञपरायणो विजयते श्रीनिर्भयो भूपतिः ।

यस्योद्दामकृपाणकालकलितप्रत्यर्थिपृथ्वीपति—

श्रेयस्यक्षिपयः पयोधिषु यशोहंसावली क्रीडति ॥

वाहव्युहैर्द्विरदनिग्रहैराचतुःसिन्धुसीम्नो

मुक्तासस्फुरितमहसो मेदिनीर्मर्दयन्तः ।

के नामैनं धरणिमया दमाभुजो (गं?) नाश्रयन्ते

रत्नछत्रोन्मूलितकिरणश्रेणिकिम्भीरिताशा (:) ॥

सोयं मुरारिधि(धी)रं सहकारितया समासाद्य ।

श्रीशारदाप्रसादात्तनुते शुभकर्मनिर्णयं नृपतिः ॥

विज्ञायाखिलशास्वतत्वममं श्रीराममद्राष्टुरो-

र्मिश्रात्केशवतः स्मृतीस्थ तयोः सारंविचिन्त्य स्वयम् ।

पादाम्भोजयुगं प्रणम्य शिरसा संख्यावतां प्रीतये

व्यातेने शुभकर्मनिर्णयममुं श्रीमन्मुरारिः कृती ॥

End, Colophon, विषयः—Same.

B. शुभकर्मनिर्णयः By मुरारि । Śubhakarmanirṇayah.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 71 in a line. Folia 49. 14×4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Premdhar Jhā, Ujan, Jhāñ-jhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning End, Colophon विषय Same

C. शुभकर्मानिराणयः By सुरारि । Śubhakarmanirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White and yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 70 in a line. Folia 58. 14×3½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date Śaka 1803. Place of deposit, Pandit Śaktināth Jhā, Ujan, Jhañjhārpur, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 385 शुद्रश्राद्धपद्धतिः By रामदत्त ङ्कुर । Śūdraśrāddhapaddhatih.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 68 in a line. Folia 12×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?) Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrāthārhi. P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa. by Rāmadatta Thākura, dealing with the Śrāddha ceremony of the Śūdras.

Beginning. अथैकादशाद्विप्रयोगः । तत्राशौचान्तदिनचरमायां प्रातःसंध्यायां जल-  
स्नानं सूर्योदये सति वैधस्नानम् ॥ ततः पितामहादितर्पणम् ॥

End. त्र्यहाराशौचादावतीते सर्वदेव स्नानोदकदानमात्रमिति । जननाशौचकाले त्वतीते जनन-  
मरणे सर्वदा अशौचाभावः ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायसठक्कुरश्रीरामदत्तविरचिता शुद्रश्राद्धपद्धतिः संपूर्णा ॥

॥ \* ॥ \* ॥ \* ॥ \* ॥

विषयः । शुद्रश्राद्धविधिः ॥

A. शुद्रश्राद्धपद्धतिः By रामदत्त । Śūdraśrāddhapaddhatih.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 68 in a line. Folia 12. 12×4 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Madhusūdan Miśra, Jalasain, Jhañjhārpur P.O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः Same.

No. 386 शुद्राचारविवेकः By गोरडीमिश्र । Śūdrāchāravivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 70 in a line. Folia 90, 16×2½ inches. Appearance, old Worn-out Torn Worm pierced Not egib e Prose

verse Complete Correct Date La Sa  
sit, Raj Library, Darbhanga. A treatise  
on dī Śarman (Miśra) dealing with the  
divided into three parts, and was com  
ing Vāsudeva, son of Ravikara.

ning. ...शिवाय ।

मत्तमातङ्गकंसारिकेशरी शैशवेऽपि यः ।

पारेवाङ्मनसं ब्रह्म वन्दे तं देवकीसुतम् ॥

यं श्रुत्वा बहुशः श्रोते सुकृतिनो न्यायेनमत्वादा-

दध्यानञ्चापि निरन्तरं समधिगत्यासाद्य साक्षान्मतिम्

निर्वाणं समवाप्नुवन्ति परमं सत्त्वं वयाम्भोनिधे

संसारार्णवतारण्येकतरण्ये माम्पारमुत्तारय ॥

हृदि करसरोजे चोन्नमध्याननेन्दुं

किमपि वनुजशत्रौ सादरं याचमाने ।

स्फुरदधरमुदञ्चन्मन्दमन्दं स्मितम्बुः

सलिलनिधिसुताया इड् निपातः पुनातु ॥

सद्यो यत्र परिश्रमापनयनं कल्पद्रुमचट्वायया

यत्नानन्दसमृद्धये मधुभिदो लक्ष्मीमुखालोकनम् ।

यस्मिन्निन्दुमरीचिभिस्त्रिजगतामाह्लादिवीचिक्रिया

कल्याणाय स जायतां दिविषदां पाथोधिमाथोद्यमः ॥

जयति मिथिलभूमीमौलिमायिक्रयभूतो नृपरविकरदेवानन्

यवरिनगरसौधाधित्यकाशष्पसम्पन्निमिद्विस्तुरग्राजिग्रासता

सम्यक्स्तनानादमरसरितः पूजनाच्चन्द्रमौले -

र्भूदेवेभ्यो वसुविचरणाच्चिन्तनाच्चक्रपाणेः ।

भूयोभूयो रविकस्तृपेणार्जितानां शुभानां

जाने जातः समर...वासुदेवो विवर्त्तः ॥

पार्थोऽपार्थ इवाविरस्ति समरे यद्दोर्वलं पश्यताम्

कर्णः कर्णकटुस्त्वमेति वदति स्वर्णानि यत्तार्थिनाम् ।

कामद्वैतमुवेति पंकजदृशो चित्रो यदालोकने

कस्मादस्तु स वा—[ सुदेव ] नृपति माहविग्रां गोचरः

निषाय नरयाम्बुज चिरनिस्तब्धोऽपि हृदि



हृते विविचरन्ने क इह वासुदेवात्परो धरामरयमीहित वसु महीतले यन्कृतु  
 तस्याज्ञानधिगम्य विश्वविदितस्यालोच्य सर्वाः स्मृती-  
 र्मुपादादिनिबन्धनञ्च निखिलं श्रीगोविन्दशर्मा सुधी ।  
 शुद्धाचारविचिन्तनोति सुकृती यत्नात्सतां प्रीतये  
 योऽजेषीन्तृपरामभद्रसदसि प्रख्यातसंख्यावतः ॥  
 प्रबन्धानालोच्य स्मृतिनिगमसिद्धान्तगहनान्  
 विविच्य क्षमापालप्रभृतिहृदयस्थं यदपि तत् ।  
 रक्ष्ये तर्काणां निहितमनसा गोविन्दविदुषा  
 तदादिष्टः शूद्रव्यवहृतिविधिरन्यत इह ॥

End.

मीमांसागहनावगाहनहरिवैशेषिकाशेषविन्-  
 न्यायाम्भोसहभास्करः सुकविताविश्रामकल्पद्रुमः ।  
 ख्यातोऽराजत संख्यया ह्रपतिर्लब्धप्रतिष्ठो भुवि  
 व्यथोतिष्ठ विपक्षपक्षवचनन्यकारकारी क्षणात् ॥

तस्यात्मजेन मधुसूदनपारिजाते, श्रीगोविन्दशर्मकृतिना निरटंक यत्नात् ।  
 रात्रेस्तथैव दिवसस्य च कृत्यभागो, दुर्दम्भवादिजयिना प्रणतेन सत्सु ॥

Colophon.

इति महा.....न्मिश्रश्रीगोविन्दकृते शूद्राचारे प्रथमाहोरात्रकृत्यपरिच्छेदः  
 समाप्तः ॥ शुभमस्तु श्रीस्तु ॥

नवद्विवाण्यांकितलक्ष्मणाब्दे, शनौ नभस्यासितशम्भुतिथ्याम् ।

स्वकीयमेतत्करणेन पुस्तं व्यलेखि चूडामणितरौरायाम् ( ? ) ॥

संसारसागरोद्धारकरी नाम तरी तव ।

नन्दनन्दन कालिन्दीतारणं तरिमिःकियत् ॥

रामरामइतिनाम जपन्तः पामरा अपि तरन्ति भवाब्धिम् ।

भ्रमं.....किन्तु चित्रमतस्तत्कापिरब्धिम् ॥ नमस्तस्यै ॥

नमस्तस्यै ॥ नमः शिवाभ्याम् श्रीकृष्णाभ्याम् ॥

विषयः ॥ शूद्रदशकर्मपद्धतिः ॥

No. 387 शैवसुधाकरः By सदानन्दस्वामी । Śaivasudhākarah.

Substance.—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 55 in a line. Folia 3. 14×4 inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Chitrādhār Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with “शूद्रपु” by Sadānanda Svāmī

**Beginning.**

ओं श्रीगणेशाय नमः ॥

ननु महाभारते ।

जाह्नवीतीरसंभूतां मृदं मूर्ध्ना विभर्ति यः ।

विभर्ति रूपं सोऽर्कस्य तमोनाशाय केवलम् ॥

सत्यव्रतः ।

ऊर्ध्वपुंड्रो मृदा शुभ्रो ललाटे यस्य दृश्यते ।

स चाण्डालोऽपि पूतात्मा पूज्य एव न संशयः ॥

इत्यादि वचनैर्मृदोर्ध्वपुण्ड्रमपि विधीयते, तत्कथं भस्मरुद्राक्षमाश्रमेव कर्तव्यतया प्रति-  
पाद्यत इति चेदित्यम् । तत्र तावत्सति प्रक्षिप्तत्वाभावनिश्चये ऊर्ध्वपुण्ड्रादिकं  
शूद्रविषयम् ।

**End.**

एवं रुद्राक्षान्तिरिक्तफलकाण्डादिमालाधारणमपि बोध्यम् । मुक्ताप्रवालादि धारणेच्छायां  
तु रुद्राक्षान्तिव्रतमेव विनियुतात् । मानं तूक्तं प्रागिति संक्षेपः ।

**Colophon.**

इति श्रीमन्स्वामिसदानन्दविरचिते शैवसुधाकरे ऊर्ध्वपुण्ड्रादिखण्डनं नाम चतुर्थः किरणः  
विषयः । ऊर्ध्वपुण्ड्रादिखण्डनम् ।

No. 388 शैवमानसोल्लासः By चण्डेश्वरठक्कुर । Saivamānasollāsaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 33 in a line. Folia 37. 11×5 inches. Appearance, new. Verse. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Maṇīśvar Jha Lālagāñj, Jhañjhpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** शिवपूराणे—

श्रुतमात्रेण यो देवि मम भक्तिपरायणः ।

गायपत्यं ध्रुवन्तस्म्य ददामि कमलानने ॥

अयम्पदैव महायज्ञमकृत्वैव महातपः ।

मदभक्ता भान्तितात्मानो लभन्ते

**End**

शिवशे

शिवस्य भेद यो विष्णो न करोति महामति ।

शिवभक्तः स विज्ञेयो महापाशुपत श्वसः ॥

Colophon.

इति सान्धिविग्रहिकसठक्कुरङ्गीचण्डेश्वरविरचितः शैवमानसोत्  
उयमिति ॥ \* ॥ ० ॥

विषयः ।

शम्भोः पूजादिविधानं विस्तरेण प्रपञ्चितम् ॥

No. 389 शैवामृतम् By लोटदेव । Śaivāmṛtaḥ

Substance :—Character, Maithilī White and ye  
Lines 12 on a page. Letters 55 in a line. Folia  
inches. Appearance, new. Verse. Complete. Correc  
Place of deposit, Pandit Maṇīśvar Jhā, Lālaganj,  
pur, P. O., Darbhanga.

Beginning.

श्रीं नमः शिवाय सोमाय गणानां पतये नमः ।

नमः स्वःसिन्धुचन्द्रांशुनिर्घोतामलमूर्त्तये ।

लीलाशिलश्रुगौघाय सोमनाथाय शम्भवे ॥

स्थाणुः काम्ब(म्य?)फलं ददत्तनुलसद्भूतिर्गौरी दिग्पती,

नेत्रान्तर्ज्वलितानलः प्रशमयस्तापलयव्यापदम् ।

उग्रप्रस्फुटभक्तिभावितहृत्वां यच्छन् शिवं पाणिना,

तुल्यदयाद्भुतवैभवं स च भवानीशोऽस्तु नः श्रेयसे ॥

राज्ये गौडमहीभुजां समभवत्कोष्ठाधिकारी परः,

पाश्राणां बुधदेव इत्युपचितो भूलाककल्पद्रुमः ।

तस्माद् गौतमदेवनायतनयो ह्येभे नमत्पैतृकं,

भूतो दूतनिबन्धकः शिवपरः श्रीसोददेवस्ततः ॥

भारतपुराणरामायणपाशुपतादितन्त्रवचनानि ।

आकुष्य तेन रचितः शिवमाहात्म्यैकसारोऽयम् ॥

End.

य इदं पठते नित्यं शृणुयाद्वापि भावितम् ।

विमुक्तः सर्वपापेभ्यः शिवलोके महीयते ॥

धनमायुर्यशो विद्यां प्रभावमतुलं लभेत् ।

शुभलोके च ते यान्ति नित्यं पूर्णमनेश्वराः ॥

श्रीसोददेवगौडेन्द्रपालदूतनिबन्धकः ।

शैवामृतमिदं रम्यं निर्मला ( मे ? भक्तिमत्परम् ॥

**Colophon** इति श्रीगौडेन्द्रपात्रदत्तनिम्बक परिशुद्धात्मनि  
परिपूर्णम् । \* ॥ ओ नमः शिवाय ॥  
**विषयः** सोढदेवप्रणीतेस्मिन् ग्रन्थे शम्भोश्च वर्णनम् ।  
पूजाव्रतादेरित्येतत्सुधीभिरवधार्यताम् ॥

No. 390 **श्राद्धकल्पः** By श्रीदत्त । Śrāddhakalpah.

**Substance** :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 54 in a line Folia 26, 14 × 5½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa dealing with the Chhandoga Śrāddha by ceremony Śrīdatta.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ॥

स्मृतिगृह्यपुराणानि भूपगोपालसम्मतं ।

सतां मतानि चालोक्य छन्दोगश्राद्धमुच्यते ॥

**End.** अपुत्रा शयनं भर्तुः पालयन्ती वृत्ते स्थिताः ।

पत्न्येव दद्यात्तत्पिण्डं कृत्स्नमर्थं लभेति(तः)च । इत्यानुसारात्साध्यां पत्न्यां सत्यां

सौदर्यादेरनधिकारः, असाध्यां सत्यामपि(अः)नधिकारः, पितृमातृसपिण्डाद्यभावे

त्वपतिता या स्तस्या अप्यधिकार इति सर्वं समञ्जसं ॥

**Colophon.** इतिमहामहोपाध्यायश्रीदत्तविरचितः श्राद्धकल्पः समाप्तमिति ॥ \* ॥ \* ॥ \* ॥

**विषयः** ॥ छन्दोगश्राद्धपद्धतिः ॥

**Previous Notice** :—C. C. Pt. I. p. 664. R. L. Pt. 2 p. 353. Pt. 3 p. 34.

A. **श्राद्धकल्पः** By श्रीदत्त । Śrāddhakalpah.

**Substance** :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 78 in a line. Folia 44. 14 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Khaṣṭhīnāth Miśra, Lālagāñj, Jhañjhārpur, P. O., Darbhanga.

**Beginning, End, Colophon, विषय** —Same

## B आद्यकल्पः By श्रीदत्त Śrāddhakalpāḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 1 on a page. Letters 65 in a line. Folia 45. 14×1½ inches. Appearance, old. Partly worn-out. Prose. Complete. Correct. Date Śāka 1557. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Miśra Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with Chhandoga Śrāddha ceremony, by Śrīdatta.

Beginning, End, विषय :—Same.

**Colophon.** इति महामहोपाध्यायश्रीश्रीदत्तविरचितः श्राद्धकल्पः समाप्त इति ॥ शुभमस्तु ॥  
 श्रीरस्तु ॥ राम ॥  
 नगेन्द्रयेषुशशिभिः सम्मते शकभूपतेः ।  
 लिखेख पुस्तकं श्रीमान् गोविन्दस्त्वरयान्वितः ॥  
 ॥ शाके १६६७ ॥  
 वर्षे पञ्चशते नगेन्द्रवलिते सौम्ये तृतीयातिथौ  
 श्रीमल्लदमणभूपतेः परिशते चैत्रे त्रिरम्पूर्णताम् ।  
 गोविन्दो विलिखेख पुस्तकमिदं स्वार्थन्तु जम्बुस्थली-  
 ग्रामे सत्वरयापिस्तमगुणग्रामैर्जगज्जित्वरः ॥  
 पालीसं श्रीशंकरस्य पदम् ॥ नमो भवानीचरणारविन्दाभ्याम् ॥

## No. 391 आद्यकल्पः By वाचस्पतिमिश्र । Śrāddhakalpāḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 141. 14×1½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Correct. Date (?) Worm-eaten and worn-out. Place of deposit, Vāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Karmakāṇḍa (Sādhya, Tarpaṇa, Nityaśrāddha, Nāndimukha etc.) by Vāchaspati Miśra. This Vāchaspati flourished later than Śrīdattopādhyāya, the author of Achārādarsa, as Vāchaspati mentions his (Śrīdatta's) name in Śrāddhakalpa, p. 65. आचारसूत्रे श्रीदत्तोपाध्यायै माध्वभिन्नी स्वमने लिखितम् ॥

At the end of this book names of the following authorities,

are found, some of which have not yet been traced गुणिसर्वस्व  
राजमार्तण्डदीपिका, रत्नमाला, गग, भोतराज, भुजवल्लभी, वाद्यरायण,  
शतानन्द, रत्नावली, रत्नसार, राजादिनिबन्ध : All these books appear  
to be on Jyotiṣa from the context.

**Beginning.** ओं नमः कृष्णाय ।

वंशे जातः कलुषरहिते कर्ममीमांसकाना -

मन्वीक्षायां शुद्धकरणया लब्धतत्त्वावबोधः ।

श्रीमान्वाचस्पतिरहमिह प्रीतये पुण्यभाजां ,

नत्वा नत्वा नलिननयनं श्राद्धकल्पन्तमेमि ॥

अथाचारः ।

तत्रादौ ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय रात्रिवासस्यक्त्वा धौतेतरीये परिधाय चक्षुषी  
प्रक्षालयद्विराचम्य etc. ॥

**End.**

ततः पुनः सुवर्णनामिकं कुर्यात् ततः सोपकरां कृष्णाजिनं गन्धपुष्पादिना  
संपूज्य तत आहिताग्निं वासोयुगं परिधाप्य यथाशक्त्यलङ्कृत्य पृष्ठदेशे सन्निधाप्य  
'ओं सोपकरणकृष्णाजिनाय नमः' इति पुष्पैस्त्रिः संपूज्य 'ओं आहिताग्नये ब्राह्मणाय  
नमः' इति तमपि त्रिः संपूज्य ।

**Colophon.** नास्ति ॥

**Subject.** प्रातःकृत्यादि तर्पणान्तं निरूप्य नान्दीमुखनित्यश्राद्धादिवहुविधोपयोगिपदा-  
र्थानां विवरणमस्मिन्वर्तते ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 564.

**A. श्राद्धकल्पः** By श्रीवाचस्पतिमिश्र । Śrāddhakalpah.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines  
8 on a page. Letters 71 in a line. Folia 39. 13×3 inches.  
Prose. Appearance, old. Incomplete. Incorrect. Date Śāka  
1762. Place of deposit, Pandit Śrīkrṣṇa Thākur, Sar-  
basīmā, Jhañjbārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 392 **श्राद्धविधिः** By वाचस्पति ॥ Śrāddhavidhiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7  
on a page Letters 64 on a line Folia 28 13×4 inches

Appearance, new. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?).  
Place of deposit, Pandit Madhusūdan Mīśra, Jālasain, Jhāñ-  
jhārpur P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa dealing  
with the Śrāddha ceremony by Vāchaspati. It appears to be  
the same work as No. 393.

**Beginning.** ओं नमः शिवाय ।

प्रणम्य परमं तेनो (जो ?) विचार्याचार्यसंहिताः ।

श्रीवाचस्पतिधारेण श्राद्धस्य विधिस्तुच्यते ॥

**End of Ms.** तथाच सति सम्भवे अपराह्णदर, एव पार्वणादावसति मध्याह्नादेशपि एकोदिष्टे  
कुतपारम्भस-(सिद्धे)-द्वरतिप्रशस्तत्वात् सति कुतपलाभे तथैवारम्भ सिद्धति ॥

**Colophon.** नास्ति ॥

No. 393 श्राद्धचिन्तामणिः By वाचस्पतिमिश्र । Śrāddhachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5  
on a page. Letters 56 in a line. Folia 157. 15½ × 2 inches.  
Appearance, old. Worm-pierced. Prose and verse. Complete.  
Generally correct. Date (?) Two folia in the beginning and  
two at the end have been added later on. Place of deposit,  
Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra dealing  
with the Śrāddha ceremony by Vāchaspati Mīśra.

**Beginning.** श्री गणेशायनमः ॥

प्रणम्य परमं तेजो विचार्याचार्यसंहिताः ।

श्रीवाचस्पतिधारेण श्राद्धस्य विधिस्तुच्यते ॥

अथ श्राद्धस्वरूपम् ॥ तत्रापस्तम्बः ॥ अथैतन्मनुः ॥ श्राद्धशब्दं कर्म प्रोवाच ॥  
प्रजानिःश्रेयसार्थं तत् पितरो देवताः ब्राह्मणास्त्वाहवनीयार्थं मांसि मांसि कार्य्यमपर-  
पक्षस्यापराह्णः श्रेयान् । श्राद्धशब्दं श्राद्धनामकं कर्म तत्र श्राद्धे पितरो देवताः मन्त्र-  
करणकद्विभिर्भागत्वेनोद्देश्याः ब्राह्मणा इति प्रतिपत्तिभागितया ब्राह्मणस्थानीयाः, तेन  
पितृदेवताको द्रव्यत्यागो ब्राह्मणास्वीकारणान्तः श्राद्धम् ॥

गममर्तुदुःखैव सुराप्यथैव योचित

स्तेना द्विषयमात्रापहर्तारः सुराप्य इतित्रैवर्णिकस्त्रीमात्रपरमिति सर्वं चतु-  
रस्यमिति ॥ \* ॥ \* ॥

**Colophon** इति महासहोपाध्यायसन्मिश्रवाचस्पतिविरचितः श्राद्धचिन्तामणिः संपूर्णः ॥ \* \*  
शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥ • ॥ • ॥ • ॥

**विषय :** बाजसनेयिश्राद्धपद्धतिः ॥

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 665. Pt. II, p. 159.  
Pt. III, p. 138. R. L. Pt. IV, p. 223. Pt. II. p. 244, C. A.  
Pt. I, p. 131.

**A. श्राद्धचिन्तामणिः** By वाचस्पतिमिश्र ॥ Śrāddhachintāmaṇiḥ.

**Substance :—**Character, Maithilī. White paper. Lines 7  
on a page. Letters 64 in a line. Folia 28. 13×4 inches.  
Prose. Appearance, new. Incomplete. Generally correct.  
Date (?) Place of deposit, Pandit Umānāth Jhā, Andhrā-  
thārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

**B. श्राद्धचिन्तामणिः** By वाचस्पतिमिश्र । Śrāddhachintāmaṇiḥ

**Substance :—**Character, Maithilī. White and yellow paper.  
Lines 10 on a page. Letters 65 in a line. Folia 43. 14×4 inches.  
Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place  
of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhāñjhārpur  
P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

**C. श्राद्धचिन्तामणिः** By वाचस्पतिमिश्र । Śrāddhachintāmaṇiḥ.

**Substance :—**Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5  
on a page. Letters 76 in a line. Folia 140. 15×2 inches.  
Appearance, old. Prose. Complete. Correct generally. Worn-  
out. Date Śāka 1616 and La. Sam. 582. Place of deposit,  
Pandit Śrīkānt Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same



D श्राद्धचिन्तामणि By वाचस्पति मिश्र Śrāddhachintāmaṇiḥ

Substance Character, Maithilī White paper Lines 7 on a page. Letters 159 in a line. Folia 112. 15×4 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

E. श्राद्धचिन्तामणिः By वाचस्पति । Śrāddhachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 66 in a line. Folia 157. 14½×1¾ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date La. Sam. 493. Worn-out. Worm-eaten. Torn. Place of deposit, Pandit Mm. Śaśinath Jhā, Chanaur, Manigāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

F. श्राद्धचिन्तामणिः By वाचस्पति । Śrāddhachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 30 in a line. Folia 125. 14¾×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Worn-out. Date La. Sam. 526. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

G. श्राद्धचिन्तामणिः By वाचस्पति । Śrāddhachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 114. 12×8 inches. Appearance, old. Worn-out. Letters affected. Verse and prose. Correct generally. Incomplete. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय Same

H **श्राद्धचिन्तामणि** By वाचस्पतिमिश्र Śrāddhachintāmaṇiḥ

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines on a page. Letters 59 in a line. Folia 116. 11×4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date La Sam. 547, Śāka 1583. Worn-out. 5 folia in the beginning and 2 at the end are missing. Place of deposit, Pandit Tāṇāth Jhā, Dharmapur, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga (N.B. Recently burnt by fire).

Beginning, End, विषय :—Same.

**Colophon.** मिश्रश्रीवाचस्पतिविरचितः श्राद्धचिन्तामणि समाप्तः ॥ • ॥

रामाष्टपुत्रशांकलक्षितशक्तोष्णीन्द्रसम्बतसरे,

ज्येष्ठे शुक्लदले मनोभवतिथौ भूमिसुतस्याहनि ।

स्वार्थ श्रीहरिमन्दनेन लिखितं जम्बूस्थलीवासिना ,

पुस्तं कृतस्नमिदं निरञ्जनपदाम्भोजं ददि ध्यायता ॥ • ॥

लसे १४७ ॥ ज्येष्ठशुक्लद्वयोदश्यां कुजे ॥

I. **श्राद्धचिन्तामणिः** By वाचस्पतिमिश्र । Śrāddhachintāmaṇiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 94 in a line. Folia 121. 14½×2½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Khasṭhīnāth Miśra, Lālagāñj, Jhāñjhārpur, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 394 **श्राद्धचिन्तामणिभावदीपिका** By वामदेव । Śrāddhachintāmaṇibhāvadīpikā.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 to 6 on a page. Letters 64 in a line. Folia 125. 14×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date wanting. Worn-out. Torn. Worm-eaten. Cannot be entirely copied out. Place of deposit, Babu Prabhunāth Miśra, Lagamā, Biraul P. O., Darbhanga. A commentary on the Śrāddhachintāmaṇi of Vāchaspati Miśra by Mm Vamadeva

**Beginning** नमः श्रीकृष्णाय

वाग्देवतां प्रणम्यादौ वामदेवेन धीमता ।

श्राद्धचिन्तामणेभावो बालबोधाय तन्यते ॥

पितृदेवताकः पित्र्युद्देशकः, द्रव्यपदं स्वरूपकीर्त्तनपरं, ब्राह्मणस्वीकरणात्स्वेच्छा-  
इत्याद्याकारा, तदन्तर्गतं तदंगकत्वं, श्राद्धान्तर्गता श्राद्धं कुर्यादित्यादौ श्राद्धपदार्था-  
न्तर्गता, श्राद्धपरिचायिका श्राद्धलक्षणप्रविष्टा, तनुलक्षणमप्यपातकश्राद्धेऽव्याप्त-  
मित्यातंकाशामुक्तं संभवसादायेति । तथा च ब्राह्मणस्वीकरणांगवृत्तियागत्वव्याप्य-  
जातिमत्वलक्षणप्रविष्टमिति भावः । इदमेव समर्थपितुमग्रे तदिदं यागान्तर्गतमिति  
वक्ष्यति ॥

**End.** क्रियेति मनुवचनात्, अतएताव प्रकरण मन्त्रे ऽग्निदक्षपदे.....च्यन्त  
इत्याभाति । हिरण्यमात्रेति । मात्रपदेन तोलकमितत्वब्राह्मणस्वत्वयोर्व्यवच्छेदः,  
तादृशहिरण्यचोरस्य पतितपदेनैव.....

**Colophon.** .....ध्याय श्रीवामदेवशर्मविरचिता श्राद्धचिन्तामणिभावदीपिका समाप्ता ॥  
धीरायाम्बरी कृतिमाकलय्य विधूयसन्देहमहा.....वितेन पथा पितृणां  
प्रियमाचरन्तु ॥

॥ शुभमस्तु ॥

**विषयः ।** वाचस्पति प्रणीतश्राद्धचिन्तामणिव्याख्या वामदेवकृता ॥

**A. श्राद्धचिन्तामणिभावदीपिका By वामदेव । Śrāddhachintāmaṇi-  
bhāvadīpikā.**

**Substance :—**Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 62 in a line. Folia 54. 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Worn-out. Letters partly affected. Worm-eaten. Generally correct. Date (?) A commentary on Śrāddhachintāmaṇi of Vāchaspati Miśra by Vāma-deva Upādhyāya.

**Beginning, End, Co ophon, विषय . Same**

Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date Śāka 1720. Worn-out. Partly pierced by worms. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the Chhandoga Śrāddha ceremonies, by Mm. Raghunandana. It is one of his twenty-eight Smṛtitattvas.

**Beginning** ओं नमो गणेशाय ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं कृष्णं कृन्दोविदां मुदे ।

पार्वणादिविधेस्तत्त्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

अथ पार्वणश्राद्धं । तत्र गोभिलः—

अथ श्राद्धममावस्यायां पितृभ्यो दद्यात् । पञ्चमीप्रभृतिरपरपक्षस्य ;

**End.** सम्वत्सरं द्विमात्मा(सो)नं पुनस्तीर्थं व्रजेद्यदि ।

मुगडनञ्चोपवासञ्चं ततो यत्नेन कारयेत् ॥

अत्र द्विमासो नमित्यभिधानेन दशमासात्पूर्वं पुनर्गमने मुगडनोपवासो न कार्य-  
विति सूचितम् । अन्त्येष्टिप्रमाणां दानप्रमाणञ्च शुद्धितत्वे सम्यगभिहितमिति  
तत्रैवानुसन्धेयं ।

**Colophon.** इति श्रीवन्धवटीयश्रीहरीभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं कृन्दो-  
गश्राद्धतत्त्वप्रमाणां समाप्तं ॥ श्रीहरिः ॥ श्री रामोजयति ॥ ओं गङ्गायै नमः ।

**विषयः ।** पार्वणादिश्राद्धविचारः ।

**Previous Notice :—**C. C. Pt. I, p. 665. Pt. II, p. 159.  
Pt. III, p. 138. A. C., Pt. I, p. 131, 138.

— — —

No. 396 **श्राद्धदर्पणम्** By **धनपति** । Śrāddhadarpanam.

**Substance :—**Character, Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 38 in a line. Folia 168. 12×6½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa by Dhanapati. It deals with the Śrāddha ceremony, both Chhandoga and Vājasaneyī. The author gives his genealogy at the beginning. He flourished later than Chanḍeśvara and Vāchaspati from whose works dealing with the Śrāddha ceremony he has taken help

Beginning

श्रीगणेशाय नमः

तस्मै विश्वम्भरायास्तु नमः शशम्भैकहेतवे ।

यत्पादाब्जस्य शकादिशिरस्सिंहासनीयति ॥१॥

खौजालवंशविमलाम्बुधिशीतरस्मि-स्तर्कारविन्दवनवोधनचण्डरोचिः ॥

स्वान्ते नितान्तपरिचिंतितचक्रपाणि, रासीद्विशुद्धचरितो भुवि रत्नपाणिः ॥२॥

नयादित्यस्तस्मादजनि रजनीशामलयशास्ततो जातः ख्यातो विबुधजनमान्यो

मतिकरः । अभूदस्मात्कर्तुं तजलधिपारीणधिपयो गुणोत्कर्षाधरो जगति हरिवंक्षो

(शो ?) हरिपरः ॥३॥

जातो रतिधरस्तस्मात्तर्कैरवचन्द्रमाः

जायतेस्म सुधीरस्माद्विश्वनाथो जगत्प्रभुः ॥४॥

वालार्कस्तर्कपद्मे सुललितकविताकामिनीकण्ठहारः,

कोपालंकारकारः करकमलवलनित्यलक्ष्मीविहारः ।

जातो विद्यावदातोरुलसदसममते विश्वनाथस्य सन्तुः,

धन्यस्यान्वर्धनाम्नो रुचिपतिसुखो विश्वविख्यातकीर्तिः ॥ ५ ॥

तदात्मजो धनपतिर्वैजालीवसतिः कृती ।

परितोषाय विदुषां निर्माति श्राद्धदर्पणम् ॥ ६ ॥

ग्रन्थकारस्य वैदग्ध्यं सिद्धान्तग्रन्थनोज्ज्वला ।

पुष्पग्रन्थनवैचित्र्यं लज्जि लङ्कारकौशलम् ॥७॥

नानाग्रन्थालोचनकृतयत्नं प्रति न मे प्रयासोऽयं ।

एकतसर्वविषयज्ञानसकामोऽत्र मत्कृती रमताम् ॥८॥

End of Ms.

श्राद्धचिन्तामणिः—

मित्रवन्धवसपिण्डेभ्यः स्त्रीकुमारीभ्य एव च ।

दद्यात्तु मासिकं श्राद्धं साम्बत्सरमतः परम् ॥

मासिकपदं प्रेतश्राद्धोपलक्षकम्, साम्बत्सरमतः परमिति नियमात् षट्पुरुषभिन्नस्य

सर्वस्य पुंसः स्त्रियाश्च सर्वस्याः श्राद्धातिरिक्तं मृताहमात्रे कार्यं तदीयकन्याया विवाहे ।

Colophon.

नास्ति ॥

विषयः । श्राद्धविषयेका विचारः ॥

No 397 **श्राद्धपद्धतिः** Śrāddhapaddhatiḥ

**Substance** —Character Maithilī Brownish paper Lines 6 on a page. Letters 33 in a line. Folia 22.  $11\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Worn-out. Torn. A hand book of Śrāddhapaddhatiḥ dealing especially with the ceremony of the eleventh day.

**Beginning.** अथैकादशाहदिने प्रातःस्नानं विधाय ततो नदीतीरे गृहे वा श्राद्धभूमिं परिकल्प्य  
ज्वलदङ्गारैस्संशोध्यं गौरमृत्तिकाया गोमयेन च विलिप्य तिलान् सर्वपाश्च तल्ल  
विकरियेत, श्रावृतस्थले पाकमारभेत ।

**End of Ms.** ततः पाके कृतो गृहं प्रविश्योन्नविश्य दक्षिणामुखः पादौ प्रक्षाल्य प्राङ्मुख उदङ्-  
मुख ऐशान्यामिमुखो वा हृद्गामिचुल्लुकत्रयं ब्रह्मतीर्थेनाचम्य श्रोत्रचन्दनान्तमाच-  
मनं कृत्वा प्राङ्मुखः सिद्धमिति पाचिकां स्पृष्ट्वा तिलतैलेन श्राद्धापवर्गस्थायिनं  
\* दीपं पित्रासनब्रामे दत्त्वा शङ्खचक्रधरं द्विभुजं पीत वाससं हरिं स्मरेत् ओं अ ।

**Colophon.** नास्ति ।

विषयः । एकादशाहश्राद्धविधिः ।

No. 398 **श्राद्धपद्धतिः** । Śrāddhapaddhatiḥ.

**Substance** :— Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 58 in a line. Folia 23.  $14 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhṛ, Pachāsthī, Pandaul P. O., Darbhanga. A manual of Kar-makāṇḍa dealing with the Śrāddha ceremony..

**Beginning.** अथैकादशाहदिनकृत्यम् ।  
तत्रैकादशाहे प्रातः संध्यायां मौशलंतं स्नात्वा सूर्योदये वैधस्नानं संध्यावन्दनं पिता-  
महादितर्पणं पञ्चदेवताविष्णुपूजनं कृत्वा पशुपदे 'ओं पित्रो त्वा युष्टं प्रोक्षामि'  
इत्यपसव्येन कुशत्रयोदकेन क्षणं प्रोक्षेत् । ततः श्रावृतस्थाने परिक्षिप्ततिल-  
सिद्धार्थे वद्धकागे स्थाने सपिण्डस्त्रिया पाके प्रारब्धे यजमानश्शय्यान्दिधात् ।

**End.** 'ओं प्रमादात्कुर्वतां कर्म ऋच्येताध्वरेषु यत् ।

स्मरयादेव तद्विष्णोः संपूर्णं स्य दिति श्रुतिः ॥

ओं वि

ततः श्राद्धीयब्रह्मणि ब्राह्मणाय प्रतिपादयेत् । ततो यथाशक्ति दशाधिकान्  
ब्राह्मणान् भोजयित्वा ज्ञातिभिर्मिलित्वा स्वयमपि भुञ्जीत ।

**Colophon.** इति सप्तिसङ्ख्यप्रयोगः ।

विषयः । श्राद्धप्रयोगः ।

No. 399 **श्राद्धपद्धतिः** By रामचन्द्र । Śrāddhapaddhati.

**Substance :—**Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 42. 13×4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct generally. Date wanting. Worn-out. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Champā, Benipati P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the Śrāddha ceremony of Yajurvediya Brāhmaṇas, by Rāmachandra.

**Beginning.** ओं नमो गणेशाय ।

अथ श्राद्धपद्धतिः ।

लम्बोदरं नमस्कृत्य सर्वविघ्नोपशान्तये ।

याचे वागीश्वरीं वाणीं वाचः सर्वत्र संस्थिता(ति?)म् ॥

नानास्थानात्समुद्धृत्य यज्ञवासौर्ध्वदेहिने ।

प्रत्यक्षरं परिच्छिद्य चीयते कर्मपद्धतिः ॥

आसंस्कारात् सर्वेषां रामचन्द्रेण लिख्यते ।

करणीसहिता मन्त्रा जनानां बोधहेतवे ॥

द्विजसंस्कारेष्वत्राभितुणकाष्टद्विषां शुद्धकर्तृकानयनं तद्वाङ्मताधर्मफलञ्चेति च  
शुद्धेण तदानयनं । ततः प्रेतं नयादितीरं नीत्वा स्नातः पुत्रादिर्दक्षिणदिशि  
शिरसं कृत्वा नूतनमृगमथपात्रे जलमानीय अपसव्यं कृत्वा दक्षिणहस्तेन कुशत्रयं गृहीत्वा  
दक्षिणावर्तेनावर्त्तयन् तज्जलमभिसन्त्रयेदनेन ।

**End**

ततः सव्येन 'ओं देवताभ्य' इति त्रिजपेत् । अपसव्येन पाणिभ्यां दीपं निर्वाप्य ततः  
सव्येन हस्तौ पादौ प्रक्षाल्याच्चाभ्यविष्णुं स्मरेत् ।

'ओं प्रसादात्कुर्वतां कर्म प्रच्यवेताध्वरेषु यत् ।

स्मरन्वावेव तद्विष्णोः संपूयं स्यदिति श्रुतिः ॥

ओं त्रिष्णुर्गृह्यहर्हिरि उतो ब्राह्मणाय श्राद्धीयवस्तुनि प्रतिपादयेत्

**Colophon.** इति श्राद्धपद्धतिः समाप्ता । श्री वासुदेवशर्मणो लिपिरदः ।  
विषयः । श्राद्धपद्धतिः ।

No. 400 **श्राद्धप्रदीपः** By **वर्धमानः** । Śrāddhapradīpaḥ.

**Substance :—**Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 52 in a line. Folia 54. 193½ Ślokas. 1 4 × 5½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date (?) Worm-pierced. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with Śrāddhavicāraiby Mm. Vardhamāna.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ॥

अभिनवरसवेणिः पादपद्मे सुरारे, मंदनमथनमौले मालती-पुष्पमाला ।

जयति जयपताका काप्यसौमोक्षलक्ष्म्याः, कलिकलुषनिहन्त्री जान्दवी नः पुनातु ॥१॥

हरिं प्रणम्य सर्वज्ञं नीलोत्पलदलत्विवं ।

आलोच्य मुनिवाक्यानि श्राद्धस्य विधिक्रियते ॥

**End.** स्मृतीः पुराणानि... ज्ञात्वा विशार्यापि च शास्त्रयुक्त्या ।

श्रीवर्धमानेन कृतः प्रदीपः, स्वान्ते सतां सम्मदमातनोतु ॥

**Colophon.** इति महामहोपाध्यायश्रीश्रीवर्धमानविरचितः श्राद्धप्रदीपः समाप्तः ॥\*॥\*॥\*॥  
विषयः । श्राद्धविधिनिरूपणम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 666. R. M. Pt. V, p. 168.

No. 401 **श्राद्धरत्नम्** By **लक्ष्मीपति** । Śrāddharatnam:

**Substance :—**Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 45 in a line. Folia 46. 12×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Not correct. Date Śaka 1722. Worn-out. Torn. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra dealing with the Śrāddha ceremony by Lakṣmīpati. He flourished later than Vāchaspati, whom he quotes in his work.—वाचस्पतिमिश्रास्तु—कर्मोपदिश्यते यत्र कात्तुरङ्गं न बोध्यते । दक्षिणस्तत्र विज्ञेयः कर्मणां पारगः कर इति वचनाद्विद्येनेव पाणिना नीविविमोक्षमिच्छन्ति



**Beginning** श्री नम गजेराय  
वदन्निनिर्जितचन्द्रं गञ्जितशकं नगोद्धराय ।  
गोपीवृन्दविनोदं बालमुकुन्दं सहः कलये  
प्रणम्य भारतीकान्तं श्रीमहीन्द्रपतिं शुभम् ।  
श्रीलक्ष्मीपतिधीरेण श्राद्धरत्नं विधीयते ॥

**End.** आद्यश्राद्धे स्त्रियः श्राद्धे वृद्धिश्राद्धे तथैव च ।  
तथा स्त्रीकर्तृके चैव नये चापदभाषणम् ॥  
एकोद्दिष्टे एकपवित्रे एकः पियडोनादाहनं अमौकरणं नात्रविश्वेदेवा स्वधितिप्रसरे  
इति छन्दोगपरिशिष्टादन्नेत्सर्गादौ ॥\*

**Colophon.** इति श्राद्धरत्न समाप्तः ॥०॥ शके १७२९ कार्तिककृष्णएकादश्यां कुजे भगव-  
त्पुरआमावास्थित पालीसं श्रीवीरेश्वरेण लिपिरियं भगवत्पुराप्रामेति ॥शुभम् ॥

विषयः । मरणादिद्वादशाहान्तं कर्मजातमस्मिन्नवद्धम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 665. R. M. Pt. VI, p. 52.

#### A. श्राद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 52 in a line. Folia 54. 13×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date Śaka 1675. Worn-out. Letters affected. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā, Mahīnāthpur, Deodhā P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

#### B. श्राद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 41 in a line. Folia 62. 13×4 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date Śaka 1682. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. Pierced by worms. The author flourished later than Vāchaspati and Śridatta. and Gaṇeśa

he author of Sugatisopāna commentary on Pitr̥bhaktitarāṅgī  
of Vachaspati Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. आखरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. Blue paper. Lines 9  
on a page. Letters 48 in a line. Folia 76. 13×4 inches.  
Appearance, fairly old. Prose, Complete. Correct. Date Śāka  
1817. Place of deposit, Pandit Manohar Thākur, Tabbaka,  
Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

D. आखरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 6  
on a page. Letters 54 in a line. Folia 60. 13×3½ inches.  
Appearance, fairly old. Prose and verse. Incomplete. Incor-  
rect. Date (?) Place of deposit, Pandit Premdhar Jhā, Ujan,  
Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga. Letters not legible.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

E. आखरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10  
on a page. Letters 36 in a line. Folia 28. 13×5 inches.  
Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date  
wanting. Place of deposit, Pandit Śaśināth Miśra, Tarauni,  
Sakri P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same

Appearance, very old. Incomplete. Prose. Correct. Date La. Sam. 525. Worn-out. Soiled. Place of deposit, Pandit Bachakan Jhā, Hanumān Nagar, Lohat P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

G. आद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 60 in a line. Folia 54.  $13 \times 8\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date wanting, Place of deposit, Babu Prabhunāth Miśra, Lagamā, Biraul P. O., Darbhanga. Worn-out and has a hole in the middle.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

H. आद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 50 in a line. Folia 55.  $12 \times 3$  inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Gonu Misra, Lālaganj, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

I. आद्धरत्नम् By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 70 in a line. Folia 79.  $15 \times 2$  inches. Prose. Appearance, old. Complete. Generally correct. Date La. Sam. 556. Place of deposit, Pandit Ādyānāth Miśra, Pāhītāl, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

J. **आद्धरत्नम्** By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 86. 14 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Worm-eaten. Worn-out. Complete. Correct generally. Date, La. Sam. 552. Place of deposit, Pandit Ramānāth Thākura, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

K. **आद्धरत्नम्** By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 55 in a line. Folia 66. 14 × 3½ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śāka 1819. Place of deposit, Pandit Chetanāth Jhā, Nebatol, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

L. **आद्धरत्नम्** By लक्ष्मीपति । Śrāddharatnam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 64 in a line. Folia 31. 17 × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Worn-out. Letters not legible. Torn. Margin soiled. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

No. 402 **आद्धविधि** By मधुपतिठक्कुर । Śrāddhavidhiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 34 in a line. Folia 24. 11½ × 4 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete in parts. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabad, Manīgāchī P. O., Darbhanga. A manual of Karmakāṇḍa, dealing with the Śrāddha ceremony by Madhupati Thākura.

Beginning. ओं शिवरिशवन्ने विद्धानु ।

गिरीशाय नमस्कृत्य प्रबोधाय विचेत्साम् ।

मत्स्य विद्याशौचं (चै १) या तद्विधानुच्यते

कथागतप्राणो मुमुर्षुर्गोपीकन्दमा

रह्यो नव्यद्रोपवीत्सक्तयुग्मा

ल्यादिभिरलङ्कृतः शिखायां कण्ठे बाहौ च वद्धरुद्राक्षो लिखितरामेतिताक-  
मन्त्रगात्रो गृहाद्वहिर्गोमयोपलिप्तायामास्तुतकुशायामनावृतायां भूसौ पश्चिम-  
शिरा उत्तरशिरा वा शाययितव्यः पुरुषसूक्तादिकमुच्चैः श्रावयितव्यस्तत्र च शाल-  
ग्रामतुलसीतरुसन्निधापनङ्कार्थम् ।

End.

‘अर्धो नमोस्तु धर्माय’ इत्युक्त्वा जलं प्रविश्य दक्षिणादिशां पश्यन्नेव ‘अर्धो स मे  
प्रीतः’ इत्युक्त्वास्थीनि गंगायां प्रक्षिपेत् । ततः स्नानं कृत्वा सूर्यं निरीक्ष्य  
यथाशक्ति ब्राह्मणाय दक्षिणान्दद्यात् इत्यस्थिप्रक्षेपः ।

Colophon.

श्राद्धरत्नं समालोक्य पितृभक्तितरङ्गिणीम् ।

दृष्ट्वा च सारमुद्घृत्य रचितोयञ्च संग्रहः ॥

रचितोऽयं मातृष्वस्त्रीयश्रीहृदयनाथशर्मोपदिष्टेन श्रीमन्मधुपतिठक्कुरेण ।

विषयः ।

प्राणवियोगादारभ्य अस्थिप्रक्षेपान्तक्रियानिरूपणम् ।

No. 403 श्राद्धविवेकः By रुद्रधर । Śrāddhāvivekah.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 40 in a line. Folia 49. 12 x 5 inches. Appearance, old. Prose, and verse. Complete. Not correct. Date Śaka 1722. Worn-out. Place of deposit, Library of Pandit Rabinath Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya, Andhraṭharhi P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra dealing with the Śrāddha ceremony by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning.

ओं नमः शिवाय ।

प्रसीदतु स नो हरिस्त्रिशवैरिसीमन्तिनी-, नवीनविधवाजनत्रतविधानदीक्षागुरुः ।

यदीयपदपङ्कजस्मरणवीतसर्वैनसः, पुनर्भवगतागतं जहति वीतमोहा बुधाः ॥

चिरन्तनानेकनिबन्धसिद्धः स्वसंप्रदायानुगतः स्फुटार्थः ।

नत्वा हरिं रुद्रधरेण सम्यग्वितन्यते श्राद्धविवेक एषः ॥

End.

अनेनैव प्रकारेण प्रथममासमारभ्य द्वादशमासपर्यन्तं प्रतिमासशेषे क्षयाहे प्रथम-  
मासिकद्वितीयमासिकतृतीयमासिकचतुर्थमासिकपञ्चममासिकषष्ठमासिकसप्तममासि-  
काष्टममासिकनवममासिकदशममासिकैकादशमासिकद्वादशमासिकानि कर्तव्यानि,  
अधिकमाससम्भवे त्रयोदशमासिकानि कर्तव्यानि । अस्मिन् ब्रह्मपुराणीयरूपे मा-

**Colophon** इति श्राद्धविवेके  
दशमीबुचनिशीथे दुस्तमाग्रामे ।  
विषयः । श्राद्धविषयको विचारः ।

॥ शाके १७२२ श्राद्धविवेकः

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 666. Pt. II, p. 159. A. C. Pt. I, p. 138. Tr. C. Mss. Vol. III, Pt. I. B. P. 3545.

**A. श्राद्धविवेकः** By रुद्रधर उपाध्याय । Śrāddhāvivekaḥ.

Substance —Character, Maithili. Brown paper. Lines 16 on a page. Folia 31. 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, San 1240 Sāl. Place of deposit, Pandit Chaturānand Jhā, Baḍasāma, Madhepura P. O., Darbhanga.

Beginning, विषय :—Same.

End. इति श्राद्धविवेके उत्तरक्त्यापरिच्छेदश्चतुर्थः ॥

**Colophon.** इति महामहोपाध्यायश्रीरुद्रधरकृतः श्राद्धविवेकः समाप्तोयमिति ॥  
विषयः । श्राद्धविचारः ।

**B. श्राद्धविवेकः** By रुद्रधर । Śrāddhāvivekaḥ.

Substance :—Character, Maithili. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 56 in a line. Folia 155. 13½×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, La. Sam. 339. Worn-out. Place of deposit, Pandit Nīlakanṭha Singh Jhā, Chanaur, Manīgāchī, P. O., Darbhanga.

Beginning, End, विषय :—Same.

**Colophon.** इति महामहोपाध्यायश्रीरुद्रधरकृतः श्राद्धविवेकः समाप्त इति ॥  
श्रीबुद्धिकरेणालेख्यदः पुस्तकमिति ।  
नवरामहुताशानाकिंते वर्षे लक्ष्मणसेनभूभुजः ।  
नभसो नवमीदिने गुरौ लिखितं बुद्धिकरेण पुस्तकम् ॥

**C. श्राद्धविवेकः** By रुद्रधर । Śrāddhāvivekaḥ.

Substance :—Character, Maithili. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 123. 13×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Śāka 1741. Worn-out. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Mīśra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

## D आद्धविवेकः By रुद्रधर Śrāddhāvivekah

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Line 10 on a page. Letters 37 in a line. Folia 163.  $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit. Pandit Śiveśvara Jhā, Lālagāñ Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

## No. 404 आद्धविवेकः By शूलपाणि । Śrāddhāvivekah.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 1 on a page. Letters 45 in a line. Folia 115.  $13 \times 4$  inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Not correct. Date Samvat 1280 Śāl. Too difficult to read. Place of deposit, Babu Kedaranāth Jhā, Rupauli, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga. A treatise on Karmakāṇḍa, dealing with Śrāddha ceremony by Śūlapāṇi.

Beginning. ओं नमो विष्णवे ।

विलोक्य धर्मशास्त्राणि कामधेन्वादिसंग्रहान् ।

विवेकः पार्वणादीनां क्रियते शूलपाणिना ॥

End. गम्भीरतन्त्रार्णवपारदृश्वता, विपश्चिता संप्रति शूलपाणिना ।

कृतोयनु(मु ?) नामयता सतां मनो, मनोहरः आद्धविवेकसंग्रहः ॥

Colophon. इति शा...तियालमहोपाध्यायश्रीशूलपाणिभट्टविरचितः आद्धविवेकः समाप्तः ।

श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ सन् १२८० साख मार्गकृष्णचतुर्दश्यां तिथौ शुक्ले ।

विषयः । पार्वणादिआद्धविषयको विचारः ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 666. Pt. III, p. 138.

## A. आद्धविवेकः By शूलपाणि । Śrāddhāvivekah.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 1 on a page. Letters 58 in a line. Folia 9.  $14 \times 5\frac{3}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No 405 **श्राद्धवेला** Śrāddhavelā

**Substance :—**Character Maithilī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 78 in a line. Folia 30. 14×3½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājī-nāth Miśra, Saurath, Madhubani P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharmasāstra, dealing with the Śrāddha ceremony.

**Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ॥

अथ श्राद्धवेला ।

वशमुद्धृताः श्राद्धं प्रति सरूपयोग्याः । सायान्हादिनिषेधपरवचनानां पर्युदासलक्ष-  
णया तथैवा...अपराह्णादयस्तु प्रशस्ताः । तथाच सति सम्भवेऽपराह्णाद्यादर एव  
पार्वणादावसति मध्यान्हादेरपि एकोद्दिष्टे तु कुतुषारम्भसिद्ध्योरति प्रसिद्धत्वात् ।

**End.** अष्टृतं भोजयन् विप्रं स्वगृहे सति सर्पिषि ।

फलं निरयं चोरं गृहस्थः प्रतिपद्यते ॥

मिष्टमन्नं स्वयं भुक्त्वा पश्चात्कदा (क?) शनं लघु ।

ब्राह्मणान् भोजयन् मूर्खो निरये चिरमाविशेत् ॥

इति देवलावचने तत्रैव ।

**Colophon.** इति श्राद्धवेला समाप्ता ।

विषयः । श्राद्धसमयनिरूपणम् ।

No. 406 **श्राद्धोल्लासः** । Śrāddhollāśah.

**Substance :—**Character, Devāṅgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 28 in a line. Folia 33. 10×4½ inches. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Appearance, old. Worn-out. Torn. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. A hand-book of Dharmasāstra, dealing with Śrāddhavichāra.

**Beginning.** अथ श्राद्धोल्लासः प्रारभ्यते ।

तत्र तावत् श्राद्धस्वरूपं निरूप्यते । श्राद्धं नाम (मा-<sup>1</sup>) दनीयस्य तत्स्थानीयस्य व  
द्रव्यस्य षिटृक्षुदिस्य देशे काले पात्रे श्रद्धया त्यागः । तदुक्तम्—  
प्रसूयो धर्मकार्येण सक्तिः श्राद्धेऽप्युपार्जिता



श्रद्धया दीयते यस्मात् श्राद्धं तेन निगद्यते ॥

ब्रह्मपुराणे : —

देशेकाले च पात्रे च श्राद्धयविधिना च यत् ।

पितृनुद्दिश्य विप्रेभ्यो दत्तं श्राद्धमुदाहृतं ॥

End of Ms.

अत्र विशेषोक्तं ब्राह्मे ;

परकीयप्रदेशेषु स्वान् पितृस्तर्पयेज्जडः ।

तद्भूमिभागिनस्तस्य हरन्ति पितरो क्त्वात् ॥

अन्नसागं ततस्तेभ्यो दद्यान्मूल्यं च जीवतां ॥

जीवताव मूल्यं तत्संतोषकरं किञ्चित्सतोषकरं द्रव्यं (वा) दद्यात् । एवं परकीयभूमे

स्वकीयत्वं प्रतिपाद्य तत्र श्राद्धं कुर्यात् । अटव्यादीनामस्वामिकत्वमुक्तमादिपुराणे

Colophon.

नास्ति ।

विषयः ।

श्राद्धविचारः ।

### No. 407 संकल्पावली । Saṅkalpāvalī.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 40 in a line. Folia 7. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Devakṛṣṇa Jhā, Chanaur, Manīgāchī P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa dealing with Saṅkalparachanḍ.

Beginning.

ओं नमः श्रीगणेशाय ।

अथ संकल्पविधिः लिख्यते ।

ओं तत्सत् । कुशव्रयतिलैर्जलान्यादाय, ओं अद्यामुक्तगोत्रस्यास्य श्रीअमुक-  
शर्मणोपस्थितशरीराविरोधेन विद्यमानज्वरादिरूक्ष्मटितिप्रशमनपूर्वकदीर्घायुष्ट्वबल-  
पुष्टिनैरुज्यप्राप्तिकामोऽद्यादि यथाकालं मार्कण्डेयपुराणान्तर्गतमार्कण्डेय उवाच,  
सावर्णिः सूर्यतनयः इत्यादि सावर्णिर्भिवितामनुरित्यन्तं देवीमाहात्म्यं नव-कृत्वोहं  
पठिष्यामि ।

End.

ओं वैशाखे मासि शुक्ले पक्षे तृतीयायां तिथौ युगादौ अक्षयदेवितुष्टिपूर्वक एताव-  
द्घटावस्थितजलं विश्वसमसंख्यकवर्षशतावच्छिन्नस्वर्गवासकामो यवचूर्णशरा-  
वस्थितवस्त्रयुगाच्छादितसुवर्णाविष्णुप्रतिमासहितसजलघटान् यथानामगोत्राय  
ब्राह्मणायान्हन्वदे । ततः प्रविपत्तिः (तु- ) प्रतिपन्नं कुर्यात् ततः दक्षिणा षष्ठीस्पर्शा  
दिक् कुर्यात्

**Colophon** इति संक्षिप्तशूद्राचारपद्धतिः समाप्ता

विषयः । विविधकार्यानुसारतः संक्षिप्तशूद्राचारपद्धतिः ।

No. 408 संक्षिप्तशूद्राचारपद्धतिः । Samkṣiptaśūdrāchārapaddhatih.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 60 in a line. Folia  $13\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose. Correct generally. Incomplete—the 4th folio is missing. Date Śāka 1672. Worn-out. Place of deposit, Pandit Mm. Parameśvar Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa for the Śūdras, dealing with the necessary daily performances.

**Beginning.** नमः श्री नारायणाय ।

सेवासमयग्रस्तावसुरायां चरमजन्मनामर्थे ।

अति संक्षेपात् किञ्चित् प्रयोगतो ललितस्यते कृतम् ॥

अत्रासाधारणधर्म आह्निकं श्राद्धं प्रकीर्णकमिति प्रक्षरणचतुष्टयं । तत्रासाधारणधर्मः । स च शूद्राणां द्विजसेवैव । वृत्तिश्च स्वामिना भवेदिति ।

**End.**

ऊर्ध्वबाहुर्विरौम्येष न च कश्चिच्छृणोति मे ।

धर्मादर्थश्च (कामश्च स किमर्थं न सेव्यते ॥

न जातु कामान्तं, भयान्न लोभाद्धर्मं त्यजेज्जीवितस्याति हेतोः ।

धर्मो नित्यः सुखदुःखे त्वनित्ये जीवो नित्यो हेतुस्स्याप्यनित्यः ॥

इति दिक् श्रीः ॥

**Colophon.** इति संक्षिप्तशूद्राचारपद्धतिः समाप्ता ॥

श्रीः ॥ नमोनारायणाय ॥ श्रीः ॥

शाके द्विसप्तसुवने मार्गे शुक्ल द्वितीयायां ।

संक्षिप्त(स ?) शूद्रकृत्यं लिखितं श्रीविश्वनाथदासेन ॥

श्रीः । कृष्णः करोतु कल्याणं कंसकुञ्जरकेसरी ।

कालिन्दीजलकल्लोलकेलाहलकुतूहली ॥

रामाय रामचन्द्राय रामभद्राय वेधसे ।

रघुनाथाय नाथाय सीतायाःपतये नमः ॥ नमो नारायणाय ।

No 409 **संक्रान्तिनिर्णय** By **गोपालस्यायपञ्चानन** Samkrāntinirṇayaḥ

Substance Character, Bengali Dark white paper Lines 6 on page. Letters 74 in a line. Folia 6. 16×2½ inches. Prose. Appearance, very old. Complete. Generally correct. Date (?) Worn-out. Torn. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā Andhrāṭharhi P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओं नमो गणेशाय ।

श्रीकृष्णचरणाम्भोजमकरन्दमधुव्रतः ।

न्यायपञ्चाननो विद्वान् वक्ति संक्रान्ति-निर्णयम् ॥

अथ संक्रान्तिनिर्णयः ॥

आदौ संज्ञां विनिर्णय्य ततोवासस्तुनिर्णयम् ।

व्यवस्थानिर्णयं पश्चात्करिष्यामि समासतः ॥

**End.** महार्षेवे :—

यो ददाति हि मेषादौ शक्तनम्बुघटान्वितान् ।

पितृनुद्दिश्य विप्रेभ्यः सर्वपापैः प्रमुच्यते ।

विप्रेभ्यः पादुके छत्रं पितृभ्यो विष्टरे शुभे ॥

पितृभ्यः पितृनुद्दिश्य अत्रविष्टरस्य पुण्यविशेषजनकत्वात् । मेषादाविति विष्टर-  
संक्रान्तिपुण्यकालपरम् , अन्यथा कालद्वयकल्पनापत्तिः स्यादिति ।

**Colophon.** इति संक्रान्तिनिर्णयः संपूर्णः ॥

विषय । संक्रान्तिविचारः ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 684. Pt. III, p. 142.  
R. L. Pt. III. p. 583. CSC. Pt. 31, p. 552.

**A. संक्रान्तिनिर्णयः** By **गोपाल** । Samkrāntinirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 47 in a line. Folia 12. 10½×3¾ inches. Prose. Appearance, old. Incomplete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Babu Karpūr Jhā, Andhrāṭharhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

**B संक्रान्तिनिर्णय By गोपाल । Samkrāntinirṇayaḥ.**

Substance:—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 72 in a line. Folia 4½. 13 × 8½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, Śāka 1711. Worn-out. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā's Library, Andhrātharhī, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

**C. संक्रान्तिनिर्णय: By गोपाल । Samkrāntinirṇayaḥ.**

Substance:—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 13 on a page. Letters 44 in a line. Folia 6. 11 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Manohar Thākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

**No. 410 संह्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Saṃkhyāparimāṇam.**

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 42 in a line. Folia 32. 11½ × 5 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyalaya and resident of Andhrātharhī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Saṃkhyāvichāra by Keśava Miśra.

**Beginning.** ओं नमः शिवाय ॥

राधापीनपयोधरभूधराधरः कृष्णः ।

शेषफणावलिकोमलकमलवनीषट्पदः पायात् ॥

वेदतामणकिरीटनिष्पतत्पारिजातमकरन्दतुन्दिलो ।

दूरवारितसमस्तकल्मषौ दुष्टिदुष्टिदुष्टि ? राजचरणौ स्तुवीमहि ॥

काशीविश्वेश्वरोदयडपाणिः श्रीकालभैरवः ।

गंगाभवानीविघ्नेशाः प्रयच्छन्तु समीहितम् ॥

श्रीकेशवकवीन्द्रेण निबन्धोऽयं विधीयते ।

संख्यामानगुस्तत्रादे विधातृकनिषधके ।

श्रुतिस्मृतिपुराणादौ वाक्ये स्पष्टीकरोम्यधम् ॥

End.

तण्डुलोन्ममिसंयोगारिपष्टं लक्षणयोगतः ।

मृद्गायडान्नम्बुसंयोगात्फलं त्रितययोगतः ॥

अस्पृश्यस्पर्शे नश्यतीति शेषः । उशनाः -

द्वौ मासौ पाययेद्वत्स तृतीये द्विगुणं दुहेत् ।

चतुर्थे त्रिस्तनं दुष्टाद्याधान्यायं यथावलम् ॥

Colophon.

इति सन्मिश्रीकेशवविरचितं संख्यापरिमाणं समाप्तम् । वैशाख कृष्ण चतुर्दश्यां  
शनी समाप्तम् ।

विषयः । धर्मशास्त्रान्तःपातिसंख्यामानगुस्तादीनां विचारः ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 685. R. L. Pt. V, p. 161.

A. संख्यापरिमाणम् By केशवरमिश्र । Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 50 in a line. Folia 31. 15×6 inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Not correct. Date, Śaka 1801 and San 1287 Sāl. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, विषय :—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायकटकवासिसोहरपुरकमलदिवाकरमिश्रश्रीकेशवकृतं संख्यापरि-  
माणपुस्तकं समाप्तम् ।

अपहरति महत्वं प्रार्थना किन्न जाने,

जनयति गुह्यलज्जा मित्यहं किन्नवेधि ।

तदपि वत वदान्य त्वां प्रतिप्रत्यह मां,

जठरपिठवर्ती वन्निहर्धीकरोति ॥

शाके १८०१ सन् १२८७ साल श्रावणे मासि सिते पक्षे दशम्यां चन्द्रवासरे ।

रहुभा ग्रामावास्थितकुजौलीसंश्रीरामवत्तशर्मलिखितमिदं पुस्तकं ।

मंगलं लेखकानाम्च पाठकानां च मंगलम् ।

मंगल

भूपतिमंगलम्

B शंख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Saṃkhyāparimāṇam

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 64 in a line. Folia 33.  $14\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

C. शंख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 48 in a line. Folia 36.  $14 \times 5\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct generally. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same

---

D. शंख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. Dark white paper. Lines 11 on a page. Letters 47 in a line. Folia 36.  $12\frac{1}{2} \times 4$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Worn-out. Soiled. Letters affected. Date, Śāka 1657. Place of deposit, Pandit Premdhar Jhā, Ujan, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

E. शंख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Saṃkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 54 in a line. Folia 28.  $12\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Śāka 1835. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabad, Manīgāchi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

F. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र Samkhyāparimāṇam

Substance :—Character, Maithilī. Nepālī paper. Lines 10 on a page. Letters 56 in a line. Folia 35.  $12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Worm-eaten. Prose and verse. Complete. Correct Date, Śāka 1750. Place of deposit, Pandit Jīvanāth Jhā, Lagamā, Biraul P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

G. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Samkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 12-14 on a page. Letters 54 in a line. Folia 40.  $12 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Prose Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naḍuār, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

H. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Samkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10-14 on a page. Letters 42 in a line. Folia 45.  $12 \times 4\frac{3}{4}$  inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

I. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Samkhyāparimāṇam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 46.  $13 \times 5$  inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Correct. Date, Śāka 1818. Place of deposit, Pandit Bālakṛṣṇa Jhā, Nanaur, Tamuria P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय : Same

J. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र Samkhyāparimāṇam

Substance :—Character, Maithilī. Nepālī paper. Lines 1 on a page. Letters 42 in a line. Folia 20. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andaulī, Mādhavapur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

K. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Samkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī White paper. Lines 11 or a page. Letters 40 in a line. Folia 41. 12×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andaulī, Mādhavapur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

L. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Samkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 43 in a line. Folia 41. 10½×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date(?) Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

M. संख्यापरिमाणम् By केशवमिश्र । Samkhyāparimāṇam.

Substance :—Character, Maithilī. White, red and yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 49 in a line. Folia 41. 12×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṇānand Jhā, Lohā, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Co ophon विषय Same



N **संवत्सरापरिमाणम्** By **केशवमिश्र** Samkhyāparīmaṇam

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 73 in a line. Folia 24.  $13 \times 4\frac{1}{4}$  inches. Prose. Appearance, old. Complete. Correct. Date (?) Worn-out. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrāthārhi<sup>2</sup>P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 411 **संग्रहणम्** By **चित्रपति** । Saṅgrahaṇam.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 38 on a page. Letters 28 in a line. Folia 13.  $13 \times 8$  inches. Prose and verse. Appearance, fairly old. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A part of **व्यवहारसिद्धान्तपीयूष** of Chitrapati, dealing with Saṅgrahaṇa. ]

Beginning. अथ संग्रहणं निरूप्यते ।

तत्र बृहस्पतिः—

पारुष्यं द्विविधं प्रोक्तं साहसं च द्विलक्षणम् ।

पापमूलं संग्रहणं त्रिप्रकारं निबोधत ॥

बलोपधिकृते द्वे तु तृतीयमनुशासनम् ।

तत्पुनस्त्रिविधं प्रोक्तं प्रथमं मध्यमोत्तमम् ॥

End. यमोप्याह—

दुष्टाः साहसिकाश्चंडाः कितवा बधकास्तथा ।

यस्य राष्ट्रे न सन्तीह स राजा शक्रलोकभाक् ॥

स्पष्टार्थमेतत् । कल्पतरौ दुष्टाः साहसिपाश्वडा इति पाठ इति बोध्यमिति ।

Colophon. इति स्त्रीसंग्रहणम् ।

विषयः । व्यवहारसिद्धान्तपीयूषान्तर्गतः संग्रहणतद्भेदनिरूपणादिः ।

Noticed as Vyavahārasiddhāntapiyūṣka.

pearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Rāghva Jhā, Andauli, Mādhava-  
pur P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmasāstra by  
Govinda Miśra dealing with Āchāra, Śuddhi, Prāyaścitta and  
Tithivichāra.

**Beginning.** ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।

योऽहङ् बु<sup>(१)</sup> मत्तद्भगजेन्द्रमृगराडज्ञानकुम्भी<sup>(१)</sup> शनि

विघ्नध्वान्तकदम्बचण्डचरणाः श्रीसिन्धुरम्भोधिषाः ।

नीलाम्भोजवपुर्वरा भयकरो रहन्धोत्तरद्विगणा-

स्तद्वृन्दारकवन्दनीयचरणद्वन्द्वाम्बुज संस्तुमः ॥

हृद् वानेकस्मृतिग्रन्थान् ज्योतिर्ग्रन्थाननेकराः ।

हृदि ध्यात्वा गुरुपदं क्रियते संग्रहार्थवः ॥

**End.** पुत्रोक्तोद्गणकमिश्रसदाशिवस्य,

प्रातःप्रबोधसमयातिथिनिर्णयान्तम् ।

रत्नाकराख्यगुणपूरितसंग्रहेऽस्मिन् ॥

तत्तुष्टये भवतु चक्रिसमुद्रपुत्रयोः ॥

**Colophon.** इति श्रीसदाशिवमिश्रात्मजगोविन्दविरचिते संग्रहरत्नाकरे तिथिनिर्णयपरिच्छेदः ॥

श्रीगणेशो विजयते तस्मात् ॥ लिपिरियं गिरिधारिणः ।

**विषयः ।** तिथिनिर्णयः ।

No. 413 **संविशदीकरणश्राद्धप्रयोगः ।** Sapindikarāṇaśrāddhaprayogaḥ.

**Substance :—**Character, Bengali. White paper. Lines 6  
on a page. Letters 32 in a line. Folia 16. 9× $\frac{3}{4}$  inches. Ap-  
pearance, old. Prose. Complete. Correct. Date wanting. Place  
of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O.,  
Darbhanga. A hand book of Karmakāṇḍa dealing with Sapiṇ-  
dikarāṇa Śrāddha ceremony. Anonymous.

**Beginning—** ओं नमो गणेशाय ॥

दर्भद्वितयेदर्भवद्वय सस्याप्य पितामहादि पक्षे दर्भयुक्तासन्निहितये दर्भवद्वय  
निधाय तत्पूर्वं प्रेतपक्षे दर्भयुक्तासने दर्भवद्वं निधाय देवे etc.

End.

ओं अस्तिवति ब्राह्मणौ स्तते (?) ओं अथेत्यादि एतच्छ्रुद्धिवेगुण्यसमाधानार्थं श्री  
विष्णुस्मरणमहं करिष्ये इति सकल्प्य ओं तद्विष्णोरितिस्मरेत् ॥

Colophon.

इति सप्तपदीकरणश्राद्धप्रयोग समाप्तः । स्वाक्षरमेतत् श्रीरामजयशर्मण ब्रह्म-  
चारिणः ॥ ० ॥ ० ॥

विषयः ।

श्राद्धपद्धतिः ।

No. 414 समयप्रदीपः By श्रीदत्त । Samayapradīpaḥ.

Substance :—Character, Maithilī, Palm leaves. Lines 5 on  
a page. Letters 72 in a line. Folia 65. 15 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date (?) Worn-out,  
Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Tāññāth Jhā, Dhar-  
mapur, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ॥

श्रेयः समादिशतु सालसपक्षमाते,  
निद्राधिते अपि दशौ शुशुभन्मय्य ।  
सम्वाध्यमानचरणाम्बुजजातदधौ,  
लिङ्गमीमुखेक्षणपरः परमेश्वरोत्रः ॥  
निवन्धेषु निवन्धानि वन्दनानिनिचिन्वत ।  
श्री तत्तेनवतादीनां साशमाकृष्णलिख्यते ॥  
श्री मेधाज्ञानवात्सल्यं क्षमायोगान्महामते ।  
योगेज्ञानं यशः कीर्तिमहीदेवादवापुयात् ॥  
आरोग्यसंप्रभावत्वं भास्करालभतेध्रुवम् ।  
गतिमिष्टायथा कामः .....कमः ॥  
विघ्नोन्नायते तस्ययजेवस्तु विनायकम् ।  
इति प्रकीर्णं परिच्छेदः ॥

End.

Colophon.

इति श्री श्रीदत्त विरचितः समय प्रदीपः सम्पूर्णः ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥

विषयः ।

व्रत विषय की विचारः ॥

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 696. R. L. Pt. 5, p. 259.  
A. C. Pt. I, 139 and 166.

( १५ )  
A. समयप्रदीपः By श्रीदत्त । Samayapradīpaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 41 in a line. Folia 67. 12×4 $\frac{3}{4}$  inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vratanirṇaya, by Śrīdatta.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

B. समयप्रदीपः By श्रीदत्त । Samayapradīpaḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 34 in a line. Folia 83. 11×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date Samvat 1758. Place of deposit, Pandit Chirañjiv Thākur, Lagama, Biraul P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

---

C. समयप्रदीपः By श्रीदत्त । Samayapradīpaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 36 in a line. Folia 61. 10×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct, generally. Date, Śāka 1714. Worn-out. Letters affected. Place of deposit, Paṇḍit Baladeva Jhṛ, Raiam, Lohat P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Vratavidhāna, by Śrīdatta.

Beginning, End, विषयः—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीदत्तविरचितः समयप्रदीपः सम्पूर्णः ॥१॥

शाके वेदेन्दुशैलोर्वीसम्मिमे मार्गशीर्षके ।

शुक्ले स्कन्दतिथौ सोमे हस्तोत्तोलिखत ॥

नारायणमयं धीराः पश्यन्ति परमार्थिनः ।

जगद्धनमयं लुब्ध्वा कामिनः कामिनीमयम् ॥

सम्पत् १८४६ सन् १२ साल श्रीराम

## D समयप्रदीप. By श्रीदत्त Samayapradīpaḥ

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 46.  $14\frac{1}{2} \times 6$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date (?) Worm-eaten. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. The names of Smṛtis are written in red ink.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

## E. समयप्रदीपः By श्रीदत्त । Samayapradīpaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 58 in a line. Folia 35.  $14 \times 5\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Worm-eaten. Prose and verse. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

## No. 415 समयप्रदीपजीर्णोद्धारः By मधुसूदनठाकुर Samayapradīpa-jīrṇoddhārah.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 54 in a line. Folia 63.  $13 \times 4$  inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date, La. Sam 505. Place of deposit, Paṇḍit Śiveśvara Jha, Lālaganj, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

चलानप्यचलीकुर्वन्नचलानपि चालचेत् ( चन् ? )

बृन्दावनविहारी स्तात्तापहारी हरिर्मम ॥

End. उपनयनादिनिर्णयः स्मात्तत्रायौवृद्ध्या उर्द्ध्वन्तरेति रत्नाकरे लिखनाच्च वृद्धिदिन-निषिद्धमिति गम्यते ॥

Colophon. महासहोपाध्यायश्रीमधुसूदनठाकुरकृतोयं समाप्तिमगादिति ॥ • ॥

बाणव्योमशरेनरेविदित श्रीलक्ष्मणाब्दे सिते ॥ • ॥

विषय

A. समयप्रदीपजीर्णोद्धार By मधुसूदनठाकुर । Samayapradīpa  
jīrṇoddhārah

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 60 in a line. Folia 30.  $12 \times 4\frac{3}{4}$  inches. Appearance fresh. Prose. Complete. Correct. Date San 1290 Śāl. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnāth Miśra, Saurāth Madhubani P. O., Darbhanga. A commentary on Samayapradīpa of Śrīdatta by Madhusūdana Thākur, son of Govind Thākur.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

B. समयप्रदीपजीर्णोद्धार: By मधुसूदनठाकुर । Samayapradīpa  
jīrṇoddhārah.

Substance :—Character, Maithilī. Colourless paper. Lines 8 on a page. Letters 48 in a line. Folia 47.  $12\frac{1}{2} \times 3$  inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Incorrect. Date San 1259. Place of deposit, Pandit Gonu Miśra, Lālaganj, Jhañ-jhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

C. समयप्रदीपजीर्णोद्धार: By मधुसूदनठाकुर । Samayapradīpa-  
jīrṇoddhārah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 52 in a line. Folia 35.  $12 \times 5$  inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct. Date Śāka 1813. Place of deposit, Chitradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga.

Beginning. ॐ नमः श्रीगणेशाय ।

चलाचलाङ्गुलिव्यग्रस्वरवंशार्पिताधरम् ।

विमङ्गिनिमिताकार मनाकारमुपास्महे ॥१॥

अथ रविवार इत्यादि मासपञ्चतिथीनाञ्च निमित्तानाञ्च सर्वश इत्यादिबचनं यदि समूलं तदा प्रायश्चित्तव्रतपरमेव प्रवर्थात् रविवारादेरतिप्रसक्तया अथेति तु वाच्यमेवेति भावः ॥

End.

नाद्यात्सूर्यग्रहात्पूर्वमिति अत्रैतानि वचनानि भोजनस्य पापजनकत्वमात्रपराणि  
 कर्मानधिकारस्तु भोजने सति भवत्येव अन्नादीनां प्रवेशाच्चेति वचनान् वैधर्म्यचिकी  
 र्शुणा ग्रहणात्पूर्वं सर्वथा न भोक्तव्यमित्याहुः । केचिदनाकरवाक्यादमावास्याय  
 सायं संध्यन्नाचरन्तीति ॥\*॥

Colophon.

इति महामहोपाध्यायसङ्कटकुर्मधुसूदनविरचितः समयप्रदीपजीर्णोद्धारः समाप्तः ॥  
 शुभमस्तु ॥ १२१३ शकाब्दे १८६१ ईशाब्दे ठव्येमकाग्रामवास्तव्येन षट्चत्वारिं  
 शद्वर्षवयस्केन भीमांसकश्रीचित्रधरमिश्रेण श्री ५ मन्मथिलाधीशकरकल्पतरु  
 छायाश्रितेन दरभंगाराजधान्यां लिखितमेतत्पुस्तक मिति शिवम् ॥\*॥\*॥

No. 416 समयमयूखः By नीलकण्ठ । Samayamayūkhah.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 60 in a line. Folia 85. 12 × 4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāsth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Nīlakaṇṭha. Worn-out. Torn partly.

Beginning. श्री शिवोजयति ॥

यो लीलयासंतनुतेऽत्र विश्वं तत्पालयत्यात्मनि विश्वरूपे ।

लयन्नयत्याशु च पूर्वस्यं शिवं ततोत्वाशु रविर्ममासौ ॥ १ ॥

उक्त्वा श्राद्धमयूखं भगवन्तभास्करे सन्तिवन्देस्मिन् ।

संप्रति तु नीलकण्ठः समयमयूखं प्रकाशयति ॥

निधीद्विधा । पूर्णा खण्डा च ॥ तत्राद्यास्काण्डे ।

प्रतिपत्प्रभृतयः सर्वा उदयादोदयाद्भवेः । संपूर्णा इति विख्याता हरिवासवर्जिताः ॥

End. यद्यपि संन्यासस्थ चतुश्चत्वारिंशच्छताब्दावधिकत्वं व्यासेनोक्तं तथा गौणकालो न  
 समप्यत इतिकेचित् । त्रिदशैकदशकाभिप्रायेण व्यवस्थेत्यपरे । सामान्यतो निधिद्वय  
 म्पास्वाभयेनोपसहाइ अन्ये वस्तुस्तु वचनानि महानिबन्धेषु

**Colophon** इति श्रीमो महत्तमजनीलकण्ठेन कृते भास्कराख्ये निबन्धे समयमयुख  
समाप्तिः समाप्त ॥ श्रीरस्तु ॥

विषयः । तिथिविचारकलिवर्ज्यादयः ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 697.

No. 417. सम्बन्ध-निर्णयः By गोपालन्यायपञ्चातन । Sambandhani-nayah.

Substance :—Character, Bengali. Dark-white paper. Lines 6 on a page. Letters 68 in a line. Folia 8. 16 × 2½ inches. Prose. Appearance, very old. Complete. Generally correct. Date, Śāka 1544. Worn-out. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrābhārhi P. O., Darbhanga.

Beginning. अथ सम्बन्धनिर्णयः ॥

सम्बन्धश्च सपिण्डसमानोदकसगोत्रसमानप्रवरवान्धवभेदात्पञ्चविधः ॥ तत्रसपिण्ड-

स्वरूपमाह शंखः ।

सपिण्डता तु सर्वेषां गोत्रतः सप्तगौर्ध्वी ।

पिण्डश्चोदकदानञ्च शौचाशौचं तदातुगं ।

सर्वेषां सन्तानिनां सतानानाञ्च गोत्रतः ॥

गोत्रैक्ये सतीत्यर्थः ॥ अशौचं संपूर्णाशौचं, तदातुगं तान् सप्तपुरुषान् समन्ताद्भावेना-

नुगच्छतीत्यर्थः ॥

End.

स्मृतिः । सप्त पौनर्भवा कन्या वर्जनीयाः कुलाधमाः ।

वाचा दत्ता मनोदत्ता हतकौतुकमङ्गला ॥

उदकस्पर्शिता यातु या च पाणिगृहीतिका ।

अग्निवरिगता या तु पुनः प्रसूता च या ।

इत्येताः काश्यपेनोक्ताः दहन्ति न्कुलमग्निवत् ॥ हतकौतुकमङ्गला वद्धकङ्कणा ॥०॥

**Colophon.** इति श्रीगोपालन्यायपञ्चाननमहाचार्यकृतसंबन्धनिर्णयः संपूर्णः ॥ शुभमस्तु ॥

शकान्दः १५४४ ॥०॥

विषयः ॥ सम्बन्धविचारः ॥

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 698. Pt. II, p. 107. R. L.  
Pt. I p. 99



A सम्बन्धनिर्णय By गोपाल Sambandhanirṇayaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 37 in a line. Folia 12.  $10 \times 3\frac{3}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Chitradhar Library, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 418 संस्कारदीपकः By हर्षनाथ झा । Saṃskāradīpakah.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 46 in a line. Folia 228.  $13\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1806. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Jhā, Chanaur, Manīgachī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra, dealing with Saṃskāras, performed by the Brāhmaṇas, by Harṣanātha Jhā, a resident of Ujān and father-in-law of Dr. Gangānāth Jhā, Principal, Queen's College, Benares. The author died long ago, but his sons are residing at Śāradāpur, a part of Ujāna.

Beginning. ओं नमः सस्वत्यै ॥

आद्यां शारदचन्द्रकान्तिरुचिरा माह्लादयन्ती रुजग

त्सर्वं सर्वपदार्थबोधचतुरान्नैलोक्यधार्त्रीं सिताम् ।

सन्देहप्रकरान्धकारनिकरोत्सारप्रसारक्रियां

वाग्देवीं द्विजनायकाधिकसतिं ब्रह्मादिबन्धांस्तुमः ॥

अज्ञानसन्ततितमिस्त्रविनाशनाय निस्संशयप्रचरणाय मुदे जनानाम् ।

श्रीहर्षनाथसुकृती ब्रजनाथसुनु स्संस्कारदीपकं ममुं वितनोति यन्नात् ॥

तत्र संस्कारेष्वदा वश्यमनुष्ठेयतयाऽभ्युदयिकं तावद्विवेच्यते ॥

End. द्विगणनगजचन्द्रे १८०२ सम्मिते शाकवर्षे ।

तपसि चतुलपद्मे चन्द्रवारे दशम्याम् ।

सुविदितराक्षरादीक्षजो ग्रन्थमेव

।पुरे

वसता व्रजनाथस्य तनयेन यशशिदवना ॥

श्रीहर्षनाथकृतिना निर्मितोऽयं प्रयत्नतः ।

प्रीतये श्रीसरस्वत्या भूयात्संस्कारदीपकः ॥

**Colophon.**

इति श्रीहर्षनाथशर्माविरचिते संस्कारदीपके समावर्तनप्रकाशः ॥ \* ॥१६॥ समाप्तश्चा

यं ग्रन्थः ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

शाके षट्कवियद्वसुद्धितिमिते मार्गे बलक्षे बले

भौमे बहुनितिथौ समस्तमलिखच्छात्रैरिदं पुस्तकम् ॥

यत्नाच्छ्रीयदुनन्दनो द्विजवरो- नत्वा मतंगाननम्

ध्वायच्छ्रीगुरुपादपद्मयुगलं श्रीतीर्थनाथाज्ञया ॥१॥

विषयः ।

॥ दशकर्मनिरूपणम् ॥

No. 419 सरोजकलिका By कविः । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 60 in a line. Folia 11. 14 × 4½ inches. Appearance, new. Verse, Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṇanāth Jhā, Pāhitol, Manīgāchī P. O. Darbhanga.

Beginning. श्रीहरिः ।

भास्वता कवित्वेन प्रयत्नेन स्फुटीकृता ।

सरोजकलिका भाति श्रीतिस्त्रीकर्णभूषणा ॥

End.

एकैकं ग्रासमशनीयाद्देवकर्मणि पूर्ववत् ।

अयश्चैवोपवासेन अतिकृच्छ्रं रेखरः ॥

Colophon.

इति सरोजकलिका समाप्ता ॥ ओं हरिः ॥ ओं तत्सत् ॥ श्रीः पातु ॥ श्रीताश शरणम् ॥

विषयः ।

अद्याभद्यगोवधादिप्रायश्चित्तनिरूपणम् ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I, p. 700. R. L. Pt. 6 p. 39.

ance, old Verse Incomplete Correct Date wanting Worn out. Letters not legible Spoiled. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, Mādhavapur P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra dealing with several subjects by Kavi ratna. Torn and pierced by worms.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

### B. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 36 in a line. Folia 17 10×5 inches. Verse. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Baladeva Jhā, Raiān, Lohat P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

### C. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 32 in a line. Folia 8.  $12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse. Incomplete Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Vrajamohan Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

---

### D. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 44 in a line. Folia 14 11×4 inches Verse. Incomplete. Incorrect. Appearance, old. Worn-out. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Gokulanāth Jhā, Nanaur, Tamuriā P. O., Darbhanga. Now possessed by Jayadeva Thākur, brother-in-law of the deceased owner of the ms.

Beginning, End, Colophon, विषय —Same

E. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 15.  $11 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Gourīkānt Jhā, Devakī, Tamuria P. O., Darbhanga. Worn-out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

F. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 12 on a page. Letters 48 in a line. Folia 10.  $11\frac{1}{2} \times 5$  inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct, generally. Date, Śāka 1750. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Andhrā-ṭhārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, विषय :—Same.

Colophon. इति श्रीकविरत्नविरचितसरोजकलिका समाप्ता ॥ \* ॥ शाके १७५० सावकृष्ण  
तृतीयायां शुके लिखितमिदं श्रीतारापतिना परसाम्राजे ॥

G. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. Dark-white paper. Lines 16 on a page. Letters 48 in a line. Folia 9.  $9 \times 3\frac{3}{4}$  inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Worn-out. Letters affected. Date (?) Place of deposit, Pandit Phudī Jhā, Awām, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

H. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 4-5 on a page. Letters 56 in a line. Folia 23.  $15 \times 1\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Verse. Complete. Not correct. Date, 510 La. Sam. Partly pierced by worms. Worn-out. Place of deposit Pandit Vasudeva Miśra, Salampur, Ghatabo P O, Darbhanga. A collection of the useful sayings of severa Rshis b.

# I सरोजकलिका By कविरत्न Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 66 in a line. Folia 16, of which 3 are missing.  $11\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$  inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Correct. Date, La. Sam 491. Worn-out. Spoiled. Letters affected partly. Place of deposit, Pandit Śaktināth Jhā, Ujān, Jhāñ-jhārpur P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmasāstra by, Pratibasta. This is a collection of ślokaś from several Smṛtis.

Beginning, End, विषय :—Same.

Colophon. इति श्रीप्रतिद्वस्तकृता सरोजकलिकासमाप्त ॥ ॥ लसं ४६१ माघवदि १ पटना नगरे श्रीरत्नपाणिनात्वरितपाणिनालिखितमिदं ॥ ॥

## J. सरोजकलिका By कविरत्न । Sarojakalikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 10.  $12 \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date (?) Worn-out. Place of deposit, Pandit Rabinath Jhā's Library, Andhra Tharhi, Darbhanga, Professor M. R. Vidyalyaya, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

## No. 420 सरोजसुन्दरम् By नानामुनि । Sarojasundaram.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 64 in a line. Folia 9.  $10\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct generally. Date, Śāka 1691. Worn-out. Place of deposit, Pandit Viśvanāth Jhā, Mahīnāthpur, Deodhā P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmasāstra, dealing with several subjects.

Beginning. ओं नमः शिवाय ॥

शिवायनो दीनदयोपधानो सति प्रधाने शिष्याभृतक्षितिः ।

End.

सेवयन्तु सदा शान्ता सर्वसन्वेदशान्तये  
 सप्तजन्मकृतं पापं तत्क्षणादेव मुञ्चति ।  
 सर्वस्वेनापि कर्तव्यं श्राद्धं वेराहुदर्शने ॥  
 अकुर्वन्तु ततः श्राद्धं षड्के गौरिव सीदति ।  
 सरोजसुन्दरं नाम धर्मशास्त्रं विलोक्य यः ॥  
 स कर्मफलमाप्नोति प्रवीणः स्मृतिवर्त्मनि ॥ ० ॥

Colophon.

इति श्रीनानामुनिप्रणीतं सरोजसुन्दरं नाम धर्मशास्त्रं समाप्तम् ॥  
 श्रीकण्ठं हृदि धाय शक्तिसहितं चाष्टौच दिक्पालकं  
 पद्माकारकरां हि चन्द्रमणिनी स्वामिनञ्च प्रणम्य ।  
 धातारं कुलदेवतां सुहृदयगतां कृत्वा मनश्चैकधा  
 सर्वेषां बहवोप्रसाद निजकुलेऽलीलिखद्धर्मशास्त्रं ॥  
 मार्गकृष्णाष्टम्यां कुजे पुरुषोत्तमपुरग्रामान्तर्गते पर्वोलिसं श्रीपद्मापति शीघ्रं सुधी  
 सर्वं १=१६ शाके १६६१ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥  
 विषयः । स्मृत्यादिभ्य उद्धृत्य वचनानि व्यवहारोपयोगीन्येकत्र संकलितानि ॥

No. 421 सरोजसुन्दरम् By नानामुनि । Sarojasundaram.

Substance :—Character, Maithili. White paper. Lines 8 on a page. Letters 36 in a line. Folia 7. 10 × 3½ inches. Appearance, new. Verse. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gopināth Jhā, Nāduār, Jhāñjhārpur P. O. Darbhanga.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥  
 सरोजसुन्दरनाम स्मृतिसार मिमं बुधाः ।  
 सेवयन्तु सदा सन्तः सर्वसन्वेदशान्तये ॥

End.

मन्त्रत्यागाद्भवेन्मृत्युं गुरुत्यागाद्द्विदता ।  
 गुरुमन्त्रपरित्यागादौरवं नरकं व्रजेत् ॥

Colophon.

इति मिश्ररहस्ये सर्वसारसंग्रहः ।

विषयः ।

व्यावहारिकविषयाणां स्मृतिपुराणोक्तवचनानुसारतः कर्तव्याकर्तव्यनिरूपणम् ॥

Substance :—Character, Bengali. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 64 in a line. Folia 18. 14 × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date. Śāka 1711. Place of deposit, Pandit Gaṇanāth Jhā, Pāhītāl, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओ नमोगणेशाय ॥

प्रणम्य सच्चिदानन्दं परमात्मान मीश्वरम् ॥

मुनीन्द्राणां स्मृतेस्तत्त्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

अथ तत्र जगन्नाथं नत्वा छन्दोविदा मुदे ।

वृषोत्सर्गप्रमाणानि वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

End.

प्रीयतां पुण्डरीकाक्षः सर्वयज्ञेश्वरो हरिः ।

तस्मिंस्तुष्टे जगत्तुष्टं प्रीणिते प्रीणितं जगत् ॥

इति मत्स्यपुराणीयं पठेत् ॥

Colophon.

इति बंग(न्य) घटीयहरिमहाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनमहाचार्यविरचितं सामवृषोत्सर्गप्रमाणतत्त्वं समाप्तं ॥ \* ॥ श्रीरस्तु मयि लेखके ॥ श्रीरामप्रसाददेवशर्मणः स्वाक्षरपुस्तकञ्च ॥ शकाब्दाः १७११ ता० १६ बैशाख ॥

विषयः । सामवृषोत्सर्गप्रामाण्यनिरूपणम् ॥

Previous notice : C. C. Pt. I, p. 599.

No. 423 सामवृषोत्सर्गः By रघुनन्दन । Sāmavṛṣotsargah.

Substance :—Character, Bengali. White paper. Lines 7 on a page. Letters 32 in a line. Folia 46. 9¾ × 4 inches. Appearance, old. Prose. Correct. Incomplete. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Dāmodar Jhā, Sāhapur, Pandaul P. O., Darbhanga. Worn-out. A part of Smṛtitattva of Raghunananda, dealing with the Śrāddha ceremony of Sāmavedic Brāhmaṇas.

Beginning. ओ नमो गणेशाय ॥

प्रणम्य सच्चिदानन्दं यज्ञरुपिण मीश्वरम् ।

छन्दोगानां वृषोत्सर्गं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

सामगानां अथ छन्दोगानां वृषोत्सर्गः ॥ गोशालायां पुण्यभूमौ वा प्रागुक्तप्लुवर्णं देह

|                  |  |                             |
|------------------|--|-----------------------------|
| <b>End of Ms</b> | तत पिण्डोपरि पुशानास्त्रीय ऊर्जे   | पिण्डमासिञ्चेत् ततोदन्विष ॥ |
|                  | अथेत्यादि अमुकगोत्रस्य प्रेतस्यामुकदेवशर्मणः कृतैतत् आद्यैकोद्दिष्टश्राद्धकर्मणः       |                             |
|                  | प्रतिष्ठार्थं दक्षिणामिदं रजतं तन्मूल्यं विष्णुदेवतं यथानामगोत्राय ब्राह्मणायाहं ददामि |                             |
|                  | ततो दक्षिणा..... ॥   |                             |
| <b>Colophon.</b> | नास्ति ॥   |                             |
| <b>विषयः ।</b>   | सामवेदिनां दृषोत्सर्गाध्यापद्धतिः ॥  |                             |

### No. 424 सामान्यव्यवस्था । Sāmānyavyavasthā.

**Substance :—**Character, Bengali. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 45 in a line. Folia 49, 14 × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date (?) Worn-out. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Nāduār, Jhāñjīhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** श्रीराधाकृष्णाभ्यान्नमः ॥

अथ सामान्यतया सर्वतिथिव्यवस्था । यद्यपि रात्रादिपर्युद्दस्तकालेतरकालोपि कर्मयोग्यस्तथापि मुख्यकाललाभे प्रशस्तत्वात् स एव नियामकः ॥

**End.** देवगृहपुष्करियादिकरणार्थं स्थापितं धनं देवब्राह्मणादिप्रतिश्रुतं वा स्मृत्येपि तत्स्थलस्वामिना तदर्थं देयम् ॥ ० ॥ इति दायव्यवस्थासमाप्ता ॥

**Colophon.** इति सामान्यतया व्यवस्था समाप्ता ॥ ० ॥ श्री श्रीदुर्गा ॥ ० ॥ १ ॥ श्री गंगागोविन्ददेवशर्मणः पुस्तकमिदं साक्षरञ्चेति ॥ श्रीदुर्गा ॥ ० ॥

**विषयः ।** तिथिव्यवस्था सम्बन्धव्यवस्थादायव्यवस्थादयः ॥

### No. 425 सारसंग्रहः By उमापति । Śārasaṁgrahaḥ.

**Substance :—**Character Maithili. Dark-white paper. Lines 11 on a page. Letters 53 in a line. Folia 58, 12½ × 4½ inches. Appearance, old. Worn-out, torn partly. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Mīra, Salampur, Ghataho P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Umāpati.

**Beginning.** ओं नमः शिवाय ॥

प्रणम्य



अथाष्ट संस्कारा । तत मनु ।

वैदिकैः कर्मभिः पुण्यैर्निषेकादिर्द्विजन्मनाम् ।

कार्यैः शरीरसंस्कारः पावनः प्रेत्य चेह च ॥

End

अथ कश्चित्प्रमादेन भ्रियतेप्युदकादिषु ।

तस्याशौचं प्रकर्तव्यं कर्त्तव्याचोदकाक्रियेति वचनादिति ॥

तथा पाखण्डमाश्रितानाञ्च युवतीनाञ्च कामतः ।

गर्भहर्तृदुहाञ्चैव सुरापीनाञ्च योषिताम् ॥

उदकाक्रियानिर्वर्त इति सर्वत्र सम्बन्ध इति ॥

Colophon.

महामहोपाध्यायपगौलीस उमापतिकृते सारसंग्रहे अनधिकारिनिरूपणं संपूर्यमिति ॥

विषय ।

अशौचनिर्णयादिः ।

**N. B.**—This Umāpati was a resident of Maṅgaraupī, Madhubanī. He was the father of Kanhai Jhā, a well-known Pandit of the 19th century. The author of Pārijāta-haraṇa, was another Umāpati who flourished in the 14th or 15th century.

#### A. सारसंग्रहः By उमापति । Sārasaṅgrahaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White and brown paper. Lines 14 on a page. Folia 51. 11 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Worn-out. Place of deposit, Pandit Śiva Śaṅkar Jhā, Andhrāthārhi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

#### B. सारसंग्रहः By उमापति । Sārasaṅgrahaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 20 on a page. Letters 42 in a line. Folia 73. 11½ × 4½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Correct. Incomplete. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय Same

## C सारसंग्रहः By उमापति । Sārasaṅgrahaḥ

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 51 in a line. Folia 72.  $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Not correct. Incomplete. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

## D. सारसंग्रहः By उमापति । Sārasaṅgrahaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 12 on a page. Letters 48 in a line. Folia 31.  $11 \times 4\frac{3}{4}$  inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Worn-out. Place of deposit, Pandit Kapileśvar Jhā, Sakhabad, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

## No. 426 सिद्धवल्लिखितम् । Siddhavallikhitam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Folia 13.  $13 \times 4$  inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Dhareśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning. अ०नमस्तस्यै ॥

अथतिथिर्निर्णयो लिख्यते ॥

प्रणम्य माधवन्देवमनन्तं मधुमुदनम् ।

व्रतानां व्यवहाराय वदयेद् न्तिथिर्निर्णयः ॥

अथ चैवमासस्य निर्णयम् ॥ चैवकृष्ण प्रतिपत्ता पूर्वाह्णव्यापिनी ग्राह्या ॥

End. अथामायांश्राद्धे । अमायान्तु विशेषमाह ।

अमायां पैतुकी श्राद्धं कर्त्तव्यं च सदा जनैः ।

हस्ते सूर्ये स्थिते यावत्सत्त्वमावास्याकशान्विता ॥

सा होया कुञ्जरकाया इति बौद्धायनो ब्रवीत् ।

आरिक्के शुक्लपक्षे दौहित्रो मातामहश्राद्ध

सिरे

सुरश्चन पिण्डदानञ्च प्रेतकर्म च सर्वशः ॥

Colophon. नासित ।  
विषयः । व्रत'नर्ण्यादि ॥

### A. सिद्धवलि-खितम् । Siddhavallikhitam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 62 in a line. Folia 10. 14 × 4½ inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṇanāth Jhā, Pāhītōl, Manīgāchi P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

### No. 427 सिद्धविनायकपूजा । Siddhavināyakapūjā.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 20 in a line. Folia 12. 8¾ × 6½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete Correct. Date, wanting. Place of deposit, Mm. Pt. Paramēśvar Jhā, Tarauni, Sakri P. O., Darbhanga. This deals with the worship of Gaṇeśa, in the month of Bhādrapada.

Beginning. श्रीसिद्धविनायकाय नमः ॥ अथभाद्रशुक्लचतुर्थ्यै सिद्धविनायकपूजाविधिः ॥  
तत्र पूर्वदिने कृतसंयमः पूजादिने प्रातः श्वेतसर्षपतिलकल्केनोद्वर्त्य धौते वाससी  
परिधायान्ध्रम्य कृतनित्यक्रियो मध्याह्ने शुभासन उपविश्यान्ध्रम्य मूलमन्त्रेण प्रण  
वेन वा प्राणायामं कृत्वा सकल्पं कुर्यात् ॥

End. वहवस्तत्सवार्थमास साहमाप्रौष्ठर्षदि आपन्नं वा प्रतिमामविस्तृज्य पत्यहं पूजनगीत-  
नृत्यवाद्यपुराणश्रवणब्राह्मणभोजनादिभिर्गणेशोत्सवं विधाय तदन्ते विसर्जनमाचर-  
न्तीति शम् ॥

Colophon. इतिसिद्धविनायकपूजासमाप्ताः ॥

षयः । गणेशार्चनपद्धतिः ॥

No 428 सूतिकाशौचनिर्णय. By रत्नराशि Sūtikāśauchanirṇayah

Substance :—Character, Maithilī. Nepālī paper. Lines 5 on a page. Letters 48 in a line. Folia 8. 12×4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date, wanting. Place of deposit, Babu Chandradeva Jhā, Mahināthapur, Jhāñjhārpur Bazar P. O., Darbhanga. A hand book of Dharmasāstra, dealing with Sūtikāśauchavichāra by Ratnapāṇi.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

अभिवन्द्य गणेशानं श्रीमता रत्नपाणिना ।

क्रियते सूतिकाशौचनिर्णयो हि यथामति ।

अत्र शुद्धिपरिच्छेदनामकग्रन्थे हरीश्वरोपाध्यायाः । यत्प्रसवनिमित्तमशौचं तदन्येनाशौचेन न बाध्यते तेन स्त्रीणां पुत्रजन्मनि सति पतिमरणेपि विंशतिदिनानन्तरं श्राद्धादावदृष्टार्थे पाकादौ दृष्टार्थे च कर्मण्यधिकारः पुत्रिकाजन्मनि पतिमरणेपि मासानन्तरं तस्मिन्कर्मण्यधिकार एवमेव शिष्टाचारोपि ।

End. मिथिलादेशे तु पारम्पर्यक्रमागतं भाद्रशुक्लचतुर्थ्यां चन्द्रदर्शनं मेव कुर्वन्ति । तदतीवकामदं । नाय्यौ नरो वा लब्धकामा यथास्मभवोपचारेण चन्द्रमसं पूजयन्ति विविधप्रकाराणि भूरि भक्ष्याणि पक्वान्नफलवृक्षादीनि चन्द्रमसे दिशन्ति च । व्यवहार एवात्र शरणाभित्तिमात्सर्यमुत्सार्य माय्यैर्विचार्यमिति ॥ ० ॥

Colophon. गणेशः ॥ समाप्तमगात्

विषयः । प्रसवनिमित्ताशौचविचारपूर्वकक्रमागत्यविषयकविचारः ।

No. 429 सुगतिसोपानम् By गणेश्वर । Sugatisopānam.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 47 in a line. Folia 87. 14×2 inches. Prose. Appearance, old. Worn-out. Torn. Worm eaten. Incomplete. Correct, generally. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṅgānāth Miśra, Pāhitol, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning. ओं नमः श्रीकृष्णाय ।

अभूदेवादित्यः सचित्रतिलको मैथिलपते

निजप्रज्ञाज्योतिर्दिवितरिपुच्छग्रन्थतमसः ।

स्मृते यस्मिन् द्विजकुलस्रोतेर्विकसितम् ॥

अस्मान्महाबागतगणनागन्तुशङ्कयापन्नं तूतिविश्वम् ।

वीरेश्वरोऽजायत मन्त्रराजः क्षमापालचूडामणिचुम्बिताङ्घ्रिप्रः ॥

लसन्महीपालकिरीटरत्नरोचिक्वटारजितपादपद्मः ।

अस्थानुजन्मा गुणगौरवेण गणेश्वरो मन्त्रिमणिविश्वकास्ति ॥

सशेषयन्निशमौर्वनिभप्रतापैर्गोडावनीपरिवृढं सुरतानसिन्धुं

धर्मावलम्बनकरः करुणाद्रचेता यस्तीरभुक्तिमतुला मतुलं प्रशास्ति ॥

श्रीमानेष महामहताकमहाराजाधिराजो महा

सामन्ताधिपतिर्विक्रस्वरयशःपुष्पस्य जन्मद्रुमः ।

चक्रे मैथिलनाथभूमिपतिभिः सप्ताङ्गराज्यस्थितिं

प्रौढानेकदशम्बदैकहृदयो दोस्तम्भसम्भावितः ॥

सच्चित्तवित्तनिकराद्वरणप्रवीणाः

शिष्या इवेह विलसन्ति गुणा यदीयाः ॥

रवौभालवंशतिलकं भवशर्मसंज्ञं

प्रज्ञाविनिर्जितमुपरिपदं नियुज्य ॥

वेदस्मृतिपुराणादि दृष्ट्वा लोकहितैषिणा ।

कृतं सुगतिसोपानं श्रीगणेश्वरमन्त्रिणा ॥

End of Ms.

ओं ऊर्जे बहन्तीरमृतं घृतं पयः कीलालं प.....तर्पयतमेपिदम् ।

इति मन्त्रेण । ततः पिंगडान्नप्रीभूय.....पिंगडाधारकुशानुसुकुश्वन्धौनि.....

पात्रानुत्तानीकृत्य सक्यं कृत्वा प्राङ्मुखो दक्षिणजानु नमयित्वा कुशत्रयतिलजला...

Colophon.

नास्ति ।

विषयः ।

वैतरणीदानमारभ्य द्वादशाहान्तश्चादकृत्यनिरूपणम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 724.

No. 430 सुबोधिनी By विश्वेश्वरभट्ट । Subodhinī.

Substance :—Character, Maithilī. Yellow paper. Lines 7 on a page. Folia 120. 12×6 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Chatu-rānand Jhā, Badāsām, Madhepūr P. O., Darbhanga. Worn-out. Letters affected A commentary on the Mītākṣara

Beginning

श्रीपद्मेशाय नमः दायशब्दाप्रयत्नेन दायशब्दस्य व्याख्येयस्यार्थनिर्णयः पूर्वात्तर-  
यो ग्रन्थसन्दर्भयोः पद्यबन्धनेन सहस्यति दर्शयति । प्रमाणं मानुषं देवमिति ।  
दायशब्दार्थमाह । तत्र दायशब्देनेति ॥

End,

मातापुत्रयचरित्रकीर्तिविभवा यस्याम्बिकानामतः  
शाकल्यापरमूर्तिरार्यचरिता श्रीपेष्टिमहः पिता ।  
सोय कौशिकवंशभूषण...श्रीमह विश्वेश्वरो ।  
विज्ञानेश्वरसूक्तिभावविश्रुतो दत्ताश्वरं...॥  
अत्रानुक्तं दुरुक्तं किमपि यदि भवेत्तद्धि सूक्तं कृषीन्  
संख्यावन्तो महान्तो यदुपकृतिविधौ शीलमेषा मतन्त्राम् ।  
आलोकं लोकेहेतो दधति हि निविडस्थान्तमुद्गासयन्तं  
प्रालेयांशुप्रदीपधुम...णिस्तत्र को हेतुरास्ते ॥

Colophon.

इति महापण्डितसूरिश्रीपेष्टिमहत्मात्मजमहेश्वरेश्वरविरचितायां मिताक्षराव्याख्यायां  
सुबोधिन्याख्यायां व्यवहाराहोको द्वितीयोऽध्यायः ॥

विषयः ।

याज्ञवल्क्यस्मृतिव्याख्यातृविज्ञानेश्वरप्रणीतमिताक्षराव्याख्या ॥

Previous notice : - C. C. Pt I, p. 727. A. C. Pt. I, p. 139.

No. 431 सूर्यप्रतिष्ठा By हर्षनाथ झा । Sūryapratisthā.

Substance :—Character, Maithili. White paper. Lines 7 on a page. Letters 36 in a line. Folia 43. 13×4 inches. Prose. Appearance, new. Complete. Generally correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Gaṅgānāth Mīśra, Pāhītāl, Manigāchi P. O., Darbhanga.

Beginning.

अथ सूर्यप्रतिष्ठा लिख्यते ॥ तत्र नित्यक्रियो यज्ञमानः कुशादिकमादाय ओं  
अवेत्यादि ॥

End.

ततो नृत्तगीतादिकं कागधित्वा यथाशक्ति ब्राह्मणानां सहस्रमष्टोत्तरशतं विंशति वा  
भोजयेत् ॥

Colophon.

इति श्रीहर्षनाथविरचिता श्रीसूर्यप्रतिष्ठापद्धतिः ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥

विषयः ।

सूर्यप्रतिष्ठास्थापनविधिः ॥

## No 432 स्त्रीदायतत्त्वम् By रघुनन्दन Stridāyatattvam

Substance —Character, Maithilī. Dark white paper. Lines 12 on a page. Letters 44 in a line. Folia 6. 10×4½ inches. Appearance, old. Prose. Worn-out. Complete. Correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Sādhū Jñā, Yamathari, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** अथ स्त्रीधनम् ॥ कात्यायनः ।

प्राप्तं+स्यस्तु यद्वित्तं प्रीत्या चैवयदन्यतः ।

भर्तुः स्वाम्यं भवेत्तत्रशेषं तु स्त्रीधनं स्मृतम् ॥

**End.** एतत्प्रायश्चित्तं शुद्धितत्त्वे दायभागकृतापि सर्वत्रोक्तरीत्या भूतधनस्य सुतार्थत्वमनु-  
सन्धेयमिति वदेत्तत्सुहृद्विस्तृतमिति ॥

**Colophon.** इति श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यदायतत्त्वं समाप्तम् ॥

विषयः ॥ स्त्रीदायविचारः ॥

## No. 433 स्मार्तव्यवस्थार्णवः By रघुनाथ । Smārtavyavasthāṛṇavaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 68. 13×3 inches. Appearance, very old. Worn-out. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Śiveśvar Jñā, Lālaganj, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** श्रौं नमो गणेशाय ॥

नत्वा श्रीरघुनाथ ईश्वरपदाम्भोजं गुरुञ्चादरा—

न्मन्त्रादिस्मृतिसंहितार्थं सवधाय्याचार्यवाक्येन च ।

बालानां पठुताविश्रायकममुं स्मार्तव्यवस्थार्णवं

रायश्रीयुतराधवस्य नृपते रादेशतो निर्म्ममे ॥

तिथिसंक्रान्त्यशौचेषु द्रव्यशुद्धयधिकारिणोः ।

प्रायश्चित्तोद्वाहदाये २(?) पिबान्नयोत्र निर्णयः ॥

**End.** पौत्राभावे अपौत्राणां न देयः (?) प्रागुक्तसप्तमपुरुषव्यन्तानां विभागदानन्तु

भिन्नदेशादागताना मिति विशेषः ॥

धीरेषु साञ्जलिपुटं विनिवेदनं मे

कस्यादृश्येत् गुणतां प्रकथन्तु दोषे ।

यत्किञ्चाशुक्लं प्रथमे प्रयागे

तस्मादिदं क्लृप्ततापि न दृक्पण्यया  
 ये ग्रन्थानामातपारश्रमदूषणाचक्षा-  
 स्तादृङ्मनीषिजनकर्मणि चानुरक्ताः ।  
 येषाममत्सरहृदां मथुरेशतर्क  
 पञ्चाननात्मजकृतिर्मुदमातनोतु ॥  
 शाकेऽग्निमंगलहरास्थकलानिधाने ।  
 श्रीराघवस्य वृपते बुधवत्सलस्य ।  
 श्रीलथर्थाशुचरितेर्गवण दाय-  
 भागव्यवस्थितिभयोष्टम उत्तरङ्गाः ॥

**Colophon.**

इति सकलद्वितार्थं वन्द्यवशावतंसः  
 कृतवसतिरमुष्मिन् विश्रुतौ ना समाजे ।  
 सकलमुनिमतैर्यन्निर्ममे सार्वभौमः ॥  
 स खलु रुचिरवन्द्यो ग्रन्थराजः समाप्तः ॥०॥ श्रीरामः ॥

विषयः । तिथिसंक्रान्तिप्रायश्चित्तावायभागादिनिर्णयः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 745. Pt. II, p. 179. Pt. III, p. 154 ; R. L. Pt. I, p. 181. Pt. II, p. 76.

No. 434 स्मृतिः । Smṛtiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 42 in a line. Folia 20. 11×4½ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Śrī Viśvanāth Jhā, Mahināthapur, Deodhā P. O., Darbhanga. A work on Dharmaśāstra, dealing with Achāra, Prāyaścitta and Vyavahāra. The name of the author is not found in the Ms.

Beginning. ओ नमो भगवत्यै ॥

अपि दातृगृहीत्रोश्च सूतके मृतके तथा ।  
 अविज्ञाते न दोषः स्याच्छ्रद्धादिषु कथंचन ॥  
 विज्ञाते भोक्तुरेव स्यात्प्रायश्चित्तादिकं क्रमात् ।  
 शौचाशौचं प्रकुर्वीन् शूद्रवर्णसंकराः ॥  
 वशाहेन सपिण्डास्तु शुध्यन्ति प्रेतसूतके ।  
 त्रिश्रेयस्नात्वा शुध्यन्ति गोप्रा



रात्रावेव स्मृत्यन्ने मृते रक्षसि सूतके ।

पूर्वमेव दिनं प्राह्य यावन्नेवोदितो रविः ॥

End of Ms. ततो मातामहानाञ्च विश्वेदेवास्तथैव च ।

न योषिदभ्यः पृथग्दद्यादशसानदिनादते ॥

स्वभर्तृपिण्डमात्राभिस्तृप्तवासी यतः स्मृताः ।

(अत्र त्रुटिः पत्रत्रयं सीमाविवादेह रंशविधेः )

नष्टे धर्मं मनुष्याणां व्यवहारः प्रकीर्तितः ।

ब्रह्मा च व्यवहाराणां राजा दण्डधरः स्वयं ॥

यो दण्डां दण्डयेद्राजा सम्यग्ब्रह्म्याश्च जातयेत् ।

इष्टं स्यात्कतुभिस्तेन सहस्त...॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । व्यवहारप्रायश्चित्तनीत्यादयः ।

### No. 435 सेतूत्सर्गविधिः । Setūtsargavidhiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 3. 12×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Worn-out. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Pandit Rabināth Jha, Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhra Tharhi P.O., Darbhanga. A manual of Setūtsargavidhāna.

Beginning. ओं नमः शिवाय ।

अथ सेतूत्सर्गविधिः । तत्र प्रथमं नित्यक्रियो यजमानः कार्पिकाञ्चविताष्टदल-  
मण्डले पूजयेत् । तत्र क्रमः । किरीटिनं यमारुहं हस्तद्वयधृतपद्मद्वयं लोहितं रक्ताम्बु-  
सप्ताश्वरथस्थं सप्तर्ज्जु सूर्यं ध्यात्वा रत्नतण्डुलादिभिः पूजयेत् ।

End. ततो दक्षिणा दशांशः षोडशांशो वा हिरण्यं गौरन्तं कांस्यं ताम्रं वासोयुगं वा  
ब्राह्मणाय दद्यात् ओं 'सर्वं तेभ्यउत्सृष्टः सेतुवेषमयोजितः । चरन्तु सर्वभूतानि  
सुखेनात्र दिवानिशं ।' ततः कलशादिदानदक्षिणाकिञ्चित्तां(१) चरणब्रह्मणभोज-  
नाद्यत्सर्गकरणमिति ।

Colophon. इति सेतूत्सर्गः समाप्तः ।

विषयः । सेतूत्सर्गः ।

No 436 सोमवारीपूजाविधिः S mavārīpūjā v dh h

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 40 in a line Folia 6. 14×5½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose : together with Kathā from Bhaviṣya Purāṇa. Complete. Not correct. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A manual of Somavārīpūjā, performed in an Amāvasyā on Monday.

**Beginning.** अथ सोमवारान्वितामावास्याविधिः । ततः स्नात्वाचम्य पूर्वाभिमुखी भूत्वा कुशत्रयनिलजलान्यादाय 'अथो अद्यामुके मासि कृष्णे पक्षे सोमवारान्विताया—  
मवावास्यायां तिथौ यावज्जीव सौभाग्यावैधव्यसमस्तभार्तृपुत्रजामातृदीर्घायुष्ट्वदल  
पुष्टिसर्वपापक्षयभर्तृपुत्रपौत्रसहितया यावज्जीववहुतरसुखावाप्तिपूर्वकतावत्समस्ता  
परिवारपरिवृतात्मकर्तृकविष्णुलोकप्राप्तिकामनया भगवतः श्रीविष्णोः पूजन-  
महं करिष्ये' ।

**End.** व्रतराजमिदं करोति नारी, क्रियमाणं यद्विवा विलोक्यते ।  
निखिलं परिहाय पातकं, नियतं विष्णुपुरे वसेत् सा ॥ \* ॥

**Colophon.** इति श्रीभविष्योत्तरे सोमवारान्वितामावास्याकथा समाप्ता ॥ \* ॥ नमो-  
द्यामुके मासि कृष्णे पक्षे सोमवारान्वितामावास्यायां तिथाश्रमुकमोत्राया मम श्री-  
श्रमुकदेव्याः पूर्वसंकल्पितफलप्राप्तिकामा पुण्यफलेना फलतद्वद्गुरुभाफलै  
स्ततामै रश्वत्थवृक्षस्याष्टोत्तरशतसंख्यप्रदक्षिणमहं करिष्ये ॥ प्रदक्षिणं कृत्वा  
ब्राह्मणाय दक्षिणान्दद्यात् ॥ \* ॥ श्रीस्तु शुभस्तु ॥ श्रीगोपालाय नमः  
शुभमूयात् ।

No. 437 स्मृतिकौमुदी By देवनाथडाकुर । Smṛtikaumudī.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 17 on a page. Letters 66 in a line. Folia 93. 13×4 inches. Prose. Appearance, new. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naḍuār, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** तत्र मनुः ।  
वेदोखोलि धर्ममूलं स्मृतिशीले च तद्विदाम् ।  
आचारश्चैव साधूना मात्मनस्तुष्टिरेव च ॥

**End.** अत्रान्यन्तसंयोगे द्वितीया कालाध्वनोरन्यन्तसंयोगइत्यनुशासनात्, तेन प्रतिपत्तियोग-  
त्वेपि स्रक्द्रव्यावतरेपि पिहोमसमापनं अन्यथा दिनानीति द्वितीयानुप-  
पत्तेरिति •

**Colophon** इति तत्कयञ्चाननमहामहोपाध्यायदेवनाथठकुरकृताया स्मृतिकौमुद्या द्वैतचिन्ते दान  
परिच्छेद समाप्त  
**विषयः ।** तिथिब्रतदानादीनां निर्णयः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 746. R. M. vol. VI, p. 237.

**A. स्मृतिकौमुदी By देवनाथठाकुर । Smṛtikaumudī.**

**Substance :—**Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 166.  $13 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

**R. स्मृतिकौमुदी By देवनाथठाकुर । Smṛtikaumudī.**

**Substance :—**Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 45 in a line. Folia 136.  $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

**C. स्मृतिकौमुदी By देवनाथठाकुर । Smṛtikaumudī.**

**Substance :—**Character, Devanāgarī. White paper. Lines 17 on a page. Letters 88 in a line. Folia 70. Extent of 4235 Ślokas.  $15\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Samvat 1947. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

**D. स्मृतिकौमुदी By देवनाथठाकुर । Smṛtikaumudī.**

**Substance :—**Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 168.  $12 \times 5$  inches. Appearance, tolerable Verse Complete Not correct Date (?)

Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, by Devanātha Thakura Worm-pierced at the left side.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 438 स्मृतितत्त्वम् By रघुनन्दन । Smṛtitattvam.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 45 in a line. Folia 66. 11×5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. One of the 28 Tattvas of Raghunandana. Date, Śaka 1728. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā's Library, Andhra Tharhi P. O., A treatise on Dharmaśāstra by Raghunandana dealing with Malamāsa-vichāra.

Beginning. ओं गणेशाय नमः ॥

प्रणम्य सच्चिदानन्दं परमात्मानमीश्वरम् ।

मुनीन्द्राणां स्मृतेस्तत्त्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

मलिम्लुचे दायभागे संस्कारे शुद्धिनिर्णये ।

प्रायश्चित्ते विवाहे च तिथौ जन्माष्टमीव्रते ॥

दुर्गोत्सवे व्यवहृतौ एकादश्यादिनिर्णये ।

तडागभवनोत्सर्गव्रते...व्रते ।

प्रतिष्ठायां परीक्षायां ज्योतिषे वास्तुयज्ञके ।

दीक्षायामाह्निके श्राद्धे तत्त्वं वक्ष्यामि यत्नतः ॥

End. एवञ्च 'जातकर्मणि यच्छ्राद्धं नवश्राद्धं तथैव च । प्रतिसम्बत्सरं श्राद्धं मलमासेऽपि तत्स्मृतम् प्रतिसम्बत्सरं श्राद्धमशौचात्पतितञ्च यत् । मलमासेऽपि कर्तव्यमिति भागुरिभाषितम्' ॥ इति वाचस्पतिमिश्रवृत्तमेतद्विषयं बोध्यम् । उन्नाभिधेय मभिधानं यस्यतत्तायेति विनामकमिति व्याख्येयम् ॥ \* \* ॥ \* \* ॥ \* ॥

Colophon. इतिब्रह्मघटीयश्रीहिरिहरभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं स्मृतितत्त्वे मलि-  
म्लुचतत्त्वं समाप्तम् ॥ ०००० शाके १७ । २८ सम्बत् १८१४ सालपौषे मारि-  
सिते पक्षे पौर्णमास्यान्तिथौ शचीदिने लिखित पुस्तकमेतत् मलमासतत्त्वं श्री  
काशीनाथः ॥

विषयः तिथिव्रतमलमासविवाहादिनिर्णयः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 746.

### A. स्मृतितत्त्वम् By एबुनम्बन Smṛtitattvam

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 70 in a line. Folia 89, 14 × 2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Correct, generally. Not complete. Date (?) Worn-out. Torn. Pierced by worms. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 439 स्मृतितत्त्वविवेकः By वर्धमान । Smṛtitattvavivekaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11-13 on a page. Letters 59 in a line. Folia 105. 12½ × 5½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Not correct. Date (?) Worn-out. Place of deposit, Pandit Yadunandan Thākur, Sarbasīmā, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga. Only four folia are missing at the beginning. It has four chapters.

Beginning. नास्तिः ॥

End. तदेतदुभयरूपं यत्तुम् । प्रकाशने तत्तात्पर्यं यद्देवनसमाह्वयानिति मनुदर्शनादस्माभिर्दण्डविवेके स्तेयप्रकरणे प्रपञ्चितमतो ह वितन्यते ॥१८॥

Colophon. इतिव्यवहाराञ्जलौ विवादपदकोशः ॥ इतिश्रीवर्धमानकृतौ स्मृतितत्त्वविवेके तत्त्वामृतसारोद्वारे चतुर्थो व्यवहारकोशः ॥

इत्थं धर्माश्चतुर्भिर्भूतानिभ्यश्चतुर्भ्यः सारमुद्धृतम् ।

+भाचतुर्भ्यो विदेभ्यो नाथवेदो यथोद्धृतः ॥

++चिनिजकृतीनामेव भागैश्चतुर्भिस्तदपि पृथगमीभ्यो भासतेसौ निबन्धः ।

स्फुरति हि कुसुमानां शेखरे योजितानां सुघटितसमुदायथोतितान्यैव लक्ष्मीः ॥

हैनन्दिनमाचारं श्राद्धं शुद्धिं विवादपदम् ।

प्रायः प्रत्यहमेतत्प्राप्तौ जिज्ञासते सर्वः ॥

तस्माच्चतुर्भिरेभिः कुसुमैरिव गुम्फितो गुणोपहिते ।

सामेवेषनिबन्धो रासपतेः कण्ठभूषणम्भवतु ।

कुरुते मोक्षार्ता तेषामन्ये

विषयः ।

कोशाम्बुजो विषयः

हारप्रकरणेषु याथातथ्येन प्रदर्शिताः ॥

Previous notice :—C. C. Ft. I, p. 746. R. L. Pt. 5, p. 183.

A. स्मृतितत्त्वविवेकः By वर्धमान । Smṛtitattvavivekah.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 30.  $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Correct, generally. Incomplete. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnāth Miśra, Saurāth, Madhubani P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Āchāra by Vardhamāna. He lived in La. Sam 372 and was a younger brother of Goṇḍī Miśra, author of शुद्धाचारपद्धति.

Beginning. अनेमो गणेशायः ॥

पाणिभ्यामुपजातवेपथुतया यत्नेन यः कल्पितो

येन स्वेदजलौघपूरिततया नापक्षितोऽम्बुग्रहः ।

संध्यार्थत्वमेव यो मुकुलितः सव्ये करे कम्बुना

सादृश्यं गतवान्स यातु शिष्योः सायन्तनोर्ध्वम्जलिः ॥ १ ॥

अनेकात्मा वेदः प्रतिवृष्टिविमित्रा स्मृतिगिरो

निबन्धारः स्वं स्वं मतमनुस्तनो विसदृशाः ।

यथा देशे देशे नवि नवि तथा संप्रति पृथक्

सदाचारस्तस्मादनवधृतदुस्थो विधिपथः ॥ २ ॥

तथाभूते चास्मिन् परिमितिगिरो यद्यपि वयं

वर्द्धिर्धाः सिद्धान्तस्थितिमनुपपत्त्यारुह्यपितुम् ।

तथापि स्वीयानामुभयमतयुक्तिप्रणयना —

इपिस्थामरलाब्धा इति कुमतिरुत्तममयति नः ॥ ३ ॥

श्रुत्वा बहुभ्यो बहुधा गुरुभ्यो विचार्य्य बुध्याविविधान्निबन्धान्

स्मृतिस्थितिद्वैतभिन्नसिद्ध्यै श्रीवर्धमानेन कृतो विवेकः ॥ ४ ॥

End of Ms

एवञ्च द्विविध आगम एकं शास्त्रमिति साक्षात् परम्पराभ्यां त्रीणि धर्मे प्रमरण  
नीति फलानो न विरोधः

वेदोक्तिलो धर्ममूल स्मृतिमीले च तद्विदाम्

आचारस्थैव सायूनामात्मनस्तु।४१५ च ॥

**Colophon.** नास्ति ॥

**विषयः ।** आचारविषयकः ।

No. 440 **स्मृतितत्त्वसारः** By **शिवदत्तशर्मा** । Smṛtitattvasārah.

**Substance :—**Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Folia 38. 11×4 inches. Prose and verse. Complete. Correct. Appearance, fresh. Date (?) Place of deposit, Pandit Khuddī Jhā, Koilakh, Lohat P. O., Darbhanga.

**Beginning.** श्रीगणेशाय नमः ॥

वार्षीं गणेशं गिरिशं दिनेशं राधापतिं कायवचोमनोभिः ।

नत्वा निबन्धानवलोक्य सम्यक् श्रुत्वा निबन्धं खलु तत्त्वसारम् ॥

भारतीभूषितास्येषु निरालम्बेषु सूरिषु ।

शिवदत्तस्य विज्ञप्तिरेषानतिपुरस्सरा ॥

क्षिपिप्रमादधीदोषायान्यत्रा विदितानि मे ।

तानि सर्वाणि शोच्यानि कृपया तत्त्वदर्शिभिः ॥

तुष्यन्तु सुजना बुद्ध्वा विशेषान्मदुदीरितान् ।

अबोधेन हसन्तो मां तोषमेष्यन्ति दुर्जनाः ।

**End.** प्रामाणिकग्रन्थत्रयान्विलोक्य यतो मया सर्वमलेखि वृत्तम् ।

अतोऽत्र श्रद्धा विद्युधै विधेया विज्ञप्तिरेषा मम कर्तुरस्य ॥

**Colophon.**

इति कैलखग्रामवास्तव्यखौआलवंशोद्भवशाब्दिकश्रीमदुमादत्तशर्मात्मजतार्किक  
श्रीशिवदत्तशर्मकृते स्मृतितत्त्वसारे संक्षेपतो वर्षकृत्यनिर्णयो नाम प्रथमः  
परिच्छेदः ॥ ० ॥ अंशम् ॥

**विषयः ॥** साम्बत्सरिकव्रतानां निर्णयः ॥

No. 441 **स्मृतिदीपिका** By **उमापति** । Smṛtidīpikā.

**Substance :—**Character, Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 45 in a line. Folia 9. 11×5 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Manohar Thākur, Tabhaka, Dalsingh Sarai P. O., Darbhanga. A manual of Dharmaśāstra, dealing with Prāyaścitta, by Umāpati

**Beginning** श्री गणेशाय नमः ।

प्रणम्य सायकगणपतुनापाण्डुवा मुदा ।

नानानिवन्धमाश्रित्य करोति स्मृतिदीपिका ॥

**End.** व्रतार्थमाचरेत्त्वामीरक्षिते नास्ति दुष्णमिति स्मृतिः ॥

यदा चरेत्त विपिने निर्भये वृषवर्जिते ।

आगत्य वृकव्याघ्राद्यैः खादितं नास्तिदुष्ण मिति कृतं पल्लवितेन ।

**Colophon.** इति महामहोपाध्यायश्रीमदुमापतिकृता स्मृतिदीपिका समाप्ता ॥

शुभमस्तु ॥ ० ॥

**विषय ।** प्रायश्चित्तनिरूपणम् ॥

**Previous notice :—**R. L. Pt. V, p. 157.

**No. 442. स्मृतिसार्वत्रिकीपरिभाषा By वर्धमान ।**

**Smṛti sārvaṭrikīparibhāṣā**

**Substance :—**Character, Maithilī. Yellow paper.

on a page. Letters 62 in a line. Folia 30. 12½×4-

Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct.

Torn. Date, Samvat 1654. Place of deposit, Pand

Jhā, Nādūār, Jhāñjhārpur P. O., Darbhanga.

**Beginning.** ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।

साधर्म्यं यत्र सर्वेषां वैधर्म्यं चापि सर्वतः ।

पारेवाङ्मनसं विष्णुं तं कथञ्चिदुपास्महे ॥

अथ सार्वत्रिकी परिभाषा ॥ तत्र विष्णुः ।

स्नातोधिकारी भवति देवे पित्रे च कर्मणि ।

पवित्राणां तथा जप्ये दाने च विधिचोदिते ॥

**End.** पात्राण्यध्यात्मिकीमुख्या विशुद्धा ह्यग्निहोत्रिणः ।

देवताश्च तथामुख्या गोदानं ह्येतमुत्तमम् ॥

**Colophon** इति श्रीमहामहोपाध्यायवर्धकृता परिभाषा समाप्ता ॥ ० ॥ संबत् १

शुद्धि नवम्यांमशु.... .शेनठकानगरे श्रीमहादेवशर्म्मा लि

॥ ० ॥ शुभमस्तु ॥ ० ॥

**विषयः** ॥ तिथिद्वैधादिव्यवस्थापनं साकल्येन कृतम् ॥

**Previous notice —**C C Pt I, p 746 R. L Pt 5



A स्मृतिपरिभाषा By वर्धमान । Smṛtiparibhāṣa.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 51 on a page. Letters 51 in a line. Folia 47. 12 × 2½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Śāka. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Nāduār, Jhāṇjī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. स्मृतिपरिभाषा By वर्धमान । Smṛtiparibhāṣa.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 58 on a page. Letters 58 in a line. Folia 31. 13 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Śāka. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Nāduār, Jhāṇjī P. O., Darbhanga. Worn-out.

Beginning, End, विषय :—Same.

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीवर्धमानकृतं प्रकीर्णकं सम्पूर्णम् ॥

ग्रन्थोऽयं परिपूर्णतामुपगतो भौमे निमेषे रवौ

गीर्वाणौ...वालगौरवकथा शेषे समुल्लासिनि ।

+भूपतिमण्डले परिजनेप्राप्तेतिकष्टां दशां

ज्ञानेशेन गिरीश एव शरणं जातः सदारः किल ॥

राधाधरमुधासारसिञ्चितं बचनं तव ।

वंशीविलविनिर्यातम्बिषममति सर्वतः ॥

ऋतौ वसन्ते मधुमाससंज्ञके रसेन बाहूऋतुभिर्युता रसा ।

शकेन केषां हृदि चिन्तितता सती गता समाप्तिं लिपिरन्ततः किल ॥

शाके १६२६चैत्रबहुलतृतीयाकुजे श्रीनगरे समाप्तमिदमिति ॥

C. स्मृतिपरिभाषा By वर्धमान । Smṛtiparibhāṣa.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 60 on a page. Letters 60 in a line. Folia 44. 14 × 2 inches. Appearance, old. Worn-out. Torn. Worm-eaten. Incomplete. Complete. Prose and verse. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Partly pierced by worms.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

## D स्मृतिपरिभाषा By वर्धमान Smṛtiparibhāṣā

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Folia 24. 13×3½ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Correct Date, Śaka 1791 Place of deposit, Pandit Mañśvar Jhā, Lālaganj, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

## E. स्मृतिपरिभाषा By वर्धमान । Smṛtiparibhāṣā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 62 in a line. Folia 40. 14×3 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Gopināth Jhā, Naḍuar, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same

## F. स्मृतिपरिभाषा By वर्धमान । Smṛtiparibhāṣā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 40 in a line. Folia 47. 9½×3½ inches. Verse and prose. Appearance, old. Incomplete. Generally correct. Date (?) Torn. Worn-out. Place of deposit, Pandit Umanāth Jhā, Andhrāt Thārhī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

## No. 443 स्मृतिमञ्जरी By माधव । Smṛtimañjarī.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 52 in a line. Folia 89. 14×5½ inches. Appearance, fresh. Worm-eaten. Copied out from an old Ms., so there are gaps in certain lines. Incomplete. Incorrect. Verse and prose. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmasāstra by Mādhava. Folia 78 to 88 are missing.

Beginning. ओ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

अक्षरस्त्रिभुवनं त्रयीमयो यः सृजत्यवति संहत्यपि ।

निर्गुणस्त्रिगुणमिहमूर्तिमि नमि तं कमपि केवलात्म ॥

माधवेन हरिभक्त्या

अथस्वत स्मृतिमञ्जरी

तत्रादावष्टौ संस्काराः । तत्र गौतमः

गर्भाधानपुंसवनमसीमन्तोन्नयनजातकर्मनाशकरणाभप्राशनोपनयनानि ।

End.

अथसप्तः ।

अनंशोरभीरपतितोक्तत्यर्थवञ्चिरो तथाः ।

उन्मत्तगनमूकाश्च येकौचिचन्निरिन्द्रिया ॥

.....न्त्याय्य दातुं शक्या मनीषिना ।

श्रीमाच्छादन सत्यन्तं पवितोद्वाद्भवेत् ॥

Colophon.

नास्ति ॥

विषयः ।

अष्टसंस्कारादिरूपणम्

Previous notice :—A. M. Pt. Vol. I, P. V, p. 189.

No. 444 स्मृतिसंग्रहः । Smṛtisamgrahaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 77 on a page. Letters 64 in a line. Folia 55.  $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, old. Verse. Complete in parts. Correct generally. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Rājīnāth Miśra, Saurath., Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Dānavarṇana.

Beginning. श्रीदुर्गे जयति ॥ तत्रादौदानप्रशंसा ॥ महाभारते ॥

यानीमान्युत्तमानीह वेदोक्तानि प्रशंसति ।

तेषां श्रेष्ठतमं दानमिति मे नास्ति सशयः ॥

विष्णुधर्मोत्तरे,

दानं देवा प्र सन्ति मनुष्याश्च तथा द्विजाः ।

दानेन कामानाप्नोति यान्कश्चिन्मनसेच्छति ॥

End.

एतत्ते कथितं सर्वं प्राशस्त्यविनिर्णयं ।

सर्वशास्त्रमनुस्मृत्य पुराणार्थेन सम्मितं ॥

आलोच्य सर्वशास्त्राणि पादं पादार्थं मेव च ।

अथितो दानधर्मोयं पौरुषं नास्ति किञ्चन ॥

पुराणेषु च सर्वेषु ग्रहणं स्मृतिमिस्तथा ।

ब्राह्मणपूर्वार्कृतं सर्वमतः शम्भ्यन्तु सूरयः ॥ १० ॥

Colophon.

इति श्रीस्मृतिसंग्रहे दानवर्णनोनाम नवमोऽध्यायः ॥ ० ॥

विषयः ।

दानधर्मविचारः ।

No 445 स्मृतिसमुच्चय. By विश्वेश्वर । Smrtisamuchchayah

Substance :—Character, Maithili. White paper. Lines 12 on a page. Letters 56 in a line. Folia 110. 14 × 5½ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Copied from an old Ms., so blanks are left throughout. Hence it becomes difficult to comprehend the meaning of the text. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing first with Vyavahāra and then Prāyaścitta and similar subjects. Viśveśvara Upādhyāya was its author.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

आदौ वर्णादिवादे व्यवहरणविधौ यद्विवादे च मुद्गौ  
 श्राद्धे द्रव्यं शयदीर्घन्नियतदिनकृतौ कीर्तितं यच्च यच्च ।  
 प्रायाश्चेत्त च शस्तं व्रतकरणविधौ यच्च वाक्ये...  
 ...वस्तु व्यलिखदभिमतं सत्कविः सज्जनानाम् ।

End of Ms. अथ विसरा ॥

शाकं द्विगुणितमथ मुनिहृतमथ भूतसुतं कुर्यात् ।  
 विसरा भवति तदेतन्मुनिलब्धे गुणयेदेवमेवाग्निमविसराम् ।  
 वर्षाधान्यं तथा शीतं तृणमुञ्च मारुतिः  
 एवं त्रिगुणिते रविद्यते मुनिकृते लब्धं ।  
 त्यक्तवाशेषं बुधाग्निवर्षाधिपं गुणयेत् ॥ अस्य फलं—  
 तिमसांशौ परिशेषमेति सलिलं सोमे च पूर्णा मही ।  
 क्षोणीजन्मनि वर्षणं कथमपि ज्ञेयञ्चद्गो वर्षणं ॥ ० ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । व्यवहारप्रायश्चित्तादयः ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I, p. 748. C. M. Vol. I, Pt. V, p. 29 & Pt. VI. p. 17.

inches Appearance, old Verse and prose Complete Genera y correct Date wanting Place of deposit, Pandit Mm Rājī ath Miśra, Saurāth, Madhubanī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra by Harinātha Upādhyāya.

**Beginning.** ओं नमोऽग्रेणाय ॥ अथाष्टसंस्कारः—तत्र गर्भाधानं, तत्र मनुः—

वैदिकैः कर्मभिः पुरयैर्निषेकादिर्द्विजन्मनां ।

कार्यैः शरीरसंस्कारः पावनः प्रेत्य चेह च ॥

याज्ञवल्क्यः —

ब्राह्मणक्षत्रविद्विशूदा वर्णास्त्वाद्यास्त्रयो द्विजाः ।

निषेकाद्याः श्मशानान्तास्तेषां वै क्रमतः क्रियाः ॥

मातुर्यदग्रे जायन्ते द्वितीयं मौञ्जवन्धनात् ।

ब्राह्मणक्षत्रियविशस्तस्मादेते द्विजाः स्मृताः ॥

**End.** मात्रे प्रमात्रे तन्मात्रे गुरुपत्न्ये तथैव च ।

गुरवे मातुलादीनां स्निग्धमित्राय भूभुजे ॥ \* ॥

**Colophon.** इति महामहोपाध्याय श्रीहरिनाथविरचिते स्मृतिसारे व्यवहारखण्डः

समाप्तः ॥ \* ॥ \* ॥ \* ॥

**विषयः ।** व्यावहारिकविषयनिरूपणम् ॥

Previous notice :—C C. Pt. II, p. 180. Pt. III, p. 154. C. M. Vol. I, Pt. VI, p. 16. and Pt. V, p. 37. H. S. Vol. II, p. 87 and 187. (1915).

A. **स्मृतिसारः** By हरिनाथ । Smṛtisārah.

Substance :—Character, Maithilī Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 74 in a line. Folia 181.  $14\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{4}$  inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date (?) Place of deposit, Ādyānāth Miśra, Pāhītōl, Manīgāchī P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

B. **स्मृतिसारः** By हरिनाथ । Smṛtisārah.

Substance Character, Maithilī Ye low paper Lines 9 on a page Letters 56 in a line Folia 17 Extent of 535½

lokas 14x5 inches Appearance old Verse and prose Incomplete General y correct Date (?) Place of deposit, Raj Library, Darbhanga.

**Beginning.** महामहोपाध्यायमैथिलस्मार्तश्रीहरिनाथोपाध्यायकृते स्मृतिसारे द्वितीयाध्यायि ६-  
व्यवहार प्रकरणे — ॥ अथ दायविभागः ॥ तत्र मुख्यकालमाह ॥ मनुः ॥  
ऊर्ध्वपितुश्च मातुश्च समेत्य भ्रातरःसमं ।  
विभजेत् पौत्रकं ऋक्षमनीशा स्ते हि जीवतोः ॥

**End of Ms.** बृहस्पतिः—  
ताम्रकार्षः कृतामुद्रा विज्ञेयः कार्षिकः ययः ।  
स एव सुद्रिकाः शोक्तस्ताश्चतस्तथ धानिका ॥  
तद्वादशसुवणास्तु दीनानाख्य स एव तु ।  
नारदः ॥  
माषो विंशतिभागस्तु...परिकीर्तितः ।  
पलस्तु षोडशो ज्ञेयो भागः कार्षापणस्य तु ॥  
काकसी च चतुर्मासो माषस्य तु पलस्य च ।  
पलचन्दाः प्रदेशे तु स द्वयं व्यवहारिणां ॥  
कार्षापणप्रमाणस्तु तन्नि...॥

**Colophon.** नास्ति ॥

विषयः । दायभागः ।

### C. स्मृतिसारः By हरिनाथ । Smṛtisārah.

Substance :—Character, Maithili. White paper. Lines 17 on a page. Letters 74 in a line. Folia 54. 12½x5 inches. Appearance, very old. Worn-out. Torn. Prose. Complete. Correct, generally. Date, Śāka 1717. Place of deposit, Paṇḍit Śrīkrṣṇa Thākura, Sarbasīmā, Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

### D. स्मृतिसारसमुच्चयः By हरिनाथ । Smṛtisārasamuchchayah.

Substance :—Character, Maithili. Palm leaves Lines 5 on a page. Letters 64 in a line. Folia 209. 13x2 inches. Appearance, old Worn out Pierced by worms Prose and verse

Complete Correct Date (?) Place of deposit Rāj Library, Darbhanga. The author flourished later than Lakṣmīdhara, the author of Kalpataru.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 447 स्मृतिसारः By सचलमिश्र । Smṛtisārah.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 48 in a line. Folia 26. 11×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Paṇḍit Balabhadra Jhā, Pachadhī, Pandaul P. O., Darbhanga. A collection of ślokas from several Smṛties, dealing with vyavahāra by Sachala Miśra.

Beginning. ओं नमो गणेशाय नमः ॥

पुरीषे मैथुने चैव प्रस्तावे दन्तधावने ॥

स्नाने भोजनकाले च मौनं षट्सु विधीयते ॥

स्मृतिसारे—

शौचपात्रन्न मोक्तव्यं शौचस्थान्ते द्विजैर्भुवि ।

अनाचान्तः प्रमुच्येत तज्जलं रुधिराश्रिते ॥

दन्तधावने मनुः—

प्रतिपद्दर्शषष्ठी च नवम्यां रविवासरे ।

दन्तकाष्ठन्तु यो भक्षेद्दहत्यासप्तमं कुलम् ॥

End of Ms. ईशानसंहितायाम्—

पूर्वद्युस्पर्शेद्युर्वा महानिशि चतुर्दशी ।

व्याप्ता सादृश्यते यस्यां तस्यां कुर्याद् व्रतं नरः ॥

महानिशामावे प्रदोषव्यापिनी ग्राह्या तत्र स्मृत्यन्तरे ..

प्रदोषव्यापिनी ग्राह्या शिवरात्रिचतुर्दशी ॥

प्रदोषमाह व्यासः प्रदोषोस्त...

Colophon. नास्ति ॥

विषय ।

नसंप्रह

No 448 स्मृतिसुधाकर By शकरमिश्र Smṛtisudhākarah

Substance Character, Devanāgarī White paper Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 386. 13 × 5½ inches. Extent of 10132½ ślokas. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Not correct. Date. Saṃvat 1936. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the subjects enumerated in the beginning, by Mm. Śaṅkara Miśra.

**Beginning.** ओं नमः शिवाभ्याम् ॥

संसारनिमिरच्छेदि सत्परिच्छेदगोचरे ।

आविशस्तां मनसि मे महती खगगोचरे ॥ १ ॥

अन्तस्तापविमोचनमतिरोचनमस्तु शोचनं पुंसाम् ।

नीलेन्द्रीवरलोचनमस्तु परं वस्तु नः सिद्धौ ॥ २ ॥

हेयोपादेयशून्यं मुनिगणमनसामद्रव्यानन्दहेतुः

सेतुः संसारवारीनिधिमुखतरणे श्रीमहेशानसंज्ञां ।

प्राप्तेयज्योतिरंतःपरिणतितिमिरव्यूहविच्छेददत्तां ।

किञ्चिद्वाचामधीशं स्फुरतु मम हृदि त्र्यक्षरं विश्वसाक्षि ॥ ३ ॥

विश्वव्यापितसुर्मनोभवजतुः संसिद्धसंजीवति

र्यानं दामृतवल्लरीपरिणति लाविषयसीमापरा ।

शंभोर्मानसकञ्जरं जनविधौ निःसीमवैदग्ध्यमूः

कचिच्चञ्चलचञ्चरीकनयना जागर्ति न्येतसि ॥ ४ ॥

हस्तपङ्कजनिविष्टमोदकव्याजसंचरदशेषपुमर्थं ।

नौमि कञ्चिदवधूतितशुण्डादगडकुण्डलितमण्डितगण्डम् ॥ ५ ॥

अथ चरमपरार्थे व्यन्तरे सूर्यसुनो

स्मिधनगतगुणाब्दे ब्रह्मविंशाद्यवर्षे ।

प्रभव इति सुनाम्नि श्रियुगेवैराग्याख्ये

प्रतिपदि मधुशुक्ले प्रादुरासीन्निवन्धः ॥ ६ ॥

खनगजरसदंतेश्वत्रसूर्यैः १२०५३२६८०

वसुमुनिरसवेदै ४६ ७८ श्रीकलौ द्वापरीशे

गतकलितज्जागोष्वर्थनं दत्तापेक्षे

१६४४८८४६६० दिङ्मतवति कृन्वे



केचिन्तृपास्तदुरुविश्रम्भिकगेह , केचिन्मूनिस्वचाराण्यचूषदेष्टा

केचिच्छटप्रकरसंहतिभाज एव, कस्तत्कृपाणपदवीमदयामुपेयात् ॥ ८ ॥

पच्यं चन्द्रमसः सुमव्यमवनौ धर्मस्थितेः कारणादा-

र्यानार्यपथः स्थितान् गुणिगणान् योऽक्षितैश्चअक्षवत् ॥

मुद्रां वाष्टदलां तपः स्थिति चलायः कांचनीं राजतीं

वाप्यन्यक्षितिपालमौलिसुकुटणेन्नीड्वासिसव्यधान् ॥ ९ ॥

रंजयति क्षितिमंडलमकत्र स्तूपतौ पतौ क्षितीज्यानां ।

धर्मः प्रादुरभूद्यमतिचिरलष्टोतिकष्टेन ॥ १० ॥

यस्तावानथवंगानंगकलिगान्धकोडुक्काभिराम् ।

चैथान्विजित्य विधिवत्व्यतनोदयनौ जयस्तम्भं ॥ ११ ॥

स्त्रानीकप्रपदोत्थज्वरमरजातानि चावनेः स्फोटान् ।

कुम्भलमेरिप्रभृतीनगमगिरीन् यो विदारयाञ्चक्रे ॥ १२ ॥

अलंचरीकरीति यो महीमहीमहीतलं ।

परस्परविरोधिनौ यतः फणीशवासनौ ॥ १३ ॥

यदरिर्नरिर्नर्त्तिगर्त्तवृत्ति

मृगयन्वस्त्रदशादिशोन्तरेषु ।

घटयन्नितिशीलमथकं

थामिपन्थामम मंगलायभूयात् ॥ १४ ॥

यः कापिलस्थिपरमशडलगीतकीर्ति

योनार्यगोपि निगमाम्बरभव्यमूर्तिः ।

यः शश्वदर्थिजननिर्मितचित्तः पूर्ति

कस्तस्य न स्तुतिमिसामुरी करोति ॥ १५ ॥

श्रुत्वाकवरसमुत्थं कंसरिपुः स त्रिधात्मानं ।

ऐक्यादकवरमूर्त्या लजित एवायमवतीर्णः ॥ १६ ॥

नागानां गरुडान्दृशां फणिपतेस्त्रासः क्षितेर्भञ्जग

च्छृभोः कर्मविलेपलस्त्यधिपतेर्विष्णोः पदभ्रामणत् ।

आक्रम्याम्बुस्सुत्तिपत्यक्वरे चित्रं महत्स्वात्मज

प्राप्तिप्रीतिश्च शक्तिरेव मनसा

चेत्रा

धर्मो नरीनर्त्ति १ ॥

तुलापुरुषदानतः सपदि यः स्वकीर्त्तिं क्षितौ, विजित्य न  
विलोक्यपुरुषोत्तमं प्रवलमादरात् श्रीपतेः,

प्रमादिजनदुष्करे व्यथितपुष्करे स्थापनाम् ॥ २ ॥

न भीमांसावसा समजनि न सांख्ये विमुखता

न वेदान्ता दान्ताः क्वचिदपि न भीतिर्नयविदाम् ।

न वेदाः स्विद्यन्ति स्मृति रपि न वा विस्मृतिभ्रमा

न्ति सिद्धांताः शान्ता विजयिनि चिरं टोडरनृपे ॥ ३ ॥

इति राजकीर्त्तित्रिकं ।

मैथिलीचरणरेणुरंजितो भैरवेश्वरशिवोपशिञ्जितः ।

वाग्वतीसरिदर्शकृतांतरः कश्चिदस्तिविषयो महत्तरः ॥ १ ॥

तीरमुक्तिरिति यश्च विदेहः, प्रोच्यते जनकभूर्मिथिलाख्य-

यश्च शासनमहीनृपतीनां, संतनं द्युतिरसौ द्युपतीनाम् ॥ २ ॥

यस्योत्तरे हिमाद्रिः कुशिकसुता यत्र पूर्वस्यां ।

त्रिदशनदीपदवाच्या पश्चिमसीमापि गरडकी यत्र ॥ ३ ॥

यत्र नदी त्रियुगाख्या यत्र भवादित्यसंज्ञकः सूर्यः ।

करकमलांचितकमला कमलाकमलेवनिम्नगा यत्र ॥ ४ ॥

श्रुतदेवादधिगतवानखिलकलां यत्र लांगली रामः ।

तृपति र्यत्र विदेहो यस्य सुता विश्रुता सीता ॥ ५ ॥

गोतमोऽजनि च यत्र मुनीनामग्रणी गुणगणोरुमणीनां ।

यः स्वतन्त्रमकरोत्किल सौत्रं तर्कतन्त्रांमुदितं श्रुतितंत्रं ॥

जन्मतः प्रभृति यत्र समस्तब्राह्मणेषु निगमाभिनिवेशः ।

जन्मकर्मकुलगोत्रविवेकः स्वस्वधर्मपतनव्यतिरेकः ॥ ७ ॥

यत्र व्यासतनुजो जनकादुपगत्य तत्त्वविज्जनकात् ।

आचष्ट यत्र धर्मानखिलानथ योगी याज्ञवल्क्योपि ॥ ८ ॥

यत्र पराशरनामा मुनिस्करोद्धर्मसंहिताः सुहिताः ।

क्षेत्राणि यस्य सन्ति प्रथितान्यद्यापि धर्मसस्यानां ॥ ९ ॥

ऋष्यशृंगमहर्षिर्यत्र कुरंगीसुतोप्यासीत् ।

यस्य चरोरुपभोगात्काममवातीतरद्रामः ॥ १० ॥

यत्राद्यापि विवाह

वर्णामाम

नृतिविद्यानिपुणानामप्यपि यत्र विस्तृतं नास्ति । ११

प्र त्पुनमद्वयानामभ्यासात्तथाशास्त्रं चाल्यन्ते ।

वर्णाश्रमव्यवस्थावस्थितिर्धोन्वयविद्यानां ॥ १२ ॥

इति मिथिलावर्णनद्वाराशकम् ।

जयति यस्य मंगेः प्रतिफलिकं, दिनमणेरिव यस्य यशःशशी ॥

गुणिराग्यास्पृहणीयगुणाध्वनिः, शुचिकरो विदितस्त्रिदशाध्वनि ॥ १ ॥

अभवत्स्य सुतः स सुधाकरो, जयति यस्य वचः ससुधाकरः ।

स्पृश्यतीहृदि यस्य बुधाकरः, स्वलति न यस्य जातु मुधा करः ॥ २ ॥

कृत्यायनो गोत्रऋषिः पुराणो, ग्राम स्तथाख्यापि च कुब्जपल्ली ।

कात्यायनो विष्णुरथांगिराश्च, ख्यातास्तु यस्मिन्प्रवराकुलेऽस्मिन् ॥ ३

अजनि तस्य सुतः स च शंकरः, प्रतिभवं शरणीकृतशंकरः ।

न च विभेति विधे विधिकिकरः, स्पृशति नैनमपापमहंकरः ॥ ४ ॥

राशिभूषो हरमुखं किल यस्य, जन्म लग्नं हरस्य हृदयं किल यस्य सिंहः

उज्येष्ठे जनिः शशिधरेण सदैव यस्य किन्तस्य धर्मविषयेस्ति विचारणीयम्

अधीत्य विधिवत्पितुर्मितवचःसुधाम्भोनिधे, भर्गीरथगुरोर्गुरोस्तदनु वासुदेव

करोति गरुदक्षिणां निगमपत्रसंस्कार्यां निवद्धविधिकर्मणामिह हि वार्षिकारं

वेदान्तप्रणाम्य चतुरश्वतुरोपिभेदान्, संभोर्नदीं मधुमतीं वह्निनाद्रिजातां ।

श्रीशंकरेण शरणीकृतशंकरेण, व्याशंकरेणानि जकर्मवशंकरेण ॥ ७ ॥

आचार्याणां मतमनुचितं सर्वतोन्वीक्ष्य भिक्षां

कारं कारं त्रिपुरविजयिस्ताघिना शंकरेण ।

पौराणानां मतमृषिमतं मूलतः शोध्य वृध्वा

बन्धः सो सावकवरसुरत्राणराज्ये निबन्धः ॥

भूषणाय विबुधप्रकृतीनां, दूषणाय दितिजप्रकृतीनां ।

पोषणाय निगमप्रकृतीनांसेव्य एव विदुषां सुनिबन्धः ॥

यत्रै वेत्ति पूर्ववत् ॥

इति श्रीमहामहोपाध्याय श्रीशुचिकरात्मजमहोपाध्याय श्रीसुधाकरात्मजमहो

श्रीशंकरविरचितः स्मृतिसुधाकराख्यः वर्षकृत्यनिबन्धः सम्पूर्ण इति ।

कवसुरसदंतेष्ट्रसूर्यो १२०५३२६८२ मंजूना

स्वसुरसवेष्टे ४६८२ श्रीचिन्मयी विद्यमाने ।

रिजिस्ट्रिफिकन्दे

च. सर्वतुःसर्वकुसुममर्गला स्वर्गियोभ्या

सृष्ट्या मैन्द्री मित्र निजपुरीं श्रीकरीमुचकार ॥

राज्ये तस्य क्षितिपतिमणेर्यसुरवाणकर्तुः ।

धर्मस्थित्यै जगति यशसेऽलेखि केनापि पुस्तं ॥

शुभमस्तु ।

यत्रैव क्षितिपाः कल्पतरुस्तत्पारिजाताद्व्याः ।

प्रोन्मोलनश्रुतिपक्षरक्षणपराः ससैव रक्षाकराः ।

श्रीमच्छंकरसत्कवेर्मधुमती गर्भोद्भवस्याद्भुत ।

स्तरिभन् कीर्त्तिसुधाकरोयमुदियादाचन्द्रतारं पुनः ।

इति श्रीः शुभूयात ॥ संवत् १९३६ वर्षे वैशाखकृष्णपक्षे त्रिथौ सप्त

सूर्यवासरे ॥ कल्याणमस्तु ॥ श्रीमन्महाराजाधिराजव्रज्जनद्रसमन्तसिंहबहादुरस्य

भरतपत्तने मोहनशर्मणा पुस्तकमिदमलेखि मलेखि ॥

विगय ।

वर्षकृत्यनिरूपणम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 748.

### A. स्मृतिसुधाकरः By शंकर मिश्र । Smṛtisudhākarah.

Substance :—Character, Devanāgarī. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 44 in a line. Folia 16.  $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Date (?) A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Tithi, Māsa and other similar subjects. The name of author is not found in the Text, 47 folia from the beginning and a good many at the end are missing.

Beginning of Ms. वशिष्ठारितश्च कालचिचारादिगतिर्भिलिखनीयाः । एवं चैत्रो मासोमावास्यांतः

सुष्यदिः संपद्यते एवं वैशाखादयः फाल्गुनान्ताश्च मासा लिखनीयाः ॥ सूर्यसिद्धान्ते

षष्ठिदिनात्मकतया समागते चैत्रादन्यतमासे त्रिंशताभागने द्विलं कृत्वा

द्वितीयस्याधिक माससंज्ञालिखनी याः चैत्रादौघः संक्रान्तिरहितो भवति तत्र मलमास

इति संज्ञायलिखनीयाः ।

End of Ms

एतेन शुक्लपत्रादेपि कन्य प्रख्याता भारिकनापरपक्षे च

कल्पा त्रौ विशेष वन्येते

श्राद्ध कर्षव्य तथा च पास्कार.

श्राद्धाश्रितः श्राद्धं कुर्यात्यकेनापिना परपक्षमतिक्रमेन्मासि मासि षोडशमिति श्रुतेः ।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । वषट्कृत्यनिरूपणम् ॥

No. 449 स्मृत्यालोकः By राम । Smṛtyālokaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper, Lines 11 on a page. Letters 48 in a line. Folia 17. Appearance, fairly old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with the subjects enumerated in the beginning, by Rāma.

Beginning. ओं नमो जालवाये ॥

धर्मशास्त्रतरो मूलं कूलं निगमनीरधेः ।

संसारतप्तसंतापशान्त्यै शार्दिणमाश्रये ॥

भजामः श्रे भजापाशपरिधेर्मध्यवर्तिन ।

कृष्णं मेघनिबोर्न्मलद्विद्युद्भूतयवेष्टनं ॥

वचसा विलयाकुण्ठ कुण्ठाभरणधीमतः ।

श्रीरामो रचयत्येतन्मनीषिपरिपन्मतः ॥

कृत्स्ने सकृदपि स्मृत्यालोकं भालोत्रय साद

वालाः गणित्यमभारं नभद्रं बुधसंसदि ॥

येयं दिग्गप्रदीपस्य व्यवहारशिखा शुभा ।

स्मृत्यालोकं स्तदीयोयमस्तु लोकमुदे सदा ॥

स्मृतिनिर्मातृनिर्देशपूर्वः प्राग्धर्मनिर्णयः ॥

स्मृतीनां परिभाषार्थं संस्कार सम्यग्गाहृत्तिकं ॥

दर्षकृत्य मथ श्राद्धदानं तीर्थं तथैव च ।

शुद्धिवाचाद्यगौचादौ प्रायश्चित्तमतः परं ॥

व्यवहारं तथा साह्यं ततः शान्तिकपौष्टिकं ।

द्वादशैव प्रकरणान्यत्रोक्तानि समासतः ॥

End of Ms नमो नारायणायेति तीर्थमन्त्रेण कल्पयेत् ।

वारिणा मासकलं तप्त

प्रख्यावाहयेद्गङ्गामेमिर्मन्त्रे निन्दतण

विष्णोः पादप्रभृतासि वैष्णवी विष्णुपूज्य ॥

Colophon. नास्ति ॥

वैषयः । वर्षकृत्याश्राद्धक्षनप्रायश्चित्तादयः ॥

### A. स्मृत्यालोकः By राम । Smṛtyālokaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 12 on a page. Letters 54 in a line. Folia 6.  $11 \times 4\frac{1}{2}$  inches. Appearance, new. Verse. Incomplete. Incorrect. Date (?) Place of deposit, Pandit Jayadeva Pāthaka, Naduār Jhañjhārpur P. O., Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

### No. 450 हनुमत्प्राणप्रतिष्ठाविधिः । Hanumatpṛaṇapratisthāvidhiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 48 in a line. Folia 5.  $12\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$  inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya, resident of Andhra Tharhi P. O., Darbhanga. A hand book of Hanumatpūjā Paddhati.

Beginning श्रीहनुमते नमः ॥

अथ हनुमत्प्राणप्रतिष्ठाविधिः ॥ हनुमत्प्राणप्रतिष्ठादिने कृतनित्यक्रियो यन्मा  
मानः शुद्धवाससी परिधाय प्रादुमुख उदङ्मुखो वोपविष्ट आचमन्तः सूतोत्सारणे कृत्व  
कुशादिक मादाय ओमयेत्यादिकर्तव्यहनुमत्प्राणप्रतिष्ठा कर्मणो निर्विघ्नसमाप्ति  
कामो विनायकादिपंचकाधिदेवतासहितनवग्रहान्दशदिक्पालांश्चाहं पूजयिष्ये ॥

End ततो मूलमन्त्रेण पूर्याहुतिन्दत्वा संहारमुद्रया स्वेष्टदेवतां स्वहृदयमानीय क्षमस्वेति  
विसृज्य दक्षिणां दत्वा अचिक्रशचरणधारणं कुर्यात् ॥

Colophon. इति संक्षेपतो होमपद्धतिः समाप्ता ॥

विषयः । हनुमतपूजनप्रकारः ॥

No 451 हरिभक्तिदीपिका By महेशठाकुर Haribhaktidīpikā.

Substance :—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 46-52 in a line. Folia 52. 10 × 1½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date. La. Sam. 546. Partly pierced by worms. Place of deposit, Paṇḍit Vasūdeva Miśra, Salampur, Ghatāho P. O., Darbhanga District. A hand-book of Viṣṇupūjā Paddhati by Mahēśa Thākura, founder of the Darbhanga Rāj.

Beginning. ओं नमः श्रीकृष्णाय ॥

सकलपुरुषार्थागारं श्रुतिकलकण्ठविहारसहकारम् ।

अद्वैतराजहंसीकमलारुमेकमच्युतं वन्दे ॥

किमिह पदार्थविचारैर्गमयथ समर्थं मुधा विबुधाः ।

कुरुत पुरुषार्थचतुष्टयसाधनमाराधनं विष्णोः ॥

तथा च प्रह्लादवचनम् ।

श्रवणं कीर्तनं विष्णोः स्मरणं पादसेवनम् ।

अर्चनं वन्दनं दास्यं सख्यमात्मनिवेदनम् ॥

End.

वस्तुतः विष्णुविषयकस्मरणकीर्तनादिरूपनवधाभक्तिशालित्वं वैष्णवत्वम् ।

यद्वा स्ववर्णाश्रमाचारत्वे सति विष्णुप्रीतिजनकक्रियाशालिरवम् विष्णुविषयकभावनाजनकस्तस्कारवत्वं वा । यद्वा भजनभक्तिवच्च पौनःपुन्येन मनःप्रवृत्तिरूपम् तथा विष्णुविषयकताद्यभक्तिशालित्वमेव वैष्णवत्वम् । नचैवं विद्वेषादिना पौनःपुन्येन मनःप्रवृत्तौ भक्तिर्व स्यादिति वाच्यम्, इष्टापत्तेः । परमपदसाधकत्वेन तद्विषयकद्वेषादिरपि भक्तिरेव, तथाचोक्तम्— कामादगोप्यो भयात्कंसे द्वावैद्यादयो नृपा इति ॥

Colophon.

इति महामहोपाध्यायसठकुर श्रीमन्महेशविरचितायां हरिभक्तिदीपिकायां चतुर्थः

प्रकाशः समाप्तः ॥ लसं १४६ पौषकृष्णद्वादश्यां चन्द्रे ।

भग्नपृष्ठकटिप्रीवास्तव्वलग्नरधोमुखः ।

कष्टेन लिखिता पुस्तौ पुत्रवत्प्रतिपालयेत्

॥ श्रीराम श्रीराम ॥

विषयः ।

अस्मिन् विष्णोराश्रयप्रकारो दर्शितः ॥

No 452 हस्तकठिनीदानविधिः Hastakāṭhinīdānavidhiḥ

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 40 in a line. Folia 2. 10×4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date (?) Worn-out. Place of deposit, Paṇḍit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhrā Tharhī P. O., Darbhanga. A manual of Karmākāṇḍa, dealing with Vidyākrambha.

Beginning. अथ हस्तकठिनीदानविधिः । ओन्तत्सत् ओर्कर्तव्येऽस्मिन् शुभविद्यारम्भकर्मणि पुण्याहम्भवन्तोऽधिब्रुवन्तु, ओपुण्यादः ३ एवं ओस्वरित ३ ओर्वर्तव्येऽस्वतिन् शुभविद्यारम्भकर्मणि ऋद्धिभवन्तोऽधिब्रुवन्तु ओ अध्यताम् ३ ॥ etc ॥

End of Ms. वेदवेदान्तवेदाङ्गविद्यास्थानेभ्य एव च स्वाहा । एवं मन्त्रपूर्वक यथाशक्ति पूजयेत् । एते गन्धपुष्पं ओ आसन्नं स्वागतं पायमर्घ्यमाचमनीयकम् । मधुपर्काचमस्नानं तथा बसनभूषणे गन्धाश्च सुमनो धूपदीपनैवेद्य वन्दनाः ॥ प्रयोजयेदर्चनायामुपचारांस्तु षोडशः ॥

Colophon. नास्ति ।

A. हरिभक्तिदीपिका By गणेशमिश्र । Haribhaktidīpikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 74 in a line. Folia 120. 14½×4 inches. Verse and prose. Appearance, fairly old. Complete. Not correct. Date. San 1282 Sal. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Worm-pierced.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

Previous notice :—C. C. Pt. 1, p. 758. R. L. Pt. V, p. 189.

No. 453 हरिभक्तिदीपिका By गणेशमिश्र । Haribhaktidīpikā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 8 on a page Letters 60 in a line Folia 88 14×3½ inches Appearance,



ance, old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date San 1217. Worn-out. Pierced by worms. Place of deposit, Pandit Kṛṣṇadatta Miśra, Salampur, Ghatāho P. O., Darbhanga District. A treatise on Karmakāṇḍa dealing with the worship of Viṣṇu and his incarnations by Gaṇeśa Miśra.

**Beginning.** श्री नमो गणेशाय ।

सकलपुमर्थाधारं श्रुतिकलकण्ठं विहारसहकारं ।  
 अद्वैतराजहंसीकमलाकरमेकमच्युतं वन्दे ॥  
 वेद्यो रन्ध्राणुरन्ध्रं घनघटितरुखुन्यासलोलाङ्गुलीकं  
 भव्यं भव्यासदेशाश्रितवति घटयन् तिर्यगावर्तितास्यम् ।  
 नृत्ये व्यत्यस्य चैकं पदमितरपदे भङ्गिसव्यत्रिकश्री  
 वशिचन्द्रहर्षाभिरामो विहरतु हृदये नीलिमां कौस्तुभेवः ॥  
 किमिह पदार्थाविचारैर्गमयथ समयं मुधा विबुधाः ।  
 कुरुत पुमर्थाच्चतुष्टयसाधनमाराधनं विष्णोः ।

**End.** अतएव नारदवाक्यम् ।

भवबन्धच्छिन्दे तस्मै कामये न विमुक्तये ।  
 भगवान् प्रभुरहं दास इति ॥ तस्मात्कर्मकायडव्रह्मकागडयो रूपासनाकाण्डौपयि-  
 क्त्वमिति सिद्धं भगवद्भक्तेः परमपुरुषार्थत्वमिति ।

**Colophon.** इति श्री हरिभक्तिविलासः समाप्ता ॥ गणेशमिश्रकृता परमवैष्णवश्रीमाधव-  
 दास कारिता ॥ \* ॥ सोदरपुरसं श्रीतुफानीलिखित मिदं पुस्तकं । सन  
 १२१७ साल भाद्रपदिद्वादशी ॥ श्रीकृष्ण श्रीराम ॥ श्रीरस्तु ॥ शुभमस्तु ॥  
 कल्प कल्प जलतल्पशायिने नाल्पकल्पिततपः परिश्रमा ।

योगिनेऽपि कलयन्ति यन्नत पन्नं न सखि किं समीक्षसे ॥ \* ॥

विषयः । विष्णोराधनप्रकाशदर्शपूर्वकं प्रसङ्गतोऽन्यदपि गङ्गामाहात्म्यादिवर्णनम् ।

No. 454 हरिभक्तिविलासः By गोपालभट्ट । Haribhaktivilāsaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 13 on a page. Lett rs 36 in a line. Folia 139 10x4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Date Śaka 1729. Complete.

Generally correct. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor M. R. Vidyāiaya, and resident of Andhra Tharhī P. O., Darbhanga. A treatise on Dharmaśāstra, dealing with Viṣṇu and other subjects by Gopāl Bhaṭṭa. Worm-eaten.

**Beginning** श्रीगणेशो विजयताम् ॥

चै.....भगवन्तमाश्रये श्रीवैष्णवानां प्रमुदेऽञ्जसावि खत् ।

आवश्यकं कर्मविचार्यसाधुभिः सार्धसमाप्तीत्य समस्त.....ते ।

मकेर्विलासांश्चिनुते प्रबोधानन्दस्य शिष्यो भगवत्प्रियस्थ ।

गोपालभट्टो रघुनाथदासं सन्तोषयद्रूपसनातनौ च ॥

सधुरानाथपदाब्जप्रेमभक्तिविलासतः ।

जातम्भक्तिविलासाख्यं तद्भक्ताः शोधयन्तिवसम् ।

जीयासुरात्यन्तिकभक्तिनिष्ठाः श्रीवैष्णवा माधुरमण्डलेऽत्र ।

कारीश्वरः कृष्णवने चकास्तु श्रीकृष्णदासस्तु स लोकनाथः ॥

**End.**

बहुना किमिहोक्तेन सर्वलोकसुखावहम्

स्त्रीयामाकर्षणं सद्यो राज्ञां वरयकरं भुवि ।

योगसिद्धिकरं पुंसां भवसागरतारणम्

भक्ति मुक्तिप्रदं दिव्य मितिप्रोक्तं हि वेषसा ॥

**Colophon**

इति गोपालभट्टविलिखितं भगवद्भक्तिविलासे सप्तदशो विलासः ॥ •

शाके १६२६ माघकृष्णचतुर्थ्या रवौ चौकीग्रामे यथादर्शं लिखित्वा

श्रीदुर्गाचरणारविन्दे समर्प्य यदिदम्पुस्तकं श्रीनित्यानन्दशर्मा श्रीरस्तु शुभमस्तु ॥

विषयः ।

विष्णोर्वैतव्रतादि निरूपणपुरस्सरमन्यदपि वृषदशैरायोगित्रस्तुप्रदर्शनम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 758. Pt. III, p. 157. A. C. Pt. I, p. 86.

No. 455 हारीतस्मृतिः । Hārītasmtiḥ.

Substance :—Character, Maithilī. Brown paper. Lines 5 on a page. Letters 82 in a line. Folia 5. 14×2 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct. Date. San 1155 Sal. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A hand book of Dharmaśāstra by Hārīta Tora

**Beginning**    म्रौ नमो गणेशाय  
 हारीतेनैवमाख्यात लोकाना हितकाम्यया ।  
 प्रायश्चित्तं विशुध्यर्थमेवमाहु मनीषिणः ॥  
 स्वविष्टां काकविष्टां वा कंकगुद्वनस्य च ।  
 अथोच्छिद्यस्तु संस्पृश्य सचेलो जलमाविशेत् ॥

**End.**        भर्वा प्रीतेन यदुत्तं स्त्रियै तन्मिन् मृते पि तत्  
 सा यथाकाम मशनीयाद्वाद्या स्थावरादृते ॥

**Colophon.**    इति हारीतप्रणीतं धर्मशास्त्रं समाप्तम् ॥ \* ॥ श्री ॥ \*    वंशाख कृष्णाष्टम्या  
 रवौ लिखितमिदं धर्मशास्त्रं श्रीहरपतिशर्मणापनिर्द्योम संसत् ११११ सा ॥

**विषयः ।**        प्रायश्चितादयः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 765. Pt. II, p. 184, 237.  
 Pt. III, p. 158. R. M. Pt. 8, p. 249. A. C. Pt. I, p. 133.

# INDEX OF WORKS.

| Work.                    | Author.                              | Page. | No.     |
|--------------------------|--------------------------------------|-------|---------|
| Agnisthāpanavidhi        | An. ...                              | 1     | 1       |
| Atichāranirṇaya          | Maheśa                               | 2     | 3       |
| "                        | An. ...                              | 3     | 4       |
| Anantavratodyāpana.      | " ...                                | 5     | 7       |
| Anantavratodyāpanavidhi. | " ...                                | 3     | 5       |
| "                        | " ...                                | 4     | 6       |
| Aparārka                 | Aparādityadeva                       | 5,6   | 8,8A.   |
| Āśauchaṇirṇaya           | An.                                  | 6     | 9       |
| "                        | Umānātha                             | 7     | 10      |
| "                        | Gopāla Nyāyapañchānana.              | 8     | 11,11A. |
| "                        | Viśvanātha Jhā                       | 9     | 12,12A. |
| Āśauchaśaṅgraha          | An. ...                              | 10    | 13      |
| "                        | An. ...                              | 10,11 | 14,14A. |
| "                        | Madhusūdana Vāchaspati Bhaṭṭāchārya. | 11,12 | 15,15A. |
| Ākāśadīpodyāpanavidhi.   | An. ...                              | 12— 4 | 16,A—D  |
| "                        | " ...                                | 14    | 17      |
| "                        | " ...                                | 15,16 | 18,A—B  |
| Āchāragrantha            | " ...                                | 16    | 19      |
| Āchārachintāmaṇi         | Vāchaspati Miśra                     | 17—19 | 20,A—E. |
| Āchāratarāṅgiṇī          | Ravinātha Miśra                      | 19    | *21     |
| Āchāradīpa               | (Upādhyāya) Nāgadeva                 | 20    | 22      |
| Āchāradīpikā             | Harilāla                             | 21    | 23      |
| Āchāradvaitaviveka       | Vibhākara                            | 21    | 24      |
| Āchāranirṇaya            | An. (Gopāla ?)                       | 23    | 25      |
| Āchāranirṇaya            | Gopāla Nyāyapañchānana               | 23    | 25A.    |

| Work                               | Author           | Page  | No.    |
|------------------------------------|------------------|-------|--------|
| Achāramayukha                      | Nilakaṇṭha       | 24    | 26     |
| Acharaviveka                       | An. ...          | 25    | 27     |
| Acharasivādipraṭi-<br>sthāvidhi.   | San̄kara         | 1     | 2      |
| Āchārasūlapāṇi                     | Śūlapāṇi         | 25    | 28     |
| Āchārādarsa                        | Śrīdatta         | 26—30 | 29,A—P |
| Āchārādarsavyākhyā.                | An. ...          | 30    | 30     |
| Ārāmotsarga                        | ,, ...           | 31    | 31     |
| Āhnikatattva                       | Raghunandana     | 32    | 32     |
| Āhnikapaddhati                     | Kṣemarāma        | 32    | 33     |
| ,, ,                               | Rūpanātha Miśra  | 35    | 36     |
| ,, ,                               | Vāmadeva         | 33,34 | 34,A—D |
| ,, ,                               | Viṣṇu            | 34    | 35     |
| Āhnikāchārapra-<br>yogataṭṭva.     | Raghunandana     | 35    | 37     |
| Āhnikoddhāra                       | Ganeśvara        | 36,37 | 38,A—C |
| Itihāsasamuchchaya                 | An. ...          | 37    | 39     |
| Udvāhatattva                       | Raghunandana     | 39    | 40,A—B |
| Upanayanakālanir-<br>ṇaya.         | An. ...          | 40    | 41     |
| R̥ṣipūjana                         | Śrīkr̥ṣṇadeva    | 40    | 42     |
| Ekādaśivratodyā-<br>panavidhi.     | An. ...          | 41    | 43     |
| Ekoddiṣṭasārinī                    | Ratnapāṇi        | 41    | 44     |
| Aindriśānti                        | Parameśvara Jhā  | 41    | 45     |
| Kanyādānakāla-<br>nirṇaya.         | Rāmamiśra Śāstri | 43    | 47     |
| Karmapradīpa                       | An. ...          | 42    | 46     |
| Kalpataru                          | Lakṣmīdhara      | 47    | 51     |
| Kalpataru-Kṛtya-<br>kāṇḍa.         | ,, ,             | 43—44 | 48,A.  |
| Kalpataru-Tīrtha-<br>kāṇḍa.        | ,, ,             | 44—45 | 48B—C. |
| Kalpataru-Niyata-<br>kālakṛtya.    | ,, ,             | 46    | 49     |
| Kalpataru Niyata<br>kālakṛtyakāṇḍa | ,, ,             | 46—47 | 50,A   |

| Work                                    | Author                  | Page  | No          |
|---|-------------------------|-------|-------------|
| Kalpataru-Mokṣa-<br>kāṇḍa.              | Lakṣmīdhara             | 48    | 52          |
| Kādambarīpradīpa-<br>dānadvaitanirṇaya. | Gokulanātha             | 50    | 54          |
| Kādambarīpradīpa-<br>nāmadvaitanirṇaya. | „                       | 51    | 55          |
| Kāyasthajātīnirṇaya                     | Viśvanātha Jhā          | 51    | 56          |
| Kārttikapaddhati                        | An.                     | 52    | 57          |
| Kārttikavratodyā-<br>panavidhi.         | „                       | 53    | 58          |
| „                                       | „                       | 53    | 59          |
| Kālakaumudī                             | Devanātha               | 54    | 60          |
| Kālamādhava                             | Mādhava                 | 54—55 | 61, A—B.    |
| Kālīpratiṣṭhā                           | Durgādatta              | 56—57 | 62, A—D.    |
| Kāsitattvakaumudī                       | Raghunātha              | 57    | 63          |
| Kāśīprakāśa                             | Vāchaspati Miśra        | 58—59 | 64, A.      |
| Kuṇḍakādambarī                          | Gokulanātha             | 59    | 65          |
| Kuṇḍakādambarī-<br>sāroddhāra.          | „                       | 60    | 66          |
| Kurukṣetrānukra-<br>maṇikā.             | * Harigiri              | 61    | 67          |
| Kuladevatāsthā-<br>panavidhi.           | Bhānunātha<br>Daivajña. | 61    | 68          |
| Kūpapraṭiṣṭhāvidhi                      | Harinandana             | 62    | 69          |
| Kūpotsarga                              | An.                     | 63    | 70          |
| Kṛtyakalpataru<br>(Vyavahārakāṇḍa.)     | Lakṣmīdhara             | 49    | 53          |
| Kṛtyachintāmaṇi                         | Śivarāma                | 64    | 72          |
| Kṛtyatattva                             | Raghunandana            | 65    | 73          |
| Kṛtyanirṇaya                            | Vardhamāna              | 66    | 74          |
| Kṛtyapradīpa                            | Vāchaspati Miśra        | 67—69 | 75, A—E.    |
| Kṛtyamahārṇava                          | Harinārāyaṇa            | 69—73 | 76, A—K.    |
| Kṛtyasārasamuch-<br>chaya.              | Amṛtanātha Jhā          | 74—80 | 77, A—Q, 78 |
| Kṛpārchana<br>chandrika                 | Ratnapāni               | 63 64 | 71, A       |

| Work                               | Author            | Page    | No               |
|------------------------------------|-------------------|---------|------------------|
| Kriyābhedanirū-<br>paṇa.           | Chitrapati        | 81      | 79               |
| Kṣauranirṇaya                      | Viśvanātha        | 81      | 80               |
| Gaṅgātaraṅga                       | An. ...           | 82      | 81               |
| Gaṅgādānavākyā-<br>valī.           | ,,                | 83      | 82               |
| Gaṅgāpattalaka                     | Gaṇeśvara         | 84—86   | 83.A, 84.A—E     |
| Gaṅgāprakāśa                       | Vāchaspati        | 87      | 85               |
| Gaṅgābhakti-<br>taraṅgiṇī.         | Gaṇapati          | 88      | 86               |
| ,,                                 | Vāchaspati        | 88      | 87               |
| Gaṅgāvākyāvalī                     | Viśvāsadevī       | 89—90   | 88.A.            |
| Gaṅgāsnānaprakāra                  | An. ...           | 91      | 89               |
| Gaṅgāsnānasāh-<br>kalpavākyadīpa.  | Jayakṛṣṇa         | 91—92   | 90.A.            |
| Gaṇeśapratīṣṭhā                    | An. ...           | 92      | 91               |
| Gayāpattalaka                      | Vāchaspati Miśra  | 93—94   | 93, 94, 95       |
| ,,                                 | Vidyāpati Thākura | 92      | 92               |
| Gayāpaddhati                       | Vāchaspati Miśra  | 94—96   | 96, 97, 98.A, 99 |
| ,,                                 | An. ...           | 97      | 100              |
| ,,                                 | ,,                | 97      | 101              |
| ,,                                 | Vīreśvarāditya    | 98      | 102              |
| Gayāprakāśa                        | Vāchaspati Miśra  | 99—100  | 103, 104.A.      |
| Gayāvidhi                          | ,,                | 100—103 | 105—109          |
| ,,                                 | An. ...           | 103     | 110              |
| Gūḍhārthadīpika                    | Vāmadeva          | 104—105 | 111. A—C         |
| Gr̥hastharatnākara                 | Chandeśvara       | 105—106 | *112. A—B        |
| Gr̥hotsargavidhi                   | An. ...           | 107     | *113             |
| Govindamānasol-<br>lāsa.           | Govindadatta      | 107     | *114             |
| Gautamadharmasūtra.                | Gautama           | 109     | *115             |
| Gaurīśaṅkarapra-<br>timāpratiṣṭhā. | An. ...           | 110     | *116             |
| Grahaṇanirūpaṇa                    | Harinārāyaṇa      | 110     | *117             |
| Gr̥hapūjāpaddhati                  | Bṛhaspati         | 111     | *118             |

| Work.                        | Author          | Page.   | No                  |
|------------------------------|-----------------|---------|---------------------|
| Grabayajñāpramāṇatattva.     | Raghunandana    | 112     | *119                |
| Grahayajñavidhi              | „               | 113     | *120                |
| Grahayāgapaddhati            | Gadādhara       | 113—114 | *121—122            |
| Chaturvargachintāmaṇi.       | Hemādri         | 115—120 | *123—126            |
| Chātuṣcharaṇaya-jñāpaddhati. | Parameśvara Jhā | 121     | *127                |
| Chhandogapaddhati            | Vīreśvara       | 122—125 | *128. A—G           |
| Chhandogapārvaṇa             | An. ...         | 126     | *129                |
| Chhandogavivāhādipaddhati.   | Vīreśvara       | 132     | *134                |
| Chhandogāhnika               | Mathurānātha    | 126—127 | *130. A             |
| „                            | Śivarāma        | 127     | *131                |
| „                            | Śrīdatta        | 128—130 | *132. A—F           |
| Chhandogāhnikod-dhāra.       | Śaṅkara Miśra   | 131—132 | *133. A—B           |
| Jayantipūjāvidhi             | An. ...         | 133     | *135                |
| Jyotistattva                 | Raghunandana    | 134     | *136                |
| Tadāgavidhi                  | Raghupati       | 135—140 | *138. A—M           |
| „                            | An. ...         | 140     | *139                |
| Tadāgādivāstuvīdhi           | „ ...           | 140     | *140                |
| Tadāgādivīdhi                | „ ...           | 135     | *137                |
| Tadāgotsarga                 | Nārāyaṇa        | 141     | *141                |
| Tattvanirṇaya                | Pakṣadhara      | 143     | *1-3. A—B           |
| Tattvāmṛtasārod-dhāra.       | Vardhamāna      | 144     | *144                |
| Taptamudrādhikāranirṇaya.    | Viśvanātha      | 142     | *142                |
| Tithichandrika               | Pakṣadhara      | 146—148 | 145. A-C, 146       |
| Tithitattva                  | Raghunandana    | 149—152 | 147. A—E, *F—G, 148 |
| Tithitattvachintāmaṇi.       | Maheśa          | 153—157 | 149. A-M, 150       |
| Tithinirṇaya                 | Gopāla          | 158—161 | 151, 152. A—F       |
| „                            | Bhāskara        | 170     | 156                 |
| „                            | Bhūpati Miśra   | 171     | 157                 |



| Work                       | Author               | Page.       | No.             |
|----------------------------|----------------------|-------------|-----------------|
| Tithinirṇaya               | Viśvanātha           | 169, 170    | 154, 155        |
| "                          | Śubhaṅkara           | 161—169     | 153. A—Z        |
| "                          | An.                  | ... 171—172 | 158. A          |
| "                          | "                    | ... 172     | 159             |
| "                          | "                    | ... 173—175 | 160. A—C        |
| Tithinirṇayachandra        | Pakṣadhara           | 175—177     | 161. A—D        |
| Tithiprakāśa               | Gaṅgāddāsa Dvivedin. | 177         | 162             |
| Tithiprakāśavyākhyā.       | Chakrapāṇi Pāṭhaka   | 178         | 163. A          |
| Tithipradīpa               | Lekharāja            | 179         | 164             |
| Tithiviveka                | Śūlapāṇi             | 179—180     | 165. A—B        |
| Tīrthakalpalatā            | Vāchaspati           | 181         | 166             |
| Tīrthachintāmaṇi           | "                    | 182—184     | 167. *A, B, C—G |
| Tīrthayātrāvidhi           | "                    | 184         | 168             |
| Tīrthalatā                 | "                    | 185         | 169             |
| Tīrthasāmānyapaddhati.     | Rajomiśra            | 186         | 170             |
| Tulasīvratodyāpana-vidhi.  | An.                  | ... 187     | 171             |
| Tulādānapaddhati           | "                    | ... 187     | 172             |
| Tulādānaprayoga            | Gāgābhāṭṭa           | 188         | 173             |
| Tulādānavidhi              | An.                  | ... 189     | 174             |
| Triṃśachchhlokī Saṃgraha.  | Bhavanātha           | 189         | 175             |
| Tristhalīsetu              | Nārāyaṇa Bhaṭṭa {    | 190         | 176             |
|                            |                      | 192         | 179             |
| " — Kāśī - prakaraṇa.      | "                    | 191         | 177             |
| " — Gayā - prakaraṇa.      | "                    | 191         | 178             |
| " Tīrtha-dharma-prakaraṇa. | "                    | 193         | 180             |
| " , Prayāga-prakara        | "                    | 194         | 181 182         |

| Work  | Author                     | Page         | No              |
|---|----------------------------|--------------|-----------------|
| Dakṣasmṛti                                    | An.                        | ... 195-196  | 183.A           |
| Daṇḍaviveka                                   | Vardhamāna                 | 196-199      | *B—D, 184       |
| Dattakachandrikā                              | Devāṇḍa Bhaṭṭa             | 199          | 185             |
| Dānanirṇaya                                   | An.                        | ... 199      | 186             |
| Dānapañjikā                                   | Navarāja                   | 201          | 187             |
| Dānaprakriyā                                  | Bhavadeva                  | 202-203      | *188-189        |
| Dānamayūkha                                   | Nilakaṇṭha                 | 204          | 190             |
| Dānaratnākara                                 | Chandrasekhara             | 204          | 191             |
| Dānavākyaśāli                                 | Dhīramatī                  | 205-208      | 192. A-G.       |
| „   | Pitāmbara                  | 208          | 193             |
| „   | Ratnākara                  | *211         | 196             |
| „   | Vidyāpatī                  | 209          | 194             |
| „   | Sūryakara                  | 210          | 195             |
| „   | An.                        | ... 212-213  | 197, 198.A, 199 |
| Dāyatattva                                    | Raghunandana               | 214-215      | 200. A-D        |
| Dāyanirṇaya                                   | Gopāla                     | 216          | 201             |
| Dāyabhāga                                     | Jimūtavāhana               | 217-218      | 202. *A. A-C    |
| Dāyabhāgakrama-<br>Samgraha.                  | Śrīkrṣṇa                   | 218          | 203             |
| Dāyabhāgaṭippaṇi                              | „                          | 219-220      | 204.A           |
| Dāyabhāgasid-<br>dhānta-kumuda-<br>chandrikā. | Achyuta Chakra-<br>vartin. | 220          | 205             |
| Dāyasāra                                      | Maheśa Thākura             | 221          | 206             |
| Divyatattva                                   | Raghunandana               | 222-224      | 207. A-G        |
| Divyadīpikā                                   | Mādhava Miśra              | { 225<br>226 | 208<br>209      |
| Divyanirṇaya                                  | Dāmodara Thākura           | 227-228      | 210. *A—B       |
| Durgāpūjāpaddhati                             | An.                        | ... 228-231  | 211-215         |
| Durgāpratimā-<br>pratiṣṭhā                    | „                          | 232-233      | 216-218         |
| Durgotsavavi-<br>dhāna-prayoga.               | „                          | 233          | 219             |
| Devapratīṣṭhā-                                | Raghunandana               | 234          | 220             |

| Work   | Author                    | Page                        | No                          |
|--|---------------------------|-----------------------------|-----------------------------|
| Dolasthalaksmi-<br>nārāyaṇapūjā-<br>vidhi.         | An ...                    | 234                         | 221                         |
| Dvividhajalāśa-<br>yotsargapramā-<br>ṇapradarśana. | Buddhikarā Śukla          | 235                         | 222                         |
| Dvaitanirṇaya                                      | Joreśvara                 | 237                         | 225                         |
| „  | Narahari                  | 236                         | 223, 224                    |
| „  | Vāchaspati                | 238-242                     | 226, 227. A—J               |
| Dvaitanirṇayajir-<br>ṇoddhāra.                     | Madhusūdana<br>Tṭhākura.  | 243-244                     | 228, A-D                    |
| Dvaitanirṇayapra-<br>dīpa.                         | Gokulanātha<br>Upādhyāya. | 245—248                     | 229. A-F.<br>230. A         |
| Dvaitapariśiṣṭa                                    | Keśava Miśra              | { 248<br>249-252<br>253-255 | 231<br>232. A-J<br>233. A-G |
| Dvaitaviveka                                       | Vardhamāna                | 256-257                     | 234. A                      |
| Dharmanirṇaya                                      | An. ...                   | 257                         | 235                         |
| Dharmapravṛtti                                     | Nārāyaṇa                  | 258                         | 236                         |
| Dharmaśāstra-<br>vivechana.                        | Viśvanātha Jhā            | 259                         | 237                         |
| Dharmaśāstra-<br>sāroddhāra.                       | Kavirāja Giri             | 260                         | 238                         |
| Dharmādharmā-<br>prabodhinī.                       | Ramāpatīsuta              | 261                         | 239                         |
| Nayajñāna  | Īśānanātha                | 262                         | 240                         |
| Navānnanirṇaya                                     | An. ...                   | 263                         | 241                         |
| Nānānibandha-<br>vichāra.                          | Sachala Miśra             | 265—266                     | 242. A-B                    |
| Nāndīmukhanirū-<br>paṇa.                           | Hṛdayanātha               | 264—265                     | 242. A-D                    |
| Nityasnānavidhi                                    | Kāhnadeva                 | 267                         | 244                         |
| Nirṇayatattva                                      | Nāga Daivajña             | 267                         | 245                         |
| Nirṇayasindhu                                      | Kamalākara<br>Bhaṭṭa.     | 268                         | 246                         |
| Nirṇayāmṛta  | Suryasena                 | 269                         | 247, 248                    |
| Parāśarasmiṛti                                     | Parāśara                  | { 270-271<br>271            | 249. A-B<br>250             |
| Paribhasāviveka                                    | Vardhamāna                | 272 273                     | 251 A                       |

| Work.                                      | Author                  | Page                 | No               |
|--|-------------------------|----------------------|------------------|
| Palapīyūṣa-latā                            | Madanamohana            | { 273-274<br>274-276 | 252.A<br>253.A-C |
| Pākhanda-Chape-<br>tikā.                   | Dvijaparamā-<br>chārya. | 277                  | 255              |
| Pākhanda-mata-<br>mardana.                 | Viśvanātha Jha          | 277                  | 256              |
| Pākhanda-mukha-<br>chapeṭikā.              | Paramāchārya            | 276                  | 254              |
| Pārijāta                                   | Bhānudatta              | 278                  | 257              |
| Pārthiveśvarapūjā-<br>vidhi.               | An. ...                 | 279                  | 258              |
| Pitr̥bhakti                                | Śrīdatta                | 280—282              | 259.A—E          |
| Pitr̥bhakticharyā                          | Mahādeva                | 282—283              | 260. A           |
| Pitr̥bhaktitarāṅgiṇī                       | Vāchaspati Miśra        | 283—285*             | B, 261.A—C       |
| Pitr̥bhaktivyākhyā                         | Murāri                  | 285                  | 262              |
| Puṣkarinīpattalaka                         | Dharmakara              | 286                  | 263              |
| Pūjāpradīpa                                | Govinda Thakkura        | 287—289              | 264.A—C          |
| Pūrtadinakarod-<br>dyota.                  | Gāgābhāṭṭa              | 289                  | 265              |
| Pratimāvicāra                              | An. ...                 | 290                  | 266              |
| Pratiṣṭhātattva                            | Raghunandana            | 290                  | 267              |
| Pratiṣṭhāpaddhati                          | Trivikramasūri          | 291                  | 268              |
| Pratiṣṭhāmayūkha                           | Nilakaṇṭha              | 292                  | 269              |
| Pramāṇapallava                             | Narasimha               | 294                  | 270              |
| Prayāgaprakaraṇa                           | Nārāyaṇa                | 295                  | 271              |
| Prayāgaprakāśa                             | Vāchaspati Miśra        | 297                  | 272. *A.         |
| Prayāgatattva                              | Raghunandana            | 298                  | 273              |
| Prayaśchittaka-<br>damba (or—<br>nirṇaya.) | Gopāla                  | 298--309             | 274. A—H I.      |
| Prāyaśchittatattva                         | Raghunandana            | 310—313              | 275.A—H          |
| Prāyaśchittanirū-<br>paṇa.                 | Bhavadeva               | 315—317              | 277.A—E          |
| Prāyaśchittanirṇa-<br>ya.                  | Dāmodara                | 313—314              | 276.A—B          |
| Prāyaśchittapatra<br>ikhanaprakāra         | An                      | 317                  | 278 *A           |

| Work   | Author                       | Page         | No.               |
|--|------------------------------|--------------|-------------------|
| Prāyaścittapratij-<br>ñāvivaraṇa.              | An. ...                      | 318          | 279               |
| Prāyaścittaviveka                              | Śūlapāṇi                     | 319—322      | *A*B, 280,<br>A—F |
| Prāyaścittaviveka-<br>tippanī,                 | Rāmakṛṣṇa Bhaṭṭa-<br>chārya. | 322          | *281              |
| Prāyaścittavyavas-<br>thāsārasamuch-<br>chaya. | Amṛtanātha Jhā               | 323—325      | 282,*A—D          |
| Prāyaścitta-<br>sarvasva.                      | Halāyudha                    | 325          | 283               |
| Prāyaścittendu-<br>śekhara.                    | Nāgeśa                       | 326          | 284               |
| Bahulākathā                                    | An. ...                      | 352          | 313               |
| Bahulāpūjāpaddhati                             | ,,                           | 352          | 314               |
| Brahmavadhaprā-<br>yaścittanirṇaya.            | ,,                           | 326          | 285               |
| Brāhmaṇasarvasva                               | Halāyudha                    | { 327<br>328 | 286.A<br>287      |
| Maṭhapratisthā-<br>tattva.                     | Raghunandana                 | 328          | 288               |
| Madanapārijāta                                 | Madanapāla                   | 329—330      | 289.A—B           |
| Manusmṛti                                      | ...                          | 331          | 290.A.            |
| Malamāsatattva                                 | Raghunandana                 | 331          | 291               |
| Malamāse Niṣedha-<br>vichāra.                  | Govindopādhyāya              | 332          | 292               |
| Malamāse'nuṣṭhāna<br>niṣedha.                  | ,,                           | 333          | 292 A             |
| Māsamīmāṃsā                                    | Gokulanātha<br>Upādhyaya.    | 333—336      | 293.A—G           |
| Mitākṣarā                                      | Vijñāneśvara                 | 336—337      | 294.A.            |
| Mithileśacharita                               | Ratnapāṇi                    | 337          | 295               |
| Mūlyasaṃgraha                                  | Bāpubhaṭṭa                   | 338          | 296               |
| Yamāsmṛti                                      | ...                          | 339          | 297               |
| Yājñavalkyaśmṛti                               |                              | 339 340      | 298 A             |
| Rājyaśbhuṣaṅkīpad                              | Parameśvara Jhā              | 340          | 299               |

| Vorl                               | Author                          | Page             | No                 |
|------------------------------------|---------------------------------|------------------|--------------------|
| Rāmachandra-<br>pratīṣṭhā.         | An. ...                         | 342              | 301                |
| Lakṣmīpratimā-<br>pratīṣṭhāvidhi.  | Rajomiśra                       | 344              | 303                |
| Lakṣmīpratīṣṭhā                    | An. ...                         | 343              | 302                |
| "                                  | Ratnapāṇi                       | 341—345          | 304—305            |
| Vaṭukadīpadāna-<br>vidhi.          | An. ...                         | 345              | 306                |
| Vanotsargavidhi                    | "                               | 347              | 307                |
| Vapanaviveka                       | Yogadatta Jhā                   | 347              | 308                |
| Varsakṛtya                         | An. ...                         | 348              | *310               |
| "                                  | Rudradhara Upā-<br>dhyāya.      | 349—350          | 311, A—E           |
| Varsakṛtyaprayoga-<br>mālā.        | Māneśvara Śarman                | 351              | 312                |
| Vājasaneyyāhnikā                   | An. ...                         | 353              | 315                |
| Vājasaneyī-Upana-<br>yanapaddhati. | Rāmadatta                       | 353-354          | 316 *A             |
| Vājasaneyīvivāha-<br>paddhati.     | Rāmadatta                       | { 355-356<br>357 | 317, A—C<br>318, A |
| Vādaśārasamuch-<br>chaya.          | Amṛtanātha                      | 358              | 319                |
| Vāpikūpatadāgādī-<br>vāstuvīdhi.   | An.                             | 359              | 320                |
| Vāsiṣṭhahomapad-<br>dhati.         | "                               | 359              | 321                |
| Vāstupūjaprakāra                   | "                               | 362              | 324                |
| Vāstuyāgaprayoga                   | "                               | 361              | 322                |
| Vāstuvīdhi                         | "                               | 361              | 323                |
| Vichāranirṇaya                     | Gopāla                          | 364              | 325                |
| Vidhānapārijāta                    | Ananta Bhaṭṭa                   | 365-367          | 326-328            |
| Vibhāgasāra                        | Vidyāpati Thakkura              | 368-369          | 329-330            |
| Vivādachandra                      | Misaru Miśra                    | 369-372          | 331, A—J           |
| Vivādachintāmaṇi                   | Vāchaspati Miśra                | 373-375          | 332, A—E           |
| Vivādanirṇaya                      | Gopāla                          | 375-376          | 333-334            |
| Vivādabhaṅgārṇava                  | Jagannātha Tarka-<br>pañchāṅana | 376              | 335                |

| * ork                          | Author               | Page        | No       |
|--------------------------------|----------------------|-------------|----------|
| Vivadavatnākura                | Chandrasekhara       | 378-81      | 33b A C  |
| Vivahatattva                   | Raghunandana         | 381         | 337      |
| Vivāhavāda                     | An.                  | ... 382     | 338      |
| Vivāhavādarahasya              | "                    | ... 383     | 339      |
| Viṣṇupūjākalpalatā             | Bhairava Siṅha       | 383         | 340      |
| Viṣṇupratisthā                 | An.                  | ... 384-385 | 341. A   |
| "                              | "                    | ... 385     | 342      |
| "                              | "                    | ... 386     | 343      |
| Vrddhasmṛtapa-smṛti.           | "                    | ... 387     | 344      |
| Vṛtsargatattva                 | Raghunandana         | 387         | 345      |
| Vṛtsargaprayoga-tattva.        | "                    | 388         | 346      |
| Vṛtsargādhikāritānirṇaya.      | Viśvanātha Jhā       | 389         | 347      |
| Vedādhikāritānirṇaya.          | "                    | 389         | 348      |
| Vaiṣṇavamatapra-dīpa           | An.                  | ... 390     | 349      |
| Vaidhavyasāntipad-dhati.       | "                    | ... 391     | 350      |
| Vyavasthārnava                 | Raghunātha           | 391         | 351      |
| Vyavahārachintāmaṇi.           | Vāchaspati Miśra     | 392-394     | 352. A—F |
| Vyavahāranirṇaya               | Paramānanda          | 395         | 353      |
| Vyavahāramādhava               | Mādhava              | 395         | 354      |
| Vyavahāramayūkha               | Nilakaṇṭha           | 396         | 355      |
| Vyavahārasid-dhāntapīyūṣa.     | Chitrapati           | 397-399     | 356. A   |
| Vratakālaviveka                | Śūlapāṇi             | 400         | *356     |
| Vratatattva                    | Raghunandana         | 400         | 357      |
| Vratapaddhati                  | Rudradhara           | 402-408     | 359. A—S |
| "                              | Śrīdatta             | 401         | 358      |
| Vratārka                       | San̄kara Bhaṭṭa      | 408         | 360      |
| San̄khalikhitasmṛti            | ...                  | 409         | 361. A   |
| Śāntikapauṣṭika (or —°añjali.) | Vardhamāna Upādhyāya | 410         | 362. A   |

| Work.  | Author                     | Page                 | No                   |
|--|----------------------------|----------------------|----------------------|
| Śivapūjāmahāratna                                      | Śaṅkara                    | 411                  | 363                  |
| Śivapratiṣṭhā  | Kalyāṇa Śarmaṇ             | 412-414              | 364. A—H             |
| Śivaprāsādapraṭiṣ-<br>ṭhāvidhi.                        | An. ...                    | 414                  | 365                  |
| Śivarātrivratodyā-<br>panavidhi                        | „ ...                      | 415                  | 366                  |
| Śuddhichandrikā  | Raghupati                  | 419                  | 369                  |
| Śuddhichintāmaṇi                                       | Vāchaspati Miśra           | 420-422              | 370. A—D             |
| Śuddhitattva   | Raghunandana               | 422—423              | *371. A—C            |
| Śuddhitattvapari-<br>chcheda                           | Maheśa                     | 423-424              | 372. A               |
| Śuddhinirṇaya  | Umāpati                    | { 424-427<br>427-429 | 373. A—H<br>374. A—C |
| „  | Gopāla                     | 431-432              | 376. A               |
| „  | Vāchaspati Miśra           | 429-431              | *375. A—D            |
| „  | Śrīdatta                   | 433                  | 377                  |
| „  | An. ...                    | 433                  | 378                  |
| Śuddhiparichcheda                                      | Harīśvara                  | 434-435              | 379. *A—B            |
| Śuddhipradīpikā  | Kośīśvara                  | 435                  | 380                  |
| Śuddhiratnākara  | Chandēśvara                | 436-437              | 381. A               |
| Śuddhiviveka   | Rudradhara                 | 437-448              | 382. A—H 1           |
| Śuddhyāloka  | Sidhāntavāgīśa             | 448                  | 383                  |
| Subhakarmanirṇaya                                      | Murāri                     | 449—452              | 384. A—C             |
| Śūdraśrāddhapad-<br>dhati.                             | Rāmadatta<br>Thakkura.     | 452                  | 385. A               |
| Śūdrāchāraviveka                                       | Gonḍi Miśra                | 452                  | 386                  |
| Śaivamānasollāsa                                       | Chandēśvara Thak-<br>kura. | 455                  | 388                  |
| Śaivasarvasvasāra                                      | Vidyāpati                  | 416                  | 367                  |
| Śaivasarvasvasāra-<br>pramāṇabhūta-<br>purāṇasaṃgraha. | „                          | 418                  | 368                  |
| Śaivasuddhākara  | Sadānanda Svāmin           | 454                  | 387                  |
| Śaivāmṛta  | Sodhadeva                  | 456                  | 389                  |
| Śrāddhakalpa   | Śrīdatta                   | 457-58               | 390. A B             |
|  | Vāchaspati Miśra           | 458-59               | 391 A                |



| Work                               | Author                       | Page-  | No       |
|------------------------------------|------------------------------|--------|----------|
| Śrāddhachintāmaṇi                  | Vāchaspati Miśra             | 460-63 | 393, A—I |
| Śrāddhachintāmaṇi-<br>bhāvadīpikā. | Vāmadeva                     | 463-64 | 394, A   |
| Śrāddhatattva                      | Raghunandana                 | 464    | 395      |
| Śrāddhadarpaṇa                     | Dhanapati                    | 465    | 396      |
| Śrāddhapaddhati                    | An. ...                      | 467    | 397, 398 |
| "                                  | Rāmachandra ...              | 468    | 399      |
| Śrāddhapradīpa                     | Vardhamāna                   | 469    | 400      |
| Śrāddharatna                       | Laksmīpati                   | 469-73 | 401, A—L |
| Śrāddhavidhi                       | Madhusūdana Thak-<br>kura.   | 473    | 402      |
| "                                  | Vāchaspati                   | 459    | 392      |
| Śrāddhaviveka                      | Rudradhara Upā-<br>dhyāya.   | 474-76 | 403, A—D |
| "                                  | Śūlapāṇi                     | 476    | 404, A   |
| Śrāddhavelā                        | An. ...                      | 477    | 405      |
| Śrāddhollāsa                       | "                            | 477    | 406      |
| Samśkāradīpaka                     | Harṣarātha Jhā               | 494    | 418      |
| Samkalpāvalī                       | An. ...                      | 478    | 407      |
| Samkrāntinirṇaya                   | Gopāla Nyāyapañ-<br>chānana. | 480-81 | 409, A—C |
| Samkṣiptaśūdrā<br>chārapaddhati.   | An. ...                      | 479    | 408      |
| Samkhyāparimāṇa                    | Keśava Miśra                 | 481-86 | 410, A—N |
| Samgrahaṇa                         | Chitrapati                   | 486    | 411      |
| Samgraharatnākara                  | Govinda Miśra                | 486    | 412      |
| Sapiṇḍikarāṇaśrā-<br>ddhaprayoga.  | An. ...                      | 487    | 413      |
| Samayapradīpa                      | Śrīdatta                     | 488-90 | 414, A—E |
| Samayapradīpa-<br>jirṇoddhāra.     | Madhusūdana Thā-<br>kura,    | 490-91 | 415, A—C |
| Samayamayūkha                      | Nilakanṭha                   | 492    | 416      |
| Sambandhanirṇa-<br>ya.             | Gopāla Nyāyapañ-<br>chānana. | 493-94 | 417, A   |
| Sarojakalikā                       | Kaviratna                    | 495-98 | 419, A—J |
| Sarojasundara                      | Nānāmuni                     | 498-99 | 420-21   |
| Sāmavṛtsarga                       | Raghunandana                 | 500    | 423      |

| Work   | Author                     | Page.   | No       |
|--|----------------------------|---------|----------|
| Sāmvayatsargapra-<br>māṇatattva.                       | Raghunandana               | 500     | 422      |
| Sānānyavyavasthā                                       | An. ...                    | 501     | 424      |
| Sāra saṃgraha  | Umāpati                    | 501-503 | 425, A—D |
| Siddhavallikhita                                       | An. ...                    | 503-504 | 426, A   |
| Siddhavināyaka-<br>pūjā.                               | „                          | 504     | 427      |
| Sugatisopāna   | Gaṇeśvara                  | 505     | 429      |
| Subodhinī  | Viśveśvara Bhaṭṭa          | 506     | 430      |
| Sūtikāśaucha-<br>nir-<br>ṇaya.                         | Ratnapāni                  | 505     | 428      |
| Sūryapratisthā   | Harṣanātha Jhā             | 507     | 431      |
| Setūtsargavidhi  | An. ...                    | 510     | 435      |
| Somavārīpūjāvidhi                                      | „                          | 511     | 436      |
| Stridāyatattva   | Raghunandana               | 508     | 432      |
| Smārtavyavasthā-<br>ṇava.                              | Raghunātha                 | 503     | 433      |
| Smṛti  | An. ...                    | 509     | 434      |
| Smṛtikaumudī   | Devanātha Tāṭakura         | 511-12  | 437, A—D |
| Smṛtitattva  | Raghunandana               | 513-14  | 438, A   |
| Smṛtitattvaviveka                                      | Vardhamāna                 | 514-15  | 439, A   |
| Smṛtitattvasāra  | Śivadatta Śarman           | 516     | 440      |
| Smṛtidīpikā  | Umāpati                    | 516     | 441      |
| Smṛtiparibhāṣā<br>or<br>Smṛtisārvatrikī-<br>paribhāṣā. | Vardhamāna                 | 517-19  | 442, A—F |
| Smṛtimañjarī   |                            |         |          |
| Smṛtisamgraha  | An. ...                    | 520     | 444      |
| Smṛtisamuchchaya                                       | Viśveśvara Upā-<br>dhyāya. | 521     | 445      |
| Smṛtisāra  | Sachala Miśra              | 524     | 447      |
| „  | Harinātha                  | 521-23  | 446, A—D |
| Smṛtisudbhākara  | Śaṅkara Miśra              | 525-29  | 448, A   |
| Smṛtyāloka   | Rāma                       | 530-31  | 449, A   |
| Hanumatprāna pra-<br>tiṣṭhāv dhī                       | An                         | 531     | 450      |

| Work                        | Author         | Page   | No     |
|-----------------------------|----------------|--------|--------|
| Haribhaktidīpikā            | Ganeśa Miśra   | 533-34 | 453, A |
| "                           | Maheśa Ṭhākura | 531    | 451    |
| Haribhaktivilāsa            | Gopāla Bhaṭṭa  | 534    | 454    |
| Hastakāṭhinidāna-<br>vidhi. | An. ...        | 532    | 452    |
| Harītaśmṛti                 | ...            | 535    | 55     |

---

# INDEX OF AUTHORS

| Author    | Work                           | Page     | No                           |
|-----------|--------------------------------|----------|------------------------------|
| Anonymous | Agnistlāpanavidhi              | 1        | 1                            |
| "         | Atichāranirṇaya                | 3        | 4                            |
| "         | Anantavratodyā-<br>pana        | 5        | 7                            |
| "         | Anantavratodyā-<br>panavidhi   | { 3<br>4 | 5<br>6                       |
| "         | Aśauchanirṇaya                 | 6        | 9                            |
| "         | Aśauchasamgraha                | 10—11    | 13, 14—14<br>A.              |
| "         | Ākāśadīpodyaṇa-<br>vidhi       | 12—16    | { 16—16D.<br>17, 18—18<br>B. |
| "         | Āchāragrantha                  | 16       | 19                           |
| "         | Achāranirṇaya                  | 23       | 25                           |
| "         | Āchāraviveka                   | 25       | 27                           |
| "         | Āchārādarśavyā-<br>khyā        | 30       | 30                           |
| "         | Ārāmotsarga                    | 31       | 31                           |
| "         | Itihāśasamuch-<br>chaya        | 37       | 39                           |
| "         | Upanayanakālanir-<br>ṇaya      | 40       | 41                           |
| "         | Ekādaśivratodyā-<br>panavidhi  | 41       | 43                           |
| "         | Karmapradīpa                   | 42       | 46                           |
| "         | Kārttikapaddhati               | 52       | 57                           |
| "         | Kārttikavratodyā-<br>panavidhi | 53       | 58—59                        |
| "         | Kūpotsarga                     | 63       | 70                           |
| "         | Gaṅgātaraṅga                   | 82       | 81                           |
| "         | Gaṅgādānavākya-<br>vali.       | 83       | 82                           |
| "         | Gaṅgānāmaprakāra               | 91       | 89                           |
| "         | Gaṇeśapratisthā                | 92       | 91                           |

| Author    | Work                                 | Page    |
|-----------|--------------------------------------|---------|
| Anonymous | Gayapaddhati                         | 97      |
| "         | Gayāvidhi                            | 103     |
| "         | Grhotsargavidhi                      | 107     |
| "         | Gaurīsaṅkarapratī-<br>māpratīṣṭhā.   | 110     |
| "         | Chhandogapārvana                     | 126     |
| "         | layantīpūjāvidhi                     | 133     |
| "         | Tadāgavidhi                          | 140     |
| "         | Tadāgādivāstuvīdhi                   | 140     |
| "         | Tadāgādivīdhi                        | 135     |
| "         | Tithinirṇaya                         | 171-175 |
| "         | Tulasīvrāṇodyā-<br>panavidhi         | 187     |
| "         | Tulādānapaddhati                     | 187     |
| "         | Tulādānavīdhi                        | 189     |
| "         | Dānanirṇaya                          | 199     |
| "         | Dānavākyaṅgalī                       | 212-213 |
| "         | Durgāpūjāpaddhati                    | 223-231 |
| "         | Durgāpratimāpra-<br>tīṣṭhā           | 232-233 |
| "         | Durgotsavavidhāna-<br>prayoga.       | 233     |
| "         | Dolāsthālakṣmīnā-<br>rāyaṇapūjāvidhi | 234     |
| "         | Dharmanirṇaya                        | 257     |
| "         | Navāṇṇa nirṇaya                      | 263     |
| "         | Pārthiveśvarapūja-<br>vidhi          | 279     |
| "         | Pratimāviclāra                       | 290     |
| "         | Prāyaścittapatrali-<br>khanaprakāra  | 317     |
| "         | Prāyaścittapratij-<br>ñāvivarāṇa     | 318     |
| "         | Bahulākathā                          | 352     |

| Author    | Work                                | Page    | No       |
|-----------|-------------------------------------|---------|----------|
| Anonymous | Bahulapūjāpad-<br>dhati             | 352     | 314      |
| "         | Brahmavadhaprāyaś-<br>chittanirṇaya | 326     | 285      |
| "         | Rāmachandrapratiṣ-<br>ṭhā           | 342     | 301      |
| "         | Lakṣmīpratiṣṭhā                     | 343     | 302      |
| "         | Vaṭukadipadāna-<br>vidhi            | 346     | 306      |
| "         | Vanot-argavidhi                     | 347     | 307      |
| "         | Varṣakṛtya                          | 348     | *310     |
| "         | Vājasaneyyaśhnika                   | 353     | 315      |
| "         | Vāpikūpataḍḍgādi-<br>vāstuvīdhi     | 359     | 320      |
| "         | Vāsiṣṭhahomapad-<br>dhati           | 359     | 321      |
| "         | Vāstupūjaparakāra                   | 362     | 324      |
| "         | Vāstuyāgaprayoga                    | 361     | 322      |
| "         | Vāstuvīdhi                          | 361     | 323      |
| "         | Vivāhavāda                          | 382     | 338      |
| "         | Vivāhavādarahasya                   | 383     | 339      |
| "         | Viṣṇupratiṣṭhā                      | 384-385 | 341, A   |
| "         | "                                   | 385     | 342      |
| "         | "                                   | 386     | 343      |
| "         | Vaidhavyaśānti-<br>paddhati         | 391     | 350      |
| "         | Vaiṣṇavamāta-<br>pradīpa            | 390     | 349      |
| "         | Śivaprāśāṅgapratiṣ-<br>ṭhāvīdhi     | 414     | 365      |
| "         | Śivarātrivratodjā-<br>panavīdhi     | 415     | 366      |
| "         | Suddhiniṇaya                        | 433     | 378      |
| "         | Śrāddhapaddhati                     | 467     | 397, 398 |
| "         | Śrāddhavelā                         | 477     | 405      |
| "         | Śrāddhohāsa                         | 477     | 406      |
| "         | Saṅka pāva                          | 478     | 407      |

| Author                | Work                                 | Page    | No.                   |
|-----------------------|--------------------------------------|---------|-----------------------|
| Anonymous             | Samkṣiptasūdracharapaddhati          | 479     | 408                   |
| "                     | Sāpindikarāṇasādhadhaprayoga         | 487     | 413                   |
| "                     | Sāmānyavyavasthā                     | 501     | 424                   |
| "                     | Siddhavalikhita                      | 503-504 | 426-A                 |
| "                     | Siddhavināyaka-pūjā                  | 504     | 427                   |
| "                     | Setūtsargavidhi                      | 510     | 435                   |
| "                     | Somavāṇīpūjāvidhi                    | 511     | 436                   |
| "                     | Smṛti                                | 509     | 434                   |
| "                     | Smṛtisamgraha                        | 520     | 444                   |
| "                     | Hanumatprāṇapratisthāvidhi           | 531     | 450                   |
| "                     | Hastakaṭhinidāna-vidhi               | 532     | 452                   |
| Achyuta Chakravartin. | Dāyabhāgasiddhānta-kumudachandrikā   | 220     | 205                   |
| Ananta Bhaṭṭa         | Vidhānapārijāta                      | 366-367 | 326-328               |
| Aparādityadeva        | Aparārka                             | 5-6     | 8,8A                  |
| Amṛtanātha Jhā        | Kṛtyasārasamuchchaya                 | 74-78   | 771A-Q,78             |
| "                     | Prāyāścittavyavasthāsāra-samuchchaya | 323-325 | 382.A-D               |
| "                     | Vādasārasamuchchaya                  | 358     | 319                   |
| Īśānanātha            | Nayajñāna                            | 262     | 240                   |
| Umānātha              | Aśaucharirṇaya                       | 7       | 10                    |
| Umāpati               | Śuddhinirṇaya                        | 424-429 | { 373,A-II<br>374,A.C |
| "                     | Sārasamgraha                         | 501-503 | 425,A-D               |
| "                     | Smṛtidīpikā                          | 516     | 441                   |
| Kamalākara Bhaṭṭa     | Nirṇayasindhu                        | 268     | 246                   |
| Kalyāṇa Śarman        | Śivapratisthā                        | 412-414 | 364.A—H               |
| Kaviratna             | Sarajakalikā                         | 495-498 | 419.A—J               |
| Kavirāgiri            | Dharmaśāstra āroḍdhāra               | 260     | 238                   |

| Author                       | Work  | Page     | No                           |
|------------------------------|---|----------|------------------------------|
| Kāhnadeva                    | Nityasnanavidh                              | 267      | 24 4                         |
| Keśava Miśra                 | Dvaitapariśiṣṭa                             | 248—255  | { 231.<br>232.A-G<br>233.A-G |
| „                            | Samkhyāparimāṇa                             | 481—486  | 410.A—N                      |
| Kośiśvara                    | Śuddhipradīpikā                             | 455      | 380                          |
| Ksemarāma                    | Āhnikapaddhati                              | 32       | 33                           |
| Gaṅgādāsa Dvivedin           | Tithiprakāśa                                | 177      | 162                          |
| Gaṇapati                     | Gaṅgābhakti-<br>raṅgiṇī                     | 88       | 86                           |
| Gaṇeśa Miśra                 | Haribhaktidīpikā                            | 533—534  | 453.A                        |
| Gaṇeśvara                    | Āhnikoddhāra                                | 36—37    | 38.A—C                       |
| „                            | Gaṅgāpattalaka                              | 84—86    | { 83 A,<br>84.A—E            |
| „                            | Sugatisopāna                                | 505      | 429                          |
| Gadādhara                    | Grahaṇāpaddhati                             | 113—114* | 121—122                      |
| Gāgābhata                    | Tuladānaprayoga                             | 188      | 173                          |
| „                            | Pūrtadinakarodjota                          | 289      | 265                          |
| Gokulanātha                  | Kādambarīpradī-<br>padānadvaitanir-<br>ṇaya | 50       | 54                           |
| „                            | Kādambarīpradīpa-<br>nāmadvaitanirṇaya      | 51       | 55                           |
| „                            | Kuṇḍakādambarī                              | 59       | 65                           |
| „                            | Kuṇḍakādambarisū-<br>roddhāra               | 60       | 66                           |
| Gokulanātha<br>Upādhyāya     | Dvaitanirṇaya-<br>pradīpa                   | 245—248  | 229.A-F,<br>230.A            |
| „                            | Māsainīmāṇsū                                | 333—336  | 293.A—G                      |
| Goṇḍī Miśra                  | Śūdrāchāraviveka                            | 452      | 386                          |
| Gopāla Nyāyapañ-<br>chānana. | Aśauchanirṇaya                              | 8        | 11.A                         |
| „                            | Āchāranirṇaya                               | 23       | 25 A                         |
| „                            | Tith nirṇaya                                | 158—161  | 151,152                      |



| Author                          | Work                            | Page    | No                |
|---------------------------------|---------------------------------|---------|-------------------|
| Gopāla Nyāyapañ-<br>chānana.    | Vicāranirṇaya                   | 364     | 325               |
| "                               | Vivādanirṇaya                   | 375—376 | 333—334           |
| "                               | Śuddhinirṇaya                   | 431—432 | 370.A             |
| "                               | San̄krāntinirṇaya               | 480—481 | 409.A—C           |
| "                               | Sambandhanir-<br>ṇaya.          | 493—494 | 417.A             |
| Gopāla Bhaṭṭa                   | Haribhaktivilāsa                | 534     | 454               |
| Govinda Thakkura                | Pūjāpradīpa                     | 287—289 | 264.A—C           |
| Govindadatta                    | Govindamāna-<br>sollāsa         | 107     | *114              |
| Govinda Miśra                   | Samgraharatnākara               | 486     | 412               |
| Govindopādhyāya                 | Malamāse Niṣedha-<br>vichāra    | 332     | 292               |
| "                               | Malamāse' nuṣṭhā-<br>naniṣedha  | 333     | A                 |
| Gautama                         | Gautamadharmā-<br>sūtra         | 109     | *115              |
| Chakrapāṇi Pāṭhaka              | Tithiprakāśavyā-<br>khyā        | 178     | 163.A             |
| Chandeśvara                     | Gṛhastharatnākara               | 105—106 | *112.A—B          |
| "                               | Dānaratnākara                   | 204     | 191               |
| "                               | Vivādaratnākara                 | 378—381 | 336 A—C           |
| "                               | Śuddhiratnākara                 | 436—437 | 331.A             |
| "                               | Śaivamānasollāsa                | 455     | 388               |
| Chitrapati                      | Kriyābhedanirū-<br>pana.        | 81      | 79                |
| "                               | Vyavahārasid-<br>dhāntapīṭha    | 397—399 | 356.A             |
| "                               | Samgrahaṇa                      | 486     | 411               |
| Jaṅannātha Tarka-<br>pañchānana | Vivādaḥhangārṇava               | 376     | 335               |
| Jayakṛṣṇa                       | Gaṅgānāmāsaṅkal-<br>pavākyaḍīpa | 91—92   | 95. A             |
| Jimūtavāhana                    | Dāyabhāga                       | 217—218 | { 202. *A.<br>A—C |
| Joreśvara                       | Dvaitanirṇaya                   | 237     | 225               |
| Trivikramasūri                  | Pratiṣṭhāpaddhati               | 291     | 268               |
| Dakṣa                           | Dakṣasmṛti                      | 195 196 | 183 A             |

| Author             | Work                                | Page    | No        |
|--------------------|-------------------------------------|---------|-----------|
| Lāmodara Tīlakura  | Divyārṇaya                          | 227—228 | 210, *A—B |
| "                  | Prāyaścchittanir-<br>ṇaya           | 313—314 | 276 A—B   |
| Durgādatta         | Kālipratisthā                       | 56—57   | 62.A—D    |
| Devanḍa Bhaṭṭa     | Dattakachandrikā                    | 199     | 185       |
| Devanātha Tīhakura | Kālakauṃudī                         | 54      | 60        |
| "                  | Smṛtikaumudī                        | 511—512 | 437.A—D   |
| Dhanapati          | Śrāddhadarpaṇa                      | 465     | 396       |
| Dharmakara         | Puṣkarinīṭṭattalaka                 | 286     | 263       |
| Dhīramatī          | Dānavākyaṇvalī                      | 205—208 | 192.A—G   |
| Narasimha          | Pramāṇapallava                      | 294     | 270       |
| Narahari           | Dvāitanirṇaya                       | 236     | 223, 224  |
| Navarāya           | Dānapañjikā                         | 201     | 187       |
| Nāga deva          | Āchārādīpa                          | 20      | 22        |
| Nāga Daivajña      | Nirṇayastattva                      | 267     | 245       |
| Nāgeśa             | Prāyaścchittenduṣe-<br>khara        | 326     | 284       |
| Nānāmuni           | Sarojasundara                       | 498—499 | 420—421   |
| Nārāyaṇa Bhaṭṭa    | Tadāgotsarga                        | 141     | *141      |
| "                  | Tristhalīsetu                       | { 190   | 176       |
| "                  | " - Kāsi-praka-<br>raṇa             | { 192   | 179       |
| "                  | " - Kāsi-praka-<br>raṇa             | 191     | 177       |
| "                  | " - Gayā-praka-<br>raṇa             | 191     | 178       |
| "                  | " - Tīrthadhar-<br>mapraka-<br>raṇa | 193     | 180       |
| "                  | " - Prāyaścchitta-<br>prakarāṇa     | 194     | 181—182   |
| "                  | Dharmapravṛtti                      | 258     | 236       |
| "                  | Prayāgaprakarāṇa                    | 296     | 271       |
| Nilakanṭha         | Āchāramayūkha                       | 24      | 26        |
| "                  | Dānamayūkha                         | 204     | 190       |
| "                  | Pratisthāmayūkha                    | 292     | 269       |
| "                  | Vyavahāramayūkha                    | 396     | 355       |
| "                  | Samayamayūkha                       | 492     | 416       |
| Pakṣadhara         | Tattvanirṇaya                       | 143     | *143 A B  |

| Author              | Work                                 | Page    | No              |
|---------------------|--------------------------------------|---------|-----------------|
| Paśadhara           | Tithichandrika                       | 146—148 | 145 A—C<br>146  |
| "                   | Tithinirṇayachandrika                | 175—177 | 161 A—D         |
| Paramācchārya       | Pākhyaṇḍachapeṭikā                   | 277     | 255             |
| "                   | Pākhyaṇḍamukha-chapeṭikā             | 276     | 254             |
| Paramānanda         | Vyavahāranirṇaya                     | 395     | 353             |
| Parameśvara Jhā     | Aindrī Śānti                         | 41      | 45              |
| "                   | Chātuscharaṇaya-jñāpaddhati.         | 121     | *127            |
| "                   | Rājyābhisekapaddhati                 | 340     | 299             |
| Parāśar             | Parāśatasmṛti                        | 270—271 | 249 A—B,<br>250 |
| Pitāmbara           | Dānavākyaśālī                        | 208     | 193             |
| Bāpubhaṭṭa          | Mūlyasaṃgraha                        | 338     | 296             |
| Buddhikara Śukla    | Dvividhajalāśyot-sargaṇṇānapradāśana | 235     | 222             |
| Bṛhaspati           | Grahapūjāpaddhati                    | 111     | *118            |
| Bhavadeva           | Dānaprakriyā                         | 202—203 | *188—189        |
| "                   | Prāyaścittanirūpaṇa                  | 315—317 | 277 A—E         |
| Bhavanātha          | Truṣāchchhlokī-saṃgraha              | 189     | 175             |
| Bhānudatta          | Pārijāta                             | 278     | 257             |
| Bhānunātha Daivajña | Kuladevatāsthāpanavidhi              | 61      | 68              |
| Bhāskara            | Tithinirṇaya                         | 170     | 156             |
| Bhūpati Miśra       | Tithinirṇaya                         | 171     | 157             |
| Bhairava Sūpha      | Viṣṇupūjākalpalatā                   | 383     | 340             |
| Mathurānātha        | Chhandogāhnika                       | 126—127 | *130 A          |
| Madanamohana        | Paṇḍita                              | 273—276 | 252 A           |

| Author                    | Work                            | Page      | No                    |
|---------------------------|---------------------------------|-----------|-----------------------|
| Madhusūdana Thākura       | Samayapradīpajīr-<br>ṇoddbhāra. | 490—491   | 415.A—C               |
| Madhusūdana<br>Vāchaspati | Aśaucha-saṃgraha                | 11—12     | 15. A                 |
| Manu                      | Manusmṛti                       | 331       | 290.A                 |
| Mahādeva                  | Pitr̥bhakticharyā               | 282—283   | 260.A                 |
| Maheśa Thakkura           | Atīchāraniṇaya                  | 2         | 3                     |
| "                         | Tithitattvachintā-<br>maṇi      | 153—157   | { 149 A—M,<br>150     |
| "                         | Dāyasā'va                       | 221       | 206                   |
| "                         | Śuddhitattvapari-<br>chchheda   | 423 - 424 | 372.A                 |
| "                         | Haribhaktidīpikā                | 531       | 451                   |
| Mādhava                   | Kālamādhava                     | 54—55     | 61. A—B               |
| "                         | Vyavahāra-nādhava               | 395       | 354                   |
| Mādhava                   | Smṛtimañjarī                    | 519       | 443                   |
| Mādhava Miśra             | Divyadīpikā                     | 225—226   | 208—209               |
| Māneśvara Śarman          | Varṣakṛtyaprayoga-<br>nā'la     | 351       | 312                   |
| Misaru Miśra              | Vivādashandra                   | 369—372   | 331.A—J               |
| Murāri                    | Pitr̥bhaktivyākhyā              | 285       | 262                   |
| "                         | Śubhakarmanir-<br>ṇaya.         | 449—452   | 384.A—C               |
| Yama                      | Yamasmṛti                       | 339       | 297                   |
| Yājñavalkya               | Yājñavalkyasmṛti                | 339—340   | 298.A                 |
| Yogadatta Jhā             | Vapanaviveka                    | 347       | 308                   |
| Raghunandana              | Āhnikatattva                    | 32        | 32                    |
| "                         | Āhnikāchārapra-<br>yogatattva   | 35        | 37                    |
| "                         | Udvāhatattva                    | 39        | 40.A—B                |
| "                         | Kṛtyatattva                     | 65        | 73                    |
| "                         | Grahayajñapra-<br>māṇatattva    | 112       | *119                  |
| "                         | Grahayajñavidhi                 | 113       | *120                  |
| "                         | Jyotistattva                    | 134       | *136                  |
| "                         | Tithitattva                     | 149 152   | { 147 A E,<br>*F-G148 |

| A thor            | Work                              | Page    | No       |
|-------------------|-----------------------------------|---------|----------|
| Raghunandana      | Dāyatattva                        | 214—215 | 200.A—D  |
| "                 | Divyatattva                       | 222—224 | 207.A—G  |
| "                 | Devapratisthā-<br>tattva          | 234     | 220      |
| "                 | Pratiṣṭhātattva                   | 290     | 267      |
| "                 | Prayāgatattva                     | 298     | 273      |
| "                 | Prāyāschittatattva                | 310—313 | 275.A—H  |
| "                 | Maṭhapratisthā-<br>tattva         | 328     | 288      |
| "                 | Malamāsatattva                    | 331     | 291      |
| "                 | Vivāhatattva                      | 381     | 337      |
| "                 | Vṛṣotsargatattva                  | 387     | 345      |
| "                 | Vṛṣotsargaprayoga-<br>tattva      | 388     | 346      |
| "                 | Vratatattva                       | 400     | 357      |
| "                 | Śuddhitattva                      | 422—423 | *371.A—C |
| "                 | Śrāddhatattva                     | 464     | 395      |
| "                 | Sāmaṇvṛṣotsarga                   | 500     | 423      |
| "                 | Sāmaṇvṛṣotsarga-<br>pramāṇatattva | 500     | 422      |
| "                 | Stridāyatattva                    | 508     | 432      |
| "                 | Smṛtitattva                       | 513—514 | 438.A    |
| Raghunātha        | Kāśītattvakaun uḍi                | 57      | 63       |
| "                 | Vyavasthārṇava                    | 391     | 351      |
| "                 | Smārtavyavasthār-<br>ṇava         | 508     | 423      |
| Raghuṇāti         | Tadāgavidhi                       | 135—140 | *138.A—N |
| "                 | Śuddhichandrikā                   | 419     | 369      |
| Rajo (je ?) Misra | Tīrthasāmānya-<br>paddhati        | 186     | 170      |
| "                 | Lakṣmīprānapra-<br>tiṣṭhāvidhi    | 344     | 303      |
| Ratnapāṇi         | Ekoddiṣṭasārīṇi                   | 41      | 44       |
| "                 | Kṛṣṇārchana-<br>chandrikā         | 63—64   | 71.A     |
| "                 | Mithuleśacharita                  | 337     | 295      |

| Author               | Work                                  | Page    | No                |
|----------------------|---------------------------------------|---------|-------------------|
| Ratnapāṇi            | Rāmachandra-<br>pratimāpratisthā      | 341—342 | 300.A             |
| „                    | Lakṣmīpratisthā                       | 344—345 | 304.105           |
| „                    | Sūtikāśaucha-<br>nir-<br>ṇaya         | 505     | 428               |
| Ratnākara            | Dānavākya-<br>vali                    | *211    | 196               |
| Ranāpatisuta         | Dharmādharmapra-<br>bodhinī           | 261     | 239               |
| Ravinātha Miśra      | Āchārataranṅgī                        | 19      | *21               |
| Rāma                 | Smṛtyāloka                            | 530—531 | 449.A             |
| Rāmakṛṣṇa Bhaṭṭa     | Prāyaścittaviveka-<br>tippanī         | 322     | *281              |
| Rāmachandra          | Śrāddhapaddhati                       | 468     | 399               |
| Rāmadatta            | Vājasaneyi-<br>Upanayanapad-<br>dhati | 353—354 | 316.*A            |
| „                    | Vājasaneyi-<br>Vivāhapaddhati         | 355—357 | { 317 A-C,<br>318 |
| Rāmadatta Thakku a   | Śūdrāśrāddhapad-<br>dhati             | 452     | 385 A             |
| Rāmamiśra Śāstrin    | Kanyādānakālanir-<br>ṇaya             | 43      | 47                |
| Rudradhara Upādhyāya | Varṣakṛtya                            | 349—350 | 311.A—E           |
| „                    | Vratapaddhati                         | 402—408 | 359 A—S           |
| „                    | Śuddhiviveka                          | 437—448 | 382.A—II          |
|                      | Śrāddhiviveka                         | 474—476 | 403.A—I           |
| Rūpanātha Miśra      | Āhnikapaddhati                        | 35      | 36                |
| Lakṣmīdhara          | Kalpataru                             | 47      | 51                |
| „                    | „ Kṛtya-<br>kāṇḍa                     | 43—44   | 48.A              |
| „                    | „ Tīrtha-<br>kāṇḍa                    | 44—45   | 48.B—C            |
| „                    | „ Niyatakā-<br>lakṛtya                | 46      | 49                |
|                      | „ Niyatakā-<br>lakṛtya-<br>kāṇḍa      | 46—47   | 50.A              |

| Author           | Work   | Page    | No              |
|------------------|--|---------|-----------------|
| Lakṣmīdhara      | „ Mokṣa-<br>kāṇḍa                                  | 48      | 52              |
| „                | Kṛtyakalpataru<br>(Vyavahāra-khaṇḍa)               | 49      | 63              |
| Lakṣmīpati       | Śrāddharatna                                       | 469—473 | 401.A—L         |
| Lekharāja        | Tithipradīpa                                       | 179     | 164             |
| Vardhamāna       | Kṛtyanirṇaya                                       | 66      | 74              |
| „                | Tattvāmṛtasārod-<br>dhāra                          | 144     | *144            |
| „                | Daṇḍaviveka  | 196—199 | *B—D, 18        |
| „                | Dvaitaviveka                                       | 256—257 | 234.A           |
| „                | Paribhāṣāviveka                                    | 272—273 | 251.A           |
| „                | Śāntikapauṣṭika<br>(or *aṇja'i)                    | 410     | 362.A           |
| „                | Śrāddhapradīpa                                     | 469     | 400             |
| „                | Smṛtitattvaviveka                                  | 514—515 | 439.A           |
| „                | Smṛtiparibhāṣā<br>or Smṛtisārvatrikī-<br>paribhāṣā | 517—519 | 442.A—F         |
| Vāchaspati Miśra | Āchārachintāmaṇi                                   | 17—19   | 2. A—E          |
| „                | Kāśīprakāśa  | 59—60   | 64.A            |
| „                | Kṛtyapradīpa                                       | 67—69   | 75.A—E          |
| „                | Gaṅgāprakāśa                                       | 87      | 85              |
| „                | Gaṅgābhakti-<br>tarāṅgiṇī                          | 88      | 87              |
| „                | Gayāpattalaka                                      | 93—94   | 93—95           |
| „                | Gayāpaddhati                                       | 94—96   | 96—99           |
| „                | Gayāprakāśa  | 99—100  | 103—104.A       |
| „                | Gayāvidhi  | 100—102 | 105—109         |
| „                | Tīrthakalpalatā                                    | 181     | 166             |
| „                | Tīrthachintāmaṇi                                   | 182—184 | 167.*A—B<br>C—G |
| „                | Tīrthayātrāvidhi                                   | 184     | 168             |
| „                | Tīrthalatā   | 185     | 169             |
| „                | Dvaitanirṇaya                                      | 238—242 | 226, 227.A—G    |
| „                | Pṛtibhakti-<br>tarāṅgiṇī                           | 283—285 | *B 261 A—C      |

| Author             | Work  | Page    | No        |
|--------------------|---|---------|-----------|
| Vāchaspati Miśra   | Prayāgaprakāśa  | 297     | 272.* A   |
| "                  | Vivādashintāmaṇi  | 373—375 | 332.A—E   |
| "                  | Vyavahārachintā-<br>maṇi                                | 392—394 | 352.A—F   |
| "                  | Śuddhichintāmaṇi  | 420—422 | 370.A—D   |
| "                  | Śuddhinirṇaya   | 429—431 | * 375.A—D |
| "                  | Śrāddhakalpa  | 458—459 | 391.A     |
| "                  | Śrāddhachintā-<br>maṇi                                  | 460—463 | 393.A—I   |
| "                  | Śrāddhavidhi  | 459     | 392       |
| Vāmadeva           | Āhnikapaddhati  | 33—34   | 34.A—D    |
| "                  | Gūḍhārthadīpikā   | 104—105 | 111.A—C   |
| "                  | Śrāddhachintā-<br>maṇibhāvadīpikā                       | 463—464 | 394.A     |
| Vijñāneśvara       | Mitākṣarā   | 336—337 | 294.A     |
| Vidyāpati Tīlākura | Gayāpattalaka   | 92      | 92        |
| "                  | Dānavākyaṇī   | 209     | 194       |
| "                  | Vibhāgasāra   | 368—369 | 329—330   |
| "                  | Śaivasarvasvasāra                                       | 416     | 367       |
| "                  | Śaivasarvasvasāra-<br>pramāṇabhūta-<br>purāṇa-saṃgraha. | 418     | 368       |
| Vibhākara          | Āchārādwaitaviveka                                      | 23      | 24        |
| Viśvanātha Jhā     | Aśauchanirṇaya  | 9       | 12 A      |
| "                  | Kāyasthajātinirṇaya                                     | 51      | 56        |
| "                  | Kṣauranirṇaya   | 81      | 80        |
| "                  | Taptamudrādhi-<br>kāranirṇaya                           | 142     | * 142     |
| "                  | Tithinirṇaya  | 169—170 | 154—155   |
| "                  | Dharmasāstravive-<br>chana                              | 259     | 237       |
| "                  | Pākhaṇḍamata-<br>mardana                                | 277     | 256       |
| "                  | Vṛṣotsargādbhikā-<br>ritānirṇaya                        | 389     | 347       |
| "                  | Vedādhikāritānir-<br>ṇaya                               | 389     | 348       |



| A thor                | Work                        | Page    | No               |
|-----------------------|-----------------------------|---------|------------------|
| Viśvāsadevī           | Gangāvākyaśālī              | 81—90   | 88. A            |
| Viśveśvara Upādhyāya. | Smṛtisamuchchaya            | 521     | 445              |
| Viśveśvara Bhaṭṭa     | (?) Madanapārijāta          | 329—330 | 289. A—B         |
| "                     | Subodhinī                   | 506     | 430              |
| Viṣṇu                 | Āhnikapadōhati              | 34      | 35               |
| Vireśvara             | Chhandogapad-dhati          | 122—125 | *128 A—J         |
| "                     | Chhandogavivāhā-dīpaddhati  | 132     | *134             |
| Vīrśvaiāditya         | Gayāpaddhati                | 98      | 102              |
| Śankara               | Acharaśivādīpra-tisthāvidhi | i       | 2                |
| "                     | Śivapūjāmahāratna           | 411     | 363              |
| Śankara Bhaṭṭa        | Vratārka                    | 408     | 360              |
| Śankara Miśra         | Chhandogāhnikod-dhāra       | 131—132 | *133 A—B         |
| "                     | Smṛtisūdhākara              | 525—529 | 448. A           |
| Śāṅkhalikhita         | Śāṅkhalikhita-smṛti         | 409     | 361 A            |
| Śātātapa              | Vṛddhaśātātapa-smṛti        | 387     | 344              |
| Śivadatta Śarmaṇ      | Smṛtitattvasāra             | 516     | 440              |
| Śivarāma              | Kṛtyachintāmaṇi             | 64      | 72               |
| "                     | Chhandogāhnika              | 127     | *131             |
| Subhāṅkara            | Tithinirṇaya                | 161—169 | 153 A—Z          |
| Sūlapāṇi              | Āchāraśūlapāṇi              | 25      | 28               |
| "                     | Tithiviveka                 | 179—180 | 165. A—B         |
| "                     | Prāyaścittaviveka           | 319—322 | { *A•B280<br>A—F |
| "                     | Vratakālaviveka             | 400     | *356             |
| "                     | Śāddhaviveka                | 476     | 404. A           |
| Śrīkṛṣṇa Tarkālaṅkāra | Dāyabhāgākrama-saṃgraha     | 218     | 203              |
| "                     | Dāyabhāgatippanī            | 219—220 | 204 A            |
| Śrīkṛṣṇadeva          | Risipūjana                  | 40      | 42               |
| Śridatta              | Āchārādarsa                 | 26 30   | 29 A P           |

| Author           | Work                       | Page    | No         |
|------------------|----------------------------|---------|------------|
| Srīdatta         | Chhandogāhnikā             | 128—130 | *132.A—F   |
| "                | Pitr̥bhakti                | 280—282 | 259.A—E    |
| "                | Vratapaddhati              | 401     | 358        |
| "                | Śuddhinirṇaya              | 433     | 377        |
| "                | Śrāddhakalpa               | 457—458 | 390 A—B    |
| "                | Samayaṣṭadīpa              | 488—490 | 414.A—E    |
| Sachala Miśra    | Nānānibandha-<br>vachana   | 265—266 | 243.A—B    |
| "                | Smṛtisāra                  | 524     | 441        |
| Sadānanda Svāmin | Śaivasudhākara             | 454     | 387        |
| Siddhāntavāgīśa  | Śuddhyāloka                | 448     | 383        |
| Sūryakara        | Dānavākyaṅgalī             | 210     | 195        |
| Sūryasena        | Nirṇayāmṛta                | 269     | 247, 248   |
| Soḍhadeva        | Śaivāmṛta                  | 456     | 389        |
| Harigiri         | Kurukṣetīānukra-<br>maṇikā | 61      | 67         |
| "                |                            |         |            |
| Harinandana      | Kūpapratisthāvidhi         | 62      | 69         |
| Harinātha        | Smṛtisāra                  | 521—523 | 446.A—D    |
| Harinārāyaṇa     | Kṛtyamahārṇava             | 69—73   | 76.A—K     |
| "                | Grahaṇanirūpaṇa            | 110     | *117       |
| Harilāla         | Āchārādīpikā               | 21      | 23         |
| Hariśvara        | Śuddhiparich-<br>chheda    | 434—435 | 379.*A—B   |
| Harṣanātha Jhā   | Samskāradīpaka             | 494     | 418        |
| "                | Sūryapratisthā             | 507     | 431        |
| Halāyudha        | Prāyaschitta-<br>sarvasva  | 325     | 283        |
| "                | Brāhmaṇasarvasva           | 327—328 | 286.A, 287 |
| Hārīta           | Hārītasṁṛti                | 535     | 455        |
| Hṛdayanātha      | Nāndīmukhanirū-<br>paṇa    | 264—265 | 242 A—D    |
| "                |                            |         |            |
| Hemādri          | Chaturvarga-<br>chintāmaṇi | 115—120 | *123—126   |



## ERRATA

Pp. 1—24 Read 'folia' for 'folio.'

P. 19, l. 13 „ 'No. 20' „ 'No. 34.'

P. 15, l. 24 „ 'one of the  
28 tattvas' „ 'a part of the 28th. tattva.'

P. 70, l. 13 „ 'date of Ms.  
of Karna Par-  
va etc' „ 'date of Karna-parba etc.'

Pp. 105—144, Read the following figures after 'No.' at the  
respective pages:

112 at p. 105, 113 & 114 at p. 107, 115 at p. 109, 116  
& 117 at p. 110, 118 at p. 111, 119 at p. 112, 120 &  
121 at p. 113, 122 at p. 114, 123 at p. 115, 124 at p.  
119, 125 & 126 at p. 120, 127 at p. 121, 128 at p. 122,  
129 & 130 at p. 126, 131 at p. 127, 132 at p. 128, 133  
at p. 131, 134 at p. 132, 135 at p. 133, 136 at p. 134,  
137 & 138 at p. 135, 139 & 140 at p. 140, 141 at p.  
141, 142 at p. 142, 143 at p. 143, 144 at p. 144, 148  
at p. 151.

P. 385, l. 26 read 'विष्णुप्रतिष्ठा' for 'विश्वप्रतिष्ठा'

P. 408, l. 11 „ 'Rudradhara  
Upādhyāya' „ 'Rudradhary Upādhyāyā.'

P. 447, l. 16 „ 'help' „ 'half'

P. 481, l. 13 „ 'केशवमिश्र' „ 'केशवरमिश्र.'